

Jac. Reinboldi Spielmann Institutiones materiae medicae. Praelectionibus academicis accommodatae / [Jacob Reinbold Spielmann].

Contributors

Spielmann, Jacob Reinbold, 1722-1783.

Publication/Creation

Argentorati : J.G. Treuttel, 1784.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/e3usb3uz>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

163

L. VII. S

Double

N^c

74

49263/B

UMBRA SPIELMANNI.

42003

JAC. REINBOLDI SPIELMANN

Doctoris & Profess. Medici Argent. Acad. Imp. N. C. Adj. Petrop. Reg.
Boruss. Suecic. Patriot. Parif. Medic. Elect. Mogunt. Palat. & Bavar.
Colleg. Reg. Medic. Nancej. Soc. Reg. Taurin. Sodalis;
Reg. Scientiar. Parif. Correspondentis

INSTITUTIONES
MATERIÆ
MEDICÆ

PRÆLECTIONIBUS ACADEMICIS
ACCOMMODATÆ.

EDITIO NOVA REVISA.

ARGENTORATI, 1784.

Sumpt. JOH. GEORGII TREUTTEL, Bibliop.

Cum Permissu Superiorum.

P R Æ F A T I O.

cum Praxi neſtuntur, hinc Materiem Medicam ordine Therapeutico explicare, præ aliis methodis, quibus Auctores uti ſolent, magis proficuum mihi videbatur, & cum ad ductum, quo Vos Pathologiam Generalem doceo, componere; ita enim aſſecuturum ſpero, ut junior Medicus, quam primum perſpicit quid ſibi ſit agendum, ſtatim in promptu habeat media, idonea fini, quem intendit. Omnia recensere medicamenta, quæ unquam morbis oppoſita fuerunt aut adhuc dum opponuntur, operoſum nimis negotium fuiſſet, nec utilitas, quæ inde ſurrexiſſet, tempus quod & Vos & ego in eo conſumiſſemus, compenſaſſet; ſed nec rei medicamentariæ contractum nimis penum volui exhibere, qui compendiariam inſtructionem ſemper pernicioſam eſſe, certiſſimus ſum; multa ſane ſunt, quæ ſuadent plura in promptu habere corpora, quæ viribus vix differunt, & ſi medicamenta quæ alii magni faciunt, ipſi non vultis in uſum trahere, ea ſaltem debetis noſſe, & rationem callere, cur ea relinquenda eſſe judicetis; cum autem omnino ea, quæ crebrius in uſum ducetis præ reliquis firmiter menti imprimenda ſint, hinc minus, inter nos ſaltem, uſitata, aſterisco (*) notavi, ut mox poſſitis videre, quæ recentiſſima ſemper memoria ſint ſervanda, & ea ab illis diſtinguere, quæ modo aliorum ergo noſſe, tenemini. Prolixior fui circa alimenta,

P R Æ F A T I O.

quam alias in Materie Medica esse solent, certus quippe facilius sanitatem conservari quam restitui, consultum fore duxi, materiem, quæ tanti momenti est in morbis præcavendis, non perfunctorie tractare; omnes utique homines nutrimentis opus habent, medicamentis nonnisi ægrotantes, nec hi illis possunt carere, ideo in tractatu unde Medici media, quibus suum scopum assequi possint, discere debent, non mediocrem alimentis locum dandum esse, judicavi. Corporum quæ recenseo & genericas & específicas notas adduxi, ut certo constaret, quæ debeant recipi. Circa animalia Eximios BRISSON & KLEIN maxime sum secutus; circa Vegetabilia Illustrem LINNÆUM, hujus cum jure maxima sit in Historia Naturali auctoritas, ejus denominationes ubique adjeci, etiam tunc cum alios characteres, quam ipse dedit, duxi assumendos esse, & cum adhucdum, non sine dolore videam, Rei Herbariæ studium neutiquam ab omnibus qui stadium Medicum ingrediuntur pro dignitate tractari, vegetabilibus adjeci, qua tabula in Opere BLACWELLIANO eorum icon occurrat, ut Medici inde saltem circa plantas officinales supplere possint, quæ in Academiis neglexerunt, & sibi cavere ne rhizotomarum, seplasiariorum &c. fidei Artis dignitatem & hominum salutem superstruant. Analyfes ex proborum Auctorum & propriis experimentis adjeci,

P R Æ F A T I O.

ut videre possitis sub qua forma optima medicamenta administrari & ad fines propósitos accommodari queant. Ceterum cum non semper certo constat, num vox, quæ apud Veteres occurrit, idem medicamentum denotet, quod hodie eo nomine venire solet, id indicavi sincere, & recentiorum medicamentorum epocham, quantum potui, determinavi. Cautionem æque ac diligentiam adhibui in recensendis viribus; ast non eas, quas ex hypothesi finxerunt, aut quas tumultuariis experimentis collegerunt, sed quas ipsa Natura evidenter dicitur, aut quas haud fallax experientia confirmavit, adduxi; allegavi præterea Auctores præcipuos quorum fide nobis de illis constat. Plures, quos variis negotiis distractus quondam eliminare non licuit errores Typographicos, in hac nova editione emendavi, multis nævis maculatum indicem sollicitè correxi & auxi. Valete & semper recordamini e ratione, qua studia academica tractatis, pendere quicquid commodi per reliquam vitam ipsi expectatis, quicquid Respublica, cui soli vivit Vir bonus, a Vobis sibi pollicetur.

PROLE.

PROLEGOMENA.

§. I.

MATERIES MEDICA ὡς ἰατρικὴ ἐστὶν doctrina, quæ corporum naturalium in Corpus humanum effectus ab eorum natura pendentes docet; receptum vulgo est in Materia Medica corpora simplicia & a Natura producta recensere, in Pharmacologia autem & Chemia ea enarrare, quæ ars parat, aut inter se miscet. Materię Medicę *subjectum* est Corpus humanum; *objectum* ejus constituunt corpora naturalia; *finis* versatur in eo, ut Medicus adminiculis ad scopum obtinendum idoneis instruatur. Elucescit hinc Artis antiquitas, nobilitas, dignitas; & simul evidens fit, quod is, qui eandem cum fructu cupit addiscere, callere debeat & *Historiam Naturalem*, quæ corporum naturalium characteres docet, & *Chemiam*, unde eorum natura patefit, & *Physiologiam*, ut, qua ratione effectus in Corpus nostrum possint edere, perspiciatur.

§. II.

Corpora, quæ homini applicata in ejus naturam mutantur, & partes nobis inquilinæ fiunt, dicuntur

Alimenta; illa autem, quæ hominis, à quo recipiuntur, statum mutant, nec in ejus naturam verti possunt *φάρμακα*, *Medicamenta* dicuntur. Illi, qui strictius loqui malunt, nonnisi illis Medicamenti denominationem reliquerunt, quæ corpus ægrotum in sanum convertunt; *Venena*, quæ talem mutationem producant, unde mors sequitur; alimenta autem, quæ dum assumuntur, etiam aliquid quod præter naturam obtinet, corrigunt, *Medicamenta Alimentosa* vocant.

§. III.

Corpora naturalia agunt in Corpus humanum ex indole ipsis propria, ex natura hominis priva, & ex varia ratione qua applicantur: prius nunc explicatum imus, alterum ex Physiologia & Pathologia liquet, tertium Physices principia declarant, & quæ huc pertinent medicamenta, creberrime *Mechanica* solent appellari. Patet hinc quemvis, quo magis hypothefibus & ingenii lusibus indulget, eo minus adæquate de actionis medicamentorum ratione præcipere, quemvis illam eo magis juxte explicare, quo castius & exquisitius Naturam sequitur.

§. IV.

Idem corpus diversos omnino effectus edere posse facile perspiciet, qui perpendit homines eorumque varias partes vario irritabilitatis & sensibilitatis gradu gaudere, ipsam variam rationem qua medicamenta adhibentur, multum eorundem actionis modum posse variare, in corpore ægrotante per ipsam mutationem morbo factam, assumtis varia posse commisceri a quibus eorum natura mutatur, & ipsam irritabilitatem a modo naturali recedere, nec nullos esse idiosyncrasie & consuetudinis effectus.

§. V.

Vires corporum externorum in humanum sola experientia nobis potest cum certitudine patefacere, præcipiente jam GALENO; probe autem cavendum est, ne quodvis quod post applicatum homini corpus videmus in illo oriri phænomenon, mox pro istius effectu habeamus, & ejus virtutibus deberi reputemus; tunc demum de efficacia corporum externorum in nos certi evadimus, quando eandem crebrius, iteratis vicibus, & sub variis circumstantiis obtinuisse nobis constat, nec id quod hac ratione inde surrexisse vidimus phænomenon, aliunde potest explicari: neglecta hæc cautela, ut pluribus medicamentis vires alienæ fuerint adscriptæ, erat in causa. Sed nec inde, quod aliquod corpus non semper aliquem effectum edat, licet eundem eidem in totum denegare; varia enim possunt obtinere in certis individuis obstacula, quæ morantur vim, quam in universum obtinere, plurima tentamina evicerunt.

§. VI.

Circa vires corporum, quas experientia nondum claræ luci exposuit, eruendas, non una ratione procedebant Auctores; id ipsum cum ad amplificandum artis nostræ ambitum plurimum faciat, quia experientia, monente HIPPOCRATE, periculosa, & longum tempus, antequam certi quid inde statui queat, requiratur, (§. V.) nimis diu etiam inter Medicos receptum fuerit corporum vires ad principia generalia potius, quam ad experientiam dijudicare, hinc non inconsultum erit, variam rationem, qua circa hoc argumentum versari mos erat, recensere.

Vetustissimi à brutis medicamenta addidicisse dicuntur, id quod quoque circa nonnulla quæ ex Ame-

rica nobis afferuntur, perhibere solent, multum hic omnino fabulosi subest, & hanc viam valde ambiguam esse, facile patet.

GALENUS ad hypothesein, quam de quatuor qualitibus cardinalibus δυνάμεις, εἰσίας, *Facultates*, *Essentie* dictis aluit, medicamenta quoque in humida, sicca, calida & frigida distinxit, pro qualitate nimirum præ reliquis eminente, quamlibet harum classium in quatuor gradus τάξεις, ἀπόστασεις, *Ordines*, *Excessus*, *Recessus*, appellatos divisit, minimum primum, maximum quartum appellavit. Ratio hæc per quindecim secula in scholis Medicorum viguit; cum autem felici omine theoria Galenica ex arte nostra sit proscripta, & facile pateat, multo plures virtutes à corporibus externis in corpus nostrum exferi, quam quæ ad quatuor modo genera possint referri, eaque ipsa in singulis determinare plerumque multum difficultatis habeat, hinc hodie optime negligitur.

Illos hic non esse audiendos, qui, præeunte PARACELSO, five ex siderum in corpora naturalia influxu, five ex horum figuræ & coloris cum illa viscerum aut morborum causis convenientia, id quod *Signaturam* dixerunt, eorum vires indicare ausi sunt, quæ ultima ratio jam apud Veteres Ægyptios obtinuit, vix opus erit ut moneam; omnia enim hic imaginatione, nihil plane observatione casta determinari nemo non videt.

Sed & ipsa Chemica analysis hic crebro non sufficit, cum inde non raro remota duntaxat, non proxima corporum principia obtineantur, ex quas Chemia ex corporibus educit substantiæ, non semper etiam per vires corporis humani inde possint separari, principia præterea cum aliis in compositione corporum nexa, plane alios creberrime edant effectus, quam sigillatim adhibita. Chemia omnino multum Materiem Medicam juvat, neutiquam autem ejus ope semper cum

plenaria certitudine de viribus medicamentorum licet præcipere.

§. VII.

Corporum Naturalium in hominem effectus ex eorum odore & sapore dijudicare, jam HIPPOCRATES & GALENUS susceperunt, ad id ipsum per omnia secula Medici attenderunt & vel nostra ætate egregii Auctores uberius illustrarunt; cum hac ratione omnino ad vires corporum detegendas magnum nobis surgat adminiculum, hinc præcipuos, qui huc faciunt, canones exponere, non inconsultum fore judico:

I. Amara humores attenuant, solida roborant & stimulant, digestionis & venæ portarum vitiis maxime medentur, putredinem arcent, vermes necant.

II. Acria humores resolvunt, solida stimulant, sanguinem commovent, scorbuticis conducunt, urinam cient.

III. Aromatica humores fluidiores reddunt, solida irritant & roborant, vim nerveam augent, morbis capitis & primarum viarum maxime laudantur, putredini quoque resistunt.

IV. Austera, acerba, humores cogunt, solida roborant, ad sistendos fluxus præternaturales faciunt.

V. Acida refrigerant, ad morbos biliosos maxime conducunt, putredini resistunt, laudantur scorbuticis.

VI. Salsa solida stimulant, humores attenuant, in morbis à muco conducunt.

VII. Insipida, quæ non male in sicca, aquosa, viscosa & pingua distinguuntur, emolliunt, relaxant, obtundunt, crebro saponum vires edunt.

VIII. Dulcia etiam evidentiores insipidorum effectus edunt, ad nutritionem faciunt.

IX. Odore virulento prædita motus humorum sistunt, caput obnubilant, morbos phantasiæ gignunt.

X. Fragrantia motum spirituum incitant, morbis à debilitate oriundis profunt, omnes vires motrices intendunt.

Hæc licet creberrime obtineant, tamen nequaquam adeo constantia sunt, ut non corpora præter vires, quas sapor indicare videtur, interdum etiam alias habeant, quas non nisi experientia discimus; id quod nec HIPPOCRATEM latuit.

§. VIII.

Inde quoque quod plura genera Corporum Naturalium, ad eandem classẽ pertinentia, viribus convenire videamus, non improbabilis conjecturæ nascuntur circa virtutem corporum, quorum effectus nondum per experientiam confirmati sunt. Post CÆSALPINUM Recentiores maxime hanc vires medicamentorum determinandi rationem stabilire conati sunt. En præcipua quæ inde hæctenus innotuerunt momenta:

- I. Filices roborant & humores attenuant.
- II. Gramina nutriunt & humores resolvunt.
- III. Liliacea solida stimulant, humores spissos corrigunt.
- IV. Flore composita instructa nutriunt, humores attenuant, obstructa referant.
- V. Cruciformi flore instructa, ad tetradynamiam pertinentia, solida stimulant, humores exagitant & valide resolvunt.
- VI. Asperifolia solida leviter roborant.
- VII. Apocyna evidenter acria sunt.
- VIII. Malvacea relaxant, obtundunt, inspissant.
- IX. Oleracea nutriunt, refrigerant, attenuant, relaxant.
- X. Verticillata morbis ossium præcipue medentur.
- XI. Umbellifera nutriunt, humores commovent & solvunt, solida stimulant, maxime ad vitia digestionis adhibentur.

XII. Cucurbitacea refrigerant, vires saponaceas edunt, interdum alvum movent.

XIII. Pomifera & quæ baccas habent cum Cucurbitaceis conveniunt.

XIV. Crassifolia refrigerant, saponacea sunt.

XV. Leguminosa nutriunt, demulcent, relaxant.

XVI. Ringentia roborant, stimulant, resolvunt.

XVII. Amentacea adstringunt, nutriunt, balsamica sunt.

XVIII. Lactescentia ad §. VII. n°. 1. 2. 7. 8. determinanda.

XIX. Pinguedines animalium secundum §. VII. n°. 1. 7. 9. 10. dijudicandæ.

XX. Infecta aliquid acris habent, in renes maxime agunt.

XXI. Testæ testaceorum vires alcalium edunt, in putredinem excitandam pronæ.

XXII. Quicquid ad lapides vitrescentes pertinet, iners est

XXIII. Calcarea in modum alcalium agunt.

XXIV. Bitumina resolvunt, abstergunt, vim nerveam varia ratione modificant.

Sed hic quoque notandum, non raro exceptiones valde insignes dari, & hos etiam canones nonnisi conjecturis ansam præbere sola experientia (§. V.) confirmandis.

§. IX.

Ab effectu, quem medicamenta edunt, illa varie distinguere solent: *δρῆγμα*, *generosa*, *heroica* dicuntur illa, quæ exigua dosi assumpta, insignes in homine mutationes produçunt: *Panacea*, qua voce Veteres pro denotando medicamento polychresto, ad multos usus faciente, usi sunt, ab Alchemicis dicitur substantia, quæ omnibus omnino morbis medetur, ta-

lem medicinam ad non entia referendam esse, nec tyro Pathologiæ ignorat, & quid quæso magis absurdum potest cogitari, quam morbis à contrariis inter se causis oriundis idem medicamentum opponere velle? *Specifica* vocant illa medicamenta, quæ per rationes hæcenus ignoratas in certas corporis partes agunt, vel propriis morbis medentur; eorum numerum multum auxere mox superstitio, mox fœda lucri cupido, mox falsæ theoriæ pathologicæ, mox vel nimis frequens in nostra Arte argumentandi ratio à particulari ad universale; hinc quo magis Medicina crescit, quo dignus Ars nobilissima exercetur, eo magis specificorum catalogus decrescit: eorum quæ omnino obtinent agendi ratio, ex eis quæ in Physiologia de certis corpusculis sanguini commixtis ad certas, præ aliis partibus, secedentibus demonstrat, aliquatenus potest illustrari; probe autem & circa specifica notandum, quod non debeant, nisi ex iusta indicatione exhiberi. Medicamenta minus bene a partibus corporis humani, quibus præcipue mederi putantur, denominari prudenter jam GALENUS annotavit. Medicamenta *magnetica* & *sympathetica* Medicum rationalem, *Arcana* ingenuum, philosophum, christianum dedecent.

§. X.

Medicamenta *interna* appellantur ea, quæ deglutienda offeruntur, agunt ea evidenter in fauces & oesophagum, non raro quoque in ipsam tracheam, nec non in ventriculum & canalem intestinalem; quæ sub hoc itinere à vasis resorbentibus hauriri possunt, cum sanguine commiscuntur, & inde ad omnes corporis recessus perveniunt; sed etiam illa quæ in primis viis subsistunt, ob consensum, qui inter has & reliquum corpus intercedit, in remotas a canali alimentari partes operari quoque possunt; ea quæ san-

guinem subierunt, magna humorum quantitate in vasis majoribus merfa, in minimis demum, per quæ globuli folitarii & cum difficultate tranfeunt, fuas vires videnter exferere; ea præterea, quæ Phyfiologi circa fingula viscera, per fuam fabricam certas moleculas præ aliis admittentia, demonftrant, illuftrant quomodo dentur medicamenta in propria viscera evidentius efficacia. *Externa* appellantur illa, quæ alio quovis modo quam per deglutitionem corpori applicantur; nec horum quoque effectus fubfiftit modo in parte, cui admoventur, ipfa enim circulatio & quicquid inde pendet, pro vario corporis externi habitu varie fe habet, & omnis corporis fuperficies innumeris gaudet vasis reforbentibus, quæ ea quæ receperunt, fanguini, cordi & omni corpori tradunt; hinc medicamenta externa, partibus fubtilioribus aut talibus inſtructa, quæ ab humoribus folvi poſſunt, eoſdem effectus, ac ſi intus fuiſſent recepta, producere ſolent, hac ſola differentia, quod mitius operentur quam interna, quæ integra ſua mole in fenſilem multum & irritabilem canalem alimentarium agunt.

§. XI.

Inſignem medicamentorum farraginem recenset *Materies Medica*; Medicum enim nil debet latere, quod aliquem effectum in ſanitatē edere certa fide compertum eſt, aut ſaltem dicitur; hæc autem omnia enarrare, cum multum limites *Compendii* excederet, hinc illa modo tradam, quæ in *Syllabis Pariſino, Wurtembergensi & Noſtrate* occurrunt, & ex his, omiſſis illis quæ tota eviluerunt, amplam ſatis penum proponere vel ideo conſultum duxi, quia Medicus varia, quæ viribus conveniunt, tenetur in promptu habere, cum ei incumbat ægrorum guſtui, quantum id per morbi naturam licet, blandiri, idioſyncraſiæ quo-

que rationem habere, per quam non raro certa medicamenta ferri non possunt, & in morbis longis, eadem indicatione subsistente, non raro indicata mutanda sint; multa præterea virtute convenientia remedia Medicus nosse debet, quia ejus opera non raro imploratur in locis, ubi medicamenta selecta ad manus non sunt, & tunc præstat minus efficax, quam nullum remedium dare. Medici prudentis interim est ad monitum ERASISTRATI paucò modo medicamenta & ea efficacissima in usum trahere, cum sesquipedales formulæ, coacervatio talium quæ viribus conveniunt, & crebra medicamentorum mutatio sive ignorantem sive fluctuantem artificem demonstrent, Pharmacopolæ præterea melius adstringi queant, ut medicamenta exquisita asservent, si pauca modo eorum curæ committuntur.

C A P. I.

§. 1.

Alimentum, Nutrimentum, τροφή, σιτίον, ὁμωμή dicitur omnis illa substantia, quæ restituit ea, quæ per vitam erant deperdita. Distinguunt alimenta in εύπειπτα & δύσπειπτα, concoctu facilia & difficilia, in δύσλυτα porro & εύλυτα, quæ firmum nimirum, & quæ facile dissipandum nutrimentum largiuntur, præterea in πολύτροφα & ἐλιγότροφα multum & parum nutrientia.

§. 2.

Modus agendi alimentorum in eo consistit, ut eorum partes partibus corporis nostri analogæ, inde ope viscerum chylopoicorum extrahantur, systemati arterioso tradantur, ejus actione in naturam nostram vertantur, fluida humoribus commisceantur, solida foveoles fibrarum subeant & in eis se firmari patiantur;

cum Physiologia evincat aquam, olea, mucilagines, glutina esse substantias, quæ corporis nostri partibus analogæ sunt, hinc quæ corpora alimentis sint adscribenda elucescit, & patet simul, quod singula ex propria non solum natura, sed etiam ex statu virium chylo & hæmatopoieticarum ejus hominis à quo assumentur, debeant dijudicari; illa præterea, cum facilius aut difficilius partes alibiles, quas vehunt, dimittant, crassiora sint & teneriora, partes nutritias parcius sive largius vehant, & hæc, pro vario quo gaudent genio, magis aut minus firmiter partibus corporis nostri possint accrescere, hinc ratio differentiarum (§. 1.) perspicitur.

§. 3.

Ipsam vitam Nutrientia indicare Physiologia evincit, facile etiam perspicitur ea eo copiosius ingerenda esse, quo majus obtinet corporis incrementum, & quo major est consumptio; hinc infantes, sanguinei, qui sub cœlo frigido vivunt, qui corpus multum exercent &c. largius sunt nutriendi, senibus, phlegmaticis, otiosis &c. parciora alimenta sufficiunt; fames in quantitate ciborum mensuranda optimus ut plurimum index est; consuetudinis præterea etiam ratio haberi debet, nec non viscerum ad chylopoiesin & hæmatopoiesin facientium, hinc his se præter naturam habentibus, parcius omnino nutrientia erunt exhibenda. Quæ mala ex excedente nutrientium usu surgant, egregie tradit Illustris GAUBIUS.

§. 4.

Desumuntur alimenta ex omni Naturæ regno: Vegetabilia dant *Substantias farinaceas, Olera, Fructus horreos, Nuces*; Animalium & solidæ & fluidæ partes

nobis in alimentum cedunt; ex Fossilium ordine Aqua huc pertinet.

§. 5.

FARINAM appellamus substantiam pulverulentam, quam vegetabilia includunt, cum aqua in pastam reducendam, quæ fermentationi obnoxia est; illa cum in formam granulorum diffracta est *πίσάων*, *Ptisane*, *Gruau*, *Grütz* dicitur; hæret sive in fructibus, sive in radicibus, sive in caudicibus. Fructus, qui farinam habent, sive ad graminum ordinem pertinent, & *Grana cerealia*, *Frumenta*, *Far*, *Blé*, *Getreide* dicuntur, sive desumuntur ex plantis flore papilionaceo instructis & *Legumina* appellantur, quia non secando, sed vellendo leguntur, *Legumes*, qua voce tamen etiam olera comprehendere solent, nostratibus *Gekærns*, *Gekirns*. Grana cerealia dum in usum cibarium recipiuntur, opus est, ut cribri ope tam à granis macilentioribus, quam à feminibus heterogeneis, quibus ab herbis peregrinis, vix non omnium agrorum pestibus, solent inquinari, separentur.

§. 6.

Farina ab involucris, quibus à Natura obvoluta est, vulgo ope molendini separatur; hæc involucra postquam à farina fuerunt separata *πίτυρα*, *κρούσια*, *Furfures*, *du Son*, *Kleyen* dicuntur; illis si in corpus nostrum vires sunt, eæ a farina ipsis adhærente, sive ab asperitate qua gaudent, erunt deducendæ. Cum farina mucilaginem habeat, hinc nutrit, demulcentes præterea, relaxantes, imo abstergentes vires habet (*Instit Chem. Exp. 4.*), eadem cum calore acida fiat, hinc refrigerat & putredini resistit, quod ultimum recentiora experimenta egregie confirmant.

§. 7.

Farina, dum aquam ipsi affundimus, ex eadem quidem se suspendi patitur, sed mora interposita, inde iterum secedit, & in substantiam abit non mediocri viscedine instructam, primis viis hinc ingesta validas earum vires exigit, ut digeri queat, & istis deficientibus, mala quæ a Viscido oriri Pathologi ostendunt, excitat, pueros inde tumido ventre languisse & hydropicos mortuos esse VAN SWIETEN vidit; præterea multum aëris fixi eidem inhærere cum HALES evicerit, hinc cur ejus esus flatulentus sit, evidens est. Dum autem validæ vires primarum viarum viscido subigendo pares sint & id ipsum nutrimentum non facile dissipandum largiatur, hinc farina hominibus robustis & qui valide corpus movent, non modo concedenda, sed etiam commendanda est. Romanorum antiquissimi fortes & bellicosi ea utebantur PLINIO teste. Varium pulmentorum, pultium, placentarum, bellariorum, crustulorum, artocreatum &c. genus inde paratur, quod præterea, quæ nunc dixi, pro vario insuper Cerealis genere, variis quæ farinæ additæ fuerunt substantiis, vario etiam calore, qui ad ejus coctionem fuit adhibitus, dijudicandum est. Multo præterea in usu est eadem cum aqua subacta & in fila ducta, quæ *Vermicelli*, *Nudlen* nomine venit, in iis parandis maxime Italorum industria occupata fuit, hodie pluribus in locis parantur *Macaroni*, *Karagni*, *Vermicelli*, *Semoules*, *Paters* &c. Farina extus adhibita integumenta relaxat, materiem acrem ad cutem hærentem demulcet, materiem perspirabilem absorbet, hinc digerendi, maturandi, dissipandi ergo ad erysipelas, intertriginem, tumores œdematosos, sub forma epithematis vel asperginis in usum trahitur.

Pulvis Erysipelatodes MYNSICHT. Saturnina quoque & resinas habet, agit evidenter repellendo; inspergi-

tur parti affectæ & supra eam ope chartæ cæruleæ retinetur.

§. 8.

Farinæ in cibum receptæ usus cum multum incommodi habeat, hinc à longissimo jam retro tempore obtinuit, eandem certo gradui fermentationis committere, quo ejus principia laxentur, eo autem cum pervenerit, ulteriorem resolutionis progressum caloris furni ope cohibere, surgit ita *Panis*, ἀρτος, *Pain*, *Brod*, quem a Mythologorum PANE quidam derivant; illi tam gratiæ ergo, quam ut si adhuc aliquid visceris retinuiſſet, mox medicina adſit, Salem communem adjicere ſolent. Commendat ſe panis albedine, levitate & ſubſtantia multis foraminibus diſtincta, quæ vulgo oculi dicuntur, ab aëre, ope caloris & fermentationis expulſo, relictis. Panis portio ſuperior & ob majorem, quem paſſa eſt, furni calorem, & magis ſicca & magis colorata dicitur θρύμμα, *Crusta*, *la Croute*, *Rinde*; ſubſtantia mollis à cruſta tecta μυελός, *Mica*, *Mie*, *Krume*, *Broſame*. Panis αὐτόπυρος, *cibarius*, *ſecundarius*, *ater*, *confuſaneus*, *Pain de munition*, *Commisbrod* ex farina à furfuribus non ſeparata coquitur; βρωτῶν, *sordidum*, *gregarium*, *ſquarroſum*, *aceroſum*, *furfuraceum*, *Pain de recoupe*, *Kleyenbrod*, *Hundsbrod* illum appellant, qui ex furfuribus coquitur, is pro varia ratione, qua furfures farinam retinuerunt, varius eſt. Panis iterata coctione ſicciffimus redditus ναυτικός, ψωμός, *bucellatus*, *nauticus*, *biscoctus*, *Biscuit*, *Zwieback* dicitur, hic omni humido privatus longiſſimam ætatem fert, & cum nutrientem panis partem habeat in arctius volumen coactam, hinc præ reliquis panis generibus largiſſime nutrit; hujus ad naturam Cruſtam ſupra dictam propius accedere facile patet. Sed multas adhuc panis ſolet induere

differentias, pro vario cereali unde paratur, pro varia ejusdem farinae ætate, ubi notandum, quod eadem quo recentior est, eo difficilius viscerum medelam assumat, pro varia ratione qua molendinum furfures a farina separavit, aut hæc ipsa a molliori molari inquinata fuit, de quo tristes observationes apud Ill. LINNÆUM prostant, pro ratione porro fermentationis & cocturæ, pro vario etiam humore quo farina subigitur, & pro variis substantiis quæ ipsi adjiciuntur.

§. 9.

Panis exsequitur vires ejus cerealis unde erat paratus, & cum aquam facile subeat, nec ipsi lentorem conciliet, hinc facillime a primis viis subigitur, nec debilibus reformidandus, omni ætati & omni temperamento optimum alimentum. Calens panis plus aquæ & aëris habet quam pridianus, hinc difficilius digeritur & flatus gignit, ejusdem odorem excitantes vires edere DEMOCRITUS jam expertus est. Mica extus emolliendi ergo adhibetur; ejusdem ope medicamentis ex tempore formam pilularem dari posse alibi docetur; crusta cum successu ex jure coquitur pro illis roborandis, quorum ventriculo nec levissimus cibus conducit.

* *Aqua Panis* Wurtemberg. Est aqua spirituosissima a crusta panis & aromatibus abstracta, roborandi ergo cochleatim exhibetur.

* *Emplastrum de crusta Panis* MONTAGNANÆ, præter crustam panis etiam varia aromata recipit; compositio Wurtembergensium magis aromatica est quam illa Nostratum, ventriculo aut umbilico imponitur in vomitu & vario diarrhœæ genere.

§. 10.

I. α. GRANA CEREALIA.

AVENA, βρώμος, *Avoine*, *Haber*. Grana sistit stri-

gosa, utrinque acuta, uno extremo obtusiore, facie una convexa, altera plana sulco medio distincta, sapore levissime dulci instructa, sub cuticula alba, flava, nigricante, medullam albam includentia.

AVENA. Locusta multiflora, corolla biglumis, aristam versus basin emittens, trianthera, digyna, calice mutico biglumi sustentata. *Sativa* L. BLACKWELL 422. locusta biflora, glumis & feminis glabris gaudet.

Ubi sponte crescat hodie ignoratur, ANSON se illam in Insula Maris Australis Ivas Fernandez reperisse testatur.

Varietas cortice nigro, *Eichel-Haber*, reliquis præferri solet; illa quæ grysea est, reputatur vilissima cum parcissimam farinam vehat; flavicans, quæ alba Anglica vel gravis dicitur, reliquas largioribus messibus & granis majoribus & crassioribus vincit, copiose in Palatinatu & Bohemia, teste Cl. SCHREBER, colitur, creberrime etiam inter nos feri solet.

Avena nuda L. in Anglia septentrionali, *Avena fatua* L. in Dalekarlia colitur.

Seritur mense Martio, sub finem Julii, inter nos, maturefcit.

Farina Avenæ dimidium sui ponderis mucilaginis pellucidæ & albæ largitur. Cl. KESSELMAYER.

Refragante omnino experientia GALENUS avenam minus bonum alimentum hominibus largiri contendit, testatur enim PLINIUS, Veteres Germanos pulte avenacea victitasse, & RAYUS cum HALE, rusticos Scotos & illos qui Angliam septentrionalem inhabitant robustissimos homines, nullo alio cereali quam avena vivere; omne præterea avium & pecorum genus, equi quoque & fues optime inde nutriuntur. Ptisanum avenæ, quam recentiores *Grualdum* dicunt, Medicorum Gallorum inventum, teste BRUYERINO, suavissimum omnino edulium est, & inter nos non modo ægrotis, tanquam cibus digestu facilis, exhibetur, sed etiam optimis

optimis mensis apponitur. Puls ex avena tosta, in Helvetia septentrionali teste Illustr. HALLER, & inter nos comeditur. Panis ex avena paratus niger est, amarus & difficiliter digeritur; amara etiam observatur cerevisia ex avena parata.

Scopo medicato Avena ob largam, qua gaudet, mucilaginem, tam relaxandi, quam demulcendi scopo optime præscribitur & sub forbitionis forma exhibetur, aquam cum eadem coctam, præeunte HIPPOCRATE, ad febres ardentes & inflammatorias exhibemus, ut inde tensioni fibrarum medeamur, acrimoniam temperemus, spissitudini medelam afferamus, putredinem arceamus, & cum præ reliquis cerealibus citius acescat, hinc hoc ultimo scopo etiam reliquis præferenda esse videtur.

Avenam degenerantem morbos phantasiæ producere plures Auctores cum FABRO tradunt, sed hic effectus grani Lolii temulenti, quod cum Avena adolevit, omnino est adscribendus.

* *Decoctum Avenæ Loweri* Hecticis, & illis quibus sanguis æstuat, multum commendatur; de eodem bis de die duo cyathi exhibentur.

* FAGOPYRUM, *Fagotriticum*, *Frumentum Saracenicum*, *Bled noir*, *Sarrafin*, *Buchweizen*, *Heidenkorn*, hoc nomine veniunt grana triquetra, quæ sub cortice nigro farinam albißimam & insipidam includunt; a colore & figura ad fructus Fagi accedente, denominationis ratio petita est.

RUELLIO teste seculo XIV ex Oriente in Europam hæc grana fuerunt illata.

POLYGONUM Corolla 4 vel 5 fida, stamina à 5 ad 8, 2 vel 3 styli, semen unicum, nudum *Fagopyrum* L. Folia cordato sagittata, caules inermes, semina integerrima.

Asiæ indigena planta, hodie in terris sterilioribus & talibus, quæ facile a frigore vernali afficiuntur,

feritur, cum semen versus Maji finem fatum adhuc maturefcat; post avenam demetitur.

Ad urbem nostram non colitur, nec inter nos in usum trahitur.

Panis inde coctus niger est, nec ejus mica cohæret.

Digestu facile esse & exiguum alimentum hominibus præbere dicitur; avibus saginandis exhibetur. Pultes inde paratæ, quæ cineritium colorem habent, hominibus alvi segnioris commendantur.

HORDEUM, *orge*, *Gerst*, sistit grana oblonga, medio ventricosa, ad utrumque extremum acuta, angulata, facie magis convexa sulco notata, sub cuticula leviter flavescente, dulcescentem & albam farinam includentia.

HORDEUM locusta triflora, involucro hexaphyllo tres corollas biglumes, quarum una gluma in aristam terminatur, triantheras, digynas sustentat.

Hordeum Vulgare L. *Orge quarrée*, *Reisgerste*, BLACWELL tab. 423. flosculi omnes hermaphroditi, sexfariam positi, ordinibus duobus magis eminentibus; grana cortice tenuiore tecta & magis flavicante; farina propius ad triticeam accedit.

Hordeum hexastichum L. *Wintergerst*, *Escaur-geon*, ab antecedente ordinibus omnibus æqualibus differt.

Hordeum distichum L. *Orge de Mars*, *kleine Gerst*, *Sommergerst*, floribus lateralibus muticis, masculis distinguitur. Hanc speciem sponte in montibus inter Sibiriam & Tatariam occurrere, monet Clar. HEINZELMANN. Duæ priores species autumnio feruntur & sub finem mensis Junii maturefcent, ultima Martio mense terræ committitur, ejus messis fit mense Julio.

Hordeum suo cortice privatum Veteribus *πτισανή*, *Ptisana* dicebatur, hodie *Mundatum Orge mondé*, *geröllte Gerst* solet appellari, cum in ægrum Cru-

di nomine veniat; illius plura genera molendinæ ope parari solent, grana quo sunt minora & exquisitius rotunda, eo magis laudantur; optimâ à margaritis si-
ve ab Ulmâ nomen accipiunt.

Sed nec id omittendum, quod apud HIPPOCRATEM & GALENUM etiam aqua in qua hordeum deco-
ctum fuit *πισσάνη* dicatur. Hordeum tostum apud Ve-
teres *Ἀλφιόν*, *Polenta* appellabatur; aqua ab hordeo
viscida reddita autem *πισσάνης χυλός* *Cremor*, is hodie
Crème d'Orge, *Gersten-Schleim* audit.

Mucilago hordei dodrantem efformat. KESSELMAIER.

Panis ex hordeo albus est, sed gravis & diu vi-
scedinem retinet.

Parum nutrire post ARISTOTELEM commu-
nis semper opinio fuit, interim illud antiquissimum
hominum alimentum fuisse, tradit PLINIUS, & il-
lo Suecos septentrionales vitam sustentare, testatur
Illustris LINNÆUS, idem quoque de Alpicolis asseve-
rat Celeb. HALLER. Medicato scopo HIPPOCRATI jam
in creberrimo usu fuit, quem etiam omnium ætatum
Medici secuti sunt; maxime laudatur propter vim re-
frigerantem, quam solida laxando, humorum alcale-
scentiam arcendo, eorundem acrimoniam obtundendo,
& efficiendo ut aqua sanguinem phlogisticum subire
possit, edere videtur; datur hinc ad omne febrium
genus; sed exhibetur quoque cum successu in pluri-
mis aliis morbis, ubi vel acrimonia peccat, vel stri-
ctura aut irritabilitas excedens; idem calculum dis-
solvere vidit LOBB. Propinatur vel sub forma Cremo-
ris cum jure coctum, vel ejus una uncia cum dua-
bus libris aquæ usque dum grana dissilierint, id quod
crepaturam vocant, coquitur, & pro potu ordinario
datur, siue pro eodem scopo aliis vegetabilibus, mor-
bo appropriatis, adjicitur, cum vix aliquid efficacia à
glumis expectari possit, hinc mundatum semper cru-
do præferendum esse videtur; licet hoc etiam, imo

ipfos furfures commendaverit HIPPOCRATES. Polentam quidam in modum fabarum Caffée folent affumere, illa autem cum igne aliquam acrimoniam contraxit, (*Inst. Chem.* §. 80.) hinc frustra hordei virtutes inde expectantur.

Hordeum germinando laxatum *Maltam* Recentiores appellant, ejus cum Aqua infusi contra Scorbutum ufum recentiffimæ observationes commendant.

Farina hordei quatuor refolventibus adfcribitur. *Hordeatum*, *Orgeat*, ab amygdalis maxime fuas vires habet, pro eo ex tempore parando proftat * *Syrupus hordeatus* *Parif.* *Decoctum hordei.* *Saccharum hordei* Sacchari vires fequitur. *Cerevifiæ* hiftoria *Inst. Chem. Exp.* 125. tradita; illam vulgo ex hordeo folent parare, ejus in corpus humanum effectus, partim ex fpiritu quo fcetet, & cujus vires l. c. *Exper.* 128. recensui, fluunt, partim ex mucilaginofa quod de cereali recepit, ob hoc ad nutritionem facit, fed cum id ipfum fibras primarum viarum relaxet, hinc cereale torrendo & eidem amara, Lupulum maxime adji- ciendo, ut cerevifiæ ventriculo non obfit, efficere tentant; horum igitur ad variam, quæ in variis cerevifiis obtinent, rationem attendendum effe liquet, & quia mucilago pro vario cereali variat, hinc etiam horum ergo cerevifiæ funt dijudicandæ; triticeam reliquis magis nutrire, fed etiam facilius viscera abdominalia obftruere docuit experientia, largiori præterea qua cerevifiæ gaudent mucilagini debetur hominum, ea pro potulento ordinario utentium, habitus ut plurimum fpongiofus, humores mucofi, folida inertiora. Sed cum largam quoque copiam cerevifiæ habet, hinc hujus quoque vires exfequitur & illas eo evidentiores, quo magis tenuis eft, pauciora amara recepit, ex cereali minus tofto parata eft. Cerevifiæ non rite fermentata producit mala a vifcido & ab acrimonia fermentante & acore furgentes fufcit. Cerevifiæ an-

tequam fermentaverit pro potu ordinario haustam egregie ad ulcera phagædenica curanda facere experti sunt Cl. GIBSON & RUSH.

* MANNA, *Schwaden, Polnische, Frankfurter, Berliner Manna*. Grana exigua, fere cylindracea, cortice fusco instructa, quo privata albissima sunt, sapore dulci instructa.

FESTUCA L. Locusta multiflora, corolla biglumis aristam infra apicem emittens, biglumi calice sustentata. *Fluitans* L. panicula ramosa; spicæ subsessiles. Pois omnino reddenda.

Crescit in omni Europa.

Mannæ quæ semen graminis est, restauratores Botanices meminerunt, omnes illud a specie quadam Panici derivarunt, num recentiores id quod hodie obtinet, illi veterum substituerunt? num MATTHIOLUS primus erravit & successores in errorem induxit?

In Germania septentrionali & regionibus ipsi vicinis colligitur, modum eam colligendi tradit Celeb. SCHREBER.

Hordeo minus nutrire, Milio facilius digeri dicitur; in suave pulmenti genus cum jure vel lacte solet cogi. Nostrates Gallos imitantes eidem alicæ Tritici Barbarici genus, quod *Semoules* dicunt, solent substituere.

* MAYS, *Frumentum Turcicum, Blé de Turquie ou d'Espagne, türkisch Korn*. Siftit grana rotunda, inferne leviter angustata & compressa, utrinque plana, altera facie fulco distincta, altera substantia graniformi parva notata, sub cortice varie colorato, medullam albissimam includentia.

ZEA Mays L. BLACWELL tab. 547. Planta relativa monophyta, mares locusta biflora, calyce & corolla biglumi, antheris tribus gaudent & in spicam laxam ordinantur, feminæ calice & corolla maribus simili, stylo longissimo instruuntur, & inhærent re-

ceptaculo magno, succulento, vagina foliacea incluso.

Planta in America a longissimo retro tempore culta, sub initium XVI seculi in Europam allata, jam diu in regionibus meridionalibus feritur; in Germania ferius coli cœpta est.

Frigoris impatientissima planta, mense Aprili feritur, Octobri maturescit.

Mays ultra dimidium sui ponderis de mucilagine, grata aciditate gaudente edit Cl. KESSELMAIER. Panis inde paratus non ingratus est, & albus si ex granis albis coquitur, sed gravis; cum autem Mays granis cerealibus, unde vulgo panis paratur, adjiciunt, bonus omnino panis surgit. Digestu facilis farina, observantibus HERNANDEZ & DUPUY DEMPORTES egregium omnino alimentum præbet, cum teste HERNANDEZ hoc uno cereali Americani ab omni tempore vitam sustentarint, & vulgari experientia constet, omne armentorum, porcorum, avium &c. genus inde optime faginari. Aciditas quæ ejus mucilagini inest, illud refrigerandi ergo vel aliis cerealibus præferendum esse suspicare facit, quam suspicionem etiam HERNANDEZ confirmat.

Receptacula florum femininorum tenella, cum aceto condita, suavissimum edulium cum carne comedendum sistunt.

* MILIUM, *κέλλε*, *Millet*, *Hirs*, habet grana exigua, rotunda, splendentia, striata, grysea, substantiam albam farinaceam includentia.

PANICUM Calice triglumi, unifloro, corolla biglumi gaudet. *Miliaceum* L. paniculam laxam habet, flores muticos, foliorum vaginas pilosas. Apud Indos sponte crescit, quo tempore in Europa coli cœperit, ignoratur.

Martio mense feritur, sub finem Augusti ejus messis fit.

Molendinæ ope in grana flava frangitur & hac ratione in usum trahitur.

Farina paucissimam aquam recipit & in panem abit viscidum, gravem & cujus mica nulla foramina habet

Æthiopum & Sarmatarum olim cibo, a multo jam tempore Itali utuntur. Gallis quoque & Hispanis usitato; pultes inde paratæ, ad illas quæ ex Manna cereali coquuntur, videntur accedere, illas difficilius digestionis & pauci alimenti esse, omnes per omnia secula tradunt auctores, alvum inde stringi jam HIPPOCRATES monuit, qui ipsa grana ad varios morbos commendavit; apud nos nonnisi infimæ plebi in usu sunt.

Variarum aliarum *Panici* specierum grana quæ hinc inde in Europa, calidiore maxime, coluntur, ratione virium cum Milio videntur convenire.

ORYZA, ὄρυζα, ὄρυζον, *Ris*, *Reis*, ejus grana sunt oblonga, ventricosa, uno extremo acuminata, altero obtusa, striis distincta, albissima: eadem quoque majora, magis alba, quoque propius ad pelluciditatem accedunt, eo meliora.

ORYZA, Calix biglumis uniflorus, corolla ex quatuor glumis inæqualibus, quarum una aristata est, efformatur, hexanthera, digyna.

Panis ex oryza coctus illi similis est qui ex Milio paratur.

Planta Indiæ, Nigritiæ & Insulis Philippinis, Americæ quoque indigena, hodie vix non in omni Oriente colitur, inde ejus 1200000 centenarios ex una Damiatæ Ægypti in Europam duci testatur HASSELQUIST; sed colitur præterea in Carolina, Georgia, Jamaica, nec non in Italia & Hispania. Orientalis & Hispanica rubet, Carolinensis Europæam magnitudine & albedine superat.

Oryza dimidium sui ponderis mucilaginis largitur.

Vulgaris cum sit omni Orienti cibus, hinc ipsi vires nutrientes nequeunt denegari, eas autem cedere illis quibus triticum, fecale & hordeum gaudet, docuit experientia; eadem cum aquam facile subeat, nec ipsi tenacem visciditatem conciliet, hinc manifestum, quod digestu facilis sit, mucilagine qua scatet demulcentes quoque vires edit & hordeo substituitur. Vim alvum sistendi, quam ipsi secundum DIOSCORIDEM vulgo solent adscribere, tunc demum videtur obtinere, quando alvus, ob acrimoniam in intestinis hærentem, laxa est. Calculum inde dissolvi LOBB observavit. In Oriente grana emollita per aquam, ad omne ciborum genus, ea ratione qua inter nos panem adhibemus, solent comedi; Europæi eam sub forma cremoris mensis apponunt, scopo medicato quoque decoctis adjiciunt.

Arack spiritum inflammabilem ex oryza paratum esse, vulgo perhibent, sed RUMPHII & SHAW fide constat, Indos omnem spiritum inflammabilem hoc nomine insignire, OSBECK asseverat, illum qui ad nos affertur ex oryza, saccharo & coccis nucibus confici.

SECALE, *Seigle*, *Roggen*, *Korn*. Exhibet grana strigosa, inferne acuta, superne obtusa, teretia, sulco longitudinali notata, sub cuticula flavicante vestigio nigri tincta, farinam albissimam includentia.

SECALE. Calix biglumis, glumis acutis, bi- vel triflorus, sessilis, corollæ una gluma in aristam terminata, aspera. *Cereale* L. BLACWEL 424. glumas scabras habet.

In Sibiria spontaneum esse dicitur.

Vernum grana minora & leviora, sed farinam magis albam largitur, illud apud nos non colitur; hybernium quod autumnio feritur, primis mensis Julii diebus apud nos metitur.

Ejus dodrans a mucilagine efformatur. KESSELMAYER.

Secalis dimidiam partem a spiritu acido, undecimam circiter ab oleo constitui, Cl. ROSE ope destillationis est expertus.

Cereale, quod nunc *Secale* dicitur, a Secali veterum diversum esse, ex descriptione, quam PLINIUS de eodem tradit, est evidentissimum, ad id cum multi non attenderint, hinc nostrum Secale vilissimæ notæ frumentis adscribere nulli dubitarunt.

Bonum inde alimentum surgere Germania & regiones magis septentrionales, apud quos panis fecalinus frequentissimo in usu solet esse, abunde probant; est is quidem triticeo minus albus, sed ejus sapor eundem multis commendat, nec non quod præ omni reliquo, ex aliis cerealibus cocto, minus cito arefcat: non raro vel apud Nostrates farinæ triticeæ aliquid fecalinæ adjicitur, pro coquendo pane familiari.

Secale tostum ultra $\frac{7}{8}$ sui ponderis de Extracto aquoso largiri, $\frac{1}{4}$ modo Extracti resinosi, Cl. ROSE tradit; SCHWANECKE & Cl. NONNE $\frac{3}{8}$ modo Extracti aquosi adducunt, ejus infusum illi fabarum Caffée substitui posse asserit DILLENIIUS, sed obtuso omnino gustu gaudent, qui unum ab altero vix distingui posse contendunt.

Secale cum aqua maceratum facile acorem contrahit, hinc vulgo ferro, quod stannum recipere debet, solet illiniri, nec male forsan refrigerandi scopo reliquis cerealibus anteponeretur. Secalis viridis succum ad nephritidem facere TIMÆUS à GULDENKLEE monet, & illum non sine successu adhibitum fuisse novi.

In locis septentrionalibus, ubi nullus viticulturæ locus est, ex fecali fermentato spiritum inflammabilem parant, qui gratia & viribus genuino spiritu Vini multo inferior est.

Accidit interdum ut grana fecalis proprio morbi

genere afficiantur, quo præter modum elongantur & turgent, creberrime quoque incurvantur, extus fusco vel nigro colore tinguntur, aspera & striata evadunt, intus substantiam albam includunt, circa quam ego saltem nihil acris potui detegere; talia grana *Secale turgidum*, *cornutum*, *Clavos Siliginis*, *Blé ergotté*, *Korn-Zapfen*, *Mutterkorn* solent appellare: inde, si ab hominibus comeduntur, gravissimos morbos convulsivos & gangrænas deterrimas excitari multi auctores observationibus probare nituntur. Sed alii & inter hos magnæ auctoritatis viri, hos ipsos morbos non tam Secali cornuto, quam potius epidemiæ, quæ ab eodem tempestatis vitio, quod fecale corrumpit, etiam homines afficiente, originem duxit, vel etiam aliis causis adscribendos esse ducunt, experimenta inter nos circa homines, columbas, gallinas & canes instituta illud innocuum nobis stiterunt; & licet nostrum fecale crebro hoc vitium & quidem uno anno copiosius quam altero habeat, tamen epidemiæ, quas inde oriri alibi observarunt, nunquam apud nostros homines obtinuerunt; id unum adhuc addendum esse duco, observatores Gallos a Secali cornuto ortas gangrænas, Germanos autem convulsiones recensere.

Glumæ Secalinæ in fasciculum collectæ pro scarificatione oculorum adhibentur.

TRITICUM, *πυρὸς*, *Froment*, *Waitzen*. Exhibet grana cylindroidea, utrinque rotundata, una facie planiore sulco longitudinali notata, sub cuticula flavescente farinam albissimam includentia.

TRITICUM. Calyx biglumis glumis obtusis, 3 vel 4 florus, sessilis, corolla biglumis una gluma semper mutica, altera mox aristata, mox non.

Triticum æstivum L. *trimestre* *τριμηννιά*, *σιτάρι* Veterum, calyces quadriflori, flores aristati, nostras hyemes non fert & grana graciliora dat, in montibus

Sibiriam inter & Tatariam sponte crescere dicit HEINZELMANN.

Triticum hybernum L. BLACWEL 40 f. 1, 2, 3 locustæ quadrifloræ, flores mutici, sed ejus varietatem multum aristatam, etiam colunt nostrates in agris sylvis vicinis & incurfui ferarum expositis.

Triticum spelta L. ζεα δίκουρον, *Arinca*, *Kern*, *Dunckel*, *Spelt*, *Epautre*, locusta mutica, quadriflora, sed cujus duo modo flores fertiles sunt; in fabulosis Alfatiae inferioris agris colitur. Cum farinam & paucioram & levioram det, panis ex ea confectus citius arefcat, hinc nonnisi solo pro reliquis speciebus nimis macro, mandatur.

Varia ratione *Triticum* molæ ope solent frangere, illud si ita comminuitur, ut inde corculum modo remaneat sub forma grani exigui & albißimi χόνδρον, *Alica*, *Gruau*, *Grütze*, *Gries* dicitur, farina quæ hoc ambiebat *Pollen* πόνος, *Semoule*, *Farine de blé*, *Boll* audit, alica in farinam redacta *Similago*, σιμιθάλικ, *fleur de Farine*, *Farine de Bourgeois*, *Semmel* appellatur.

Panis, qui ex Tritico surgit, omnes reliquos albedine vincit.

Triticum omnia reliqua cerealia nutriendi facultate anteire, omnium seculorum experientia evincit, hujus vis ratio patet per experimenta a Cel. BECCARIO primum instituta & a Cl. KESSELMAIER repetita, ex quibus quippe patet eidem præter substantiam farinaceam, aliam ad naturam animale proximè accedentem, caseosæ lactis parti valde analogam inesse, quæ cum ex se in aqua solubilis non sit, ope substantiæ farinaceæ disponitur, ut se ex aqua suspendi patiatur, & ejus rationem in vario tritico variam esse observavit KESSELMAIER. Hinc elucescit minus bene illum acturum, qui reliquis cerealibus vellet triticum in febribus substituere. Dum grana tritici cum aqua

calida infunduntur, usque dum eorum farina inde digitis exprimi possit, dein ex illis, proprio molendinæ genere, quod habet laminas metallicas foraminibus perforatas, elisis, farina in lacum ligneum eliquatur, ea iteratis vicibus per angustius cribrum transmittitur & ab omnibus furfuribus separatur, id quod dein subsidet ἀμυλον, *Amidon*, *Ammlung* dicitur, & duplici facie apparet, infima tenacior optimum Amylum constituit, id faccis immittitur ut omnem aquam dimittat & dein in aëre exsiccat, est hoc amyllum albissimum, ast friabile, glutinosum & aquam cui committitur viscidam reddit. Lotricibus & tinctoribus multo in usu est, ut pannis splendor concilietur; pulverem cosmeticum inde parari notissimum est, a Medicis demulcendi & glutinandi ergo, tam extus quam intus adhibetur.

§. II.

I. β. LEGUMINA.

Siliquæ tenellæ λόβοι, *Gouffes*, *Schiffen*, *Schoten*, quæ si in cibum assumuntur, proxime ad olera accedunt, ejusdem fere naturæ sunt grana recentia nondum indurata, grana adulta vero & exsiccata farina gaudent difficilius præ cereali digerenda & multo aëre fixo foeta, hinc nisi sub eorum esu validior corporis exercitatio organorum chylo- & hæmatopoieticorum actionem intendat, flatu inde excitari, & chylum crudum sanguini varium acrimoniæ genus affricare observamus; cortex, cui farina inclusa est, ipse etiam magis primis viis oneri est.

Legumina fracta *Fresa*, ἐρεμλᾶ, *egrugés*, *geschrotten* appellant, farinam ipsam *Lomentum* λείωμα Veteres dixerunt.

* CICERA ἐρέβινθοι, *pois Chiches*, *Kichererbsen*, sunt grana rotunda, pisibus majora, inferne in acumen producta, hinc inde levissime compressa, includunt sub

cortice rufo-fusco, medullam flavicantem, insipidam.

CICER BLACWELL 557. Calicis laciniis quatuor vexillo incumbentibus, vexillo reliquis petalis majore, carina minore, fructu irregulariter rotundo, inflato gaudet.

Extracti aquosi fusci dulcis $\frac{1}{4}$ inde obtinetur.

Sponte in Europa Meridionali & Syria crescit.

In Helvetia meridionali, Gallia meridionali, Italia, Hispania & Lusitania, ubi calidius cœlum minus culturæ pisorum favet, copiose feritur & in usus cibarios recipitur, inter nos, cum nonnisi ad usus medicatos recipiatur, hinc inde modo, & quidem satis parce feritur. Multum nutrire, sed flatulentum esse auctores contendunt, urinam inde moveri HIPPOCRATES jam monuit, & adeo validos esse ejus in vias urinarias vires quidam asserunt, ut illud in ulcere aut calculo vesicæ non usurpandum esse moneant; Calculum renalem autem ejus ope comminui tradit GALENUS. Ego non video, quod aqua cum his granis decocta præter leves vires abstergentes, alias adhuc inde possit acquirere. Farina extus adhibita potenter resolvit & abstergit, tumoribus mammarum & testiculorum maxime commendata.

FABÆ, φάβας, κίναμα, *Fèves de Marais*, *welsche Bohnen*, *Saubohnen* magnitudine & colore multum variant, nostrates gilvas & minores colere solent, oblongæ sunt, uno margine hilo exciso, sub cortice duriore medullam albam & insipidam includunt.

Vicia. Calice bilabiato, vexillo reliquis petalis majore; carina minore, fructu oblongo, acumine terminato gaudet, *Faba* L. cirrhis caret BLACWELL 19.

Ægypto indigena: apud nos copiosissime in agris colitur, cum ejus fructibus frequentissime pro pabulo brutorum utantur.

Fabas flatulentas esse post HIPPOCRATEM omnis ætas affirmavit, virides quæ non raro, cortice priva-

tæ, mensis nostris imponuntur, præ ficcis magis flatulentas esse nemo GALENO credet; siccarum flatulentiam adjectis ipsis aromatibus tentant corrigere, diarrhœam chronicam inde curatam vidit SIMON PAULI.

Farina cum abstergens sit, ad eosdem ac præcedens adhibetur usus, quatuor resolventibus adscribitur, scopo quoque cosmetico usurpatur.

Flores fragrantissimum spirant odorem, qui diutius, circa agros ubi obtinent, obambulantibus non raro caput afficit; exsiccati omnem fragrantiam amittunt, plane inertes evadunt.

Aqua florum Fabarum. VAL. CORD. ob fragrantiam ad medicamenta cosmetica recipitur. * *Sal Fabarum* præ aliis salibus alcalinis nihil proprii habet.

LENTES *φασις*, *Lentilles*, *Linsen* sunt grana rotunda, utrinque convexa, margine acuto cincta, colore albido instructa, includunt farinam quæ coctione fusca evadit.

LENS. HALLER. Fructu brevi & lato ab *Ervo*, cui a LINNÆO adscribitur, differt. Sponte crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in agris colitur. Quarta lentium pars extracto gummoso badio & nauseoso constat. KESSELMAIER.

Lentes minus bonum nutrimentum largiri vix non omnes Medici docuerunt, GALENUS pessime de eis judicat & inde affectus cutaneos imo cancrum excitari tradidit, de legumine quod decoctum ad nigrum colorem accedit, morbos quos a melancholia deducere solebat, excitatum iri finxisse videtur: docet sane experientia lentes non alia incommoda quam quæ grana sicca aliorum leguminum producere solent, gignere. Arabes Decoctum lentium variolis opitulari contendebant, morbo, sub quo corpus intumescit, melancholiam, id est, siccitatem inducens medicamentum opponendum esse rati; explosa absurda theoria, cur tamen a non paucis adhuc retinetur inde deducta medendi

ratio? HIPPOCRATES Decocto lentium abstergendi scopo est usus.

* LUPINI, *Σίγμα*, *Lupins*, *Feigbohnen*. Sunt grana compressa, rotunda, margine leviter angulato, utraque facie levi fulco rotundo notata, sub cortice albo, medullam flavam & amaram includunt.

LUPINUS. Calicem bilabiatum, petala fere æqualia, fructus oblongos habet. *Albus* L. BLACWELL tab. 283. calicibus non appendiculatis & feminibus compressis gaudet. Quibusdam in hortis apud nos curiositatis ergo colitur.

Reliquis leguminibus minus malorum facere ab HIPPOCRATE dicitur.

In Europa meridionali in cibum recipiuntur, apud nos eorum farina nonnisi ad usus medicatos adhibetur, quæ ob amaritiam, qua gaudet, reliquas farinas leguminosas vi abstergente vincit.

PHASEOLI, *Φασίολοι*, *Σόλωνοι*, *Haricots*, *Bohnen*, quibusdam *welsche oder türkische Bohnen*, sunt semina fabis minora, facie utrinque convexa, convexo utroque extremo, in uno margine hilo excisa, sub cortice variis coloribus ludente, substantiam albam includunt.

PHASEOLUS. Calicem bilabiatum, carinam spirali-ter convolutam, fructum oblongum, acumine terminatum habet. *Vulgaris* L. flores racemosos, geminos, vexillum alis æquale, filiquas turgidas, pendulas & glabras sistit. Sponte in India crescit apud nos in agris & hortis colitur, frigoris impatientissima planta.

Innumeræ ejus varietates colore florum & maxime feminum, altitudine & firmitate caulium, nec non rectitudine fructuum differentes hodie obtinent.

Tertiam circiter Phaseolorum partem mucilago efformat. KESSELMAIER.

Phaseolorum filiquas jam Veteres in cibum acceperunt, digestu faciles si recentes fuerint, nam sive exsiccatae sive muria asservatae ventriculo oneri sunt,

leve est quod inde surgit alimentum, iisdem nostrates Satureiam solent adjicere. Ipsa grana exsiccata etiam in cibum recipiuntur, ea minus flatulenta esse reliquis leguminibus HIPPOCRATES statuit; eadem tritico adjecta in bonæ notæ panem coqui posse nuperiora experimenta probant.

PISA *πίσα*, *Pois*, *Erbsen*, sunt femina rotunda, quæ sub cortice gryseo, vel flavescente, medullam flavam includunt, hilo longitudinali in uno latere notata, coctione in pulvem flavam proprio odore & sapore instructam abeuntia. Pisa tota viridia, quæ ipsa tamen quoque cum coquuntur ad flavedinem vergunt, rarissime adhuc apud nos in usum trahuntur.

PISUM. Calix bilabiatus, vexillum reliquis petalis majus, carina minor, stylus triangularis, fructus latus plus minus tumidus. *Sativum* L. BLACWELL 83. pedunculos habet multifloros & petiolos teretes.

Apud nos in agris & hortis copiose colitur; plurimæ ejus varietates occurrunt, quæ rectitudine & altitudine caulis, colore floris & feminis, & siliquarum crassitie & teneritate differunt.

Pisa sui ponderis dimidium mucilaginis largiuntur.

Eadem minus flatulenta esse post HIPPOCRATEM vulgo solet assumi, sed inter nos saltem experientia omnino evincit eadem multum flatuum gignere, alvum obstruere & chylum crudum efficere, hæc incommoda, dum cortices inde auferuntur, minuuntur quidem, non autem tolluntur; eadem tenella nondum matura, minus nutriunt, sed facilioris digestionis sunt. Siliquæ tenellæ, magis pulpofæ, *Pois goulus* olim Gallis & Belgis multum usitatæ inter nostrates *Schiffen*, *Schoten* dicuntur & frequenti in usu sunt, ratione virium ad siliquas Phaseolorum accedunt, eis tamen difficilius digeruntur.

In locis montibus vicinis, ubi Pisum sativum facile a phalænis destruitur, Lathyri sativi L. grana loco pisorum ferere solent.

§. 12.

I. 2. RADICES.

Veteres jam confueverunt farinam ex radicibus parare, recentior ætas plurium talium radicum notitiam accepit, cum varia calamitate pressi mortales, deficientibus granis cerealibus, quicquid urgentem famem lenire posset, conquiſſerint, cum etiam tales regiones fuerint detectæ, quarum incolæ omnis agriculturæ expertes, ea tantum, quæ sponte ex terra nascuntur, in cibum recipiunt. Tuberosas maxime farinam alibilem largiri, quæ hæcenus prostant, observationes evincunt, illæ quæ multa acrimonia gaudent, aut quæ alia aliena qualitate scatent, succum ex iis exprimendo, aut easdem multa aqua macerando, ad usus cibarios aptantur; earum duplex maxime genus apud homines nostros in usu est.

* POMA TERRÆ, *Topinambours*, *Erdäpfel*. Sunt radices tuberosæ quæ interdum ad duorum pugnorum magnitudinem ascendunt, plura in tubera elevata, sub cuticula ex rufo-fusca substantiam albam, proprio sapore instructam, continentes.

HELIANTHUS. Florem compositum habet, calice imbricato sustentatum, receptaculo paleaceo & seminibus tetragonis, involucro proprio cinctis gaudet. *Tuberosus* L. radice tuberosa instructus est.

Plantæ Americæ meridionalis civis radix per ætatem altissime sub terram descendit, hinc nostras hyemes optime fert, mense Octobri apud nos floret. In Europa sub initium seculi superioris jam innotuit, sed versus ejus finem demum crebrius cœpit coli; inter nos hinc inde in hortis plantatur, in sabulosis, Alfatia inferioris maxime, agris & montibus vicinis colitur.

Nonnisi ex menstruo aquoso coctæ hæ radices recipiuntur in usum cibarium, ob majorem qua gaudent visciditatem & ad panificium & ad acetaria ineptiores.

Evidenter nutrientes possident vires, sed cum majori gaudeant viscedine, hinc digestu difficiliores sunt. Nostrates eas nonnisi pro alendis brutis adhibent, & hoc quoque valde raro obtinet. In Alsatia Inferiore, Lotharingia & Ducatu Bipontino crebriori in usu sunt.

PYRA TERRÆ, *Pommes de Terre*, *Tartufflen*, *Grundbieren*, *Kartofflen* sunt radices tuberosæ mox rotundæ, mox oblongæ, hinc inde protuberantiis notatæ, sub cortice, pro varia varietate sive rufescente, sive alba, sive nigricante, carnem albam includunt, quæ exsiccata, radulæ ope, in tenerrimam farinam potest reduci, integra comesta sapore proprio, ad Castaneas accedente gaudent, varia magnitudine instructæ, quæ apud nos vix pugnum excedit. Varietas ab Anglia denominata radices vel caput æquantes largitur.

SOLANUM. Corolla campaniformi quinquefida, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & bacca biloculari polysperma instruitur: *Tuberosum*, BLACWELL 523 a & b & 587, caulem habet inermem, folia pinnata, pinnis integerrimis & pedunculis divisis.

Americæ meridionalis planta, versus finem seculi sexti & decimi jam in Italia sub nomine *Taratouffe* colebatur, inde Belgio & reliquæ postea Europæ innotuit; hodie copiosissime per omnem Europam fertur; nostras hyemes non fert, radices exiguæ aut majores in frustra sectæ mense Martio terræ committuntur, Julio florent & Octobri radices e terra eruuntur; dantur varietates præcoces, ubi radices jam versus finem mensis Junii ita adolefcunt, ut ex terra possint erui.

Quartam sui ponderis partem mucilaginis largiuntur, Cl. KESSELMAYER.

Multum & egregium inde alimentum & hominibus & brutis surgere, innumeræ observationes evincunt, quæ etiam confirmant easdem omnino digestu faciles esse; crudæ assumuntur, nec non tostæ, etiam

elixæ, earum farina, unde Americani panem coquunt, optime Triticæ adjicitur, utriusque si recipiuntur pares partes, surgit optimus panis, non adeo cito arefcens & per aliquot menses absque ulla labe affervandus. Amylum egregium inde parari posse Recentioribus innotuit. Has radices calculum quoque solvere LOBB est expertus.

§. 13.

I. ∫. CAUDICUM MEDULLA.

* SAGO. Hoc nomine ad nos adducuntur grana illis, sub quibus Hordeum mundatum prostat, similia, non raro angulosa & variæ magnitudinis, extus ex albo flavicantia, intus medullam albissimam includentia, saporis & odoris expertia, evidenti tenacitate instructa, ita ut in teneram farinam nequeant reduci.

Formantur hæc grana, teste RUMPH, ex duplici Palmarum genere. SAGO nimirum & *Cacca* L. illud relativum monophytum est, mares polyantheræ, fructus drupa aliquot nuces continens, spadix ramosus, ejus species quatuor RUMPH recenset; Cycæ character nondum innotuit. Crescunt in Insulis Moluccis & Australibus nec non a Borneo ad Siam usque. Ex his palmis medulla ope aquæ eluitur, exsiccat, denuo cum aqua in pastam reducit, quæ ope lapidum foraminibus exsculptorum, in panis modum coquitur, & formam, sub qua ad nos mitti solet, induit.

Hæc grana tota in aqua fervida solvuntur & eam viscidam reddunt, bonus quoque panis inde potest parari, Cl. STECK. Angli primi eadem sub initium hujus seculi ad usus medicatos adhibuerunt, anno 1740 a Gallis & anno 1744 a Germanis fuerunt recepta.

Farina Sago in omni Asia meridionali pro cibo vulgari utuntur, tenue inde alimentum surgere annotat RUMPH. In Europa pro nutriendis infantibus &

sustentandis phtificis adhibentur grana, quæ cum menstruis aquosis, lacte, interdum etiam cum vino coquantur, eundem plane in modum quo Hordeum mundatum exhiberi solent.

§. 14.

II. OLERA.

OLUS, λάχανον, *herbe Potagere, Légume, Gemüß, Gartenwaar*, dicitur omnis plantæ pars, præter fructum, quæ in usum cibarium recipi solet & nullam farinam condit.

Nutriunt olera ratione mucilaginis qua scatent, hæc cum in ipsis semper multum diluta obtineat, hinc paucum & tenerum est quod inde surgit alimentum; eidem cum pro vario olerè, varia in ratione partes terrestres, aër fixus aut etiam principia acria adhæreant, hinc olera, tam respectu alimenti, quod inde surgit, quam respectu effectus in primas vias, differunt.

Coctio olera teneriora reddit & multum aëris fixi inde expellit, unde digestu faciliora evadunt; pessime eadem prius cum aqua coquere, hanc aquam rejicere & denuo demum oleri menstruum aquosum adjicere solent, cum priori aqua enim, observante jam GALENO, optimas & efficacissimas oleris partes rejiciunt. Quæ condiendi fine oleribus elixis adjiciunt, non parum tam ad eorum saporem quam ad rationem, qua digestionem parent, contribuunt.

Ea quæ cruda comeduntur & gestui & primis viis magis accommodantur, aceto, sale & pipere, quæ ipsis solent adjicere; oleum quod addunt *Acetaria* gustui, fecus ventriculo accommodant. Olera frixa vix non omni propria vi carent, facile præterea acrimoniam oleosam excitant.

ACETOSA, ὀξυλίκ, ὀξυλάπανον, *Oseille, Sauerampfer*. Inde radices ad usus medicatos, folia ad eosdem

& culinarios scopos adhibentur. Radices sunt fibrosæ ex uno capite plures fibræ longæ & tenues prodeunt, sub cortice ex rufo flavescente, medullam albidiorum includentes, sapore gaudent leviter amaricante, qui evidentius adstringit & in aquam transit; decoctum præterea colorem rubellum habet, quem acida destruunt, alcalia non mutant, martialia fuscum reddunt.

Folia sunt oblonga, sagittata, pro varia varietate sive oblonga sive evidentius rotunda, sapore gaudent evidenter acido.

RUMEX. Corolla tripetala, simili calice sustentata, diplofanthera; isogyna, monosperma; species quæ huc pertinent sunt relativæ diphytæ. *Acetosa* L. BLACWELL 230, foliorum sagittas rectas habet, copiose in pratis omnis Europæ occurrit, hæc inter nos præcipue in hortis colitur & in cibum recipitur. *Lapathum* n. 1598 HALLER, folia magis rotunda, superne obtusa, sagittas parvas, divergentes habet, in Europæ septentrionalis & Helvetiæ montibus crescit, in hortis inter nos quoque culta, *Hispanica* dicitur. Succus Rumicis Acetosæ $\frac{1}{400}$ circiter sui ponderis partem Salis essentialis largitur.

A radicibus ego saltem præter adstringentes, vix alias vires expectarem. Folia in cibum recepta vix videntur nutrire, grata autem qua pollent aciditate appetitum excitant, digestionem juvant, hinc ad embammata recipiuntur, insipidis quoque aliis oleribus adjiciuntur, aut cibis animalibus, quorum in alcaliscentiam nifum corrigunt. Eadem attenuandi & refrigerandi ergo cum successu ad febres adhibentur. GEOFFROI eorum succi uncii sex aut octo, ante quemlibet paroxysmum exhibitis, febrem intermittentem vidit curatam. BARTHOLINUS, MORIN, Illustr. LINNÆUS scorbuticos inde curatos viderunt, & LOBB calculum dissolutum. Extus adplicata egregie resolvunt & maturant.

* *Syrupus ex Succo* MESUE. Refrigerandi & sitim extinguendi ergo adhibetur. * *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. iners omnino. * *Conserua*.

ALLIUM, *σκόροδον*, *Ail*, *Knoblauch*. Ejus triplex genus in usum recipitur; *Vulgare* quod radicem sistit ex multis bulbis, quæ olim *ἀλλυδες*, *γέλγες*, *nuclei*, *spicæ* audiebant, *Zehen* dicuntur, efformatam, qui incurvi sunt & ad margines angulati, superne in acumen educti, sub cuticula levissime rufescente carnem albam, solidescentem, proprio, forti & evidenter acri odore & sapore præditam includentes; quælibet radix plures fasciculos harum spicarum habet, tunicis albis & ficcis involutos. *Ascalonicum*, *Eschalottes*, *Chalottes*, *Schalotten* structum ex pluribus bulbis qui nulla communi tunica in caput colliguntur, singuli bulbi sub tunica rufescente includunt bulbos prioribus minus angulares, convexo concavos, suaviori odore & sapore minus acri quam antecedentes instructos. *Scorodoprasum*, *Rocambole* exhibet bulbos, qui in umbella inter flores colorati sunt, magis ad figuram rotundam accedunt, ad latera compressi, cuticulæ color ad violaceum vergit, sapore & odore parum Allio vulgari cedunt.

ALLIUM. Corolla hexapetala, isanthera, monogyna, fructu triangulari & triloculari, vagina marcidâ communem florum ortum sustentante constituitur: *Sativum* L. stamina alterna tricuspidata, umbellam bulbiferam, folia plana habet; ex Africa in Europam, Veterum fide, illatum, hodie ubique colitur. *Ascalonicum* L. nequaquam Veterum, stamina tricuspidata, umbellam nudam, scapum nudum, folia subulata habet. Palæstinæ civis inter nos in agris colitur. *Scorodoprasum* L. staminibus gaudet tricuspидatis, umbella bulbifera, foliis planis, scapo ante maturitatem contorto; cum antecedentibus colitur; varietas sylvestris in Gallia, Helvetia, Germania & Septentrione frequens.

WEDEL ex Allio Vulgari Spiritum acidum cum pauxillo Olei obtinuit, GEOFFROI largam quantitatem Acidi, minorem Liquoris alcalini volatilis, aliquid Salis volatilis & Oleum empyreumaticum: NEUMANN Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{8}$, Olei odorati $\frac{1}{512}$: Spiritum ammoniacalem VERATTI. Ego ex bulborum, unde omnes pelliculas separaveram, libra una accepi libram dimidiam spiritus colorati, qui levissime colorem Syrupi Violarum mutavit, Mercurium ex ejus solutione non dejecit, & ob oleum quo scatebat cum alcalinis non efferbuit, huic spiritui paucissimæ modo Olei moleculæ inhærebant. Aqua a sex libris Allii abstracta mihi exhibuit unicam drachmam olei, quod omnia reliqua olea odorata odore penetrante vincit, in aqua fundum petit & citrinum est. LEWIS observavit Allii succum inspissatum omnes suas vires retinere, Extractum aquosum iners esse, spirituosum vires Allii fervare, spiritum a bulbis abstractum illos parcissime redolere.

Ob evidentem, qua pollet, acrimoniam vix nutriendes poterit edere vires, sed eadem acrimonia in causa est, ut cum summo successu tanquam condimentum cibis adjiciatur, hinc in frequenti usu esse solet in regionibus calidioribus, ubi ventriculi languent, nec non in regionibus frigidioribus & apud homines victu duro utentes, ut viscidis menstruis primarum viarum opem ferat. Sed medicato etiam scopo adhibetur, & quidem ad non pauca morborum genera, cum ad minimos quoque vasorum ordines penetret; & stimulantæ æque ac incidentes vires edat testibus anima, lacte, perspiratione &c. eorum qui illud assumerunt, & BLAIR observavit plantis pedum applicatum animam olidam reddidisse, BENNET autem quarta a comestione hora fonticulos inde fuisse vellatos, ad mucum pulmones obsidentem jam HIPPOCRATI celebratur, qui idem in humoribus spissis ab-

domen vel uterum occupantibus quoque laudat; colicam a mucro fuscitatam inde curatam viderunt GALENUS & TOURNEFORT; ad hydropem conducere præter HIPPOCRATEM, DIOCLES, FORESTUS, SYDENHAM, COHAUSEN observarunt, huic morbo medetur etiam ob evidentem, qua pollet, virtutem diureticam, qua quoque adversus calculum valere a BARTHOLINO, HOYER, MOEHRING, LOBB, GOETZ confirmatum est, sed etiam acri in massa humorum hærenti medelam affert. Scorbuticos inde sanatos RIEDLIN vidit. BINNINGER ejus vires anthelminticas, jam DIOSCORIDE memoratas, probat, has vel inter nos innumera experimenta extra dubitationem ponunt. Podagricis inde medelam afferri, id quod TILEMANN annotasse lego, aliquoties inter nos fuit observatum, sed habemus quoque exempla, quod apud eosdem in casum fuerit tentatum. Scopo medicato ad tres ejus spicarum pro dosi dantur.

Ejus usum illis qui morbo sacro laborant HIPPOCRATES, siphyliticis etiam FALLOPIUS interdicit.

Extus bulbi vel inter cineres cocti, sive pinguedine recepti, rubefaciendi ergo, imponuntur, odontalgiam curatam post SERAPIONEM, PARÉ vidit & WEDDEL verrucas inde consumptas; extus quoque ad morbos varios, ob quos intus commendatur, solet adhiberi.

APIUM, σέλινον, *Ache*, *Eppich*. Inde recipimus in officinas Radices, quæ ex capite crassiore aliquot fibras emittunt, sub cuticula flava carnem albam condentes, vix odoratam, sapore acri ad illam Pastinacæ accedente, diverso omnino ab illo, quo varietates hortenses gaudent, instructam. Culinæ utuntur varietate quæ *Celeri* dicitur, cujus radix ex capite crasso fibras interdum ad calami anserini crassitiem accedentes dimittit, sub cuticula nigricante carnem albam, dulci, cum grata acrimonia, sapore instructam, proprio non

ingrato odore, nares irritante, includit. Inde duplex varietas prostat, una cujus radicum capita valde crassa evadunt, ita ut pugnum excedant, *Riiben-* vel *Knollen-Selery*, altera radices minores habet, magis albas, dulciores & gratius odoratas, *Französischer Selery* hujus folia prioribus latiora & lætius viridia, sub terra condita, ut dealbentur, suavissima redduntur & una cum radicibus ad acetaria recipiuntur, utraque varietas iterum alias produxit, quæ in hortis nostris coluntur.

APIUM Flores umbellatos habet, involucro utroque pauci folio instructos, semina convexo plana, profunde sulcata. *Graveolens* L. BLACWELL 443. pinnis cuneiformibus gaudet.

Passim crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem. Sub initium Seculi superioris Celeri tanquam propriæ plantæ cœperunt meminisse, ipsum Veteres semper adhibuisse certum est. Extracti aquosi sui ponderis dimidium, resinosi $\frac{1}{3}$ circiter largitur NEUMANN. Spiritus Vini inde Saccharum extrahit, tinctura ulterius evaporata Resinam albidam, dulci & pungente sapore linguam afficientem sistit, Extractum aquosum dulce est, omnis aromatis expers. Semina aliquid Olei odorati fundunt, omnem odorem & saporem Spiritui Vini cum ipsis digesto relinquunt. LEWIS.

Planta evidenter aromatica tanquam condimentum cum aliis cibis recipitur, ut appetitum excitet, digestionem promoveat, flatulentiam arceat; Radices, annotante HIPPOCRATE, obstructionibus medentur, quinque aperientibus annumerantur, nec non medicamentis urinam moventibus.

Calculus inde dissolvi LOBB vidit. PLINII & TRALLIANI commenta de Apio oculis, & illis qui morbo comitali laborant noxio, experientia non confirmavit. Folia & Succum inde expreßum quidam

adulcera mundanda laudant. Seminum usus exfolevit, cum habeamus alia femina carminativa, quæ magis grata sunt.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. * *Conserva*. * *Syrupus*. * *Unguentum Mundificans de Apio* Lugd. Inconcinna compositio.

ARMORACIA, *ῥαφανὶς ἀγρία*, *Raifort*, *Meerrettich*. Recipimus inde Radices quæ cylindraceæ sunt in varios ramos divisæ, totæ albæ, insigni acrimonia & nares & linguam vellicant, comestæ spiritum alliaceo odore afficiunt, brachium humanum interdum æquant.

COCHLEARIA. Florem cruciformem, filiculam sphæroideam, stylo notatam habet: *Armoracia* L. BLACWELL 415. folia lanceolata & flores spicatos.

Crescit in Europa magis septentrionali, quæ in temperata spontanea occurrit, ex cultæ feminibus surrexisse videtur.

Non est *ῥαφανὶς ἀγρία* DIOSC. & multa dubitare faciunt, nostram plantam esse *Armoraciam* Romanorum. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, spirituosi $\frac{1}{9}$, circiter $\frac{1}{256}$ Olei odorati in aqua subsidentis, linguam non adurentis vehit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{1}{768}$, Oleum odoratum parcissimum CARTHEUSER. Coctione & exsiccatione sua acrimonia privatur, eandem tam aqua quam alcohol inde recipiunt LEWIS. Ego inde accipi $\frac{2}{3}$ spiritus ammoniacalis & $\frac{1}{24}$ circiter Olei empyreumatici tenacissimi.

A radice insigniter acri vix vires nutrientes possunt expectari, recipitur ad intinctus, ut digestionem promoveat. Multum inde humores attenuantur, vermes expulsos vidit SEBIZIUS, calculum & scorbutum curatum BARTHOLINUS, arthriticos levatos RAYGER, a vi diuretica jam DIOSCORIDI erat laudata.

Folia extus applicata inflammationem curasse vi-

dit GOHL nec non erysipelas HERMANN & VRATISLAVIENSES.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

ASPARAGUS, ἀσπάραγος, *Asperge*, *Spargel*: inde turiones; quos Græci ἀσπαράγος dixerunt, in usus cibarios, radices in medicatos recipimus.

Turiones pro varia varietate variam habent magnitudinem, variam crassitiem, colorem mox album, mox viridem, capite gaudent squammoso, sapore dulci & urinam eorum qui ipsos comedunt, foetentem reddunt.

Radices ex uno capite crassiore multas fibras longas emittunt, striis longitudinalibus notatas, sub cortice leviter lutescente medullam albam includunt, insipidæ.

ASPARAGUS. Corolla gaudet hexapetala, isanthera, monogyna, bacca polysperma: *Officinalis* L. BLACWELL tab. 332. caule inermi, foliis mollibus & capillaribus nec non ramis erectis agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem & meridionalem, cultura suavior & crassior fit.

Veteres *Asparagum acutifolium* L. sub nomine Corudæ coluerunt, nostra Species demum TIBERII ætate innotuisse videtur.

Turiones alvum sistere vix aliquis credet HIPPOCRATI, experientia etiam contra GALENUM, quod omnino boni succi sint, testatur, renes inde abstergi CELSUS annotat & foetor inde in urina excitatus, cujus primus SIMON SETHI meminit, probat; rationes & observatio quibus HELMONTIUS calculum inde gigni evincere contendit, nullius momenti sunt; calculum ab eis solvi LOBB vidit; adeo valide urinam pellere, ut etiam mictus cruentus inde surrexerit, SCHULTZ affirmat; ad rem veneream ob vim diureticam facere videntur.

Radices ob vires aperientes laudantur, & quinque aperientibus adscribuntur, diureticæ quoque habentur, valde metuo vires folis turionibus competentes festinanter nimis radicibus fuisse adscriptas, cum interim aquæ, cum qua coquantur, aliquid acris soleant affricare, hinc nollem eis vires aperientes denegare.

* ATRIPLEX, ἀνδράφαξις, *Arroche*, *Bonne-ou Belle dame*, *Milten*, *Melten*. Folia exhibet triangularia, evidenter mollia, farina quasi conspersa, pro varia varietate sive rubra sive viridia, sapore fatuo instructa.

ATRIPLEX. Corollam habet pentapetalam, irregularem, isantheram, monogynam, semen unicum, nudum: *Hortensis* BLACWELL 99 & 552 foliis triangularibus distinguitur.

Asiæ septentrionalis civis, in nostris hortis culta mense Augusto semen maturat & perit, semen Octobri terræ committitur & sequente anno folia, antequam caulis prodierit, in usum recipiuntur.

Rarius hodie mensis apponitur, per id anni tempus, ubi Betæ folia nondum germinarunt, illis substituitur.

Humida HIPPOCRATI dicitur, ventriculum gravare & exiguum alimentum præbere GALENO, illis maxime, qui alvum strictam habent, laudatur. In tanta, quam habemus Emollientium copia, ad usus medicatos non recipitur.

BETA, τεύκλον, *Betta*, *Poirée*, *Mangold*. Variarum ejus varietatum Folia, duarum Radices in usum trahuntur.

Folia magna sunt & lata, ovata, ad marginem plicata, magnis & latis petiolis sustentata, varie pro varia varietate colorata, levi dulcedine instructa, quæ etiam in petiolis evidentior est.

Radices ex capite rotundo subito in caudam gracilem terminantur, evidenti dulcedine instructæ, & vario, pro varia varietate, colore.

BETA. Corollam viridem habet, quinquefidam, regularem, isantheram, digynam & capsulam mox mono-, mox polyspermam, *Cicla* L. floribus congestis agnoscitur. Crescit in Europa meridionali. Apud nos in hortis colitur.

Varietas vulgaris alba vel pallescens est, τεῦτλον σικελικόν, *Beta Sicla*; rubra & lutea major, *Englischer* aut *Römischer Mangold* seculo XVI innotuit, hujus cauliculi maxime recipiuntur.

Radices desumuntur ex *Beta Vulgari* L. quæ flores ternos habet, & quidem, sive ex *Beta rubra radice Rapæ* C. B. *Beta nigra* Veterum BLACWELL 235, quæ seculo XVI nondum in aliis præter Germaniam regionibus colebatur, sive ex *Beta radice flava*. Sola varietas *Sicla* nostras hyemes fert, omnes biennes. Illustris MARGGRAFF ex succo *Betæ* albæ $\frac{1}{16}$ sacchari, *Betæ* rubræ $\frac{1}{25}$ obtinuit.

Alvum inde solvi HIPPOCRATES annotat, facile sed parcum nutrimentum largiri GALENUS, uterque resolvendi ergo nostrum olus exhibuit, quam vim quoque sapor ejus suspicare facit. Succum errhinis GALENUS adscribit & BORRICHIVS confirmat, inde in cephalalgia BAGLIVIVS, in odontalgia Cl. VOGEL egregios effectus viderunt. Folia recentia cuti, unde epidermis ablata fuit, cum successu imponuntur.

BRASSICA, ῥάφανος, Græcis antiquissimis, κράμνιν, *Olus*, *Caulis*, *Choux*, *Kraut*, *Kohl*.

Plantæ ab antiquissimis retro temporibus cultæ plures species, plures varietates, pluresque partes culinæ inferuntur, quæ omnes dulci sapore gaudent, & aquam, cum qua coquuntur, foetidissimo odore afficiunt.

BRASSICA. Corolla cruciformi, calice tetrapetalo, deorsum gibbo, filiqua tereti, polysperma, parvo apice eminente instructa gaudet: *Oleracea* L. calice virescente, foliis petiolatis, filiqua quadrangulæ gau-

det: ad mare crescit. Num recte LINNÆUS ex hac una omnes reliquas tanquam varietates surrexisse contendit?

Illæ species, quæ superficiem rugosam habent a Sabaudia denominantur, nostratibus *Kohl* vel *Wirsing*, *Chou de Milan*, an *Cumana* PLIN. Superficie lævi instructæ *capitata* L. nostratibus *Kraut*, alias *Cappus*, audiunt, *Choux*, hujus varietas rubra inter nos ad acetaria & usus medicatos recipitur. Eæ, quarum folia profunde & tenuiter lacinata sunt, *Apiacon*, *Selenoides* Veterum, *Chou-Brun*, *Blau-Kohl*, *Feder-Kohl*; hæ tunc demum cum gelu expertæ sunt, omnem suam gratiam assequuntur. Eæ, quarum germina florum in cibum recipiuntur *Botrytis* L. *Pompejana* Veteribus, *Choufleur*, *Blumen-Kohl* dicuntur & varietates tenerioribus caulibus instructæ *Broccoli* Italorum, *Aricina* PLIN. *Spargel-Kohl*. *Gongylodes* L. dicuntur illæ, quarum caulis in tuber excrescit, *Choux raves*, *Kohlraben*, harum demum auctores seculi XVI mentionem faciunt, videntur cum Botrytide & aliis forsan speciebus per exercitus Christianorum, ex Oriente in Europam allatæ fuisse. Ex his speciebus plures surrexerunt varietates, quæ largissime inter nos coluntur; omnes præter *Botrytidem* L. quæ annua est, & *Selenoidem*, quæ perennat, sunt biennes.

Aqua cum Brassica cocta nullos alcalium effectus edit, sed Mercurium ex solutione in Acido Nitri albo colore dejicit, id quod etiam eadem destillata facit; ipsa Brassica per se destillata Spiritum ammoniacalem fundit.

Olus jam a PYTHAGORA celebratum, ab HIPPOCRATE dicitur boni succi esse, ad secessum facere & biliosa ducere, CATONEM illud ad omnes morbos commendasse constat; ANDROCYDIS, de Brassica crapulam sedante, commentum, quod ab ARISTOTELE receptum, maximam auctoritatem accepit & ad nos

usque descendit, debetur falsæ Veterum opinioni de vitæ Brassicæ adfita inerticula evadente. Omnem Brassicam inflare CELSUS rectissime monet; in universum, quo quævis ejus varietas est tenerior, eo citius digeritur, eo minus in primis viis moram agit & ad majorem corruptionis gradum ascendit; Botrytidis cimæ præ reliquis citius digeruntur, Gongylodes autem difficilius.

Brassica capitata, ratione inter Turcas quoque obtinente, solet condiri, & ita condita in cibum recipi; cum & sal & fermentatio olus attenuent, multum quoque aëris fixi inde expellant, hinc eam digestu faciliorem reddi, verosimile esse videtur.

Folia Brassicæ mammis solent imponi pro discutiendo lacte.

Brassicam ad usus medicatos adhibitori, nescio qua ex ratione, rubram recipere solent, ea ob vires abs tergentes, quæ tantæ sunt, ut inde verrucas consumtas viderit PAULI, ad morbos pectoris pituitosos multo in usu est, nec male datur in principio ulcerum pulmonalium. LOBB inde calculum vidit dissolvi. Concionatores & cantores ejus decocto cum Passulis frequenter uti ad arcendam raucedinem GEOFFROI monet, eadem hydropicum curatum adducit GRUBE. Brassicam muria conditam multum classiariis ab Illustr. LINNÆO commendari reperio.

* Semen Brassicæ rubræ exolevit.

Syrupus Brassicæ MESUE sapore suavi, odore ingrato gaudet, egregium ad morbos pectoris pituitosos remedium.

CAPPARIS, καππαρίς, *Capres*. Inde gemmæ florum ad usus culinarios, Cortices ad medicatos adhibentur.

Gemmæ virides sunt, pedunculo instructæ, variam habent magnitudinem, angulares, constant ex aliquot petalis, quæ rudimenta antherarum includunt, sapor ipsis est proprius & levis; adducuntur ad nos

aceto, ad morem a GEOFFROI indicatum, conditæ, senio viriditatem perdunt, quam pessima ratione, ope æris, illis reddere vulgo audent. Exiguæ, Cubebis non majores, virides, pedunculo præditæ optimæ habentur.

Cortices defumuntur a radice, variam longitudinem & crassitiem habent, convoluti adduci solent, striis transversalibus & longitudinalibus notati, flavicantes & aliqua tenacitate instructi, odore nullo, sapore leviter amaro, cum vestigio acris gaudent.

CAPPARIS. Corolla gaudet tetrapetala regulari polyanthera, stylo unico, bacca carnosa: *Spinosa* L. BLACWELL 417. pedunculos solitarios & folia rotunda habet.

In Europa meridionali, Asia & Africa crescit: Toloſæ præcipue colitur, & inde gemmæ per Europam divehuntur.

Aqua cum corticibus cocta colore ex rufo citrino & levissimo sapore acri instruitur, iidem dant Extracti rufescentis, salini $\frac{1}{2}$; resinosi, rufi, amaricantis $\frac{1}{16}$.

Gemmæ suas vires ab Aceto maxime habent, hinc præeunte GALENO non male tanquam condimenta assumuntur; observationes, quæ de earum efficacia ad morbos splenis occurrunt, suspectæ sunt.

GALENUS Cortices aperiendi ergo multum commendat & eos tam intus, quam extus adhibet.

Oleum de Capparibus DE DONDIS. Varia Dispensatoria varias ejus præscriptiones habent; ad induratum hepar & lienem adhibetur.

CEPÆ, κρόμμυα, *Oignons*, *Zwieblen*: Exhibent radices & folia.

Radices sunt bulbosæ, mox sphæroideæ, mox utrinque compressæ, mox oblongæ, albæ vel rubræ, continent sub aliquot tunicis siccis, carnem albam, quæ linguam, nares & oculos valide afficit.

Folia viridia sunt & fistulosa, sapore & odore bulborum, sed mitioribus.

Allium

Allium Ceba L. stamina alterne trifida, & scapum nudum inferne ventricosum habet, folia fistulosa.

Patria ignoratur, apud nos variae varietates copiosissime coluntur.

Allium fistulosum L. staminibus simplicibus, scapo foliis vix altiore & radicibus oblongis a priore differt, *Jacobs-Zwiebel*.

Ego a quatuor libris Ceparum cum abstraxerim aquam, illam odoratissimam inde accepi, linguam non ferientem, cui nec guttula olei adhærentis innatavit, nec ex duodecim libris Ceparum NEUMANN aliquid ejus obtinuit, qui expertus est Cepas exsiccatas $\frac{3}{4}$ extracti spirituosæ, aquosæ autem $\frac{4}{5}$ circiter largiri.

Ratione compositionis & virium proxime ad Allia accedunt, quibus autem minorem acrimoniam habent; & odorem minus nauseosum.

Calidæ, æstuosæ, nullum alimentum corpori exhibentes, urinam moventes dicuntur HIPPOCRATI; inter nos albæ ad effectus pectoris maxime adhibentur, ad quem scopum duæ aut tres pro dosi, ex jure vitulino coctæ, exhibentur. LANZONIUS solo esu ceparum asciticum curatum vidit. Eædem sub cineribus affatæ hypogastrio imponuntur pro pellenda urina, nec non abscessibus quibuscunque maturandis.

CHÆROPHYLLUM, *Cerfeuil*, *Kerbelkraut*. Recipimus inde folia, quæ læte viridia sunt, duplicato pinnata, pinnis parvis & integris & incis, oblongis, exigua spinula terminatis, ut plurimum ternis, ultima impari; sustentantur folia petiolis convexo-planis, sulco notatis: nervi foliorum hinc inde pilos habent; proprius & aromaticus odor & sapor ipsis est. Nostram herbam eandem cum illa Veterum esse dubito.

SCANDIX, flores umbellati, involucrium parziale, semina convexo plana, rostrata. *Cerrefolium* L. BLACWELL 236, feminibus lævibus, laciniis obtusis agnoscitur.

In Gallia Australi, Helvetia, Suecia sponte cre-

scere dicitur: annua planta, vulgatissimus nostrorum hortorum hospes, ex sponte cadentibus feminibus quotannis resurgens, per ipsam hyemem durat.

Succus inspissatus evidenter salinus est, levissime Chærophyllum sapit; aqua & Spiritus vini, si cum herba digeruntur, ejus odorem & saporem recipiunt. LEWIS. Parum Olei odorati, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, resinosi fere totidem fovet NEUMANN.

Non tam alimenti, sed potius condimenti loco ad cibos recipitur, cum appetitum excitet, flatulentiam & viscositatem ciborum corrigat. Scopo medicato solida stimulando, & humores attenuando morbis a debili, muco, obstructionibus oriundis egregie conducit. GEOFFROI ejus succum, quarta quaque hora assidue sumtum, in qualibet hydropisi, maxime proficuum est expertus, & eundem paulo ante paroxysmum ad uncias sex epotum, febres intermittentes profligasse asserit. Ad grumos sanguinis post partum in utero hærentes post SCHENCK commendat CRANZ. ERHARDT, Illustr. HALLER & PLENK viscera inde reserata fuisse observarunt. Diuturniorem ejus usum tussim excitare & hinc hæmopticos ejus usu interdicens esse GEOFFROI monet. Mammæ induratas eo curavit PLENK. PAULLI eodem ex butyro frixo & pectini imposito ischuriam sanavit, abdomini imposito & enemati commixto gravissimam colicam; mos ab EODEM recensitus idem extus ad cardiognum infantum applicandi, etiam inter nos viget. Sugillatis, mammis induratis & hæmorrhoidibus cum successe imponitur, herba, quæ per omnem annum recens haberi potest, & quæ exsiccatione vix non omnem virtutem perdit, semper recens adhibenda.

Aqua destillata omnino efficax est. * *Oleum destillatum* Wurtembergenses habent. *Oleum coctum* a Chærophylo nihil habet, quippe cujus virtus coctione in auras agitur.

CICHORIUM, *κικώριον, κικώρη, πιζρίς, Intubus, Ambubeja, Chicorée, Wegweis*. Inde recipiuntur radices & folia; flores & semina jure eviluerunt.

Radix fibrosa sub cuticula levissime fusca carnem & medullam albam includit, illam dulcem, hanc amaram.

Folia petiolis latis sustentantur, ex fine angusto latefcunt, utrinque levissime hirsuta, viridia, amara, laciniis latis eundo crescentibus dentata, ad marginem notata.

CICHORIUM. Florem habet compositum ligulatum, calice ex duplici serie squammarum constante sustentatum, receptaculum paleaceum, semina dentibus coronata: *Intybus* L. BLACWELL 177 & 183, caule glabro, floribus sessilibus, radicibus perpendiculariter sub terram descendentibus gaudet.

Crescit per omnem Europam.

Planta sylvestris in hortis culta omnes partes majores experitur, laciniæ foliorum minus profundæ sunt, minor ipsis foliis hirsuties, quæ etiam non raro aliquid purpuræ recipiunt; nostratibus *Hollandische Cichorien*, inde varietas, cujus radix & fola pulcherri-
me purpura variegantur, surrexit.

Pro usibus cibariis varietates hortenses, pro medicatis planta sylvestris adhibetur. Folia ad acetaria adhibenda terra obruendo, alba & dulcia reddere solent.

Coctione nihil perdit, plus Extracti aquosi quam spirituosi largitur, hoc præ illo linguam evidentius afficit. LEWIS.

Cultura amaritie privata planta optime in cibum recipitur. Sibi relicta ob amaritiem roborat & succo suo saponaceo spissis humoribus medelam affert, hinc variis in morbis refrigerantes effectus edit; foliorum assidue in acetariis comestorum usu diuturnas & contumaces febres profligatas vidit GEOFFROI; decocto radicum melancholiam hypochondriacam RHODIUS,

phtisin HOYER, ulcus serosum tibiæ HENNING. VAN SWIETEN solo decocto meraciore Cichorii icteros satis pertinaces curavit.

Aqua destillata NIC. PRÆPOS. Iners. * *Syrupus simplex* BAUDERON paratur ex succo. *Syrupus compositus* FLORENTINI; variæ ejus prostant præscriptiones; simplicissima est illa Wurtembergensium, Nostrates minorem rationem Rhabarbari, quam reliquæ admittunt. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum Radicum* VAL. CORD. * *Conserva Florum*.

CINARA, κύναρα, *Artichaut*, *Cardon*, *Artischock*. Inde calix σπένδυλα GALEN. *Archiocco* Italorum, & petioli cum costis mensis nostris apponuntur.

CYNARA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, spinoso, & carnosio sustentatos habet receptaculo setoso gaudentes, semina tetragona, pilosa. *Scolymus* L. BLACWELL 458. foliorum nervo angustiore, foliis inermioribus, pinnatis & integris distinguitur. *Dracunculus* L. foliis omnibus pinnatifidis & nervo foliorum latiore gaudet.

Utraque in Europa & America meridionali nec non Syria crescit, varias varietates produxit, in hortis colitur, apud nos per hyemem contra frigus defendenda est, altero demum a satione anno floret. Primæ speciei calices, mense Majo prodire cœperunt; alterius folia, quæ prodit autumno, antequam caulescat, ligantur & contra lucem defenduntur, ut albæ & dulcia evadant.

Calices, resecta squammarum parte non eduli, cum aqua cocti, eam viridescentem & levissime sapidam reddunt, $\frac{4}{7}$ circiter Extracti aquosi largiuntur.

Calicum primæ speciei antequam flores excludunt receptacula, & squammarum basis edulia sunt, proprium & illum non fortem saporem habent; varietas ab Hispania denominata, cujus calices parvi sunt, conoidei, rubri, suavissima ad acetaria reputatur.

Petioli & costa, ablatis spinis, de *Cinara* carcunculo adhibentur, varietas a *Turonio* Galliae denominata, pinnis angustioribus & copiosioribus spinis instructa praefertur. Etiam *Cinaræ Scolymi* L. costas edules esse, hodie constat.

A vegetabili tenero & dulci cur *GALENUS* melancholiam metuat, ego saltem non video, tam calices, quam nervos foliorum digestu faciles esse, innumeræ observationes evincunt, urinam inde foetidam reddi experientia non confirmat. Decoctum radices in gonorrhæa proficuum vidit *LANG.* Succus foliorum cum paribus *Vini Maderensis* partibus mixtus, & ad tria cochlearia mane & versus vesperam assumptus, tanquam specificum contra hydropem laudatur in *Journal Etranger.*

DAUCUS, *Daun* ☉, *Carotta*, *Carottes*, *Vogelneß*, *gelbe Rüben*, *Mæhren.* Inde desumuntur radices & femina ex specie vulgari, aliud feminum genus ex propria planta.

Radices fibrosæ sunt pro varia varietate albæ, luteæ, rubræ, proprio gaudent aromatico odore, & sapore multum dulci.

Semina *Vulgaris* sunt convexo plana, altera facie striis rigidis, quæ singulæ pilis rigidiusculis albis obsidentur, notata, fusca, sapor eorum est evidenter aromaticus, cum quadam amaritie.

Semina *Dauci Cretici* cylindracea sunt, vix striata, villosa, sapore antecedentibus simili, sed evidentiore instructa.

DAUCUS. Flores umbellatos habet, utroque involucro, quorum laciniae divisæ sunt, sustentatos, femina hispida: *Carotta* L. Umbella ad basin usque divisâ gaudet.

Crescit per omnem Europam; varietates hortenses osculo centrali purpureo sterili carent.

ATHAMANTA flores umbellatos sistit utroque in-

volucro, cujus laciniae integræ sunt, instructos & femina villosa, *Cretensis* L. BLACWELL 471. minus bene; pinnis linearibus, hirsutis distinguitur.

In montibus Helvetiæ, Austriæ, Galliæ Meridionalis crescit.

Utrumque semen aliquid Olei odorati largitur, Extractum aquosum amaricat, resinofum fortem saporem, exiguum autem odorem habet. LEWIS.

Daucum & Pastinacam Veteres videntur confuisse. Radices bonum alimentum largiri & ex earum sapore est evidens & experientia evincit, licet secus videatur GALENO, qui flatus inde gigni, recte monet; diureticæ quoque vires ab iis non male expectantur; resolvendi ergo ab HIPPOCRATE adhibebantur. *Berliner Sammlungen* radicum & feminum vires ad nephritidem calculosam, observationibus ex variis novellis collectis, probant. In *Journal de Medecine, Observations by a Society of Physicians* & Illustr. RICHARD *Recueil d'Observations* multæ exhibentur observationes de radicum, cum aqua in cataplasma reductarum, egregiis effectibus ad ulcera cancrofa.

Semen utrumque a vi carminativa & diuretica laudatur, quam ultimam etiam observationibus HELMONTIUS probat.

DRACUNCULUS Barbar. *Estragon, Dragun, Kayser Sallat*. Inde in usum trahuntur folia, quæ angusta sunt, oblonga, integerrima, acuta, atro viridia, sapore grato, acri, aromatico instructa.

ARTEMISIA. Flores habet compositos tubulosos, calice imbricato sustentatos & receptaculo nudo, femina quoque nuda.

Dracunculus L. BLACWELL 116, foliis integerrimis & glabris distinguitur.

In Asia septentrionali sponte crescit; apud nos in hortis colitur, perennis.

Ad embammata & acetaria inter nos multum re-

cipitur tam gratiæ ergo, quam ad juvandam digestionem.

* *Acetum* odore & sapore gratissimum.

ENDIVIA, *Scariola* Barbar. *σέλις ἀπὲς* Ⓒ, *Intibus Sativus*, *Chicorée blanche*, *Endivie*: inde recipimus Folia, quæ pro varia unde desumuntur varietate, sive lata sunt & sinuata, sive angustiora & in tenuiores laciniis divisa, non raro crispa. succo lacteo turgent, amaro multum sapore gaudent, quo ad usus culinariorum recipienda privantur, dum sive vinculis colliguntur, sive terra obruuntur, usque dum alba evaserint.

* Semina a *Scariola* denominata, & quatuor frigidis minoribus annumerata, eviluerunt.

Cichorium Endivia L. BLACWELL 378 floribus pedunculatis & radicibus horizontaliter sub terra repentibus distinguitur.

Sponte in Palæstina dicitur crescere, annua planta, apud nos in hortis colitur; mense Junio folia adulescunt & per omnem æstatem & autumnum vigent.

Cum *Cichorio* ratione virium convenit, folia magis succulenta, etiam efficaciora sunt.

* *Aqua destill.* NIC. PRÆP. iners.

FUNGUS, *Μύκη*, *Champignon*, *Schwamm*. Est vegetabile nihil herbacei excludens, nec filamentosum, nec crustosum, a consistentia mucis ad eam, qua lignum gaudet, ascendens.

AGARICUS. Pilei superficiem inferiorem lamellatam habet: *Campestris* L. *Champignon* stipite gaudet, pileo convexo & integro, lamellis integris; odorem proprium non ingratum habet; per æstatem & autumnum copiose occurrit, copiose quoque in hortis colitur. Interdum etiam adhibent alios, qui sunt *fungi verni*, *Moucerons* dicti J. B. *Dornschwamm* avellana non majores, toti albi, petiolo rugoso, pileo convoluta, proprio & grato odore & sapore instructi. Primo vere in Germania, Gallia, Italia, Borussia occurrunt.

PHALLUS. Subtus glaber est, superne callis reti-

culatus, *Esculentus* L. *Morille*, *Morchel* stipitem latum, planum, rugosum habet, pileum nulla volva tectum, recens ochroleucus, exsiccatus gryseus, sapore gaudet fatuo, odore proprio.

In omni Europa, præter maxime septentrionalem, occurrit.

TUBER, *ῥιζομαζ*, *Truffle*. Parum a figura rotunda recedit, fuscus, extus squammis asper, intus substantia fusca lineis albis variegata gaudet, odoris & saporis aromatici, magnitudinis variæ. Est *LYCOPERDON*, quod figuram subrotundam habet, *Tuber* L. apice non dehiscens & radice carens. Occurrit in tota Europa, autumnodemum sapidum fit & odorum. Veteres tubera immatura recepisse videntur.

Phalli exsiccati dederunt $\frac{7}{16}$ Spiritus urinosi, $\frac{1}{16}$ Olei empyreumatici, $\frac{1}{3}$ Carbonis.

Tubera recentia perparum Olei limpidissimi & fragrantis, spiritum urinosum & salem volatilem exhibuerunt.

Minus bonum alimentum fungos præbere, post GALENUM omnis semper Medicorum schola contendit; nec a cibo facillime in putredinem ruente, & cujus structura adeo evidenter ab illa, qua nostra alimenta gaudent, recedit, bonam nutritionem expectamus. Cum præterea multa dentur fungorum perniciosorum genera, quæ facile pro esculentis possunt assumi, hinc cautissime circa fungos in cibum recipiendos versandum est. Tubera ob oleum odoratum, quo scatent, fibras primarum viarum irritant & motum fluidi nervei incitant, hinc aphrodisiacæ ab illis expectantur vires, languentes & decrepitos inde juvari WOLFF est expertus.

LACTUCA, *Σηδανξ*, *Σηδανίον*, *Laituë*, *Lattich-Sallat*. Inde recipiuntur folia tenella, quæ colore, magnitudine, figura &c. plurimum variant, in planta

adultæ, quæ caulem producit, amara sunt & lacteo succo turgent.

* Semen oblongum est, utrinque acutum, sub cuticula leviter flavicante paucam medullam albam & dulcem includit.

LACTUCA. Flore composito ligulato, calice cylindraceo, receptaculo nudo & seminibus pappo stipitato coronatis gaudet: *Sativa* L. BLACWELL 88, foliis rotundis & lævibus distinguitur.

Plantæ, a vetustissimis retro temporibus in hortis fatæ, originem ignoramus, numerosissimas varietates colimus: hæ ad duo genera reducuntur, quorum unum, folia in caput plus minus rotundum colligit: *Lactuca rotundicaulis*, *Laconica*, *Astylida*, *Eunuchion*, *Laituë pommée*, *Kopf-Sallat*; alterum folia in medutullio, in formam oblongam, coire cogit *Romana* CRESCENT. *Chicon*, *welscher Sallat*. A primo vere ad hyemem usque nostri horti mensis Lactucas exhibent.

Frigidam esse & imbecillitatem corpori afferre HIPPOCRATES monuit, optimis cibis eam GALENUS adscribit, tenerum olus digestu facile esse & tenue alimentum præbere, liquet omnino, illud cum non in modum plurimorum ex reliquis oleribus, flatus gignat, somnumque turbet, somnum inde excitari putarunt Veteres & ipsi vires refrigerantes adscripserunt. GALENUS in se ipso somnum illud conciliare expertus est, malum hypochondriacum ejus esu curatum viderunt LANZONIUS & GEOFFROI.

Semen cum paucissimum medullæ vehat, hinc hodie eviluit, olim quatuor frigidis minoribus adscriptum.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. iners.

LACTUCA AGNINA, Barb. *Valerianella*, Barb. *Locusta*, Barb. *Mâche*, *Blanchette*, *Rebkressen*. Sumimus inde Folia, quæ ex basi angusta in finem latior-

rem & obtusum educuntur, levissime crenata, læte viridia, sapore grato austeriusculo instructa.

VALERIANA. Corollam quinquefidam irregularem, stamina quatuor pauciora, stylum unicum, fructum non dehiscentem habet: *Locusta Olitaria* L. flores triandri, caulis dichotomus.

Communis per omnem Europam, maxime septentrionalem si excipis, planta, etiam in agris & hortis colitur, unde majora & crassiora folia accipit. Annua & per hyemem perstans.

Aquæ, cum qua coquitur, suum saporem impertit, eam levissime modo tingit, $\frac{1}{19}$ Extracti aquosi largitur.

A Recentioribus demum in usum tracta, digestu facilis est, & resolventes vires habere videtur.

* *LEPIDIUM*, non λεπίδιον Græcorum, *Passerage*, *Pfefferkraut*: inde recipiuntur folia, quæ longa sunt & mediocriter lata, ferrata, in acumen desinentia, sapore evidenter acri instructa.

LEPIDIUM. Corolla cruciformi, calice quadrifolio sustentata, silicula compressa, non marginata, stylo instructa gaudet: *Latifolium* L. BLACWELL 448. foliis latis distinguitur.

In Gallia, Anglia & Helvetia sponte provenit, nostris hortis molestissima planta, cum ejus radices insigniter repant.

Danorum mos a PAULI recensitus, quo illud ad intinctus recipiunt, etiam apud nos obtinet; ad quos appetitum excitando, humores attenuando, digestionem promovendo eximie conducit.

* *Aqua destill.* Paris.

LUPULUS MESUE, *Lupus Salictarius*, PLIN. *Houblon*, *Hopfen*. Inde turiones & strobuli ad alimentarios æque ac medicatos usus recipiuntur. Turiones parvi & graciles sunt, exiguis nodis distincti; angulosi, extus subrubi, intus albi, sapore amariuscule, qui aliquid aromatici habet, instructi.

* Strobuli efformantur a squammis flavescentibus, laxis, uni communi axi affixis, odorem spirant aromaticum, saporem aromaticum & amarum habent.

HUMULUS L. BLACWELL 536. Planta relativa di-phyta; mares corollam quinquepetalam isantheram habent, feminæ in amentum seu strobilum collectæ monopetalæ, digynæ, unum semen concludunt.

Per omnem Europam copiosus, in Anglia, Belgio & Germania colitur. Turiones primo vere, strobili autumnno colliguntur.

Aqua cum turionibus infusa roseum colorem induit & Extracti salini $\frac{1}{5}$ inde recipit.

Spiritus vini æque ac aqua principia strobilorum extrahunt, utrumque Extractum cum aromate amarum est. LEWIS.

Turiones, quos nos tanquam olus recipimus, cum evidentiore quam Asparagi saporem habent, eis etiam scopo maxime humores attenuandi, præferendi esse videntur, eosdem non male ad juscula medicata aperientia recipimus.

Strobili amaritie sua & aromate primas vias roborant, humores resolvunt, obstructa referant, solida stimulant & urinam movent.

Eos extus applicatos ad discutiendos humores & dolores multum facere observat PAULI.

* *Extractum* Paris. quod est succus inspissatus.

NASTURTIUM, καρδαμον, λεπίδιον, Kresson, Kressen. Ejus quadruplex genus in usum recipimus *Hortense* nimirum, *Aquaticum*, *Sylvestre* & *Indicum*. *Hortensis* folia angusta sunt, oblonga, obtusa, irregulariter & profundius dissecta, pallide viridia, sapore acrisculo, cui aliquid amaricantis accedit, instructa, ad femina odorem acrem spirant; Semina sunt oblonga, glabra, rufa, sapore oleoso non multum acri instructa.

Lepidium Sativum L. BLACWELL 23. foliis difformiter sectis instruitur.

Planta annua per longe maximam anni partem in hortis colitur.

Ad eosdem scopos ac *Dracunculus* & cum eodem effectū adhibetur. PARÉ hæc folia cum *Axungia Porci* subacta multum ad tineam commendat. * Semen HIPPOCRATES & GALENUS resolvendi & excretiones aquosas promovendi ergo in usum receperunt; & extus rubefaciendi scopo.

* *Aqua destill.* VAL. CORD.

Nasturtium Aquaticum, *ναρδαμιν*, *σίου*, *Cresson d'eau*, *Brunnkressen*, recipiuntur folia cum cauliculis, quæ sunt impari pinnata, pinnis rotundis leviter incis, sapore acri, amaricante, odore proprio & sapore analogo gaudent, cauliculi cavi, fulco longitudinali distincti.

SISYMBRIUM. Corolla cruciformi, calice non deorsum gibbo sustentata, siliqua tereti, parvo stylo notata gaudet, *Nasturtium Aquaticum* L. BLACWELL 260. pinnis rotundatis distinguitur.

Crescit ubique, in Germania quoque coli cœpit.

Ejus principia activa, tam ab aqua, quam a Spiritu vini extrahuntur, utrique etiam menstruo inde abstracto accrescunt, a planta exsiccata absunt, extractum aquosum salinum est, Oleum odoratum recens vegetabile fundit LEWIS.

Tanquam condimentum, ut antecedens, adhibetur. Scopo medicato multum a GALENO ad calculum laudatur, cui RIEDLIN, GRUGER & ZWINGER observationes suffragantur; ejus vires multum attenuantes in dolore ventriculi gravativo RIEDLIN; in morbis pulmonum MUSCHEL DE MOSCHAU & ZWINGER, in caro FORESTUS sunt experti. Ad scorbutum, præeunte EUGALENO, ab omnibus laudatur. Adjicitur jusculis manipulus illius, succus inde expressus ad uncias quatuor pro dosi datur.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. parum efficax. * *Syrupus e succo* LEMERY. * *Conserva.*

* SYLVESTRE, κορώνωπος, *Cresson sauvage*, *Feldkressen*. Folia habet longa, laciniis angustis pinnata, sapore prioribus proximum est.

Cochlearia Coronopus L. BLACWELL 120, foliis pinnatifidis agnoscitur, Vulgaris per Europam.

Olim recipiebatur ad acetaria, hodie eviluit, illi cum ratione foliorum similis sit *Plantago Coronopus* L. hinc hunc interdum ad acetaria solent recipere, inertem & insipidum.

Nasturtium Indicum, *la Capucine*, *Capucinerlein*: recipiuntur gemmæ florum nondum apertorum & flores ipsi.

* Gemmæ virides sunt, sapore gaudent leviter aromatico & odore, qui ad fructus Rubi Idæi accedit.

Flores ex fundo conoideo, qui cum cucullis Capucinarum solet comparari, in quinquepetala ciliata terminantur, colore sive aurantio sive luteo gaudent, odore proprio, sapore acriusculo.

TROPEOLUM. Corollam quinquepartitam irregularem habet, simili calice sustentatam, stamina octo, stylum unicum, fructum carnosum, irregulariter angulatum: *Minus* L. foliis integris & petalis acuminatis distinguitur.

Sponte in America meridionali crescit, inde a MONARDES in Europam allatum, hodie ubivis hortos ornat; per omnes æstatem & autumnum flores excludens.

Flores non evoluti, cum carne comeduntur aceto conditi, & gemmis Capparidis ob majorem gratiam & evidentius aroma omnino præferendi videntur; evoluti acetariis admiscuntur; eos contra scabiem malignam insigniter facere PAULI annotat.

Aqua a floribus destillata odore acri nares ferit. CARTHEUSER.

PASTINACA, σαφύλινος, *Panaïs*, *Pestnægel*: inde radices in cibarios, femina in medicatos usus recipiuntur.

Radices figura ad Daucum accedunt, carne magis laxa instructæ, albæ, proprio odore & sapore, cui præter dulcedinem etiam aliquid aromatici accedit; gaudent.

* Semina flavicant, odorem plantæ habent, saporem evidenter acrem & aromaticum.

Pastinaca flores habet umbellatos, involucro nullo sustentatos, femina plana, elliptica, marginata, striata *Sativa* L. BLACWELL 379. foliis simpliciter pinnatis distinguitur.

Passim per Europam crescit; cultam, quæ omnia majora habet, neutiquam ex sylvestri surgere observavit MILLER.

Radices oleum odoratum fundunt, Alcohol inde extractum dulce sistit: femina $\frac{1}{40}$ olei odorati mediocriter acris exhibent, extractum eorum tam aquosum quam spirituosum acre & amarum est, LEWIS. Radices $\frac{1}{8}$ extracti aquosi exhibent, KESSELMAYER. Saccharum ex radice obtinuit MARGGRAFF.

Ratione virium ad illas, quas Daucus habet videtur accedere. Si unquam radicum annosiorum esum morbi phantasie secuti sunt, ut post REBECQUE varii Auctores observationibus probare contenderunt, illi sive radicibus Cicutæ pro radicibus Pastinacæ assumtis, sive aliis causis debentur, radices saltem Pastinacæ cum annotinæ jamjam lignescant, nemo pro olere assumisse videtur.

PETROSELINUM, πέρσελινον, *Persil*, *Petersilien*.

Radices fibrosæ sunt, sub flavicante cuticula includunt carnem albam, sapore dulci, cui aliquid acriusculi accedit instructam.

Folia infident petiolis sulcatis, duplicato pinnatis, pinnis & integris & incisis, ternatis, omnibus acutis,

sunt glabra, sapore aromatico proprio similique odore instructa.

* Semina convexo plana sunt, oblonga, profundius striata, sapore leviter mordicante, minus suavi gaudent: illa semina quæ a Macedonia denominantur his ipsis similia sunt, leviter hirsuta, evidentius aromatica.

Apium Petroselinum L. BLACWELL 172 pinnis acutis distinguitur.

Fide COLUMNÆ in Sardinia crescere dicitur, sed non exstat in Indice PLAZÆ. Copiose cum suis varietatibus apud nos colitur.

* Semina Petroselini Macedonici largitur BUBON quod flores umbellatos habet, involucro utroque sustentatos, semina striata, pilis mollibus ornata, *Macedonicum* L. BLACWELL 382 foliis ovatis & crenatis distinctum. Orienti indigena planta, Seculo XVI ex Macedonia in Italiam allata.

Ex radicibus Alcohol omne actuosum extrahit, resinam dulcem efformat, $\frac{1}{12800}$ Olei odorati spissi largiuntur, herba $\frac{1}{2560}$, similis Olei, semina $\frac{1}{16}$ Olei odorati in aqua fundum petentis, eadem parum virium aquæ impertiunt, resina inde parata mordax est & amara. LEWIS.

Recentiores demum Petroselinum in usum receperunt; ad vires Apii accedit. * Semen monente GALENO, humores incidit & commovet, urinam quoque pellit, herbæ ad tussim effectus FORESTUS observavit; radicem autem ad expellendas variolas facere observavit Illustr. DU HAMEL. Folia mammis imposita lac discutere A CASTRO & WELSCH viderunt.

* *Aqua* VAL. CORD. melius secundum Parisinos a feminibus abstrahitur.

PIMPINELLA, Barb. *Sanguisorba*, Barb. *Pimprenelle*, *Pimpernell*. Folia pinnata in usum recipiuntur,

nervo hirsuto notata, margine profundius crenato, sapore nullo proprio instructa.

POTERIUM. Planta relativa diphyta corollis quadrifidis, calice triphylo sustentatis, sive polyantheris sive digynis, capsula disperma gaudet; *Sanguisorba* L. BLACWELL 413 habitu inermi & caule subanguloso distinguitur.

Non ultra Saxoniam ascendit.

A vi leniter roborante laudatur, olim hæmoptycis multum commendabatur, hodie ad acetaria recipitur aut jusculis vernalibus adjicitur.

PORRUM, *πράσον*, *Porreau*, *Lauch*: ejus duplex genus culinæ nostræ recipiunt, unum, quod folia longa, plana, profundius viridia, odorem proprium, saporem reliquis cepaceis mitiorem & cui etiam aliquid dulcis accedit, habet; alterum Recentiores *Schænoprasmus*, *Schnittlauch*, præeunte DODONÆO, appellant, sunt illi folia fistulosa sive juncea, odor & sapor priori magis mordicantes, reliquis cepaceis mitiores.

Allium Porrum L. BLACWELL 421 caulem foliaceum habet, stamina alterna trifida, & radicem solitariam.

Patria ignoratur.

Allium Schænoprasmus L. scapum nudum, folia fistulosa, stamina simplicia habet; in Alpibus Helveticis; Tyrolensibus; Hercynicis; Oelandicis, occurrit, apud nos in hortis colitur.

Ejus varietas foliis crassioribus & majoribus *Ciboule*, etiam a nostratibus feritur.

Prius tanquam olus coquitur, alterum tanquam condimentum ad embammata recipitur.

Vires ad cepaceas accedunt; vocem claram inde reddi post ARISTOTELEM plures monuerunt, diureticum HIPPOCRATES monuit & ejus vires contra calculum observatione probavit, id quod quoque LOBE experimenta confirmant.

PORTULACA, *Ανθεράχημ*, *Pourpier*, *Burzel*: Exhibet folia, quæ rotunda sunt, inferne angulata, crassa, viridia, multo succo scatent, saporis & odoris nullius.

* Semina exigua sunt, nigra, sapore oleoso instructa.

PORTULACA. Corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, polyandram, monogynam, capsulam polypyrenam *Oleracea* L. BLACWELL 287 foliis cuneiformibus distinguitur.

In Saxoniam usque ascendit, in hortos translata succulentior fit & suavior.

Planta succo aquoso & saponaceo gaudens aperientes, demulcentes, refrigerantes vires edit, observante GALENO, ad scorbutum quoque commendatur. Semina, quæ refrigerantibus minoribus adscribebantur, eviluerunt, ab HIPPOCRATE emenagogis adscripta.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Iners. * *Syrupus* SCHROED.

RAPA, *Rapum*, *γογγύλη*, *Rave*, olim *Navet*, *Navau*, *Rübe*, hoc nomine veniunt radices rotundæ, aut fere totæ cylindraceæ, illæ autem, quæ propius ad figuram fusiformem accedunt *NAPI*, *βενιαδες*, *Steck-* vel *Stüchel-Rüben*, nostratibus *Franzæfische Rüben* audiunt.

Rapæ totæ rotundæ parvam caudam emittentes olim feminæ appellabantur, oblongæ autem mares, multæ earum porro varietates occurrunt, tam ratione coloris, quam magnitudinis differentes; omnibus odor proprius est, sapor, antequam adoleverint, amarus, sed dulcissimus in adultis.

Brassica Rapa L. BLACWELL 231, stylo superstite majore & foliis caulinis dentatis agnoscitur.

Belgio & Angliæ indigenæ plantæ, varietates apud nos in agris & hortis coluntur.

Extractum aquosum inde paratum flavicat, Raparum odorem non habet, subdulce est, & radicum quartam partem æquat. LEWIS.

Optimum pabulum inde brutis surgere vulgaris experientiae res est, qua etiam constat, earum saporem & in lac & in carnes animalium, quæ eis vescuntur, transire, homines inde quoque aluntur, easdem longiorem coctionem requirere, ut flatulentiam exuant, observavit GALENUS; ob vim evidentem saponaceam in morbis, ubi resolventia indicantur, multum conducunt, morbis nimirum pectoris & faucium, observantibus LANZONIO & KETELAER, hydropi præterea, atrophiae, renibus mucosae obfessis.

Externum ad perniones usum jam CELSUS refert.

Radices Napi ad variam magnitudinem solent ascendere, inter nos cultæ ad pedis longitudinem perveniunt, non raro etiam quatuor pollicibus crassiores, sub cuticula nigricante carnem albam, quæ nucleorum dulcedinem linguae imprimit, includunt, cui autem evidenter aliquid acris accedit, cæterum odor Raparum.

* *Semen Rübsaamen, Rebs, Levat, Colsat* rotundum est, sub cortice modo fusco, modo rufo nucleum album, multo oleo turgidum includit, inodorum, nec gratum, nec nauseosum.

Ultra $\frac{1}{3}$ Olei unguinosi limpidi inodori & insipidi inde obtinui.

Desumitur a varietate, quæ habitu magis glauco, foliis angustioribus, radicibus minoribus & gracilioribus instructa est.

Brassica Napus L. BLACWELL 410 foliis sessilibus lyratis, caulibus amplexicaulibus integris distinguitur.

Crescit in littore maris septentrionalis Europæ, unica adhuc dum ejus varietas pro usibus cibariis inter nos colitur. Germani Teltavienses Marchicas & Bavaricas maxime laudant. Galli Vaugirardienses & Frenesenses.

Cum Rapis ratione virium conveniunt, inter nos juribus ad affectus pectoris solent adjici.

Semen venenis mederi Veteres tradiderunt, hinc in officinas receptum est, sed non videtur aliquid proprii præ aliis feminibus oleosis habere.

* *Syrupus*. Paris. *Oleum* ex feminibus expressum, quod vulgo prostat, cum multum calorem passum sit sub expressione, flavum & sapore & odore minus gratum solet esse, multum a nostratibus ad lucernas adhibetur.

RAPHANUS, ῥάφανος, ῥαφανίς, *Radicula*, *Radis*, *Rave*, *Rettich*: Semen, quod Veteres βάνανον appellaverunt, hodie eviluit: Radices fibrosæ pro varia varietate, magnitudine, colore, figura, acrimonia differunt, proprio odore & sapore acri gaudent.

RAPHANUS, Corollam tetrapetalam regularem, calice tetraphyllo sustentatam, siliquam oblongam feminibus eminentibus distinctam habet: *Sativus* L. BLACWELL 81, filiquis glabris & bilocularibus distinguitur.

In China dicitur sponte crescere, numerosæ ejus varietates inter nos coluntur.

Vires Armoraciæ edit, sed debiliores, non male tanquam condimentum cibus adjicitur, sed flatulentum esse experientia evicit, succum intus datum in spissitudine mucosa egregiam opem attulisse, observavit SCHROECK. Rubefaciendi ergo plantis pedum interdum applicatur.

* *Aqua* VAL. CORD.

* RAPUNCULUS Barb. *Raiponce*, *Rapunzel*: hoc nomine veniunt radices digito minimo angustiores, albidæ, sapore dulci instructæ.

Variarum plantarum genus hoc nomine culinas solet ingredi, earum nulla inter nos colitur, sed nostrates hoc nomine recipiunt radices *PHYTEUMATIS* corolla quinquefida recurva; calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & capsula multiloculari instructi, *Orbiculari* L. capitulo rotundo & foliis ferratis gaudentis, & *Spicati* L. quod capitulo oblongo distinguitur: Europæ temperatæ civium: nec non *ÆNOTHERÆ* corolla tetrapetala calice quadrifido sustentata, diplosanthera, fructu tetragono & quadriloculari gaudentis: *Biennis* L. foliis ovato lanceolatis,

dentatis, glabris, caule tuberculato præditæ, superiori seculo ex Virginia allatæ, nunc per Europam, præter septentrionalem, spontaneæ.

SCORZONERA Barb. *Scorzonere*, *Scorzoneren*. Culinas æque ac officinas ingrediuntur Radices, quæ longæ sunt, fibrosæ, pollicaris ut plurimum crassitie, cuticula nigra obductæ, sub qua substantia alba, proprio sapore dulci instructa, & quæ diffracta lac fundit, continetur: hæ radices, ablata inde cuticula, exsiccatae in officinis asservantur, extus rusæ, intus albæ, fere insipidæ.

SCORZONERA. Flores compositos ligulatos, calice imbricato & receptaculo nudo sustentatos, femina pappo sessili coronata habet: *Hispanica* L. BLACWELL 406 caule ramoso, foliis amplexicaulibus & ferratis distinguitur.

Hispaniæ, Siberiæ & Corsicæ civis, medio Seculi XVI. in usum recipi cœpit; primum a JOHANNÉ ODORICO MELCHIORIO memorata, inter nos copiose colitur; radices primo aut altero a fatione anno in usus cibarios recipiuntur, trimæ vel quadrimæ ad medicatos.

Extractum tam aquosum, quam spirituosum dulce est, prius radice dimidiam, alterum tertiam partem æquat. CARTHEUSER & LEWIS.

Ad usus medicatos primum recepta radix, demum superiore seculo ad culinarios assumpta fuit, tenera, saponacea, dulcis omnino egregium cibum esse apparet, apud debiles flatum excitare observatur, ad morsum serpentum commendata, inde quoque denominata, contra morbos malignos, a veneno quippe oriri creditos, diu usurpabatur, sed experientia medicamentum falsa theoria nixum, nunquam confirmavit; resolvendi ergo ad spissos humores attenuandos facit omnino, viscera abdominalia inde referari, PAULI confirmat.

Succum ad abstergendas corneæ maculas solent adhibere.

Aqua destill. SCHROED. plane iners. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum* SCHROED.

SISARUM nequaquam *σίσαρρον* vel Sifer Veterum, *Chervi*, *Zuckermurzeln* inde recipiuntur ad usus culinariorum Radices tuberosæ, quæ oblongæ sunt, teretes, circulis distinctæ, quarum plures capitulis cohærent, includunt sub cuticula flavescente carnem albißimam, spongiosam, admodum dulcem, cui aliquid aromatici ad Petroselinum accedentis commixtum est.

Sium. Corolla umbellifera gaudet, involucro utroque sustentata, & seminibus ovatis convexo planis, striatis: *Sisarum* L. foliis floralibus ternis distinguitur. Patria ignoratur, apud nos in hortis, sed minus frequenter quam alia olera, colitur.

Radices tenerrimæ vix coctionem admittunt, quin dissolvantur: Saccharum inde paravit Illustr. MARGGRAFF; aquam coctione levi flavedine tingunt, protracta coctione aroma perdunt, evidenter salino sapore linguam feriunt, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largiuntur.

Radices teneræ & dulces omnino tanquam egregius cibus commendandæ sunt, cum etiam istas aroma, quod habent, primis viis valde acceptas reddat.

SPINACHIA Barbar. *Epinars*, *Binetsch*, nostratibus *grün Kraut*. Folia inde recipimus, quæ ex ovatis rotunda sunt, ad basin hastata, appendicibus rotundis, utrinque viridia, sapore levissimo instructa.

SPINACIA planta relativa diphyta, mares quinquefidi, isandri, feminæ quadrifidæ, isogynæ; semen unicum nudum: *Oleracea* L. BLACWELL 49 fructibus sessilibus agnoscitur.

Planta annua, quæ autumnio fata, per hyemem viget, ex Hispania in nostros hortos venit, primi Arabes ejus mentionem fecerunt.

Folia Spinachiae aquam, cum qua coquuntur, non tingunt, eandem autem protracta coctione dulciuscu-

lam reddunt, edunt $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi adeo salini ut & cryſtalli in ipſo poſſint diſtingui.

Cum huic oleri, dum illud ad uſus cibarios præparant, multum ſemper butyri ſoleant adjicere, hinc primæ viæ apud non paucos inde debilitantur, alvus ſolvitur, interdum quoque naufea excitatur, ergo minus bene olim illis, quibus debilis ventriculus eſt, laudabatur.

TRAGOPOGON, *ταγοπόγον*, *Serſiſi*, *Salſiſi*, *Herbwurzeln*, *Artiſiſen* Radices exhibet fibroſas, Scorzonæræ figura, magnitudine, craſſitie ſimiles, ſub cuticula flava albam carnem includentes, lacteum ſuccum fundentes, Scorzonera magis, Siſaro minus dulces.

TRAGOPOGON Flores compoſitos, calice ſimplici & receptaculo nudo ſuſtentatos habet, atque ſemina pappo ſtipitato coronata: *Porriſolium* L. calice corolla longiore & foliis integris, ſtriſtis, glabris diſtinguitur.

In Europa Meridionali & Anglia ſponte creſcit, apud nos in hortis colitur, radix plantæ, quæ floruit, lignoſa eſt.

Radix vetuſtioribus abhinc temporibus menſis apponitur, cum Scorzonera viribus conveniens, qua tamen magis flatulenta obſervata eſt.

* TARAXACUM Barb. *Dens Leonis* Barb. *Piſſenlit*, *Pſaffenröhrlein*, *Seichblumen*: interdum in uſus cibarios recipiuntur folia tenella, primo vere erumpentia, oblonga, pallidius viridia, majoribus dentibus diſſecta, leviter amara, lac fundentia: ad uſus medicatos autem adhibent ſcapos teneros, lacte leviter amaro turgentes: Noſtrates in officinis aſſervare jubent * Radices, quæ exſiccatae ſub cortice nigricante medullam albam & dulcem includunt; recentes lac amaricans largiuntur.

LEONTODON. Flores compoſitos ligulatos habet, calice ex duplici ſerie ſquammarum conſtante & receptaculo nudo ſuſtentatos, ſemina pappo, ſtipitato coronata: *Taraxacum* L. BLACWELL I. calice inferne reflexo diſtinguitur.

Vulgaris per Europam planta.

Folia sicca $\frac{1}{8}$ circa resinæ viridis, & quæ non ingrata acrimonia linguam ferit, $\frac{1}{5}$ Extracti Gummosi, nec non salem vere nitrosum largiuntur. DELIUS.

Classe & sapore a Cichorio haud distat, ad quod etiam a Veteribus relatum fuisse videtur, hinc ejusdem quoque vires jure inde expectare licet; ejus succum ad icterum laudat VAN SWIETEN, sanguinem viscidum inde attenuari, vidit DELIUS, ejus vires ad referenda viscera abdominalia patent ex observationibus BONAF. apud Illustrem RICHARD & Lipsiensem apud Cl. BÆHMER.

§. 15.

III. Fructus HORÆI, *Obst.*

Denominantur ab anni tempore, quo in suo vigore ultra citraque consistunt, æstate nimirum, quam Græci *ὥραν* dixerunt; pertinent huc omnes fructus, qui substantia succulenta gaudent & in usus cibarios recipiuntur, eosdem non male sub Romanorum *Pomi* denominatione comprehendunt. Recentiores hos fructus distinguunt in *Poma*, quæ pulpam consistentem, & in *Baccas*, quæ diffluentem vehunt. Pro scopo qui huc facit, eos ratione saporis distinguimus in acidos, dulces, adstringentes & amaros.

§. 16.

Hos fructus ab HIPPOCRATE jam minus laudatos, GALENUS perniciosos pronuntiat, factum est inde, ut per omnia secula nostro superiora, nonnisi cum metu & varia ratione præparati, ab illis, qui suæ sanitati prospicere voluerunt, fuerint assumpti. Sed ratio æque ac experientia evincunt, crassissimum vel hic quoque errorem errasse Scholam; principia enim nostrorum fructuum verum saponem constituere probatum dedit BOERHAAVE; & eosdem saponum effectus edere evici

in *Inst. Chémia*, incredibili vi solvente omnia fundere, testatur VAN SWIETEN, jure itaque effectus solventes & abstergentes inde expectamus, & cum eodem eximio Auctore adoramus creatorem, qui eos jussit abundare eo tempore, dum molesto calore aestuant sub æstivo sole homines, & disponitur sanguis ad atrabilia-riam, nec non inflammatoriam cacochymiam, durant in autumnum usque, ut illorum usu solvi possit, & blanda vi alvum laxante expelli melancholica saburra, æstatis tempore collecta; nec inde dysenteriam excitari, ut vulgo creditur, evicit inter multos alios Illustris PRINGLE; tam eorum dulcedine, quam exemplis primævorum hominum & plurium calidarum regionum incolarum, vires nutrientes possidere liquet, acido quoque, quod pluribus eorum inest, & egregie sitim fedant & putredini resistunt, hinc eximie conducunt in morbis a putrido oriundis, iidem autem cum larga aëris quantitate scateant, hinc flatus inde gigni, non raro est observatum, cum porro eorum succus in fermentationem pronus sit, hinc largius debiliori ventriculo, si ingeruntur, mala varia & gravia solent excitare: Evitantur hæ noxæ, si modice assumuntur, & si pro debilibus ex aqua coquuntur: vinum, dum ipsis superbibitur, efficit, ut citius iter per canalem intestinalem absolvant. Saccharo si condiuntur, eorum vires solventes & nutrientes etiam intenduntur, Spiritu Vini omni virtute orbantur. Optime ingeruntur ventriculo vacuo, qui integras suas vires in eos exercere, aërem inde solutum valide expellere, ipsos, antequam fermentent, ex canali intestinali propellere valeat.

α. ACIDI.

BERBERIS Barbar. *Epine Vinette, Saurauch*. Inde radices & baccas recipimus.

* Radices fibrosæ sunt ad insignem magnitudinem & crassitiem perveniunt, sub cortice rugoso & fusco luteæ sunt & insigniter amaræ.

Baccæ cylindraceæ sub cute transparente succum vehunt læte rubrum, acido sapore instructum & semina includunt oblonga, sapore adstringente instructa, exsiccatione nigrescunt.

BERBERIS. Corollam habet hexapetalam, calyce hexaphyllo irregulari sustentatam, isantheram, baccam umbilicatam, oligopyrenam. *Vulgaris* L. BLACWELL 165 floribus racemosis distinguitur.

Crescit in omni Europa, Oriente quoque & America.

Autumno baccæ maturantur, tunc demum omnem gratiam habent, quando pruinam fuerunt expertæ.

Aqua cum radicibus cocta flava & intense amara evadit, extracti aquosi lutei, amari, salini $\frac{1}{4}$ inde extrahit, Spiritus Vini inde etiam flavescit & amarus evadit, ejus ope $\frac{1}{24}$ resinæ nigricantis & amaræ obtinetur.

Baccas primi Arabes in usum traxerunt, ob virtutem saponaceam, indolem acidam & sitim sedantem multum refrigerant, commendantur cum successu ad morbos inflammatorios & biliosos; ALPINUS eas Ægyptiis multo in usu esse ad febres ardentes & pestilentes testatur, ipse febre pestilentiali cum diarrhœa biliosa inde curatus, id quod idem etiam in se ipso expertus est PAULI.

Alvum a radicibus duci amicus CLUSII expertus est & confirmatur a VAN SWIETEN, apud Cel. CRANZ, easdem egregie contra Icterus facere RAJUS observavit; rarissime hodie præscribuntur.

Conditum VAL. CORD. * *Rob* VAL. CORD. huic suavius *Gelatum* solet substitui. *Syrupus* SCHRÆD. *Tabulæ* SCHRÆD.

CERASI, κέρασι, *Cerises*, *Kirschen*. Sunt fructus varia figura rotunda instructi, vario colore, rubro maxime, præditi, sapore gaudent plus minus acido & includunt officulum rotundum, in quo nucleus albus pellicula fusca cinctus, amaricans & rotundus hæret.

PRUNUS. Corollam pentapetalam regularem ha-

bet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam monopyrenam: *Cerasus* L. BLACWELL 449 floribus aggregatis & pedunculatis distinguitur, hanc arborem ultimo ante Christum natum seculo ex Cerasunte Ponti oppido Romam delatam fuisse testatur, PLINIUS. Varietates aliquot sylvestres copiose occurrunt, plures in hortis coluntur.

Præstant Cerasa acida abunde quæ de fructibus horæis in universum monui, VAN SWIETEN viginti & ultra libris quotidie comestis, gravissimas manias vidit solutas, decocto exsiccatorum plures melancholicos convaluisse testatur FERNELIUS, id ipsum non raro iis, qui febribus acutis afficiuntur, nostrates propinant; ad eundem quoque scopum saccharo condita exhibentur.

Syrupus SCHRÆD. ut majorem gratiam accipiat, ex Cerasis cum nucleis contusis parandus. *Conditum* Wurtemberg.

CITREUM MALUM, *Medicum*, μήλον μηδικόν, περισκόν, κηδρόμελον, κίτριον, λειμόριον, *Citron*, *Limon*. Fructus varia magnitudine præditus, figura ut plurimum ovata instructus, creberrime superne in papillam eductus, inferne calice residuo notatus; sub cortice per maturitatem flavo, fragrante, proprio odore & aromatico sapore instructo, substantiam albam spongioso tenacem minus sapidam & odorem vehit, sub hac, cui varia crassities est, reperitur pulpa in novem ut plurimum loculos distincta, succo flavo odorato & qui frequenter acidus est, interdum dulcis, interdum etiam austerus repleta. * Semina oblonga, inferne angustata, ad latera compressa, leviter flavescencia, parum odorata, amara, condit.

CITRUS. Corollam habet pentapetalam regularem, polyantheram, polyadelpham, monogynam, pomum novemloculare, polypyrenum: *Medica* L. BLACWELL 361 petiolis linearibus distinguitur.

Arbor Orienti indigena, jam PLINII temporibus in Italia culta fuit, a Lusitanis in Americam translata est, hodie in Gallia Meridionali, Insulis Stœchadibus ad Lacum Benacum & in territorio Genuensi maxime colitur; inter nos cultæ fructus vix cedunt iis, qui ex regionibus meridionalibus adducuntur. Varietas *Bergamotte* dicta ob olei fragrantiam multum laudatur. Ad usum internum citra, primo a C. N. Seculo recepta fuisse, ex ATHENÆO patet. Centum poma unicam unciam olei odorati largiuntur. FERRARIUS.

Cortices, qui etiam *Flavedo* dici solent, non modo gratiæ ergo vario ciborum generi adjiciuntur, sed etiam refocillandi scopo, nec non ad roborandas primas vias, in usum trahuntur; ad priorem finem recentes præferendi, ad alterum qui exsiccati prostant tenues, substantia spongiosa privati, plicati, grata amaritie instructi. Pulpa, quæ etiam *Caro* dicitur, omnem suam virtutem a succo habet, qui, cum multum saponaceus sit, humores attenuat, obstructions referat, digestionem juvat, evidenti præterea qua gaudet aciditate, appetitum stimulat, sitim exinguit, æstum sanguinis temperat, putredinem arcet, princeps ad febres inflammatorias & malignas remedium, notante FRANCO, nec non ad scorbutum, observe RIVERO & testibus passim *Itinerariis*, ad varium quoque vomitus genus, annotantibus PISONE, PAULI &c. facit, ejus usu nephritidem calculosam curatam, testantur *Berliner Sammlungen*, contra venena facere jam Veteres annotarunt, WEPFER & LOSS confirmant & ex nota virtute acidorum vegetabilium in venena narcotica liquet; externe cosmetico scopo ad abstergendas cutis sordes adhibetur.

Seminum, quæ ad vermes & morbos viscerum abdominalium commendabant, usus evuluit, & in locum Florum, Aurantiorum flores adhibentur. Poma integra cibis condimenti loco adjiciuntur, gratum inde

& fanis & qualicunque febre correptis surgit potulenti genus, si, præeunte MYNSICHT, eorum tria in taleolos secta cum sex libris Aquæ ad remanentiam librorum quatuor coquuntur, & decoctum colatum tribus unciiis sacchari edulcoratur.

Vinum cum corticibus infusum & saccharo edulcoratum olim inter nos multum appetebatur.

Aqua a Corticibus abstracta SCHROED. aromatica, * eadem a *Bergamotte* destillata etiam prostat; *Oleum odoratum* & destillatione & expressione ex corticibus paratum, hoc illo majorem evidenter gratiam habet, & ex Italia sub nomine *Quintæ Essentiæ* adducitur, prostat etiam ex *Bergamotte* elicited. *Eleo saccharum* optime paratur saccharum pomis recentibus affricando. *Conditum Corticum* nec Arabibus ignoratum, *sic-cum Citronade* dictum, ex Italia ad nos advehitur, *liquidum* VAL. CORD. *Syrupus Corticum* MESUE, eum Parisini addito Elæo saccharo gratiorem reddunt, Wurtembergenses ad morem Arabum granis Chermes tingunt. * *Spiritus* Wurtemberg. est claretum Stomachicum gratum. * *Electuarium de Citro* MESUE Parisini parum mutatum receperunt & sub forma Morfulorum asservant, inconcinna compositio, quæ resinosa purgantia recipit & ad drachmas sex pro dosi præscribitur. * *Conserva ex Pulpa* PH. AUGUST. *Rotulæ ex Succo* Nostrat. & adhuc gratiores ex *Succo* & *Eleo saccharo* proxime ad *Morsul. de Citro* SCHROED. accedunt. *Syrupus Acetositis Citri* MESUE & hunc suavitare superans *Syrupus Citri e toto* Wurtemberg. ab illo non differt * *Syrupus Limonum* VAL. CORD.

MALUM, *Pomum*, μήλον, *Pomme*, *Apfel*. Græca & latina vox interdum pro omni fructu sumitur, proprie autem denotat fructum varia superficie, varia magnitudine, vario odore instructum, utrinque excavatum, sub cuticula varii coloris, pulpam varie tinctam proprii saporis, qui autem varios quoque modos

assumere solet, instructam includit, ipsi innidulantur femina ex angusto fine obtuse & lätius terminata, convexo-plana, quæ sub cuticula nigricante medullam albam & dulcem continent.

Pyrus. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna; pomonudo, quinqueloculari gaudet: *Malus* L. BLACWELL 141. pomis basi concavis & foliis ferratis distinguitur.

Arbor Orbi temperato propria, quæ in regionibus calidioribus non bene vegetat, in frigidioribus autem fructus non maturat. Hujus loci sunt varietates, quæ vinoso sapore gaudere dicuntur, eæ autumno solent maturefcere, per tempus asservatæ demum summam gratiam acquirunt.

Malis multum aëris fixi inesse, docet unanimis Medicorum ab HIPPOCRATE ad nostra usque tempora consensus, nec dubium, flatulentix vel idiosyncrasix attribuendos esse malos effectus, quos inde natos HOFFMANN, PAULI, J. BAUHINUS &c. observarunt; evicit sane experientia, quod mala bene matura reliquorum fructuum horæorum virtutes omnino exferant. Ob fragrantiam, qua pollent, analepticas quoque vires edunt.

Ex succo malorum, sylvestrium maxime, & earum varietatum, quæ proxime ad ea accedunt, fit Vini genus *ὀσπρόμηλον*, *Pomatium*, *Cidre*, cujus parandi rationem GEOFFROI, *Journal Œconomique*, Illustr. DU HAMEL &c. tradunt, illud si bene paratum fuerit, ad septem & ultra annos potest asservari, Vini effectus, infra dicendos, edit, acidulum & pauciore Alcholle foetum æstate maxime bibitur, optimum in Normannia paratur, minus bene defæcatum, aut nimis recens colicam Pictonum gignit. *Gelatum* SCHROED. suave multum.

* *Syrupus* MESUE. * *Compositus* SAVOR Regis, ejus uncix uni duo circiter scrupuli foliorum Sennæ respondent; *Helleboratus* Parisin. *Unguentum* Poma-

tum PH. HAG. correctum Parifini habent, ad cosmeticos maxime usus adhibetur. *Unguentum Pomatum Rubrum*. *Parif.* ad fissuras labiorum conducit.

RIBES Arab. *Grossula* Barbar. *Johannis - Beeren*; *Grosseilles* sunt baccæ rotundæ pifis majores, five rubræ five albæ, umbilico notatæ, sapore acido proprio instructæ: illæ quæ nigræ sunt *Chassis*, saporem minus acidum, & nauseosum cimum odorem habent.

RIBES. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, ifantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam: *Rubrum* L. BLACWELL 285 racemis glabris & pendulis distinguitur. Crescit in omni Europa, & copiose in hortis colitur, varietas alba Seculo XVI. innotuit: *Nigrum* L. BLACWELL l. c. pedunculos villosos habet, occurrit ubique, Europa maxime septentrionali excepta.

Prioris speciei baccæ ad vires succi Citri accedunt, Ischiaticum inde refocillatum allegat WOLFF, earum pelliculæ difficiliter digeruntur, hinc varia mala inde surrexisse observatum est, testibus HANNEMANN & GRUBEL; Ribesia nigra primum a SCHWENCKFELD ad morbos tentata, ob vim diureticam solent laudari.

Conditum VAL. CORD. *Rob* VAL. CORD. quod aqua dilutum in morbis acutis egregium medicamentum esse, propriis experimentis confirmat Ill. HALLER; in angina salutare vidit Cl. UNZER. * *Syrupus* PH. AUGUST.

β. DULCES.

ANANAS Barb. Est receptaculum variæ magnitudinis, ovatum, sub cuticula solidiore, quæ fructus tegit, varie colorata creberrime flava & multum fragrante, includit pulpam citrinam, septis tenacibus, distinctam, gratissimo sapore, dulci & vinoso instructam.

BROMELIA. Corollam trifidam habet, simili calice

sustentatam, diplofanthera, monogyna, pomo polypyreno gaudet: *Ananas* L. BLACWELL 567 & 568 receptaculo simplici distinguitur.

Americæ Meridionalis civis, in Madagascar quoque occurrit, apud nos in hortis colitur.

Multum negotii cum faceffat ejus cultura, magnatum modo mensis solet apponi, fragrantia sua motum spirituum refocillat, succo saponaceo humores attenuat, digestionem hinc promovet, urinam quoque pellere dicitur. In taleolas dissectam a febricitantibus ore detineri, refrigerandi & sitim sedandi ergo, annotat HERNANDEZ.

ARMENIACA MALA, *Præcocia*, *Chrysomele*, μήλα Αρμενίαν, *Abricots*, *Apricosen*, *Mællelein*. Nostr. Sunt fructus variæ magnitudinis, qui figuram rotundam habent, sulco longitudinali in uno latere notati, sub cuticula pellucida pulpam solidiusculam, flavam, fragrantem, sapore proprio dulci instructam foveant, hæc includit officulum læve, rotundum, inferne compressum, quod nucem globosam, sub flavicante cuticula medullam suavem, amaricantem sistentem, vehit.

Prunus Armeniaca L. BLACWELL 281 floribus sessilibus & foliis subcordatis in acumen productis distinguitur.

Plures ejus varietates horti nostri colunt.

Ob dulcedinem, qua pollent, nutrientes vires edunt, Persicis a GALENO præferuntur, quia solidiora sunt, nec ita facile corrumpuntur, neutrum experientia circa nostratia confirmat.

* Nuclei effectus saponaceorum, oleosorum & amarorum edunt.

AURANTIA Barb. ἡράντζια Græc. Rec. *Oranges*, *Pomeranzen*. Fructus ut plurimum rotundi sunt, illi qui dulces sunt superficie lævi, per maturitatem crocea, umbilico non multum eminente, pulpa sive flavicante sive rubra gaudent, sapore vinoso, dulci,

gratissimo prædita, cortex sive insipidus sive levissime modo amarus est.

Flores a Napha denominantur, albi sunt, carnosî, odorem spirant gratissimum, saporem habent amaricantem, exsiccati multum de sua gratia perdunt & flavescent.

Folia sunt ex ovatis oblonga, firma, læte viridia, sapore gaudent aromatico, amaro, odor eorum est fragrans.

Citrus Aurantium L. BLACWELL 349 petiolo cordiformi distinguitur.

Arbor a Veteribus communi cum Citro nomine comprehensa, Seculo XIII. circiter distingui cœpit, iisdem cum Citro locis crescit & colitur, frigoris magis patiens.

Aurantia dulcia ut plurimum desumuntur ex arbore Chinæ indigena, unde primum Olissiponem traducta sunt, hinc *Aranza de Sina* dicuntur.

Folia destillatione cum aqua oleum odoratum fundunt; Florum libra una vix grana tria olei flavi, odoratissimi exhibet. FERRARIUS.

Folia quidem passim ab Auctoribus laudabantur, sed Illustris DE HÆN demum ipsis magnam famam conciliavit, dum exempla adducit de convulsionibus, quæ eorum decocto aquoso æque ac ipsis in pulverem redactis, sublatae fuerunt, quibus etiam observationes Cl. HANNES, LOCHER & STOERCK accedunt; Cel. TISSOT non magnos inde effectus vidit.

Flores, ob fragrantiam, qua pollent, motum spirituum intendunt & in illis casibus, ubi analeptica indicantur, locum habent, id quod autem præcipue de recentibus valet, ope sacchari in confectionem siccam redacti, non male pro mensis secundis apponuntur.

Pulpa, cum illa pomorum Citri, ratione virtutis solventis

solventis convenit, eidem ob majorem gratiam, & ubi humores etiam demulcendi sunt, præfertur; in affectibus pectoris, febribus biliosis & inflammatoriis cum successu propinatur; scorbuticis quoque solet laudari: integrum pomum cum cortice ante paroxysmi accessum comestum, tertianas sæpe curasse RAJUS notat.

Aqua florum, illam vernacula Italica *Nanfa*, qua voce aquam fragrantem denotant, inter primos RENODÆUS *Aquam Naphæ* appellavit; cadaveris Comitis cujusdam, qui ante mortem per plures dies hac aqua usus fuit, omnia viscera & omnes ventres eandem redoluisse, expertus est HEISTER; præcipuus ejus inter nos usus est, ut medicamenti gratia concilietur. * *Oleum* ex floribus destillatum colorem rubrum habet & *Neroli* dicitur, illud cum sit valde pretiosum, hinc ei vulgo oleum Behen cum floribus digestum, & inde eorum odore imbutum, solent substituere, optimum Grassæ & in territorio Nicæensi paratur. * *Syrupus florum* Paris. * *Conserva florum* SCHROED. * *Spiritus florum per ferment.* Paris. *Tinctura* * *florum* Paris. *Unguentum sive Pomatum florum.* Paris.

CERASA dulcia, ab acidis sapore maxime differunt, varia illis est magnitudo, color niger, ruber, albidus, consistentia plus minusve solida. Plurimas varietates habet, quæ desumuntur ex varietate sylvestri, *Cerasus major ac sylvestris*, fructu subdulci nigro colore inficiente dicta, parva sunt, nigra, dulcissima *Merises*, nostratibus *Ruprechtsauer Kirschen*, *Actiana* PLINII creduntur esse: illa, quæ magna & lateribus compressa sunt *Bigarottes*, *Herzkirschen* dicuntur, *Duracina* PLIN. & hujus denuo multas varietates nostri horti colunt.

Cerasa dulcia ratione virium satis prope ad mala armeniaca accedunt, non video, cur GALENUS ea digestu difficilia dixerit. Nigra vetus fabula, quæ au-

tem vix Seculo XVI. antiquior est, morbis nervinis mederi, tradit.

* Nuclei sunt oblongi, ventricosi, sub cuticula pallida includunt medullam albam, multum gratam.

* GUMMI flavescens est, pellucidum, insipidum, inodorum, fordes si habet, solutione in aqua, colatione & inspissatione depuratur.

Succus ceraforum nigrorum cum nucleis contusorum, cui saccharum adjicitur, si vino commiscetur *Vinum Ceraforum* surgit, quod Nostrates magni faciunt, qui quoque multum delectantur Clareto *Ratafia* dicto, quod ex succi quatuor partibus, cum una Spiritus Vini mixtis, & saccharo edulcoratis paratur.

Aqua VAL. CORD. omnem gratiam a nucleis habet. *Spiritus per fermentationem SCHROED.* copiose a monticolis nostratibus paratur, & post largiora prandia, ut digestionem promoveat bibitur, a non paucis omnibus reliquis claretis anteponitur.

Nuclei cum Armeniacis viribus conveniunt, laudantur maxime ob virtutem diureticam.

Gummi pro acrimonia demulcenda exhibetur, & iis maxime commendatur, qui difficultate urinæ laborant, rarius in usum trahitur, ab Illustr. LINNÆO nutriendi scopo commendatur.

* CITRULLI Barb. *Angurie Barb. Melons d'eau, Wassermelonen.* Sunt fructus prægrandes, ita ut HASSELQUIST in Ægypto viderit, quorum diameter longitudinalis tres pedes & transversalis duos æquavit, glabri, virides, qui sub cortice teneriore, pulpam rubram multo succo saccharina dulcedine instructo gaudentem, Cucumeres redolentem includunt; in pulpa nidulantur semina majora ex ovatis oblonga, utrinque compressa, quæ sub cortice nigro, ad basin marginato foveant medullam albam, inferne acutissime terminatam.

Cucurbita. Planta relativa, monophyta: Corolla

quinquefida, simili calice aucta, nectario ornata mares anthera unica instruuntur, tribus filamentis sustentata, feminae stigmatate trifido, & pomum triloculare efformant. *Citrullus* L. BLACWELL 157. foliis multifidis distinguitur.

Asiæ civis in Europæ hortis colitur, rarius inter nos.

Evidenter nutritii fructus, ita ut vulgus Ægypti, per omne id tempus quo vigent, teste HASSELQUIST vix alio nutrimento utatur, succo, quo scatent, saponaceo humores solvunt, attenuant & contra alcalescentiam defendunt, hinc æstate sanis multum proficui, in morbis calidis quoque multum laudantur; ad noxas ab assumpto opio conferre RUMPH expertus est, Cl. KALM autem quod fortiter urinam moveant: cum insigniter refrigerent & facile fermentent, hinc cum prudentia debent in usum trahi. Optime mensis secundis apponuntur.

Semina cortice privata, unguinosorum & saponaceorum effectus edunt, humores demulcendo & solida relaxando æstum sanguinis imminuunt, refrigerantes vires exerunt, unum ex quatuor feminibus frigidis majoribus constituunt, per morem receptum vix non semper reliquis tribus adjecta in usum trahuntur, & quidem sive sub forma Emulsionis, sive quod eis confusis repleatur venter pulli gallinacei exenterati, qui dein cum libris tribus aquæ ad remanentiam librarum duarum coquitur, & sub nomine *Eau de Poulet* exhibetur.

* *Aqua Citrullorum* Paris. iners. * *Oleum S. quatuor frigidorum* VERNY.

CUCUMIS, *Cucumer*, *σίκυος*, *Concombre*, *Cucumer*. Est fructus oblongus, variis tuberculis obfessus, non raro incurvus, utrinque obtusus, per maturitatem, pro varia varietate sive flavescent sive albescens, pulpam albam multo succo scatentem, proprio odore & sapore leviter dulci instructam includens; in pulpa

hærent copiosa semina parva, oblonga, utrimque compressa, ad unum extremum levissime emarginata, ad alterum, apicem acutissimum & exiguum emittentia & quæ sub cortice duriusculo, flavescente, medullam albam & dulcem continent.

CUCUMIS. Planta relativa diphyta, Corolla quinquefida simili calice sustentata, maribus anthera unica, tribus filamentis insidens, feminis monogynis stigmata tria bipartita, pomum triloculare. *Sativus* L. BLACWELL 4 foliis angulatis & angulis acutis distinguitur.

Ejus varietates in nostris hortis coluntur, fructus per omnem æstatem obtinent.

Cucumim pinguefacere HIPPOCRATES tradit, id quod de fructu, quem nostra ætate nondum maturam assumunt, vix auderem promittere, vires quas de Citrullo dixi, etiam a Cucumere non male expectamus; ut eorum in fermentationem nisus, & quæ inde oriri possent mala, minuatur, portionem succi inde exprimere, eosdem quoque aromatibus condire solent, antequam in usum trahantur: refrigerandi, abstergendi, urinam movendi ergo ab HIPPOCRATE laudantur. Pulpam jusculis incoctam cum successu febricitantibus dari, monet RAJUS; lepram Cucumeribus sanatam vidit HEURNIUS; in variis mente captis eosdem utilissimos expertus est HOFFMANN; Succo Cucumerum ad duas uncias bis de die exhibito, tabidos & hæcticos curatos vidit SCHULZ.

Fructus tenellos sale & aceto conditos, *Cornichons*, cum carne comedere solent, horum vis, vix non omnis, a condimentis pendet, cavendum ne tales assumantur, qui, ut læte virides sint, ære inquinati fuerunt. Semina cum reliquis frigidis majoribus usurpantur.

Aqua destill. Paris. iners.

CUCURBITA, καλοκύνη, *Courge*, *Kürbis*, *Calabasse* Indis & Hispanis. Est fructus variæ magnitudinis &

figuræ, cortice instructus, qui ut plurimum per maturitatem flavescit & totus ficcus evadit, sive lævi sive tuberculis obfesso, pulpa autem magis quam in congeneribus sicca, ut plurimum insipida, includente semina majora, utrimque plana, medullam albam ventientia; illa ex *Pepone* tota margine tumido cincta sunt, superne ovata, inferne quasi resecta, eorum nucleus cuticula viridi tegitur.

Cucurbita Pepo L. *Plebeja* PLIN. foliis asperis & pomis lævibus distinguitur.

Colitur in hortis & prægrandes fructus sistit.

Cucurbita Melopepo L. *Pepo* Veterum *Pfaffenhiitel* caulem erectum habet & poma depresso nodosa.

Inter nos in agris copiose colitur.

Pepones nostrates maxime ad saginandos porcos adhibent, Melopepones cum lacte a plebejis in cibum recipiuntur.

Cucurbitas parum nutrire GALENUS monet, refrigerantes & abstergentes inde effectus HIPPOCRATES pollicetur. Pulpa Cucurbitæ capiti imposita phreneticos curatos testantur BORELLUS & BARTHOLETTUS.

* *Syrupum ex succo* MESUES, phtificis multum commendare solent. *Syrop de Calabasse* ex America in Galliam allatus & contra Hecticam multus laudatus; paratur ex fructibus *Crescentiæ* L.

Semina inter quatuor frigida majora recipiuntur.

DACTYLI, φοίνικες, φοινοβάλλανοι, *Dattes*, *Dattlen* sunt fructus, qui ad Prunorum majorum magnitudinem accedunt, recentes καρώται, teste KÆMPFER, carnem habent pellucens, mollem, rufescentem, dulcissimam, vinosam, exsiccati quales inter nos prostant, sunt *Tragemata* Veterum, figuram habent oblongam, superne pulvinati, umbilico cartilagineo notati, inferne parum angustati, rugosi, sub cuticula tenerima carnem includunt viscidam, ex rufo flavescentem, quam sequitur membrana ex multis lamellis

constans, alba, in qua officulum hæret convexo planum, oblongum, albidum, in facie plana fulco longitudinali distinctum.

Rejiciuntur profundius fulcati, albidi, molliores æque ac aridi, flaccidi & qui concussi sonitum edunt,

PHOENIX. Palma relativa diphyta, corolla hexapetala irregularis, calice trifido sustentata, marium isanthera, feminarum monogyna. In Asia Occidentali, Africa & Americæ regno Mexicano sponte crescit, in Europa Meridionali & Occidentali colitur & fructus maturat.

Utilissima arbor, cujus folia corbes, scopas, flabella, lignum egregiam materiem, liber funes, spatha masculina gratissimum & aphrodisiacum obsonium præbent, truncus vulneratus autem dulcissimum & suavissimum potulenti genus, officula fructuum recentium in pabulum camelis cedunt.

Dactyli inter nos prostantes ex Syria, Ægypto & Regno Tunetano adducuntur, in ipsa arbore sole exsiccati. Hispanicos & Salonenses rejiciendos esse GEOFFROI monet.

In Ægypto integras familias solis Dactylis vivere, & eosdem per omnem Turciam in cibum cedere testatur HASSELQUIST, eosdem in Persia olus & panem plebi præbere KÆMPFFER monet, hinc nutrientes ipsis vires esse, facile liquet; levis adstrictio cum pulpæ saponaceæ accedat, hinc non male mensis secundis apponuntur, ipsi demulcentes & relaxantes non male aliis hujus generis medicamentis adjiciuntur ut nimiam relaxationem moderentur. Aquam ex Dactylis HIPPOCRATES ad diarrhœam commendat.

* *Electuarium Diaphænicon* MESUE Parisini mutatis dosibus receperunt, inconcinnum medicamentum.

FICUS, σῦκον, σύκη, *Figue*, *Feige*. Est substantia, quæ figura rotunda & turbinata variat, cuticula violacea vel alba includens concolorem pulpam dulcem,

proprio odore & sapore instructam, per quam plura grana sparsa sunt, quæ & vulgus cum PLINIO *Grana* appellat, Botanici flores & semina esse evincunt.

Ficus immatura ὄλονδε ἔστω, *Grossus* dicitur; exsiccata ἰχὰς *Carica* colorem flavum habet, saporem dulcissimum, cuticulam arctissime cum pulpa cohærentem.

Caricarum quadruplex genus tabernæ asservant, unum est magnum flavum & rotundum, denominatur a *Smyrna*, alterum a *Genua* nomen habet, magnum, flavum & oblongum, tertium est *Massiliense* flavum, rotundum, dulcissimum & gratissimum, quod autem vix ultra unum annum potest asservari. *Cairicum* Massiliensi simile minus est & parciore dulcedine gaudet. Rejiciuntur sicciore, pulvere albo obfessæ, vermibus exessæ, nigricantes & quarum sapor sive ad acidum, sive ad austerum vergit.

Ficus. Receptaculum pulposum excludit, quod & masculinos & femininos flores continet, illi trifida corolla gaudent, isanthera, hi corollam habent quinquefidam, monogynam & semen nudum. *Carica* L. BLACWELL 125 foliis palmatis, & quod relativa monophyta sit, distinguitur.

Vulgaris in Europa Occidentali & Meridionali arbor, nostras hyemes, nisi terra vel stramine defendatur, vix fert, plurimas dedit varietates. In Archipelago crescit species nonnisi flores mares vehens circa quam τὸν ἐρυνασμόν, *Caprifigationem* jam THEOPHRASTO memoratam, egregie a TOURNEFORTIO, PONTEDERA & Illustri LINNÆO descriptam, solent instituere, ficus hac ratione fecundatæ, ne a larvis terebinum ficariarum destruantur, clibano exsiccari solent, sed inde eorum gratia & virtus multum imminuuntur. Nullam ficum dioicam dari Cl. BERNARD contendit.

Ficus dulces multum nutrire Veteres jam novērunt, hinc, PLINIO teste, eas athleticis exhibuerunt,

hodieque præcipuum Archipelagi rusticorum alimentum constituere, TOURNEFORTIUS refert. Multum virtute abstergente & relaxante pollent, observante HIPPOCRATE, ad alvum strictam, morbos pectoris etiam & renum, quia demulcentes quoque vires habent, cum successu, præcipiente GALENO, adhibentur; notat Illustris LINNÆUS, "quod si quis ante prandium in-
„ signem caricarum copiam comederit, tamen consue-
„ tam fere ciborum quantitatem, sine ulla ventriculi
„ molestia consumere queat"; Sed hoc ipsum de omnibus fructibus horræis valet; easdem ad minores usque vasorum ordines penetrare, sudoris fœtor, quem frequentem earum usum excitare, post ATHENÆUM, SIMON PAULI quoque observavit, nobis persuadet; hinc non male ab AVICENNA ad exanthemata laudari videntur, num etiam inde GALENI effatum, a multis Medicis confirmatum, quod eis crebro utentes pediculis infestentur, id quod tamen jam ATHENÆUS refutavit, explicandum est? certe vis earum contra venena, post GALENUM & PLINIUM, ab Arabibus maxime commendata, inde erit deducenda.

Sed extus quoque cum successu resolvendi ergo adhibentur, assatæ imponuntur abscessibus, illis maxime qui ad gingivas hærent, aqua cum iis cocta ad morbos faucium, præeunte HIPPOCRATE, adhibetur, nec male suppositorii vice ano intruduntur.

FRAGA, *Fraises*, *Erdbeeren*. Nostri fructus ab illis Veterum diversi esse videntur.

Radices tenues sunt longæ, repentes, plurimas fibrillas capillares emittunt, sub cortice ex fusco rufescente substantiam magis albam includunt, sapore gaudent evidenter adstringente.

Folia ternata, ex ovatis oblonga sunt, ferrata, hirsuta, adstringentia.

Fructus sunt receptacula carnosæ sive oblonga sive rotunda, eorum tota superficies acinis efformatur,

sive rubra sive alba, odore proprio vinoso, sapore simili nec non dulci gaudent.

FRAGARIA. Calice decemfido corollam pentapetalam, regularem sustentat, polyantheram, polygynam, fructus est receptaculum pulposum, copiosa semina in superficie gerens. *Vesca* L. BLACWELL 77 foliis ternatis distinguitur & quod flagellis repat. Vulgaris per omnem Europam planta; in nostris hortis variæ ejus varietates coluntur & quidem præcipue le *Fraisier Fresant* DU CHESNE, le *Fraisier Ananas* EJUSD. & le *Fraisier écarlate* EJUSD.

Radices exhibent $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi, fusci, multum salini, Fraga ipsa similis Extracti fusci, sapore amaricante, grate vinoso instructi $\frac{1}{6}$.

Radices cum aqua decoctæ eam rubro colore afficiunt, & hoc decoctum etiam fæces rubras reddere est observatum, celebrantur multum ad viscera aperienda, in ictero conducere a BARTHOLINO & S. PAULI annotatum fuit. Adstringendi quoque ergo in usum trahuntur.

Folia ad eosdem ac radices usus commendantur. NEBEL eorundem usum ad ulcera pedum iteratis observationibus probavit.

Fraga ipsa, fructibus horræis hætenus recensitis, nequaquam viribus cedunt, ab HILDANO observatæ noxæ, quæ eorum abusum excipiebant, neutiquam ea suspecta reddunt; cum largius comesta evidenter suo odore urinam imbuant, notante GEOFFROI, hinc evidens fit eorum virtus ad vitia viarum urinariarum jam a GESNERO perspecta & a LOBB confirmata; hæcticos inde curatos SCHULZ vidit, & phtisicum HOFFMANN. Furientissimos melancholicos & maniacos ad viginti libras quotidie per aliquot septimanas comestis VAN SWIETEN curatos allegat, fragis quotannis copiose comestis per plures annos a podagra immunis vixit Ill. LINNÆUS. Mos non laudandus esse videtur, quo fraga sive vino & aromatibus, sive lacte condita assumere solent,

prior ratio præcipuas eorum vires enervat, altera coagulo lactis ventriculum onerat.

* *Aqua Fragariae* VAL. CORD. iners. *Aqua Fragorum* VAL. CORD. licet odorem fragorum habeat, eorum tamen vires frustra inde expectantur. *Syrupus Fragorum* SCHRÆD. * *Spiritus Fragorum per ferment.* SCHRÆD.

GRANATUM, *Malum Punicum*, ῥοή, σίδα. Recipimus Flores βαλαύστια, *Balaustia*, quos, si germen in ipsis jam intumuerit, κοτίνας dixerunt, pomi præterea pulpam, & qui ipsam ambit, Corticem, hic σίδα, unde Barbarorum *Psidium* ortum, nec non *Malicorium* dicitur.

Balaustia plena modo nostras officinas ingrediuntur, efformantur a petalis pluribus sanguineo colore fulgentibus, ovatis, inodoris, sapore leviter adstringente & amaricante instructis; calice comprehensis solidiore, tenaci, magno, quinquefido, flavescente & purpura tincto, amaro & adstringente.

Fructus est rotundus, varia magnitudine præditus, umbilico quinquefido coronatus, includit sub cortice extus purpureo intus luteo, solido, rugoso, multum adstringente, pulpam liquidam, rubram, fragrantem, vinoso & dulci sapore præditam; septis carnosissimis distinctam, & cui semina κοκκῶνες innidulantur, propria membrana rubente *Cico* inclusa, oblonga, ventricosa, angulata, sub cortice duro medullam amaricantem includentia.

PUNICA. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum calice coronatum, novem loculare, polypyrenum. *Granatus* L. BLACWELL 97 foliis lanceolatis distinguitur.

In Asia, Africa, Europa Meridionali & Occidentali sponte provenit, nostras hyemes difficiliter fert.

Aqua & alcohol pallida a Balaustiis rubedine &

sapore adstringente imbuuntur, extracta evidenter adstringunt, spirituosum præ aquoso parcius obtinetur, pallidius & magis adstringens: Cortex sui ponderis dimidium extracti aquosi largitur; alcohol vix aliquid inde recipit. LEWIS.

Balaustia adstringendi scopo ad omne genus fluxuum intus ad drachmam unam pro dosi exhibentur; externe roborandi ergo ad medicamenta gingivalia; nec non ad injectiones & epithemata adstringentia recipiuntur. *Malicorium* HIPPOCRATES puerperis exhibuit, valide adstringit, nonnisi caute ægrotis propinandum, mensium obstructions inde reſeratas observavit LANGELOTT. *Pulpa* reliquorum fructuum horæorum vires exſequitur, cardialgiam inde curatam vidit HIPPOCRATES, id quod etiam FABRICIUS apud SIM. PAULI observavit, ille quoque eandem ad humores attenuandos commendat. Succo granatorum, diarrhoeas & dysenterias curavit VAN SWIETEN. * *Semina* hæmorrhoidariis conducere BARTHOLINUS & LENTILIUS viderunt.

Syrupus MESUE egregium medicamentum roborans & æstum sedans. * *Vinum Granatorum* PALLADI proxime ad Syrupum accedit.

JUJUBÆ Arabum, *Jujubes*, *Brustbeeren* exſiccatae quales apud nos proſtant, ventricosæ sunt, cylindraceæ, utrinque pulvinatae, sub cuticula ſicca, præ laxitate rugosa, rubra, pulpam includunt, flavam, dulcem, fungosam, quæ condit officulum ventricosum, utrinque acutiſſimum, nucleum craſſiusculum includens, qui sub cuticula rubra medullam albam continet.

RHAMNUS. Corollam quinquefidam habet regularem, squammis auctam, isantheram, mono-vel digynam, fructum baccam officulo biloculari gaudentem. *Zizyphus* L. BLACWELL 569 foliis ovato oblongis, aculeis geminatis, rectis distinguitur. In Italiam tem-

pore AUGUSTI translata, hodie in omni Europa Meridionali copiosa est.

Recentes in Gallia Meridionali vulgarem populo cibum largiuntur, scopo medicato caricis vulgo solent adjici, cum autem pulpa parciore & minus suavi gaudeant, hinc prudentius omitterentur.

* *Syrupus de Jujubis* MESUE mutatum Wurtembergenses recipiunt, adhuc magis a præscriptione MESUE Nostrates recedunt; demulcendi & relaxandi ergo ad morbos pectoris commendatur.

MALA DULCIA inertia licet a GALENO dicantur, tamen & vires omnibus fructibus horræis proprias habent, & præter effectus, quos ob fragrantiam edunt, egregiam opem ferunt, ubi demulcendi scopus obtinet, laudantur maxime ad morbos pectoris, stricture laxandi, acre temperandi, mucum attenuandi scopo. Hunc in finem sive datur aqua cum eis cocta, sive ipsa comeduntur assata, sive ex aqua cocta & cum saccharo edulcorata, solent quoque umbilicum inde refecare, ejus in locum frustum sacchari Candi illis committere, & ita assare.

MELO, Μηλοπέπων, *Melon*, *Melone*. Est fructus variae magnitudinis interdum malo non major, interdum ad cucurbitarum volumen accedens, figura gaudet mox rotunda, mox oblonga, superficiei viridi sive lævi, sive reticulo obducta, sive tuberculis notata, cortex etiam variam crassitiem habere solet, pulpa interdum viridis est, crebro rubra, creberrime flava, odore grato qui varios gradus habet, sapore dulci, leviter vinoso, cui interdum aliquid aromatici accedit, gaudet; includit semina minora, compressa, ex albo flavicantia, inferne marginata & angustata, quæ sub cortice duriusculo medullam albam & dulcem foveant.

Cucumis Melo L. BLACWELL 329 foliorum angulis & pomis rotundatis distinguitur.

Ex Oriente ad nos descendit, varietas, cujus to-

ta superficies in tubercula elevata est, & quæ carne duriuscula, cui evidenter aroma accedit, gaudet, ex Armenia in Europam delata est & cum primum Cantoloupæ in Italiæ Marchionatu Anconitano culta fuerit, inde quoque denominatur.

Ob vinosum & aromaticum quo gaudent principium cucurbitis & suaviores sunt & citius e ventriculo descendunt, hinc quoque a GALENO laudati. Perspirationem inde minui, diuresin autem augeri annotat SANCTORIUS; BORELLUS phtisicum Melonum esu curatum adducit. Immaturi tenelli in modum cucurbitarum conditi, harum quoque in modum dijudicandi sunt.

Semina quatuor frigidis majoribus adscribuntur.

* *Aqua destillata* iners.

MORA, *συκάρμινα, μόρα, Meures, Maulbeeren.* Sunt fructus qui prunorum minorum magnitudinem habent, ex acinis rotundis conflati, succulenti, sapore dulci vinoso instructi, colore sanguineo præditi.

* *Radices* fibrosæ sunt, dulces potius quam amaræ, flavo colore præditæ.

MORUS Planta relativa diphyta: mares amentacei tetrandri, feminæ corollam habent tetraphyllam, digynæ. *Nigra* L. BLACWELL 126 foliis cordatis & scabris distinguitur.

Europæ Meridionali indigena arbor, apud nos copiose colitur & optime nostras hyemes fert.

GALENUS radices contra lumbricum latum laudat. Fructus vires reliquorum horræorum habent, ego saltem nihil adstringentis in eis possum deprehendere. Laudantur quoque ab HIPPOCRATE.

Syrupus jam ante GALENUM usitatus, ad morbos oris & faucium maxime adhibetur. *Rob* NICOL. Syrupus optime substituitur.

PERSICA MALA, *μήλα περσικά, Pêches, Pfersich.* Sunt poma variæ magnitudinis, superficie sive lanuginosa instructa sive glabra, hæc *Nucipersica* Barbaris,

Brugnons, Nectarines, nackete Pfersich dicuntur, colore varie rubro & flavo variant, odore fragrante gaudent, sapore plus minus vinoso, includunt officulum ventricosum, oblongum, fulcatum in quo nucleus hæret compressus, qui sub cuticula fusca, medullam grata amaritie linguam ferientem continet. *Perfica* quorum pulpæ officulum fortius adhæret, dicuntur *Pavies*.

Flores asservantur cum calicibus, roseo colore, proprio & suavi odore nec non sapore amaricante gaudent.

AMYGDALUS. Corollam pentapetalam calice quinquefido sustentatam habet, polyantheram, monogynam, fructum drupam. *Perfica* L. BLACWELL 101 fructu pomo distinguitur.

Americæ & Asiæ indigenæ arboris aliquot varietates in agris & vinetis crescunt, plurimæ, magis exquisitæ, in hortis coluntur.

Saluberrimî fructus non paucis, nimis Veterum auctoritati tribuentibus suspecti sunt, quippe qui non raro, quæ de Persea arbore venenata, hodie ignorata, dicebantur, de nostris quoque fructibus metuebant; Decocto hordei intrita in obstructionibus & febribus biliosis solatio fuisse vidit VAN SWIETEN. Saccharo, Vino, coctione fictitias eorum noxas correcturi, laudandas qualitates imminuunt. Spiritu Vini condita hæc mala cum inde indurentur, minus bene mensis secundis apponuntur.

Nuclei demulcent, abstergentes quoque, cum amari sint, vires habent, laudantur illis, qui renibus laborant.

Flores exsiccati aquæ cum qua infunduntur, suavem odorem, qui nucleos refert, affricant, saporem evidenter amarum, & cui aliquid acris junctum est, colorem flavum ad rubrum accedentem habent. Extracti aquosi fusci, amaricantis, parum salini $\frac{1}{3}$ circiter, exhibent.

Resolventes & Catharticas vires edunt, majori dosi, aut hominibus delicatioribus dati, tormina & vomitum excitasse observatum est, non male quoque scopo anthelmintico exhibentur. Ad drachmas duas pro dosi sive cum fero lactis infunduntur, sive medicamentis eccoproticis adjiciuntur.

* *Oleum ex Nucleis expressum* COSTÆI. Nescio cur specificè ad dolores capitis laudetur. * *Aqua destillata Florum* Nostrat. unice pro parando Syrupò asservatur. * *Conserva Florum* SYLVII *Syrupus Florum* MESUE ratione a Nostratibus tradita præparatus & fragrans & multum efficax evadit; infantibus ad unciam dimidiam, adultis ad uncias duas cathartico scopo exhibetur.

PRUNA, *πρῦμα*, *κοκκομήλα*, *Prunes*, *Zwetschen*, *Pflaumen*. Sunt fructus ab avellanæ usque ad majoris ovi magnitudinem variantes, vario quoque colore tincti, sive oblongi sive rotundi, sapore dulci, qui interdum aquosus, interdum acidulus est, præditi, includunt officulum ventricosum sive rotundum sive oblongum, in quo nucleus dulcis hæret, cui paucissima amarities est.

Prunus Domestica L. BLACWELL 305 pedunculis subsolitariis, foliis lanceolato-ovatis & ramis inermibus distinguitur.

Ex arbore Europæ Australi indigena, varietates copiosissimæ in nostris hortis coluntur.

Prunus Insitiva L. BLACWELL 494 quæ pedunculis geminis & ramis spinulentibus gaudet, copiose apud nos crescit; ejus fructus sub nomine *Haberschlehen* a plebe comeditur.

Pruna cum malis Armeniacis ratione virium conveniunt; varietates magis aquosæ facilius in ventriculo fermentant; dulces exsiccata vi sua saponacea alvum laxant, observante jam GALENO, & hoc scopo eorum decoctum non raro apud nos adhibetur.

* *Pruna laxativa* Wurtemberg. ratione virium cum

Passulis laxativis conveniunt. * *Electuarium Diaprunis simplex* MYREPSI correct. Paris. demulcentes & adstringentes vires habet. * *Electuarium Diaprunis laxativum* Paris. Ejus uncia una grana duo Diagrydii vehit. *Electuarium Catholicon simplex* Nostrat. Ad fesi-quiunciam in clysteres stimulantibus & flatibus pellentes recipitur.

RUBI, *βάτινα*, eorum tria maxime genera in usum trahuntur; unum *Rubi mora*, *Meures de Renard*, *Brombeeren*, satis prope ad mora ratione figuræ appropinquat, colore nigro, odore nullo, sapore aquoso dulci, cui aliquid viscerosi accedit, gaudet, secundum primo simile saporem magis aquosum habet & colorem cærulescentem, tertium *Framboises*, *Himbeeren* rubrum est, interdum album, sapore gratissimo vinoso, odore suavissimo gaudet.

RUBUS. Corolla pentapetala regularis, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, fructus ex multis baccis tanquam totidem acinis exstructus, *Fruticosus* L. BLACWELL 45 foliis quinotibus & ternatis subtus tomentosis, fructu glabro distinguitur, *Cæsius* L. folia ternata utrinque viridia habet. *Idæus* L. BLACWELL 289 a primo, caule magis recto, aculeis rigidioribus instructo & fructu hirsuto differt. Hæ tres species per omnem Europam copiose crescunt.

Priorum specierum fructus effectus horreæ communes edunt, cum minus suaves sint, hinc non nisi a ruriculis in cibum recipiuntur. Idæi ob fragrantem quo scatent odorem, analeptici quoque adscribuntur, humores attenuandi, sitim sedandi, æstum sanguinis refrænandi ergo cum successu recipiuntur, & optimo consilio, præeuntibus GESNERO & BARTHOLINO, febricitantibus exhibentur.

Rubi Idæi Aqua destill. & odore & acidulo sapore se commendat: *Syrupus* SCHROED. * *Conditum* Wurtemberg.

temberg. *Rob* Wurtemberg. * *Vinam* Wurtemberg.
Syrupo etiam gratus est: * *Spiritus per ferment.* Paris.

UVA, *σαφύλη*, *Raisin*, *Traube*. Est racemus lignosus, qui baccas gerit *Acinos*, *Beeren*, *grains* dictas variæ magnitudinis, varii coloris, figuræ sive rotundæ sive oblongæ, saporis dulcis, sub cuticula tenaci includentes pulpam plus minus solidescentem & semina *vinacea*, *γίγαλα*, sapore leniter adstringente prædita.

Vitis corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam.

Vinifera L. foliis lobatis & sinuatis gaudet; *Laciniata* L. *Cioutat*, *spanische Trauben* foliis multifidis distinguitur.

Prior maxime species innumeras varietates dedit, colitur in Europa calida & temperata, nec non in omni reliquo orbe, ubi æstates non nimis breves sunt, aut clima non longiores pluvias gignit. Viticulturam non ultra quinquagesimum primum gradum septentrionalem & trigesimum versus æquatorem locum habere observarunt. Ultimo demum ante C. N. seculo Romæ, in Avernis nec non & Sequanis vites coli cœperunt, in Gallia Narbonensi postquam ipsa in provinciam Romanam redacta fuit, in reliqua Gallia demum post seculum quartum, versus finem tertii in Alsatia, octavo autem in Rhingovia.

Uvæ sive sole aut clibano exsiccatae sive recentes in usum trahuntur, priores *Passula* dicuntur.

Passularum duplex genus tabernæ asservant, unum quod dicitur: *Corinthen*, *Rosinlein*, *Raisins de Corinthe* efformatur ab acinis varietatis *Apyrenæ* L. sunt illi exigui, ribesii minores, ex purpura nigricantes, saporis dulcissimi, cui levis aciditas accedit. Rejiciuntur aridæ, situm redolentes, & quæ ob mel ipsis adpersum humidæ sunt. Olim petebantur ex Corintho,

ibi autem hodie non ulterius coluntur, nostra ætate in Maris Jonici insulis Ithaca, Cephalene & Zacyntho, nec non in Moreæ Natolico, Vostiza & Patris in Sicilia insula Liparo quoque parantur, acinos sole & aëre exsiccando, & propriis cellis, superne apertis, committendo, ubi subsident & adeo fortiter cohærent, ut nonnisi instrumentorum ope separari possint, ex his cellis doliis immittuntur, pedibus conculcantur & aqua marina consperguntur. Quotannis ultra centum millia centenariorum divendi tradunt.

Passularum majorum, *Zibeborum* Arabum, *Meertrauben*, *Zibeben* duplex genus prostat, maximæ parvis prunis æquales, denominantur a Damasco sive a Smyrna, *Raisins de Damas*, oblongæ sunt, compressæ, rugosæ, fulvæ, non raro sale saccharo simili conspersæ, dulces, minus gratæ; ab his sapore magis grato & quod ventricosæ sunt, differunt *Raisins aux Rubis*, quæ in Gallo-Provincia exsiccantur, Calabrinæ his similes, racemis adhuc adhærentes & filo connexæ prostant; minores in Gallo-Provincia exsiccantur, ubi lixivio, quod oleum habet, immittuntur, sole coquuntur, in areis exsiccantur.

Passulas a vi saponacea & sopiente jam HIPPOCRATES laudat, alvum laxant, egregie demulcent, & hinc ad varium affectuum pectoris & renum genus cum successe adhibentur; nutrientes quoque vires habent, notante HIPPOCRATE.

* *Passula laxativa* August. ad unciam unam & ultra assumuntur ab illis, quibus alvus stricta est.

Uvæ recentes immaturæ *Verjus*, succum habent *ὀμφάκτιον* & Vernacula Italica *Agresta*, acidum, multum adstringentem, qui ab HIPPOCRATE ad lippitudinem laudatur, hodie rarius scopo medicato usurpatur, juri-
bus gratiæ ergo adjicitur.

* *Syrupus de Agresta* ÆGINETÆ cum alios Syrupos acidulos habeamus, eviluit: * *Rob Uvarum* Paris.

* *Unguentum de Uvis* Brandeb. egregium ad herpetem & fissuras labiorum remedium, quo magis omnino præstat *Unguentum ad fissuras labiorum* Nostrat.

Uvæ recentes fructuum horæorum vires exsequuntur, ventriculo debili largius ingestæ facile in eodem fermentant, pelliculæ earum difficillime a primis viis subiguntur, notante jam GALENO, & KERCKRING observavit uvas per tres menses integras in ventriculo substitisse.

Vinacei adstringentes vires possident, ab HIPPOCRATE puerperis laudantur. Id quod ab uvis remanet, quando succus inde expressus fuit *Vinacea*, *Σεμ-φύλα*, *Mare*, *Draberen*, *Treberen* adstringentes vires, & ob mustum, quod ipsi adhuc adhæret, roborantes quoque habet, siue sub epithematis, siue sub balnei forma adhibetur illis, qui siue rheumaticis, siue paralyticis affectibus laborant; egregias inde in sistendo sphacelo vires vidit Cl. PLENCK.

Succus ex uvis expressus *γλεῦκ* , *Mustum*, *Mouft*, *Most* appellatur, sine pressione effluens *πρότρωπον*, *Lixivum*, *Mere-goutte*, *Vorlauf*, id autem quod post primam pressuram, ex incisis vinaceis obtinetur *Circumcidaneum*, *Tortivum*, *Vin du pressurage* dicitur. Est autem Mustum liquor turbidus & dulcis, qui licet linguæ blandiatur, tamen bibendus non est, dum facillime inde noxæ a fermentatione in primis viis oriri possint, monente HIPPOCRATE, id quod observationibus confirmarunt PLATERUS, ZACUTUS LUSITANUS &c.

Mustum ad tertias partes decoctum *ἔψημα*, *Defrutum*, *Weinmus*, *Vin cuit* dicitur, *Sapa* autem *σίρσιον*, *ἔψερρον* si ad dimidium, *Carenum* denique si ad duas tertias; nostrum mustum etiam ad quartas reducendum est pro parando inde Defruto. Mustum coctione spissius evadit, saporem acidulum, & colorem qui ad nigrum accedit, induit.

Musto varia ratione inspissato olim tanquam medicamento saponaceo multum utebantur, illud etiam adhibebant ad condiendos cibos, ipsi hodie mel vel saccharum solemus substituere; Defrutum patrum nostrorum ætate in deliciis erat; Sapa, quam Parisini in officinas recipiunt, vulgo pro semine Sinapeos in embamma reducendo adhibetur.

Mustum iusta fermentatione in Vinum vertitur, quod ex aqua, alcohole, mucilagine, resina & tartaro constat, ab alcohole generositatem habet, a reliquis principiis cæteras, quibus pollet, qualitates; innumera cum prostant vitis genera, varia tellus & varium cælum quoque uvas diversissimis rationibus alant & coquant, hinc diversissima quoque Vina obtinent, ea pro nostro scopo non incommode ratione coloris & saporis distinguuntur in talia, quæ propria dulcedine saccharina linguam feriunt, & in talia, quæ hac dulcedine carent; in alba porro & rubra; in albis semper evidens acidum eminere, refutatur a Vinis albis Burgundiæ, Aquitaniæ & Burdigalensibus rubris autem omnino semper aliquid adstringentis inest.

Vina dulcia illa sunt, quæ ex regionibus orientalibus & Europa meridionali, orientali & occidentali ad nos adducuntur; hæc vina enim cum ob cœli calorem facile in fermentationem acetosam transeant, sive aliquid careni illis adjiciunt, more apud Romanos usitato, sive eadem aliqua aquæ portione, vel parum coquendo vel calcis vivæ ope, privant, sive nonnisi uvas passas exprimunt & ita Veterum *Vinum passum* parant; tale in Alsatia superiore conficitur, quod a stramine denominant, & quod nec optimo Canariensi suavitate cedit. Hæc vina multum generosa sunt, hinc Gallis *Vins de Liqueurs*, Italis autem *Vini Secchi* dicuntur, cum plura eorum ex uvis passis parentur.

Hujus generis vinorum generositas non a largiore

alcoholis ratione pendet, cum post PORZIUM per experimenta NEUMANNI pateat, illa ejus nonnisi modicam vehere portionem, sed potius a majori partium resinofarum, qua scatent quantitate, quippe quæ fibras evidentius stimulant, deducenda esse videtur, id quod experimenta ejusdem auctoris, sicca horum vinorum viscositas, saturatus magis præ aliis color & eminentior vis corpora ipsis commissa contra corruptionem defendendi, evincere videntur.

Vina etiam secundum patriam distinguere solent, circa quod argumentum BOECLER, BEHR & NEUMANN mire copiosi sunt; cum autem innumeris fraudibus, hac distinctione admissa, locus concedatur, idem etiam terræ tractus diversissimæ indolis vinum largiatur, hinc melius ex qualitatibus, quas in vino deprehendimus, quam secundum patriam, quæ ipsi non raro affingitur, ejus præstantiam dijudicamus.

Lora, *Δουγλας οίνος*, *Piquette*, *Leger*, surgit ex aqua vinaceis affusa & in fermentationem acta, tanquam tenue valde vinum dijudicanda.

Plurium vinorum analyses NEUMANN habet, nimis prolixas, quam quæ hic adduci possent.

Neocomense $\frac{1}{6}$ alcoholis vehere *Prince* vidit; HOFFMANN eandem vinum Rhenanum proportionem servare expertus est, in Franconico $\frac{1}{9}$ alcoholis, in Hungarico $\frac{2}{7}$, in Burgundico $\frac{2}{9}$ invenit.

Vinum partes, quibus constat, si respicimus, alios atque alios edit effectus; hinc HIPPOCRATES jamjam pro variis casibus varia vini genera commendat; ab aqua, ejus vires diluentes & sitim sedantes pendent; ob gummofas partes demulcet & nutrit, observante GALENO; alcohol caput petit, exhilarat, ebrietatem causatur, motum humorum accelerat, sudorem promovet, hinc ad febres malignas a LENTILIO, RIEDLINO commendatur, & ubi ægroti refocillandi sunt, omnibus analeptici omnino præferendum est, sed ob

eandem causam, & cum evidenter sanguinem & ferum cogat, ego nollem in febribus inflammatoriis, continuis & intermittentibus illud concedere, licet ab HIPPOCRATE, GALENO, CÆLIO AURELIANO, BORELLO, HELMONTIO &c. multum commendatum; resinosæ, quibus scatet, partes & multum ad odoris & saporis suavitatem faciunt, & roborantes æque ac exæstuant ejus vires augent; tartaro debet diureticas vires ab HIPPOCRATE & GALENO celebratas, a RIEDLINO confirmatas, nec non quod scorbuto medeatur observante SACHSIO. Idem fragrantia, qua pollet, ad subitanam refectionem multum facere, omnis ætatis experientia docet.

Vina dulcia præ reliquis in usum trahuntur, cum vires multum augere animus est; rubra roborandi & adstringendi ergo reliquis præferuntur; alba præ cæteris evidentius sitim sedant, & urinam movent, minus caput petunt. Illa vina, in quibus fermentatio suppressa fuit, & quæ eam, cum aër ad ipsa accedit, denuo suscipiendo multam spumam faciunt *Vins mouffeux*, tam quia partes mucilaginosas non debita ratione attenuatas habent, quam quia non possunt non in primis viis fermentationem violentam continuare, ab iis, qui sanitati suæ consulere student, nunquam haurienda sunt.

Vini cura, quam HOFFMANN commendat, ubi homines per aliquot septimanas nullo alio potu quam vino uti jubentur, vix nisi apud valde phlegmaticos videtur locum posse habere.

Infantibus licet vinum HIPPOCRATES commendet, & RIEDLINUS exempla proferat infantum, quibus matres mammas præbere non potuerunt, solo vino aqua temperato sustentatorum, ego tamen ætati teneræ, summe irritabili, potum qui caput petit, fibras densat & stimulat, humorum impetum intendit, commendare nunquam auderem; illi quoque qui vinum, lac

fenum esse reputant, meminerint quæso, ejus usu rigiditatem solidorum, unde præcipue senectutis incommoda pendent, non posse non augeri.

Id præterea circa usum vini adducendum esse duco, mucilaginem ejus, quando per fermentationem non sufficienter fuit attenuata ad renes ferri & calculi ortui occasionem dare, id quod vulgo pessime a tartaro, sive calce, quæ nunquam in vino obtinere potest, derivare solent.

Sed externe quoque vinum conducit, adhibetur fots vel balnei forma ad partes roborandas, nec non ad fluida loco errantia discutienda, eodem butyro sive oleis unguinosi juncto ad ulcera abstergenda & ad cutis squammas auferendas utuntur; vinum rubrum præcipue pro roborandis partibus in tenefino, prolapsu &c. adhibent.

Acetum simplex, Acetum destillatum, Spiritus Vini, rectificatus, tartarificatus, Tartarus, Cremor Tartari, Sal Tartari, Tinctura Tartari, Terra foliata Tartari, Tartarus Chalybeatus, Tartarus Emeticus, Tartarus tartarificatus, Spiritus & Oleum empyreumat. Tartari, Sal Polychrestus de Seignette, Sal Tartari, Oleum Tartari per deliquium; de singulis in Instit. Chemiæ egi.
 * *Syrupus Acetosus* MESUE multum hodie in Gallia ad Julapia recipitur: *Tinctura Tartari acris* Wurtemb. vix videtur a *Tinctura Tartari* vulgari differre: *Liquor terræ foliatæ Tartari per deliquium limpidus* est solutio terræ foliatæ in quadruplo aquæ secundum Nostrates, in triplo vero ad normam Wurtembergensium: * *Sal Tartari volatile* Wurtemb. * *Sal Tartari volatile* TACHENII: * *Specificum Tartari pharyngicum* ZOBEL absurda compositio.

UVÆ CRISPÆ, GESNER, *Grofeilles à maquereau, Kriselbeeren*. Sunt baccæ ex rotundis ovatæ, umbilico eminente notatæ, per maturitatem sive flavæ sive rubræ, striatæ, multum dulces.

Ribes Uva crispa L. habitu spinoso & fructu glabro distinguitur; crescit per omnem Europam; in hortis culta, fructus majores sistit. Fructus immaturi loco uvarum immaturarum ad condiendos cibos recipiuntur; maturi cum cerasis dulcibus, vires quod attinet, conveniunt.

γ. ADSTRINGENTES.

CORNI, *κράνεια*, *κράνια*, *Cornouilles*, *Cornes*, *Cornel*, *welsche Kirschen*. Sunt fructus umbilicati, qui olivarum figuram & cerasorum magnitudinem habent, vel cerei vel sanguinei, sub cuticula tenui includunt carnem dulcem, cui aliquid adstringentis accedit & in qua officulum hæret, quod fructui parum magnitudine cedit, durissimum, duos nucleos exiguos condens.

CORNUS. Corollam habet tetrapetalam regularem, calice quadrifido sustentatam, isantheram, monogynam & pomum umbilicatum dipyrenum. *Mas* L. BLACWELL 121 involucro umbellas æquante distinguitur.

Habitat in Europa temperata, non ultra Saxoniam ascendit.

Proxime ratione virium ad pyra minus adstringentia accedunt, minus bene a GALENO adstringentibus fortioribus adscripti.

* *Aqua destill.* Paris. iners omnino: * *Rob VAL. CORD.* demulcendi & refrigerandi ergo laudatur.

CYDONIA, *Cotonea*, *κυδόνια*, *κοδύμαλα*, *Coings*, *Quitten*. Sunt poma variæ magnitudinis; turbinata, mox plus mox minus rotunda, plus turbinata a Pyris, rotundiora a Malis denominantur, umbilicata, ad umbilicum angulis eminentibus notata, cute aurea instructa, quam densior lanugo tegit; caro firma est, flavicans, multum adstringens & acida, proprio odore prædita, quinque loculis offeis instructa, in quibus *Semina* hærent oblonga, mucro obducta, quæ sub cor-

tice spadiceo medullam albam vehunt, & cum aqua consistentiam mucilaginis induunt.

Pyrus Cydonia L. BLACWELL 137 foliis integerimis distinguitur. Ex Creta in Italiam advecta hodie per omnem Europam colitur, multis etiam in regionibus spontanea occurrit.

Una feminum pars viginti quatuor aquæ partes viscidas reddit, eadem dimidium sui ponderis de mucilagine vehunt.

Fructus nimis acerbus, recens per se non potest comedi; in taleolos sectus & exsiccatus multum de sapore acerbo deponit, evidentes vires adstringentes habet, notante jam HIPPOCRATE, & ideo tam mensis secundis imponitur, quam ægrotis exhibetur, varia ratione præparatus. Eorum decoctum ad procidentias commendat GALENUS, analeptico quoque scopo ob fragrantiam laudantur. Semina primi Arabes in usum traxerunt; mucilago inde parata demulcendi & relaxandi scopo apprime infervit, cum fructu ad morbos faucium, & cum acre in ventriculo hæret, exhibetur; extus ad ambusta, fissuras, ophthalmiam usurpatur.

Conditum Græcis & Romanis jam usitatum, hodie adhuc mensis apponitur: * *Panis* Recentiorum, *Diacydonium* VAL. CORD. *Μηλοπλευντα* Iberiæ edulium GALENI, vel hodie adhuc tam *simplex* quam *aromatissatum* prostat: *Syrupus* Arabum *ὕδρῳ μηλον* PAULI, ab hoc parum differt *Rob* Wurtemberg. Parisini *Rob* simplex habent: * *Miva* Arabum exsolevit: *Vinum* SCHROEDERI ad illud DIOSCORIDIS accedit, ab illo Veterum, quod per fermentationem parabatur, diversum est: * *Spiritus per fermentationem* Wurtemb. rarissime usurpatur: * *Diacydonium*, *Cotignac*, *Quitten-Lattweg*, *Simplex* Augustanorum, *Marmelata* SCHROED. *Aromatissatum* GALENI: * *Diacydonium laxativum pellucidum* ZWOELFERI, Nostrates

hoc modo parant ut $\frac{1}{20}$ circiter resinæ Jalappæ vehat, vix non in totum eviluit, crebrius usurpatur *Diacydonium Jalappinum* VILLANOVANI, quod ope menstrui aquosi in haustum reducitur & $\frac{1}{16}$ resinæ Jalappæ continet, securum satis medicamentum, si rite fuerit paratum: *Oleum Cydoniorum* DIOSCORID. leniter adstringit, id quod MESUE habet cum Omphacium receperit, validius erat.

* MESPILI, Μέσπιλα, *Nefles*, *Mespeln*. Sunt fructus turbinati, qui ad magnitudinem minorum malorum accedunt, umbilico cavo coronati, rubiginosi, villo conspersi, qui ab arbore decerpti, elapso demum aliquo tempore mollescent, & saporem gratum, vinosum, cum evidenti adstrictione, induunt, clibano exsiccati, quales in officinis prostant, fusci sunt, evidenter adstringentes.

MESPILUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna, bacca coronata, umbilicata, pentapyrena gaudet: *Germanica* L. BLACWELL 154 foliis lanceolatis integerrimis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ultra circulum Rhenanum in Germania non occurrit.

Crudi comeduntur, minus quam Cydonia adstringentes, sed rarius in mensas ditiorum assumuntur. A virtute adstringente jam HIPPOCRATI laudati fuerunt, alvi fluxus inde sopitos vidit FORESTUS.

* *Aqua* Paris. iners.

MYRTILLI Barb. *Vitis Idea fructus* GESNER *Airelles*, *Heidelbeeren*. Sunt fructus globosi, umbilico notati, cæruleo-nigricantes, labia inquinantes, ex styptico dulces.

VACCINIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida calice simili sustentata, diplofanthera, monogyna, bacca globosa gaudet. *Myrtillus* L. BLACWELL 463 folia habet ovata, glabra, ferrata.

Crescit in omni Europa.

Præter vires omnibus fructibus horæis communes, etiam adstringentes edunt, eorundem usum in cachexia scorbutica vidit BSCHERER.

* *Syrupus Brandenburg.* raro in usum trahitur.

OLIVÆ, *Olea*, ἐλαίαι, *Olives*, *Oliven*. Sunt fructus subovati, variæ magnitudinis, maximi ex Hispania adducuntur, carnosî, virides, per maturitatem albescentes, demum nigricantes, sapore adstringente, plus minus amaro gaudent & includunt officulum oblongum, & durissimum, in quo nucleus parvus & dulcis hæret.

OLEA. Corollam regularem quadrifidam, simili calice sustentatam habet, oligantheram, monogynam, fructus drupa est bilocularis. *Europæa* L. BLACWELL 199 & 213 foliis lanceolatis distinguitur.

In Europa meridionali & Asia orientali sponte crescit & copiosissimæ ejus varietates coluntur, pro quibus & fructus & oleum inde obtinendum differunt.

Fructus versus initium mensis Octobris colliguntur, nondum maturi, lixivii cinerum ope, privantur amaro, qui ipsis proprius est, sapore, tunc collocantur cum aromatibus per strata, & aqua ipsis affunditur, hac ratione conditi eduntur & embammatibus adjiciuntur, ἀλμάδες, κολυμβάδες Græcis dicti.

Vires roborantes edere Olivæ creduntur, & appetitum excitare, notante jam GALENO. Pro bono oleo unguinoso inde acquirendo nec immaturæ, nec tales quæ justum maturitatis terminum exceßerunt, debent recipi; illæ oleum amarum & quod difficulter clarum fit; hæ tale quod acrius, rancidum & nimis pingue est, largiuntur; Novembri mense ut plurimum justum maturitatis terminum solent assequi, mox postquam decerptæ fuerunt torculari committendæ sunt, nam fermentatio si conceditur, copiosius quidem, sed quod minus bonum est, solent largiri

oleum; id quod primum defluit; *Virgineum* dici solet, & præstantissimum est; vilioris autem conditionis id habetur quod obtinent, dum Olivis jam expressis aqua adjicitur & denuo torcular adigitur. Limpiditas & saporis & odoris absentia, de olei bonitate testantur, his adde ut non nimis unctuosum sit, quale Hispanicum esse solet.

Oleum vires oleorum unguinosorum exsequitur, apud gentes meridionales loco butyri ad cibos recipitur, scopo medicato non male oleo amygdalarum substitui solet, ejus vires contra venena quæ animalium ictus vulneri instillat, observationibus evincere annuntantur *Philosophical Transactions*, VATER POUTEAU, sed has dubias reddunt experimenta a GEOFFROI & HUNAULD coram Academia Parisina instituta, nec non observationes BROGIANI & Illustris LINNÆI. OLIVER, præeuntibus GALENO & DIOSCORIDE, hujus olei abdomini illiti ope, hydropem tolli asseverat, & Cl. MEDICUS observationibus confirmare fatagit. Hoc oleum vix non omnia Emplastra, Unguenta, Linimenta, Olea infusa & cocta officinalia ingreditur; creberrime quoque clysteribus adjicitur, cum autem ad hæc medicamenta ut plurimum vilius oleum, aut quod per ipsam præparationem corrumpitur, soleat recipi, hinc illa potius ab abstergente quam a demulcente & relaxante virtute sunt commendanda.

Sapo vid. *Institut. Chem.*

* *Pilule Saponaceæ* Paris. sunt sapo in formam pilularem redactus: * *Oleum Saponis* JUNGKEN vires oleorum empyreumaticorum exsequitur: * *Oleum Philosophorum* vid. *Instit. Chem.*

PYRI, *ἄμυρα*, *Poires*, *Birnen*, *Bieren*. Sunt fructus turbinati variæ magnitudinis & varii coloris, sapor eorum varium adstrictionis gradum habet, eidem creberrime aliquid aromatici aut vinosi jungitur, se-

mina in eis hærentia proxime ad malorum semina accedunt; eorum quidam cito a maturitate in corruptionem ruunt, quidam demum postquam per septimanas, imo menses collecti fuerunt, omnem gratiam acquirunt; quidam acerbum saporem nunquam deponunt, & nonnisi aqua cocti & saccharo edulcorati in usu sunt.

Pyrus Communis L. pomis basi productis agnoscitur; ejus innumeræ varietates in hortis coluntur; fructus speciei sylvestris *αχγαδες*, *Holzbieren* nunquam, ob acerbum nimis saporem, in cibum recipiuntur, pauperiores rustici ex iis Pyraceum parant.

Pyra cum malis dulcibus ratione virium conveniunt, primæ viæ inde minus laxantur, HIPPOCRATES alvum ducere asserit.

SORBA, *σα*, *Cornes*, *Sorbes*, *Speyerlinge*, *Aschenröslein*. Sunt fructus rotundi, umbilicati, parvorum pyrorum magnitudinem habent, uno latere pallidi, altero rubri, pulpam includunt flavam, adstringente & leviter vinoso sapore instructam; aliquo demum, postquam ab arbore decerpti fuerunt tempore, edules fiunt.

SORBUS. Corollam habet pentapetalam, regularem, calice quinquefido sustentatam, polyandram, trigynam, pomum tripyreneum. *Domestica* L. BLACKWELL 174 foliis pinnatis & subtus villosis distinguitur.

In iisdem cum *Mespilo* locis crescit.

Sorba alvum sistere HIPPOCRATES monuit, mespilis autem minus adstringere GALENUS. BRUYERINUS eorum ope dysenteriam curavit, apud nos infantum & plebis deliciæ, ad usus medicatos nunquam recipiuntur.

♂. AMARI.

AURANTIA AMARA. Immatura solent *Chirassavica* dici. Conveniunt aurantia amara, ratione fragrantia,

cum dulcibus, ad intinctus recipiuntur, & vel integra vel eorum cortex ad usus medicatos, nimirum ad roborandas primas vias & referandas obstructions viscerum abdominalium, adhibentur. Pomis his, ex vino albo coctis, futorem quendam quartanam pertinacem curasse, RIVERIUS refert. Corticibus, quos *Flavedinem* dicunt, rejecta, qua intus obducuntur, substantia albescente, fungosa, tanquam inutili, & tunc Seplasiariis Cortices Curassavienses dictis Medici maxime utuntur; eosdem multum ad flatu discutiendos commendat HOFFMANN, ob vires aperientes fluxum menstruum & hæmorrhoidalem inde moderari vidit WERLHOFF, & hydropicos curatos HEISTER, eorum evidentes in curandis febribus intermittentibus effectus observationibus adstruunt LANZONIUS, NIGRISOLIUS, WERLHOFF, MOEHRING, HEISTER.

Aqua SCHROED. efficax omnino; * *Aqua vinosa* Wurtemberg. * *Spiritus abstractitus* Paris. * Ille Wurtembergensium est claretum gratum & stomachicum: *Syrupus* ZWOELFFER, ipsi oleum essentielle Parisienses adjiciunt; iidem cum nostratibus cortices cum aqua infundere jubent; Wurtembergenses, præscripto ZWOELFFERI inhærentes, vinum recipiendo, eum & gratiorem & suaviorem parant: *Conditum siccum* ex Italia adducitur: *liquidum* VAL. CORD. ad Electuaria recipitur: *Essentia ex Corticibus siccis* Augustan. ex *corticibus recentibus* Hamburg. parata omnino præferenda: * Eandem quoque cum *Vino Malvatico* Wurtembergenses parant: *Elixir balsamicum stomachicum temperatum* HOFFMANNI egregium ad roborandas primas vias medicamentum: circa * *Oleum essentielle* ea, quæ circa *Oleum Citri* monui, retinenda: * *Eleosaccharum* Augustanis *Essentia Corticum Aurantiorum* dicitur.

§. 17.

IV. NUCES.

Nuces, *κάρνα*, sunt substantiæ, quæ involucri plus minus duro, substantiam siccam tegunt, oleo unguinoso foetam, quæ *πυρὴ*, *Nucleus*, *Noyau*, *Kern* solet dici. Dum nuclei & oleo unguinoso gaudent & etiam mucilaginem habent, quæ efficit, ut illud ab humoribus nostris possit recipi, hinc evidens est, quod multum ad nutritionem faciant, cruorem enim & pinguedinem ab oleo præcipue constitui, alibi evincitur; cum autem mite modo oleum in nostrum nutrimentum possit verti, hinc de illis solum Nucibus hic verba faciam, quæ dulci, quem linguæ imprimunt, sapore de miti olei, quod vehunt, natura testantur. Sed medicatos quoque effectus Noces edunt, ratione olei enim, quo scatent, acria obtundunt, & hinc *Demulcentibus* adscribuntur, stricture quoque relaxant & ob utramque hanc virtutem annumerantur *Refrigerantibus*, sopientes præterea effectus edunt; cum autem inde primæ viæ debilitentur, eadem insuper diutius in primis viis subsistentes facile corrumpantur, hinc si nimia quantitate ingestæ, si ab hominibus, quibus ventriculus debilis est, assumptæ, viscera digestionis debilitant, acrimoniam etiam oleosam causantur. Ea denique, quæ in *Inst. Chem.* circa tostionem monui, evincunt, quod inde Noces quidem sapidiores reddantur, sed cum evidenti virium medicatarum & nutrientium dispendio.

AMYGDALÆ, *Nuces Græcæ*, *ἁμύγδαλα*, *θάσια*, *Amandes*, *Mandlen*. Sunt nuclei oblongi, mox ventricosi, mox compressi, variæ magnitudinis, siue dulces, siue amari, albi, cuticula tenui, rufescente vestiti.

Amygdalas longas *Jordanicas*, latas *Hispanicas*, parvas *Barbaricas* quidam solent appellare: graciles,

quarum medulla flavescit, diffractæ, rugosæ rejiciuntur.

Amygdalus Communis L. BLACWELL 105 fructu exsucco dignoscitur.

Arbor Syriæ & Arabiæ indigena, CATONIS ævo ex Græcia in Italiam allata, in Europa occidentali & meridionali copiosissime colitur, apud nos quoque & in Palatinatu viret. Flores sub initium Aprilis apparent, autumno fructus maturat.

Amygdalæ dulces sui ponderis dimidium Olei fundunt, quod levissime flavicat & amygdalas redolet; surfures ab expressione reliqui semper aliquid olei retinent, hinc cum aqua lactescunt, & vires saponaceas edunt. Amaræ sui ponderis quartam partem olei largiuntur, antecedenti simillimi, amarities in mucilage & partibus terrestribus hæret, ab aqua & spiritu vini recipitur & ab iisdem supra alembicum ducitur. LEWIS. Aqua ab amygdalis destillata proprium odorem, quem a nucibus denominant, habet.

Nutrientes, demulcentes & relaxantes vires amygdalis inesse HIPPOCRATES jam monuit, pro his scopis sive in emulsiones redactæ, sive varia ratione cum saccharo mixtæ, ad sopiendam tussim, mitigandos dolores intestinorum & viarum urinarum, nec non sanguinis qualescunque fluxus adhibentur; nutritibus dantur, ut ipsis lac augeatur; refrigerandi quoque scopo in multo febrium genere usurpantur: externe ad excoriationes, fissuras, ambustiones præscribuntur.

Amygdalæ amaræ, cum evidentem acrimoniam habeant, brutis omnino lethalem, observantibus *Ephemeridibus Naturæ Curiosorum*, WEPFERO &c. hinc resolvendi fine, præeunte GALENO, laudantur, roborandi appetitus ergo, ad mucum renum solvendum SOLENANDRO & UNZERO monentibus, nec non scopo anthelmintico adhibentur, earum vis ebrietatem

tatem arcendi, a DIOSCORIDE celebrata, jam diu evi-
luit: ad præcavendam hydrophobiam facere Cl. THE-
BESIIUS est expertus. Externe ad delendas cutis macu-
las, & ut ipsi nitorem concilient, usurpantur, quo
scopo easdem in pastam tundunt, illis varia adhuc
cosmetica nec non suaveolentia adjiciunt; diversæ ta-
les compositiones sub nomine *Pâtes d'Amandes* prostant.

Oleum Amygdalarum dulcium MESUE cum gratia
reliqua olea unguinosa vincat, hinc præ reliquis in-
tus exhibetur. * *Oleum Amygdalarum amararum*
DIOSCORID. ratione virium a priori non differt. *
Ceratum Amygdal. Paris. non male *Refrigeranti* GA-
LENI substituitur.

AVELLANÆ, *Nucēs Ponticæ, Prænestinae, ἀγυα
ἡρακλεωτικὰ, Noisettes, Haselnüsse.* Sunt Nucēs calice
viridi complexæ, qui si nuce minor est *Calva* Vete-
ribus audiebat, sive rotundæ, sive oblongæ, majores,
minores, sub cortice lignoso, fragili, umbilico no-
tato, includunt nucleum album, pellicula sive alba,
sive rubra tectum, suavi & proprio odore instructum.

CORYLUS. Arbor relativa monophyta, amentacea.
Mares inter singulas squammas ad 8 usque antheras
habent; feminæ solitariæ, stylis duobus gaudent: *Avel-
lana* L. BLACWELL 293 stipulis ovatis & obtusis distin-
guitur.

Crescit per omnem Europam.

Primo vere flores prodeunt, sub finem æstatis fru-
ctus maturefcunt.

Varietatis propriæ fructus, quæ præcipue in Avel-
lino Regni Neapolitani Ducatu colitur, sub nomine
Kömische Haselnüsse in nostris tabernis per omnem
annum prostant.

Avellanæ sui ponderis dimidium olei unguinosi
fundunt, amygdalino, præter odorem, simillimi.

Est his nucibus evidens quædam adstrictio, hinc
præferuntur amygdalis ubi roborandi scopus obti-

net, ad alimentarios potius quam ad medicatos usus adhibentur.

Ligni & Visci Corylini usus eviluit, nec non Olei empyreumatici, quod sub *Heracleotici* nomine olim celebrabant.

* *Oleum Avellandarum* MESUE maxime ad augendum capillorum incrementum laudatur.

CACAO NUCES subrotundæ sunt, interdum oblongæ, includunt sub putamine rufescente fragili, duriusculo, medullam siccam, oleosam, in plures partes inæquales divisam, extus fulvam, intus fuscam, sapore proprio grato, leniter acerbo, levissime amaro instructam, & odore proprio levi præditam.

Quadruplex harum genus in tabernis solet proflare. *Caraccas* a Nicaragua, Regni Mexicani regione, denominatæ, reliquis majores sunt, earum cuticula externa miculis albis ut plurimum videtur conspersa esse, nucleus spadiceus & evidenter oleo turgens; *Barbiches* priores magnitudine sequuntur, pellicula ex rufo fusca, medulla profundius quam antecedens tincta, minus olei vehit, ex Antillis majoribus afferuntur; *Insularum* reliquis minores & magis aridæ a Caribæis nobis mittuntur; *Brasilienses* reliquis longiores sunt & magis rufæ.

THEOBROMA. Corollam quinquefidam, calice quinquefido sustentatam, nectariis instructam, isantheram, monogynam, fructum oblongum, multas nuces continentem habet: *Cacao* L. BLACWELL 373 foliis integerrimis gaudet.

Præter regiones jam dictas ad fluvium Amazonum quoque crescit, ab Hispanis in Insulas Philippinas etiam transplantata, per omnem annum fructus gerit; nuces ex fructibus exemptæ, in acervos colliguntur, ut incalescant & inde sapore acerbo & amaro priventur.

Nuces Cacao seculo sexto & decimo, imo superio-

ris medio adhuc parum frequentes in Europa fuisse ex CLUSIO & SCHROEDERO patet; sui ponderis tertiam circiter partem Olei albissimi, quod in nostro climate consistentiam spissam habet, & hinc *Butyrum* dicitur, fundunt. $\frac{1}{8}$ Extracti resinosi amari & acerbi exhibent. CARTHEUSER.

Hæ nuces ob oleum unguinosum, quo scatent, vires nutrientes omnino edunt, cum autem idem spissum sit & hinc difficilius digeri queat, ideo vix nudæ in usum trahi solent, si autem torrentur, saccharo præterea & aromatibus condiuntur, quo fit ut facilius viribus coctionis cedant, & humoribus nostris commisceri queant, tunc demum corpus nostrum inde insigniter nutritur, hinc jam Hispani, cum primum Regnum Mexicanum adierint, viderunt quod Americani istas tostas & cum aromatibus mixtas sub *Chocolata* nomine receperint; Chocolata ante medium superioris seculi in Europa in usu esse & parari cœpit, priores illam parandi rationes fuerunt admodum prolixæ, hodie simplicior & melior componitur, parum refert, ex qua urbe petatur, dummodo rite fuerit confecta; illam quæ aromatibus & Vaniglia caret a *Sanitate* solent denominare, quam ego saltem cum Chocolata medicamentum roborans esse debeat, alteri nequaquam vellem præferre. Tanquam insigne nutriens senibus & debilibus exhibetur, phtisicum inde curatum MUNDIUS vidit, aphrodisiaco quoque scopo laudatur. Ejus uncia cum aqua aut lacte pro dosi datur. Recipitur quoque ad Electuaria, Morfulos &c.

Butyrum quod, refragante omnino experientia, nunquam rancorem recipere dicitur, tam ad internos quam ad externos usus spermati ceti substituitur, imo cum eodem majorem gratiam habeat, etiam præfertur.

CAFFEA, *Cofea*, dicuntur Semina variæ magnitudinis, ovata, convexo plana, quorum facies plana sulco longitudinali notata est, odore pauco, sapore

leniter austero, colore flavicante gaudent, sub cortice sicco medullam siccam includunt.

Hæc femina pro varia patria, unde advehuntur, varia ratione differunt: illa quæ ex Arabiæ Yemen adducuntur, ab Oriente denominantur *du Levant*, parva sunt, pallide flava, cum vestigio viroris, reliqua gratia vincunt; his proxime accedunt, quæ Mocca nobis largitur, prioribus magis flava; Semina ex America in Syriam vehi & ibi cum Orientalibus misceri præter POCOCCKE plures autoptæ testantur. Ea sequuntur in Insula Bourbon collecta, propius ad albedinem accedentia; Java grana majora & quæ evidentius flava sunt, nobis mittit, his etiam majora sunt Surinamensia, quibus præferri solent minora, quæ Martinica subministrat.

COFFEA. Corollam quinquefidam regularem habet, calice quadrifido sustentatam, isantheram, digynam, fructum baccam: *Arabica* L. BLACWELL 337 bacca dipyrena gaudet.

Arabiæ indigena arbor, de cujus fructu primum Schehabeddin Ben Abdalgiafar Almaleki seculo XV scripsisse HALLER monet; in Insulis Americanis circa annum 1715, in Asiaticis & in Insula Bourbon anno 1719, in Martinica anno 1720, in Java anno 1723, coli cœpit, illam anno 1680 RAUPES Divioni suo horto intulit, anno 1710 in horto Amstelodamensi ex feminibus surrexit, hodie non infrequenter in caldariis curiosorum occurrit. Ubi sub libero cœlo crescit per omnem annum fructibus maturis abundat, largissimas messes Majo mense fundit, bæccæ ab arbore decerptæ sole exsiccantur & cylindris ligneis agitantur, ut femina dimittant.

MAPPUS destillatione spiritus $\frac{3}{16}$, olei $\frac{1}{16}$, DU FOUR olei $\frac{1}{6}$ fere, BOURDELIN spiritus $\frac{1}{2}$ fere, olei $\frac{1}{6}$ fere, GEOFFROI spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{5}$ NEUMANN spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{3}$ Clar. ROSE spiritus $\frac{7}{16}$, olei $\frac{1}{7}$ fere inde obtinuerunt. Ex fabis to-

stis NEUMANN Extracti aquosi suavis dimidiam earum partem & quartam Extracti spirituosi extraxit, Clar. ROSE de Extracto aquoso eandem quantitatem ac NEUMANN accepit, Extracti autem spirituosi $\frac{1}{3}$ fere. Aqua & spiritus vini, si a fabis tostis abstrahuntur, earum odore & sapore imbuta destillant.

Infusum horum feminum versus finem seculi XVI in frequentissimo usu apud gentes Orientales fuit, ipsa femina anno 1657 primum Massiliam & anno 1669 Parisios fuerunt advecta; ex illo tempore immensa quotannis quantitas in Europam adducitur. DU FOUR testatur eorum ultra 120000 Centenaria quotannis ex Arabia divendi; anno 1723, 19061 Centenaria Amstelodamum fuisse advecta memorant *Breslauer Versuche* & ex Martinica anno 1756, 180000 Centenaria Europam missa fuisse refert Cel. JACQUIN.

Fabæ Caffæ antequam in usum trahuntur, torrentur, unde & sapidæ & odoræ redduntur, ita ut multum earum gratia a justo tostionis modo pendeat, sed inde quoque earum oleum attenuatur & disponitur, ut & aquam possit subire & ventriculum irritare & ad humores nostros pervenire.

Infusum cum amarum sit & evidenter linguam stimulet, ideo rectissime medicamentis, quæ digestionem promovent & obstructionibus viscerum medentur adscribitur (§. VII.) hoc scopo etiam, teste ALPINO, apud Orientales laudatur & ejus ad cephalalgiam sympathicam utilitatem a BONETO, BAGLIVIO, STAHL, DU FOUR, LENTILIO, NEBEL, Cl. RITTER &c. observatam accepimus, evidens porro fit, quod prudenti consilio post prandium hauriatur, ex hac ejus virtute vitia digestionis corrigendi patet, cur febres & diarrhœas inde curatas inde viderit DU FOUR & vertiginem DE MURALTO. Sed idem infusum etiam pro indole olei empyreumatici, quo scatet, solida stimulando & humores attenuando agit, quem ulti-

num effectum quoque, dum sanguini e vena fluenti affunditur, quotidiano experimento possumus videre, denuo itaque, quod ad referandas obstructions egregie faciat, patet, hinc ALPINUS & DU FOUR catamenia inde referata viderunt, ultimus quoque podagram curatam & asthma pituitosum sopitum. Hoc autem infusum, quia penetrante suo odore evidenter quoque in nervos agit, hinc somnum arcere & tremores interdum excitare observatur, sed id quod abufui aut idiosyncrasiae debetur, nihil contra virtutes optimi potulenti probat. HOFFMANNI hypothesis, quod Caffæ usus ortui exanthematis miliaris causam præbuerit, vel ex inde refutatur, quod probante Cl. ALLION hoc exanthema obtinuerit, antequam illa in usum tracta fuerit, & quod apud plures gentes hoc demum seculo exanthema fuerit observatum. Vapore decocti Caffæ grandinem curatum vidit ZWINGER, & eodem sub forma clysmatis injecto apoplexiam sanatam MALLEBRANCHE. Optime fabarum tostarum & in pulverem comminatarum uncia una cum unciis sex aquæ semel modo ebullire permittitur.

Varia semina oleosa, dum torrentur, dant infusum, quod ad illud fabarum Caffæ accedit, sed omnia quæ hæcenus tentata fuerunt, ipsi omnino gratia multum cedunt.

CASTANEA, *βάλανος*, *Châtaigne*, *Castanie*, *Keste*. Est Nux ventricosa, ex ovato triangularis, umbilico notata, uno latere convexa, altero plana, inferne in exiguum mucronem producit, sub cortice coriaceo, tenaci, badio, interne multum tomentoso includit nucleum album, solidum, proprio suavi odore & sapore dulci instructum, cuticula striata & fulva tectum.

FAGUS. Planta relativa monophyta, marium amentum corollas quadri, quinque ad sex fidas, octantheras continet, feminarum corollæ quadri, imo sex fidæ, trigynæ, amento oblongo inclusæ, capsula spinosa polypyrena est: *Castanea* L. BLACWELL 330

Amentis maribus prælongis & foliis nudis dignoscitur, inoculatione in sativam mutatur, cujus fructus *Marons* dicti, sylvestres & volumine & gratia superant.

Crescit in Europa minus frigida, non alte in Germaniam ascendit; sativa in Gallia Meridionali & Italia colitur.

Ex duabus Castanearum libris torcularis ope nullum oleum, sed succum, qui in fermentationem vinosam ruit, obtinui.

Castaneas efficaciter nutrire GALENUS monet, eadem Græcos olim pro pane comedisse XENOPHON testis est, hodie etiam vulgarem monticularum in Gallia Meridionali & Italia cibum constituunt; elixando vel torrendo digestu faciliores redduntur; minus bene nuces difficiliter a ventriculo subigendæ cum butyro mensis secundis apponuntur.

* COCCOS NUCES quæ fructus τῆ φοίνικος ἐλάτης, videntur esse, prægrandes sunt, irregulariter rotundæ, fuscae vel nigræ, inferne uno foramine & duabus foveolis semilunatis notatæ, sub cortice duro, præter liquorem dulcissimum, medullam albam, duram, dulcem, sapidam includunt.

Coccos L. Palma relativa, monophyta, spatha univalvi & spadice ramofo gerens corollas tripetalas simili calice exceptas, in maribus diplosantheras, in feminis autem monogynas, drupa gaudet coriacea, fibrosa, obsolete trigona, nucem includente.

Crescit inter Tropicos.

Nuces Indi comedunt, & variarum Insularum Americanarum coloni eis solis vitam sustentant; recentium succus in potum recipitur, nec non liquor, qui ex vulnerata spatha stillat, quem *Vin de Palma* dicunt, probe distinguendum a Vino, quod ex Palma, una Canariensium insula, ad nos adducitur.

De his Nucibus tegmen osseum ad nos mittitur, quod sive tabernas Seplesiariorum ornat, sive vario artificio condecoratum in musea recipitur; habemus præter-

ea oleum inde expressum, quod in officinis dicitur

* *Oleum Palmarum*; albissimum, inodorum, insipidum & in nostro aëre consistentiam spissioris unguenti habens, quod a propria Cocco specie, quam Butyraceam dicunt, desumitur.

Emplastrum Diapalmæ seu *Dialchaciteos* GALENI, hinc inde Dispensatoria a præscriptione GALENI recedunt. Multum exsiccat, ad inflammationes dissipandas & ulcera exsicccanda adhibetur; a GALENO præterea rheumaticis, arthriticis, herniosis commendatum.

JUGLANDES NUCES, *Persica*, *Regia*, καρύνα, καρύνα βασιλική, *Noix*, *Nüsse*. Sunt nuces rotundæ, variæ magnitudinis, quæ sub putamine viridi, tenaci, adstringente, amaro, digitos nigredine inficiente, sulco longitudinali notato, *Caliola* Barbarorum, includunt officulum durum, albicans, rugosum, sub quo nucleus quadrilobus, septo distinctus, rugosus, dulcis, cuticula flavicante & adstringente tectus reperitur. Juglandes officulo fragili tectæ *Tarentina* PLINIO *Molusca* Recentioribus audiunt, qui illas, quæ præduro cortice gaudent, *Moracillas*, illas vero, quæ magnitudine multum eminent *Caballinas*, Junio mense demum vernantes, a festo *Johannis* denominant.

JUGLANS. Planta relativa monophyta, flores mares amentacei, corolla sexfida, polyanthera gaudent, feminæ calice quadrifido, corollam quadrifidam, digynam sistunt, fructus drupa: *Regia* L. BLACWELL 247 foliis pinnatis quinatis & septenis agnoscitur.

Syriæ & Persiæ civis apud nos copiosissime in hortis, agris & ad vias colitur; floret mense Aprili, Septembri fructus maturat.

Exsiccatæ dimidium sui ponderis olei fundunt, dulcis, flavicantis, suavissimi, nullo frigore consistentis, pictoribus utilissimi.

Nuces immaturæ, sub nomine *Cerneaux* mensis solent imponi, substantia potius aquosa, viscida, quam

oleosa gaudent, iusto maiore quantitate si assumuntur, ventriculum gravando & in eodem corruptionem subeundo, graves noxas excitant. Maturæ & recentes nutriunt evidenter, ab omni tempore contra venena fuerunt laudatæ, quem effectum ratione olei videntur edere. Per aliquod tempus asservatæ flavescent & rancorem suscipiunt, tunc omnino noxius est earum usus.

Reliquæ Juglandum partes siue ad Medicinam non adhibentur, siue eviluerunt.

* *Aqua destillata.* * *Oleum* MESUE vix amygdalino inferius, olivaceo ad lucernas magis præstare dicitur, intus sumtum tæniæ mederi GEOFFROI, PASSERAT DE LA CHAPELLE & BINET observarunt. * *Conditum* VAL. CORD. ob putaminis vires adstringentes ventriculum roborat. * *Rob* GALENI vires resolventes & roborantes habet, ad collutiones & gargarismata maxime adhibetur.

PINEÆ NUCES Barbar. *Nuclei Pinei* Veterum, *ερόβια*, *κόκκαλοι*, *Pignons*, *Pinien*. Nuclei parvi, oblongi, ventricosi, utrinque obtusi, albissimi, tunica rufescente, sicca, gracili vestiti, sapore dulci cui aliquid proprii, minus grati accedit, gaudent.

PINUS. Arbor relativa monophyta, amentacea, flores mares in racemos dispositi, plura stamina inferne connata habent; feminae in conum squammis ligneis efformatum disponuntur, monogynæ, fructus nux est, ala membranacea superne aucta. *Pinea* L. BLACWELL 189 foliis in juniore planta solitariis distinguitur.

Crescit in Hispania, Italia & Gallia meridionali.

Ultra tertiam sui ponderis partem olei unguinosi fundit.

Ab HIPPOCRATE ad morbos inflammatorios commendantur, eas multum nutrire GALENUS perhibet; a gentibus meridionalibus in cibum recipiuntur, inter

nos vix nisi ad resinosa in pulverem aut emulsionem reducenda adhibentur.

PISTACIÆ NUCES, *πιστία*, *Pistaches*, *Pistacien*. Nuclei oblongi, obsolete trigoni, sub cuticula rufescente includunt medullam viridem, dulcem, suavem.

PISTACIA. Arbor relativa diphyta. Mares amen-
tacei corollam quinquefidam, isantheram, feminae
trifidam & trigynam, drupam autem siccam monopy-
renam habent. *Vera* L. BLACWELL 461 foliis im-
pari pinnatis & foliolis subovatis distinguitur.

Sponte in Asia crescit, colitur in Europa Meri-
dionali & Occidentali, quo primo nostræ æræ Seculo
fuit delata.

Olei aurei $\frac{1}{11}$ circiter largiuntur.

Ratione virium ad Pineas accedunt, eis suaviores
in bellaria & morsulos, scopo nutriendi, recipiuntur.

* *Oleum expressum* SCHRÆD.

* TRIBULUS AQUATICUS, *τριβύλλος*, *ένυδρος*, *Châ-
taigne d'eau*, *Wassernüsse*. Est fructus castanea minor,
quatuor alis acutis instructus, qui sub cortice nigro,
nucleum cordiformem, album, sapore dulci præditum
condit.

TRAPA L. Calice quadripartito sustentat corollam
tetrapetalam regularem, tetrantheram, monogynam.

Crescit in omni Europa, præter maxime septen-
trionalem.

A GALENO contra inflammationes laudatur, pro-
xime ratione virium videtur ad Castaneas accedere.

§. 18.

Animalia cum vehant gelatinam, hæc autem sit
præcise id, quod solida nostra restituit, serum quoque
a gelatina restituatur, pinguedo præterea ad reparan-
das oleosas, quas continuo perdimus, partes faciat,
& præcipuum cruoris principium constituat, hinc

evidens est, animantia ad nutriendos homines apprimere facere, quia autem quodlibet animantium genus propriam & gelatinam & pinguedinem habet, quæ tunc demum nos nutrire valent, quando per nostras vires in nostram naturam mutantur, eædem præterea pro vario animali, aut varia ejus parte, variam digestionis operam requirunt; hinc Medicorum est determinare, quomodo varia animalia & variæ eorum partes sese circa nutriendos varios homines gerant.

§. 19.

Docuit autem experientia, gelatinam teneriorem, facilius per vires digestionis extrahendam, & nutritioni aptandam, largiri animalia juniora & animantium musculos, qui sub *Carnis* nomine veniunt, succo-fiores, viscera porro laxa, nec non ossa spongiosa & tenera; hæc gelatina, quo tenerior est, eo tenuiores gignit humores, eo laxiora inde surgunt solida, eo citius per vitam consumitur alimentum quod subministrarunt: gelatinam viscidior, digestu difficilior, difficilior nostris partibus assimilandam, humores densiores, solida firmiora efficientem, ægrius per vitam consumendam, exhibent animalia annosiora, carnes tenaciores, cartilagine, tendines, ligamenta, membranæ, viscera spissiora membranacea, ossa denique duriora. Observandum præterea est, quodlibet animal non modo eo meliorem gelatinam vehere, quo ipsum magis perfecta sanitate gaudet, sed etiam reliquorum succorum, quo gaudet, rationem habendam esse, cum illi una cum gelatina nostrum corpus subeant, hinc non alia, nisi quæ integra sanitate gaudent bruta, quæ loca salubria inhabitant, & quæ vitam rite exercitiis temperatam vivunt, sunt assumenda, & probe attendendum quo pabulo fuerint pasta. Carnes animalium, quæ in sylvis & agris

versantur, optime laborant, sanguine abundant, locis minime aquosis, siccis & æstuosis vitam agunt, reliquis magis nutrire, monuit HIPPOCRATES. Alcalinum principium, quod in brutis victu animali utentibus obtinet, in causa est, ut minus homines nutrant, & varium morbi genus ipsis facile affricent. Quadrupedum structura cum proxime ad nostram accedat, hinc eorum gelatinam nobis proxime accommodatam esse evidens est, & docuit experientia inter hæc, pecora nobis nutriendis præ reliquis aptiora lacte nutrita & femellas digestu quidem facilia, sed minoris nutrimenti esse, castrata optime digeri & largissimum alimentum præbere. Post quadrupeda aves nos optime nutriunt, sequuntur pisces, ipsi ab amphibiiis excipiuntur & hæc a vermibus.

§. 20.

Animalia, si testacea excipimus, rarissime cruda assumuntur; horror quo corripimur, si eis crudis vesci debemus, num exemplo debeatur, an sit vox Naturæ, hic non disputo: comeduntur sive *Elixa*, ubi menstrui aquosi ope fibræ emolliuntur, & digestioni aptantur, sive *Assata*, cum carni is admovetur caloris gradus, ut cruor & serum in exterioribus vasis densentur, fibræ exsiccentur, & ita crusta excitetur, sub qua coerciti in interioribus humores per continuantem calorem agitantur, in vapores resolvuntur, fibræ omnes in vero balneo vaporis maceratae emolliuntur, sive *Frixa*, dum ope pinguedinis calore densatae, crusta carnibus inducitur, sub qua ea fiunt, quæ sub assatione contingere dixi, sive *Sale condita* & *fumo indurata*. De carne elixa multum gelatinæ aquam, cum qua coquitur, subit, quæ inde *Juris* nomen induit, hinc si coctio modum excedit, talis caro plane iners redditur, notante jam HIPPOCRATE; dum sub

affatione optime fibræ emolliantur, nec quicquam de gelatina perdatur, hinc pro optima carnem ad cibum præparandi ratione jure habetur; Frixæ facile incommoda ab acrimonia oleosa metuenda cauſatur. Dum fale carnem condimus, ſub ipſa conditura multum gelatinæ inde eluitur, fibræ rigidiores & hinc digeſtu difficilioreſ redduntur, ſal qui fibris accreſcit, in gelatinam uſque penetrat, reſolutioni, quæ in primis viis fieri debet, obicem ponit, gelatinam ad nutritionem minus aptam reddit; fumus, dum vernice quaſi fibras obducit, empyreumate quoque ipſam gelatinam afficit, ea quæ a fale fieri dixi, etiam auget, imo ipſam pinguedinem carni interpoſitam rancore afficit; hinc tali ratione præparatam carnem minus laudandam eſſe, evidens fit.

I. QUADRUPEDA.

a) C I C U R A.

Bos. Animal quadrupes, pedibus biſulcis inſtructum, utraque maxilla duodecim molares, inferior præterea octo inciſivos gerit; *Taurus* L. cornubus erectis, teretibus, fronte glabra, dorſo non gibboſo juba mediocri a congeneribus differt. Pro varia patria magnitudine quoque boves diſtant, ſeptentrionales maximi ſunt, meridionales minimi, illi maxime quos Barbaria alit.

Mares ταύροι, *Tauri*, *Taureaux*, *Stiere* verſus ſecundum ætatis annum puberes evadunt, & ad hanc vitæ periodum uſque δαμάλαι, *Juvenç*i dicuntur, taurus caſtratus proprie βὺς, *Bos*, *Ochs*, *Bœuf*, appellatur; femellæ βόες, *Vacæ*, *Vaches*, *Kühe*, ſeſqui ætatis anno puberes, ab Aprili ad Julium uſque taurum admittunt, præghantes *Hordarum*, βόων ἐγκύων, *Vaches pleines*, *tragende Kühe* nominibus veniunt, per novem meſes utero gerunt, & edunt *Vitulum*, μόλον, *Veau*,

Kalb, qui sexta a partu septimana optimus ad cibum est, tauri & vaccæ post nonum ætatis annum decrefcunt, vix ultra quintum & decimum vitam extendunt.

Bos ut plurimum in latus finiftrum folet decumbere, hinc hujus lateris renem, quem Galli *Rognon* dicunt, majorem effe, & copiofiorem pinguedinem habere obfervatur; triennis novos dentes & nova cornua producit, quæ ultima quotannis novo circulo augentur; decennis ad ufus cibarios adhibendus est, & tunc granis cerealibus & radicibus alendus.

Caro bovina $\frac{1}{16}$ fere gelatinæ, vitulina ultra $\frac{1}{12}$, cor vituli $\frac{1}{24}$ fere, pedes ultra $\frac{1}{12}$ vehunt. Gelatina ex carne bovina & corde vitulino nunquam confiftentiam ficcâ acquirit. GEOFFROI.

Carnem vitulinam bovina leviozem effe, monet HIPPOCRATES, eft illa mollis & tenera, & ideo digeftu facilis, fed debilius inde furgit nutrimentum, multum eadem præterea mucî vehit, hinc jura vitulina in morbis, ubi demulcendi & relaxandi animus eft, præ reliquis commendantur, & patet cur in morbis pectoris & inflammatoriis multum laudentur. Pulmones præ carne plus mucî vehere evicit experientia.

Caro taurina & vaccina ficcior, durior, digeftu difficilior eft bovina, quam difficilîus digeri minus bene dicit HIPPOCRATES. Eodem afferente, & fuffragante omnino experientia, reliquis validius roborat, cum autem varîi mufculi variam firmitatem habeant, hinc omnino caro bovina, pro vario loco, unde defumitur, varia eft, five lanionum five culinæ vitio debetur omnino, quod veteres eam minus commendarint.

Lingua dotes optimæ carnis fequitur.

Ventriculi in frufta diffecti, fub *Trippes*, *Kuttelfleck*, *Bletzer*, *Caldaunen* nomine veniunt, membracei cum fint, hinc difficilîus digeruntur, & minus nutriunt.

Medulla est liquor oleosus, qui omne ossium longorum cavum replet, ipsa pinguedo largiori aquæ portione instructa, & hinc facilius, quam ea, quæ in membrana cellulari hæret, humoribus nostris commiscenda, hinc recte validioribus nutrientibus adscribitur; extus si quidem reliquis pinguibus præstat, id ipsum majori, qua gaudet, penetrandi virtuti erit adscribendum.

Sebum. Pinguedo consistentiæ solidæ & duriusculæ, proprio nauseoso odore & sapore gaudet, nunquam interne datur, externe scopo demulcendi & relaxandi adhibetur interdum; œconomicis maxime usibus relinquitur.

* *Sanguinem Tauri*, præeunte NICANDRO, Veteres venenis adscripserunt, ut videtur, ex hypothese potius quam ex experimento.

Fel Tauri cui creberrime bovinum substituitur, inspissatum, a quibusdam ad morbos ab inertia bilis oriundos & ad viscerum abdominalium obstructions referandas adhibetur: HOFBERG eodem, ad drachmam unam bis de die exhibito, epilepsiam vidit curatam: externe abstergendi, resolvendi, vermes necandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE suppositoriis producendis fæcibus immiscebatur.

Lac Vaccinum, γάλα, *Lait*, *Milch*, est liquor albus in uberibus vaccæ secretus, ex triplici principio constans *Cremore*, πῆμα, πῖον, *Crème*, *Rahm*, *Saane*, *Sero*, σῆμα, *petit Lait*, *Molken*, *Schotten* & *Caseo* τυρός, *Fromage*, *Kas*. Cremor quoad maximam partem ex oleo constat in *Butyrum* efformandus, serum copiosissimam aquam habet, aliquas partes oleosas & salelem essentialem, qui inde sub *Sacchari* nomine educitur, caseus genium animale fert.

Cum *Lac* constituatur a chylo circulationem passo, quæ ejus partes in naturam animale vertit, hinc illud sicuti pro vario animalium genere, ita & in varia ejusdem generis specie, imo in eodem individuo pro

assumtis, constitutione corporis, motu humorum, ætate, distantia a pastu &c. differt; id quod ex vacca trienni, nigricante, tribus circiter a partu mensibus, tempore verno, cœlo sereno, matutino tempore emulgetur, pro optimo habetur. In universum, lac per quod albedo æqualiter diffusa est, odoris alieni expers, & quod illam pinguedinis rationem habet, ut ejus gutta supra unguem effusa non diffuat, commendari solet.

Lac vaccinum, caprino & equino levius esse, copiosius quam reliqua usitata aquam vehere, post ovillum largius oleum, parciolem quam ovillum & caprinum, caseum habere probavi in *Dissertatione de optimo infantis recens nati alimento*.

Secedit lac in sua principia mora, calore, acidis, alcalinis, spiritu vini. Si semel aut bis ebulliverit, diutius sine secessione principiorum potest asservari.

Innumeri, quos lac præstat usus, ad tres potissimum classes possunt revocari.

I. Cum sit liquor per fabricam animale ad nutritionem aptatus, hinc inter nutrientia primum locum habet, eodem non modo integræ gentes vivunt, observante jam ARETÆO, sed idem, illis quorum viscera chylo & hæmatopoietica ita debilitata sunt, ut non sufficiant nutrimento ex cibis parando, optimum alimentum est, cum habeat partes nutritias, per viscera vaccæ jamjam ad nutritionem aptatas. Infantes loco lactis materni non raro vaccino nutriuntur, quod aqua diluunt, amygdalarum ope ejusdem partes caseosas ita temperari, ut humano proximum fiat, ostendi in *Dissertatione citata*. Rusticum, qui lacte potissimum vescebatur, ultra centum annos vixisse GALENUS refert, & BETTUS adducit aliquem, qui lactis usu ad centesimum quinquagesimum secundum ætatis annum ascendit. Tabidis ab HIPPOCRATE commendatur.

Lac calidis primis viis ingestum, & quæ vix non semper aliquid acidi continent, in eis quidem secedit,
sed

sed caseosæ partes a saponaceis liquoribus chylopoieticis ita attenuantur, ut oneri esse non possint, debili autem ventriculo cum lac ingeritur, id ipsum, ne is a partibus oleosis relaxetur, aqua diluere, unde Gal-
lorum *Lait coupé* surgit, sive adjecto saccharo, monente AVICENNA, ejus secessum in partes impedire solemus.

II. Ob dulcedinem & oleosas, quibus scatet, partes ad omnem acrimoniam, si acidam exceperis, commendatur, ejus usum ad scorbutum omnes Auctores post EUGALENUM laudant; in morbo articulari ad præcepta HIPPOCRATIS, a WERLHOFF, PYE, GALLO &c. confirmata usurpatur, sunt qui his morbis sæpius vexatis *diætam*, quam *lacteam* dicunt, commendant, sub qua, per plures menses, imo annos nullus alius cibus præter panem & lac assumitur, & non paucos magnum inde solamen expertos esse, constat omnino, sed cum sub tali vitæ regimine primæ viæ debilitentur, & solida digerere desuescant, hinc non raro, si ad pristinam diætam redeunt ægroti, ut plurimum graviores recidivas experiri solent, SYDENHAM & VAN SWIETEN observantibus; ad venena, acria maxime, lac etiam ab omni tempore, tanquam optimum remedium fuit in usum tractum; illis etiam qui ulceribus internis laborant, tam pro demulcendo ichore, quam pro alendo debili corpore, exhibetur, HIPPOCRATIS & GALENI consilio, auctoritate & propriis observationibus longe plurimi Auctores commendant, inter quos GALLO, GULLMANN, MORTON, HOFFMANN, BÖERHAAVE, VAN SWIETEN, CL. TRALLES, Illustr. PRINGLE allegasse sufficiat; sed interdum in his morbis obtinent dispositiones, quæ optimi medicamenti usum dissuadent, quo præter febrem fortiolem, etiam ab ejus usu surgentes cardialgia, ructus, pressiones ventriculi, diarrhœæ &c. pertinent; his in casibus lac erit diluendum aqua

hordeata aut infuso quodam roborante, vel ad monita MORTONI & HOFFMANNI aquis foteriis; id præterea notandum, prudentes medicos etiam lac appropriata morbo vegetabilia sive vaccæ exhibendo, sive cum lacte infundendo, suo scopo adhuc magis aptare.

III. Ratione omnium suarum partium fibras relaxat, stricture & inde surgentes morbos tollit, spasmos mitigat, dolores lenit; alvum ejus ope laxari, post DIOSCORIDEM omnium seculorum observata docent, TRALLIANUS & GALLO hæmoptisin, WEPFER colicam, SYDENHAM passionem hysterica, SYLVATICUS malum hypochondriacum, HIPPOCRATES Dysenteriam, RIVERIUS tussim chronicam, GALLO motus convulsivos, tussim convulsivam, anginam, gravia a vermibus symptomata, nephritidem &c. curata videntur.

Curam lacteam susceptri purgantē ecoprotico primas vias evacuare tenentur, mane & versus vespeream ejus, mox postquam e vacca emulctum est, uncias sex bibant, sensim sensimque ad duas libras usque de die hauriendas ascendant, eidem saccharum adjicere nunquam obliviscantur; pessime agunt, qui illud conquendo & sollicite cuticulas inde auferendo, dum nescio quam viscedinem inde auferre volunt, illud spissius reddunt, ut difficilior ex alvo exeat, id quod jam veteres perspexerant, efficiunt, & subtili principio privant, cujus præsentiam egregie VAN SWIETEN evicit; id denique adhuc notandum, quod per omne, quo cura lactis usurpatur, tempus, id quod ad minimum per quatuor septimanas extendendum est, cibis eupeptis, vino generoso, rubro maxime, debeant uti ægroti, corpus decenter movere, puro & libero aëre vesci, omnes graviores animi motus evitare &c. & ut omnia paucis comprehendam, talem debeant sequi vitæ rationem, ut lactis effectus inde juventur, corruptio arceatur.

Lactis usu febricitantes interdicendos esse HIPPOCRATES rectissime monuit, cum tales homines vires digerentes vitiatas habeant, nutriendi non sint, & major, quo ardent, calor facile pinguedinem lactis rancidam posset reddere, hypochondriaci quoque inde abstinere debent, nec non illi, quibus viscera abdominalia obstructa sunt, observante GALLO etiam tuberculis pulmonum laborantes, plethorici porro, phlegmatici & obesi. Gravia quæ usum lactis præposterum excipiunt symptomata, egregie delineavit HOFFMANN; dentes quoque inde lædi GALENUS monet. Externe ad cataplasmata, balnea, enemata emollientia, nec non ad abluendas partes excoriatas adhibetur.

Scrum, præ equino pauciores aquam vehere evici in Dissertat. citat; ejus partes oleosæ, & si quas adhuc fovet, caseosæ paucæ sunt, & principio saponaceo, quo gaudet, solutæ, hinc qui a lactis insignioribus viribus nutrientibus & laxantibus, aut ab ejus in partes secessu metuuntur effectus, sub feri usu locum non habent.

Pingues partes, quibus serum scatet, ut illud vires nutritias habeat, efficiunt, eo solo BOERHAAVE per aliquot menses, FERGUSON per octodecim annos vixit; medicato scopo ob vim saponaceam maxime commendatur, inde ejus vires alvum ducendi, GALENO notatæ, fluunt, & quidem sine commotione, ita ut in febribus continuis ipsis, suadente jam HIPPOCRATE, cathartico scopo possit exhiberi, in quibus ipsis sanguinem diluendo, spissitudinem phlogisticam arcendo & tollendo, stricture relaxando, excretiones aquosas promovendo, egregie conducit; dysentericis quoque, secundum HIPPOCRATEM, cum successu datur, nec non illis qui qualicunque acrimonia laborant; hinc tempore verno optimo consilio, ad eluendas e corporeordes per hyemem collectas exhibetur, spissitudini cuivis humorum egregie medetur. SYLVATICO ob-

fervante ad obstructions viscerum abdominalium referandas, mala hypochondriacum & hystericum sopiendā, ad rheumaticos porro & arthriticos morbos arcendos & curandos, secundum observata SYDENHAM, præstans omnino medicamentum, multum quoque ad mitigandam drasticorum virulentiam, & leniendas, quæ inde ortæ fuerunt, noxas conducit, confirmante HIPPOCRATIS monita HOFFMANNO. Datur sive solum, sive cum medicamentis morbo appropriatis unitum, ad libram unam pro dosi, non malo consilio quoque pro potu ordinario præscribitur. Idem GALENUS abstergendi scopo ad ulcera adhibuit, & intestino recto infudit.

Serum Lactis dulce HOFFMANNI acido evoluto caret, copiosiores partes pingues fovet, & illas levi empyreumate instructas; ubi demulcendi scopus est vulgari præferendum, in febribus autem & obstructionibus referendis isti omnino postponendum.

* *Aqua destillata Seris lactis* Paris. iners. * *Aqua Lactis Alexiteria* BATEI: parum mutata a Parisinis recipitur; nomini non respondet.

Butyrum, βούτυρον, *Beurre*, *Butter*. Est pinguedo ex lacte, ope agitationis, a sero separata & collecta, eadem autem & feri & casei partes adhuc connexas manere, docet ejus coctio, qua illæ partim quoad maximam partem in auras abeunt, partim cum his sub nomine *Ankentröster* secedunt.

Cum butyrum ex lacte surgat, hinc hujus indolem sequitur, & evidens fit, cur Mayale reliquis præferatur.

Optimum habetur, quod satis pingue est, flavo colore gaudet, gratum præterea saporem & odorem exhibet.

Alcohol inde aliquid recipit, ultra $\frac{1}{2}$ olei, ultra $\frac{1}{6}$ aquæ, vix $\frac{1}{3}$ terræ vehit. NEUMANN.

Ut ætatem ferat, sive sale condiri, sive coctione disponi solet, hæc moderato igne instituitur, usque dum per butyrum limpidissimum fundus vasis possit

videri & fordes, quæ sub coctione secedunt, probe inde remouentur. Optimum butyrum salitum ad nos ex Belgio adducitur, Galli id quod in Normannia aut Gallo-Britannia paratur maximi faciunt, eo rarius utimur, cum ex montibus Alfatix superioris & sylvæ Martiæ larga quantitas butyri nobis advehatur, quod coctione, ut asservari possit, nostrates disponere solent.

Butyrum, Scytharum præparatum, monente HIPPOCRATE, & Barbarorum cibus secundum PLINIUM, hodie creberrimo in usu solet esse, oleorum unguinorum & virtute & nocendi facultate pollet, large nutrit, sed primas vias quoque relaxat, & acrimoniæ oleosam gignendo, non raro gravissima excitat symptomata. Medicato effectu in morbis a rigiditate fibrarum, aut cum hæ præter naturam irritantur, conducit. Butyrum calore dissolutum & saccharo mixtum feminas Lusitaniæ ad menses dolorificos haurire, ZACUTUS refert; illi qui per vitæ rationem vaporibus acribus sese exponere coguntur, non male Butyrum jentaculi loco assumunt; Externe relaxandi & demulcendi scopo in usum trahitur, clysmatibus quoque, emolliendæ alvi ergo, adjicitur.

Butyrum coctum, beurre fondu, Anken; coctione aliquam mutationem passum est, hinc & odore & sapore a butyro integro recedit, eo maxime culinæ opus habent ad paranda ea frixorum genera, quæ sicca fragilitate debent gaudere, Medici eodem vix interne, crebro autem externe utuntur, abstergendi maxime scopo. * *Unguentum Potabile Rubrum* August. parum mutatum Wurtembergenses & Argentoratenses recipiunt, cur medicamento, quod resolvendi scopo commendant, adstringentia addantur, non video. *Unguentum Potabile Viride* SCHROEDERI. Wurtembergenses aliququaliter a SCHROEDERO recedunt, absurdissima compositio, evidenter roborans, a nostrati-

bus crebro ventriculo infantum, qui cardiogmo laborant, solet inungi.

Caseus formatur a lactis partibus tenacioribus, illæ pro varia forma qua secedunt, varie denominantur. Serum & caseus, dum cremore in butyrum actio, remanent, *Lactis ebutyrati* Barb. *Babeure*, *Buttermilch* nomine veniunt, si lac affuso acido cogitur, ὀξύγαλα, χυσο, *Lac schistum*, *Recocta* Barb. *Lait caillé*, *Zieger* appellari solet, inde si serum effusum & ponderibus quoque impositis expressum est, *Caseus* surgit; variat is non modo pro vario lactis genere unde fuit paratus, sed etiam eo, quod quidam ex integro lacte paretur, butyraceis hinc partibus scatet, pinguis, alius ex lacte surgat, unde prius cremor fuit ablatum, hinc siccior. Vaccinum ovillo minus, reliquis magis tenacem esse in Dissertatione citata ostendi.

Quidam casei ex regionibus ubi parantur famam affecuti sunt. *Parmesan* præparatur ad Parmam, nec non in Laudensi Ducatus Milanensis tractu, flavus, recens, non pinguis eligitur; ex Helveticis *Gruyereneses* ab oppido pagi Freiburgensis denominati, annosi, pingues & *Glaromenses* multum acres, siccissimi & Trifolio Meliloto cæruleo L. viridi colore, nec non sapore & odore aromatico imbuti laudantur; inter Belgicos illi, qui crustam rubram habent, reliquis præferuntur, ad eos *Castrienses* Anglorum proxime accedunt, inter Gallicos *Cassenaticum Delphinatus* & *Briensem* ad Campaniæ Meldas paratum valde laudant; *Roquefortensis* ex lacte ovillo conficitur.

Ab acidis & alcalibus quoad maximam partem dissolvitur, ultra $\frac{1}{2}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{16}$ falis urinosi, $\frac{1}{4}$ fere olei, $\frac{1}{5}$ circiter aquæ fundit. NEUMANN.

Cum caseus ex partibus lactis jam in naturam animalelem versis surgat, hinc eundem multum nutrire est evidens, ut jam HIPPOCRATES monuit, qui autem etiam eundem difficilis digestionis esse, sagax perspexit

& non pauca quæ inde surgere possunt mala adduxit, id quod ex insigni, qua gaudet tenacitate, facile patet, hinc quoque videmus ejus abusum primas vias onerare, chylum spissum & acrem sanguini infundere, varium acrimoniæ genus gignere, calculos renum inde causari GALENUS monet, cum recocta & lac ebutyratum caseum saponaceo sero dilutum vehant, hinc securior est eorum usus, id quod & GALENUS monet.

Caseus extus applicatus resolvit & glutinat, in arthritide & vulneribus egregios ejus effectus vidit GALENUS.

* CANIS, *κύων*, *Chien*, *Hund*. Animal quadrupes, quod in utraque maxilla sex dentes incisores habet, digitos unguiculatos quinque in pedibus anterioribus, quatuor in posterioribus. *Familiaris* L. cauda sinistrorsum recurva distinguitur, Canem familiarem L. ex *Aureo* Ejusdem originem ducere evincit Clariss. PALLAS. Animal carnivorum, innumeris varietatibus ludit, hinc difficillime ejus characterem naturalem determinare licet, nono aut decimo ætatis mense puber evadit, tempus libidinis per decem circiter dies durat, & bis de anno graviditas per duos menses obtinet, plures catuli uno partu excluduntur, vitam canes ad viginti usque annos protrahere solent.

Stercus caninum $\frac{1}{80}$ extracti spirituosum, $\frac{1}{12}$ aquosi salini, $\frac{1}{6}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{11}$ spiritus $\frac{1}{64}$ olei empyreumatici NEUMANN dedit.

Carne canina in Insulis Canariensibus, India, China, Africa & Canada vesci solent, illam facile digeri & parum nutrire HIPPOCRATES præcipit, qui ejus esum ægris inflammationibus, alvo adstricta aut visceribus abdominalibus obstructis laborantibus commendat. ROBERTI FLUDD animadversionem de podagra lambitu canum curata Illustr. LINNÆUS confirmat, observationes de epilepsia & aliis morbis in canes transplantatis mitto.

* *Stercus*, quod Barbari *Album græcum* dixerunt, eligitur ficcum, & quod ab immixtis offium recrementis album est, illud GALENUS aliquem suorum Præceptorum ad anginam, dysenteriam, ulcera inveterata adhibuisse, se quoque cum optimo successu eodem usum esse, testatur. In Suecia tanquam polychrestum remedium ad mammas induratas adhiberi refert VIGELIUS. Stercus, oleo acri & alcali constans, vires resolventes editurum facile largior, sed non video cur caninum aliis sit præferendum, & in tanta remedium resolventium quantitate quam habemus, fordidum medicamentum sit in usum trahendum. * *Axungia* nihil proprii videtur habere. * *Hepar canis rabidi* virtutes antilyssas nondum probavit. * *Oleum Castellorum* Paris. ad morbos nervorum laudatur.

CAPRA, αἴζ, *Chevre*, *Geis*. Cornubus rectis a bove differt: *Hircus* cornua apice recto instructa, semel modo arcuata, extus rotundata, intus cultrata, pilos rectos, aures minores habet.

Mares γίγας, *Hirci*, *Tragi*, *Boucs*, *Bæcke*, anniculi jam puberes sunt, sexennes jam effæti; capræ, quæ non raro cornubus carent & pauciores quam hirci dentes habent, septimo ætatis mense puberes, per quinque menses utero gerunt & tunc deponunt ἐρίφας, *Hædos*, *Chevraux*, *Zickelchen*, *Geisbæckgen*, *Geislein*; per quinque a partu menses copiosissimum lac fundunt, septimo ætatis anno effætæ, hœdi sexto a partu mense castrantur, & tunc *Capri* solent dici.

Gens caprina in septentrione procerior esse solet, vix ultra duodecimum annum vitam extendit.

Cum & hircorum & caprarum caro durior sit, hinc nonnisi hœdorum in cibum recipitur, quæ de ejus minus salubri esu adducunt HIPPOCRATES & GALENUS hircinam & caprinam non hœdorum spectant, quippe quam & digestu facilem esse, & bonum alimentum largiri quotidiana experientia docet.

Lac caprinum asinino & equino copiosiore pin-
guedinem vehere, & minus casei, qui vaccino tene-
rior est, ejus serum post ovillum minus oleosarum
partium habere, evici in *Dissertat. citat.* Cum capræ
plantis adstringentibus vescantur; hinc earum lac,
cum roborare volumus, reliquis præferre solemus,
eodem ad malum hystericum cum successu usus est
GALLO.

* *Sanguis Hirci inspissatus* unde ventriculus, præ-
ter quasdam partes empyreumaticas, nihil extrahere
valet, jure exfolevit inter Medicos rationales. * *Se-
rum Hirci* præ bovino nihil proprii habet, nisi quod
mollius sit, & ad colorem cærulescentem vergat.

OVIS, πρόβατον, οἷς, *Brebis, Schaaf.* Cornubus re-
trorsum versis a pecoribus cicuribus reliquis differt.
Aries L. a *Capra Ammone* L. descendere post Illustr.
BUFFON evincit Clar. PALLAS caudam rotundam, bre-
vem & corpus lanigerum habet.

Mas κριός, *Aries, Belier, Widder* sesquiennis pu-
ber, octennis effœtus, ad decimum quartum annum
vitam extendit, sexto ætatis anno castratur & tunc
ἰθρὺς, *Vervex, Mouton, Hammel* dicitur. Ovis anni-
cula puber est, duo loco cornuum tubera in fronte
fert, per quinque menses utero gerit, per octo men-
ses a partu lac fundit, octavo ætatis anno effœta;
ejus catuli ἀγνῆς, *Agni, Agneaux, Lämmer.*

Oves, in locis siccis vitam degentes, multo me-
liorem carnem largiuntur, quam illi, qui humida in-
habitant, antequam macello committuntur, cereali-
bus & leguminibus nutriri solent.

Caro arietis tenax est, & in modum hircinæ sapo-
ris nauseosi, ovilla insipida, viscida. Testiculi *Ani-
melles* varia ratione a coquis præparantur: multum di-
cuntur nutrire. Caro vervecina succulenta, digestu fa-
cilis, ultra $\frac{1}{11}$ gelatinæ largitur, GEOFFROI; præ re-
liquis transpirationem auget observante SANCTORIO;

agnina caro, notante etiam HIPPOCRATE, facillime digeritur, $\frac{1}{3\frac{1}{2}}$ gelatinæ teneræ & mucosæ fundit.

Lac ovillum præ reliquis copiosius & tenerius butyrum, largiorem & tenaciorem caseum vehere in *Dissertat. citat.* monui; patet hinc quod cæteris magis nutriat quidem, sed difficiliter digeratur.

Pedes vervecini glutinosi sunt, in morbis ubi acris intestina tenet, aqua cum eis cocta ano injicitur.

Lana Succida est talis, quæ pinguedine farta est, ea inde aquæ ope secundum DIOSCORIDEM extracta οἶστρον & dicitur & non videtur aliquid proprii præ reliquo adipe habere, monente jam GALENO; lana succida e collo & abdomine pendens οἶστρον Græcis dicitur, calore partes quibus applicatur fovet & hinc relaxat, mammis induratis, membris luxatis, collo, cum fauces affectæ sunt, imponitur, creberrime, ex præcepto HIPPOCRATIS, tanquam vehiculum, quo medicamenta emollientia partibus affectis imponuntur, adhiberi solet.

PORCUS, *Sus*, ὕς, χοῖρος, *Cochon*, *Schwein*. Est quadrupes dentibus incisivis in utraque maxilla & pedibus bifulcis instructum.

Sus Scrofa L. cauda pilosa, auriculis oblongis, abdomine non ad terram usque propendente distinguitur, ubique in antiquo orbe occurrit, Hispani eam demum Americæ intulerunt, in regionibus meridionalibus nigra & procerior est.

Mas *Verres*, *Verrat*, *Eber*, nono mense puber evadit, dentes caninos extra os prominulos habet, triennis effoetus est, sexto ætatis mense castratur & tunc *Majalis*, *Barg* solet dici. *Scrofa*, *Truie*, *Mohr* bis de anno porcellos, *Ferklein*, *Heitzlein* deponit & illos plures qualibet vice, porcelli qui ubera ducunt, *Cochons de Lait*, *Spanferklein* duos seu tres menses nati in cibum recipiuntur, scrofa vulgo postquam quarta vice peperit evadit effoeta.

Gens fuilla simplici ventriculo gaudet, & intestina habet illis, quæ in ruminantibus obtinent, multo minora, ad vigesimum usque ætatis annum solet pervenire. Vegetabili æque ac animali victu vescitur, optime impinguatur glandibus Quercus & Fagi, sed hæ lardum minus solidum gignunt.

Lardum, *Lard*, *Speck*. Est pinguedo dura in pannelulo adiposo subcutaneo hærens; *Axungia*, *Saindoux*, dicitur mollior pinguedo ex intestinis, mesenterio &c. collecta.

Caro fuilla digestu difficilis est, & chylum viscidum largitur, hinc nonnisi hominibus robustis & qui vitam exercitatum vivunt concedenda, eam hac ratione in usum tractam copiose nutrire HIPPOCRATES tradit, multum inde transpirationem imminui observavit SANCTORIUS. Porcellos digestu difficiliore esse, & alvum laxare jam HIPPOCRATES præcepit & experientia confirmat.

Farcimina quæ ex hac gente maxime parantur ex eis quæ de visceribus & partibus animalium fumo induratis, sub Bovis Historia dicta fuerunt, dijudicanda sunt, aromatibus quæ ipsis adjici solent & linguæ & ventriculo magis accommodantur.

* *Stercus* quod CUMMIUS contra febres intermittentes commendat, Illustr. LINNÆUS autem ad drachmæ pondus intus datum dysentericis, extus ad hæmorrhagiam narium laudat, in tanta quam habemus, meliorum & minus nauseosorum remediorum caterva negligitur.

* *Vulvas* Romanis olim multum usitatas MOELLEBROECK & LEDEL in incontinentia urinæ auxilium afferre tradunt, sed quis talibus fidem adhibebit?

ρ. FERA.

Quadrupeda fera cum sub cœlo libero vivant, & illa maxime, quæ sicciora & montana loca inhabi-

tant, exercitatum magis quam cicura vitam agant, hinc præ his melius alimentum præbere videntur, cum autem eorum caro, ob eam vitæ rationem, magis firma sit, hinc validiores vires digerentes exigunt, nec conducunt debilibus; ut caro tenerior & sapidior evadat, animal demum aliquot a morte diebus solent in cibum recipere, ubi autem probe cavendum, ne putredo justo majores progressus fecerit, & ab ejus usu acrimonia putrida surgat; fera animalia præ cicuris ficciora, crudiora, digestu facilia esse & minus nutrire tradit HIPPOCRATES.

APER, χοῖρε ἀγρίαι, κίτριναι, *Sanglier*, *Wildschwein* auriculis brevioribus & subrotundis, dentibus caninis longioribus, cauda brevi & magis recta a Porco domestico differt; tardius quam verres puber fit, Decembri & Januario mensibus æstu venereo agitur, capto, si per paucas modo horas testiculi relinquuntur, omnis caro nauseoso inde afficitur odore: femina *Laye* catellos *Marcafins*, *Frischling* Majo vel Junio excludit, horum cutis per sex aut septem a partu menses striis variegata esse solet.

Cum aper corpus suum magis quam porcus domesticus exerceat, alimento etiam minus sordido, quam Sus scrofa utatur, hinc ejus caro suilla & sapidior est, & digestu facilior.

Dentes canini, *Défenses*, *Fangzähne*, ut plurimum ex maxilla inferiori desumuntur, toti cavi sunt, albi, in annosiore animali flavicant, in arcus formam flexi sunt, tribus faciebus longitudinalibus instructi, ad pleuritidem laudantur, sed quis a substantia absorbente aliquid boni ad morbum inflammatorium expectabit?

CAPREOLUS, *δογνάς*, *Chevreil*, *Reh*. Pedes bifurcos, cornua ramosa, in maxilla inferiore octo, in superiore nullos dentes habet. *Cervus Capreolus* L. cornubus teretibus, erectis, nudis distinguitur.

Sub finem Octobris venere agitur, femella *Cervette*, *Ziege*, per viginti & duas septimanas utero gerit, circa finem Aprilis duos ut plurimum catulos edit *δοκιάδια*, *Faons*, *Rehkitzlein*, qui duodecimo jam a partu die matrem sequi possunt. Capreoli non gregatim vivunt; singulæ familiæ ex parentibus & catulis anniculis compositæ singulatim vivunt; eorum vita vix ultra decimum & quintum annum extenditur.

In variis Galliæ provinciis nulli, nulli in Anglia, pauci in Italia & Suecia, in America copiosi. Colles amant & sylvarum regiones steriliores, agris cereali-
bus vicinas, in sylvas densiores se nunquam immittunt.

Mares anniculi typhos exiguos, *Dagues*, *Spiese*, edunt, eos ad finem autumnii deponunt & per hyemem restituunt, Martio mense cutim, qua nova cornua teguntur, abradunt; singulis annis usque ad quartum, ramorum, in quos cornua dividuntur, *Andouillers*, *Ende*, numerus augetur. Caro Capreolorum biennio majorum, quos *vieux Brocards* solent appellare, durior & minus sapida est, catellorum mucosa, anniculorum optima, exquisitissima ad lumbos *Filet*, *Ziemer* hæret, hanc sequitur illa pedum posteriorum *Schlegel*, *Cuissot*.

* CATUS, *αἴλας*, *Chat*, *Katze*. Differt a cane unguibus hamatis & retractilibus, nec non lingua aculeis instructa. *Felis Catus* L. caudam elongatam, annulis distinctam & pilos ex fusco, nigro, flavicante & albido variegatos habet. Sylvestris per omnem Europam occurrit.

A plebe interdum comeditur, ejus carnem ad leporinam accedere, testatur GESNER.

Aliquoties de anno libidine agitur, femella per duos circiter menses utero gerit, primo jam ætatis anno puber evadit, raro vitam ultra decem annos extendit, animal carnivorum.

* *Axungia* præter vires cum reliquis communes aliquam acrimoniam ob catorum victum animale & vitam valde agitatam videtur possidere, & hinc evidentiores effectus resolventes edere.

CERVUS, ἑλαφός, *Cerf*, *Hirsch*. Dentes in inferiore maxilla octo & cornua ramosa habet, *Nobilis* L. cornubus teretibus nudis, solidis, ad latera incurvis & collo non jubato distinguitur.

Septembri mense libidine agitatnr & per omne hoc tempus, quod raro ultra quatuor septimanas extenditur, multum furit & validissimum odorem spirat. *Cerva*, *Bica*, *Biche*, *Hündin*, *Hirschkuh* per octo menses utero gerit, & Junio mense unum *Hinnulum*, *Faon*, *Hirschkalb* excludit, cujus corpus striis & maculis variegatur, accipit is sexto ætatis mense, si mas fuerit, tubera in fronte, quæ si in cornua simplicia excreverunt, animal *παλταλία*, *Subulo*, *Ferula*, *Daguet*, *Spieshirsch* dicitur, a tertio ad quintum vitæ annum *Furcarius* Barbar. *jeune Cerf*, *Gabelhirsch* appellatur, septennem Galli *Cerf de dix Cors*, annosior *vieux Cerf* denominant. Ad octavum usque ætatis annum crescit, quadragesimum raro excedit, singulis annis mense Aprili cornua deponit, Augusto cuticulam, qua nova teguntur, ad arborum truncos abradit, castratus nova cornua non protrudit, ramorum, in quos cornua finduntur, numerus nihil constantis habet, sed pendet a quantitate & qualitate alimenti, idem cervus uno anno plures & altero anno pauciores habet, apud nostrates raro ultra duo & viginti occurrunt.

Gens cervina hyeme gregatim pascitur, vere juniores modo se in greges colligunt, cervi colles, valles, planitiem inhabitantes majores sunt, & capita magis rufa habent. Vescuntur Vegetabilibus.

Dum HIPPOCRATES & GALENUS carnem cervinam difficilem & mali succi esse pronunciant, de cervis annosioribus aut hyeme captis verba faciunt, quæ

a cerva vel subulone defumitur satis tenera, sapida & nutritia solet esse; maxime si a talibus animalibus recipitur, quæ loca altiora inhabitant. *Typhi Barb. Crues, Kolben* cornua tenella, a prolongatione integumentorum periostei & vasorum, quæ apophyses frontales cingunt, efformata, alimentum quidem gustui gratum sed viscidum, hinc digestu difficile, & unde minus bonus sanguis surgit, largiuntur.

Cornua una, cum basi, quæ ea necit, *Merein, Geweih* nomine veniunt, cornu corpus *Perche, Stange*, rami *Andouillers, Ende*, basis eorum tumida *Meule, Rose* dicitur. Cornuum omnis superficies tuberculis *Perlen* obsidetur, majoribus ad basin *Pierrures*, minoribus per reliquum corpus *Perlures*.

Cornua ultra $\frac{1}{6}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{29}$ fere olei empyreumatici, ultra $\frac{1}{12}$ falis volatilis fundunt. *Inst. Chem.* NEUMANN inde ultra $\frac{1}{11}$ spiritus urinosi, ultra $\frac{1}{8}$ olei, $\frac{1}{5}$ fere falis obtinuit. Gelatinæ $\frac{1}{4}$ fere *Inst. Chem.* NEUMANN, CARTHEUSER.

Rasura Cornu Cervi est cornu radula comminutum, minus bene ex officinis famiariorum, cultriorum &c. recipitur, quippe tale non raro ramentis æris inquinatum esse solet, nec placet cornu cervi torno comminutum, quippe quod caret interna cornuum substantia, præ exteriori largiorem gelatinæ rationem vehente. Coquitur ex aqua & illi vires relaxantes & demulcentes impertit, ejus uncia circiter ad libram aquæ hoc scopo recipitur.

Gelatina SCHRÆD. demulcendi & nutriendi scopo adhibetur, ejus uncia dimidia duodecuplo juris diluta pro dosi datur, ad morbos pectoris & febres lentas maxime adhibetur. * *Gelatina sicca* Nostrat. ad pulveres demulcentes, ubi acrimonia primis in viis obtinet, adhibetur. * *Gelatina Cornu Cervi Citrata* Wurtemberg. egregium medicamentum ad fe-

bres lentas. *Cornu Cervi ustum* a GALENO adstringendi scopo commendatur, præter absorbentes, nullas alias vires exferit, pessime ad decocta præscribitur. *Cornu Cervi philosophice præparatum* SCHROED. per ipsum quo præparari solet, laborem iners redditur, bezoardicæ quæ ipsi adscribuntur vires debentur somniis superiorum seculorum de vi cervi alexipharmaca. * *Cornu Cervi auratum* FINCK antecedenti viribus par est. * *Decoctum album* SYDENHAM non placet. *Aqua Cornu Cervi Citrata* Nostrat. inconcinna compositio, quæ si quas virtutes habet, illas corticibus citri maxime debet, mixturis mediis, gratiæ ergo solet adjici. * *Pulvis Cervinus* CAMERAR. Inconcinna compositio, quæ præter absorbentes, nullas alias vires habet. *Spiritus, Oleum, Sal*, vid. *Institut. Chem.* * *Spiritus Cornu Cervi externus* Wurtemberg. est spiritus vini oleo empyreumatico foetus. * *Aqua destillata e typhis Cervi* SCHROED. iners omnino, * *Aqua e typhis Cervi composita* Wurtemb. est aqua vinosa analeptica, parum efficax. *Liquor Cornu Cervi Succinatus* vid. *Succinum*.

Medulla Cervi etiam HIPPOCRATI laudata, vix aliquid proprii præ bovina videtur habere.

* *Os de Corde Cervi planum*, figura irregulari instructum, est portio cordis ad ortum utriusque orificii arteriosi, per frictionem, indurata, de substantia ossea, jam a PLINIO ad usus medicatos laudata, quis aliquid efficacis expectabit?

Sevum quod solidum & album est Pinguedinum vires exsequitur.

* *Aqua e Corde Cervi* MYNSICHT correctæ, a Wurtembergensibus recipitur, vires, si quas habet, eas vino & aromatibus debet.

Oleum animale DIPPELII vid. *Institut. Chemia.*

GUNICULUS, δαρύλας, *Lapin, Kunigle, Kaninchen,*

chen; ad lepores pertinet, qui pedibus digitatis, ungiculatis, duobus in utraque maxilla incisforibus, caninis nullis, cauda minima gaudent: *Lepus Cuniculus* L. pupillas rubras habet. Frigus regionum septentrionalium non fert; cuniculos sylvestres semper gryseos esse, domesticos nullas foveas fodere, quibus se cum catulis abscondant, Perillustris BUFFON annotat; sexto ætatis mense puberes fiunt, marem vel sexies in una hora congregi cum femellis ferunt; femella per unum mensem utero gerit, & quolibet partu sex ad octo catulos, *Lapraux*, edit, quibus per sesqui mensem mammas præbet, duplicem uterum habet, minus frequenter tamen quam lepus superfoetationem experitur, ad nonum usque ætatis annum cuniculi perveniunt, caro albicat, præ leporina magis succulenta, alimentum dat laudabile.

* *Axmngia* a Leporina parum differt.

LEPUS, *λάγως*, *Lievre*, *Haas*. *Lepus timidus* L. auriculis apice nigris distinguitur; in Europa copiosissime, parcius in Asia, parvissime in America occurrit. Primo jam ætatis anno puber est; femella *Haase* per unum mensem utero gerit, uno partu tres ad quatuor catulos, *Levrants*, excludit, & mox a partu marem denuo admittit; ob uterum duplicem, quo gaudet, facile superfoetationem experitur, per viginti dies catulos lactat. Lepores, qui loca paludosa inhabitant, *Ladres*, carnem habent nauseosam; nec exquisiti saporis sunt, qui in planitie & vallibus degunt; monticolæ & majores & magis bruni sunt, & carnem habent magis acceptam, in locis septentrionalibus per hyemem albi sunt, sed tales quoque interdum in Gallia fuerunt observati.

Tali eorum $\frac{1}{16}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi salini, $\frac{1}{5}$ fere spiritus, $\frac{1}{12}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{8}$ salis volatilis exhibuerunt. NEUMANN.

Carnem leporinam digestu facilem esse, & corpus

bene nutrire HIPPOCRATES & GALENUS tradunt; vires pilis jam ab HIPPOCRATE, vesicæ & talis, superioribus feculis adscriptas, experientia non confirmavit.

* *Axungia* flava est, resolvendi & abscessus maturandi ergo laudatur.

* LUTRA, *ἐνυδρίε*, *Loutre*, *Otter*. Dentibus in utraque maxilla sex & digitis membrana inter se junctis gaudet, *Mustela Lutra* L. digitis palmatis, glabris, æqualibus agnoscitur. Vivit piscibus & avibus aquaticis, piscinis perniciosissimum animal; caro ejus dura est, tenax, nauseoso piscium putridorum odore perfusa, difficilis digestionis, mali nutrimenti.

* TAXUS Barb. *Meles*, *Blaireau*, *Dachs*. Est animal quadrupes, quod dentes incisivos in utraque maxilla sex, digitos in singulis pedibus quinque, & pollicem reliquis digitis proximum habet. *Ursus Meles* L. Corpus supra fordide cinereum, inferne nigrum, caput tæniis albis & nigris variegatum ostendit. Animal carnivorum maximam vitæ partem dormiendo transigit.

In Europæ spissioribus sylvis occurrit.

* *Axungia*, pinguedini Cati sylvestris similis, cum meles vitam parum agitatam agat, minus resolvens esse videtur.

* URSUS, *ὑρσός*, *Ours*, *Bar*. Non male ab Illustr. LINNÆO ad idem cum melibus genus reducitur & cauda abrupta distinguitur.

Occurrit in Alpibus, Germania & regionibus magis septentrionalibus.

Animal carnivorum, autumnno libidine corripitur, per centum & duodecim dies utero gerit, raro ultra quintum & vigesimum annum vitam extendit.

Pedes urfi gratum edulii genus constituere, Perillustis BUFFON monet.

* *Axungia* alba est, porcina mollior, ego nullum proprium in eadem odorem possum detegere, ad alo-

pœciam laudari GALENUS refert, hinc eam vel hodie adhuc, vulgus pro accelerando incremento pilorum adhibet.

* VULPES, ἀλώπηξ, *Renard, Fuchs. Canis Vulpes* L. cauda recta distinguitur, animal carnivorum proprium foetorem emittens, hyeme libidine agitatur, ad quatuordecim annos vitam extendit.

Interdum in cibum recipitur, & tempore vindemiarum pro exquisita habetur, ut post GALENUM Perillustris de BUFFON monet.

* *Pulmones* cum arteria aspera exsiccati asservantur, probe cavendum ne vermibus exedantur, nauseosum saporem habent, & praeunte GALENO, ab omni tempore asthmaticis fuerunt commendati, per se vix hodie praescribuntur, sed crebriori in usu est.

Loch de Pulmone Vulpis quod MESUE a GALENO deducit, resolvens omnino medicamentum, ad morbos pectoris non inutile, ex quo optime Pulmones Vulpis exularent.

* *Oleum Vulpis simplex* GALENUS, quod in principio arthritidis profuerit, se crebro expertum esse, testatur; Wurtembergenses & Parisini, praeunte MESUE, varia vegetabilia aromatica ipsi adjiciendo illud magis resolvens reddunt, Wurtembergenses majorem præ Parisinis aromaticorum rationem recipiunt.

II. AVES.

Aves facile digeri, sed parum nutrire HIPPOCRATES praecipit, circa eas æque ac circa quadrupeda experientia docuit, annosiores carnem tenaciorem habere, quæ autem etiam validius nutrit, inter eas granis vel baccis vefcentes, eis quæ insectis vivunt, & hæ ichthyophagis præferuntur, cadavera sectantes a mensis nostris jubemus exulare; minus bonum præ reliquis alimentum, eas quæ ad aquas vivunt præbere, jam

HIPPOCRATES monuit; verno tempore, avium in universum esus minus laudatur, quippe quo plurima earum genera rem veneream exercent, migratoriæ autem, post longiora itinera, ad nos veniunt. Illæ etiam quas in cortibus alimus, cum largiore alimento nutriantur, illis quæ vaga Cerere vivunt, præstant. Aves annosæ sive ad jura recipiuntur, sive in ollis lutatis per plures horas vapore aquæ maceratæ, elixantur; aves exiguæ frixantur, reliquæ omnes solent assari.

α. GRANIS CEREALIBUS AUT BACCIS
VESCENTES.

ALAUDA, *κόρυς* ♂, *Alouette*, *Lerche*. Gaudet digitis quatuor, quorum unus posticus est, & cujus unguis ipsum digitum magnitudine superat, rostro subulato & naribus detectis. *Vulgaris* L. *Feldlerche* dorso nigricante, griseo, rufescente & albido vario, abdomine ex rufo albo, tænia supra oculos albo-rufescente distinguitur.

Inhabitat prata & agros cereales, inter æquinoctium vernale & hybernium ter ova, & singulis vicibus quatuor deponit, primo vere & autumnino gregatim solet volare, & tunc in cibum recipi, versus Calendas Novembris nostras terras relinquit, ad decimum annum usque vitam extendit.

Caro facile digeritur & bonum alimentum largitur.

ANSER, *χην*, *Oie*, *Gans*. Rostro crassitie, latitudinem æquante ab anate differt. *Domestica* BR. *Anas Anser domesticus* L. corpore inferiore semper albo, superiore cinereo, albo, fusco ludente gaudet, rostrum & pedes in adultis rubent.

Herbis & granis vescitur, anseres, qui ad loca paludosa degunt, majores & obesiores sunt illis, qui in siccis vivunt; a Martio ad Julium usque ova ex-

cludunt, mensem integrum in cubando transigunt, vere & autumnno deplumantur.

Anseris carnem digestu difficiliorem esse HIPPOCRATES & GALENUS annotarunt; hepar hodie multum a delicatioribus expetitur, ut illud voluminosum & pingue multum evadat, variis artificiis solent obtinere; esu omnino suavissimum, ventriculo minus amicum est, multum nutrit.

* *Axungia* vix aliquid proprii habere videtur.

* *Sylvestris* BR. *Anas Anser ferus* L. *Oie Sauvage*, *Schneegans*, dorsum cinereo fuscum, pectus album, rostrum nigrum in medio croceum habet & pedes luteos aurantios.

Tenacioris carnis avis hyeme in artocreata recipitur.

* CARDUELIS, *χερσομίτης*, *Chardonneret*, *Distelfink*. Digitos quatuor habet, quorum unus est posticus, pedes ad calcaneum plumosos, rostrum conoideum in verticem gracilem, acutum, elongatum abiens. *Carduelis* BRISSEAU. *Fringilla Carduelis* L. tænia nigra utrinque, a rostro ad oculum, protensa, dorso ex fusco rufescente, pectore albo, rostro albo & pedibus fuscis distinguitur: *Ligurinus* BRISSEAU. *Fringilla spinus* L. *ἀκανθίς*, *Zisel*, *Zeisig*, dorsum ex viridi olivaceo flavescens, pectus citrinum, rostrum candidum, pedes nigros habet.

Bonum chylum largiri & facilis digestionis esse dicitur.

COLUMBA, *περιστέρα*, *Pigeon*, *Taube*; digitos quatuor habet, quorum unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumosos, rostrum conoideum, mandibulæ superioris apicem crassum & incurvum: *Domestica* L. parte dorsi inferiore alba, pedibus rubris, rostro fusco, materia farinacea tecto solet distingui; plurimæ ejus varietates prostant, aliquoties de anno bina ova ponit, per viginti dies incubat, tres septi-

manas educationi pullorum impendit, quinto ætatis mense puber, sexennis effœta, ad vigesimum ætatis annum pervenire dicitur; caro juniorum, *pigeonnaux* quæ nondum volare possunt, digestu facilis est, & bonum chylum largitur; adultiores elixatione ventriculo accommodantur, & bonum alimentum fiunt: Qui columbam dilaceratam capiti aut pectori phreneticorum, apoplecticorum, pleuriticorum &c. imponunt, præter vires a calore expectandas, dum nihil sibi promittere possunt, caveant ne præter horrorem, quem cruento spectaculo ægroto incutiunt, putridas animalis partes, massæ humorum in putredinem abeuntium ingerant. Columbæ species sylvestres apud nos non in cibum recipiuntur.

COTURNIX, *ὄρνις*, *Caille*, *Wachtel*. *PERDIX*. BRISSON. digitis tribus anticis, uno postico, rostro conico incurvo, capite paleis destituto, pedibus nudis gaudet: *Coturnix*, *Tetrao Coturnix* L. tres in capite tæ-nias, dorsum nigrum, rufo & paucis gryseo variegatum, pectus rufum, nigricantibus maculis varium, rostrum cinereum, pedes carneos habet; ad Septem-brim usque ova ponit, singulis vicibus ad quatuordecim usque, Octobri mense nos relinquit, Majo reditura.

Ob pinguedinem, qua abundant, digestu paulo difficiliore sunt, sed copiosum & bonum alimentum largiuntur, frequentissime cum inter nos edantur, nec unquam evidentem noxam inde surrexisse fuerit observatum, hinc morbi qui a GALENO, RIEDLIN, NEBEL inde orti recensentur, aliis omnino causis, quam optimis avibus, sunt adscribendi.

* *Axungia* Wurtemb. officinalis est.

GALLINA CORYLORUM Barb. *Attagen*, *ἀτλαγᾶς*, *Gelinotte*, *Haselhuhn*. *LAGOPUS* BRISSON. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis, uno postico gaudet, rostro conico incurvo, capite paleis destituto, pedibus plumosis: *Bonasia*, *Te-*

trao Bonasa L. dorsum cinereum, lineis minimis & punctis fuscis, rufis, nigricantibus varium, faciem maculis albis distinctam, pectus album inter quod fuscum translucet, rostrum nigrum, pedes gryseofuscos habet, appendiculis squammosis ornatos.

Ad decem ova usque ponit, in calidiore Europa non occurrit, altiora coryleta & pineta inhabitat.

Carnem teneram & albam habet, bonum alimentum largitur.

GALLUS, ἀλέτωρ, *Coq*, *Hahn*. Rostrum conicum incurvum, tres digitos anticos, unicum posticum habet, caput paleis ornatum, pedes ad calcaneum usque plumosos: *Domesticus* BRISSON. *Phasianus Gallus* L. paleis binis longitudinalibus, sub gutture pendulis & crista membranacea in fronte distinguitur; varietates *Caudata* L. ex Persia, *Morio* L. ex Guinea & Senegal, *Pusilla* L. ex Bantam in Europam fuerunt allatae; mares calcaribus distinguuntur & duabus rectricibus mediis longissimis, reflexis: femina ἀλεκτορίς, *Poule*, *Henne*, æque ac mas quarto ætatis anno effœta evadit, *Poussins*, *Glücklein* ex ovis per tres septimanas incubatis prodeunt, ad aliquot septimanas cum pervenerunt, *Poulets* dicuntur, mares tertio ætatis mense castrantur & tunc *Caponum*, *Chapons*, *Caponnen* nomine veniunt. GALLO PAVO BRISSON. *MALEAGRIS* L. *Dindon*, *Coq d'Inde*, *Calecutischer Hahn*, *welscher Hahn* palea unica sub gutture pendente, ornamento frontis carneo gaudet. Malabar & Coromandel veram ejus patriam esse, asseveratur apud OSBECK. Americæ indigenum anno 1524 Angliæ illatus fuisse dicitur in *Philos. Transact.* Vol. 71. Inter nos coloribus ludit, harum avium greges quotannis ex Lotharingia ad nos adductæ omnes nigro colore gaudent, quem Americanis proprium esse, testatur Illustris LINNÆUS. Per integrum mensem ova incubant, bis de anno ad quindecim usque ova excludunt

* *MELEAGRIS* BRISSON. *NUMIDA* L. *Peintade*, *Perlhuhn*, paleis binis ad rictum oris pendentibus & cornu conico in fronte distinguitur. Africana avis, rarius in nostris cortibus ob horridos, quos edit, clamores educatur, ejus caro ad carnem gallo pavonis accedit.

Galli, qui crebrius rem veneream exercuit, caro sicca, tenax, digestu difficilis est, elixatione emollitur, ejus gelatina sextam partem æquat, recipitur præcipue ad jura nutrientia. Gallinæ, quæ aliquoties ova exclusit, caro etiam tenax est, hinc nonnisi eæ, quæ nulla adhuc ova ediderunt & *Poulardes* dicuntur, assari solent. Galli æque ac gallinæ juniores & digestu faciles sunt, & egregium chylum largiuntur, HIPPOCRATI multum laudati, jus inde paratum, demulcendi & relaxandi ergo commendatur, nostrates illud puerperis exhibent, pertinacissimam alvi obstructionem ejus ope felicissime curatam vidit OVELGÜN. Jus ex pullis paratum, ad attenuandos humores & relaxanda solida egregie facit, hinc in morbis inflammatoriis, acutis & ubi primæ viæ spasmus agitantur, cum successu solet exhiberi. Capo & sapore & facili digestionem & nutriendi facultate præstat. Gallo-pavo Gallo domestico etiam validius nutrit.

Ventriculi membrana interior roborandi ergo laudatur, nostrates illam infantibus pro firmando ventriculo exhibent, videtur hunc effectum ratione acidi, quod ejus vis lac cogens evincit, exferere.

Ovorum albumen quod $\frac{7}{8}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{24}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{49}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{36}$ falis volatilis NEUMANN fudit, cum fero sit analogum, hinc nutritioni omnino infervit, egregium præterea medicamentum est demulcens, hinc ad morbos pectoris multum commendatur, cum mucii defectum suppleat, etiam ad vocem claram reddendam multum confert; extus relaxando, lubricando, demulcendo, contra aërem defendendo, in inflammationibus & ambustis

nec non ubi epidermis deficit, egregiam opem fert. Calore induratum, digestu difficillimum est. *Vitellus* multo oleo unguinoso turgens, unde NEUMANN destillatione $\frac{6}{11}$ fere aquæ, $\frac{1}{9}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici obtinuit, cum totus in aqua dissolvi possit, hinc multum saponaceus est, digestu facilis & multum alit, viribus medicatis cum oleis unguinosis convenit, aqua agitatus & edulcoratus ad pertinacissimas tusses, sub nomine *Lait de Poule* adhibetur. *Testæ*, destillatione $\frac{5}{9}$, spiritus urinosi, paucissimum olei empyreumatici, $\frac{1}{96}$ salis volatilis fundunt secundum NEUMANN. Præter vires absorbentes nullas alias habent; præparatæ *Alcali de Kotrou* dicuntur. Cum itaque ova habeant substantiam nutritioni aptissimam, quæ sine dispendio primarum viarum sanguinem subire potest, hinc vel ægrotis cum successu, nutritionis ergo, exhibentur, consentiente HIPPOCRATE, sed simul elucescit quod in febribus exulare debeant. Putamen ovi ad sistendas hæmorrhagias adhibetur.

* *Aqua Caponum* quam VAL. CORD. a Florentinis recepit, phthisicis laudatur, rectissime ZWOELFFER jura, aquis destillatis præfert. * *Axungia Gallinæ*: *Oleum Ovorum*. vid. *Inst. Chem.* * *Loch de Ovo* Parisiensium suave medicamentum demulcens & relaxans.

OTIS non Veterum, ὄτις, *Outarde*, *Trappe*. Pedes tridactylos habet, crura inferiora denudata, rostrum conicum incurvum. *Tarda* L. maris os pennis gryseis barbatum est, dorsum nigricans, flavo & rufescente variegatum, pectus album, cui aliquid fulvi accedit, rostrum gryseo-fuscum, pedes cinerei.

Nonnisi rigidiore hieme nos accedit, caro dura, vix elixatione in vasis clausis emollienda, & tunc validum nutrimentum largitur.

* PASSER, περὶδός, *Moineau Franc*, *Sperling*, *Spatze*. Crura ad calcaneum usque plumosa habet,

tres digitos anticos, unum posticum, rostrum conicum attenuatum, apice crasso & brevi terminatum, mandibulam utramque rectam, integram, rostri basi capite multo minore: *Domesticus* BRISSON. *Fringilla domestica* L. tænia spadicea per occiput ad alterum oculum ducta, dorso superne nigro & rufo, inferne gryseo & rufo variegato, pectore cinereo-fusco, rostro nigricante, inferne ad basin flavicante distinguitur. Ter de anno quinque ova ponit, præter grana cerealia infecta quoque assumit.

Passeres juniores pingues sunt, sed raro in cibum recipiuntur, cum inde epilepsiam excitari posse, vulgus reputet, cui faventes etiam observationes quidam Medici litteris consignarunt, figmentum falsissimum omnino.

PERDIX, *περδική*, *Perdrix*, *Feldhuhn*. *Grysea* BRISSON. *Tetrao Perdix* L. dorsum ex cinereo, rufo & nigro transversim varium, pectus ex cinereo-cæruleo, nigrum, transversim striatum, maculis rufis ornatum habet, rostrum & pedes cinereo-cæruleo. Mares calcar in pedibus gerunt.

Formicas quoque in cibum recipiunt, 16 ad 18 ova ponunt, hyeme gregatim incedunt, a Julio mense ad hyemem usque optimæ; in Europa temperata & septentrionali obtinent.

Caro digestu facilis & egregii alimenti est; annosæ in jura nutrientia recipiuntur.

* *Rubra* BRISSON. *Tetrao rufa* L. Dorso gryseo fusco, pectore dilute cinerescente, rostro & pedibus rubris, qui in maribus calcar habent, agnoscitur. In Europa calida maxime, apud nos rarius occurrit.

A quibusdam, priorem gratia superare, dicitur, id quod alii negant, decidant delicata lingua præditi.

* *Græca* BRISSON. *Bartavelle*, *Rebhuhn*; prioribus major, dorso & pectore cinereis cum aliqua rufi mixtura, tænia nigra utrinque a naribus supra oculos per

collum ad pectus ducta, rostro rubro, pedibus pal-
lide rubris, in maribus calcaratis. Italiæ propria
avis, in Alpibus Helveticis quoque occurrit, & inde
ad nos mittitur; exquisiti omnino saporis est.

PHASIANUS, φασιανός, *Faijan*, *Fasan*. A Perdice
cauda longe differt: *Phasianus* BRISSON. *Phasianus*
Colchicus L. dorso fusco, castaneo-purpureo, maculis
albis variegato, pectore castaneo, purpureo, nigrican-
te, splendente agnoscitur; femina & magnitudine &
pulchris coloribus mari cedit.

Sylvarum incola, nonnisi Martio & Aprili mensi-
bus venerem exercet, ad triginta ova ponit, & per
quinque & viginti dies incubat.

Exquisiti saporis avis, facile digeritur, & optimum
alimentum largitur.

TURDUS. Crura ad calcaneum usque plumosa,
tres digitos anticos, unum posticum habet, rostrum
sub rectum, maxillam superiorem convexam, apice
deflexo & utrimque emarginato habet: *Major* BRIS-
SON. *Viscicorus* L. *Grive*, *großer Grammetsvogel*,
dorso gryseo-fusco, ventre ex albo flavicante, maculis
nigris notato, rostro gryseo-fusco & pedibus fuscis di-
stinguitur; vescitur baccis & insectis, bis de anno ad
quatuor usque ova ponit, optimus versus hyemem.

Bonum alimentum largitur, digestu facilis.

* *Minor* BRISSON. *Musculus* L. *petite Grive*, *Drossel*,
magnitudine & pectore rufescente, rectricibus, nullo al-
bo marginatis a priori differt; nidificat in sepibus, insectis
maxime vescitur, hinc minus quam reliqui salubris.

* *Iliacus* BR. & L. *Mauvis*, *Weindrossel*, tænia
utrimque a naribus ad occiput ducta, albo-flavicante,
dorso gryseo-fusco, pectore maculis gryseo-fuscis va-
riegato, rostro nigro, pedibus dilute gryseis agno-
scitur. Gregatim autumnno ad nos advolat, uvas ma-
xime appetit, in sepibus nidificat.

Pilaris BRISSON & L. *τρίχας*, *Litourne*, *Tourdelle*,

Krammetsvogel. Dorsum superne fusco-rufescens, inferne cinereum, pectus rufescens maculis nigris variegatum, rostrum flavicans, pedes nigros habet; autumnno nos adit, vere relinquit, baccis juniperi maxime vescitur, quas quoque ejus caro sapit, in Europa non nidificare dicitur.

* *Merula* BR. & L. *κόκκυς* G., *Merle*, *Amsel*, corpore toto in maribus nigro, in feminis fusco, rostro luteo & pedibus nigris distinguitur, vere ad nos venit, autumnno nostras regiones relinquit, bis de anno quinque ova ponit; qui hyeme apud nos manent, omnes mares sunt; caro minus quam antecedentium æstimatur.

UROGALLUS Barb. *Lagopus Urogallus major* BR. *Tetrao Urogallus* L. *Coq de Bruyere*, *Auerhahn*. Dorso tæniis transversis undulatis, alterne cinereis & nigricantibus instructo, pectore ex fusco-nigricante, maculis aliquot albis variegato, rostro cinereo albo, digitis fuscis, appendiculatis, utrinque squamosis gaudet.

Copiosus in pinetis, septentrionalibus præcipue, occurrit, gemmis abietis vescitur, quas etiam ejus caro sapit, per æstatem baccis & insectis vivit, tempore verno venere agitur, femina ultra tredecim ova excludit & ea per quatuor septimanas incubat. Caro ejus duriuscula, sicca, validum alimentum largitur.

* *Lagopus Urogallus minor* BR. *Tetrao Tetrix* L. *Coq de Bruyere à queue fourchue*, *Birkhahn*. Dorso & pectore nigro violaceo, cauda bifurca, rostro nigro, digitis fuscis, utrinque appendiculatis, dignoscitur.

Ad Europam calidam non descendit, montium altiorum betulaceas sylvas inhabitat, femina duodecim ova ponit, vario genere vegetabilium & insectis vescitur.

β. INSECTIS VIVUNT :

* *FICEDULÆ* Br. *Motacilla* L. Crura ad calca-

neum usque plumosa, tres digitos anticos, unum posticum, qui in arcum flexus est, rostrum subulatum, nares nudas habent, plures species in cibum recipiuntur.

Digestionis facilis & boni alimenti esse reputantur.

* HIRUNDO, χελιδὼν, *Hirondelle*, *Schwalbe*. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis, uno postico, rostro minimo basi compresso, apice adunco gaudet. *Minor seu Rustica* BRISSON. *Urbica* L. capite & dorso nigro-cærulescentibus, collo inferiore, pectore & ventre niveis, pedibus lanugine alba obfessis, rostro nigro, cauda bifurca distinguitur.

Martio mense nos adit, Augusto ulterius migrat, sub tectis nidificat, bis de anno & qualibet vice quatuor aut quinque ova excludit.

Rarius in cibum recipitur & inde minus bonum alimentum subministrari dicunt, a virtute antepileptica SERENO SAMMONICO laudari cœpit, quam autem æque ac illam, qua visus aciem acuere & morbis faucium mederi, Veteribus dicebatur, experientia non confirmavit; pro his scopis eos in cineres combustos solebant secundum GALENUM exhibere: nidum hirundinum ad anginam adhibere, jam ante GALENUM in more fuit, & hodie adhuc a quibusdam laudatur, si quis inde effectus sequitur, is debetur resolventi stercoreis, quod continet, virtuti. Proprium lapidis genus quod in ventriculis & nidis hirundinum reperiri olim annotante DIOSCORIDE asseruerunt, *Chelidonium* dixerunt, & de eo miras vires prædicarunt, hodie eviluit, ipsi *Achates Chelidonios minerales* WALLER. solent substituere, inertes omnino.

* *Aqua Hirundinum cum Castoreo* August. Ad spasmos hystericarum commendatur. * *Aqua Hirundinum sine Castoreo* August. præ aqua Sambuci vix aliquid proprii habet.

* PARUS, αἶγθαλῶ, *Mefange*, *Meife*. Digitos tres anticos, unum posticum habet, crura ad calca-
neum usque plumosa, rostrum subulatum, nares
plumis tectas: *Fringillago* BR. *Major* L. *Charbon-
niere*, *Brandmeife* macula utrinque candida infra oculo-
los, dorso viridi, olivaceo, pectore flavescente, rostro
nigro, pedibus plumbeis distinguitur.

Autumno in hortis & sylvis occurrit, novem ova
excludit, nucibus, muscis, cadaveribus vescitur, sa-
poris minus boni est & difficilis digestionis.

PLUVIALIS Barb. digitis tribus, omnibus anticis,
cruribus inferne nudis, rostro, recto brevi gaudet.
Aurea BRISSON. *Charadrius Pluvialis* L. *Pluvier do-
ré*, *Brachvogel*, extimo digito cum medio postice,
ope membranæ nexo, dorso nigricante, flavo varie-
gato, pectore gryseo-fusco, cum maculis flavis, ro-
stro & pedibus nigricantibus agnoscitur; in campis
& ad aquas degit.

Exquisiti saporis avis; digestu facilis, alimentum
inde surgens facile dissipari asserit LEMERY.

* RALLUS Barb. tribus digitis anticis, uno postico
instructus est, cruribus inferne deplumatis, rostro
longo, recto, lateraliter compresso: *Aquaticus* BR.
& L. *Rasle - d'eau*, *Rohrhünlein* dorso in medio ni-
gricante, ad margines ex fusco rufescente, pectore
cinereo, rostro ad originem rubro, reliquo nigro,
pedibus fusco viridescentibus agnoscitur.

Julio mense ova ponit.

Exquisiti saporis est, difficilior digeri, minus bo-
num alimentum præbere dicit LEMERY.

* *Maruette* BR. *Porzana* L. *Weinkernel* dorsum
medium nigrum, margine fusco olivaceo, maculis
candidis vario, pectore cinereo, olivaceo, maculis
albis distincto, rostro & pedibus fuscis olivaceis gau-
det; ad aquas cum priori occurrit.

* *Ortygometra* BR. *Crax* L. *Rasle de Genet*, *Roi des Cailles*, *Wachtelkönig* dorsum uigrum gryseo rufescente variegatum habet, pectus cinereum, cui aliquid rufi accedit, rostrum antecedentibus brevius, cum pedibus gryseum.

In pratis & ericetis occurrit, ad octodecim per annum ova excludit.

Prioribus & exquisitioris saporis est, & digestu facilior & magis probum alimentum subministrat.

SCOLOPAX, σκολόπαξ, *Beccasse*, *Schnepfe*. Pedes tres anticos, unum posticum sistit, crura inferne denudata, rostrum gracile, longissimum, rectum, apice obtuso: *Rusticola* L. tænia nigra utrinque ab ore ad oculum descendente, dorso castaneo & nigro variegato, pectore gryseo rufescente, nigricante, transversim striato, rostro ex gryseo ad carneum tendente, inferne nigro, pedibus gryseo-fuscis distinguitur.

Occurrit ad loca paludosa, autumnno optimus.

Exquisiti saporis avis, sed monente LEMERY digestu minus facilis.

Gallinago BR. & L. *Beccasine*, *Wasserschneepfe*, prior minor, dorso nigricante & fulvo diluto, utrinque binis tæniis notato, pectore albo, rostro fusco in extremitate nigro, pedibus fusco virescentibus gaudet.

Ad rivos & paludes degit, prior sapidior & digestu facilior.

STURNUS, στῆρ, *Etourneau*, *Staar*, tres digiti antici, unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumosi, rostrum integerrimum, rectum, convexum, apice obtuso, latiusculo: *Vulgaris* BR. & L. dorso & pectore nigris, albo maculatis, rostro flavescente, pedibus luteis distinguitur.

Habitat ad paludes & stagna.

Multis in deliciis est, sed antequam in cibum recipiatur, multa aqua abluendus est, ut amarities ejus carni propria inde auferatur,

* *TRINGA* Barb. tres digitos anticos habet, unum posticum, crura inferne nuda, rostrum gracile, longum, apice obtuso & levi. *Glareola* L. *Cul blanc*, *Steingallel*, digito medio utrimque membranula aucto, dorso fusco & candido maculato, tæniis utrinque duabus a rostro supra oculos ductis, pectore albo, rostro & pedibus virescentibus distinguitur.

Habitat ad stagna, annumeratur avibus saporis exquisiti & digestu facilibus.

* *Guinetta* BRISSON. *Hypoleucos*, *Guignette*, *Pfisterlein*, digito medio membranula aucto, dorso gryseo-fusco undulato, pectore albo, fusco variegato, rostro & pedibus fuscis distinguitur: ab Aprili ad Novembrem inter nos occurrit; priori etiam præfertur.

* *Totanus ruber* BRISSON. *Gambetta* L. *Chevalier rouge*, *Rothbeinel*, digitum medium utrinque appendiculatum, dorsum ex fusco & gryseo variegatum, pectus album, gryseo-fusco variegatum, rostrum fuscum, pedes rubros habet.

A vere ad autumnum usque apud nos obtinet, carnem habet exquisitam, autumnno optimam.

VANELLUS Barb. αἴζ, digitis tribus anticis, uno postico, crurum parte inferiore denudata, rostro recto, ad apicem crassiore, unguiculis brevissimis instruitur.

Tringa Vanellus L. *Vanneau*, *Kibitz*, *Fifitz*, cristam nigram habet, dorsum viride aureum, pectus album, rostrum nigrum, pedes ex fusco rufescentes.

Degit ad aquas, autumnno & hyeme optima, quatuor ad quinque ova excludit, digestu facilis, minus bonum alimentum largitur. LEMERY.

Gryseus BR. *Squatarola* L. πέρδαλα, *Koppel*, dorsum ex albo & fusco-variegatum sistit, pectus album, fusco nigricante distinctum, rostrum cum pedibus nigrum. Gregatim volat, ejus caro priori quoque præfertur.

2. ICHTHYOPHAGI.

ANAS, *inssa*, *Canard*, *Ente*. Tres digitos membrana nexos, posticum solutum habet, crura extra abdomen posita, rostrum, cujus latitudo crassitiem superat, denticulatum, superne convexum, in apicem unguiculatum, obtusum terminatum. *Domestica* BR. *Boschas* L. Rostro recto, ex viridi flavescente, capite nec cristato, nec papilloso, collo torquato, cauda parva, pedibus aurantiis, pectore castaneo, dorso cinereo variegato distinguitur: mas *Canard*, *Entrich*, *Erpel*, *Entvogel*, rectricibus quatuor intermediis sursum erectis, torque, capite, gutture, collo viridi aureo splendentibus &c. a femella *Cane*, *Ente* differt; hæc ad quatuordecim usque ova excludit, & per quatuor septimanas incubat. Octobri mense & per omnem hyemem gregatim volat, & mensis apponitur, eadem avis etiam in cortibus coli solet.

Anatis feræ caro suavior & digestu facilior est, quam caro domesticæ, quæ omnes sordes devorat & corpus minus movet.

* *Axungia* nihil proprii habet.

Querquedula BRISSON. & L. *Sarcelle*, *Kernel* Priori magnitudine multum cedit, tæniis candidis ad oculos, dorso fusco, pectore rufescente, fusco, undulato, rostro nigro, pedibus ex fusco plumbeis gaudet,

Querquedula minor BR. *Crecca* L. *petite Sarcelle*, *Dræsel*. Antecedente minor, tæniam albo-rufescentem per omnem faciem habet, aliam quoque exiguum sub utroque oculo, dorsum striis albidis & nigricantibus undulatum, pectus rufescens, nigro variegatum, rostrum nigrum, pedes gryseos.

Utraque querquedula exquisitioris saporis & digestu facilior quam *Boschas* reputatur.

* ARDEA, *εἰσδιῶ*, *Héron*, *Reiger*. Digitis nudis, tribus anticis, uno postico ad extimum anteriorem

inclinato, rostro longo, recto, acuto, superne fulco longitudinali gaudet: *Cinerea* L. Caput habet cinereo nigrum, dorsum gryseum, tæniam, quæ inferius corpus percurrit, nigram, rostrum ex flavo viridescens, pedes viridescens.

Botaurus BR. *Stellaris* L. ἀστρίας, *Butor*, *Rohrdommel*, priori minor, tænia fusca utrinque a maxilla inferiori ad collum ducta, dorso & pectore fulvo & nigro variegato, rostro fusco & pedibus viridi flavicantibus distinguitur

Caro pisces sapit, chylus inde minus bonus surgit.

COLYMBUS Barb. Digitos quatuor habet, quorum tres anteriores membranis lobatis connexi sunt, crura ad podicem posita & intra abdomen abscondita, rostrum rectum, acutum. *Auritus* BR. & L. *la Grebe à Oreilles*, *Tauchentlein*. Dorsum ipsi ex fusco nigricat, pectus, venter & crura albescent, latera candida, aurantio variegata, rostrum nigrum, pedes exterius obscure viridescens, interius rubescens, ad utrumque oculum fasciculus plumarum aurantiarum obtinet.

Pisciculos sapit, minus bonum chylum largitur.

FULICA, φαλαγίς, *Foulque*, *Pfaff*. Tres digitos anticos, unum posticum, totos membrana lobata obfesos, rostrum conicum, lateraliter compressum, crurum partem inferiorem nudam, frontem deplumatam, callosam habet. *Atra* L. fronte coccinea, dorso & pectore gryseis, rostro flavo olivaceo & pedibus fusco-olivaceis distinguitur.

Boni saporis est, nec illaudabilem chylum subministrat.

GALLINULA Barb. Crura inferne deplumata habet, æque ac sinciput, tres digitos anticos, unum posticum, per totam longitudinem membranis fissis & simplicibus auctos. *Gallinula minor* BRISSEAU. *Fulica fusca* L. *Poule d'eau*, *Wasserhühnlein*. Caput, collum, dorsum, fusco-olivacea sunt, pectus & venter cine-

reum colorem habent, sinciput craffissima membrana flavo-olivacea obducitur, rostrum & pedes viridi-olivaceum colorem habent.

Exquisiti saporis, nec digestu difficilis est.

* STERNA Barb. digitos tres anticos membrana nexos, posticum solutum habet, pedes extra abdomen positos, parvos, rostrum rectum, lateraliter planum, mandibulam utramque æqualem: *Major* BR. *Hirundo* L. *grande Hironnelle de Mer*, *Spyrer*: capite toto nigro, dorso cinereo, pectore niveo, rostro & pedibus rubris distinguitur.

Ab Aprili ad autumnum usque inter nos occurrit, in Rheni insulis nidificat.

Ejus caro minus tenera est, & pisciculos sapit.

Minor BR. *Nigra* L. *Fischerlein* sincipite albo, reliquo capite nigro instructus, pectore niveo, rostro & pedibus rubris.

Mense Majo optima, priori præfertur.

Nigra BR. *Fissipes* L. *l'Epouvantail*, *Brandvogel*. Caput nigrum, dorsum cinereum, pectus ex cinereo nigrum, rostrum nigrum; pedes obscure rubro sistit.

Cum insectis potius quam piscibus vescatur, hinc reliquis pro cibo præfertur.

III. PISCES.

Teneram ob carnem, qua gaudent, digestu faciles sunt, sed cum eorum fabrica ab humana insigniter distet, hinc alimentum leve largiuntur, docente HIPPOCRATE, quod facile dissipatur, nec hominibus multum virium subministrat, eadem caro cum facile in putredinem ruat, hinc non auderem illis accedere, qui febricitantibus aut a graviore morbo reconvallescentibus pisces commendant. Marinos, ut sapore, ita quoque salubritate anteire, vulgo asserere solent, ad nos cum rarissime nisi saliti adveniant, carnes salitas autem minus salubres esse, monitum fuerit,

(§. 17.) hinc tale encomium inter nos non merentur ; illi qui limum fluviorum aut stagnorum inhabitant , multo inferiores sunt , HIPPOCRATE jam observante , illis qui in fluviis aut torrentibus crebro motu agitantur. Sed etiam idem piscium genus , pro vario quo vescitur alimento , observatur differre , hinc minus laudantur pisces quos in fluviis , ad majores urbes , multo sordium genere inquinatis , capiunt , notante GALENO : Iuguedo pisces commendat gustui , digestu difficiliores reddit ; multi tempore verno minus commendandi , cum per hyemem & vernerem fuerint exhausti : ætas non tantam in piscibus differentiam facit , quam in quadrupedibus & avibus.

a. FLUVIATILES.

* ACIPENSER *Elops* , ἀκισπῆσιον , γαλαζίας , *Esturgeon* , *Star*. Branchias apertas habet , corpus longum , versus caudam attenuatum , os in acumen eductum , edentulum , pronum. *Sturio* L. ore obtuso , quatuor cirrhis instructo , cute tuberculis rigidis aspera , non maculata distinguitur.

Piscis marinus , a Majo ad Septembrem usque in Rheno capitur , olim apud nos rarissimus , nunc frequentior , ad novem pedes longitudine , ad trecentas libras pondere accedit , quod omne volumen in fluviis acquirit , cum in mari vix cubitum excedat ; femellæ maribus majores sunt , caro marium præfertur , bovinæ pingui similis , lactes maximi fiunt , ejus ova contrita & sale condita , sub nomine *Caviar* per Russiam , Italiam & Turciam in cibum recipiuntur.

Digestu difficilior ob copiosam , qua scatet , pinguedinem ; validum alimentum dat , exsiccatus aut sale conditus multum gratiæ perdit , ventriculum magis gravat.

ALOSA , *Alosa* , *Mayfisch*. Ad HARENGOS a KLEI-

NIO refertur, qui branchias apertas, pinnam unicam brevem ad medium dorsi, corpus cultellatum spissum, caput imberbe habent: *Clupea Alosa* L. ventre ita compresso, ut carina ejus in aciem producat, dorso ex albo flavescente, lateribus nigro maculatis distinguitur.

Ex Oceano, Aprili mense nos adit, quo etiam ad cibum optimus est, sub finem Maji semen emittit, Junio nostras aquas relinquit, minus pinguis apud nos est, quam ad mare captus, digestu facilis, mediocris alimenti.

BARBO Barb. *Barbeau*, *Barbe*, *Bärbele*. *MISTUS* KLEIN. branchiis apertis, pinna una solitaria brevi, ad medium dorsi, corpore cultellato, ore barbato gaudet: *Cyprinus Barbus* L. maxillam superiorem longiorem, caudam bifurcam, dorsum cultellatum, dilute olivaceum, punctis nigricantibus distinctum habet.

Illi qui in Ello capiuntur Rhenanis præferuntur, Junio sperma dimittunt, optimi Augusto, non exquisitissimis piscibus annumerantur, digestu faciles, ova nauseosa & emetica esse dicuntur.

BRAMA Barb. *Breme*, *Bresem*. Branchias habet apertas, unicam pinnam dorsalem & illam brevem, ad medium dorsi, corpus præterea latum & spissum; *Cyprinus Brama* L. dorso ex cæruleo nigricante, ventre plumbeo & pinnis ex cæruleo nigricantibus distinguitur; in fluviis & aquis stagnantibus occurrit; Februario optimus esse reputatur, Majo sperma emittit; ejus varietas occurrit minor, magis nigricans & pinguior *Wasserbresem*, hæc elixata, illa frixa, mensis imponitur. Difficulus digeri, SEBITZ annotavit.

BALLERUS *Bordelure*, *Blieck*; *Cyprinus Ballerus* L. corpus ex plumbeo argenteum habet, pinnae fuscas, caudam ex rubro liventem. Vilioribus piscibus adscribitur. *Cyprinus Rutilus* L. *Rottel* pinnis omnibus, præter pectorales, cum cauda rubris, dorso fusco

cærulefcente, ventre argenteo, iride rubra agnofcitur: Aprili femem emittit, Februario & Martio optimus, in fluviis & ftagnis occurrit; ad pifces meliores refertur.

CAPITO, *Schnotfifch*. Ad *LEUCISCOS* KL. pertinet, qui branchiis apertis, pinna brevi ad medium dorfi, corpore caftigato, ore imberbi, dorfo ventreque æqualiter arcuatis gaudent. *Cyprinus Dobula* L. pinnam dorsalem glaucam, squammas in dorfo fulvas, ad latera argenteas habet. Februario femem emittit, ad pedis longitudinem & libræ pondus interdum excrefcit; digeftu facilis, mediocris faporis.

* *Cyprinus Jefes* L. *Kopp*. dorsum carinatum habet, latera preffa, pinnas rubefcentes.

LEUCISCUS Barb. *Cyprinus Leucifcus* L. *Vandoife*, *Laucke*. Ventrem argenteum, pinnas albas fiftit & ventrem linea recta divifum. Junio femem emittit, optimus Aprili & Majo, boni faporis eft & digeftu facilis; ejus squammæ adhibentur ad margarithas artificiales.

LUCIUS, *Brochet*, *Hecht*. Branchiis apertis inftitutus eft, pinna dorsali unica, parva, ano proxima. *Efox Lucius* L. mandibula inferiore longiore, dentata, dorfo fufco, ventre albo, & pinnis maculatis distinguitur. Lucii anniculi *Brochetons*, *Heuerling*, folent appellari.

Primus AUSONIUS Lucii meminit, fuit is in propriam gentem, & anates feras jam in ejus primis viis fuiſſe repertas, funt qui afferunt, Lucii vel viginti libras pondere excedentes in fluviis noſtris occurrunt; Martio & Aprili femem emittit, optimus a Junio ad Decembrem.

Digeſtu paulo difficilior eſſe reputatur, ſapore exquisitus, bonum alimentum largitur; hepar ejus a delicatioribus multum laudatur; ova naufeofa & cathartica eſſe, funt qui aſſeverant.

* *Mandibule* inferiores, antice sursum flexæ dentibus prioribus parvis, posterioribus majoribus instructæ in officinas recipiuntur, $\frac{1}{50}$ circiter Extracti spirituosî, $\frac{1}{3}$ fere aquosî, $\frac{1}{5}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{8}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{5}$ fere salis volatilis edunt, NEUMANN. Præter vires absorbentes vix alias possident.

* *Fel & Axungia* abstergendi ergo ad ulcera corneæ & meatus auditorii adhibetur.

NASUS Barb. *Cyprinus Nasus* L. rostro oblongo, pinnis flavicantibus, fusco & rubro variegatis, ore edentulo agnoscitur.

Illi qui in Ello capiuntur, Rhenanis meliores reputantur, Aprili semen emittunt, optimi Junio esse censentur; ad trium librarum pondus interdum accedunt, mediocribus cibis adscribuntur, digestu, teste SEBITZ, difficiles.

PERCA, πέσκη, *Bersing, Kaulbarsch, Perche*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam, longam, interruptam habet. *Perca fluviatilis* L. pinnis duabus ventralibus cum cauda rubris, corpore nigris maculis consperso, agnoscitur.

Ad quatuor librarum pondus ascendit, Martio & Aprili semen emittit, piscium prædator, in aquis non multum agitatibus habitat. Julio optimus, ob carnem duriusculam minus bene digeri reputatur.

* *Lapides Percarum* sunt exigui, elliptici, albi, semipellucidi, superne duplici linea longitudinali distincti, inferne albi, duri, insipidi, cum acidis effervescent, bini in singulis piscibus, ad ossis occipitalis inferiorem partem, vertebrae vicinam, hærent. NEUMANN inde Extracti aquosî, $\frac{1}{4}$ fere, $\frac{1}{32}$ liquoris empyreumatici obtinuit.

Præter absorbentes nullas vires habent.

* PERCIS KL. pinna dorsali sinuata ab antecedente distinguitur: *Perca Cernua* L. *Kutt*, caput compressum habet, & pinnæ dorsalis radios duos minores,

Majo & Junio semen emittit, Aprili optimus, priori æquiparatur.

SALMO, *Saumon*, *Salm*, *Trutta* KL. branchiis apertis, pinnis dorfalibus duabus, quarum una cutanea est, agnoscitur. *Salmo Salar* L. corpore argenteo, maculis distincto gaudet, & rostro acuto. Piscis marinus, qui inde in fluvios ascendit, plurimus in Rheno.

A Februario mense ad Augustum nostratibus *Lachs* dicitur, a Martio ad Junium usque pro cibo optimus esse reputatur, ad sexaginta librarum pondus interdum excrefcit; Novembri semen emittit. Majo mense ejus ova inter lapides excluduntur: juniores *Salm-ling*, *Saumonnaux* a Septembri ad Majum usque capiuntur, Majo optimi, eo elapso ad Oceanum descendunt, nec ad nos redeunt usque dum ad quatuor circiter librarum pondus excreverint, in torrentibus exclusi, in illis ad secundum usque ætatis annum hospitantur, Rhenanis majores, flavescentes, rubris punctulis notati; cum Rhenani albi sint, nigris maculis distincti.

Caro Salmonis rubet, & coctione ejus rubedo intenditur, caput reliquis partibus solent præferre, ob pinguedinem, qua abundat, digestu difficilior est, cum primæ viæ validæ sunt, bonum alimentum largitur; Salmerones & facile digeruntur, & probe alunt.

THYMALLUS Barb. *Thymallus*, *Omare*, *Asche*. *Salmo Thymallus* L. ventre plano, ore edentulo, dorso in acumen contracto agnoscitur.

Martio semen emittit, Junio ad cibum optimus, illi qui in torrentibus occurrunt minores & sapidiores sunt fluviatilibus, digestu faciles sunt & boni alimenti.

* *Axungia* abstergendi scopo & ad oculos & ad aures adhibetur.

TRUTTA, *Truite*, *Forelle*. Ejus duas maxime species nostrates in cibum recipiunt: *Salmonem* nimirum *Farionem* L. qui os dentatum, ventrem album, maculis confpersum habet, hæ maculæ si rubræ fuerint *Lachs-Forelle*, *Truite Saumonée* dicitur; in torrentibus occurrit, Novembri mense semen emittit, optimus Junio & Julio habetur, nostri piscatores hunc piscem culturæ ope ad sex librarum pondus ascendere faciunt, omni respectu egregius piscis, & * *Salmonem Truttam* L. *Weisforell* qui cauda æquali, corpore albo, maculis nigris & rubris distincto agnoscitur, raro inter nos occurrit, ex Rheno piscatur, Farioni quoque antepositur.

β. LIMO INHABITANTES.

ANGUILLA, ἰχθυός, *Anguille*, *Aal*. Ad *CONGROS* a KLEINIO refertur, qui branchias occultas habent, pinnati sunt & spiraculo unico gaudent: *Muræna Anguilla* L. dorso fusco, ventre ex flavo albo, tubulis brevissimis in mandibula superiore, distinguitur.

Semper sub aqua in limo hæret, pisciculis, cancris & insectis vescitur, ad trium pedum longitudinem ascendit, in vivariis culta vel decem libras pondere excessisse est observata, Majo mense semen emittit, piscis viviparus.

Exquisitissimi saporis est, sed digestu difficilis & humores viscidos gignit, hinc mensis imponendus si-
ve aromatibus si-ve sinapi conditur.

* *Hepate Anguillæ* nyctalopiam curatum fuisse, quis credet PAULLINI observationi? & mulier, quam exuviis intus assumtis ischuria liberatam refert CRUGER, aliis medicamentis potius suam debuit salutem.

* *Axungia* abstergendi scopo commendatur.

* CENTRISCUS Barb. *Stichling*. Branchias apertas & corpus aculeatum habet; *Gasterosteus acu-*

leatus L. aculeis tribus in dorso; duobus in ventre, uno ad anum distinguitur.

Aquas stagnantes inhabitat; Aprili semen emittit, vilioribus piscibus a nostratibus annumeratur.

COBITIS, *Goujon*, *Gründling*, *Grundel*. *ENCHELIORIS* a KLEINIO adscribitur, *Cobitis Barbatula* L. cirrhus sex, maculas fuscas, corpus flavescent, pinnam dorsalem brevem habet; in fundo fluviorum occurrit, Martio mense optimus habetur, Aprili semen emittit, exquisitioribus piscibus annumeratur, digestu difficilior est: * *Cobitis tania* L. *Perée*, *Steinbeisser* cirrhis sex, pinna dorsali brevi, maculis rotundis, nigricantibus, lineas longas efformantibus agnoscitur & aculeo utrimque retro oculos distinguitur.

Sub finem Junii sperma emittit, optimus Aprili, aquas stagnantes inhabitat, carne tenaciore gaudet, inter viliores pisces numeratur.

CYPRINUS, *καρχίνος*, *Carpe*, *Carpfe*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam longam, æqualem & os edentulum nobis sistit: *Cyprinus Carpio* L. ore quatuor cirrhis instructo, dorso fusco, squammis majoribus distinguitur.

In fluviis & lacubus copiosus, multi etiam ex Lotharingiæ lacubus nobis advehuntur, qui autem æque ac illi qui in piscinis coluntur, illis quos ex fluviis piscantur, gratia multum cedunt, quam vero, si fluviis per aliquot menses immittuntur, assequuntur; Aprili optimi, Majo & Junio sperma ejaculant, ad quadraginta libras interdum ascendunt, ultra centum annos vitam extendunt.

Digestu non adeo difficiles sunt, paroxysmos podagricorum inde excitari dicitur in *Suite de la Matière Medicale* de GEOFFROI.

* *Lapides Carpionum* sunt cartilagines inter palatum & primam vertebra sitæ, cornu consistentiam

& colorem habent, facies eorum altera linea longitudinali divisa est, & duabus facieculis gaudet, cum acidis non effervescent, $\frac{3}{4}$ gelatinæ vehunt. **CARTHEUSER.** $\frac{1}{4} \frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{8}$ aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus ac $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{4}$ salis volatilis fere. **NEUMANN.** Quas ipsis adscribunt vires antepilepticæ & diureticæ, experientia non confirmat.

GOBIO. *Loche, Kresse, Cyprinus Gobio* L. a reliquis *ENCHELYTOPIS* KL. cirrhis duobus, ventre albo, pinna dorsali brevi, dorso nigris maculis consperso distat.

Ad fundum fluviorum occurrit, Aprili & Majo optimus, Junio semen emittit, primus **AUSONIUS** ejus mentionem fecit; annumeratur piscibus mediocribus, frixus maxime comedi solet.

* **LAMPETRA**, γαλεξία, *Lamproie, Lampret, Neunauge.* **PETROMYZON** KL. branchias occultas, pinnas laterales & ventrales nullas, spiracula septem, habet: *Petromyzon fluviatilis* L. ore nudo, unico ordine dentium minorum, præter inferiores majores, duabus pinnis cutaneis dorsalibus, una ad caudam gaudet. Martio mense nos adit & tunc optimus est, Aprili semen emittit, carne gaudet tenaci & quæ limum sapit, digestu difficilis est & minus boni alimenti; qui conditi ad nos adducuntur adhuc minus salubres sunt. * Varietas corpore minore & lineis transversalibus nigris distincta, *Brücke* Februario & Martio mense nos copiose adit, Aprili semen emittit, priore digestu facilior esse reputatur. * *Petromyzon branchialis* L. *Neunhacken* ore edentulo, appendicibus in margine oris agnoscitur, Martio & Aprili semen dimittit, a Januario ad Martium optimus; vilis valde piscis.

MUSTELA FLUVIATILIS, *Lotte, Ruffolck.* *ENCHELYTOPIS* a **KLEINIO** annumeratur, qui branchias apertas habent & corpus anguillæ-forme. *Gadus*

Lota L. pinnam dorsalem longam habet, mentum barbatum & caudam flabellatam.

Junio & Julio mense optimi habentur, a nostris piscatoribus culti, ad sex librarum pondus usque ascendunt, saporis exquisiti sunt, alimentum bonum largiuntur, digestu non multum difficiles.

TINCA Barb. *Teinte*, *Tanche*, *Schley*. BRAMÆ a KLEINIO adscribitur. *Cyprinus Tinca* L. cauda atra, integra, pinnis circinatis nigris, corpore ex atro viridi & flavicante distinguitur.

Occurrit in aquis stagnantibus & turbidis, Majo optimus esse censetur, Junio semen emittit, ad quinque librarum pondus non raro ascendit. Digestu difficilis & minus boni alimenti est.

2. MARINI.

ASELLUS, , *Callarias* KL. branchiis apertis & tribus pinnis dorsalibus gaudet; *Gadus Morhua* L. ore cirrhato, cauda æquali, corpore fordide olivaceo, maculis flavis notato, agnoscitur. Recens *Calbeliau*, exsiccatus *Merluche*, *Stockfisch*, salitus exsiccatus *Mørue* dicitur.

Occurrit in Oceano septentrionali, maxime ad Terram novam, nec non in mari Baltico, interdum etiam ad Galliam septentrionalem, piscibus & cancris vescitur. Piscatura ejus quæ anno 1500 cœpit, a Martio ad Octobrim usque instituitur.

Piscis recens exquisitissimi saporis est, inter nos nonnisi exsiccatus prostat, digestu difficilis & omnem gratiam a condimentis accipit.

Gadus Ægelfinus L. *Callarias* PLIN. *Merlan*, *Labberdan*, *Bolchen* ore cirrhato, cauda divisa, corpore albicante distinguitur: copiose in mari Baltico & ad littora Galliæ septentrionalis occurrit, vescitur ut antecessens animalibus; recens reputatur saluberri-

mus, ad nos sale conditus adducitur, hinc digestu facilius est, sapidior & magis salubris.

ENCRASICOLUS Barb. *ἐγκρασίχολος*, *Anchois*. *Clupea Encrasicolus* L. Maxilla superiore longiore & squammis exiguis, facile decidentibus distinguitur. Hi pisces ex mari Mediterraneo ad nos adducuntur, muria conditi, condimenti loco apud nos aliis cibis, in modum gari Veterum adjiciuntur; appetitus inde excitatur, & viscidum ciborum corrigitur.

HARENGUS Barb. *Clupea* PLIN.? *Harang*, *Hering*. *Clupea Harengus* L. corpore toto argenteo, cum interlucente cæruleo, distinguitur.

Insignes turmæ mare Germanicum ex ulteriore Septentrione, lacubus Kamtschatkæ maxime, adeunt, eorum piscatura, cujus initia ad annum 1565 referuntur, a festo Johannis Baptistæ ad Decembrem usque instituitur; variæ ejus varietates a mercatoribus Belgis recensentur: *Virgineos* illos appellant in quibus genitura nondum potest distingui, reliquis pinguioribus, *plenos* dicunt, qui eandem integerrimam habent, *clausos* denique, qui venerem exercuerunt, hi viliores esse reputantur; illi qui ad Magnam Britanniam capiuntur, reliquis præferri solent. Adducuntur ad nos haleces sive sale conditi sive infumati; rationem illos condiendi BEUKELSEN circa initium Seculi XV. reperisse dicitur, illi, præ reliquis, sal marinus & quidem Hispanicus & Lusitanicus conducit, infumati *Bücking*, *Pickling* parantur dum muria macerati, capitibus ex veribus suspenduntur, & sub eis per quatuor & viginti horas ligna, quæ multum fumum emittunt, comburuntur.

Haleces recentes & digestu facillimi esse & exquisiti saporis dicuntur, saliti digestu difficiles sunt & alimentum subministrant & tenue & ad gignendam acrimoniam pronum, deteriores etiam sunt fumo indurati (§. 17.)

SARDINA, *τειχίας*, *Sardine*, *Sardelle*. Encrafcicoli varietas, minus longa & lata, sex maculas nigras ad latera habet; cum encrafcicolo piscatur, falita nobis adducitur & eodem modo ac iste in cibum recipitur.

IV. AMPHIBIA.

Ad naturam piscium propius accedunt, carnem habent digestu minus facilem, & unde minus laudabile alimentum surgit, cum hæc animalia ut plurimum ad loca paludosa degant, nec corpus multum moveant.

RANA, *βάτραχος*, *Grenouille*, *Frosch*: corpore quadrupede, cauda & alis carente, gaudet: *Esculenta* L. Capite producto & antice acuminato, dorso viridescente, maculis nigris consperso, tæniis tribus flavis longitudinalibus distincto, agnoscitur: ad aquas & paludes copiosa occurrit, ultra sedecim annos vitam producit, juniores sub finem Martii, annosiores ad finem Aprilis ex limo, quo se per hyemem recipiunt, prodeunt; æstate & autumnno optima pro cibo est; insectis & junioribus aviculis vescitur, tertio demum ætatis anno puber evadit: cum hæc rana serius ex limo prodeat, hinc evidens est, quod femora, quæ primo vere comedere solent, sive a *bufonibus* sive a *rana temporaria* desumantur.

Digestu difficilem esse & humores viscosos gignere, observatur; scopo medicato jura ex femoribus cocta, demulcendi & relaxandi ergo, cum successu assumentur; hinc, præeunte HIPPOCRATE, hecticis & phtificis laudantur, nec non illis, qui affectibus cutaneis laborant; hoc scopo sex ad octo paria femorum, cum carne vitulina & vegetabilibus indicationi intervenientibus, cum tribus libris aquæ ad remanentiam libræ unius decoquuntur.

* *Sperma Ranarum* substantia alba, viscida, albumen ovorum referens, germina novorum animalium, sub forma corpusculorum rotundorum & nigrorum gerens, recipitur, tempore verno aquis innatans, a *Rana Bufone* L. sive a *Rana temporaria* L. emissâ. A PARACELSO in usus medicatos receptum, extus modo adhibetur, demulcendi & refrigerandi scopo laudatur.

* *Oleum Ranarum* coctum, quod Arabibus in usu fuit, eviluit, ejus in locum hodie adhibemus *Emplastrum de Ranis* VIGONIS, cujus descriptiones in Dispensatoria receptæ variant, nullæ non reprehendendæ; resolvendi ergo adhibetur, quam virtutem id cui Mercurium addunt, eminentem possidet, & cum successu ad glandulas induratas adhibetur, si ejus uncia drachmam Hydrargyri suscepit, cum simplo Mercurii dicitur præparatum esse. *Emplastrum de spermate Ranarum* ZWÆLFFER, correctum hodie prostat, ad inflammationes dissipandas, levia vulnere & ulcera curanda conducit; gangrænam unquam inde fuisse curatam multum dubito, egregias ejus vires ad dissipandum lac in mammis stagnans expertus est FISCHER.

* *Oleum de spermate Ranarum* Wurtemb. vix præ simplici oleo olivarum, aliquid proprii videtur habere:

* *Aqua spermatis Ranarum*, quam PARACELsus sub nomine *Sperniolæ* descripsit, plane iners est: * *Sperniola* CROLLII, absurdum medicamentum, pessime ad sistendas hæmorrhagias commendatur.

Bufo L. *Rubeta*, *œr̃ṽ* ♂, *Crapaud*, *Krott*, *Kröte*. Pedibus posticis minoribus & duplici tuberum genere retro oculos, quorum posticum foraminibus pertusum est, distinguitur.

Vitam ultra quindecim annos extendit, tempore verno venerem exercet, Junio mense ejus pulli apparent.

Bufonem venenatum esse, post NICANDRUM omnium temporum scholæ Medicæ asseruerunt, non pauci id idem lepidis fabulis confirmare allaborarunt; postquam Medici curatius observationes instituere, & res naturales propriis, non alienis, oculis considerare, nec cuilibet historiolæ fidem adhibere, sed ipsi in veritatem eorum, quæ facta fuisse dicebantur inquirere, cœperunt, numerus observationum de effectibus venenatis animalis vulgatissimi, multum est imminutus: BORELLUS, CLAUDER, VALISNERIUS bufones sine noxa comestos viderunt, id ipsum testantur innumera exempla eorum, qui ipsorum crura, loco crurum Ranæ esculentæ, primo vere, assument; BLAU vidit liquorem e bufonibus laceratis in oculos jaculatum, nonnisi pruritum excitasse, urina eorum manibus æque ac vultu excepta SAUVAGES nulla noxa affecit, ROESEL se creberrime pulmones bufonum impune inflasse testatur. Minus recte itaque effectus venenati a bufonibus metuuntur, licet omnino concedendum sit, animal quod vulgo horre-re solent, apud homines sensiles præternaturales affectus producere posse.

* *Bufones exsiccati* a MARCELLO primum laudati, si unquam hæmorrhagiam narium stiterunt, illud horori inde excitato erit adscribendum.

* *Cineres Bufonum.* Illorum, sub forma amuleti adhibitorum, laudes apud prudentiores recte ridentur, si vera est SOLENANDRI de hydrope, eorum usu interno curato observatio, id ipsum a virtute cineribus communi erit deducendum.

* TESTUDO, χελώνη, *Tortue*, *Schildkröte*. Est amphibium quadrupes, carne molli gaudens, caput & pedes verrucis, in modum squammarum obsidentur, testa dura, ex duabus laminis constante, variis maculis picta tegitur. *Orbicularis* L. pedibus palmatis, testa orbiculata, planiuscula distinguitur.

Occur-

Occurrit in Gallia meridionali & Italia.

Seculo decimo quinto ad ulcera interna usurpari cœpit, ejus usus in Gallia & Italia maxime obtinet: una testudo, rejectis capite & pedibus, ex aquæ libris duabus ad remanentiam unius coquitur & pro una dosi exhibetur. Mihi nulla exacta observatio nota est, quod hoc jus, a BIANCHI maxime laudatum, præ aliis gelatinosis proprias vires ediderit.

* *Syrupus de Testudinibus resumptivus* RENOD. Syrupus egregie demulcens est, maxime si melius ad artis regulas, quam præscriptio jubet, præparatur.

V. INSECTA.

CANCER, καρκίνος, *Ecrevisse*, *Krebs*. Animal exsangue, pedibus sex pluribus, duobus prioribus chelatis, oculis duobus, cauda articulata, inermi gaudet: *Astacus* L. corpore cylindraceo, cauda squammata & longa, thorace levi, basi utrinque dente simplici aucta distinguitur: duplex ejus inter nos varietas profertur, una cujus chelarum basis rufescit *Edelkrebs*, illa in altera albescit, nec coctione colorem mutat *Steinkrebs*, hæc nonnisi ab infima plebe in cibum recipitur.

Vescitur infectis, amphibiiis, interdum in propriam gentem furit, mense Augusto totam, qua tegitur lorica deponit, una cum interna ventriculi tunica, & tunc cuticula modo tectus est, hoc tempore ad ventriculum lapides, quos oculos dicere solent, occurrunt, substantiæ pro firmando & indurando novo thorace collectæ, hinc eodem confirmato disparent.

Caro digestu difficilior est, & aliquid acris fovet, quod non raro fauces sub deglutitione incommodat; exanthemata, cardialgias, affectus arthriticos excitasse est observatum, gelatina quæ inde sanguinem subit, & valde nutriens est, & demulcentes vires exerit; hinc jura cancrorum debilibus, hæcticis, vitiis cutaneis laborantibus laudantur, humectare & ventrem refri-

gerare ab HIPPOCRATE dicuntur, a FRANCO & BRUNNER tam ore hausta, quam ano injecta, multum ad gangrænam intestinorum commendantur; alcalina esse, nec in gelatinam consistentem cogi posse, observarunt BONONIENSES; RIVINUS esu cancrorum melancholiam vidit curatam, & SCHULZ scorbutum.

Oculi Cancrorum Barb. *Yeux d'écrevisse*, *Krebsaugen*. Substantiæ rotundæ, convexo-concavæ, recentes cærulescunt, dein albi evadunt, proprio odore gaudent, ex lamellis arcte sibi invicem incumbentibus, ad faciem concavam laxioribus conflati, hærent inter utramque ventriculi tunicam, unus in utroque latere; maxima eorum copia ex Russia, ubi ad confinia Tartariæ leguntur, ad nos solet adduci, ibi cancos sive pistillis ligneis contundunt, sive in acervos collectos putredini relinquunt, carnem aqua eluunt, & hac ratione lapides colligunt, observante BAKER. Sed factitii quoque interdum prostant ex qualicunque terra alba alcalina parati, hos CRUGER a veris differre monuit absentia impressionis venularum, levitate, friabilitate, fortiore ad linguam adhæsione, minori, si calcinantur, falsedine & spuma cum in acidis dissolvuntur, citius subsidente. Exhibent $\frac{7}{32}$ spiritus urinosi, NEUMANN. Hujus medicamenti usus seculo superiore non videtur antiquior esse, quæ ipsi præter absorbentes adscribuntur vires, Auctorum luxurianti ingenio & hypothese de acido communi febrium causa, debentur. Lapides cancrorum ad semunciam de die sumtos, specificè fluori albo mæderi annotatur in *Comment. by a Society of Physicians in Edinburg* I. Vol. 3.

* *Sal vel Solutio & Magisterium Oculorum Cancrorum* SCHROED. rectissime exsoleverunt. *Oculi Cancr. citrati Act. Med. Berol.* cum sint terra ope acidi, vel absorbendi virtute privata, mihi saltem inertes esse

videntur. * *Tabellæ de Oculis Cancrorum* Parif. ad acrimoniam acidam non ineptæ funt.

* *Cancri Paguri* qui cauda parva, thorace utrinque obtufo plicato, & chelarum apice nigro gaudent, Oceani civis, chelæ recipiuntur ad * *Pulverem e chelis cancrorum* HAMILTON, eidem viperas Parifini adjiciunt, nullas alias nifi abforbentes vires edit; ingredientia pretiofa omittendo, Brandeburgenfes eum *incompletum*, nequaquam virtute minorem reddunt.

VI. VERMES TESTACEI.

COCHLEA, κοχλίας, *Limaçon*, *Schneck*. Ex numeroſa gente recipitur *HELIX*, teſta ſpirali, cujus apertura coarctata eſt, ſemilunata, ſegmento circuli deficiente gaudet: *Pomatia* L. eo quod ſubovata ſit, decolor, umbilicata & anfractus in figuram conſi ſibi invicem impoſitos habeat, agnoſcitur.

In Europa temperata vel nimis vulgaris, hortorum noſtrorum peſtis.

Animal oviparum, cujus ova cruſta quadam obducta ſunt & conglutinata; copioſiſſimo ſemper mucoturget; hyeme ſub terram deſcendit & teſtæ oriſcium mucoclaudit, qui in operculum prædurum cogitur. Veſcitur vegetabilibus. Hodie etiam, more apud Romanos multum uſitato, cochleæ propriis receptaculis ſive vivariis aſſervantur, ut ſemper hyeme præſto ſint.

Multum in cibum recipiuntur & gratum omnino edulii genus conſtituunt, ſi probe a mucoc, qui ipſis extus adhæret, mundantur; mollem carnem digeſtu non difficilem fore prævideo, ſed ab animali, adeo inſigniter a noſtra natura diverſo, non auderem multum alimenti promittere, plane aliter viſum fuit GALENO, cui plures Medici ſubſcribunt. Cum hæc animalia plures partes viſcidas aquæ, cum qua coquuntur, largiantur, hinc jura inde parata ad acres humores

demulcendos maxime laudantur, multo hinc in usu contra tussim sunt, nec hecticis dantur sine successu: scopo medicato earum octo ad decem cum una aquæ libra decoquuntur.

* *Aqua destillata* LEMERY hecticis laudatur.

OSTREA, *Huitre*, *Auster*. Animal quod foramina lateralia sinistra gemina habet, & in testa bivalvi, cujus valvæ inæquales sunt & cardine edentulo, fossulam ovatam intercipientem, uniuntur, habitans: *Edulis* L. semi orbiculata est, valva superiore undulata, inferiore plana, integerrima, gaudet.

Oceani civis.

Magnitudine & colore variat; quæ ad Angliam piscantur, & illæ quæ in fossis, ubi aqua marina stagnat, reperiuntur, virides evaserunt, reliquis solent præferri. Digestu facilis est, alvum laxat, paucissimum alimentum nobis subministrat. GALENUS.

Testæ vires absorbentes habent; quæ circa illa observatæ fuisse leguntur vires antilyssæ, jure suspectæ sunt.

§. 21.

Fossilium ordo multa quidem condimenta, unicuique modo alimentum nobis subministrat, cum enim quotidie multam aquæ jacturam faciamus & hæc omnino, si sanitas stare debet, sit restituenda, hinc hujus loci omnino est.

AQUA, *ὕδωρ*, *Eau*, *Wasser*. Liquor qui certo frigoris gradu in substantiam solidam, pelluentem, decolorem, quam Glaciem dicunt, abit.

Aquæ elementi considerationem Chymia suscipit, eam, quæ vulgo in usum trahitur, pro nostro scopo, distinguimus in insipidam, quam *dulcem* appellant, & sapidam, quam Recentiores *Mineralem* dicunt, de illa intelligendi sunt Auctores, quando simpliciter de aqua loquuntur.

AQUAM DULCEM sive defumimus ex terra, sive meteora illam nobis subministrant.

Fontana, *Eau de Roche*, *Quellwasser*; semper ex strato siliceo, creberrime media inter faxa, scaturit, ex aqua marina, calore subterraneo in vapores resoluta, surgens, qui per fissuras montium in cavernas ascenderunt, ad eorum lacunaria in guttas densati, inter silicea decurrentes, in propria gazophylacia collecti, per canales inde descendentes, vi quæ a lapsu surgere solet, ex terra erumpunt; vehit quidem hæc aqua principia quæ aquæ marinæ propria sunt, sed ea vehit in parca adeo ratione, ut nullos plane effectus edere queant, hinc hæc aqua omnem reliquam, ratione levitatis & puritatis, vincit.

Putealis quam labente ævo etiam *Aquam fundi* nec non *vivam* appellare consueverunt, *Eau des Sources* vel *des Puits*; *Brunn-* vel *Grundwasser* occurrit, quando terra corticalis ad usque stratum siliceum foditur, & sub hoc argilla obtinet; est ipsa aqua fontana, quæ ex receptaculo in stratum argillosum descendit, & ibi collecta, in conspectum nostrum prodit, sive quando ipsi incumbens terra fodiendo removetur, sive quando hujus adeo exigua ratio est, ut propria vi inde erumpere possit, sive fluvius quidam ad ipsam usque stratum, quod scaturiginem emittit, penetravit; interdum etiam efformatur a pluvia ad stratum argillosum usque descendente, creberrime utraque ratione surgit: ea si nulla strata percurrit, unde aliquid peregrini dissolvere potuit, æque pura est ac antecedens, imo si heterogeneis etiam inquinata fuerit, dummodo antequam se hauriendam præbeat, per stratum siliceum fuerit filtrata, priori omnino erit æquiparanda: variam itaque hanc aquam esse perspicitur, mox purissimam, mox variis alienis inquinatam, salia si vehit, ea affusione Mercurii in acido Nitri soluti deteguntur, terras & sapor & quod legumina non emolliat, declarat, in gru-

mos inde coiens fapo acidi index est; iusta evaporatio & reliqua ad principia Chemiæ accommodata analysi, cum plena demum certitudine quas fovet substantias determinat.

Fluviatilis, Eau de Rivieres, Bach- five Fluswasser, ex fontana surrexit, non raro putealem quoque recipit, meteorica eam etiam subit. Dum per sylvas, vicos, urbes fluit, plures fordes accipit, inquinatur præterea a stratis alveum fluvii efformantibus, nec non a piscibus, amphibiiis, vegetabilibus, quæ vehit, tam integris quam putredine resolutis, unde ejus limus, & hinc a motu impedita adeo facile putrescit; cum autem fluvius celeri cursu supra arenam aut sili-ces fertur, suas fordes deponit & hinc hæc etiam aqua pro vario fluvii alveo, variis locis quibus vicinus decurrit &c. variæ puritatis solet esse.

Aqua Lacuum, Eau de Lac, Seewasser, non multum a genio fluviatilis recedit, minus hæc mota, etiam minus bona esse reputatur.

Palustris, stagnans, Eau de Marais, Sumpfwasser, ob infecta, quibus scatet, vegetabilia putrescentia, inter quæ stagnat, innumeras fordes, quæ in ipsam illabuntur, & ob foli laxitatem inde non secedunt, omnium deterrima est, ita ut vel ejus exhalationes gravissimos morbos excitare constet.

Ad aquas meteoricas pertinet

Pluvialis, Eau de Pluie, Regenwasser. Ab Alchemicis multum celebrata, recte a BOERHAAVE atmosphæræ lixivium dicitur, continet quicquid ex terra in aërem ascendit, sed quantis fordibus hinc inquinetur nemo non videt, diversissima præterea pro vario unde ascendit solo, pro varia qua decidit tempestate, pro vario quo adducitur vento; Cl. RUTTY in eadem alcali fossile, falem mirabilem, falem communem, nitrum, petroleum, & terram calcaream detexit; Ill. MARGGRAFF nitrum, falem communem

& terram calcaream, sed vehit præterea innumera insecta, ovula, semina vegetabilium &c. unde mox sulphur, mox sanguinem habere credita fuit, hinc ex eadem, vegetabilia surrexisse mirati sunt Alchemici, & ideo jure impurissima habetur.

Nivalis, Eau de Neige, Schneewasser: cum aqua frigore constricta omnes fordes deponat, hinc si pura nix fuerit liquata, aqua surgit, si quæ alia pura, formata quippe a vaporibus in altum elevatis, & hinc ab omni heterogeneo liberis, per frigus autem ab omni heterogeneo, quod ipsis accreverat, depuratis; eadem ac antecedens principia habet, præter nitrum, terra quoque in ipsa in minori ad reliqua ratione est, RUTTY & MARGGRAFF; cum autem laxæ nivi facile aliquid heterogenei, sive dum ex aëre descendit, sive dum terram tegit, accrescat, hinc ea omnino purior esse videtur.

Aqua Grandinis, Eau de Grêle, Hagelwasser, quippe quæ in altioribus athmosphæræ locis efformata, quæ vix fordes habent, in glaciem concreta quicquid heterogenei habuerat deposuit, & sub hac forma per inferiorem aërem descendens, etiam nihil peregrini potuit recipere.

Aqua Roris, Eau de Rosée, Thauwasser: formatur ab exhalationibus, calore in non magnam altitudinem elevatis, hinc impurissima est, pro variis unde surgit locis & vario anni tempore, varia omnino; hinc patet iteratas quoque analyses, nihil certi circa ejus naturam posse determinare.

Depuratur aqua dulcis quiete, coctione, filtratione per fabulum, putrefactione, optime destillatione, sed nec hæc omne heterogeneum inde valet auferre, in aqua destillata ELLER & acidi & olei vestigia deprehendit, BOYLE & Ill. MARGGRAFF ex aqua iteratis destillationibus non mediocrem terræ quantitatem obtinuerunt, ita ut aquam in terram mutari, non pauci crediderint, & phænomenon ab aqua calore agi-

tata, semper aliquid terræ secum elevante, pro metamorphosi aquæ in terram habuerint.

AQUÆ MINERALES quæ calore gaudent illo, quem temperata athmosphæra habet, majore, *Thermæ* dicuntur, furgit ille sive a calore, quo viscera terræ semper calent, sive a stratis, in quibus pyritæ resolvuntur, & quas tales aquæ, brevi antequam ex terra scaturiverint, perfluxerunt *Thermæ* æque ac aquæ minerales frigidæ a sapore vulgo solent distingui, in terrestres, *trophaceas* W. duras vulgo, salinas & sulphureas. Salis sapore instructæ, sive vinosi quid linguæ imprimunt *Acidulæ*, *Eaux aigres*, *Sauerwasser*, sive salem communem sapiunt *Salinæ*, sive amaritiem junctam habent, quæ nauseosissima est in *Aqua Marina*, *Eau de Mer*, *Seewasser*, multo mitior in *Amaris*, *Eaux Ameres*, *Bitterwasser*. Sulphuræ hepar sulphuris & olent & sapiunt.

Multa ratione in principia aquarum mineralium inquirere solebant, illa quæ per reagentia fit, multum ambigui habet, optima est cum largam aquæ quantitatem rite evaporant, prudenter singula, quæ ita obtinentur, examini subjiciuntur, probe observando id quod creberrima experimenta evicerunt, nimirum eandem aquam, vario tempore tentatam, variam principiorum rationem exhibere.

Aquæ trophaceæ vel ipso sapore sese produnt, terram quam habent calcaream, feleniticam, argillaceam, corporibus, supra quæ decurrunt, aut quæ illis immittuntur, appendent, varias incrustationes, varia lapidum genera, quæ *Tophi* vel *Stalactites* dicuntur, efformant, legumina non emolliunt, terram, qua scatent, cum ipsis alcali adjicitur, dimittunt; easdem pro elixandis piscibus, candefaciendis linteis, paranda cerevisia, conficiendo cæmento, scopis tinctoriis &c. reliquis præstare Cl. RUTTY annotavit, innoxie bibi BORRICHUS & SCHEUCHZER observa-

tionibus probant, sed videtur hic aliquid consuetudini dandum esse, terra enim harum aquarum vix non primis viis potest non oneri esse, & ad viscera delata & obstructions & varia concrementa causari. Illustris DE LUC, ubicumque scrophulosos & amentes vidit, aquas tophaceas obtinere observavit. *Lettres sur les Montagnes* I. p. 17.

Acidulae sive martiales sunt, sive alcali fossili scatent: ochra, quam tales aquae ad fundum dimittunt, violaceus insuper vel niger color, quem cum vegetabilibus adstringentibus induunt, martiales ex tempore detegunt; hæ aquae vix non semper etiam alcali fossile vehunt, quod, dum sive jam sub terra sive illæ supra terram erumpunt, vitriolum, sub cujus forma ferrum receperunt, aggreditur & effervescentiam excitat, sub qua aer fixus, qui his aquis copiosior, per experimenta jam annotata a Cl. VENEL inhæret, vi quadam erumpit, aquam in bullas agit, ut ea propria ratione linguam afficiat, efficit & vitra, quibus includitur, disrumpat, hic aer, ita per effervescentiam agitated, constituit illum spiritum æthereum, circa cujus naturam explicandam & vires prædicandas adeo multi sunt Auctores. Vitriolo omni resoluto, ferrum, quod in aqua hærebat, inde dijicitur, & perit omnis ejus qualitas, quæ ab effervescentia sive a ferro pendebat; sed dantur etiam aquae martiales, quæ sive nullum sive paucissimum modo alcali vehunt, ex his ope evaporationis verum vitriolum martis obtinetur, nec in illis spiritus æthereus hæret, testibus SHORT, Cl. RUTTY, Cel. CADET; interdum etiam vitriolum sub terra jam fuit destructum, tunc aquae neutiquam vinosum saporem habent, nihil spirituosum exhibent & salem mirabilem, dum evaporantur, sistunt, observante Cl. BROUZET: *Acidulae alcali fossili* scatentes etiam aëre fixo copiosiore gaudent & acidum vehunt, quod, quando supra terram erumpunt cum alcali coit & effer-

vescentiam excitat, hinc ipsis quoque spiritum æthereum solent adscribere; hoc genus aquarum, antequam acidum cum alcali coit, alcalium effectus solet edere.

Aquæ Amarae: A sale mirabili Glauberi, quo sca-
tent, & saporem & vires habent, huic sali cum terra
quædam alcalina in varia ratione juncta sit, hinc salia
amara crySTALLIFICATIONIS ope ex his aquis obtinenda,
tam a sincero sale mirabili, quam singula a se invicem
differunt.

Aquæ Sulphureæ: Odore, qualitatibus alcalinis,
colore nigro, quem metallis, quæ ex eorum men-
struis dejiunt, affricant, aut argento ipsarum vapo-
ribus exposito, non raro etiam sulphure solidis sca-
turigini vicinis accrescente, agnoscuntur.

Quando ad ea quæ de ortu aquæ fontanæ monui,
applicantur observationes apud Auctores occurrentes
de pyritis resolutis, alcali fossili, sulphure, sale com-
muni & vaporibus acidi vitriolici creberrime sub terra
occurrentibus, harum omnium aquarum origo facile
perspicitur & ratio patet, cur in illis crebro præter
reliqua principia, selenites, sal ammoniacus fixus &
sal communis occurrant.

Immensus est numerus aquarum mineralium, quæ
hactenus innotuerunt, copiosissimæ earum descriptio-
nes prostant, præcipuas collegit Cl. RUTTY, de Ger-
manicis multum meruit Cl. ZUCKERT. En illas quæ
apud nos usitatæ sunt.

MARTIALES.

Petrinæ salis mirabilis $\frac{1}{960}$, terræ calcareæ &
vitrescentis $\frac{1}{1920}$, salis ammoniaci fixi, acidi salis,
petrolei, ferri vestigium. BOECLER.

Pyrmontanæ ferri $\frac{1}{2880}$, salis mirabilis $\frac{1}{288}$, sele-
nitæ $\frac{1}{1440}$, terræ calcareæ $\frac{1}{720}$, alcali fossilis vesti-
gium. SEIP.

Rippelsavienses salis mirabilis $\frac{1}{570}$, terræ calcareæ

& vitrescentis $\frac{1}{640}$ falis communis, ammoniaci fixi, ferri, petrolei, vestigium. BOECLER

Schwalbacenses falis mirabilis & alcali fossilis $\frac{1}{443}$, ochræ $\frac{1}{823}$. HOFFMANN.

Spadane falis mirabilis $\frac{1}{1152}$, totidem terræ mar-
tialis, terræ calcareæ $\frac{1}{823}$. SPRINGSFELD.

Sulzbacenses alcali fossilis $\frac{1}{115}$, terræ feleniticæ, calcareæ, vitrescentis $\frac{1}{1440}$, falis mirabilis, ferri, petrolei, vestigium. HAUSMANN.

Wadwilenses $\frac{1}{920}$ falis mirabilis cum ochra mixti. MOREL.

SALINÆ.

Castonacenses falis mirabilis $\frac{1}{198}$, falis communis $\frac{1}{380}$, terræ vitrescentis & calcareæ $\frac{1}{115}$, petrolei vestigium. KÜRSCHNER.

Plumbaria saponacea substantiæ ex petroleo, argilla, calce, fale communi & alcali fossili compositæ $\frac{1}{2880}$. MALOUIN.

Selterane falis communis & alcali fossilis $\frac{1}{120}$, terræ $\frac{1}{180}$. VENEL.

AMARÆ.

Sedlizensis falis mirabilis $\frac{1}{36}$, terræ $\frac{1}{576}$. WALTH.

THERMÆ.

Aquisgranenses calore gaudent ad illum aquæ ebullientis proxime accedente, $\frac{1}{215}$ alcali fossilis, $\frac{1}{960}$ terræ calcareæ, totidem falis polychresti, nec non sulphur continent. SPRINGSFELD.

Badenses in Marchionatu, præcalidæ scaturiunt, $\frac{3}{320}$ falis communis, ochram quoque & felenitem vehunt. *Abhandl, von dem im Marggrastum Baaden gelegenen warmen Raad.* 756.

Bourbonenses multum quidem calent, sed albumen ovorum inde non induratur, substantiæ ex fale mirabili, petroleo, fale communi, felenite, terra calcarea, alcali fossili & sulphure constantis $\frac{1}{92}$, continent. BAUDRY.

Carolina Sprudel calore ad 165° gradus Farenheit, ascendente calent, falis mirabilis $\frac{1}{192}$, alcali fossilis $\frac{1}{660}$, falis communis $\frac{1}{440}$, totidem fere terræ foveant; *scaturigo Molendina* thermometrum ad 123° ascendere facit, continet falis mirabilis $\frac{1}{288}$, alcali fossilis $\frac{1}{376}$, falis communis $\frac{1}{440}$, terræ ultra $\frac{1}{920}$. BECHER.

Ferinarum Wurtembergensium calor 100° æquat, exhibent $\frac{1}{2880}$ fere substantiæ ex fale communi, petroleo & felenite constantis. GESNER.

Niederbronnenses calorem 63° habent, falis communis $\frac{1}{240}$, falis mirabilis $\frac{1}{3840}$, falis ammoniaci fixi, terræ vitrescentis, petrolei, ferri vestigium. LEUCHSENRING.

Piperina ad 93° calent, terræ pinguis $\frac{1}{920}$ fere, falis communis vestigium habent. RAHN.

Wisbadenses falis communis $\frac{1}{384}$ & vestigium ferri vehunt. HOFFMANN.

Aqua Marina nauseoso sapore gaudet, si destillatur prima aqua insipida est, posterior autem nauseosa, acido falis foeta, eandem ab alcali fixo abstrahendo, optime depurari, & potui aptari, viderunt Recentiores; in eadem præter falem communem, alcali fixum quoque, sal Glauberi & petroleum hæret. RUTTY.

Dum rimamur maximam humorum nostrorum quantitatem ex aqua efformari, ejusdem autem non mediocrem quantitatem nunquam non per varium excretionis genus e corpore eliminari, nullam præterea non lædi functionem, si humores juxta aquæ ratione non attenuantur, nulli omnino dubitabimus aquæ dulcis maximam esse ad sustentandam vitam necessitatem. Sed eadem non modo præcipuum est alimentum, optimis etiam omnino medicamentis adscribenda est, si quod aliud polychresti nomine celebranda: glutinis dum in solidis auget rationem, emollientes edit effectus, medetur præterea ex sua natura *Institut. Chemiæ*. Omni morbo a spissitudine oriundo, ea-

dem, cum omnis acrimonia genium salinum habeat, ipsam & mitigat, & ut e corpore eliminetur, efficit, excretiones aquosas præterea promovet, & quicquid commodi inde nobis surgit; ab indicatione vitali itaque semper, a reliquis creberrime indicatur, vix non omnes Observatores ab HIPPOCRATE ad recentissimum quemque, essent adducendi, si morbos, ubi aquæ potus profuisse observatus est, vellem colligere.

Sed insignis quoque est aquæ usus; quando externe adhibetur, sive ea partes modo abluantur, & ita a fordibus liberentur, sive eadem partibus extus patentibus injecta, eluantur in ipsis quæ hærent heterogenea, ipsa relaxentur, sive eadem dum sibi partes corporis immittuntur, *Balnei* vice fungatur; hujus & antiquissimus & amplissimus omnino usus est, inde non modo auferuntur sordes, & transpiratio restituitur, sed pars eidem commissa relaxatur evidenter, hunc effectum moderatus balnei calor etiam multum juvat, hic si excedit, omnia mala ab aucto præter naturam calore oriunda, debent timeri omnino: Illustris TISSOT *Traité des Nerfs* T. II p. 2. egregie observat ob consensum cutis cum nervis balnea summum contra spasmos remedium esse. Cum humores semper eo ruant, quo ipsis minus resistitur, hinc balneorum ope ab interioribus ad exteriora, a ramis aortæ superioris in inferioris, vel vice versa, evocantur, hinc pro varia Medici intentione, variæ partes balneo solent committi; sed nec negligenda est aquæ a vasis cutaneis resorptio, quam balneantes experiuntur, id quod experimentis ad stateram captis MARTYN; & alii a Cl. SPRINGSFELD, & Illustr. HALLERO, citati auctores evincunt, inde cur balnea excretiones aquosas promoveant, in scabie aut aliis exanthematibus retropulsis adeo egregie conducant, ad viscera indurata vel stricta, laxandam alvum faciant &c. fit evidens; pressio denique, quam experiuntur partes bal-

neo merfæ omnino quoque debet attendi, ejus effectus eo sunt majores, quo altior est aquæ columna corpori imminens, eam, si ad duos pedes mergimur, vel 2280 libris æqualem effe, WAINSWRIGHT evincit, inde roborantur vasa, acceleratur refluxus sanguinis venosi, retardatur arteriosi sanguinis motus, novum de vi balneorum aperiente argumentum surgit. Commoda & pericula, quæ ab excedente balnei calore vel frigore oriuntur; ex eis quæ circa effectus caloris & frigoris Pathologia præcipit, sunt dijudicanda, quicquid etiam in laudem talium balneorum adducatur, illa mihi saltem, cum omnem mutationem subitanæ periculofam effe nemo ignoret, semper sunt suspecta. Aquam ex alto in partes induratas cadentem eas quoque efficacius emollire, Auctores mediæ sæculi primi perspexerunt, hanc rationem a Græcorum ἐμβροχὴν, *Embrocationem* dicunt, *Ducia* quoque, *la Douche*, *Tropfbad* solet appellari, & vel hodie cum successu in usum trahitur, si aliquam partem insignior durities occupat, aut si suspicio est, quod a nervo presso morbus originem habeat, hoc in casu, siue vertici capitis, siue medullæ spinali, siue loco, sub quo non multum ab integumentis remotus nervus decurrit, aqua ex alto instillatur: maxime autem vires aquæ emollientes intenduntur, si ea sub forma vaporis applicatur, hic mos crebro olim apud Lacedæmones obtinuit, hinc talia balnea *Laconica* solent dici, βαλάνεα ξηρὰ, *Balnea sicca*, *Sudatoria*, *Vaporaria*, *Etuves*, *Schwitzbader* &c. ea aut per artem parantur, dum in conclavi detinentur vasa aqua plena, ex quibus suppositus ipsis ignis, continuo vapores ascendere facit, siue sub conclavi excitati vapores per varia spiracula in illud admittuntur, siue instituuntur in propriis domunculis, quas æque ac modo dicta conclavia mediæ ævi Auctores *Stuphas* appellarunt; aut nativa occurrunt ad metalli fodinas, montes ignivomos, scaturigines fontium,

ubi vaporibus copiose ex terra ascendentibus fornices superstruuntur, tales plures in Italia occurrunt, Pyramonti quoque obtinent, teste SEIP. Cubiti articulationem, ob indurata ligamenta immobilem, pristinam flexilitatem per talia balnea recuperasse, VAN SWIETEN vidit & CAPPEL contracturam a Mercurio in corpore retento, curatam. Ex his quæ de effectibus balneorum hæctenus monui, sequuntur regulæ, quæ sub eorum usu observandæ sunt; earum præcipuæ sunt, monente HIPPOCRATE, corpus a sordibus prius liberandum; plethora venæsectionibus imminuenda; frigus & omnes mentis perturbationes sedulo vitanda; æstate maxime usus balneorum suscipiendus, debiles præcipue, nonnisi sensim sensimque in balneum descendant, in universum regulis diæteticis accuratissime sit obtemperandum.

Aquæ minerales, quas etiam Veteres adhibuisse, FALLOPIUS probat, præter effectus, quos ratione aquæ edunt, propriis quoque a reliquis quibus scatent principiis, pollent, omnes cum salia media vehant, hinc omnes vires aperientes edunt, spissos humores attenuant, excretionem urinæ & transpirationis intendunt. Aquam marinam in morbis Glandularum maxime, & omnibus cutis vitiis ad libram unam pro dosi haustam, balnei autem sub forma adhibitam roborare in Epilepsia, Scorbuto, Morbis cutaneis egregie conferre CL. RUSSEL observationes evincunt. Illæ quæ Ferrum foveant, evidenter etiam roborant ad morbos, qui ab humoribus difficilius per systema venæ portarum movendis surgunt, cum magno successu adhibentur, & si quæ aliæ ad ulcera interna etiam cum successu possunt adhiberi, cum ichorem diluant & temperent, viscus debilitatum robovent, vires bonum sanguinem præparantes restaurent, id idem MORTON & SEIP multa experientia suffulti confirmant, mirandum omnino quod AVICENNÆ commentum de his aquis

ad morbos pectoris noxiis, adhuc dum etiam nimis frequenter obtineat: aquæ, quæ *Alcali fossile* vehunt, cum mucum pulmonum attenuent, & aliquid roboris pulmonibus dare videntur, hinc ad pulmones debiles aut tophis obfessos laudantur; illæ quæ *salis mirabilis* eam vehunt rationem, ut etiam amaræ inde evadant & incidentes effectus edunt, & alvum movent; *Sulphure* scatentes ad promovendam diaphoresin, roboranda solida, ulcera interna solidanda, præprimis faciunt. Spiritus, quem præeunte HOFFMANN, vulgo mire extollere solent, ad virtutem harum aquarum plane nihil facit, cum Physiologi uberrime evincant, aerem elasticum sanguinem subire non posse, & si eum subiret perniciosissimos editurum effectus; ex eis præterea, quæ in Pathologicis circa elasticorum in primas vias effectus docentur, sequitur elasticum aquarum mineralium ventriculo & intestinis adeo non conducere, ut eis etiam noxium esse jure reputetur, eodem sane res redibit, aer sive per fermentationem sive per effervescentiam extricatus & calore primarum viarum rarefactus, tragœdiam ludat. Circa potum harum aquarum, præter ea quæ sanitatis leges in universum suadent, cavendum ne a non assuetis nimis frigidæ assumantur, ne major quantitas, intervallis nimis brevibus, ingurgitetur, ne ventriculo cibus repleto ingerantur; purgantium dosin limitat numerus secessuum, inde excitatus, reliquæ non per dies sed per septimanas sunt usurpandæ, usque dum effectus, quem inde expectamus, obtineatur; earum quantitatem de die hauriendam, determinat ventriculus inde non gravatus; tandem & id adhuc est observandum, quod aquis foteriis, quarum ope demulcendi nobis animus est, aut a quarum stimulo noxiam quandam irritationem metuimus, optimo consilio lac adjiciatur.

Aquæ minerales, si sub forma balnei adhibentur, se ratione aquæ gerunt, ut supra dictum est, cum
autem

autem & ferrum & salia & sulphur & terræ, quibus scatent, fibras roborent, hinc effectus quidem balneorum aquæ dulcis edunt, quamdiu corpus ipsis immersum est, cum autem cuti applicatas relinquant partes, quæ illam firmiorem reddunt, alios quoque, qui ipsis proprii sunt, edunt effectus, hinc eædem quoque & vario alio fine præscribuntur & multis casibus vel aquæ dulci præferuntur. Cum salia resolvant, terræ & inter has maxime selenites, nec non sulphur & ferrum evidenter adstringant, alcalia insigniter abstergant, maxime si petroleo unita sunt, argillæ saponis effectus edant, hinc patet quomodo pro varia Medentis indicatione varium balneum debeat seligi, imo quomodo balnea naturalia per artem etiam efficaciora possint reddi.

Cum ex hætenus dictis liqueat, aquas foterias ratione principiorum quæ foveant agere, hæc principia autem iusta analysi quam accuratissime possint determinari, hinc evidens est, easdem, monente jam GALENO, ubivis posse imitari, nec opus esse ex longinquo accerere aquas, aut longo itinere adire, quas domi æque efficaces possumus parare: cum autem mutationi aëris, remotioni ab objectis domesticis, vitæ, toti prospiciendæ sanitati accommodatæ, non paucæ omnino vires sint ad mitigandos & curandos, chronicos maxime, morbos, ratio quoque fiduciæ in medicamentum a multis laudatum habenda sit, hinc nollem in totum morem ægrotos ad fontes foterios mittendi improbare.

De sedimento thermarum, quod vulgo *Lutum* dicere solent, non est quod multa verba faciam, sequitur illud naturam substantiarum unde efformatur, has Chemia inde eruit, earum autem facultates suis quæque locis dicentur.

Aqua destillata tanquam purissima ad scopos medicatos adhibetur.

ROBORANTIA.

§. 22.

Alimenta robur nativum conservant, id si per morbum fuerit imminutum, *Medicamentis Roborantibus* restituitur; imminuitur autem robur nativum sive vitio fluidorum, & tunc his prospiciendum vel per Chirurgiam, vel per medicamenta suis locis indicanda, sive vitio solidorum, horum robur, cum tam a soliditate pendeat, quam a propriis, quibus in corpore vivo gaudent, viribus, irritabilitate nimirum & vi nervea, hinc Roborantia quintuplici maxime modo videntur agere 1) fibras mechanice condensando, 2) glutinis rationem imminuendo, 3) partes terrestres augendo, 4) irritabilitatem intendendo, 5) vim nerveam excitando, primum Gymnastica, frictiones, frigus ligaturæ efficiunt, duo sequentia *Amara*, *Adstringentia* & *Resinæ* præstant, posteriora *Resinæ* & *Aromata*, ultimum, præprimis *Fragrantia*.

§. 23.

Placuit Auctoribus Roborantia pro variis, quæ ex eorum actione fluunt, effectibus variis nominibus appellare: *Visceralia* Barb. dicuntur, dum viscerum robori medentur, & cum Recentioribus receptum sit iustum viscerum robur tonum appellare, hinc eadem etiam *Tonica* solent dici, imo ipsis sequior ætas pro vario viscere, quod roborare putabantur adhuc propria nomina indidit *Cephalica*, *Cardiaca*, *Stomachica*, *Uterina* &c. aut pro varia quæ inde intenditur actione *Carminativa*, *Aphrodisiaca*, *Emmenagoga*, *Nervina* &c. eadem quia efficiunt, ut vasa minorum ordinum, crassiores quos acceperunt humores, majoribus reddant, *Discutientia* solent appellari. Indicari Roborantia quoties nativum robur deficit, aut id ipsum ex intentione Medici intendendum est, facile liquet: eorum abusus,

in universum morbos a rigiditate, ab angustia, ab errore impactorum, a retentione excernendorum post se ducit; de indicantibus & contra indicantibus singulorum Classium, singulis titulis dicetur.

§. 24.

I. AMARA.

Præ reliquis roborantibus indicantur *Amara*, 1) cum debilitati lentor quoque junctus est, hinc maxime conducunt in obstructione viscerum abdominalium, 2) si bilis sive iners est, sive non rite in canalem intestinalem effunditur, 3) si acrimonia alcalina primas vias obsidet, 4) si vermes obtinent, hinc *Anthelminticis* sequioris ævi adscribuntur, 5) Extus, ad humores frigidos resolvendos 6) Ad sphacelum exteriora occupantem.

Eorundem abusus, systema Venæ Portarum præcipue offendit, intestina exsiccat & inflamat, alvum obstruit, hæmorrhoides, febres & turbas in utero excitat.

α. VEGETABILIA.

ABROTANUM vid. *Aromata*.

ABSYNTHIUM, ἀψίνθιον, *Absinthe*, *Wermuth*. Ejus duplex genus hodie in officinis prostat, unum quod *Vulgare*, alterum quod *Ponticum* dicunt; valde probabile videtur, nostrum vulgare Veterum ponticum fuisse.

Vulgaris Folia laciniata sunt, laciniis latiusculis, utrinque alba, proprio odore, minus grato & sapore amarissimo instructa.

* *Pontici* Folia tenera sunt, tenuissime laciniata, odorem non fortem spirant, saporem habent levissime amarum, evidenter aromaticum.

Artemisia Absynthium L. BLACWELL 17. Receptaculo villoso, foliis multifidis, floribus cernuis, caule tomentoso distinguitur: *Pontica* L. BLACWELL 527. receptaculo nudo, foliorum laciniis linearibus, floribus cernuis & caule herbaceo agnoscitur; prior in omni Eu-

ropa; posterior in Helvetia & Germania Orientali occurrat, in hortis nostris colitur.

Folia Vulgaris $\frac{1}{3}$ fere Extracti aquosi largiuntur, quod amarissimum est, sed nauseoso odore caret, alcohol inde ex viridi flavicante colore tingitur, & omnem ejus odorem, æque ac saporem retinet; aqua inde destillata & odorata & sapida est, spiritus vini parum sub destillatione inde recipit. LEWIS. Olei flavii & amari $\frac{1}{256}$ fundit.

Sanguinem dissolvit SCHWENCKE.

Abfynthium vulgare, insigni qua gaudet amaritie, & oleo æthereo quod fovet, potens medicamentum est ad roborandas primas vias, attenuandum mucum, & corrigendam bilis inertiam, hinc ab omni tempore tanquam medicamentum polychrestum ad vitia digestionis fuit commendatum. HIPPOCRATES illud ad icterum, GALENUS hypochondriacis laudat, febres inde curatas ALBRECHT, ascitem VOLCKAMER vidit, & ad arcendum calculum, præeunte AETIO, Illustr. LINNÆUS laudat; longo usu podagram avertisse expertus est Illustr. HALLER qui & ejus vires ad icterum & hydropem vidit, EUGALENUS autem antiscorbuticas; idem cum egregie ad cavendam putredinem faciat, hinc celebratur ad omnes morbos malignos, & vel nimis frequenter præservationis ergo vino infusum, more a PALLADIO jam laudato, adhibetur; nec inefficax est ad necandos vermes & nidum eorum destruendum. Sed probe semper sub ejus usu retinendum, motum humorum inde augeri. Ejus Drachmæ duæ cum libra aquæ aut vini infunditur. Externe scopo stomachico & anthelminthico adhibetur, nec non discutiendi & contra sphaecelum defendendi ergo.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. vix efficax, * *Spiritus* parum proprii habet. *Conserva* VAL. CORD. *Syrupus simpl.* LEMERY: * *Syrupus compositus* MESUE non ingratum medicamentum: *Sal* VAL. CORD. præ

aliis salibus alcalinis, nullas proprias vires habet: *Essentia simpl.* ZWOELFFER. * *Essentia composita* JUNGKEN, simplicior est illa quam Parisienses habent: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ob acrimoniam, qua gaudet, vix intus datur, extus scopo carminativo & anthelmintico præscribitur: *Oleum coctum* VAL. CORD. ad unguenta & clysmata carminativa, anthelmintica, stomachica recipitur: *Extractum* VAL. CORD. * *Vinum* tam per fermentationem paratum COLUMELLÆ, quam id quod infusione fit, olim magni fiebat, Parisiensibus officinale. *Species pro Vino Absynthii* Nostrat. non male ad infusa stomachica adhibentur.

Ponticum ab aromate potius, quam ab amaritie dijudicandum est.

AGARICUS vid. *Purgant. specific.*

ALOES vid. *Purgant. specific.*

AMMEOS SEMEN vid. *Aromata.*

AMMONIACUM GUMMI. Succus concretus mediocri calore lentescens, qui sub forma magnorum frustorum ad nos adducitur, constat ex grumis flavescen-
tibus, quibus copiose grana lactei coloris, quæ sequior ætas *Ungues*, *Lachrymas*, *Amygdalas* dixit, immixta sunt, odorem habet fragrantem, saporem amarum, acriusculum, nauseosum.

Quo pluribus unguibus gaudet, eo melius.

Nostrum non videtur *ῥοπίσμα ἀμμωνιακόν* Veterum esse: ignoramus plantam unde desumitur, femina, quæ ipsi interdum commixta reperiuntur, illud ex umbellifera quadam planta desumi, videntur suadere.

Ex deserto Africæ Barca, ubi olim Jovis Ammonis templum celebrabatur, Alexandriam & inde ad nos ducitur.

Totum se ex aqua suspendi patitur & ipsi lacteum colorem affricat, inde autem elapso aliquo tempore denuo recedit, alcohol ejus dimidium dissolvit; nec oleum odoratum fundit, nec aqua inde abstracta eva-

dit odorata, spiritus inde destillatus levem odorem contrahit. Extracti aquosi, debiliore sapore instructi $\frac{2}{18}$ circiter & $\frac{3}{4}$ circiter extracti spirituosi sapidioris inde obtinuit CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{6}$ circiter, spirituosi $\frac{3}{4}$ NEUMANN.

Validas vires resolventes possidet, laudatur maxime ad mucum pulmonum attenuandum, nec non ad obstructa viscera abdominalia. Datur ad drachmam dimidiam, sub forma sive emulsionis sive pilularum. Extus quoque cum magno successu adhibetur ad resolvendos tumores scirrhomatosos, scrophulas, tophos &c. Applicatur sub forma cataplasmati, emplastri, unguenti &c.

* *Spiritus* & *Oleum* VAL. CORD. præ aliis spiritibus & oleis empyreumaticis vegetabilibus nihil proprii videntur habere: *Pilule de Ammoniaco* QUERCETANI. Rationem G. Ammoniaco auxerunt Nostrates, & adhuc magis Wurtembergenses, qui minus extracti Aloës & Myrrhæ quoque recipiunt; medicamentum variam adhuc correctionem admittens, vi resolvante insigni gaudet, & cum successu ad attenuandum mucum pulmonalem, & referanda viscera abdominalia adhibetur, scopo resolvendi ad scrupulum unum, purgandi ergo ad drachmam dimidiam datur; magis placent * *Pilule Tartaræ* BONTII, cum simpliciores sint, in his Tartarus Vitriolatus expungendus. * *Syrupus* Wurtemberg. egregium ad affectus pectoris mucosos videtur medicamentum esse. *Emplastrum sive Ceratum de Ammoniaco* FOREST. Recentior nostri Dispensatorii editio præscriptionem Wurtembergensium sequitur, magis placet illa FORESTI, laudatur hoc medicamentum ob vires resolventes, quas & ad ipsa viscera extendere dicitur.

* ANAGALLIS, *Muron*, *Gauchheil*. Recipimus Cauliculos cum foliis, quæ ovato oblonga sunt, acumine terminata, integerrima, sapore acri & amaro linguam feriunt.

ANAGALLIS. Corollam habet quinquefidam, rotatam, regularem, isantheram, monogynam, calice quinquefido sustentatam & capsulam horizontaliter dehiscentem: *Arvensis* L. BLACWELL 43. & 274. foliis ovatis & sessilibus agnoscitur, vulgo illa quæ florem phoeniceum habet, solet in usum trahi.

Crescit in omni Europa, præter maxime septentrionalem.

Dat extracti aquosi & amari $\frac{3}{8}$, resinæ magis amaræ & acris $\frac{1}{4}$. BUCH. SCHRADER inde $\frac{1}{3}$ extracti aquosi, ultra $\frac{1}{5}$ resinosi obtinuit.

Resolvendi ergo jam a GALENO laudatur, hinc feminæ Westphalæ illam ad pellendos menses adhibent, teste HOFFMANN; sub seculi superioris initia, QUERCETANI & HARTMANN maxime auctoritate ejus contra melancholiam vires cœperunt extolli, unde quoque Germanica denominatio surrexit, BOENNCKEN eas etiam propriis observationibus confirmare nititur; maxime autem ejus vis antilyssa solet laudari, quam post RUFUM plures Auctores adducunt, MAROLDUS & BRUCH propriis observationibus evincere cupiunt, inefficacem Ill. HALLER vidit; sed & fateor me semper plus Chirurgiæ, quam cuicunque etiam specifico, cum homo ab animali rabido morsus fuerit, fidere. Datur singulis diebus demorsis ad scrupulos quatuor, sub forma pulveris, quem quoque quotidie vulneri, usque dum consolidatum fuerit, jubent inspergi. Externe abstergendi ergo ab HIPPOCRATE commendatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners æque ac * *Oleum coctum* August. quod nescio cur ad dolores colicos laudant.

* *ARISTOLOCHIA*. Potius a viribus secundum PLINIUM & DIOSCORIDEM, quam a proprio alicujus Viri nomine, ut CICERO autumat, denominata esse videtur. Sub hoc nomine varium radicum genus officinæ recipiunt.

Aristolochia longa, mas ἀριστολόχια μακρά, ἀρρήν, *Aristolochie longue*, lange *Osterluceywurzel*, pollicis circiter crassitiem, dimidii pedis longitudinem habet, leviter rugosa, extus dilute fusca, intus ex luteo-albens, leviter spongiosa, odore nullo, sapore aromatico, quem acriuscule amarus excipit, instructa.

ARISTOLOCHIA. Corolla nuda gaudet, ex basi ventricosa in limbum producta, hexanthera, monogyna, capsula sexangulari: *Longa* BLACWELL 257. foliis cordatis, integerrimis, petiolatis & floribus solitariis distinguitur.

Crescit in Europa meridionali.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires transmittit, spiritus vini inde si destillatur, fere iners, aqua odorata & sapida, cum ipsi oleum odoratum sit immixtum, Extractum spirituosum saporem radice retinet, aquosum nauseosum est. LEWIS. Extracti aquosi rob sambuci redolentis, subsalfo amaricantis $\frac{1}{3}$, spirituosii aloen spirantis, valde amari, austeriusculi $\frac{1}{4}$ obtinuit inde CARTHEUSER.

Ob vires abstergentes, quarum suspicionem ejus sapor præbet (§. 7.) in morbis pectoris frigidis, obstructione viscerum abdominalium aut vasorum uterinorum, præeunte HIPPOCRATE, laudatur. Externe ab ejus pulvere egregios in ulcere cacætheo tibiæ effectus vidit SIMON PAULI.

Aristolochia rotunda, femina DIOSC. *Malum terræ*, ἀριστολόχια στρογγύλη, Σηλεῖα, *Aristolochie ronde*, runde *Osterlucey*. Radices nobis subministrat ex pluribus tuberibus concretas, rugosas, priore pallidiores, intus rufas, antecedente acriores & magis amaras.

Aristolochia rotunda L. BLACWELL 256 folia cordiformia, parum petiolata & flores solitarios habet.

In iisdem cum priori locis crescit; simili quoque ratione se ad menstrua habet. LEWIS.

Præ longa magis abstergere; GALENUS monuit &

sapor fuadet, tincturæ spirituosæ inde extractæ vires antarthriticas celebrat KLAUNIG.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochia Clematitis, *Cretica*, ἀρισολόχια κληματίτις, *Aristolochie de Vigne*, *Osterlucey*. Radices & Folia officinæ recipiunt.

Radices longæ sunt, fibrosæ, digito minimo angustiores, extus rufescunt, intus pallidæ, antecedentibus minus acres & minus amaræ, inodoræ.

Folia cordiformia; firmula, viridia, sapore acrisculo prædita sunt.

Aristolochia Clematitis L. BLACWELL 255 foliis cordatis & floribus confertis axillaribus distinguitur.

Etiam in Europam temperatam ascendit, creberrimum ad vites nostras vitium.

Radices ad eisdem ac antecedentes adhibentur usus, iis evidenter debiliores, ab HELDIO multum ad arthritidem celebrantur. Folia nostrates vino macerant & tanquam vulnerarium polychrestum adhibent.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochiæ Pistorochiæ, *Maris* DIOSC. *Polyrrhizæ*, *Aristolochie menue*, *petite Aristolochie*, Radices ex communi capite plures fibras longas & tenues emittunt, subluteæ, odore non ingrato, sapore acris & amaro gaudent.

Aristolochia Pistorochia L. foliis cordatis crenulatis & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Europa meridionali.

Proxime antecedentis vires habet.

Aristolochiæ fabacæ Barb. *Holwurz*, Radices sunt bulbosæ mox solidæ, mox cavæ, cute fusca tectæ, sub qua caro alba & amara hæret.

FUMARIA. Corolla irregulari, in calcar educta, calice nullo aut diphylo sustentata, hexanthera, monogyna, filicula uniloculari gaudet: *Bulbosa* L. BLACWELL 534. caule simplici & bracteis longitudine florum distinguitur.

Copiose in Europa calida & temperata crescit, in Borussiam usque ascendit.

Extracti aquosi valde amari ultra $\frac{3}{8}$, resinosi amari, acris $\frac{3}{16}$ circiter sistit. CARTHEUSER.

Inter primos TRAGUS has radices Aristolochiis annumeravit, nulla propria vi, præ aliis amaris, instructas.

AURANTIA AMARA v. *Fr. Horraei.*

* BDELLIUM GUMMI, *βδέλλα*. Sub hoc nomine hodie asservamus massas majusculas ex rubro fuscas, quarum portiones a fordibus liberæ pellucent, inter dentes friabiles, & eis leviter adhærentes, earum fumus suavem odorem spirat, sapor evidenter amarus est.

Ex Arabia, India & Africa ad nos adducitur, nondum constat ex quo vegetabili.

Et alcohol & aqua largam ejus portionem dissolvunt, aqua inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini levissime. LEWIS. Extracti aquosi amaricantis & aromatici ultra $\frac{3}{8}$ & totidem spirituosi largitur. CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$. NEUMANN.

Valide resolvit, hinc jam a GALENO ad mucum viarum primarum & urinariarum nec non pectoris, externe quoque ad tumores aquosos & mucosos commendatur; multi quoque illud, præeunte FORESTO, sive intus sumtum, sive accensi fumum, ano recipiendum, ad hæmorrhoides laudant.

BEHEN NUCES vid. *Emollientia.*

BERBERIS RADIX vid. *Fr. Horraei.*

BRYONIA vid. *Emetica*

* BUCULA Barb. *Consolida media* Barb. *Bugle*, *Goldengunsel*. Folia recipimus ovato oblonga longis petiolis sustentata, margine dentato notata, sapore amaro instructa.

AJUGA. Corolla labiata, cujus labium superius bifidum & minimum est, inferius trifidum, calice

quinquefido sustentata & feminibus nudis gaudet:
Reptans L. stolones reptantes habet.

In Borussiam usque ascendit.

A vi adstringente laudata, hodie evilesceere cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

CALAMUS vid. *Aromata*.

* CALENDULA Barb. *Soucy*, *Ringelblume*. Flores læte luteos exhibet, ligulatos, superne incisos, qui exsiccati omni odore & sapore carent, aquam autem, cum qua infunduntur, amaram reddunt.

CALENDULA. Flore mixto gaudet, calice simplici multipartito, receptaculo nudo, feminibus triangularibus, incurvis: *Officinalis* L. BLACWELL 106 feminibus crassis, muricatis & foliis spatulatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosus inde obtinuit CARTHEUSER

Cum hi flores exsiccatione omnem odorem, quem recentes spirabant, exuant, hinc ab illis minus bene siue aromaticæ siue balsamicæ vires expectantur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. omnino iners, * *Acetum* & * *Conserva* Seculo XVI in officinas intrarunt, cum flores Calendulæ multum seculo antecedente contra pestem fuerint laudati.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

* CARDIACA Barb. *Agripeaume*, *Herzgespann*. Sistit Folia quæ ex angustiore sine dilatantur & tribus dentibus inæqualibus terminantur, odorem nullum, saporem intensius amarum habent.

LEONURUS. Corollam exhibet labiatam, calice pentagono & quinquefido sustentatam, labium superius integerrimum, villosum, inferius tripartitum, parum inæquale, reflexum, femina nuda: *Cardiaca* L. foliis trifidis, laciniis vix incisus distinguitur. BLACW. 171.

Ubique in Europa occurrit.

Ob amaritiem viscidos primarum viarum humores attenuare, easque roborare videtur, hinc ad distenta hypochondria & cardiogmum infantum multum olim laudabatur.

Unguentum Cardiacum SCHROED. Cardiacam non pro basi habet, medicamentum resolvens, multo in usu est ad cardiogmum.

CARDUUS BENEDICTUS Barb. *Chardon Benit*, *Cardenbenedicten*. Et Folia & Semina adhibemus: illa sunt oblonga magnis sinubus dentata, hispida, inodora, intense amara; hæc majuscula, ventricosa, striata, flava, margine rotundo coronata, qui in fetas rigidas educitur, medulla alba & dulci farta.

CENTAUREA flores compositos tubulosos, calice imbricato comprehensos habet, receptaculum setosum, semina papposa: *Benedicta* L. BLACWELL 476. calice per maturitatem clauso, duplicato spinoso, floribus parum difformibus, foliis semidecurrentibus, denticulato-spinosis distinguitur.

Europæ Meridionali & Orienti propria planta, FRIDERICO Imperatori ex India, sub initium Seculi XVI allata, teste TRAGO, apud nos in agris colitur.

Extracti spirituosi $\frac{1}{7}$ circiter, aquosi autem $\frac{3}{4}$ circiter largiuntur folia. NEUMANN.

Primæ viæ a foliis roborantur, hinc eadem ad febres intermittentes & alios morbos a læsis digestionis viribus commendantur: laudari quoque solent a vi propria sudorifera, non video quo jure; & si quidem ad morbos malignos profunt, de quo mihi saltem nulla justa observatio innotuit, proderunt virtute omnibus amaris communi. (§. VII.)

* Semina unice ratione nuclei oleosi agunt, hic cum parvam ad involucrum, quo cingitur, rationem habeat, & illa sæpe carie exesa in officinis occurrant, hinc rarius in usum trahuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners: * *Extractum*

EJUSD. *Essentia* Noric. * *Syrupus* QUERCET. * *Sal per incinerationem paratus* nihil proprii habet.

CARLINA vel CARDOPATIUM Barb. *Ebertswurzel* num χαράιλεον Veter. ? Desumitur inde Radix quæ fibrosa est, digitum crassa, aliquot pollices longa, rugosa, superne in aliquot ramos divisa, extus fusca, intus ex albo flava, odore proprio nauseoso, sapore acri & multum amaro instructa.

CARLINA. Florem compositum habet tubulosum, calice imbricato & cujus squammæ externæ siccae sunt cinctum, receptaculum paleacum & semina papposa: *Acaulis* L. BLACWELL 532 caule unifloro distinguitur.

Non ascendit ultra Germaniam septentrionalem, nec in Anglia occurrit.

Aqua parum inde recipit, $\frac{1}{2} \frac{1}{20}$ olei odorati spissi largitur. LEWIS. Olei spissi $\frac{1}{10} \frac{1}{8}$, Extracti resinosi ultra $\frac{1}{11}$ & ultra $\frac{1}{2}$ aquosi inertioris NEUMANN inde obtinuit. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{4}$ circiter. CARTHEUSER.

A viribus contra pestem maxime laudatur, quas cum in exercitu CAROLI M. probasse dicitur, inde nomen suum accepisse volunt, hodie rarissime hominibus exhibetur, multus autem ejus usus est in Mulo-medicina.

CASCARILLA vid. *Aromata*.

CENTAUREUM MINUS, πενταύριον μικρόν, λιμναϊόν, *Centaureum Lepton*, *Fel terra*, *petite Centaurée*, *tausend Gulden-Blumen*. Ejus flores adhibentur cum summis caulibus, quos aggregatim terminant, rubri inodori, intense amari, cum sensu acrimoniæ.

GENTIANA. Corollam monopetalam, cujus laciniarum numerus varius est, calice sustentatam, pentantheram, digynam, capsulam unilocularem habet: *Centaurium* L. BLACWELL 452 corollis quinquefidis, infundibuli formibus, stylo unico, & caule dichotomo distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Tam aquosa quam spirituosa menstrua vires inde extrahunt. LEWIS. Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{2}{3}$ exhibet. NEUMANN.

Multum laudatur ad roborandas primas vias & aperiendas obstructions viscerum abdominalium, mo-
nente jam GALENO, hinc ad fugandas febres multum commendatur, ad podagram ab AETIO; a MAUR. HOFFMANN hydropicis auxilium attulisse fuit observatum. Extus ad ulcera maligna laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. & odore & sapore satis evidentibus, sed minus gratis gaudet, evidenti acrimonia linguam ferit, hinc nollem inertem dicere:
* *Extractum* EJUSD. ad scrupulum dimidium pro dosi datur: * *Essentia* Wurtemberg a collectoribus Dispensatorii ad drachmas duas data, alvum ducere est observata: * *Syrupus* ZWÆLFFER. *Conserva* Hafniens. *Sal per incinerationem* SCHROED.

CHAMÆDRIS, χαμαίδρις, χαμαίδρις, λιμόδρις, *Germandrée*, *Gamenderlein*. Inde prostant Folia parva, oblongo-ovata, crenata, inodora, amara.

TEUCRIUM. Corolla labiata, labio superiore deficiente, inferiore quinquefida, lacinia media maxima, calice quinquefido sustentata, gymnosperma gaudet: *Chamædris* L. BLACWELL 180 foliis ovatis petiolatis & floribus pedunculatis, crenatis distinguitur.

Crescit in Europa minus septentrionali, in Saxonia adhuc occurrit.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires largitur, Extractum aquosum magis amarum est quam spirituosum. LEWIS. Utrumque in pari ratione vehit. CARTHEUS.

A vi resolvente & aperiente maxime commendatur, præeunte GALENO. VESALIUS ad podagram commendatam recenset, RAJUS polychrestam ad referandas mensium obstructions & curandas scrophulas, RIVERIUS & CHOMEL ad febres intermittentes.

* *Extractum* VAL. CORD.

CHAMÆMELUM, *Chamomilla* Barbar. χαμαίμηλον, ἀνθεμῖς, *Camomille*, *Camillen*. Affervamus ejus Flores, qui parvi sunt, compositi, mixti, radio albo & disco flavo instructi, odorem proprium fortem spirant, sapore gaudeat amaro, cui quædam acrimonia juncta est. Triplex florum Chamæmeli genus recensetur inter plantas officinales, quorum uni *Vulgaris* nomen relinquunt, alterum a *Roma*, tertium a *fetore* denominant.

Primum defumitur a *MATRICARIA* floribus mixtis, calice hemisphærico, cujus squammæ fere æquales sunt, sustentatis, receptaculo & feminibus nudis instructa: *Chamomilla* L. BLACWELL 298 receptaculis conicis, ligulis non deflexis & foliis fetaceis, parum tomentosis distinguenda.

In omni Europa vulgaris.

Secundum est *ANTHEMIS* floribus mixtis, calice hemisphærico, feminibus nudis, receptaculo-paleaceo instructa: *Nobilis* L. BLACWELL 526 foliis fetaceis & canescentibus distincta.

In Europa temperata, inter nos quoque occurrit & in Anglia.

Officinæ Germanicæ nonnisi varietatem floribus plenis recipiunt, quæ minus adorata est, & minorem saporem habet; in hortis apud nos colitur.

* Tertium subministrat *Anthemis Cotula* L. receptaculo conico, ligulis angustissimis & foliis viridibus agnoscenda: in iisdem cum prima locis crescit.

Florum Chamomillæ Vulgaris libra, olei quod per plures annos cæruleum colorem servat, CL. LEWIS drachmas tres, NEUMANN scrupulum unum, mihi drachmam unam subministravit, flores Chamomillæ Romanæ LEWIS olei flavi drachmas quinque exhibuerunt, ego ex triginta libris florum Chamomillæ foetidæ plane nihil olei recepi. NEUMANN porro

expertus est Vulgares æque ac Romanos $\frac{1}{2}$ extracti aquosi & $\frac{3}{8}$ extracti spirituosi vehere, quod utrumque inertius est. Ex floribus Chamomillæ Romanæ CAR-
THEUSER $\frac{1}{2}$ fere extracti aquosi, $\frac{1}{3}$ spirituosi, ex Vulgaribus similes fere rationes obtinuit.

Possidet Chamæmelum vires insignes ad referandas obstructions viscerum abdominalium, observante GALENO, & ab HOFFMANN insigniter ad malum hypochondriacum laudatur, principio, quo scatet, odorato evidenter in nervos agit, hinc jam ab Ægyptiis, ad febres intermittentes fuit commendatum, id quod quoque plurimi ex posterioribus Medicis observarunt, inter quos GASER, ZACUTUM, DIEMERBROECK, BAGLIV, MORTON, WERLHOFF, HOFFMANN, SCHULZ, BOERHAAVE nominasse sufficiat, ejus vires sopientes etiam, in omni spasmorum genere insignes fuerunt observatæ, ad dolores ventriculi & intestinorum multum a FORESTO laudatur, ad nephritidem a S. PAULI & HAGENDORN, ad dolores post partum a FORESTO, ad referanda lochia a TREW, & intus & extus applicatum se egregie gerere ad tormina dysenterica vidit Illustris PRINGLE & eximias vires antisepticas habere.

Extus cum magno successu ad epithemata & cataplasmata discutientia & resolventia adhibetur.

Aqua destillata VAL. CORD. efficax omnino. *Aqua Carminativa* DORNCRELLII præter flores Chamomillæ, etiam varia alia carminativa recipit, concinnior omnino posset parari, ad duo cochlearia pro dosi datur in colica flatulenta. * *Aqua Carminativa* SCHROED. vinosa est, calidiora quoque quam antecedens ingredientia habet, hinc nonnisi in casibus frigidis adhibenda. * *Aqua Carminativa* Wurtemb. est Dorncrelliana correctæ: * *Aqua Carminativa spirituosæ* Wurtemberg. Calidum medicamentum, quod ad

ad aliquot drachmas, post usum flatulentorum, assumitur: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ad guttas octo intus datur, egregium antispasmodicum: *Oleum per Infusionem* AETII, male per coctionem parari jubetur, discutiendi & sopiendi ergo praescribitur, cynanchen gravissimam ejus usu externo sopitam vidit SARTORIUS: *Syrupus* August. * *Tinctura Spirituosa* Paris.

CHAMÆPITYS, χαμαίπιτος, δλόκυρον, ἰωνιὰ, σιδνητίς, *Ivette*, *Schlagkräutlein*. Folia exhibet officinis hirsuta, trifida, odore nullo, sapore amaro, qui aliquid aromatici habet, instructa.

Teucrium Chamæpitys L. BLACWELL 528. folia trifida habet & flores sessiles, solitarios.

In Marchiam usque ascendit.

Aqua æque ac alcohol vires inde extrahunt, Oleum odoratum fundit, Extractum aquosum amarum est & salinum, spirituosum dulciusculum & acre. LEWIS; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ & totidem spirituosi largitur. CAR-
THEUSER,

Ad eosdem ac Chamædrys, praeunte GALENO, morbos adhibetur; ob evidentius principium balsamicum vel praeferenda esse videtur.

CICHORIUM vid. *Olera*.

CHINÆ CORTEX vid. *Aromata*.

CINÆ SEMEN Barb. an σαντόνιον Veterum? hanc vocem in *Sanctum* inflexerunt, prouti Italorum *Zina* in *Cina*, *Semen Contra*, *Wissamæn*. Prostant his nominibus Semina oblonga, flava, stipitibus inquinata, sapore amaro cui aliquid acris junctum est, odore forti, nauseoso instructa. Id quod ab *Aleppo* denominatur reliquis praestat, hoc excipit *Orientale*, *Indicum* ab exiguis flosculis, *Barbarum* seu *Africanum*, a cauliculis maxime constituitur.

Artemisia Judaica L. foliis caulinis obovatis, obtusis, lobatis, floribus paniculatis & pedicellatis distinguitur. Crescit in Syria, Persia &c.

Tam aqua quam alcohol ejus saporem & odorem recipiunt, infusum spirituosum majorem, præ aquoso, gratiam habet, Extractum aquosum inodorum est LEWIS: NEUMANN $\frac{7}{17}$ Extracti spirituosi $\frac{13}{24}$ aquosi, fere inertis obtinuit: CARTHEUSER autem hujus ultra $\frac{3}{8}$, illius $\frac{5}{8}$.

Inter Latino-Barbaros hoc medicamentum cœpit in usum trahi, nec male remedium, quod acrimoniâ habet, foetet & amarum est, ad hunc scopum recipitur. Datur ad scrupulum unum. Cum multi nauseosum medicamentum horreant, hinc a MATTHIOLI ætate prostat, saccharo incrustatum sive

Confectio: * *Pulvis contra Vermes* Nostrat. præter semen Cinæ etiam alia anthelmintica & cathartica recipit; inde parantur *Tabula* Nostrat. * *Morsuli contra Vermes* Wurtemb. $\frac{1}{24}$ Æthiopis mineralis & totidem radicis Jalappæ vehunt.

COLOCYNTHIS vid. *Purgantia Specifica*.

* COLUBRINUM LIGNUM Barb. *Bois Couleuvrée*, *Schlangenholz*. Adducitur ad nos sub forma frustorum, quæ dimidii pedis circiter crassitiem habent, solida sunt, ponderosa, colore albo, cui lutescens accedit instructa; cortex, quo teguntur, castaneus est, rugosus, & tuberculis concoloribus, sparsis gaudet, odor nullus, sapor valde amarus.

STRYCHNOS. Corollam quinquéfidam, simili calice sustentatam habet, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, feminibus villosis fartam: *Colubrina* L. BLACWELL 403 foliis trinerviis distinguitur.

Crescit in India.

CARTHEUSER inde $\frac{1}{7}$ circiter Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{4}$ fere spirituosi æque amari obtinuit, & observavit aquam inde abstractam, balsamicum odorem spirare.

Ab Indis commendatur ad morsus serpentum; Seculo XVI in Europa innotuit, ad curandas febres &

enecandos vermes a quibusdam laudatur: HEYDE inde stuporem, tremorem, fatuitatem, surrexisse observavit. A medicamento suspecto, & quod præ aliis securioribus nihil proprii habet, jure abstinemus. Commendatur ad sesqui drachmam, aqua infusum.

* CONSOLIDA REGALIS Barb. *Calcatrippa* Barb. *Δελφίνιον*? *Pied d'Alouette*, *Ritterspörlein*. Inde recipimus Flores qui cærulei sunt, amari, inodori, & qui cum aqua infusi tincturam rufam fiunt.

DELPHINIUM. Corollam quinquepetalam irregularem, nectario caudato instructam, polyantheram, mono-seu triginam, capsulam unam seu tres habet: *Consolida* L. BLACWELL 29. nectariis monophyllis, caule subdiviso gaudet

Crescit ubique in Europa.

Extracti spirituosus $\frac{5}{24}$, aquosi ultra $\frac{3}{8}$ largitur, utrumque Extractum odorem suavem spirat. CAR-
THEUSER.

Præter vires, quas cum omnibus amaris communes habet, ego saltem nullas proprias inde expecto, nec video quo jure ipsi olim traumaticas adscripserint.

Aqua destillata VAL. CORD. Cur ad morbos oculorum laudetur, non perspicio.

* COSTUS, *κόστος*. Noster ab illo Veterum evidenter diversus est; primus AVICENNA amari mentionem fecit, Græci recentiores demum dulcem addiderunt; inter Recentiores de hoc non constat, hodie pro eo Canellam albam exhibere solent; tam dulcis quam Arabicus, quos POMET habet, ex mente potius ficti esse, quam vere obtinere videntur; unicus igitur modo prostat Costus nimirum *Amarus*, qui constituitur a Radicibus aliquot pollices longis, unum crassis, extus flavis, intus profundius tinctis, medulla laxa fartis, violas olentibus, sapore evidenter amaro & acri instructis.

COSTUS L. Corolla a quatuor petalis efformatur,

quorum unum labiatum est, labio superiore simplici, inferius sexpartitum, calice tridentato supero sustentata, monanthera, monogyna; fructus est capsula trilocularis, polypyrena.

Crescit in India.

Extractum aquosum vix odorum, non multum amarum $\frac{2}{3}$, spirituosum magis amarum, vix $\frac{1}{9}$ radice æquat.
LEWIS.

Amaritie, qua gaudet, & principio acri humores attenuat & solida roborat, expectorantibus, diureticis & diaphoreticis adscribitur.

Dosis ad drachmas duas in Infuso.

* *Caryocostinum* BAYRI est medicamentum purgans quod $\frac{1}{16}$ Diagrydii vehit, * *Extractum Maracostinum* MINDERERI, absurda formula in qua Aloes primas, Costus autem & Marum exiguas valde rationes habent, Wurtembergenses aliquatenus correctum præscribunt: * *Oleum Costinum*, MESUE nec hujus compositio placet.

CROCUS vid. *Aromata*.

CUPRESSI NUCES vid. *Adstringentia*.

* CYANUS Barb. *Bluet*, *Kornblumen*. Recipimus Flores ex calice evulso, tubulosos, in plures lacinias dissectos, pulchre cæruleos, inodoros, qui, si ficci gustantur, insipidi sunt, aquam autem, cum qua infunduntur, evidenter amaram reddunt.

Centaurea Cyanus L. BLACWELL 270 calicis squammis ferratis & foliis linearibus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, æstate floret.

Vires resolventes, aperientes, diureticas inde se expertos esse, HOFFMANN & ALBRECHT testantur.

Aqua destillata SRHROED. quid ad curandos oculorum morbos debeat facere, ego saltem non perspicio.

DICTAMNUS ALBUS vid. *Aromata*.

ELATERIUM vid. *Vomitoria*.

ENDIVIA vid. *Olera*.

* EUPATORIUM, *εὐπατόριον*, illud Græcorum est omnino Agrimonia, quos quoque AVICENNA sequitur, id autem cujus MESUE mentionem facit, ita vage descriptum reperio, ut nihil de eo audeam decidere; quod hodie *Cannabini*, *Kunnigundskraut*, *Eupatoire* nomine prostat, sub Latino-Barbaris demum cœpit in usu esse. Ejus recipimus Folia cum floribus, illa sunt digitata, oblonga, acuminata, ferrata, amara, hi parvi, rufescentes, tubulosi, semini papposo insident.

EUPATORIUM. Floribus compositis tubulosis, calice imbricato, inæquali sustentatis, thalamo nudo insistentibus & feminibus papposis instruitur. *Cannabinum* L. BLACWELL 110 foliis digitatis gaudet.

Crescit ad aquas, rarius in Septentrione occurrit.

Ad aperienda viscera abdominalia olim laudabatur & ad referandos menses, & ad curandum hydropem commendabatur; extus contra œdemata & hydrocelem in usum trahitur.

EUPHRASIA potius *Eufragia* Barb. *Euphrase*, *Augentrost*. Caules officinis exhibet teneros, foliis viridibus, rugosis, dentatis, levius amaris, adstringentibus, salinis vestitos, nec non floribus albis, qui sive luteis sive purpureis lineis picti sunt.

EUPHRASIA. Calice quadrifido sustentat florem labiatum, cujus labium superius concavum, inferius tripartitum est, laciniis æqualibus, capsula gaudet biloculari. *Officinalis* L. BLACWELL. 427. foliis ovatis, argute dentatis distinguitur.

Frequentissime per omnem Europam occurrit.

Ad vitia oculorum a Latino-Barbaris commendata, HILDANUS ejus ope septuagenariis videndi facultatem restituit: LANZONIUS eandem ad caliginem curandam cum successu adhibuit, inter nos Vir vixit qui vino cum Euphrasia, ad monitum VILLANOVANI, con fermentato utens, octogenarius optima visus acie pollebat; num hi effectus vere Euphrasie adscribendi

sunt? vix id mihi persuadere possum, & nullus dubito, noxas, quas commilito LOBELII a vino, quod Euphrasiam habuit, expertus est, potius vino in nimis magna quantitate hausto, quam innocenti omnino herbæ, adscribendas esse. Scopo oculos roborandi, sive cum musto confermentatur, sive pani incoquitur & per annos ejus usus continuatur; vires quas ab hac herba in referendis obstructis viis biliari-bus HOFFMANN est expertus, ex ejus indole amara & subsalsa fluunt. Extus quoque ad affectus oculorum adhibetur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. iners omnino est.
 * *Conserva* VAL, CORD. * *Tragea Ophthalmica* Wurtemberg. in morbis oculorum a spissitudine humorum conducere videtur.

* *FABÆ ST. IGNATII* Recent. sunt Nuces oblongæ, avellana majores, angulares, substantia duriorè, intus splendente, ad cornu accedente, efformatæ, extus gryfæ, sapore amarissimo instructæ.

CAMELLUS ad insulas Philippinas Missionarius primus harum fabarum meminit sub finem seculi superioris, arborem unde desumuntur adeo imperfectè describit, ut ejus character definiri non possit; ipsas fabas, venenis resistere & incantationibus asserit, antifebriles præterea, diureticas, emenagogas, aristolochicas, anthelminticas, stomachicas vires possidere, vomitum, catharsin, tremores & convulsiones inde excitari quoque vidit. Medicamento, de cujus viribus nonnisi per tumultuaria experimenta constat, rectissime hodie abstinemus. In *Société Royale de Médecine* pro dosi exhibitum, efficax contra febres cortice Chinæ non fugiendas fuit observatum.

Continent $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{24}$ spirituosi. NEU-MANN.

FOENUGRÆCUM vid. *Emollientia*.

FRAXINUS, *μελία*, *Fresne*, *Eschenbaum*. Inde Cortex

& Semen ad usus medicatos adhibentur, ille gryseus est cum admixto fusco, sapore evidenter amaro gaudet; hoc oblongum, compressum, fuscum, tenax, sapore adstringente præditum est cum quadam acrimonia, cui aliquid oleosi & levissime acris accedit, obvolvitur involucro sicco, dilutius fusco, quod ipsum multum excedit, progrediendo dilatatur & obtuse terminatur, unde a Latino-Barbaris *Lingua Avis* dicitur.

FRAXINUS. Corolla mox bifida, mox quadrifida gaudet, interdum calice sustentata, flores mox hermaproditæ, mox relativi sunt, & hi in quibusdam monophyti, in aliis diphyti, mares diandri, feminae monogynæ; semen crusta membranacea compressa & producta, tectum, characterem essentialem constituit: *Excelsior* L. BLACWELL 328 foliis ferratis, oblongis, floribus apetalis, androgynis agnoscitur.

Crescit in omni Europa.

Semen HIPPOCRATES ad dolores uteri & pellen- dam urinam adhibuit, FLOYER quartanum inde vidit curatam, vis aphrodisiaca, quam ipsi Arabes adscribunt, fabuloso de signaturis commento nititur.

Corticem a longo jam retro tempore multum ad aperienda viscera abdominalia commendant, sunt qui eundem ligno quajaco omnino substitui posse contendunt.

FUMARIA Barb. *καπν* ☉, *Fumeterre*, *Taubenkropf*. Ejus prostant cauliculi teneri, ramosi, quadrangulares, quibus longis petiolis insident folia tenuiter secta, una cum floribus parvis & rubentibus; tota planta evidenti amaritie gaudet.

Fumaria officinalis L. BLACWELL 237 pericarpis monospermis & foliis nudis distinguitur.

Per omnem æstatem in omni Europa obtinet.

Extractum aquosum amarum est & salinum, spirituosum parum amarum est, neutiquam salinum. LEWIS.

Ab omni tempore ad referenda viscera abdominalia

laudata fuit, icterum & vomitum inde curatos vidit RIVERIUS, efficax præterea ad scorbutum est & ad dyscrasiam, unde varium scabiei genus surgit, ut S. PAULI observationibus probat, DE LINDERN illam cum egregio successu tæniæ latæ opposuit. Datur sive succus ad uncias quatuor, sive ejus manipulus cum appropriato, ad Medici intentionem, menstruo, infunditur.

Aquæ Fumariæ VAL. CORD. iners omnino aqua, quam, JUNCKERI auctoritate seducti non pauci medici, sanguinem acrius commovere & impellere sibi persuaferunt: * *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* VAL. CORD. ad scrupulum unum exhibetur: * *Syrupus* August. * *Essentia* Wurtembergens.

GALBANUM vid. *Resolventia*.

GENISTA vid. *Diuretica*.

GENTIANA, γεντιάνη, *Enzian*. Radix ejus exsiccata, aliquot pollices crassa est, rugosa, fungosa, secedit in plures fibras digitum crassas, extus fusca, intus flava, odore nullo, sapore amarissimo instructa.

Gentiana lutea L. Corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis distinguitur.

Ad Lapponiam & Norwegiam usque ascendit, non occurrit in Floris Saxoniae.

Spiritus vini inde majorem, quam aqua amaritiem extrahit. LEWIS.

Extracti aquosi $\frac{9}{16}$, spirituoosi $\frac{7}{16}$ fere obtinuit NEUMANN. CARTHEUSER autem illius fere $\frac{3}{8}$, hujus ultra $\frac{1}{4}$.

A GENTIO Illyriæ Rege, qui XXXVIII ab orbe condito seculo floruit, primum in usum tracta radix primas vias roborat, obstructions abdominales referat, monente jam GALENO, ad curandas febres intermittentes & necandos vermes adhibetur, laudatur quoque podagricis, nec non ad curandum calculum. Ill. PRINGLE ejus vim antisepticam confirmavit; Cl. PLENCK efficaciam extracti ad scrophulas.

Extus inde turundæ efformantur ad dilatanda orificia vulnerum & ulcerum, adhibetur quoque ad mundificanda ulcera.

Extractum DIOSCORIDIS ad drachmam dimidiam præscribitur: * *Essentia* Brandeburg.

Passim, in Germania maxime, Radices *Gentianæ rubræ* L. recipiunt; non crediderim illam, quæ a *Gentiana cruciata* desumitur, ratione virium a priori differre, hinc miror utrasque in quibusdam Indicibus publicis proflare juberi.

GRATIOLA vid. *Emetica*.

HELENIMUM vid. *Incidentia*.

JAPONICA TERRA, *Cachou*. Est substantia, sicca, dura, extus rufa, nigricans, intus e rubro fusca, sapore adstringente primum dulci, deinde amaro instructa.

Rejicimus, quæ in ore detenta non tota deliquescit, nec non illam quæ arena, aut aliis fordibus inquinata est.

Neutiquam ex Japponia, sed ex India ad nos adducitur, pessime quoque terra appellatur, cum succus sit, qui ex variis *MIMOSÆ* L. speciebus, & diversis aliis plantis, cortice adstringente & rubro præditis, paratur, referente de JÆGER; cum hoc succo tanquam masticatorio utantur, ex nucibus autem *Areccæ Catechu* L. Indi quoque masticatorium parent hinc fama obtinuit, terram Japonicam esse hunc ipsum succum, cum autem Auctores autoptæ de Arecca loquentes nostri præparati non meminerint, Arecca Catechu teste GARCIN in variis locis, unde tamen nostrum medicamentum adducitur, non crescat, hinc potius narrationi testis autoptæ credo adhærendum esse, quam hypothese in Europa effictæ.

Vix non tota, si pura fuerit, in aqua potest dissolvi, non parum ejus etiam spiritus vini recipit.

LEWIS: ejus $\frac{1}{16}$ aquam $\frac{3}{4}$ Alcohol solvere, NEUMANN vidit.

Hujus medicamenti usus, medio superioris seculi inter nos obtinuit, scopo adstringente maxime adhibetur, in vomitu, fluxibus alvi, hæmorrhagiis, gonorrhœa, fluore albo HAGENDORN & WEDEL non spernendos inde viderunt effectus, medicina roborans & resolvens etiam bene se gerit in affectibus mucii, hinc ad morbos catarrhales multum laudatur, ulcus fordilum narium, & pertinaciores tusses eodem HAGENDORN curavit, idem non male ad restituendas vires digestionis adhibetur. Datur sub forma pulveris ad scrupulum unum; extus ad dentifricia adhibetur.

Essentiam Nostrates spiritu vini, Wurtembergenses spiritu Cydoniorum parant, multum adstringit; *Trochisci* præter saccharum etiam varia suaveolentia recipiunt, Wurtembergenses majorem sacchari rationem admittunt quam Nostrates & Parisini, Ambram & Moschum quoque adjiciunt, efformantur ad figuram muscerdarum, ut commode possint sub lingua teneri, cum præcipuus eorum usus sit ad oris foetorem corrigendum. * Alios adhuc Wurtembergenses habent, qui succum Liquiritiæ & species Diatragacanthæ recipiunt, & quos multum hæmoptycis commendant: * *Tabellæ* Paris.

Prostant interdum in tabernis * Placentulæ variæ magnitudinis, aliquot pollices latæ, lineam circiter crassæ, extus saturatius flavæ, intus pallidiores, albescentes, sapore aromatico, amariusculo, subadstringente præditæ, quas *Catagamber* appellant, earum jam JÆGER anno 1684 meminit, SEBA refert eas parari ex Cachou cum argilla mixto, affusa aqua & calore solis in fermentationem acto, spuma liquori fermentanti supernatante collecta, & in modulis orbicularibus exsiccata, harum placentularum drachmæ duæ, cum aqua per aliquot horæ minuta in-

fundunt, & in morbis pectoris, oris &c. adhibent, DU BUISSON easdem cum successu in anginosis & aphthosis faucium affectibus, nec non in diarrhœis, dysenteriiis &c. adhibuit. GEOFFROI meminit * pastillorum, qui nucis vomicæ magnitudinem & figuram habent, ex terra Catechu, variis aromatibus mixta, parantur & a Belgis nomine *Siri Gata Gamber* in Europam advehuntur.

IMPERATORIA vid. *Incidentia*.

LAURUS vid. *Aromata*.

LILIUM CONVALLIUM vid. *Aromata*.

LUPINI SEMEN vid. *Legumina*.

LUPULI FLORES vid. *Olera*.

* MARRUBIUM, *μαράσιν*, *Andorn*. Folia nobis largitur quæ subrotunda sunt, margine crenata, rugosa, inferne maxime tomento obfessa, inodora, sapore amaro, cui aliquid salini accedit, instructa.

MARRUBIUM. Corolla labiata, quæ calice mox quinquefido, mox decemfido sustentatur, & cujus labium superius bifidum, inferioris trifidi lacinia media latior & emarginata est, gaudet, gymnosperma: *Vulgare* L. BLACWELL 479 foliis crenatis, superne viridibus distinguitur & calice decemfido.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi inertioris $\frac{9}{16}$, spirituosus viridis, odorati, amari $\frac{5}{16}$ inde obtinuit NEUMANN. Extracti spirituosus ultra $\frac{1}{6}$, aquosi $\frac{5}{16}$ CARTHEUSER.

Ejus decoctum sanguini e vena fluenti affusum cum rubicundiorum & fluidiorum reddit. SCHWENCKE.

Humores spissos resolvit, hinc a GALENO ad obstructions pulmonum, viscerum abdominalium & uteri laudatur, nec non extus detergendi scopo ad vitia oculorum & aurium. Arabibus maxime ad morbos pectoris pituitosos in usu fuit, BORELLUS asserit se innumeris comprobavisse exemplis marrubium mire

ad menstrua promovenda, stomachum roborandum, appetitum restituendum, cachexiam & fœdos virginum colores curandos fecisse; vermem inde expulsum LENTILIUS vidit; salivationem, quæ ultra annum juvenem, cui curandæ luis ergo Mercurius exhibitus fuerat, excrucieverat, brevi se ope nostræ herbæ sustulisse, testatur Illustris LINNÆUS. Eximii HALLER & DE HAEN in abscessibus pulmonum bonos inde viderunt effectus, sed non constanter; LOESECKE & HALLER in difficili screatu.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. quam & sapidam & odorem CARTHEUSER dicit, prouti vulgo prostat, plane iners est. * *Syrupus de Prasio* DIOSCORID.

MENTHA vid. *Aromata*.

* MATRICARIA Barb. *μαρθέριον*, *Matricaire*, *Metram*: inde prostant Folia pinnata, pinnis ovatis & crenatis, albicantia, nullo, si exsiccata fuerint, odore, sapore leviter amaro instructa.

Matricaria Parthenium L. BLACWELL 192 pinnis ovatis, incisus distinguitur.

Vulgaris per Europam minus Septentrionalem, in Borussia usque ascendit.

Oleum destillatum fundit observante jam SCHROEDER: Extracti spirituosus $\frac{3}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{2}$ inde separavit NEUMANN.

Variæ ipsi adscribuntur vires, quæ omnes ab ejus principio odorato pendere videntur, quod cum a planta exsiccata absit, non multum virtutis inde audeo polliceri.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. si ex herba paratur, plane iners. * *Spiritus* Paris. etiam vix aliquid proprii videtur habere.

MYRRHA, *σμέρρα*, Æolibus *μύρρα*, sub variæ magnitudinis frustis, quæ mox avellanas, mox juglandes æquant, ad nos adducitur; pellucida, rufa, diffracta maculas albas, quas *ungues* dicunt, exhibet, gaudet sapore subacri, aromatico, insigniter amaro

& odore proprio gravi; hanc speciem Veteres *σάκην*, dixerunt, cum sponte ex arbore effluerit, nec non *τρογλοδύμην*, a tractu in quo provenire dicebatur, magis tincta *πλαση* illis audiebat, incisione arboris obtenta, hodie ambæ sub communi *Electæ* nomine prostant; frustra ad nigredinem vergentia, arida, fordibus inquinata apud seplasiarios *in Sorten* appellantur, rejicienda omnino.

Planta, unde obtinetur, nos adhucdum latet.

Adducitur ex Arabia & Æthiopia, inde magni sacci ex corio confecti quatuor aut quinque centenarios ponderantes apportantur, in quibus variæ bonitatis grana hærent, pro varia forsan patria, ubi colliguntur, differentia; Veteres sane Myrrham, pro vario ejus loco natali, distinxerunt.

Exhibet $\frac{2}{3}$ $\frac{5}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{16}$ spirituiosi, & cum destillatur $\frac{3}{8}$ spiritus acidi, $\frac{1}{9}$ circiter olei empyreumatici fundit, aquæ ab ejus una libra abstractæ, tres drachmæ olei innatant NEUMANN. Eandem olei odorati quantitatem inde obtinuit HOFFMANN, ego solummodo aliquot guttas olei butyracei accepi. Ultra $\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{2}$ spirituiosi refert CARTHEUSER.

Valide resolventes & abstergentes vires possidet, jam a GALENO ad asthma & tussim laudata, ob easdem virtutes, quibus etiam roborantes accedunt, ad læsam digestionem & aperienda viscera abdominalia cum successu adhibetur, ad febrem singultuosam & dolores uteri ab HIPPOCRATE commendabatur, Cl. CARTHEUSER hypochondriacum ejus ope vidit curatum, præterea ab omni tempore vis ejus putredinem arcendi fuit celebrata, hinc ad ulcera interna quoque cum successu fuit applicata, Cl. CARTHEUSER in hæmoptysi ad phtisin tendente, in ipsa phtisi LOESECKE egregios inde viderunt effectus, nec non in ulcere renali, & multi illam in febribus malignis præscribunt,

contra vermes quoque facere facile perspicitur, sed probe notent quæso Medici, motum humorum etiam insigniter sub usu Myrrhæ incitari, abortum inde excitari monet GALENUS, & mictum cruentum ab eadem excitatum a LEBENWALD observavit. Cum experientia evicerit hanc Myrrhæ vim æstuantem, a resinoso præcipue ejus principio pendere, hinc prudenter nonnisi ejus extractum aqua frigida paratum, ad usus internos recipitur:

Datur ad scrupulum unum pro dosi, HIPPOCRATES eam ultra drachmam dimidiam extendit.

Extus abstergendi, contra putredinem defendendi & consolidandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE medicamentis ocularibus adscripta, & ad ulcera capitis, morbos aurium a mucositate, scirrhum uteri, referenda catamenia &c. præscripta, ad cariem ossium etiam & ulcera cacoethæa, probante CARTHEUSER, cum successu adhibetur, nec male medicamentis dentifriciis adjicitur, Cosmetici Veteres annumerabant,

* *Aqua destillata* Wurtemberg. non inefficax medicamentum, roborans & analepticum videtur esse: * *Spiritus* & * *Oleum* Paris. præ aliis empyreumaticis nihil proprii habent: *Tinctura* sive *Essentia* Hamburg. pro vario Dispensatorio variam Myrrhæ rationem recipit, Wurtembergenses & Nostrates etiam *alcalisatam* pro usibus internis præscribunt, commovens valde medicamentum dosi viginti guttas non excedente propinandum. * *Oleum per deliquium* vid. *Inst. Chem.* * *Trochiscorum de Myrrha* RHAZES prolixam jam descriptionem, adhuc ampliorem reddiderunt Parisini. Medicamento insigniter commovente jure abstinemus.

* OPOPANAX, ὀποπάνῃξ. Est succus spissus, qui sub forma granorum, quorum maxima, vix ad juglandem accedunt, ad nos adducitur, extus hæc grana lutescunt, intus albida, saporem habent amarum

cum pingui & proprio nauseoso mixtum, odor ipſis eſt baſſamicus non ingratus; eodem autem etiam nomine ad nos adducuntur maſſæ majores, in quibus grana, ſubſtantia quadam granulofa variis fordibus inquinata, conglutinata ſunt.

Ex Oriente ad nos adducitur.

Paſtinaca Opopanax L. foliis bipinnatis diſtinguitur & in Europa Meridionali creſcit.

Ex aqua ſe patitur ſuſpendi, ea inde abſtracta odorata evadit. LEWIS. Ultra $\frac{1}{3}$ Extracti ſpirituofi, $\frac{1}{2}$ aquofi inde NEUMANN obtinuit.

Cum Gummi reſina ſit, hinc humores valide attenuat & ad morbos a viſcerum abdominalium obſtructione oriundos, aut a pulmonibus muco obſeſſis, cum ſucceſſu exhibetur.

Datur ad drachmam dimidiam pro doſi.

Externe quoque ad qualeſcunque indurationes, reſolvendi ergo exhibetur.

PAIREIRA BRAVA Recent. Eſt Radix ſive Sarmen- tum lignoſum, cujus fruſta variæ craſſitie, quæ interdum ad brachium uſque accedit, ſub cortice rugoſo, fuſco, ſubſtantiam lignoſam, obſcure flaveſcentem, inodoram & amaram condant. Denominatio Luſitanis debetur, qui Parra vitem & brava ſylveſtrem appellant.

CISSAMPELOS. Relativa dyphyta, mares monopetali indiviſi, calice quadrifolio ſuſtentati, tetrandri, feminæ ſuperæ monopetalæ, trigynæ, bacca monopyrena: *Paireira* L. folia peltata habet.

Creſcit in America meridionali.

Anno 1688 ex Luſitania per Dominum AMELOT Galliæ Oratorem, Pariſios fuit allata, & cum ibi fuerit tentata, in officinas recepta.

Extracti ſpirituofi ultra $\frac{1}{4}$, aquofi autem priore debi- lioris $\frac{7}{24}$ inde obtinuit NEUMANN, qui præterea vidit,

nec aquam nec spiritum vini, si inde abstrahuntur, ejus aliquid recipere.

Eximia gaudet vi resolvente & ad renes depurandos & urinam pellendam jam a PISONE laudatur, id quod etiam Medici Parisini apud POMET, HELVETIUS, LOCHNER & GEOFFROI confirmarunt, duo posteriores etiam propriis observationibus ejus vires ad obstructions viscerum abdominalium & asthma evicerunt. Drachmæ duæ cum sesquilibra aquæ ad remanentiam libræ unius coquuntur.

* *Essentia* Wurtemb.

PERSICÆ NUCLEI & FLORES vid. *Fructus Horæi*.

* PETASITES, *πετασίτης*, *Pestilenzwurzel*. Radices habet fibrosas, digitum crassas, extus fuscas, intus albas, sapore acriusculo & amaro præditas.

TUSSILAGO. Flore composito mox tubuloso, mox mixto, calice imbricato cylindræo sustentato, receptaculo nudo, feminibus papposis gaudet: *Petasitis* L. BLACWELL 222 thyrsus ovatum habet & flores tubulosos.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde abstracta odora est, & aliquid olei odorati sistit; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ circa, spirituosi autem $\frac{1}{8}$ exhibet. CARTHEUSER.

Radiæ a GALENO ad curanda ulcera laudata, putredini opem ferre creditur, FORESTUS in peste utilem fuisse testatur, nondum certis observationibus, quod aliquas virtutes proprias habeat, est evictum. Folium membro podagrico applicatum eidem magno solatio esse, observavit RAJUS.

PIX vid. *Resinas*.

POPULI OCULI vid. *Resinas*.

* QUASSIÆ LIGNUM Recent. Hoc nomine afferuntur frusta, varia longitudine & crassitie instructa, cortice ex gryseo albo tecta, nonnunquam
fisso,

fisso, tenui, intus albescente, lignum flavicat & in tenues lamellas secedit, odor nullus, sapor intense amarus.

QUASSIA L. Corollam habet pentaphyllam, simili calice sustentatam, quinque nectariis, decem antheris, uno stylo instructam, fructus a quinque capsulis, receptaculo carnosio innatis, monopyrenis, efformatur.

Crescit in Americæ Meridionalis Surinam.

Extracti aquosi $\frac{1}{6}$ inde Cl. SCHLEGER obtinuit, Cl. PAARMANN vix $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{24}$ spirituosum separavit.

Medicamentum, quod Surinami ad putridas febres multo in usu esse dicunt, servus nigrita *QUASSIA* Illustri DAHLBERG recentissimis temporibus detexit, qui illud Celeberrimo LINNÆO misit, a quo tentatum & laudatum fuit, ab aliis postmodum Medicis in usum tractum. Ejus vires adstringentes in sudoribus nocturnis hecticorum, salivatione nimia, diabete & diarrhoea colliquativa expertus est Cl. SCHLEGER, ad roborandum ventriculum etiam ipso cortice chinæ præstare, observationibus nixus, contendit Eximius TISSOT. Evincunt Cl. SCHRADER Exper. GESNER & Cl. SCHLEGER, nec non Illustr. HALLER observata, ejus virtutem resolventem in podagra retropulsa, Ill. LINNÆUS in doloribus podagricis cum successu adhiberi nec non Cel. VALMONT DE BOMAR & SCHLEGER probant, qui etiam ejus successus in lue venerea, apoplexia & hydrope vidit, vermes inde curatos TISSOT adducit; de ejus virtute antiseptica, etiam SCHLEGER testatur, quam tamen cortici chinæ multum cedere, experimenta Cl. PAARMANN evincunt, a quo etiam respectu virtutis febrifugæ vinci, & Ill. TISSOT & inter nos instituta experimenta evincunt.

Datur optime sub forma Infusi aquosi, unam ejus drachmam cum libra aquæ infundendo & aliquoties de die aliquot cochlearia exhibendo.

RHABARBARUM vid. *Purgantia Specifica*.

RUTA vid. *Aromata*.

SABINA vid. *Aromata*.

SALVIA vid. *Aromata*.

SCHOENANTHUM vid. *Aromata*.

SCORDIUM, σκόρδιον, le *Chamaras*, *Lachen-Knoblauch*. Exhibet folia ex ovatis oblonga, crenata, hirsuta, odore proprio ad allium accedente, sapore amaro, acriusculo instructa.

Teucrium Scordium L. BLACWELL 485 foliis ex ovato oblongis & floribus geminis pedunculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{9}{16}$, spirituosus magis amari & efficacioris $\frac{3}{8}$ sistit. NEUMANN. Illius ultra $\frac{3}{8}$, hujus vix $\frac{1}{16}$ obtinuit CARTHEUSER.

Duobus demum retro seculis in Germania innotuit.

Ejus vires, qua putredini resistit, GALENUS observatione probat, IDEM illud ad recludenda viscera & promovendas excretiones laudat, KLEINKNECHT anasarcam inde curatam & catamenia referata vidit, ob vires anthelminticas multum a RIVERO laudatur; nostram herbam ad morbos malignos adhibitori probe meminerint, observante jam GALENO, corpus rude calefieri. Extus ad ulcera adhibetur & gangrænam.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. licet recens aliquid odorati habeat, tamen prouti vulgo in officinis prostat, omnino iners est. * *Extractum* VAL. CORD. minus omnino quam herba efficax. * *Syrupus* August. non contemnendus: * *Essentia* vel *Tinctura* STAHL integerrimas plantæ vires habet, multum calefacit: * *Essentia de Scordio composita* seu *Diascordium liquidum* HOFFMANN præter scordium multa insuper calefacientia & opium recipit, Wurtembergenses Camphoram omiserunt: * *Essentia Alexipharmaca* STAHL

præter scordium plura ingredientia calida habet, in compositione Nostratium scordium omissum est :
 * *Essentia Alexipharmaca temperata* STAHL minus quam antecedens calefacit; omnes hæc essentia, cum hodie evictum sit, quam perniciofa sit therapia calida, rarissime adhibentur: *Diascordium* FRACASTORII prolixæ & inconcinnae compositioni Parisini & Nostrates rosas adjiciunt; cum vini & mellis ratio, tempore labente, imminuatur, hinc non accurate, quantum opii certum ejus pondus vehat, potest determinari, in præscriptione Nostratium drachma una tertiam circiter grani partem opii habet. Medicamentum evidenter adstringens, hodie unice adhibetur ad sistendos alvi fluxus, & minus bene ad febres commendatur.

SERPENTARIA vid. *Aromata*.

SIMAROUBA Recent. Hoc nomine ad nos adducitur Cortex in frustis teneris, pede etiam longioribus; aliquot pollices latis, in lacinias divisus, fractu contumacibus, tenacibus, extus levissime rugosis, intus magis albis, odore nullo, sapore valde amaro instructis: * *Ligni* frusta, quæ nobis mittunt, crassa sunt, levia, alba, insipida.

A proprio arborum genere desumitur quod *Quassiam Dioicam* Pharmacopœa Suecica appellat, sed descriptio Cl. AUBLET ad monœciam pertinere evincit.

Largitur $\frac{1}{4}$ fere extracti aquosi amarissimi, nauseosum odorem spirantis, $\frac{1}{40}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER. CRELLIUS inde $\frac{1}{6}$ Extracti aquosi obtinuit.

Jesuitæ fratri SOLEIL collegio Parisino adscripto anno 1713 quædam hujus corticis specimina miserunt, ille in dysenteria gravi, quæ anno 1718 Parisiis furebat, jussu Regio, fuit tentatus, bonos inde observatos effectus, anno 1723 reiterata experimenta uberius confirmarunt, variis itaque in locis in usum tractus efficaciam suam in sistenda dysenteria ubivis

probavit DEGNER, SCHWENCK, TISSOT, GRASHUIS, BOENNICKEN, WERLHOFF testibus, efficacem quoque in alvi fluxu chronico & lienteria SCHWENCK, TISSOT, BOENNICKEN, JUSSIEU sunt experti, in hæmorrhagia uteri DU BUISSON & JUSSIEU: has ejus virtutes non modo a vi adstringente, qua pollet, pendere, sed illum ipsam materiem quoque horum morborum corrigere & e corpore educere, SCHWENCK & JUSSIEU ex eo probant, quod sub ejus usu excretionibus aquosæ promoveri observentur.

Datur sive sub forma pulveris ad scrupulum unum, sive & quidem melius, cum a pulvere ventriculum gravari DEGNER observavit, corticis tenuiter incisi drachmæ duæ cum duabus libris aquæ, ad tertiæ partis consumptionem coquantur, & decocti quatuor uncix tertia quaque hora exhibentur.

SQUILLA, *Scilla*, σκίλλα, *Meerzwiebel*. Est Radix bulbosa, quæ non raro ad aliquot pugnorum magnitudinem accedit, ex basi angustiore rotunda, fibrillas emittit, mox in corpus amplum & ventricosum distenditur, quod in formam conoideam contrahitur, & ex apice primum flores, deinde folia emittit, aliquot strata cuticulæ siccæ, aridæ, rubræ tegunt bulbi squammas albas, levi rubore suffusas, sapore exquisite amaro instructas, cui propriam adhuc acrimoniam accedere non potui detegere, meditullium, τὸ μυζώδες HIPPOCRATIS multo minorem amaritiam habet.

SCILLA. Corollam habet hexapetalam, nauseam, isantheram, monogynam, capsulam trifulcam, trilobularem: *Maritima* L. scapo spicato ante folia erumpeute & bracteis flexis distinguitur.

Crescit ad littora maris Europæ Meridionalis, Asiæ Occidentalis & Africæ.

* Varietatem radice alba instructam *Marem* PLIN.

etiam quædam officinæ, qua ex ratione non perspicio, asservant.

Aquæ & spiritui vini suas vires communicat, ejus amaritiem alcalina infringunt, largitur Extracti resinosi, evidenter acris $\frac{1}{20}$ circiter, aquosi $\frac{15}{16}$ fere. SCHULZ.

Ad vetustissima, quæ habemus, medicamenta pertinet, ab EPIMENIDE primum in usum tracta, de ejus viribus volumen condidisse PYTHAGORAM, testatur PLINIUS. Ejus amaritiei propriam inesse acrimoniam uno ore omnes contendunt Auctores, catos & cuniculum inde periisse, vidit Cl. HILLEFELD, ut acrimonia temperetur, radicem pasta farinacea, ad præceptum DIOSCORIDIS, obduci jubent & clibano coqui, hunc morem, rationibus, quæ minus placent, impugnat ZWOELFFER. Ab omni tempore a vi resolvente laudabatur, & a Veteribus ac Recentioribus æque ad urinam pellendam, & hydropem curandum commendata fuit. DIOSCORIDEM, SCRIBONIUM LARGUM, HOFFMANN, WAGNER, VAN SWIETEN, COHAUSEN, KOEHLER, JØRDENS, SCHUSTER, D'APPLES, hic allegasse sufficiat, in asthmate egregias ejus vires viderunt HESSE, ALBRECHT, BAUMLIN, SCHULZ, in nephritide calculosa & pituitosa WAGNER; ipsis empyicis ab HIPPOCRATE præscribitur, qui eandem quoque extus tanquam pessarium in usum traxit: ad verrucas & perniones in oleo fervescentem, aut cum resina liquefactam efficaciter illini, monet Cl. VOGEL.

Dosis est ad scrupulum dimidium, etiam minor ejus quantitas apud delicatiores cardialgiam & nauseam solet excitare.

Acetum ex schola PYTHAGORÆ ad nos descendit, infusio viginti quatuor horarum omnino sufficit, eximium medicamentum resolvens, quod etiam in pituitosis faucium morbis, prudenter sub forma gargarismatis adhibetur. *Oxymel Scilliticum* Nostrates ra-

tionem NICOLAI PRÆPOSITI sequuntur, & gratia & viribus priore præstat; ab eo vix differt * *Syrupus Wurtembergensium*, *Oxysaccharum* Londin. his omnino inferius est * *Mel scilliticum* BAUDERON. * *Vinum* quod COLUMELLA per confermentationem parat, Parisini per infusionem jubent conficere: * *Loch ad Asthma* NESUE non male resolvendi ergo in morbis pectoris adhibetur: * *Essentia* Wurtemb. nunquam placent spirituosæ, cum resolvendi animus est: * *Pulvis compositus* STAHL, præeunte HELMONTIO, scillæ radix vincetoxici adjicitur, non video cur? * *Pilule* Edimburgens. scopo aperiendi ad pectoris æque ac abdominis morbos cum successu adhibebuntur: *Trochisci* ANDROMACHI differunt præscriptiones Dispensatoriorum, inconcinna compositio non nisi ad præparandam Theriacam adhibetur.

SENNÆ FOLIA vid. *Purgantia*.

SPICA NARDI vid. *Aromata*.

* TAMARISCUS, *Tamarix*, *μυρίκη*, *Tamaris*, *Tamarisken*. Ejus caulium recipimus Cortices, qui sunt tennes, angusti, extus rufi, intus albi, sapore amaricante, qui evidenter adstringit, instructi.

TAMARIX. Corollam habet pentapetalam calice quinquefido sustentatam, quinque vel decantheram, trigynam, fructu unilocularem, feminibus papposis fartum. *Germanica* L. BLACWELL 381. corolla diplosanthera agnoscitur.

In Austria, Pannonia, Helvetia & apud nos crescit.

Præeunte GALENO ad obstructions lienis & omnes morbos inde oriundos commendatur; datur ad drachmas duas in Infuso.

* *Sal per incinerationem paratus*, si ex Tamarice Gallica paratur, est sal mirabilis Glauberi observante MONTET, qui autem ex plantis apud nos crescentibus non obtinetur.

TANACETUM Barb. *Tanais*, *Rheinfarn* sistit.

* Folia quæ longa sunt, viridia, pinnata, pinnis dentatis, odore proprio minus grato, sapore amaricante instructa

* Flores tubulosi sunt, flavi, odore & sapore foliis similes. Tanacetum Corollis tubulosis compositis calice hemisphærico comprehensis feminibus & receptaculis nudis gaudet: *Vulgare* L. BLACWELL 464 folia bipinnata & habitum lævem habet.

Crescit in omni Europa.

Spiritus vini, saporem & odorem inde, magis quam aqua extrahit. LEWIS. Flores ultra $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{6}$ fere spirituosi, linguam evidentius ferientis, largiuntur. CARTHEUSER.

Oleum odoratum quod fundit flavum est, acre & amarum.

Ad vermes maxime laudatur, nec non ad morbos uteri, scopo aperiendi etiam, a quibusdam adhibetur, nauseosum medicamentum eviluit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. ad aliquod guttas pulveribus anthelminticis adjicitur: *Extractum* Wurtemb.

TRIFOLIUM FIBRINUM, TABERNÆMONT. *Menyanthe*, *Biberklee*. Recipiuntur folia quorum tria uni petiolo insident, ovata sunt, firmula, odore nullo, sapore intenso amaro prædita.

MENTANTHES. Corollam habet monopetalam, quinquefidam, hirsutam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, capsulam polypyrrenam; *Trifoliata* L. BLACWELL 474. foliis ternatis distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ & Oleum odoratum largitur. SCHROER.

CORDUS inter primos, hujus plantæ meminit, ejus vires antiscorbuticas PAULI, DOLÆUS, WILLIUS & SCHROER sunt experti, in roborandis primis viis per

observata VAUGHAN, & attenuando muco, aperiendis obstructionibus viscerum abdominalium conducit egregie, œdemata inde curata SCHROER, hydropem DOLÆUS, febres intermittentes WILLIUS, arthritidem SCHULZ & DOLÆUS, paralyfim WILLIUS, videre.

Optime datur sub forma infusi aquosi, ejus pugillus dimidius pro dosi, cum aquæ unciis quatuor aut sex infunditur.

* *Aqua destillata* Paris. iners. * *Extractum* quod Parisini habent, est succus inspissatus: * *Essentia* Augustan. * *Spiritus abstractitius* Wurtemb.

* VERBENA, *Verveine*, *Eisenkraut* non est *Verbena* Romanorum, quibus omnes herbæ sacræ hoc nomine venerunt, nec est *περιστεριών* Veterum; Folia, quæ hodie ita appellantur, sunt longiuscula, laciniata, laciniis denuo divisis, viridia, sapore amaro instructa.

VERBENA. Corolla instruitur monopetala, quinquefida, irregulari, di- vel tetranthera, monogyna, fructu capsula: *Officinalis* L. BLACWELL 41 corollam tetrantheram, caulem solitarium, folia multifido laciniata habet.

Crescit in omni Europa.

Quæ apud Veteres de virtutibus verbenæ legimus, & superstitioni debentur & non ad nostram plantam spectant, quæ præ reliquis amaris omnino nihil proprii præstabit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

VINCETOXICUM vid. *Resolventia*.

VOMICÆ NUCES Barb. *Noix Vomiques*, *Krahenaugen*. Sunt Nuclei rotundi, utrinque plani, sive levissime convexo-concavi, villosi, gryseo albidii, intus cornei, amarissimi.

Strychnos Nux Vomica L. BLACWELL 395 foliis ovatis & caule inermi distinguitur.

Crescit in India.

Extracti aquosi circiter $\frac{1}{2}$, resinosi ultra $\frac{3}{16}$ vehit. NEUMANN.

Primi Arabes harum nucum mentionem faciunt, easdem contra ictus serpentum homines immunes reddere, si una aut duæ per duos continuos annos quotidie assumuntur, testatur VAN RHEDE, FALLOPIUS se a Germanis audivisse memorat, eas ad drachmam unam in peste assumi cum successu, febres intermittentes inde curatas WEDEL adducit, & confirmant Collectores *Dispensatorii Brandenburgici*, nec non MURALTUS & Medici Scaphusienses apud KOENIG, qui quoque eas in gonorrhœa virulenta præfens remedium esse, asserunt, THEBESIUS earum vires ad hydrophobiam, & ad delirium hypochondriacum est expertus, MONTINUS Lappones contra colicam, dimidiam nucem vomicam cum spiritu vini non sine successu assumere, testatur. Cum interim GESNER, WEPFER, LOSSII, DE HERDE, SEUTTER, Cl. HILLEFELD &c. experimentis pateat canes, feles, cuniculos &c. inde convulsos perire, MATTHIOLUS quoque, HOFFMANN, DE SORBART & SEUTTER exempla adducant homines inde convulsos imo necatos fuisse, prudentis Medici esse duco, cum securiora prostant medicamenta, ab usu suspecti desistere, & licet, præter quas adduxi observationes, etiam MELICHIUS, GEBAUER & omnes, qui olim famosum *Electuarium de Ovo* laudarunt Auctores, nuces vomicas impune assumi posse fidem faciant, ego saltem eas unice pro necandis animalibus, gliribus &c. ad quem scopum etiam in frequenti usu sunt, duco esse adhibendas.

ZEDOARIA vid. *Aromata*.

β. ANIMALIA.

FEL TAURI vid. *Bos*.

* LAPIS PORCINUS Recent. *Lapis Hystricis, Pedro del Porco* Lusitanis. Ejus duæ species in commercio prostant, quæ secundum patriam distinguuntur, *Malaccensis* multo majori pretio quam *Zeilanicus* venit, illius unum vidi, qui unciam dimidiam circiter pon-

dere æquabat , cui pretium septingentorum florenorum mercator Amstelodamensis statuerat. Uterque lapis evidenti amaritie gaudet , quam etiam aquæ , cui immittitur , communicat. *Malaccensis* mox ovatam , mox rotundam figuram habet , utrinque compressam . colorem corneum cum rufo mixtum , superficiem lævigatam , splendentem , aqua , si ipsi affricatur , aliquid viscidum , in modum saponis sistit. *Zeylanicus* quem possideo , coloris nigricantis est , consistentiam habet , qualem solent habere succi inspissati , quorum quoque in modum superficies extima in squammas dehiscit , quas Auctores tunicas solent appellare , sapore gaudet amarissimo , quem etiam aquæ communicat , unam circiter unciam pondere æquat , pro eo trecentos florenos solvi.

Dicitur reperiri in vesicula fellea *ERINACEI* , qui duobus dentibus incisivis in utraque maxilla gaudet , quibus etiam canini accedunt: *Malaccensis* L. auriculis pendulis distincti. Asiæ civis.

Luxurians gentium Orientalium ingenium , huic lapidi maximas ad vincenda venena adscribit vires , illum deinde Europæi ad omnes febres malignas & exanthematicas multum facere afferebant , accedebat his auctoritas ab enormi ejus pretio surgens , & molimina eorum , qui eos possidebant , ut sibi de quæstu bene prospicerent : fateor me non posse perspicere , quod calculus felleus Erinacei præ aliis debeat aliquid proprii habere , & quod bili inspissatæ , cui particulæ terrestres accreverunt , adeo insignes insint vires , quales ab hoc calculo in febribus malignis DECKER , RAYGER , BEHRENS &c. observationibus probare sunt annisi , morbus a Natura victus non raro remedio creditur cessasse , quod eo tempore dabatur , quando ejus causa a Natura fuit superata.

Dantur aliquot grana pro dosi , aut integer lapis alicui aquæ destillatæ per horæ quadrantem immittitur & infusum exhibetur.

Ægagropilarum quoddam genus rotundum, fuscum, valde leve, cujus diameter sesqui pollicem circiter æquat, in animalis ventriculo reperiri dicitur, & sub nomine *Lapidis hystricis spurii* a curiosis asservatur.

§. 25.

II. AROMATA.

Vegetabilium partes solidæ, quæ linguam acri & calefaciente sapore afficiunt, & evidenti sapore nares stringunt, dicuntur *Aromata*, roborant ista fibras irritando & fragrantia, qua pollent, vim nerveam intendendo. Cum eorum usu cor & arteriæ stimulentur, hinc *Calefacientibus* adscribuntur, dum sanguinem solvunt & ejus motum intendunt, sudorem movent, ab hac earum vi, & a virtute, qua gaudent, antiseptica *Alexipharmacis* solent annumerari. Abusus aromatum circulationem augendo febres acutas gignit, primas vias rigidas & torpidas reddit, proprio acrimoniæ genere humores inficit. Cum eorum vis ab oleo odorato, quo scatent, pendeat, hinc patet, quomodo sub forma concentrata possint dari, & quod vinum & spiritus vini sint optima menstrua, quando eadem sub specie Infusorum exhibendi animus est. Ob gratiam, qua gaudent, & vires stomachicas æque ac carminativas quas habent, creberrime tanquam condimenta cibis adduntur. Indicantur præcipue 1) cum spissitudo frigida obtinet, 2) quando debilitas a vi musculari imminuta originem ducit, 3) in debilitate viscerum, 4) in evacuationibus nimis primarum viarum. Extus in usum trahuntur, ad dissipandos humores, in inflammatis, contusis, fugillatis, œdematosis, rheumaticis, arthriticis, contusionibus capitis &c. nec non ad membra resoluta.

* ABROTANUM, ἀβροτάνον ἄρρον, *Aurone*, *Stabwurz*. Ejus asservamus cauliculos herbaceos, foliis fetaceis, albis obseffos, forti & grato odore, nec

non sapore aromatico proprio instructos, cui aliquid amari accedit.

Artemisia Abrotanum L. BLACKWELL 555. Caule frutescente erecto & foliis fetaceis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit, apud nos in hortis colitur & optime nostras hyemes fert.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, $\frac{3}{8}$ spirituosus efficacis largitur. CARTHEUSER. Valde exiguum quantitatem Olei odorati. LEWIS.

Ad peripneumoniam ab HIPPOCRATE laudatur, calefacere, vermes necare, incidere, digerere, discutere jam a GALENO est observatum, qui autem minus bene monet, stomacho inimicum esse, & ejus cinerem cum oleo subactum ad alopæciam, & promovendum crinium incrementum conducere; raro hodie in usum trahitur, non quod iners sit, sed quod per seculi mores, alia, quibus similes vires sunt, medicamenta usurpantur. Laudatur ad fugandos cimices.

* *Oleum coctum* SCHROED. melius per infusionem paratur.

* *Montanum* ἀβρότανον θῆλυ, *la Garde robe*: inde recipiuntur cauliculi teneri, cum foliis angustis, dentatis & albentes, odore grato, sapore levi, aromatico & amaricante instructis.

SANTOLINA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, hemisphærico sustentatos, receptaculum paleaceum, femina nuda habet: *Chamæcyparissus* L. foliis dentatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nostras hyemes non fert.

Priore vires remissiores habet.

ABSINTHIUM PONTICUM vid. *Amara*.

AGNUS CASTUS vid. *Adstringentia*.

* AMMI, ἄμμι, κύμινον αἰθιόπικον? prostant hoc nomine femina exigua, ovata, grysea, fulcata, inodora,

sapore aromatico & amaricante instructa; hæc semina, præeunte LOBELIO, a Creta denominantur. * *Ammi Vulgaris* semina, exigua sunt, fusca, striata, sapore levissime aromatico, odore nullo instructa.

Prius nobis exhibet *Sison*, quod flores umbellatos habet, involucrum utrumque pauci folium, semina ovata striata: *Ammi* L. foliis decompositis, illis quæ vaginam petiolarem terminant, reliquis longioribus distinguitur.

Crescit in Italia, ubi Seculo XVI innotuit.

Alterum desumitur ab *AMMI* quod floribus umbellatis, involucro utroque polyphylo, universali pinnatifido & feminibus striatis gaudet: *Majore* L. cujus foliorum inferiorum pinnæ laciniatæ sunt, superiorum lineares.

Crescit in Europa Meridionali, eadem, cum priori æra annotata.

Prius modicam Olei odorati quantitatem fundit, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosi, totidem aquosi. CARTHEUSER. Non parvam quantitatem Olei, Extractum aquosum amarum, spirituosum aromatico sapore gaudens. LEWIS.

Creticum vulgari efficacius esse, monent Auctores, ad movendam urinam a GALENO laudatur, ad morbos ventriculi ab aliis.

AMOMUM, *ἀμωμον*, illud Veterum nos latet omnino, Parisini ejus in locum Cardamomum substituant, vulgo, præeunte CLUSIO, sub nomine Amomi recipiuntur Fructus, variæ magnitudinis, pisiformes, crebro majores, badii, rotundi, umbilico notati, rugosi, biloculares, in utroque loculo semen utrinque depressum, uniforme, fuscum, rotundum includentes, sapore acri caryophyllos & cinamomum referente, similique odore instructos.

Mirtus. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, monogyna,

bacca triloculari , calyce umbilicato gaudet : *Pimenta* L. BLACWELL 355. Calyce duplici , corolla tetrapetala , fructu biloculari distinguitur. Non male a BROWN ad *Caryophyllum* videtur referri.

Jamaicæ indigena planta.

Baccæ , antequam plenariam maturitatem induerint , colliguntur & in sole exsiccantur.

Largiuntur Oleum in aqua subsidens , ad oleum Caryophyllorum accedens , Extractum aquosum iners , spirituosum aromaticum. LEWIS ; Olei proxime ad oleum Caryophyllorum accedentis $\frac{1}{16}$, Extracti aquosi fere inertis ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi viridis ultra $\frac{1}{8}$. NEUMANN. Olei $\frac{1}{257}$ CARTHEUSER.

In Anglia crebro , loco aliorum aromatum ad condiendos cibos adhibetur.

Ratione virium , medium inter anthophyllos & caryophyllos locum videtur tenere.

ANETHUM , ἀνῆθον , *Anet* , *Dyll*. Prostant ejus Semina , ovata , fusca , flavo margine marginata , una facie levissime convexa & evidentius striata , altera plana & obscurius striis notata , odore leviori , sapore aromatico instructa.

* *Herba* constituitur a foliis glaucis , tenuissime dissectis , odore gravi , sapore aromatico instructis.

ANETHUM. Flores umbellatos habet , involucrum neutrum , semen ovatum , striatum : *Graveolens* L. BLACWELL 545 seminibus planiusculis , marginatis distinguitur.

Sponte in Lusitania & Hispania crescit , inter nos colitur.

$\frac{1}{16}$ Olei odorati inde obtinui , ad ejus infusionem melius spiritus vini quam aqua recipitur. LEWIS.

Herbam olim ad condiendos cibos recipiebant. Semen HIPPOCRATES ad morbos pectoris maxime adhibuit , ad usus carminativos laudatur , in cohibendo singultu a DIOSCORIDE commendatur , & egregias inde

vires vidit FORESTUS. Non raro illius carboni injecti fumum, odontalgia laborantes ore hauriunt.

* *Oleum coctum* ex herba GALENUS, ad conciliandum somnum, & digerendi ergo præscribit: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Oleum ex seminibus expressum* habent Parisini.

ANISUM, ἀνισον, *Anis*. Semen quod hoc nomine inter nos asservatur ab illo Veterum differt omnino. Est illud rotundum, & cum ut plumbum duo grana coherencia occurrant, hinc ventricosum solet proflare, striatum præterea est, cinereum, odore proprio suavi instructum, sapore evidenter dulci cum levissima acrimonia.

PIMPINELLA. Flores sistit umbellatos, petalis cordatis efformatos, involucro neutro sustentatos & semina striata: *Anisum* L. BLACWELL 374 foliis radicalibus trifidis distinguitur.

Sponte provenit in Ægypto & Syria, apud nos large in agris colitur, largissime in Thuringia, nec non apud Turonenses Gallia & in Hispania, quod ultimum ab Alona denominatur, reliquis minus & magis aromaticum.

Omnem odorem & saporem spiritus vini inde recipit, Olei destillati $\frac{1}{48}$, expressi $\frac{1}{16}$. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{32}$ circiter NEUMANN. Ego olei destillati $\frac{3}{8}$, expressi, viridis $\frac{1}{16}$ obtinui. CARTHEUSER Extracti aquosi inertis $\frac{1}{3}$, spirituosi efficacis $\frac{1}{10}$ fere.

Multum extollitur ob vires, quibus pollet, humores spissos attenuandi, ventriculum roborandi, & flatus discutiendi, non raro cibus tanquam condimentum adjicitur, sæpe quoque scopo carminativo cathartice validioribus admiscetur. HEURNIUS observavit ejus scrupulo uno, recens natos egregie purgari.

Aqua destillata VAL. CORD. efficax omnino: *Oleum destillatum* VAL. CORD. thermometro ad gradum temperatum descendente, substantiam albam

crystalli in modum pellucens sistit, magna quantitate in Thuringia paratur, & inde late per Europam devehitur; minor illi quam aliis odoratis, acrimonia inest, non modo intus datur, sed etiam extus; scopo carminativo usurpatur cum successu, tumoribus a contusione ortis inunctum citam opem ferre, observavit FORESTUS. * *Oleum expressum* CHARAS vix in usum trahitur: *Spiritus abstractitium* pro remedio polychresto ad discutienda tormina adhibent, multum ejus Manhemio ad nos adducitur, & sub titulo *Mannheimer-Wasser* prostat: * *Confectio Anisi simplex* SCHROED. * *Confectio Anisi laxativi* August. variae ejus compositiones in variis Dispensatoriis prostant, omnes resinosa recipiunt, medicamentum incertum nino. *Eleosaccharum* August. frequentissimo in usu est ad tormina infantum. * *Balsamum sulphuris Anisatum* MYNSICHT. differunt praescriptiones ratione sulphuris ad oleum, nauseosum medicamentum prudentiores negligunt: *Spiritus salis Ammoniaci Anisatus* Hamburg. ad affectus pectoris & intestinorum, cum resolventia & roborantia indicantur, praescribitur: * *Species Dianisi* MYNSICHT. congeries plurium aromaticum, quae ad restituendas vires primarum viarum a mucosis humoribus dejectas facit.

ANISUM STELLATUM Recent. *Anis de la Chine*, *Stern-Anis*. Hoc nomine prostant fructus ex pluribus, ad octo usque, capsulis efformati, fuscis, oblongis, inferne convexis, superne apertis, in figuram stellae horizontaliter connatis, non raro inaequalibus, compressis, quaelibet capsula continet semen rotundum, quod sub cortice splendido, spadiceo, fragili, nucleum album condit, proprio odore & sapore aromatico dulci instructum.

ILLICIUM. Corolla polypetala irregularis, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna; fructus,

etus, capfulæ ad duodecim usque, in formam stellæ concretæ. *Anisatum* L. floribus flavescentibus distinguitur.

Hæc arbor in Japonia & Florida crescit.

Primus CLUSIUS feminis Anisi stellati mentionem facit, & refert illud sub finem Seculi XVI in Europam ex Insulis Philippinis fuisse allatum. ELSHOLZ illud multo in usu apud Russos esse tradit, & ab eis *Badiani* appellari monet.

Oleum odoratum fundit, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter inertioris, spirituosii aromatici $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Laudatur a vi aromatica, carminativa, foetorem oris corrigente. Prostant interdum * Cortices convoluti, qui digiti crassitiem & dimidii pedis longitudinem habent, rugosi, grysei, sapore aromatico, cui dulcedo jungitur, similique sapore, instructi, quos *Cortices Lavola*, vel *Seminis Anisi* appellant.

ANTOPHYLLI vid. *Caryophilli*.

ARISTOLOCHIA LONGA vid. *Amara*.

ARTEMISIA, *Armoise*, *Beifus*. Ejus folia sunt pinnata, pinnis latiusculis, dentatis, inferne tomentosa, sapore aromatico instructa.

Artemisia Vulgaris L. BLACWELL 131. caule herbaceo, foliis pinnatifidis incisus & floribus erectis distinguitur.

Copiose crescit per omnem Europam, nec non in Asia.

Oleum odoratum inde BAYER obtinuit: Extractum aquosum amarum, levissime sapidum, spirituosum aromaticum inde educi testatur LEWIS, utrumque iners esse, asseverat CARTHEUSER.

Artemisiam ad pellenda ea quæ utero continentur, facere contendit HIPPOCRATES, unquam autem abortum inde excitatum fuisse, ut AMMANN contendit, dubito, ZACUTUS ejus infusi ope, menses per decennium obstructos curatos fuisse testatur.

* *Moxa* qua gentes Orientales membra eorum, qui morbo articulari laborant, curare solent, est tomentum ab *Artemisia* probe exsiccata & trita remanens, quod digitorum ope in turundam formant; hoc medicamentum non tam ratione *Artemisiæ*, quam quia cauterium est, operatur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Extractum* Wurtemb. Utrumque medicamentum iners, * *Syrupus simplex* Parisiensium. * *Syrupus compositus* FERNELII, etiam auctus apud Parisinos occurrit, Wurtembergenses sequuntur Augustanos: * *Oleum destillatum* SCHROED.

* CALAMINTHA, καλαμίνθη, *Calament*, *Bergmünze*. Recipimus inde Folia petiolata, ex ovatis-oblonga, hirsuta, evidentius crenata, quæ exsiccata parum odoris & saporis aromatici habent.

MELISSA. Calice bilabiato quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius fornicatum est, inferius trifidum, lacinia media majore: *Calamintha* L. BLACWELL 166 flore parvo, foliis minoribus, minus acutis differt. Crescit in Europa Meridionali, Helvetia & Anglia.

Prostant interdum folia *Melissæ Nepetæ* L. pedunculis axillaribus, dichotomis, folia excedentibus, distinctæ, quæ minora sunt, magis ovata, magis odorata & sapidiora.

In iisdem cum priori locis crescit.

Oleum odoratum fundit, Extractum aquosum iners est, spirituosum aromaticum. LEWIS.

Vires reliquarum plantarum aromaticarum habet, a *melissâ* & *mentha* depresso, exfolere cœpit, cum III. HALLER a *Melissâ Nepetæ* vesicas excitari viderit, hinc ea præ reliquis propius ad *Calamintham* Veterum accedere videtur.

CALAMUS AROMATICUS Barb. Ἀροῦ Veterum, *Calmus*. Prostant hoc nomine Radices longæ, com-

pressæ, lineis longitudinalibus & transversis, nec non tuberculis notatæ, quæ exsiccatae, extus ex flavo rubent, intus albæ & fungosæ sunt, fractu faciles, odore gaudent grato & aromatico, sapore amaro, linguam feriente.

ACORUS L. BLACWELL 466. Spadice amentaceo, flores hexapetalos, isantheros, monogynos, in capsulas triangulares abeuntes gerit.

In Europa, præter maxime Septentrionalem multum occurrit, ultra Alsatiam in Galliam non ascendit.

* Radices tenuiores interdum prostant rufescentes, odore jucundiore, sapore leviter amaro, aromatico, minus acri instructæ, ex varietate Acori in India Orientali & China Septentrionali crescente desumptæ, & has *Radices Acori veri* solent appellare.

Olei odorati vix $\frac{1}{128}$, ultra $\frac{3}{16}$ Extracti spirituosi multum aromatici, $\frac{1}{2}$ fere aquosi inertis largitur NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosi CARTHEUSER. Spiritus vini a radice Calami abstractus parum sapidus & odoratus inde evadit. LEWIS.

Vi multum resolvente & primas vias roborante gaudet, hinc in affectibus ventriculi maxime, in obstructionibus mensium cachecticarum, morbis pectoris pituitosis, multum laudatur, lotii suppressione laborantes eodem FALLOPIUS curavit; ad drachmam dimidiam in hæmorrhagiis internis exhibitum, egregios effectus edidisse LE BEAU observavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de Acoro* SCHROED. minus bene Pseudacorum recipit, ex magna farragine medicamentorum aromaticorum concinnatum, & ad roborandas primas vias laudatum: * *Extractum spirituosum & aquosum commixta*, Wurtembergenses aservant: * *Conditum* SYLVII *Confectio* SCHROED.

* *CARDAMOMUM*, καρδάμωμον, hoc nomine occurrunt Folliculi sicci, ventricosi, trifido septo

intus distincti, feminibus angulatis, aromaticis foeti.

Majus L. BLACWELL 385 & 584 appellantur folliculi oblongi, aliquot pollices longi, turbinati, superne apertura lacera hiantes, cinereo-rufi, striati, tenaces, quæ femina includunt coriandro non minora, sub cute ex cinereo-ferruginea medullam albam vehentia, sapore acri, ad camphoram accedente, linguam ferientia, singula septi productionibus involuta.

Ex Syria, Malabaria, Ægypto & littore Orientali Africæ ad nos adducitur, creberrime cum folliculo Granorum Paradisi confusum.

Olei essentialis ex albo viridescens, $\frac{1}{43}$ circiter, Extracti aquosi ad caryophyllorum saporem accedentis $\frac{1}{5}$, Extracti spirituosi parum aromatici $\frac{1}{12}$ largitur.

Rotundum, *Javanicum*, *Medium* LOBEL. Figura & magnitudine avellanas refert, in tres angulos obtusos distinguitur, extremitas superior parum eminet, neutiquam hiat, folliculus fragilis est, color plus minus flavus, femina angulata, cinerea, fusca, intus alba, suavem odorem spirant, sapor aliquid amari habet, evidenter ad Camphoram accedit.

Ex Java & Malacca nobis mittitur.

Extracti aquosi, spiculis salinis distincti, butyrum Cacao sapientis $\frac{1}{4}$, spirituosus inertioris $\frac{1}{32}$, olei odorati pellucidi $\frac{1}{16}$ fere fundit.

Zeylanicum, *Majus* CLUS. *Medium* MATTHIOL. fiunt folliculi triquetri, unciales, apice acuto, fusco instructi & feminibus badiis, rugosis, angulosis, odore suavi, sapore amariuscule, minus quam antecedentium acri, gaudentibus.

Ex Ægypto, Persia, India & Java, in Europam fertur.

Olei odorati, spissiusculi, dulciusculi $\frac{1}{192}$, Extracti aquosi, inodori, spiculis salinis distincti $\frac{1}{12}$, spirituosus acris & aromatici $\frac{1}{20}$ exhibuit.

In Germania præcipue usurpatur.

Minus, *Malabaricum*, *Majus* C. B. Folliculos semiunciales circiter habet, subflavos, levissime striatos, in tres angulos distinctos, papilla in apice coronatos; semina angulosa sunt, rugosa, subrufa, sapore & odore Camphoræ propiora. Desumitur ab

Amomo. Corolla quadrifida irregulari, calice trifido sustentata, monanthera, monogyna, capsula triloculari gaudente: *Cardamomo* L. BLACWELL 584 & 585 scapo simplicissimo & bracteato distincto.

In Malabaria & Zeylana crescit.

Olei odorati pellucidi $\frac{1}{26}$, Extracti aquosi omnis aromatis expertis, salini $\frac{1}{4}$, spirituosi aromatici $\frac{1}{16}$ inde extraximus: NEUMANN Olei odorati $\frac{1}{24}$, Extracti aquosi $\frac{1}{21}$, resinosi $\frac{1}{32}$: CARTHEUSER autem Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi perparum; LOESECKE Olei odorati $\frac{1}{12}$.

Reliqua Cardamoma, quæ unquam in usum recepta fuisse non novi, mitto, id saltem adhuc monens quod Cl. HERMANN evicerit, PLINIUM primum Zeylanici meminisse, rotundum a DIOSCORIDE & GALENO intelligi, quando simpliciter de Cardamomo præcipiunt, majus autem ab Arabibus.

Medicamentis uterinis HIPPOCRATES Cardamomum adscribit, a DIOSCORIDE roborandi ventriculi ergo laudatur, nec non ad movendam urinam & necandos vermes, quos etiam effectus ab indole ejus aromatica jure expectamus, & præcipue quidem a rotundo; extus discutiendi scopo, nec non tanquam masticatorium, ut foetorem oris corrigat, solet adhiberi.

Oleum Cardamomi Majoris sub nomine OLEI CAJEPOET in officinis prostat, ejus inter primos LOCHNER, undecim circiter retro lustris, meminit, videtur succedaneum esse olei, quod apud Indos ex foliis *Melaleuca Leucodendræ* L. quam ipsi Cajepoet dicere solent, paratur, illud ad cephalalgiam, odontalgiam, retrogressa exanthemate & apoplexiam, egregium me-

dicamentum BEYER est expertus. In *Commercio Norico*, valide inde sudorem moveri, convulsiones, epilepsiam, catalepsin mitigari, ab una aut altera ejus gutta, gossypio excepta & denti dolenti immissa, odontalgiam ferofam fascini instar curari, cæcitatem, podagram retropulsam, cardialgiam curari observationibus probatur, Cl. RAMSPECK eximios inde effectus in morbis convulsivis & vertigine vidit: * *Gleum destillatum Cardamomi* VAL. CORD. * *Essentia Brandeb.*

CARUM, *καρόν*, *Carvi* LONICER. *Carvi*, *Mattenkümmel*. Semina exhibet convexo-concava, incurva, oblonga, striata, subnigricantia, odore & sapore proprio, aromatico, suavi instructa.

CARUM L. BLACWELL 529. Involucrum nullum, flores umbellatos fere regulares, semina oblonga, striata habet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Meridionalem, occurrit adhuc in Lombardia; hinc inde colitur.

Spiritus vini inde plus saporis, aqua plus odoris recipit, Extractum spirituofum aromaticum, gummosum fere insipidum est, Oleum odoratum $\frac{1}{30}$ æquat. LEWIS. Ego inde saltem $\frac{1}{64}$ obtinui, CARTHEUSER ultra $\frac{1}{6}$ Extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{3}{16}$ fere.

Radices olim ad usus alimentarios recipiebantur, eas ad urinam ciendam; & flatus pellendos GALENUS commendat, illis scopo medicato efficaciora hodie substituuntur semina, puellas Suecicas inde pallidas reddi, monet Illustris LINNÆUS, & illud in tertiana non floccifaciendum esse; nostrates ejus aliquot pugillos ex jure carniū coquunt, & inde in colica flatulenta egregios experiuntur effectus, idem, more apud Veteres jam usitato, cibus flatulentis adjicitur, sed a femine paulo acriore caveant sibi homines sensibiliores. Clysmata carminativa, nec non epithemata discutientia non male ingreditur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum expressum* Parif. *Oleum destillatum* VAL. CORD. Ob evidentem acrimoniam rarius interne usurpatur, externe ad unguenta & clysmata carminativa recipitur.

* CARYOPHYLLATA Barb. *la Bénoite*, *Benedicten-wurzel*. Exhibet Radices quæ ex capite crassiusculo, fibras emittunt capillares, extus rufas, intus albas, odore ad caryophyllos aromaticos accedente, & simili sapore, qui aliquid adstringentis linguæ imprimit, instructas.

GEUM. Calice decemfido, sustentat corollam pentapetalam regularem, polyantheram, polygynam, gymnospermam: *Urbanum* L. BLACWELL 253, seminibus caudatis, uncinatis, floribus erectis & foliis lyratis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum album, spissum, fragrans, Extractum aquosum leniter adstringens, spirituosum aromaticum & adstringens largitur. LEWIS ultra $\frac{1}{6}$ Extracti aquosi subministrat.

Potius a vi adstringente, quam ab aromatica videtur esse dijudicanda, hanc tamen non omnino negligendam esse ex Ill. HALLER observatione patet, qui inde in febre maligna deliria excitata fuisse vidit, & OVELGUN ejus vim aphrodisiacam attestantis; ab Ill. LINNÆO post PARACELSUM ad conservandam cerevisiam laudatur. Extus discutiendi scopo adhibetur.

CARYOPHYLLI Græcorum recentiorum, neutiquam PLINII *Cloux de Geroffles*, *Nægelein*: sunt germina, quæ aliquot pollicum longitudinem habent, inferne obtusa, superne in quatuor lacinias æquales dissecta, quibus creberrime globulus, ex quatuor petalis convolutis constans, insidet, floris rudimentum, rugosa, rubiginoso colore tincta, saporis proprii, linguam urentis, odoris proprii fragrantissimi. Varietas, cujus latera in aliquot quasi alas producuntur *Caryophyllorum regionum* nomine venit.

Pinguiores, acriores, & qui pressi humidum pingue digitis affricant, eligendi sunt.

Carpuntur hæc germina, antequam florem dimitunt, mensibus Octobre & Novembre, collecta per aliquot dies fumo exponuntur, unde colorem rufum contrahunt, deinde in sole exsiccantur, & inde illum inducunt colorem, quo ad nos mittuntur.

Caryophylli, quando arbori relinquuntur, ut maturefcant, abeunt in fructus, qui exsiccati, nostras officinas intrant, & dicuntur. *ANTOPHYLLI MYREPSI Caryophylli mares AVICENNÆ Meres de Geroffles, Mutternagelein*, unciam circiter longi, ventricosi, utroque extremo parum angustati, inferne exiguo pedunculo instructi, superne umbilico quadrifido coronati, in cujus medio exiguus stylus conspicitur; sub eorum cortice fusco & tenui hæret substantia nigra, splendens, sinu longitudinali in duos lobos divisa, odore & sapore caryophyllorum, sed remissioribus gaudent.

CARYOPHYLLUS L. *BLACWELL* 338. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido supero sustentatam, polyantheram, monogynam, capsulam umbilicatam, monospermam.

Arbor, quæ olim in omnibus Moluccis copiose crescebat, ex conventionem Belgarum cum Rege Ternatenfi anno 1652 pacta, ubivis destructa, hodie nonnisi in Amboina colitur. In Tartaria quoque crescere dicitur.

Caryophylli, olei limpidi $\frac{7}{32}$ fundunt, quod integris minus acre est, Extracti spirituofo acerrimi, minus odorati $\frac{1}{4}$; spiritus vini inde minus odoris, sed plus saporis quam aqua, recipit. *LEWIS*, Olei odorati $\frac{1}{7}$ circiter, Extracti spirituofo $\frac{3}{8}$ & paulo majorem quantitatem aquofo *CARTHEUSER* obtinuit: *NEUMANN* olei odorati $\frac{1}{7}$, Extracti aquofo $\frac{5}{12}$ circiter, spirituofo $\frac{5}{16}$.

Caryophylli fragrantia sua, modum spirituum augent, acri, quo pollent sapore, fibras stimulant, & hinc non male tanquam condimenta cibis adjiciuntur, ad morbos præterea, a primis viis debilitatis, aut mucosissimo oriundos, apprime adhibentur. Probe autem circa eorum usum cavendum, ne acrimonia aromatica inde excitetur. Dantur ad scrupulum dimidium & in Infusis ad drachmam unam. Extus ad epithemata stomachica recipiuntur.

Oleum destill. WECKER gratiæ ergo aliis medicamentis adjicitur, & ad ossa cariosa maxime adhibetur. * *Aqua destillata* SCHROED. minus bene evulsiße videtur. * *Conditum* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur.

Antophylli, quorum primus AVICENNA meminit, easdem vires cum Caryophyllis habent, sed remissiores.

CASCARILLA Recent. hoc nomine veniunt Cortices in tubos convoluti, aliquot pollices longi, lineam crassi, extus rugosi, cinerei, intus nigri, odore proprio, sapore amaricante, acriusculo, aromatico instructi, & qui accensi odorem non ingratum spirant.

Desumuntur hi cortices fide Ill. LINNÆI a

Croton. Planta relativa monophyta, cujus mares corolla interdum pentapetala gaudent, simili calice sustentata, nectario ornata, diplos-interdum polyanthera, staminibus connatis; feminarum corolla masculinæ similis est, trigyna, capsula triloba, trilocularis: *Cascarilla* L. foliis lanceolatis, acutis, subtus tomentosis distincta.

Crescit arbor in America Meridionali, præcipue in Peru.

Extracti resinosi $\frac{5}{8}$ BOULDUC inde obtinuit, HOFFMANN olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{5}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{6}$; CARTHEUSER Extracti aquosi inertioris $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi autem parum sapidi $\frac{7}{24}$; Ego $\frac{1}{4}$ extracti aquosi & ultra $\frac{1}{32}$ olei odorati.

Primus STISSER sub finem seculi superioris, nostri corticis tanquam novi medicamenti, quod in Anglia, nicotianæ, cujus fumum hauriunt, adjicere solent meminit, & addit, suo tempore eundem pro cortice Chinæ venditum fuisse, id quod etiam DE LA CONDAMINE testatur, qui ipsum corticem Chinæ, in regno Peruviano Cascarillam dici, refert, quod ab Hispanis factum non miramur, qui omnem tenuem corticem, *Cascarilla*, suo idiomate solent appellare. Ex homonymia ortus error, APINUM seduxit, ut febre epidemica annis 1694 & 1695 grassante, hunc corticem ad fugandas febres adhibuerit, illum deinde omnis secta Stahlianæ, pro summo, quo corticem Chinæ prosequerentur, odio, est secuta; nec medicamentum valide resolvens in vario febrium genere Medicorum spem frustrare, facile largior, sed omni experientiæ refragantur illi, qui corticem Cascarillæ æque universale febrifugum esse ac cortex Chinæ contendunt. Cascarilla ratione vis valide solventis, cui roborans accedit, ad morbos pectoris cum successu adhibetur, eandem in dysenteria, hæmorrhoidibus, malo hypochondriaco & hysterico conducere observavit BOUL-
DUC. Datur ejus pulvis ad scrupulum unum.

* *Aqua destillata* Paris. efficax omnino. * *Essentia* Brandenburg. *Extractum aquosum* Parisini, spirituosum & aquosum mixta Wurtembergenses, aquosum & vinosum Nostrates habent, omne ipso cortice minus efficax est. * *Syrupus* Paris.

* *CASIA CARYOPHYLLATA* PISON. *Cannelle giroflée*, *Nageleiu Rinde*; hoc nomine prostant cortices aliquot pollices longi, tenues, semi convoluti, extus dilutiores, hinc inde lichene albo obfessi, intus fere nigri, odore & sapore caryophyllorum, sed remissioribus, instructi.

Myrtus Caryophyllata L. pedunculis trifido multifloris & foliis obovatis distinguitur.

Arbor Indiæ indigena & in Americæ Martinica, Guadelupa & Grenada occurrit. Ill. JACQUIN eam odorem laurinum, non caryophyllaceum, habere, asserit.

Hic cortex medio seculi superioris adhuc, nonnisi in collectionibus curiosorum occurrit.

Cum aqua & spiritu vini se in modum Caryophyllorum gerit, Oleum destillatum vehit illo Caryophyllorum acrius LEWIS. Ex integra libra corticis, nonnisi aliquas miculas Olei aquæ innatantis obtinuit CARTHEUSER, qui ex hoc cortice præterea vix $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, valde acris & $\frac{1}{16}$ aquosi, non aromatici accepit.

Ratione virium ad Caryophyllos accedit, quorum pulveri quoque non raro, augendi quæstus ergo, adjicitur.

* CASIA LIGNEA, *Arab. ξυλονκασία* MYREPSI, *Mutterzimmet*. Ita appellantur Cortices, qui pollicis circiter latitudinem habent, antecedentibus parum crassiores, mox plani, mox in tubos convoluti, colore obscuriore cinamomeo, sapore & odore cinamomi, sed multo remissioribus, instructi; masticati evidentem viscedinem linguæ imprimunt.

Varii alii cortices, insuper sub Casiæ lignæ nomine, apud Auctores, interdum quoque in tabernis occurrunt, videtur in universum, varias Lauri species cortices habere cinamomeo odore & sapore instructos, hos omnes Casiæ lignæ nomine solent insignire, illum, qui inter nos prostat, ajunt defumi a

LAURO, corolla hexapetala, enneanthera, nectario instructa, monogyna, fructu drupa, nuce foeta gaudente: *Cassia* L. foliis trinerviis, lanceolatis distincta. Arbor Indiæ Orientalis.

Ex integra libra CARTHEUSER ne guttulam quidem Olei obtinuit, idem inde Extracti aquosi multum mucilaginosi, parum aromatici, salini $\frac{1}{5}$ circiter, spirituosi quoque debilis fere totidem separavit.

In Malabaria, insulis Asiaticis, Philippinis maxime crescit.

Cinnamomo multo debiliior cortex hodie vix ulterius in usum trahitur.

* CATARIA Barbar. *Nepeta* PLIN. *l'Herbe aux Chats, Katzenkraut*. Recipiuntur ejus Folia tomento obfessa, profundius crenata, ex ovatis in acumen protensa, proprio odore & sapore minus gratis instructa.

NEPETA. Corollam labiatam habet, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, lacinia media majore, calice bilabiato sustentatam: *Cataria* L. BLACWELL 455. floribus spicatis, pedunculatis & foliis integris gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Parum Olei odorati fundit, Extractum spirituosum gratum est. LEWIS.

Laudatur ad morbos uterinos, chloreticis ab Illustri LINNÆO commendatur, ejus in locum Pulegium succedit.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CHAMÆPITYS vid. *Amara*.

CHINÆ CORTEX Recent. *Cortex Peruvianus, Quinquina, Fiebellinde* qualis ad nos adducitur, vix digitum longitudine excedit, extus scaber est, fuscus, non raro lichene obfessus, intus lævis ferrugineus, odore proprio aromatico aliquantulum mucorem spirante, sapore amaro, evidenter aromatico, cui aliquid mucidi accedit, instructus. Rejiciendi sunt cortices evidentius amari, non convoluti, linea crassiores, minus aromatici; styptici aut viscosi aliquem sensum linguæ imprimentes; nec non illi qui extus albi, intus grysei sunt, sapore amaro, acriusculo, aromatico quidem, sed ab illo, quo genuinus gaudet, diversissimo gaudent, & *Corticis Peruviani albi* nomine veniunt.

CINCHONA. Corollam habet quinquefidam, simili calice sustentatam, isantheram, monogynam, fru-

ctum bilocularem, feminibus parvis foetum, proprio receptaculo affixis: *Officinalis* L. floribus paniculatis distinguitur.

Crescit in montibus Loxæ regni Peruviani.

Cortex inde omni anni tempore deglubitur, & probe in sole exsiccatur. Si a variis Auctoribus instituta experimenta rimamur, $\frac{1}{3}$ circiter Extracti gummosi & $\frac{1}{5}$ resinosi vehit; ego Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ & resinosi $\frac{1}{6}$ obtinui.

Egregium remedium primum ab Americæ incolis uxori Comitis DE CINCHON, qui in regno Peruviano regis locum tenuit, anno 1638 fuit detectum, quæ, cum eodem in pulverem redacto a febre pertinaci convaluit, magnam ejus quantitatem inter ægrotos distribuit, unde *Pulvis Comitissæ* dicebatur, ministerio Jesuitarum ad hunc scopum usa, hi per Procuratorem generalem Regni Peruviani in Europam reducem, ejus largam quantitatem Cardinali DE LUGOS miserunt, in cujus primum palatio, dein in collegio Jesuitarum Romano dispensabatur, hinc a *Cardinali* æque ac a *Jesuitis* denominatur; anno 1640 Comite DE CINCHON Europam repetente, ejus Medicus largam corticis quantitatem secum attulit, & illum insigni pretio vendidit; inde factum, ut quæstu incitati mercatores cortici genuino varios alios cortices commiscerent, & ita optimi medicamenti fama, malis artificiis malorum hominum, multum imminueretur. Interim semper extiterunt, qui cortice, & illo genuino, cum successu utebantur. Scheda quædam anno 1649 Italico idiomate impressa, STURM Medicus Delphenfis anno 1659, BADUS Medicus Genuensis anno 1663 publica circa ejus præstantiam ediderunt testimonia. Difficultas interim Medicorum novam medendi rationem tentandi, falsa de febrium & corticis natura hypotheses & perniciosus mos medicamenta non ad experientiæ lucem, sed ex theoria di-

judicandi, parca, qua medicamentum nonnisi magno pretio comparandum dabatur, dosis quam vix ad duas drachmas extendebant, ejusdem crebra præterea sophistication, unde spei creberrime non respondit, fuerunt in causa, ut per aliquod tempus rarior ejus fuerit usus. Ea ætate TALBOT Eques Anglus genio hominum se accommodans, corticem sub persona arcani dedit, is ipse sub *Febrifugi Anglici* titulo multum celebrabatur; LUDOVICUS XIV qui noluit summi medicamenti notitiam diutius latere, eam a TALBOT vere regia liberalitate emit, & anno 1682 publici juris fieri jussit, ex hoc tempore cortex, non obstantibus varia ratione occæcatorum clamoribus, se non in febribus modo, sed etiam in aliis morbis non tam egregium sed unicum, quo certissime vinci possint, probavit medicamentum.

Ad quinque præcipue capita corticis, Peruviani salutares effectus possunt reduci: 1) sistit dispositionem nervorum ad suscipiendos spasmos; hac ratione omne febrium genus sopit, & medetur omni morbo, qui per periodos invadit: 2) stomachicorum princeps est, primas vias roborat, & viscerum obstructions referat, hinc & ad icterum, & ad malum hypochondriacum, & ad hydropem debellanda egregie facit, nec non ad destruendum vermium nidum, observantibus TORTO, WERLHOFF & Cel. TISSOT: 3) roborat organa quæ sanguinis motui præfecta sunt, omne genus hæmorrhagiarum inde curatum, menses reſeratos, morbos arthriticos fugatos, excretiones colliquativas sopitas, fluorem album curatum legimus: 4) specifica plane virtute, sanguinis in putredinem nisi resistit, id quod inter alios Ill. PRINGLE, TORACCA & MAUTH experimentis probarunt, primus DOUGLAS, proprio tractatu 1732 edito, ejus in curanda gangræna effectus recensuit, quos omnino edere longe pluribus exemplis in omni morborum ge-

nere, quod putredo humorum comitatur, hucusque fuit observatum, ipsas observationes, nec non illas quæ priora confirmant, non cito, cum vix non omnes Observatores essent adducendi. 5) Suppurationem egregie promovet primum observante STRIPTON *Phil. Transact.* N. 426. Vi, cujus rationem ego saltem non audeo allegare, etiam aliis humorum corruptionibus resistere, compertum est, ad crustam aphtosam separandam egregie facere, SYDENHAM, VAN SWIETEN, Ill. PRINGLE, Cl. KRATZENSTEIN testantur, spinæ ventosæ mederi Cel. DE HAEN vidit, qui post DIETRICH æque ac Cl. RITTER & VAN SWIETEN corticem in cancro mammæ exulcerato vidit efficacem. Cl. FORDYCE & FOTHERGILL, quantum in morbis scrophulosis conducatur, probatum dederunt.

Qua ratione sua miracula cortex edat, non audeo decidere, id tamen nolo ignorari, illum, pessime adstringendo agere reputari, BLEGNY, a BRUNN, ALBERTINI, HOFFMANN, BERGER, LOESECKE observationibus sane constat, sub ejus usu semper aliquam excretionem augeri, id quod & ipse creberrime vidi; BRUNNER & SCHWENKE viderunt, eundem sanguinem e vena emissum rubicundiores & fluidiores reddere. Exhibetur optime sub forma pulveris ad drachmam dimidiam pro dosi, & datur quater de die, per omne, quo morbus urget, tempus, febres si inde fuerint profligatæ, prudenti consilio ejus usus adhuc per aliquot septimanas continuatur, & sensim dosium numerus imminuitur, non male iidem interdum alia medicamenta ad morbum facientia commiscuntur, sed non raro, dum ipsi, quæ corrigentium vice fungi debent, adjiciunt, salutaribus ejus effectibus obicem ponunt. Contra gangrænam etiam majoribus & crebrius repetitis dosibus datur. Forma infusi exhibitus debilius agit, optime ad tales infusiones menstruum aquosum recipitur. Sub forma clysmatis, ad ductum HELVETII,

ano injectus, suas vires quoque edit, nec non sub forma balnei, si in usum trahitur, observante Cl. ALEXANDER. Febre per corticem curata, si indicatio alvum adhuc ducere suadet, sine ullo recidivæ metu eccoprotica possunt exhiberi, licet secus videatur SYDENHAMO & aliis, qui illum adstringendo agere fingunt. Cl. BEAUMÉ non male observat, efficacissimum esse illum corticis pulverem, unde is qui primus sub contusione surgit, quippe inertior, fuit separatus.

Extractum Parisini aquosum habent, Nostrates spirituosum, Wurtembergenses ambo commixta, optimum id est quod in modum Comitum DE LA GARAYE paratur, jam diu in Gallia sub nomine salis celebratum, datur ad scrupulum unum usque: * *Syrupus*, duplicem Parisini habent, quorum alteri, præeunte LEMERY, infusum vinosum adjiciunt, idem quoque Wurtembergenses recipiunt: * *Decoctum febrifugum* Paris. etiam salia recipit: * *Vinum febrifugum* Paris. * *Tinctura* sive *Essentia* TALBOT, minus bene corticem spiritu vini extrahi, experientia evicit: ille ipse solus, multo melius febres malignas profligabit, quam *Tinctura composita* HELWIGII, & multum metuo in *Elixir Antifebrili* Wurtemberg. corticis vires potius imminui, quam augeri.

CINAMOMUM, neutiquam *κινάμωμον* Veterum, *Cannelle*, *Zimmetrinde*; cortices convolutos, prælongos, tenues sistit, proprio colore fusco, qui extus dilutior est, odore proprio fragrantissimo, sapore grato, & cui aliquid dulcis accedit, instructos.

Laurus Cinamomum L. BLACWELL 354 foliis trinerviis, nervis versus basin coeuntibus distinguitur.

Crescit in Zeylan, Malabar, Moluccis, Tartaria, Martinica Americæ.

Cortex ex arbore Zeylanica, desumptus reliquis præstat;

stat: arboris radix camphoram & oleum odoratum, quod istam perfecte redolet, fundit.

Olei destillati vix $\frac{1}{128}$ largitur, quod fragrantissimum est, aureum colorem habet, & gratissima acrimonia, dulci juncta, linguam ferit. Extracti spirituosi aromatici $\frac{1}{6}$ largitur. LEWIS. Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{1}{10}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{64}$, Extracti aquosi leviter adstringentis $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{3}{16}$. CARTHEUSER.

Penetrante & fragrantissimo, quem spirat, odore evidenter in origines nervorum agit, & hinc egregie conducit in encephali & nervorum morbis a languore oriundis, datur quoque cum successu ad roborandas primas vias, & cum mucum attenuet & vires circulationes stimulet, hinc opponitur morbis, quos frigidos solent appellare, adjicitur quoque gratiæ ergo tam medicamenti, quam alimentis.

* *Aqua Cinamomi simplex* GARZIÆ ab HORTO jam memorata, efficax omnino, cum oleum Cinamomi, præ omnibus reliquis pertinacius aquæ, cum qua destillat, adhæreat; Wurtembergenses Aquam Ceraforum a Cinamomo abstrahunt: *Aqua hordeata* Parisinis a nostratibus prioris in locum recipitur: * *Aqua Buglossata* a prioribus neutiquam diversa: * *Aqua spirituosa* Paris. non multum differt ab *Aqua cum Vino* Colonienf. gratiæ multum habet: * *Aqua Cinamomi cordialis* Noricorum ab aqua Buglossata non diversa est: *Aqua Cinamom. Cydoniata* ad sistendos alvi fluxus maxime commendatur; * *Aqua Cordialis temperata* Augustan. a ZW OELFFER jam correctæ, & a Collectoribus *Pharmacopææ Wurtemberg.* adhuc magis contracta, nimis tamen adhucdum est prolixa: * *Aqua Cordialis frigida* Norimberg. correctam Wurtembergenses exhibent: cum Cinamomum habeat, neutiquam medicamenti frigidis potest adscribi: * *Confectio cinamomi regia* Wurtemb. egre-

gium omnino medicamentum analepticum, & quod multum ad roborandas primas vias facit: * *Species Diacynamomi* MESUE, congeries aromatum ad morbos a viscido primarum viarum faciens: * *Tinctura* SCHROED. gratum omnino medicamentum: *Syrupus* Augustan. optime secundum præscriptum Nostratum paratur: *Vinum Hippocraticum* R. NODÆI, parum mutatum Nostrates recipiunt, gratum potulenti genus vix ad usus medicatos adhibetur: *Species Ejusdem* tam roborandi ergo variis Infusis adjiciuntur, quam a cauponibus uvis adduntur, quibus vinum superfundunt, & ita *Rebs* parant: *Oleum Cinamomi* VAL. CORD. cum genuinum carissimo pretio vendatur, hinc vix non semper adulteratum prostat, pertinet ad præcipua medicamenta analeptica, extus adhibetur ad ossa cariota; inde parant * *Balsamum* SCHROED. * *Elæosaccharum* August. nonnisi usus tempore præparandum: *Pulverem auratum Germanicum* seu *Zellensem*. Paris. Wurtembergenses ambram omittunt, Nostrates matrem perlarum & folia auri adjiciunt, rationem olei imminuunt, remedium princeps pro refocillandis viribus cordis.

CITRI CORTICES vid. *Fructus Horæi*.

CONTRAJERVA Recent. Ejus Radices sunt fibrosæ, plurimis fibrillis instructæ, tenues, parvæ, rugosæ, foris rusæ, intus pallidæ, sapore gaudent subadstringente, levissime aromatico, exiguo quoque odore.

DORSTENIA. Flores habet quadrifidos, isantheros, monogynos, receptaculo communi tectos, quod per maturitatem carnosum evadit, *Contrajerva* L. BLACWELL 578-581 habitu acauli, foliis pinnatifidis & pinnis ferratis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Contrajerva est vox Hispanica, qua plantam venenis oppositam denotant, tales cum plures prædicare

folent, hinc plures Contrajervæ apud Auctores occurrunt. Primus DRACKEN Eques Anglus anno 1581 quasdam radices in Europam attulit, illa demum medio seculo superiore in officinas fuit recepta.

Aquam inde multum viscidam reddi LEWIS observavit. Extractum spirituosum, aquoso, multo magis sapidum est. LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{13}$, spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter. NEUMANN.

Olim cum morbos malignos a veneno oriri crederent, hæc radix magni fiebat, explosa hac theoria, ipsa etiam evilescece cœpit.

* *Pulvis compositus* Edinburg. ad morbos exanthematicos commendatur: *Syrupus* Argentoratens. a succo citri præcipue, in morbis exanthematicis laudandus: * *Syrupus Contrajervæ compositus* Viennensium, inconcinna compositio: * *Tinctura* Paris.

CORIANDRUM, κοριαννον, κοριανδρον Græcis recentioribus, *Coriandre*, *Coriander*. Semina sistit rotunda, cava, striata, sapore proprio aromatico, odore in recentibus cimices redolente, in exsiccatis non ingrato, instructa.

CORIANDRUM. Flores umbellatos habet, involucri utroque paucifolio sustentatos, semina sphaerica, concava: *Sativum* L. BLACWELL 176 fructibus globosis distinguitur.

In Italia & Palæstina sponte crescit, apud nos in agris colitur.

Exiguam Olei destillati portionem fundit, spiritus vini omnem inde odorem extrahit. LEWIS. Extractum aquosum parum, spirituosum multum aromaticum est. CARTHEUSER.

Neutiquam aliquid venenati his feminibus inesse, ut NICANDER & DIOSCORIDES finxerunt, HIPPOCRATES jam perspexit, qui Coriandrum ventriculo gratum esse asserit, ad morbos pectoris quoque, hepatis & uteri commendat, nec non ad ructus acidos. TARZA-

GUS, a Coriandro cum vino ante paroxysmum exhibitum, crebro quartanam fugatam fuisse, observavit.

* *Confectio* SCHROED. * *Aqua destillata* SCHROED.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

COSTUS vid. *Amara*.

CROCUS, *زعفران*, *Safran*: ita appellantur filamenta fulva, inferne angustata, proprio odore & sapore aromatico, amaro instructa, aquam luteo colore tingentia.

Rejicitur humidus, qui inter digitos pressus eos non tingit, levem aut peregrinum odorem spirans, & cui filamenta alba aut lutea commixta sunt.

CROCUS. Corollam sexfidam habet, spatha monophylla sustentatam, triandram, monogynam & capsulam trilobam: *Sativus Officinalis* L. BLACWELL 144 tubo longiore & foliis per æstatem disparentibus, distinguitur.

Crescit in Natolia & Archipelago. Colitur in variis Europæ regionibus. Orientalis & Austriacus optimus censetur esse, his non cedit Vastiniensis, quem per annos non posse asservari, minus bene dicunt, Italicus ex Magliano minus puniceus est, sed in pulverem redactus, præ reliquis magis tingit, Hispanicus oleo irroratus rejici debet.

Stigmata ex floribus recentissime explicatis decerpuntur, & chartis imposita, in proprio fornacis genere exsiccantur, stamina, quæ sub eorum collectione admiscuntur, manuum ope separantur.

Extracti spirituosus, minus odorati $\frac{2}{3}$, aquosi $\frac{3}{4}$ largitur. NEUMANN. Extracti spirituosus $\frac{3}{4}$, totidem aquosi, $\frac{1}{82}$ Olei odorati. LEWIS.

Crocus ad quatuor scrupulos assumtus, neque in calore, neque in pulsu aliquid mutavit, neque urina inde fuit tincta, per experimenta ALEXANDRI.

Evidenti vi humores resolvendi gaudet, hinc concoquentibus a GALENO adscribitur, & ad morbos

pectoris jam a SERAPIONE laudatur, & ad hunc usque diem cum successu adhibetur, hanc etiam maxime ob rationem ad promovendas excretiones uterinas eo utuntur; sed inde quoque motum spirituum retardari observatum est, ita ut & anodynas vires edat, & largiori dosi datus, delirium, imo mortem producat; cachinnum lethalem inde excitari, finxerunt Arabes, & observationibus voluerunt confirmare LUSITANUS, CAMERARIUS & KOENIG, vel solo ejus odore exanimatos adducunt LUSITANUS & BORELLUS. Vim ejus antisepticam omnis ætas confirmavit. Interdum quoque cibis aut potulentis adjicitur. Dosis ad scrupulum unum.

Externe resolvendi & sopiendi ergo in usum ducitur. HIPPOCRATES ad morbos oculorum commendat, in inflammationibus, abscessibus, tumoribus arthriticis & rheumaticis cum successu adhibetur.

Extractum VAL. CORD. Nostrates minus efficax spirituosum recipiunt, datur ad grana quatuor: *Tinctura* ZWOELFFER etiam externe discutiendi ergo adhibetur: * *Tinctura* vel *Essentia Vinosa* SCHULTZ priore minus calefacit: * *Oleum infusum* DIOSCORID. * *Syrupus* Wurtemberg. datur pueris scopo anodyno: *Emplastrum Oxycroceum* NICOL. a ZWOELFFER correctum, in Dispensatoria recipitur, sed ita, ut fere singula, ratione proportionis ingredientium varient, Nostrates præ reliquis minorem Croci rationem recipiunt, vix monendum eundem demum addendum esse, quando massa mox refrigerat: laudatur scopo resolvendi ad luxationes, fracturas, sugillationes.

CUBEÆ Arab. *كوبية*, *كبرية* Græcor. Recent. *Poivre à queue*, sunt Fructus rotundi, qui piperis circiter magnitudinem & figuram habent, rugosi, includunt granum ex rufo nigrum; intus album, sapore gaudent acri aromatico, & sustentantur pedunculo brevi & tenui.

Majores , nucleo ventricoso instructæ , reliquis præferuntur.

Nil certi de planta , unde defumuntur , constat , nisi quod caulem volubilem habeat , & in Java , Malabar & insula Bourbon crescat.

Parum Olei essentialis mitis fundunt , utrumque Extractum inde paratum , acre est. LEWIS. Extracti spirituosus $\frac{1}{3}$ circiter , aquosi $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN. Extracti spirituosus $\frac{5}{16}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

Præter vires , quas cum reliquis aromatibus communes habent , specificæ , præeunte CRATONE , vertiginosis laudantur.

* *Oleum destillatum* Paris. * *Confectio* SCHROED.

* CULILAWAN CORTEX Recent. sub forma frustorum lineam crassorum , sesqui pollicem circiter latiorum , sive planorum sive concavorum , colore cinamomeo instructorum , tenera & rugosa epidermide tectorum , ad nos adducitur , textura gaudet laxiore , odore fragranti ad caryophyllaceum accedente , sapore lenius aromatico , caryophyllos sapiente.

Laurus Culilaban L. foliis trinerviis , ovato acutis distinguitur.

Crescit in Amboina.

Nequidem $\frac{1}{100}$ Olei limpidi , quod Caryophyllos & L. Sassafras sapit , Extracti spirituosus acris & glutinosus $\frac{1}{5}$, totidem aquosi , modice amaricantis fundit. CARTHEUSER.

Sub finem Seculi superioris demum , Europæ innotuit , ratione virium inter Cassiam ligneam & Caryophyllatam medius esse videtur.

* CUMINI SEMEN *κύμινον* , *Cumin* , *Römischer Kümmel*. Est Semen majusculum , odore & sapore minus gratis instructum : oblongum , striatum , ex gryseo flavescens , quod hodie obtinet , ab illo Veterum evidenter diversum est.

CUMINUM L. Planta umbellifera est , involucro

utroque, germine flore majore, feminibus striatis instructa.

Ægypto & Palæstinæ indigena; In Sicilia & Melito colitur.

Olei odorati $\frac{1}{32}$ exhibet. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, spirituosi evidentius aromatici vix $\frac{1}{5}$. CARTHEUSER.

Ob vires carminativas interne, ob resolventes externe, ad lac discutiendum maxime, tumores testiculorum & fugillationes usurpatur.

* *Aqua destillata* SCHROED. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Emplastrum* Hamburg. Baccis Lauri & Oleo destillato auctum receperunt Wurtembergenses, abdomini imponitur, dum intestina flatibus distenduntur.

* CURCUMA Barbar. κύριον Ινδικόν DIOSCORID. *Cyperis Indica* PLIN. *Crocoma* Arab. *Terra merita* Gallis, largitur Radices tuberosas, geniculatas, geniculis & cylindraceis & subrotundis, foris pallidas, intus splendentes & croceas, rugis distinctas, sapore acri & aromatico, odore levissimo vel nullo instructas.

CURCUMA. Corollam quadrifidam habet, calice sustentatam, monantheram, monogynam, filamentis quinque præditam, fructum trilocularem, polyspermum: *Longa* L. BLACWELL 396 foliis multi nerviis distinguitur.

Crescit & colitur in omnia India aquosa.

Olei odorati $\frac{1}{120}$, Extracti resinosi $\frac{1}{8}$, aquosi autem $\frac{1}{2}$ separavit. LOEBER. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi ultra $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Olei odorati vix $\frac{1}{256}$, Extracti aquosi amaricantis & plurimum falsi $\frac{1}{4}$ fere, spirituosi acris, aromatici quidem sed simul nauseosi $\frac{1}{5}$ circiter. CARTHEUSER Aqua cum his radicibus cocta, aurantium colorem induit, qui ab acidis citrinus fit, ab alcalinis ex rufo-fuscus evadit. POERNER.

Virtute aromatica, qua gaudet, primas vias ro-

borat, hinc teste RUMPH vulgare in India ciborum condimentum est, humores quoque attenuat, & ideo egregie ad hepar obstructum facit, ad icterum hinc conferre multoties BONTIUS vidit, ad œdemata & febres intermittentes LOEBER.

Dosis ad scrupulos duos, in Infuso ad totidem drachmas.

* CYPERUS, κύπερον, κύπερον, *le Souchet*. Duo ejus genera occurrunt.

Rotundi Radices sunt turbinatæ, extus pallide rufæ, intus albæ: odore gaudent leviori, sapore evidentius aromatico, olivæ magnitudinem habent.

CYPERUS. Spicam disticham imbricatam habet, corollam glumosam, nudam, triantheram, monogynam: *Rotundus* L. culmo triquetro, umbellæ ramis divisis, spiculis alternis linearibus distinguitur.

Crescit in India, maxime Java, nec non in Ægypto & Syria.

Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, aquosi $\frac{3}{4}$ largitur. NEUMANN. Extracti amari & aromatici $\frac{1}{3}$ & totidem spirituosi obtinuit CARTHEUSER.

Longi Radices, quæ demum a Latino-Barbaris in usum tractæ fuisse videntur, evidentius quam antecedentes odoratæ sunt; calamo anserino crassiores, circulis & nodis notatæ, extus fere rufæ, intus pallide rufæ, utroque extremo incrassatæ, sapore prioribus remissiore gaudent.

Cyperus Longus L. culmum triquetrum foliosum habet, umbellam foliosam, multum divisam, pedunculos nudos & spicas alternas.

Crescit in Gallia Meridionali & Italia, nostras quoque hyemes fert.

Extracti aquosi inodori, subacris & amari $\frac{1}{5}$ circiter, spirituosi amari & aromatici ultra $\frac{1}{4}$ largitur. CARTHEUSER.

HIPPOCRATES Cyperum extus ad morbos uteri

adhibet, GALENUS ad nephritidem, obstructions mensium, levandam urinam commendat; extus autem ad ulcera manantia; hodie rarius in usum trahitur.

* *Aqua destillata* Paris.

* *DICTAMNUS*, *Δικταμνος*. Ejus duo genera officinae recipiunt: unum quod a Creta denominant, genuinus Veterum Dictamnus, alterum Recentiores addiderunt, & illud *album* appellant.

Dictamni Cretici folia rotunda sunt, multo albo tomento obfusa, odorem levem, saporem evidenter aromaticum, sed parum acrem habent.

ORIGANUM. Flores habet involucri sustentatos, corolla ringente gaudentes, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, laciniis parum irregularibus, semina nuda: *Dictamnus* L. BLACWELL 462, foliis tomentosis & spicis nutantibus distinguitur.

Crescit in Europa multum Meridionali.

Olei odorati $\frac{5}{256}$, Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, aquosi autem inertioris $\frac{7}{24}$ inde obtinuit NEUMANN.

Pro pellendis mensibus & fecundinis ab HIPPOCRATE laudatur, olim ad promovendum partum commendabatur, cum id, quod hodie inter nos prostat, parum aromatis habeat, hinc vix ulterius in usum trahitur.

Dictamni albi Radices oblongae sunt, albæ, intus aliquantulum fungosæ, calami circiter crassitiem habent, saporis & odoris expertes, aquam cum qua infunduntur amaram reddunt.

DICTAMNUS L. BLACWELL 75. Calice quinquefido sustentat corollam irregularem pentapetalam, diplosantheram, monogynam, fructus quinquecapularis.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Planta in Italia sub nomine Fraxinellæ nota, seculo XVI demum Dictamni nomine coepit appellari.

Extracti aquosi leviter amari $\frac{5}{8}$ exhibet. CAR-
THEUSER.

Radicem, de qua nullæ, quod proprias vires ha-
beat, prostant observationes, jure omnino negligimus.

* *DORONICUM* Barbar. *Gemsenwurzel*. Reci-
pimus Radices quæ parvæ sunt, rotundæ, in finem
angustum terminatæ, totidem nimirum articuli radi-
cis longioris, extus flavicantes, intus albæ, odore
nullo, sapore dulciusculo, cui aliquid aromatici acce-
dit, instructæ.

DORONICUM. Flores mixtos habet, calice duplici
serie foliorum efformato, sustentatos, receptaculo pla-
no & nudo inhærentes, & semina papposa: *Pardali-
anches* L. BLACWELL 239 foliis cordatis gaudet.

Crescit in montibus Europæ Meridionalis.

Extracti aquosi $\frac{7}{8}$, spirituosus magis dulcis & aroma-
tici $\frac{7}{32}$ NEUMANN obtinuit.

MABANTÆ figmentum a MATTIOLO sustentatum,
hanc plantam esse Aconitum *Pardalianches* Veterum,
effecit ut plures Auctores has radices venenatas esse
reputarint, falsum commentum, experimento in se
ipso capto, refutavit GESNER; earum vires medicatæ,
cum nulla observatione sint confirmatæ, hinc hodie
negliguntur.

* *FILIPENDULA* Barb. *φιλιππόδευλα* Græc. Recent.
rother Steinbruch. Radices fibrosas sistit, plures fi-
brillas emittentes, quarum extremitatibus noduli ad-
hærent, foris ex rubro nigræ, intus albæ, sapore
leviter aromatico & amaricante, odore suavi instructæ.

SPIRÆA. Corolla pentapetala regulari, calice
quinquefido sustentata gaudet, polyanthera, quinque
vel polygyna, & capsulis pluribus: *Filipendula* L.
BLACWELL 467. foliis pinnatis, ferratis, uniformibus
& floribus cymosis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob vim diureticam, uterinam & roborantem laudata, eviluit.

FOENICULUM *μάραθρον*, *Fenouil*, *Fenchel*. Inde Radices, Folia & Semina prostant.

* *Radix* alba est, fusiformis, digiti crassitiem habet, saporem dulcem cum aromate, odorem proprium, fragrantem.

* *Folia* longa, capillaria, in longa filamenta secta, feminum odori & saporis proxime accedunt.

Semina oblonga sunt, convexo plana, striata, odore proprio, simili sapore, qui aromaticus est & aliquam dulcedinem habet, instructa; quo magis calido sub climate planta adolescit, eo majora & magis dulcia semina perficit; hinc dulce, Italicum, Creticum Auctores solent laudare.

Anethum Fœniculum L. BLACWELL 288 seminibus oblongis, non marginatis distinguitur.

Sponte in Europa Occidentali & Meridionali, nec non in Anglia crescit, apud nos multum colitur.

Radices Extracti spirituosii aromatici, & cum quadam amaritie dulcis $\frac{1}{12}$, aquosi, insipidi parum, largiuntur. Semen $\frac{1}{25}$ Olei odorati, quod sub aëre temperato consistit, largitur. NEUMANN Olei destillati $\frac{1}{8}$, expressi viridis $\frac{1}{8}$, Extracti resinosi $\frac{1}{12}$, aquosi $\frac{1}{4}$ fere inde obtinuit. CARTHEUSER $\frac{3}{8}$ Extracti resinosi & paulo majorem quantitatem aquosi refert.

Radices resolvendi ergo laudat HIPPOCRATES, eas in suffusione profuisse REUSNER allegat, quidam ad debellandas febres intermittentes profuisse testantur. Folia rarissime in usum trahuntur, creberrime autem semina, quæ vires feminis Anisi exferunt, quo tamen largiore aromate turgent, a GALENO ad augendum lac & scopo discutiendi commendantur, hoc ultimo fine maxime ad morbos oculorum solent adhiberi.

Aqua destillata quæ non bene ex herba ad moni-

tum NICOLAI PRÆPOSITI, sed melius ex semine, secundum VAL. CORD. paratur, morbis oculorum maxime dicata: * *Confectio* SCHROED. * *Oleum expressum* Parisini recipiunt: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. rarissime interne præscribitur: *Eleosaccharum* Nostrat.

* GALANGA Barb. γαλαγγα MYREPS. Ejus duplex genus in officinis prostat: *Major* constituitur a Radicibus intortis, variis ramis & tuberculis notatis, circulis distinctis, extus rufis, intus parum pallidioribus, odore aromatico ad Camphoram accedente, sapore simili instructis, aliquot pollices longis, unum circiter crassis: *Minor* & magnitudine & crassitie priori cedit, sapore acriori linguam ferit.

Plantam autopta RUMPH corollam tetrapetalam habere, & baccam duobus vel tribus feminibus cordiformibus foetam edere, testatur, hinc non audeo eam *MARANTÆ* L. adscribere.

Crescit in India.

RUMPH monet Galangam minorem, quæ in officinis Europæorum obtinet, ex China adduci, eandem ex China in Indiam transplantatam, hodie ibi coli ex *Histoire générale de Voyages* XVII. video.

Triplo plus Extracti aquosi, quam spirituosi & $\frac{1}{128}$ Olei destillati parum odori & acris largitur. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{87}$, Extracti aquosi aromatici $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi acerrimi fervidi $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Primi Arabes Galangam in usum traxerunt, reliquorum aromatum effectus edit, ventriculo maxime & utero proficua credita. Minor, magis quippe aromatica, majori præfertur. Extus in paralyfi linguæ & atrophii membrorum profuisse Cl. PLENCK monet.

* *Essentia* Wurtemberg.

* GRANA PARADISI Recent. *Malaghetta* Barb. *Graine de Paradis*, *Paradies-Körner*, sunt Grana parva,

angulata, badia, odore non magno, sapore fervido instructa. Folliculus, quo continentur, multa cum Cardamomo majore communia habet, hinc creberri-
me cum Cardamomo ab auctoribus confunduntur.

III. LINNÆI auctoritate nostra grana subministrat *Amomum Gran. Paradisi* L. quod scapo ramoso brevissimo distinguitur.

Copiose ad Africam Occidentalem occurrit.

Pauxillum Olei odorati suaveolentis fundunt, Extractum aquosum acre, spirituosum causticum est. LEWIS. Ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER.

Ab Arabibus ad nos descendisse videntur, piperi ratione virium multum vicina.

HISSOPUS, ὕσσωπος, *l'Hyssope*, *Isop*, nostra, ab illa Veterum diversissima, per Arabes demum in officinas recepta: ejus prostant Folia quæ oblonga sunt, acuta, tota viridia, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Hyssopus. Corollam labiatam habet, cujus labium superius rectum & emarginatum est, inferioris trifidi lacinia intermedia major & crenata, calice quinquefido sustentata, semina nuda: *Officinalis* L. BLACWELL 296 floribus, unum latus spectantibus, distinguitur.

In Europa Meridionali & Sibiria sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati $\frac{2}{96}$, Extractum spirituosum valde acre, aquosum subsalinum & amarum largitur. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{4}$, Olei odorati $\frac{1}{128}$. NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{64}$, Extracti spirituosi ad $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

A virtute multum humores attenuante laudatur, & præcipue ad mucosos pectoris morbos facere observata est: Extus adhibitam egregie fugillationibus mereri, RIOLANUS & BOYLE viderunt.

Aqua destillata VAL. CORD. * *Oleum destillatum*

VAL. CORD. * *Syrupum simplicem* Parisini habent: Wurtembergensium *Syrupus compositus* egregium medicamentum resolvens est, omnino præferendum absurdæ MESUE præscriptioni.

IRIS. Ejus duæ species hodie in officinis prostant; una *Florentina* Latino-Barbaris, sive simpliciter Iris Veteribus dicta, sive ab Illyria, Africa, Macedonia denominata, altera a Latino-Barbaris *Pseudacorus* dicta, *Iridis Nostratis* nomine etiam venit.

Radices *Iridis Florentinae*, *Violenwurzel* pollicem crassæ sunt, paulisper compressæ, hinc inde tuberculis notatæ, intus leviter flavescunt, extus albæ, sapore acri, leviter amaricante, & odore qui ad violas accedit, instructæ: illas, quæ rectæ sunt & longiores, in tabernis *Longas* solent appellare.

IRIS. Corollam habet sexpartitam, spatha bivalvi sustentatam, triantheram, monogynam, stigmate trifido, quod petala mentitur instructam & capsulam triangularem: *Florentina* L. BLACWELL 414 corolla barbata, caule foliis altiore, paucifloro, floribus sessilibus distinguitur.

Crescit in Italia, nostras hyemes optime fert.

Ego ex exsiccatarum decem libris nullum Oleum potui obtinere. LEWIS $\frac{1}{15}$ resinæ exhibuit. KORTUM exiguam valde Olei portionem, $\frac{1}{12}$ Resinæ, $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, pulpam prunorum redolentis, amaricantis, levissime acris. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{8}$ spirituosi. NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{5}$ circiter, resinosi valde acris $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Radicis recentis succus evidentem acrimoniam habet, hinc ad alvum ducendam, post DIOSCORIDEM, a multis Medicis adhibebatur, & medicamentis hydragogis adscribebatur, ob hanc rationem hodie ulterius non usurpatur, sed exsiccatione mitior redita radix, tanquam eximium resolvens, ad morbos pectoris pituitosos adhibetur, & præeunte MARTINI

cum successu infantibus datur, quos tormina, a muco excitata, torquent: Externe cum successu ad masticatoria & errhina adhibetur, recipitur etiam ad dentifricia, ut mucus & fordes dentium incidantur & abstergantur, ad epithemata resolventia quoque recipitur, & ad usus cosmeticos adhibetur; Radices, quas *Longas* dicunt, creberrime, sed minus laudando consilio, infantibus dentientibus mordendas exhibent.

Species sive *Pulvis Diaireos* FUCHS. non placent, cum species *Diatragacanthæ*, quas recipiunt, vires *Iridis* obtundant: *Rotula* sive *Tabula Diaireos* WICKER nostrates rationem Ireos augendo, inde medicamentum mucum pulmonum incidens, gratissimum parant. * *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum Iridinum* PLIN. iners omnino. * *Extractum* SCHROED.

* Radices *Iridis Nostratis* figuram priorum habent, odore & sapore quoque ad eas accedunt, magis rugosæ, extus rusæ, intus pallidæ.

Iris Pseudacorus L. BLACWELL 261 corollas imberbes, petala interiora stigmatibus minora & folia ensiformia habet.

Occurrit per omnem Europam.

Hujus præcipue succum, scopo hydragogo & purgante, recentiores adhibuerunt, recte FALLOPIUS monet: *Iridis radix non est in usu ad purgandum, quia habemus meliora medicamenta purgatoria.* WOLFF *Acta Med. Berol.* RAMSEY, PLATER observationes hydropis inde curati adducunt: ETTMÜLLER lumbricos inde vidit dejectos.

* *Extractum* Brandeburg.

JUNIPERUS, *ἀρνειόχο*, *Genevre*, *Wachholder*. Lignum, Baccas & Resinam, quæ improprie Gummi dicitur, recipiunt officinæ.

Lignum prostat sub forma frustorum aliquot digitos longorum & quasdam lineas crassorum, tegitur cortice extus gryseo, intus ferrugineo, ipsum album.

est, odore gaudet aromatico & fragrante, qualem etiam, si accenditur, fumum emittit, sapor levissimum aroma habet.

Baccæ pisis magnitudine & figura æquantur, superne umbilico exiguo notatæ, nigræ, pulpam includunt dulcem, viscidulam, rufescentem, aromaticam, grato odore præditam & tria semina.

Gummi, quod est *Sandarax* sive *Sandaracha* SERAPIONIS, efformatur a granis variæ magnitudinis & figuræ, pellucidis, citrinis, inodoris, inter dentes non lentescantibus & quæ accensa, fumum non ingratum dimittunt. Ex Africa ad nos mittitur.

JUNIPERUS. Planta relativa diphyta, flores mares amentaceos habet, nudos, tribus ad octo antheris instructos: feminæ corollæ trifida & trigyna efformantur, baccæ globosæ sunt. *Communis* L. BLACWELL 187 foliis ternis, patentibus, mucronatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Baccæ biennes demum maturantur: Gummi in Europa Meridionali ex specie, quam dixi, stillat, in Africa etiam ex aliis speciebus, in Suecia formicas illud in suos acervos colligere, monet Illustr. LINNÆUS.

Ex Ligno $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi amaricantis & salini obtinui. CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{1}{12}$ & $\frac{1}{8}$ spirituosi accepit.

Baccæ mihi $\frac{1}{32}$ Olei odorati stiterunt: CARTHEUSER $\frac{1}{42}$ circiter, Extracti resinosi autem ultra $\frac{1}{2}$, totidem aquosi.

Lignum humores valide attenuat & excretiones aquosas promovet, copiosam urinam, cui multus mucus innatavit, inde a sene affectibus catarrhalibus obnoxio secessisse Cl. SCOPOLI observavit, morbos venereos quoque, qui reliqua efficacissima remedia eluserant, inde vidit curatos, id quod PLATER

TER

TER prius animadverterat: BRUCH exempla adducit de cacochymia ulcera excitante, scabie, suffusione, obstructione hepatis, gonorrhœa virulenta, affectibus arthriticis inde fugatis, & idem extus cum successu ad ulcera uteri & ozænam adhiberi. Ejus suffitus non modo gratum per atmosphæram dispergit odorem, sed hujus indolem malignam quoque corrigit, œdemata & rheumatismos curat.

Baccas medicamentis uterinis HIPPOCRATES adscribit, humores inde attenuari, hepar aperiri, urinam pelli, ventriculum calefieri GALENUS monet, ob vires stomachicas, quas quoque HILDANUS confirmat, non raro cibis solent adjici; ASSVERUS & S. PAULI calculos inde viderunt pulsos, asciticis multum conducere VOLCKAMER, RIEDLIN, DU VERNEY, VAN SWIETEN observationibus patet. ACOLUTHUS ab earum diutius protracto usu vidit excitatam diabetem lethalem. Externe suffitus forma ad eisdem ac Lignum adhibentur usus, KHUNRATH suadente epithema inde paratur contra cephalalgiam.

Gummi resinarum vires exsequitur, ejus suffitus aërem corrigit, partes, ad quas admittitur, roborat, & hinc ad catarrhos & œdemata commendatur. HIPPOCRATES hoc medicamentum naribus manantibus immisit.

* *Aqua destillata a baccis* medicamentum non iners est: *Oleum destillatum ex baccis* TRAG. calida multum medicina, tormina intestinorum inde sopita vidit WELSCH, verminosis conducere RIVERIUS observavit, multi ejus auribus instillati ope, surditatem curatam fuisse, contendunt, eos ego saltem non auderem imitari: *Rob* sive *Extractum* VAL. CORD. integerrimas baccarum vires habet, Germani ipsi etiam saccharum solent adjicere, quorum Theriaca a quibusdam dicitur, ob polychrestum usum; tanquam egregium remedium etiam ad raucedinem & tussim com-

mendatur; Dosis ad unciam dimidiam: *Spiritus ex baccis SCHROEDERI* per abstractionem a Wurtembergensibus paratur, vix interne datur, externe discutienti fine adhibetur: *Elixir Malvaticum Juniperinum* Nostrat. est *Elixir Juniperinum* SCHROED. bene Nostrates loco spiritus Juniperi vinum Malvaticum recipiunt, egregie non modo in affectibus renum, observante SCHROEDER, sed etiam in torminibus ventris medicamentum, quod ad dimidiam usque unciam potest exhiberi: * *Tinctura baccarum* Paris. * *Spiritus* SCHROED. & *Oleum empyreumaticum* MESUE.

LAVENDULA Barb. *σαλvia* Græcorum Recent. *Spica*, *Spica Nardi* &c. Recent. *Lavande*, *Aspic*, *Lavendel*, *Spick*. Inde & Folia & Flores recipiuntur.

Folia solidiuscula sunt, obtusa, pro varietate unde defumantur mox latiora, mox angustiora, incana, grato multum odore & sapore aromatico instructa.

Flores asservantur calici inclusi, non magni, cærulei, odore gratissimo similique sapore gaudent.

LAVENDULA. Calice regulari sustentat corollam labiatam, cujus labium superius bifidum est, inferius parum irregulariter trifidum, femina nuda: *Spica* L. BLACWELL 264 & 295 foliis integerrimis & spica nuda distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis, ejus varietas angustifolia maxime colitur.

$\frac{1}{256}$ Olei odorati ex floribus obtinui: LEWIS autem $\frac{1}{160}$ & CARTHEUSER vel $\frac{1}{5}$ circiter, qui præterea ad $\frac{1}{5}$ Extracti amaricantis & subfalsi & fere $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, balsamico sapore præditi.

Ob fragrantiam capiti maxime dicata esse reputatur & affectibus nervorum opponitur, rarius interne usurpatur; frequentius multo externe ad epithemata roborantia & discutientia recipitur.

* *Syrup. e Stæchad. compos.* Paris. * *Aqua destil-*

lata VAL. CORD. Parisini aquas a singulis varietatibus abstractas asservant: *Spiritus* Noricorum optimus Montpellier ad nos mittitur & cosmetico & medicato scopo creberrime adhibetur: * *Conserva* VAL. CORD. una cum * *Tinctura* Parisin. optime ex nostris officinis exulat: * *Acetum* Wurtemberg. cosmeticis maxime usibus dicatum: *Oleum destillatum* gratum æque ac nervinum, ejus ope maxime insecta fugari observatum est, inde * *Balsamus Lavendulæ* SCHROED. * *Pomatum Fl. Lavendulæ* Paris. & * *Gutta Anglicæ* Wurtemberg. quæ cum successu in affectibus capitis ferosis solent exhiberi, parantur: *Oleum Spicæ* quod ad encausticam & ad vernices maxime adhibetur, monente jam GEOFFROI, oleum terebinthinæ est, cui pauxillum olei Lavendulæ adjecerunt.

LAURUS, *Σάφρον*, *Laurier*, *Lorber*. Folia & Baccæ recipiuntur.

Folia sunt viridia, firma, lanceolata, integerrima, multis nervis notata, sapore proprio aromatico, amaricante, odore simili instructa.

Baccæ sunt ovatæ, nigræ, exiguo acumine terminatæ, levissime rugosæ, continent sub cuticula tenera & fragili nucleum ad colorem castanearum accedentem, facillime in duas partes secedentem, odore laurino minus grato, sapore acri, aromatico, amaro, nauseoso instructum.

Laurus Nobilis L. BLACWELL 175 Floribus dioicis distinguitur.

In Europa Meridionali vulgatissima arbor.

Ex baccis $\frac{1}{17}$ Olei unguinosi, viridis, quod unguenti consistentiam habet & ipsas multum redolet, obtinui.

Folia, ob aroma quo pollent, calefaciunt, teste GALENO, ideo ab omni tempore primis viis roborandis commendabantur, & vel hodie adhuc variis cibis, tanquam condimenta adjiciuntur, male igitur a qui-

busdam, PLINIO & DIOSCORIDE præeuntibus, vomitoriis solent adscribi. Medici illa hodie rarissime adhibent, sed culinis relinquunt. Ab HIPPOCRATE extus contra tetanum fuerunt præscripta.

Baccæ, GALENO jam notante, vehementius calefaciunt & in uterum præcipue agunt, maxime ob vim abortum promovendi infames sunt, & summo omnino jure, medicamento sanguinem multum exæstuante abstinemus: cujus dosin ad aliquot grana sub forma pulveris, & ad scrupulum unum in infusis determinant. Ab HIPPOCRATE extus abstergerendi ergo adhibebantur.

* *Aqua destillata* ex foliis Paris. * *Aqua destillata* ex baccis Eorund. *Oleum expressum* HIPPOCRATES ad ulcera mali moris commendavit, ex Italia ad nos mittitur, multum a vi resolvente laudatur, adjicitur quoque medicamentis nervinis. * *Oleum per Infusionem & coctionem* DIOSCORID. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de baccis lauri* RHAZES mutatis dosibus varia Dispensatoria ingreditur, Nostrates quædam expunxerunt, & parvam rationem salis gemmæ jubent adjicere, in doloribus intestinorum a causa frigida, ad unciam unam clysmatibus adjicitur: * *Emplastrum de Baccis Lauri* MESUE a Bergomensibus correctum, valide resolvit, abdomini imponitur ad discutiendos flatus.

LILIUM CONVALLIUM Barb. *Muguet*, *Mayenblümlein*. Flores exhibet qui campanæ figuram habent, recentes gratissimum odorem spirant, unde caput nunquam obnubilatur, iidem exsiccati toti inodori sunt & levissime amari.

CONVALLARIA. Corolla nuda monopetala, sexfida gaudet, isanthera, monogyna, bacca triloculari: *Majalis* L. BLACWELL 70. distinguitur corolla campaniformi.

Crescit in omni Europa, etiam Meridionali.

ETTMÜLLER inde exiguum Olei odorati portionem separavit, LEWIS nullum obtinuit; Extractum utrumque, quod inde paratur, amarum est, LEWIS & CARTHEUSER.

Flores recentes grato suo odore, sensorium commune grate afficiunt, & non frustra, ubi vires rescillandæ sunt, naribus admoventur; exsiccati cum odore etiam omnem vim nervinam deposuerunt, amarities, qua gaudent, eis acrimoniam quandam inesse, testatur, inde vis purgans a SCHULTZ observata, & errhina, dum naribus hauriuntur, creberrime annotata.

Baccarum virtutem antepilepticam & antifebrilem SENCKENBERG aliquot observationibus tentavit probare.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. vulgari ratione parata, nihil proprii habet, æque ac * *Aqua vinosa* SCHROED. & * *Spiritus* SCHROED. & * *Oleum Infusum* August. nec * *Conserva* VAL. CORD. aliquid de odore florum retinet.

MACIS vid. *Moschata Nux.*

MAJORANA Barb. *Marjolaine*, si non est ἀμάραντον & σάμψυχον Veterum, saltem eo proxime accedit. Folia subministrat quæ ovata sunt & albida, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Origanum Majorana L. BLACWELL 319 spicis subrotundis, pubescentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur.

HOFFMANN $\frac{1}{64}$ Olei odorati inde obtinuit, cum quo etiam mea experimenta conveniunt & CARTHEUSER; qui præterea ex foliis $\frac{1}{7}$ circiter Extracti aquosi obtinuit.

Cephalicæ, nervinæ & uterinæ ipsi adscribuntur virtutes, rarius tamen hodie intus datur, crebrior ejus

usus est ad epithemata capitis roborantia & discutientia nec non ad formulas errhinas.

* *Aqua dejuillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod nonnisi ad usus externos recipitur ; * *Oleum coctum* VAL. CORD. iners. * *Balsamum* Norimberg. id ego semper præferrem *Unguento* seu *Butyro* ad Argentoratensium præscriptionem parato, quod a nostratibus radici & alis narium inungitur, mucī spissi, nares obsidentis, attenuandi ergo.

* *MALABATHRUM*, φύλλον, *Folium*, φύλλον Ἰνδικόν Græc. Recent. Hoc nomine asservamus Folia firma, ex viridi flavescentia, variæ magnitudinis, tribus nervis percursa, ad basin coëuntibus, odore vix ullo, sapore aromatico ad caryophyllos accedente, cui aliquid viscidī immixtum est, prædita.

Spithamæa reliquis præferuntur.

COMMELINUS suspicatur hæc folia desumi a *Lauro Cinamomo* L. in Malabara crescente.

In tanta aromatum abundantia, folia Malabathri negliguntur, & nonnisi ad compositiones, quæ a Veteribus ad nos descenderunt, adhibentur, & in his quoque non raro cassiam ligneam eis solent substituere.

MELILOTUS, μελίλωτ. Summitates nobis exhibet foliis ternatis, ex oblongo rotundis, crenatis, superne quasi resectis & floribus papilionaceis luteis obseffas, proprio non grato odore, & sapore leviter amaricante præditas.

TRIFOLIUM. Florem papilionaceum habet, calice quinquefido sustentatum, vexillum reliquis petalis longius, legumina cylindræa : *Melilotus* Offic. L. BLACWELL 80 leguminibus nudis, rugosis, racemosis & pedunculis fulcatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob nauseosum quem spirat odorem, nunquam

intus datur; GALENUS digerendi & concoquendi ergo exhibuit, hodie discutiendi & anodyno scopo adhibetur, epithematibus, cataplasmatibus; enematis adjicitur, revellendi ergo quoque in pediluvia recipitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. leviter odorata, fragrantium odores, quando illis admiscetur, augeri contendit Ill. LINNÆUS: * *Oleum infusum* MESUE: *Emplastrum de Meliloto*, GALENUS compositionem ANDROMACHI adducit, quæ cum pro roborando stomacho fuerit præscripta, varia ingredientia aromatica habet, MESUE inconcinnam formulam ex resolventibus & emollientibus confarcinatam substituit, quam sive integram sive correctam Dispensatoria recipiunt, Wurtembergensis præ reliquis placet, sed evidenter resolvens est: * *Emplastrum de Meliloto simplex* Paris.

MELISSA Barb. *μελισσόφυλλον* Græc. *Apiastrum* Latin. Folia exhibet cordata, leviter hirsuta, odore & sapore suavi ad Citrum accedente instructa.

Melissa Officinalis L. BLACWELL 27 foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati exiguam valde rationem largitur, Extracti spirituosi, minus grati ad $\frac{1}{5}$, aquosi autem austriusculi & amaricantis $\frac{1}{3}$. CARTHEUSER.

Vegetabilium aromaticorum vires, sed mitiores habet, affectibus capitis maxime laudatur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. mixturas cephalicas vulgo ingreditur: *Aqua Melissæ composita* LEMERY, *Eau des Carmes* vulgo, Nostrates Melissæ Dracocephalum Moldavicam L. substituunt, spiritus aromaticus in morbis capitis & cordis non frustra extus applicatur: * *Aqua Melissæ cum Vino* Wurtemberg. * *Aqua Melissæ Antihysterica* Wurtemberg.

* *Spiritus* Augustan. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. si quidem tantæ vires ab aqua iteratis vicibus supra *Melissam* cohobata expectandæ sunt, quantas *BOERHAAVE* promittit, crebrior hujus olei usus omnino esset commendandus : * *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* SCHROED.

MENTHA, $\mu\acute{\iota}\nu\theta\eta$, *Müntz*, duplicem quædam officinæ habent, *Aquaticam* nimirum & *Crispam*.

* *Aquatica* Folia ex ovatis acuminata sunt, glabra, majuscula, ferrata, odore & sapore evidenter aromaticis & omnino gratis instructa.

MENTHA. Corolla labiata, non multum irregulari, calice quinquefido sustentata, labio inferiore regulariter trifido, parum superiore majore, feminibus nudis gaudet: *Aquatica* L. BLACWELL 32 spicis capitatis, foliis ovatis, staminibus corolla longioribus distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Crispa, *Krausbalsam*, Folia sunt cordata, rugosa, margine dentato & plicato instructa, odore proprio valido & sapore evidenter amaro prædita, prioribus evidenter minus grata.

Mentha crispa L. BLACWELL 290, 2 spicis capitatis, foliis cordatis, hirsutis, staminibus corollam æquantibus gaudet.

Sibirix indigena, ubique in hortis colitur.

$\frac{1}{42}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi fere inertis & totidem fere resinosi aromatica fundit. CARTHEUSER.

Hanc vulgo adhiberi solent, qua tamen omnino & *aquatica* & adhuc magis *Piperita* L. & majorem gratiam & evidentius aroma habent.

Mentham calefacere, urinam provocare, vomitum sistere, obstructions referare, HIPPOCRATES asserit, qui etiam inde viris facultatem gignendi adimi contendit, id quod ANGELUS SALA multum impugnat, nec experientia confirmat. Lactis coagulationem inde

impediri, ita ut vaccarum eo copiosius pastarum lac vix caseum largiatur monet Illustr. LINNÆUS, qui, præeunte CRATONE, eam se in bubonibus mammarum a lacte stagnante egregie gerere, observavit, & in lochiis suppressis ejus efficaciam quoque expertus est. Eandem quoque ad tormina sistenda, tam intus dare, quam abdomini imponere solent.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. a SYDENHAMO ad sistendum vomitum laudatur, omnino si qua alia efficax, quater cohobatam in roborando debili ventriculo, in frigida pituita stomachi, & vomitu hinc orto, & in lienteria incomparabile medicamentum esse, promptissime succurrens laborantibus, ut nihil sit supra, asserit BOERHAAVE: * *Aqua composita* Paris. est aqua aromatica spirituosâ, in colica flatulenta omnino laudanda: majorem gratiam, nec minores virtutes habet * *Aqua stomachica* Wurtemb. * *Spiritus* BOERHAAVE: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. *Oleum infusum* VAL. CORD. abdomini inungitur & clysmatibus adjicitur: * *Syrupus* Argentoratens. parum in usu est: * *Essentia* Wurtemb. phlegmaticis, & in morbis a causa frigida oriundis proficua: * *Conserva* VAL. CORD.

MOSCHATA NUX Lat. Barb. *κίγυθ*, *μυρσίνος*, *Noix Muscade*, *Muscatus*; hoc nomen dant Nucleis, qui vulgo figuram olivarum habent; magis oblongas olim *Mares* dixerunt, prostant quoque interdum quarum una facies compressa & plana est, & has *Mutter-Muscatnusse* appellant; variam magnitudinem præ se ferunt facies externa grysea & reticulata est, interna purpurea variegatur, odor proprius aromaticus, sapor similis, paucam amaritiem, nullam acrimoniam habet, tota substantia oleo turget.

Arbor BLACWELL 353 unde desumuntur hæ nuces, fide RUMPH. Corollam trifidam habet, nullo calice sustentatam, monogynam & pomum maturat, quod

sub pulpa acerba non eduli, nucem nigram, unico nucleo foetam, includit.

Crescit in omnibus Moluccis, Banda maxime, & in Borneo colitur, occurrit quoque in America Meridionali.

Ter de anno, Martio nimirum, Julio & Novembri nuces colliguntur, aufertur inde tegmentum ex laminis angustioribus, in modum retis flexis, efformatum oleosum, proprio odore & sapore aromatico parum acri & amaro instructum, *MACIS Fleur de Muscade*, *Muscat-Blütthe* dictum, colore chermesino tinctum, quem autem exsiccatio in sole in croceum mutat; hoc ipsum aqua marina conspersum, & in faccis contra aërem defensum ad nos mittunt: nucleos autem aliquoties aqua calcis mergunt, & fumo exponunt, quo toti penetrentur, & ita a corruptione defendantur.

Macis $\frac{1}{5}$ Olei unguinosi bruni, odoratissimi, quod unguenti consistentiam habet & $\frac{1}{6}$ Olei odorati exhibuit. NEUMANN $\frac{1}{24}$ Olei odorati, ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, aquosi $\frac{1}{4}$ inde obtinuit.

Nuces moschatae ultra $\frac{1}{3}$ Olei unguinosi, odorati, flavi, quod sebi consistentiam habet, $\frac{1}{16}$ Olei odorati mihi stiterunt; NEUMANN illius ultra $\frac{1}{4}$, hujus $\frac{1}{3}$ circiter, $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi & $\frac{5}{16}$ aquosi, plane inertis; CARTHEUSER Olei unguinosi ad $\frac{3}{8}$, odorati ultra $\frac{1}{5}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{3}$.

Utrumque aroma primum inter Arabes obtinuit, reliquorum aromatum vires habet, & cum minori acrimonia gaudeat, hinc in morbis primarum viarum, ubi acrimonia vel strictura obtinet, eis quoque praefertur; sed praeterea etiam eadem sopientes vires habent, ita ut in majori dosi, dum fuerunt assumpta, temulentiam, delirium, apoplexiam excitasse a BONTIO, LOBEL, RUMPH, SCHMID &c. fuerint observata, hinc evidens fit, cur in vomitu & fluxibus alvi cum

tanto fucceffu dentur; HOFFMANN pro gravidis, vomitione aut tuffi correptis, non certius novit auxilium Nuce mofchata cum faccharo commixta, addit præterea, eandem Alumini junctam paroxyfmos febrium intermittentium potenter fiftere.

Macis ad fcrupulum unum, Nux mofchata ad drachmam dimidiam datur.

* *Oleum Macis expreffum* Parifini habent: * *Oleum Macis deftillatum* VAL. CORD. * *Effentia Macis* JUNKEN olim, cum guttæ ftomachicæ in ufu erant, crebro ufurpabatur: * *Elaeofaccharum Macis* Auguft. *Oleum expreffum Nucis mofchatae* NICOL. PRÆPOS. cum in Belgio venale variis pinguedinibus adulterare foleant, hinc optandum, ut Pharmacopolæ illud ipfi parent; datur intus ad fcrupulum dimidium, extus ad fiftenda tormina & fedandas evacuationes primarum viarum umbilico illinitur, temporibus vero, provocandi fomni ergo; id ipfum, fecundum SCHROEDER, ope Alcoholis colore & odore privatum * *Corpus pro balfamo* evadit: * *Oleum deftillatum Nucis Mofchatae*: * *Balfanum Nucis Mofchatae* SCHROED. * *Syrupus Nucifæ* Brandeburg. *Nuces Indicæ Conditæ* VAL. CORD. funt ipfa poma, quæ faccharo condita, ad nos adducuntur, roborandi ergo comeduntur, Electuariis, Morfulis &c. adjiciuntur.

MYRRHA vid. *Amara*.

MYRTUS, μυρτίνη, μύρτι & inde Folia & Baccæ in ufum trahuntur.

* Folia funt ex ovatis acuta, firma, viridia, proprium aroma fpirant, fuaviffimum, fapore gaudent aromatico, proprio, cum evidenti adftrictione amaricante.

* Baccæ exficcatæ oblongæ funt, umbilico, ex cujus medio ftylus eminet, inftitutæ, nigræ, odorem nullum, faporem leviter adftringentem habent.

MYRTUS. Corollam pentapetalam habet, calice

quinquefido sustentatam, polyandram, monogynam & baccam trilocularem umbilicatam: *Communis* L. BLACWELL 114. floribus solitariis, involucro sustentatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Asia obtinet.

Varietas *Italica* vulgo dicta, foliis ovato-lanceolatis, acutis, laxe dispositis, præcipue in usum trahitur.

Folia a vi aromatica & adstringente, baccæ a viribus adstringentibus laudantur, utraque ad morbos uteri maxime HIPPOCRATES adhibuit.

* *Aqua destillata* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Syrupus e summitatibus siccis* LEMERY. * *Syrupus Myrtinus compositus* WECKER, MESUE vulgo solet adscribi, evidenter adstringens: * *Oleum foliorum per infusionem* VAL. CORD. est *Myrtinum* Paris. * *Oleum baccarum per infusionem* est *Myrteum* GALENI.

NIGELLA Barb. *μελίανθιον*, *Gith* PLIN. *Nielle*, *schwarzer Kümmel* Semina exhibet parva, utrinque acuta, angulata, nigerrima, quæ medullam virescentem includunt, odore proprio aromatico, sapore acri, linguam pungente gaudent.

NIGELLA Corollam format pentapetalam, regularem, nectariis bilabiatis, in orbem positis ornatam, polyandram, penta- vel decagynam, & capsulas numero styliorum respondentes: *Sativa* L. BLACWELL 558 pistillis quinque, capsulis subrotundis, muricatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Oriente sponte provenit, in nostris hortis colitur.

Paucissimum Olei odorati, $\frac{1}{12}$ Olei unguinosi, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosus, totidem aquosi inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi inertis $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Intus data, a GALENO ob vires anthelminticas, becchicas & emenagogas laudatur, extus autem naribus admoveri jubetur in catarrhis. Hodie tanquam

medicamentum internum non ulterius præscribitur, ruricolæ illud loco aliorum aromatum cibis solent adjicere; aquam cum eo conquassatam scopo errhino in usum trahimus.

* OCIMUM, ὄκριμον, βασιλικὸν Græc. Rec. *Basilic*, *Brasilicum*. Folia inde & Semina in officinis occurrunt.

Folia ex ovatis oblonga sunt, albida, suavi & proprio odore, similique sapore, qui non acris est, instructa.

Semina sunt exigua, oblonga, nigra, saporis fatui, odoris nullius.

OCIMUM. Calice bilabiato, sustentat corollam labiatam, cujus labium inferius quadrifidum, superius integrum est & ferratum, semina nuda in calice maturantur: *Basilicum* L. BLACWELL 104 foliis non ferratis & calicibus ciliatis distinguitur.

In Asia spontaneum, apud nos in hortis colitur.

Cum multæ apud Veteres de facultate Ocimi infecta generandi, viguerint fabulæ, hinc ejus usum internum dissuadet GALENUS, Recentiores illud ob fragrantiam, qua pollet, cibis adjicere in more habent, nec ullam unquam inde noxam surrexisse fuit observatum; HIPPOCRATES roborandi ergo intus dedit.

Semen plane iners est.

ORIGANUM, *Cunila bubila* PLIN. ὀρίγανον, *Dosten*, *Wolgemuth*. Vulgare quod ἡρακλεωτικόν, DIOSCORIDIS esse videtur & Creticum, τραγορίγανον altera EJUSDEM? asservantur.

Vulgaris folia sunt ovata, integerrima, proprio & grato odore nares, sapore autem aromatico linguam feriunt.

* *Cretici* nomine prostant spicæ imbricatæ, pyramaticæ, luteæ, aromatico multum odore, similique linguam pungente sapore instructæ. *Origanum Vul*

gare L. BLACWELL 280 spicis subrotundis & paniculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Origanum Creticum L. spicas prismáticas & bractæas calice duplo longiores habet.

In Europa Australi occurrit.

* *Origanum Hispanicum* quod interdum prostat, a capitulis ovatis, acutis, hirsutis, Saturejæ odore & sapore instructis constituitur, & desumitur ab *Origano Maro* L. spicas hirsutas & folia tomentosa proferenti, Archipelagi cive.

Olei odorati $\frac{1}{1537}$ ex Origano vulgari accepi.

HIPPOCRATES origanum multum roborandi & resolvendi ergo, maxime ad ulcera interna laudavit, incidentem & calefacientem ejus virtutem commendat, rarissime hodie intus exhibetur; frequenter autem ad epithemata discutientia & balnea roborantia recipitur; & cum Vulgare evidens satis aroma habeat, hinc non male exotica negligimus.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

PIPER, $\pi\acute{\epsilon}\pi\epsilon\rho\iota$, *Poivre*, *Pfeffer*. Ejus tres species jam Veteribus innotuerunt, nimirum:

* *Longum* quod cylindraceum est, dimidii digiti longitudinis, amentum, cujus squammæ coalitæ sunt, refert, odore aromatico & simili sapore, linguam urente instructum.

Nigrum. Grana parva, rugosa, intus alba, fortiori, quam antecedens, odore & sapore acerrimo prædita, sistit.

Album. Grana nigro æqualia, lævia, alba, nigro paulo mitiora constituunt.

PIPER Corollam nullam habet, *Hortus Malabaricus* tri-quinque-sexfidam recenset, duas antheras, tres stylos exhibet: *Longum* L. BLACWELL 356 foliis cordatis, petiolatis & sessilibus dignoscitur: N-

grum L. BLACWELL 348 foliis ovatis, subseptinerviis, glabris, petiolis simplicissimis dicitur distinguui, cum autem nulla amenta gerat, sed spicas, quæ fructibus sessilibus arctissime congestis præditæ sunt, quales non raro in Europam advehuntur, multum suspicor, utrumque hoc aroma a plantis genere diversis subministrari.

Ambæ hæ plantæ in Insulis Asiaticis crescunt.

Tam Piper longum, quam nigrum immatura decerpi, cum maturitate eorum aroma imminuatur, testatur RUMPH & addit, baccas virides, quæ exsiccando nigrescunt, per maturitatem lutescere, & tunc ut conservari possint, in aqua salsa conteri, donec exterior cuticula decidat, & dein in sole vel fumo indurari.

Aquam parum de Piperis sapore recipere, Alcohol illum integerrimum assumere, observavit LEWIS, qui inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi fervidi & $\frac{1}{8}$ spirituosi fervidissimi obtinuit: HEISTER Olei mitis $\frac{1}{128}$: Illustris GAUB. $\frac{1}{64}$ inde separavit, quam etiam eandem rationem ego accepi; Eximius GAUB. porro inde $\frac{1}{7}$, Extracti spirituosi, unde omnem aromatis acrimoniam pendere expertus est, separavit: NEUMANN ultra $\frac{1}{51}$ olei, Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{7}$, aquosi $\frac{5}{8}$ inodori & insipidi adducit: CARTHEUSER autem Olei $\frac{1}{96}$, Extracti spirituosi ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{1}{2}$ fere.

Recensitis Piperis generibus, recentiori ævo varia alia fuerunt addita, inter ea præ reliquis solet in usu esse:

* *Piper Indicum* Recentiorum, καψικόν ACTUAR. id cum Hispani; postquam primum in Europam allatum fuerit, crebro in suis hortis severint, ab *Hispania* vulgo solet denominari. Efformatur a Siliquis variæ, pro varia varietate, figuræ, vulgo ovato-oblongis & rubris, in pulpa flavicante sicca, semina

reniformia, compressa, includentibus: Siliquis & feminibus rodens sapor & plane nihil aromatici inest.

CAPSICUM. Corollam quinquefidam, simili calice sustentatam habet, pentantheram, monogynam, fructus pulpa sicca fartus est: *Annuum* L. BLACKWELL 129 caule herbaceo & pedunculis simplicibus agnoscitur.

In America Meridionali spontaneum, colitur in nostris hortis.

Extractum spirituosum linguam adurens sistit. LEWIS.

Piper HIPPOCRATES resolvendi ergo tam intus quam extus adhibuit, illud multum calefacere annotavit GALENUS, & ad morbos ventriculi frigidos quoque laudavit, in ructibus acidis egregie profuisse, RIVERIUS vidit, ante frigus paroxysmi febrilis idem DIOSCORIDES commendat, qui mos vel hodie adhuc inter plebem obtinet, pessimus omnino, probante VAN SWIETEN. A CELSO urinam pellere & lumbricum latum curare dicitur: HEISTER aphrodisiacum observavit, non male, præeunte DIOSCORIDE, cibis adjicitur.

Datur ad scrupulum dimidium.

Extus detergendi ergo ad vitia oculorum, & resolvendi ad morbos faucium a DIOSCORIDE laudatur, nec ignotum est, quod magno cum successu tumentium uvulæ admoveatur, revellendi præterea & apophlegmatizandi scopo usurpatur. Dentem cariosum non male granis Piperis repleri, HEISTER monet.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

Piper Indicum ob insignem, qua eminet, acrimoniam, vix a Medicis in usum trahitur; ænopolæ illud maxime ad acuenda vilioris notæ aceta, solent adhibere.

* *POLIUM*, πόλιν, *Poley*. Ejus duas species officinæ recipiunt: *Montanum* sistit cauliculos, foliis oblongis,

oblongis, crassiusculis obseffos, quos multa capitula florifera distinguunt, omnia multum tomentum habent, odorem fragrantem, saporem pungentem & amarum. *Cretici* nomine in nostris officinis asservantur calices parvi, tomentosi, vix odorati, quibus multi cauliculi pauco aut nullo tomento obseffi, nec non folia linearia superne crenata, interdum quoque capitula oblonga, quadrangularia, intermixta sunt, sapor & odor prioris.

Teucrium Polium L. BLACWELL 456 floribus in capitulum collectis & foliis oblongis, obtusis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Teucrium Creticum L. folia lanceolato-linearia & flores racemosos habet.

Archipelagi civis.

Ad viscera referanda, urinæ mensiumque excretionem promovendam, & ad ulcera curanda a GALENO laudatur; hodie, cum tantam aromaticorum quantitatem habeamus, exolevit.

PULEGIUM, βλάχων, *Puliot*, *Poley*. Cauliculos cum foliis & floribus nobis subministrat: folia sunt ovata, parva, obtusa, levissime crenata, omnia proprium odorem & saporem aromaticum habent.

Mentha Pulegium L. BLACWELL 302 floribus verticillatis, foliis ovatis, obtusis & caule repente distinguitur.

Crescit in Europa non nimis frigida, in Marchiam & Daniam usque ascendit.

HIPPOCRATIS temporibus ad condiendos cibos adhibebatur, ab Eodem & a GALENO ad morbos uteri præcipue commendatur, BOYLE illud ad tussim convulsivam puerorum multum laudat; infusum vinosum cum chalybe Illustrem HALLERUM nunquam sefellit in referendis mensibus.

Aqua destillata VAL. CORD. ad mixturas uteri.

nas maxime recipitur: * *Oleum destillatum* Wurtembergensibus officinale est.

ROSMARINUS, *λίβανωτίς σιφανωματική*, ανθ. ACTUAR. *Romarin*, *Rosmarin*. Ejus & folia & flores recipiuntur.

Folia sunt oblonga, integerrima, superne viridia inferne alba, saporem habent aromaticum & odorem proprium.

* Flores asservantur cum calice, cærulescunt, sapore & odore foliis multo inferiores.

ROSMARINUS L. BLACWELL 159. Corollam labiatam habet, calice labiato sustentatam, labium superius bifidum est, inferius majus, trifidum, lacinia media maxima, diantheram, semina nuda.

In Europa Meridionali vulgatissima planta, in Helvetiam usque ascendit, apud nos multa in hortis colitur, contra rigidiore hyemes defendenda.

$\frac{1}{200}$ Olei odorati, Extractum aquosum debile & amaricans inde obtinuit Cl. LEWIS; Olei destillati minimam rationem, Extracti spirituos $\frac{1}{3}$ circiter, aquosi $\frac{1}{2}$ NEUMANN: Olei odorati, viridescentis $\frac{1}{52}$, Extracti spirituos $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER.

A vi resolvente GALENO laudatur, olim quoque multum, ob fragrantiam, qua pollet, capiti commendabatur; WELSCH in diarrhoea ad tabem vergente, & SCHULZ in fluore albo, egregios ejus effectus viderunt. Hodie rarissime intus datur, crebrius ad usus externos discutiendi & roborandi ergo adhibetur; inertiores flores vix non toti negliguntur.

* *Aqua destillata* minus bene jubetur cum floribus parari: * *Conserva* MESUE: * *Acetum* NIC. PRÆPOS. cosmetico maxime scopo usurpatur: * *Mel Anthosatum* MESUE clysmatibus carminativis adjicitur: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ST. JACQUES Medicum Parisinum, hoc oleo ad guttas sex ante paroxysmum exhibito, febres curasse S. PAULI refert, HANNÆUS.

gravissimum ossis coccygis dolorem inde vidit curatum: * *Tinctura* Paris. * *Species Dianthos* NICOL. congeries aromatum ad viscidum resolvendum faciens: * *Aqua Cephalica* BOECLER est claretum aromaticum, cujus basin folia rosmarini constituunt: * *Spiritus per fermentationem* Paris. *Spiritus abstractitius*, PREVOT refert, Elisabetham Hungariæ Reginam, illum propria manu tanquam remedium, sibi ab Angelo detectum, quo a podagra liberata fuit, breviario suo annotasse, unde vulgo *Aqua Regina Hungariæ* appellatur: adhibetur cum successu externe refocillandi, discutiendi, roborandi scopo, ab ejus usu interno, unde non possunt non humores commoveri, prudentiores sibi cavent, sunt qui Rosmarino etiam alia adhuc aromatica pro paranda Aqua Regina Hungariæ adjiciunt.

RUTA, ρυτή, ρήγανον, Ruë, Raute. Folia, interdum quoque semina usibus medicatis subministrat.

Folia pinnata sunt & crebrius divisa, pinnæ rotundæ & glaucæ, sapor acris, amarus, minus gratus, odor proprius & gravis; sed odor & sapor exsiccatione multum imminuuntur.

* Semen exiguum est, angulare, nigrum, sapore & odore ad folia accedit.

RUTA. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido vel quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam, capsulam quadrilobam, polypyrenam: *Graveolens* L. BLACWELL 7 foliis decompositis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in Helvetia adhuc occurrit; apud nos in hortis colitur & optime fert nostras hyemes.

Olei odorati $\frac{1}{512}$, Extractum spirituosum actuosum, aquosum amarum & calidum LEWIS inde separavit; NEUMANN Extracti spirituoosi $\frac{1}{3}$ circiter, ultra $\frac{1}{2}$ aquosi; CARTHEUSER Olei odorati $\frac{3}{320}$, Extracti

aquosi ultra $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ circiter; Ego $\frac{1}{464}$ olei, quod frigore consistit, inde destillavi.

Medicamentum jam a PYTHAGORA celebratum, HIPPOCRATE resolvendi, urinam ducendi & venena arcendi ergo commendat, ad flatus dissipandos GALENUS adhibuit; rarissime hodie intus datur; externe discutendi scopo, nec non a vulgo maxime, in morbis malignis, rubefaciendi ergo in usum trahitur. Ruta vino decocta Cl. PLENK ozænam curavit, & ulcus malignum gingivarum. Seminis usus exsolevit.

Sanguinem e vena emissum attenuat. SCHWENCKE.

* *Oleum infusum* MESUE vix aliquid proprii habet: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. præcipue inservit ad parandum *Balsamum* SCHROED. quod ad affectus nervorum commendare solent: * *Acetum* SCHROED. prophylaxeos ergo olim in usu fuit: * *Tinctura* Paris. * *Extractum* Wurtemb.

SABINA, *βεῖδος*, *Sevenbaum*. Folia sistit longa, ex foliolis imbricatis efformata, odore forti, gravi, sapore amaricante & acri prædita.

Juniperus Sabina L. BLACWELL 214 foliis alterne oppositis, cauli appressis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, Helvetiæ quoque indigena, apud nos in hortis colitur, nostræ hyemis patientissima.

Olei odorati ultra $\frac{1}{6}$ largitur HOFFMANN: Extractum aquosum amarum, pungens, minus odoratum est LEWIS: CARTHEUSER Olei odorati, ultra $\frac{1}{96}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter inde obtinuit.

Sanguinem e vena emissum resolvit. SCHWENCKE.

Validissime Sabinam in uterum agere, ita ut non modo menses moveat, sed etiam fœtus occidat & pellat, GALENUS monet, qui eandem quoque valide urinam pellere, & externe applicatam cutim inflammare, fordidissima ulcera expurgare & putredini re-

sistere contendit ; medicamentum quod sanguinem vehementissime exæstuat , ita ut eundem e pulmonibus prorumpere fecerit , observante Ill. HALLER , abortum quoque facile poterit excitare , cum , etsi non semper inde excitari IDEM vidit & ALBERTI probat , CL. SCOPOLI quoque observavit non constanter menses inde referari , rectissime tamen prudentes Medici ab ejus usu interno abstinere , & Pharmacopolæ coërcentur , ne medicamentum , unde gravissima mala surgere possunt , promiscue vendant. Externe ad casus a GALENO recensitos vel hodie adhuc cum successu adhibetur , nec sine effectu umbilico contra vermes imponitur. Pulvis fungis cerebri inspergitur & ossibus cariosis.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum destillatum* HOFFMANN. * *Extractum* Wurtemberg. foliis inertius.

SALVIA , σφῶνδς , *Sauge* , *Salbey*. Folia ejus & Flores in officinis obtinent.

Folia sunt ex ovatis oblonga , rugosa , crenata , tomentosa , odore proprio , sapore aromatico , amaricante gaudent.

* Flores majores sunt , cærulei , sapore & odore foliorum sed mitioribus instructi.

SALVIA. Corollam ringentem , calice bilabiato sustentatam habet , labium superius integrum est , inferius trifidum , lacinia media majore , dianthera , filamenta bifidula includens : *Officinalis* L. BLACWELL 10 & 71 foliis lanceolato - ovatis & calicibus acutis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali , apud nos copiose in hortis colitur , nec a nostra hyeme læditur.

Exiguum Olei odorati momentum largitur , Extractum aquosum leviter amarum & subadstringens est , spirituosum aromaticum , sapore ad camphoram

accedit. LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{42}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi vix $\frac{1}{6}$ CARTHEUSER inde obtinuit.

Sanguis ex vena missus inde attenuatur. SCHWENCKE.

Excalefacere & leniter adstringere GALENO dicitur, resolventes etiam evidentes vires habet, HIPPOCRATES ad morbos uteri & pulmonum commendat, ad quos ultimos ab ORPHEO usurpatam fuisse, AETIUS refert; ad eosdem etiam hodie adhuc præscribitur; ad sudores nocturnos post morbos laxitatem solidorum relinquentes, & in fluxu seroso mammarum, post ablactionem, superstita, Salvia nihil efficacius invenit VAN SWIETEN, fabulæ de noxia qualitate, qua a bufonibus imbuitur, exolevit; num palpebræ inflammatae & inflammatio oculorum, quas CULLEN usum salviæ excepisse vidit, innocenti alias herbæ, an aliis potius causis debentur?

Florum, qui foliis evidenter inferiores sunt, usus evilit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Nonnulli minus bene eam a floribus jubent abstrahi, linteolo ea imbuto & linguæ imposito aphoniam curatam fuisse, GOETZ refert: * *Aqua composita* Wurtemberg. a spiritu multo aromate ditato, potius arcessi quam arceri apoplexiam, metuo. * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* VAL. CORD. & hæc potius ex foliis quam ex floribus paranda est: * *Oleum odoratum* VAL. CORD. * *Oleum infusum* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Tinctura* Paris.

SASSAFRAS LIGNUM Recent. Ejus Radicis magna ad nos & ramosa frusta adducuntur, quæ sub cortice, qui etiam seorsim in officinis prostat, rugoso, ferrugino, spongioso, lignum continent pallidius, minus durum, cujus fibræ, si transversim secatur, facillime a se mutuo recedunt, odor fragrans ad fœnicu-

lum accedit, sapor valde aromaticus est; tam odor quam sapor in cortice, pro ligno magis eminent.

Laurus Sassafras L. BLACWELL 267 floribus dioicis, & foliis integris & trilobis distinguitur.

Copiose in Florida, Virginia, Pennsylvania, Carolina & Canada crescit.

$\frac{1}{3\frac{1}{2}}$ Olei odorati inde accepi: HOFFMANN $\frac{1}{5\frac{1}{3}}$ circiter: Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ GMELIN: NEUMANN $\frac{1}{4\frac{1}{8}}$ Olei & præterea Extracti spirituosi $\frac{1}{7}$, aquosi autem $\frac{1}{4}$: CARTHEUSER Olei $\frac{1}{4\frac{1}{8}}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter, aquosi vero ultra $\frac{1}{4}$.

MONARDES medio Sæculi XVI primus ejus meminit: MUNTING primus arborem in Europa coluit.

Ratione aromatis, quo scatet, humores valide solvit & solida ad frequentiores contractiones stimulat, hinc ad catarrhos maxime & morbos rheumaticos commendatur, perspirationem quoque multum intendit; & ad affectus cutaneos, nec non ad virus venereum miris laudibus celebratur; circa homines calidæ temperiei caute cum eodem mercandum est.

In infuso Cortex ad drachmam unam, Lignum ad sesqui drachmam adhibetur.

* *Aqua destillata Ligni* Paris. * *Aqua destillata Corticis* Paris. Utraque non inefficax est: * *Aqua composita* Wurtemb. in affectibus ventriculi frigidis non contemnenda: *Oleum destillatum* SCHRÖED. ejus paucissimæ guttæ, pro dosi, aliis medicamentis admiscuntur: * *Extractum* Wurtemb. inertius: * *Essentia* Brandenburg. eam momentaneam operam ad discutiendos flatu præstare, BAGLIV. monet: * *Essentia composita* Wurtemberg. * *Syrupus* Wurtemberg.

SATUREJA, Σάτυρη? *Sariette*, *Bohnenkraut*. Recipimus cauliculos teneros, vestitos Foliis parvis, lanceolatis, acutis, odore aromatico, sapore forti & acri æque ac ipsi cauliculi, instructis.

SATUREJA. Calice quinquefido sustentat corollam

ringentem, cujus labium superius inferiori æquale est, inferius in tres partes, parum inæquales divisum, semina nuda: *Hortensis* L. BLACWELL 419 pedunculis bifidis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit: multum in nostris hortis colitur.

Spiritus omne aroma inde recipit, aqua odorem & paucum saporem, Olei odorati parum largitur, Extractum aquosum subadstringens est, spirituosum aromaticum. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibuit, CARTHEUSER.

Θύμριον ad eosdem usus ac reliqua aromatica adhibuit HIPPOCRATES, Saturejam rarius scopo medicamento, crebrius ad condiendos cibos adhibemus, a nostratribus siliquis phaseolorum adjicitur, ut earum gratiam augeat.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

* *SCHOENANTHUS AETHI*, *χολύς αἰθίορα* GALEN. *Squinanthos* & *Juncus odoratus* PLIN. *Cameel-Hen*: hoc nomine prostant Culmi teretes, flavi, superne angusti & in plures ramos parallelos, capillares terminati, aliquot foliis vaginantibus, arctissime convolutis tecti, substantiam fungosam includentes, sapore acri, amaricante, aromatico præditi.

ANDROPOGON. Locustam unifloram habet, quæ calice biglumi sustentat corollam biglumem, a basi valvæ longæ aristam longam emittentem, triantheram digynam, semen aristatum est: *Schœnanthum* L. paniculæ spicis conjugatis, arista intorta, floribus, rachi pubescente gaudet.

In desertis Arabiæ copiose crescit.

Exiguam quantitatem Olei odorati largitur, Extractum aquosum minus gratum est, spirituosum evidenter aromaticum. LEWIS.

Ab HIPPOCRATE ad injectiones in uterum ulceratum recipiebatur, a GALENO ad movendam uri-

nam, referandos menses, morbos viscerum abdominalium & hæmoptysin laudabatur: in tanta quam habemus medicamentorum aromaticorum copia, ejus usus evilit. Pulverem cum successu cerebro fungoso inspergi, GOHL vidit.

SERPENTARIA VIRGINIANA Recent. Est Radix, quæ ex tenui capite plurimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittit, ex albo-flavescens, odore evidenter camphoram redolente, sapore acriusculo, amaro prædita; ipsis non raro adhuc cauliculi foliis ornati adhærent.

Aristolochia Serpentaria L. BLACWELL 359 foliis cordato-oblongis, planis, caulibus flexuosis, teretibus & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Virginia.

Extracti aquosi balsamici, camphorati $\frac{1}{4}$, spirituosius magis acris $\frac{1}{8}$ circiter largitur. CARTHEUSER.

Versus finem superioris Seculi inter Anglos & Gallos, sub initium hujus inter Germanos coepit in usum recipi.

A vi venenis resistendi in America laudatam radicem, Europæi a virtute alexipharmaca commendant, Angli eadem crebro in morbis exanthematicis utuntur, ut virus ad cutim determinetur; motum spirituum inde compesci, WILLISIUS & WEDEL observarunt. Vires antisepticas Illustr. PRINGLE vidit.

Datur in pulvere ad scrupulum, & in infuso aquoso ad drachmam unam.

* *Essentia* Wurtemberg.

SERPILLUM, *ῥεπουλλόν* & *ῥεπουλλον*, *Serpolet*, *Quendel*. Cauliculos teneros exhibet, vestitos foliis parvis, ovatis, obtusis, sapore & odore aromatico æque ac cauliculi instructis.

Thymus. Corollam habet ringentem, simili calice sustentatam, labium superius emarginatum, inferius fere regulariter trifidum, semina nuda: *Serpillum*

BLACWELL 418 floribus capitatis, caulibus decumbentibus & foliis ovatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Menses & urinam inde moveri GALENUS annotat, hodie vix intus exhibetur; ejus ope cephalæam a crapula tolli, asserit LINNÆUS: extus discutiendi & roborandi ergo in usum trahitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Aqua benedicta Serpylli* MYNSICHT. est aqua vinosa aromatica roborans & resolvens, quæ in morbis frigidis ad aliquot cochlearia dari potest: * *Spiritus* Brandenburg. * *Oleum destillatum* VAL. CORD.

SESELI, *σέσλι*, *Bergkimmel*. *Creticum* & *Massiliense* in officinis occurrit, prius Nostrates sub *Montani* nomine recipiunt.

Creticum oblongum est convexo-concavum, tribus lineis eminentibus notatum, rufum, odore nullo, sapore levi, parum aromatico gaudet.

Massiliense priore minus album est, & sapore evidenter aromatico gaudet.

Creberrime in officinis unum alteri substituitur.

Prius desumitur a *TORDYMO*, planta umbellifera, utroque involucro & feminibus planis, margine elevato crenulato instructa: *Officinali* involucro partiali floribus ~~aqua~~ & foliolis ovatis, laciniatis, Orientis, Europæ Meridionalis cive: alterum nobis subministrat *SESELI* cujus umbella involucrum universale nullum, parziale paucifolium habet, femina striata sunt: *Tortuosum* L. foliolis linearibus fasciculatis distinctum, Europæ australi indigenum.

Non raro variarum aliarum plantarum umbellifarum femina, his ipsis substituunt.

Ab HIPPOCRATE medicamentis uterinis Sesele adscribitur, Galenus illud ad movendam urinam, morbum comitalem & orthopnoeam laudat; cum plu-

rima femina aromatica habeamus , illud hodie eviluit.

* SPICA NARDI , *σάχυν νάρδος* ☉ , Ejus duplex genus hodie prostat :

Spica Indica , Cretica , Syriaca , *Νάρδος* ☉ *ινδική* , *Mariæ Magdalene Blumen*. Est capitulum exiguum radicis , plurimis nervis foliorum marcidorum instructum , qui sibi invicem incumbunt & convoluti sunt , colore ferrugineo , odore gravi , cui aliquid situm redolens accedit , sapore levissime amaro instructum.

Spica Celtica , *Νάρδος* ☉ *κελτική*. Efformatur a Radiculis , quæ foliis exiguis tanquam squammis vestiuntur , unde quoque nervi foliorum marcidorum prodeunt , odore ad priorem accedit , sapore gaudet evidentius amaro , leviter salino & aromatico.

Andropogon Nardus L. paniculæ ramis multum subdivisis & proliferis gaudet.

Crescit in India & Syria.

Valeriana Celtica L. floribus triandris & foliis ovato-oblongis , obtusis , integerrimis distinguitur.

Alpium Europæ Meridionalis & Helvetiæ civis.

Ex Indica NEUMANN $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi , aquosi autem $\frac{1}{6}$ & paucissimum Olei odorati obtinuit : CAR-
THEUSER Extracti spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter & $\frac{1}{6}$ aquosi aromatici.

GALENUS inde urinam moveri , & fluxiones viscerum medelam recipere , Celticam præterea Indica debiliorem esse , monet , quod ultimum saltem de nostris asserere non auderem , hodie utraque vix intus datur , sed interdum ad balnea adhibentur HASSELQUIST refert , apud populos interioris Africæ & Abyssiinæ , qui inde unguentum cosmeticum parant , adeo magnum Spicæ Celticæ usum esse , ut quotannis pro pretio 6000 thalerorum ex Germania , per Venetias , in Ægyptum mittatur.

* *Essentia Wurtemb.*

* **STOECHAS**, *συχὰς*, *σολχὰς*. Ejus asservantur Spicæ cylindrææ, multis calicibus sibi arctissime incumbentibus efformatæ, ex quarum summitate flores maridi eminent, colore gaudent cinereo, odore levi, sapore aromatico ad lavendulam accedente, sed magis resinoso.

Lavendula Stœchas L. BLACWELL 241 foliis lanceolato-linearibus & spica comosa distinguitur.

Crescit in Oriente & Europa Meridionali.

Olei odorati largam quantitatem, Extractum aquosum amarum & subadstringens, spirituosum autem aromaticum largitur. LEWIS. Olei odorati perparum, Extracti spirituosi $\frac{1}{7}$ circiter, aquosi $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN.

Hanc Stoechadem *Arabicam* MESUE dixit, quam denominationem adhucdum servat, ut ab aliis plantis cognominibus distinguatur.

Cum flores stoechadis Arabicæ, prouti hodie in officinis prostant, ut plurimum effæti sint, evilerunt, & ipsis lavendula, efficacior omnino ad obstructions viscerum referandas, humores attenuandos & solida roboranda, ad quos a Galeno laudati fuerunt, substituitur.

THYMUS, *θύμον*, *Thym*, *Thymian*: Recipimus ejus Cauliculos teneros, foliis exiguis ovatis & verticillis florum exiguorum vestitos, odore proprio, sapore aromatico, grato, linguam pungente instructos, albidos.

Thymus Vulgaris L. BLACWELL 211. floribus verticillatis & foliis ovatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur, & nostras hyemes optime fert.

Olei Odorati $\frac{1}{128}$ inde obtinui: LEWIS $\frac{1}{480}$ & præterea Extractum aquosum, subfalinum, spirituosum parum odoratum, saporis penetrantis camphorati

accepit: CARTHEUSER olei odorati $\frac{1}{85}$ circiter, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, resinosi ad $\frac{1}{5}$.

Quas HIPPOCRATES de reliquis aromaticis vires adducit, etiam de thymo laudat; hodie magis in culinis tanquam condimentum, quam tanquam medicamentum in officinis usurpatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Spiritus* Paris.
* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

VALERIANA Barb. *Baldrian*. Radicem officinis subministrat, quæ ex capite crassiusculo & brevi, cui fovea, unde caulis exierat, insculpta est, copiosissimas fibras capillares emittit, extus fusca, intus alba, odorem fortem, qui ad Nardum accedit, saporem salinum habet.

Valeriana Officinalis L. BLACWELL 271 floribus triandris & foliis omnibus pinnatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter multum Meridionalem.

Aquam valde odoratam, sed nullum Oleum largitur, $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, nauseose dulcis & acris, $\frac{1}{8}$ spirituosus. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{13}{24}$, spirituosus $\frac{3}{8}$ circiter NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{5}{16}$ fere & $\frac{1}{5}$ circiter spirituosus. CARTHEUSER.

FABIUS COLUMNA virtutem hujus radice antepilepticam, in se ipso & multis aliis expertam, celebrat, eandem propriis observationibus confirmarunt MARCHANT, CRUGER, LENTILIUS, SCHUCHMANN, SAUVAGES, Cl. SCOPOLI, Illustres STOERCK, TISSOT, HALLER &c. qui ultimus eandem, iis quorum nervi nimis sensiles sunt, quoque utilem esse, vidit; Illustr. STOERCK præterea eam egregie ad fugandos vermes facere observavit; ejusdem intus sumtæ vires oculos roborantes, TABERNÆMONTANUS & STANTKE probant. Datur singulis diebus ejus pulvis ad drachmam unam.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. omnino efficax:

* *Essentia Valerianæ composita* Wurtemb. est *Essentia Bezoardica* HERMANN ad febres malignas laudata.

VANIGLIA Recent. Constituitur a Siliquis dimidio pede longioribus, dimidium pollicem latis, utroque extremo producto & obtuso, compressis, striis longitudinalibus notatis, uno margine crassiusculo, altero acuto instructis, profunde fuscis, splendore quodam, quasi oleoso, similique tenacitate gaudentibus, pulpam granulatam includentibus, odore fragrante ad flores Persicorum accedente, & sapore aromatico sensus recreantibus.

EPIDENDRON. Corollam pentapetalam, nectario quadrifido & ringente auctam, spathis vagis sustentatam, diantheram, monogynam habet, & filiquas longas: *Vanilla* L. habitu scandente, foliis ovato-oblongis, nervosis, sessilibus distinguitur.

Crescit in Jamaica, Cajenna & America Meridionali.

Fructus maturi ut conserventur, oleo inungi solent; sub initium Seculi superioris, parum adhuc in Europa noti.

Oleum odoratum fundit, spiritu vini omni odore privatur.

Ob fragrantiam æque, ac evidens, quo pollet, aroma, ad roborandum caput, & restituendum robur primarum viarum adhibetur. Datur in Infuso ad drachmam unam. Præcipuus ejus usus est ad parandam Chocolatam, aut ad condimenta.

* WINTERANUS CORTEX vulgo. *Canella alba*. Hoc nomine venit cortex crassus, in tubos convolutus, extus striis transversis notatus, flavicans, intus albus, sapore acriusculo, aromatico instructus.

WINTERANIA L. BLACWELL 206. Corollam pentapetalam habet, nectario auctam, calice trifido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam tripyrenam.

Crescit in America Meridionali.

Oleum essentiale calidum fundit, quod crebro Oleo caryophyllorum solent adjicere. BROWN: Olei spissiusculi ultra $\frac{1}{768}$, Extracti spirituosi parum aromatici $\frac{1}{7}$ fere, aquosi, amari $\frac{1}{5}$ circiter obtinuit CARTHEUSER.

Genuinus CORTEX WINTERANUS sistit Frusta plana, non convoluta, Canella alba crassiora, colore Cinamomeo, odore grato aromatico, sapore linguam pungente instructa. *Drymis Winteri* FORSTER Nov. Act. Upsal.

WILHELMUS WINTER nauclerus anglus anno 1579 hunc corticem ex freto Magellanico Europæ intulit.

Ob vires ad scorbutum facientes maxime laudatur, vi quoque resolvente & roborante morbis ferosis, aut cum viscera obstructa fuerint, commendatur. Datur ad drachmam dimidiam.

* *Aqua destillata* Wurtemberg.

* ZEDOARIA Lat. Barb. *Zittwer*. Sistit Radices aliquot pollices longas, minimum digitum crassas, levibus rugis & tuberculis distinctas, extus gryfeas, intus rufas, odore proprio, ad camphoram accedente, sapore acri, aromatico, amaricante instructas: Radices rotundiores olim a vulgaribus, quas *longas* dixerunt, distinguere solebant.

Kampfferia Rotunda L. BLACWELL 399 folia habet lanceolata & petiolata.

Crescit in Madagascar & in India.

Largitur Oleum odoratum spissum GEOFFROI, *Extractum aquosum* debile & nauseose amarum est: spirituosum calidum, aromaticum, grate odoratum LEWIS: Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi $\frac{1}{11}$ fere. NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{16}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hanc radicem in usum traxerunt.

Laudatur medicamentum aromaticum, incidens, roborans.

* *Aqua destillata* Wurtemberg. est aqua vinosa:
* *Aqua composita* JUNCKEN, non ingratum medicamentum stomachicum & carminativum: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Extractum* spirituosum & aquosum commixta Wurtemberg.

ZINGIBER, *ζινγίβερις*, *Zinziber* Barb. *Gingembre*, *Ingwer*, *Imber*. Largitur Radices plus minus lobatas, lobis varie figuratis, omnibus rotunde terminatis, rugis plus minus eminentibus notatas, extus flavicantes, intus ex rufo flavas, odore proprio, sapore multum acri, aromatico instructas.

Rejicimus rubras & illas quarum superficies, ad tegenda foramina, crusta quadam terrea obducta est.

Amomum Zinziber L. BLACWELL 402 observante BROWN, duas antheras habet & calicem spathaceum, scapo nudo & spica oblonga gaudet.

Crescit copiose in omni India, inde per Lusitanos in Americam Meridionalem translatum, ibi frequenter hodie colitur & in Europam mittitur.

Radices epidermide privatæ & aqua coctæ nos adeunt.

Largitur $\frac{1}{68}$ circiter Olei odorati, ipsa radice minus acris & Extractum aquosum fervidum GESNER: Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{5}$ fere, aquosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{2}$. CARTHEUSER.

Ratione virium satis prope ad piper accedit, sed eodem, observante GALENO, mitius agit, attenuando & stimulando concoctionem ciborum juvat, hinc & hodie adhuc tanquam condimentum illis adjicitur; interdum admiscetur medicamentis, quibus mucum priorum viarum incidere tentamus. Datur ad grana octo. Extus ad evocandum ex tumente uvula mucum remedium præsentaneum esse solet. STENO Zinziberis radice

radice faliva humectata & oculo admota visus aciem restitutam recenset, & BORRICHIVS eandem in pulverem comminutam & aqua madefactam, palpebris cum successu in imminente cataracta impositam testatur, recipitur etiam ad apophlegmatismos.

* *Oleum destillatum* SCHROEDER. *Tabellæ Zinziberis* SYLVII, *Zinziber coctum* Nostr. ad restituendas vires digerentes cum successu datur. *Conditum Zinziberis* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur, ad fessui drachmam exhibetur eis, qui morbis frigidis primarum viarum laborant.

§. 26.

III. RESINÆ.

Huc refero substantias, ignem capientes, evidenti odore instructas, in aqua non solvendas, quarum plurimæ calore liquantur & in modum olei fluunt, omnes, una saltem excepta, oleum odoratum, aquæ inde abstractæ impertiunt, & hinc ad aromata (§. 25.) accedunt.

§. 27.

Docet experientia, Resinas partibus, quas obducunt, evidentem rigiditatem conciliare, hinc roborantibus jure adscribuntur (§. 22.). Sed easdem putredini quoque resistere, omnis ævi experientia evicit, hunc effectum videntur præstare, dum a partibus, quibus adhærent, aërem arcent, in substantiam fibrarum descendendo, nexum earum firmant, motum destructorium cohibent, acidum quoque, putrido semper adversum, subministrant, hinc *Antiseptici* adscribuntur; eadem saponaceis unitæ dissolutionem obstructorum in pus juvant, & sua vi antiseptica: ne hoc corrumpatur, cavent, hinc *Digerentium* vires optime exsequuntur, & cum novam, quæ sub pure

eo reputantur meliora. De arbore, unde hoc lignum defumitur, nihil certi constat, non vana videtur conjectura, varium arborum genus in montibus Indiæ Orientalis contingere, quod per senium resinam recipit, ea plane ratione, quam circa varias Pinus species in Europa obtinere videmus, arbores resina foetæ cædi & frusta. L. Aloës nomine in universum venire; illa, quæ copiosissimam & suavissimam resinam habent, *Calambac* appellant, & ab Indis tam ad usum religiosum, quam ad luxum adhibentur, frusta parciore resina farta sub *Garro*, L. *Aspalathi*, *Agallochi*, *Aquilæ* titulo ad nos mittuntur, colore & ratione resinæ, quam vehunt, adeo differentia.

Cum L. Aloës inter nos prostrans adeo diversum sit, hinc facile patet, rationes ejus principiorum etiam multum differre.

HOFFMANN inde vix $\frac{1}{3} \frac{1}{2} \circ$ Olei odorati, quod consistentiam butyraceam habet, obtinuit: NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{1}{3}$ circiter: CARTHEUSER $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosii inertioris & aquosi $\frac{1}{4}$.

Laudatur hujus ligni suffitus ob vires cephalicas & cardiacas, olim sub forma pulveris quoque intus dabatur, sed certissime sine effectû.

* *Resina ANGELI SALÆ* iners: * *Essentia* Hamburg.
* *Aqua destillata* Paris.

* ANIME GUMMI Recent. sub frustis variæ magnitudinis ad nos adducitur, quæ citrina sunt, pellucet, & odorem suavem spirant. Minus bona reputantur cortice resinoso, magis nigricante hinc inde obfessa.

HIMENÆA L. Corollam pentapetalam habet, fere regularem, duplici calice, quorum exterior bifidus, interior quinquefidus est, diplosantheram, monogynam & siliquam pulpa farinaceo-fibrosa fartam.

Crescit in America Meridionali.

Primus AMATUS hujus resinæ mentionem facit,

& illam a Lusitanis ex Guinea & Mina in Europam vehi, in patria autem *Animum* vocari; ex quo PLUMIER arborem *Courbaril* dixit, Galli etiam resinam hoc nomine appellant. Hodie omnis ex America ad nos adducitur.

Nonnisi in spiritu vini solubilis, paucissimum Olei odorati fundit. LEWIS. Tota in alcohole dissolvitur, Extracti aquosi $\frac{1}{16}$ largitur. NEUMANN.

Laudatur ejus suffitus, sed rarissime præscribitur.

BENZOES G. Barb. *Afa dulcis* Recent. Est resina cujus magnæ massæ, quarum superficies vestigia ipsis a texto junceo impressa gerit, ex laminis rubro-fuscis conflata, quibus grana variæ magnitudinis Ungues seu *Amygdalæ* dicta inhærent, odorem gratum spirat, saporem dulcem habet, calore liquatur.

Quo magis frustra pellucet, quo albidioribus & copiosioribus unguibus scatent, eo sunt meliora; foribus obfessa, corrupta a Mercatoribus *en Sortes*, *in Sorten* dicuntur, quæ appellatio etiam ad reliquas viliores medicamentorum species transit.

Minus bene substantiam, ex Sumatra, Java, Siam, Borneo, Madagascar ad nos allatam, a *Lauro Benzoin* L. repetere solent, Virginiae cive & nostræ hyemis patientissima. Ill. LINNÆUS eam recentissime a *Croton Benzoe* L. foliis linearibus nudis & venis rubris distincta, derivat.

GRIMM refert, eam ex vulnerato arboris sexennis cacumine effluere & unam arborem non ultra tres libras resinæ largiri.

Innotuit demum, quum Europæi navigationes in plagas Orientales instituerunt.

Tam, si cum aqua tractatur, quam si sub justo instrumentorum apparatu calori exponitur, salem essentialem oleosum fundit, qui sub *Florum* nomine venit, & vulgo $\frac{1}{16}$ æquat. Destillata $\frac{1}{3}$ florum impu-

riorum, $\frac{1}{24}$ Olei, $\frac{1}{6}$ spiritus acidi circiter fundit.
NEUMANN.

Intus rarissime datur, ad suffimigia maxime recipitur.

Flores vid. *Inst. Chem.* * *Oleum* VAL. CORD. exolevit: *Tinctura* SCHROEDERI est solutio Benzoës spirituosæ; ejus aliquot guttæ aquæ instillantur, quæ deinde, sub nomine *Lactis Virginei*, ad usus cosmeticos recipitur: * *Essentia simplex* Wurtemberg. est solutio Benzoës in spiritu Anisi, * *Essentiam compositam* Eorundem ego saltem, cum non possit non sanguinem commovere, ad morbos pectoris nunquam auderem exhibere, usibus cosmeticis melius respondebit.

CAMPHORA Lat. Barb. Ejus varia genera recensent Auctores: * unum ex radice *Lauri Cinnamomi* L. ope destillationis cum aqua obtinetur, & ad nos in exiguis granulis pellucidissimis adducitur, odore & sapore cum Camphora inter nos vulgari convenit; * secundum a Borneo vel Sumatra & hujus sede regia *Baros* denominatur, granis majoribus constat, centuplo cariori pretio quam tertium, vel recentissime DEJEAN, apud Ill. GAUB, testante venditur, nec hoc unquam in tabernis occurrit: tertium sub forma granorum parvorum, flavicantium, quæ interdum in massas majores collecta sunt, ad nos adfertur, eandem Amsterdam, ratione in *Institutionibus Chemiæ* dicta, in propriis vasis sublimant, unde in panes concavo-convexos, crystallina albedine splendentes, quorum vertex, ob sublimationis rationes perforatus est, fragiles, efformatur; adeo inflammabilis, ut etiam supra aquam ardeat, proprio fortissimo, caput quoque obnubilante, odore gaudet & sapore, qui linguæ levissimum amari, evidentissimum frigoris sensum imprimit, dentibus adhæret, nec nisi cum aliis substantiis subacta in pulverem teri potest; ex omni menstruo ab aqua præcipitatur, in qua tamen se omnino dissolvipatitur, si multum cum ea agitur.

Laurus Camphora L. BLACWELL 347 floribus dioicis & foliis trinerviis, ovato-oblongis, distinguitur.

Crescit copiosissime in Japan.

Hujus arboris partes conscissæ; cum aqua in lebete, qui operculo, stramine intus obducto, tegitur, coquuntur, & ita efficitur, ut Camphora operculo stramineo accrescat.

Arabibus egregium hoc medicamentum debemus, sagaces illi, id ipsum medicamentis refrigerantibus adscripserunt, licet multa habeat, quæ calidis annumerandum esse suadent; sapor, & non pauca cum illo instituta experimenta probant, non modo illud corpora, quibus ingeritur, non exæstulare, sed evidenter etiam refrigerare: HOFFMANN ab ejus drachma dimidia calorem non intendi, pulsum numerum non crescere, sensum frigoris ad præcordia excitari, est expertus, vel duas drachmas pulsum non accelerare LOËSECKE vidit, a scrupulo uno pulsum imminui, a drachma dimidia eundem augeri & caput obnubilari, a scrupulis duobus convulsiones quoque surrexisse observavit ALEXANDER, Cl. CULLEN a largiore dosi frigus & pallorem causari monet. Hos effectus videtur producere ejus virtus motum spirituum retardandi, id quod obnubilatio capitis, vel solo ejus odore excitata, quotidiano experimento experiunda, & convulsiones imo mors in quadrupedibus, avibus & ranis a Cl. MENGHINI observatæ, facile evincunt, ab hac ejus vi sedante sequuntur virtutes contra maniam, a PARACELSO jam annotatæ, & observationibus KINNEIR, TRIEWALD, WERLHOFF, BOENNECKEN confirmatæ, illæ præterea quibus epilepsiam varii generis curari, Cl. CULLEN, HANNES & LOCHER monuerunt, & quibus vires sialogogas mercurii & evacuantes drasticonum infringi QUINCY, BARRY, RAULIN, SCHREIBER, HUXHAM & MISSA fide constat & cantharidum vim irritantem,

notante QUINCY, & febres intermittentes sisti observante BARTHES, cardialgiam quoque sopiri teste KULBEL. Ea insuper quæ a Camphora extus applicata effici, iterata multum tentamina docuerunt, occasionem dederunt eandem ad casus analogos intus quoque exhibendi, eamque in illis quoque cum successu dari, confirmavit experientia; in inflammationibus internis summo cum fructu propinari, quotidie videmus, & CRAANEN, HOFFMANN, WERLHOFF, TREW, BERGER, ALBRECHT, WOLFF, POUTEAU &c. observationibus probant. In his casibus sanguinem spissum inde attenuari, evidens est, id quod sibi in universum iteratis experimentis innotuisse, HOFFMANN testatur, qui etiam ipsam veneream spissitudinem inde minui, observavit. Vim Camphoræ, qua putredinem arcet, Ill. PRINGLE & *Essais pour servir à l'histoire de la putréfaction* multis experimentis probarunt, hinc liquet cur eandem in morbis malignis cum tanto successu adhibitam fuisse, apud RIVERIUM, WERLHOFF, BOESSEL, WEITBRECHT, ROSEN, WAGNER, HESS, HÆNEL, WOLFF, VITALIS, TRAMPSEL, SCHREIBER, Illustr. HALLER, Cl. HUXHAM, LYSON &c. legamus. Eandem denique ad fugandos vermes cum successu exhiberi, ex MENGHINI observationibus circa insecta ejus odore pereuntia, probabile sit & Cl. PRANCE evicit.

In morbis inflammatoriis ad grana tria, aliquot per diem vicibus exhibetur, in morbis malignis ad scrupulum unum, in mania ad drachmam dimidiam datur.

Externe ad discutiendas fugillationes & inflammationes polychresta est, & ad arcendum sphacelum cum successu applicatur; glandulas eandem difficiliter ferre, LOESECKE monet, denti carioso immissa dolores multum lenit.

Spiritus Vini Camphoratus, Essentia Camphorata
QUERCETANI Parisini duplicem habent, unum cum

spiritu vini simplici, alterum cum rectificato, polychrestum omnino medicamentum discutiens: * *Oleum* ope argillæ obtinendum ROLFINCK ipsius Camphoræ vires videtur habere: * *Oleum* per spiritum Nitri paratum LEMERY medicamentum rodens: * *Oleum Bezoardicum* WEDEL, potius ROLFINCK egregium tam ad internas, quam ad externas inflammationes discutiendas, medicamentum, ejus ope WHYTT atheroma curavit.

* CARANNÆ GUMMI Recent. Apportatur ad nos in magnis massis ex viridi nigricantibus, quibus extus reliquiæ involucri juncei, quo involvi solent, adhærent, sapore gaudet non multum resinoso, accensum, odorem non ingratum spirat.

Apportatur ex America Meridionali, character arboris unde obtinetur, nos adhucdum latet.

MONARDES refert G. Carannæ medio Seculi XVI primum in Hispaniam allatum fuisse, sed id quod hodie prostat a MONARDES descripto sive vilius est, sive ab eo omnino diversum.

Aqua ejus quartam partem dissolvit, reliquum alcohol, Olei odorati largiorem quantitatem fundit: Extractum aquosum amaricat. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{4}$. CARTHEUSER.

Ad usus nonnisi externos resolventes & roborantes usurpatum, hodie exsolevit.

COPAIBA BALSAMUM Recent. Est liquor resinofus, terebinthina magis fluidus, coloris pallide citrini, saporis acris, amaricantis, linguæ diu inhærentis, odoris proprii aromatici, minus grati.

Minus pellucidum & tenacius rejiciendum.

Copaifera L. Corollam tetrapetalam habet, decantheram, monogynam; fructus nux est.

Crescit in Americæ Meridionalis terra firma.

Primus Celeberrimus JAQUIN accuratiorem arboris notitiam dedit, ex cujus trunco inciso bal-

Samum effluit, quod sub finem Seculi XVI fatis rarum adhuc in Europa fuisse, ex CLUSIO patet, seculo superiore ad finem vergente demum in officinas receptum est.

Olei odorati $\frac{1}{2}$ fere. LEWIS, ego $\frac{1}{5}$ inde obtinui, nequaquam viride, ad $\frac{3}{8}$ usque CARTHEUSER.

Urinam inde amaram reddi, FULLER contendit.

Apud Indos multo usu est ad consolidanda vulnera, PISONE & Ill. JAQUIN testibus, & ad gonorrhæam laudatur, etiam nimis frequenter ab empyricis Europæis ad ultimum finem adhibetur, sed a medicamento multum calido hic non posse non gravia mala surgere, facile evincitur, quod præterea non absterfi ulceris ichorem cohibendo, multum omnino lædit: in fistula perinæi & ischuria contumaci profuisse, HOPPE vidit, in fluore albo RIEDLIN, in supurationibus pectoris internis VALCARENGHI. Datur ad guttas decem, cum vehiculo saponaceo, quando balsamicis uti, rationalis indicatio suadet; quia autem præ reliquis magis humores commovet, hinc rarius a prudentibus usurpatur.

Solutionem cum Spiritu Vini alcalifato paratam, Nostrates sub titulo: * *Tincturæ Balsami Peruviani albi* asservant, medicamentum admodum calidum.

* COPAL GUMMI. Prostat sub forma frustorum variæ magnitudinis, quæ pellucida sunt, citrino colore tincta, ita dura ut ungue radi possint, inodora, insipida, accensa jucundum odorem emittunt.

Color dilutius citrinus, durities, absentia odoris & indissolubilitas in alcohole sunt signa bonitatis.

Cum Indi, teste HERNANDEZ, quodlibet gummi, *Copalli* appellent, hinc non miramur adeo varia Copal genera in tabernis occurrere.

Rhus. Corollam pentapetalam regularem, calice quinquefido sustentatam habet, isantheram, trigynam, & baccam monopyrenam: *Copallinum* L. foliis

pinnatis integerrimis, petiolo membranaceo, articulado distinguitur.

Crescit in Virginia.

Sed HERNANDEZ inter novem Copalliferarum arborum species, unam modo adducit Rhois foliis instructam, & vulgo asserunt, G. Copal ex America Meridionali ad nos adduci.

Egregia est Ill. MACQUER conjectura, Copal esse oleum unguinosum acido densatum.

Unice ad Vernices adhibetur.

ELEMI GUMMI Lat. Barb. Est substantia flava, cum immixta viriditate, sicca, inter digitos lentescens, odore proprio, ad fœniculum accedente, instructa; olim in frusta cylindracea densata, foliis arundinaceis involuta ad nos mittebatur, & hoc verum Elemi, sive Æthiopicum esse, GEOFFROI reputat, ab aliquot retro lustris prostat in magnis massis, cistis inclusis, ego inter utrumque nullam, quæ notari meretur, reperio differentiam.

AMYRIS. Corollam edit tetrapetalam, calice quadrifido sustentatam, diplosantheram, tetrantheram Cel. BURMANN dicit, monogynam & drupam nuce nitida fartam: *Elemifera* L. foliis ternatis & quinatis, subtus tomentosis distinguitur.

Crescit in Nova Hispania.

Num alia arbor in Oriente alia in Occidente nostram Resinam fundit? illa, quam RUMPH adducit, genere saltem ab Americana differt.

Nonnisi in alcohole solubile, $\frac{1}{16}$ Olei odorati fundit. LEWIS: totidem Olei odorati, $\frac{1}{16}$ resinae, $\frac{1}{48}$ Extracti gummosi NEUMANN inde obtinuit.

Interne nunquam usurpatur, externe applicatum in modum reliquarum resinarum agit, & basin constituit.

Balsami ARCEI, cui Wurtembergenses Santalum rubrum, & parciorem unguinosorum rationem adji-

ciunt, polychrestum, quo vulnera devincire solent, medicamentum, ipsi proxime accedit * *Balsamum Vulnerarium* MINDERER magis adhuc resinofum :
* *Oleum destillatum* SCHROEDER.

GALBANUM GUMMI vid. *Resolventia*.

GUAJACI RESINA vid. *L. Guajacum*.

Juniperi G. vid. *Juniperus*.

* LADANUM GUMMI, λάδανον. Est substantia resinosa, nigra, levi odore, sapore nullo instructa, calore manus emollienda, igne non fundenda, fumum proprii odoris, suaveolentem emittens. Id quod nobis ex Creta mittitur, in placentulas tortum est, vulgo in *Tortis* dicitur, non raro plures talium placentularum inter se conglutinatae occurrunt: *liquidum ex Canada* dimidio prioris pretio venditur, massam mollem in modum extracti sistit: *Hispanicum* in bacillos, illis quibus succus liquiritiae prostat, similes efformatum occurrit: *Barbaricum* massas refert paulo molliores, priore & tertio; in omnibus his, ego saltem, respectu odoris & saporis non magnam possum reperire differentiam.

* *Cistus*. Corolla gaudet pentapetala regulari, calice pentaphyllo, cujus duo foliola minima sunt, sustentata, polyandra, monogyna & capsula calice tecta: *Cretica* L. caulem arborescentem, folia spatulato-ovata, petiolata, enervia, scabra habet.

Crescit in Archipelago.

Resina, observante TOURNEFORT, ex foliis exsudat, inde in Candia proprio instrumento, loris coriaceis efformato, colligitur, unde derafa in massas efformatur, quibus arenam nigram admiscere solent.

Totum in alcohole dissolubile, aquam suo odore & sapore imbuit, Oleum odoratum fundit. LEWIS. Resinae $\frac{3}{8}$, Extracti aquosi $\frac{1}{8}$ circiter, inertis. CARTHEUSER.

Emolliendi , digerendi , adstringendi scopo & ad defluxum capillorum a GALENO commendatur ; hodie vix non totum eviluit , cum efficaciores & puriores resinas habeamus.

* *Resina* Paris. * *Oleum destillatum* KUHNRADT.

* LIQUIDAMBAR Rec. *Ambra liquida* Recent. Est balsamum , Peruviano magis spissum , nigrum , sapore gaudet acriusculo , odore styracis.

LIQUIDAMBAR. Corollam amentaceam , relativam , monophytam , polyandram , digynam , fructum lignosum , globosum , semina , quorum appendices membranaceæ eminent , vehementem habet : *Styraciflua* L. BLACWELL 485 foliis palmatis gaudet.

Crescit in omni America.

Arbores Americæ Meridionalis ex cortice vulnerato , hanc resinam dimittunt , annotante Cl. KALM.

Ob vires balsamicas & suaveolentiam olim laudabatur , hodie ejus usus eviluit , & ipsi styrax substituitur.

MASTYX Lat. Barb. *μαστήχην* , *Mastiche* PLIN. Prostat sub forma granorum variæ magnitudinis , siccorum , fragilium , avellanas nunquam excedentium , pellucidorum , colore levi citrino tinctorum , proprio odore , non ingrato , similique sapore , cui aliquid aromatici accedit , instructorum , sub dentibus lutescentium , supra carbones fluentium & gratum odore exhalantium:

Massas ex his granis , mediante resina viliori conglutinatis , occurrentes *in Sorten* dicunt.

Pistacia Lentiscus L. BLACWELL 195 foliis abrupte pinnatis distinguitur.

Viret in Europa Meridionali , Archipelago , Palæstina.

Hujus arboris , quem Veteres *χῖνον* , *Lentiscum* appellarunt , * *Lignum* asservatur sub forma frustorum variæ magnitudinis , ex pallido flavescens , cortice

parum rugoso , levissime rufescente tinctum , odoris & saporis nullius.

Ipfa Mastiche ex arboribus in insula Chio cultis , quarum cortex Augusto & Septembri mensibus vulneratur , effluit , in terram stillat & ibi densatur ; tantus est horum granorum proventus , ut coloni insulæ eorum 300000 libras quotannis pro tributo solvant , teste TOURNEFORT.

Mastiche tota in alcohole dissolvitur , aquam suo odore inficit , parum Olei odorati fundit. LEWIS. Olei odoratum nullum , resinæ $\frac{1}{4}$, plane nihil Extracti aquosi largitur. NEUMANN.

Lignum Lentisci adstringendi scopo commendare solebant , Veteres inde dentiscalpia pararunt , cum certiora adstringentia habeamus , nec ullum hoc lignum in linguam effectum edat , hinc ejus usus eviluit.

Mastiche interne roborandi ergo & quidem præcipue , cum primæ viæ debilitatæ fuerint , adhibetur , olim quoque pro roborandis pulmonibus in usum trahebatur. Dosis est ad scrupulum unum.

Extus tanquam discutiens a GALENO ad inflammationes viscerum abdominalium laudatur , ejus suffitu membranam Schneiderianam in catarrhis , tunicas intestini recti in prolapsibus ani roboramus , illud pro firmandis dentibus & halitu oris suavi reddendo usurpare vel hodie adhuc inter Turcas obtinet , teste HASSELQUIST , apud nos ad dentifricia adhibetur.

Spiritu vini solutam , super alutam extensam ischiaticis solatio esse , multiplici experimento vidit Cl. CARTHEUSER , in odontalgia egregie conducit sive masticata , sive denti carioso immissa.

* *Aqua Summit. Lentisci* Paris. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. *Oleum infusum* seu potius solutio in oleo unguinoso ÆGINETÆ ad roboranda viscera abdominalia ventri inungitur : *Aquam Mastichinam*

August. a ZWOELFFER correctam, vinosam Nostrates præscribunt, Wurtembergenses simpliciore & spirituosam; egregium medicamentum stomachicum, quod in hyperemesi maxime cum successu adhibetur; datur ad unciam dimidiam * *Pilula Mastichinae* DE ABANO Aloës $\frac{3}{5}$, Mastichis $\frac{1}{5}$, Agarici $\frac{2}{15}$ vehunt, non male exoleverunt: * *Spiritus Mastichinus* Wurtemberg. præter Mastichen varia adhuc aromata recipit, in frigidis ventriculi affectibus conducit: * *Syrupus* Brandeburg. medicamentum omnino laudandum.

OLIBANUM Lat. Barb. *لبان*, *Thus* Veter. *Encens*, *Weyhrauch*. Efformatur a granis variae magnitudinis, citrinis, rufo tinctis, transparentibus, figura irregulari instructis, fragilibus, sub dentibus lentescantibus, odore proprio instructis & sapore levi, suffitum gratum fundentibus: grana sordidiora *Olibanum in Sorten* constituunt.

Veteres grana rotunda *Mares*, illa ubi grano majori minus infidet *Feminas*, granula exigua, rotunda *Thus Orobaeum*, ramenta denique a detritis frustulis orta *μαρμα* dixerunt.

Olibanum sylvestre vid. Resina Pini.

Incerta est arbor unde obtinetur, nec dum evidentum illud a *Junipero Lycia* L. foliis ternis, undique imbricatis, ovatis, acutis Africae & Arabiae cive fundi.

HASSELQUIST refert, illud in utraque Arabia colligi, Meccam portari, inde Cairum duci, unde maxima pars Massiliam vehitur.

Patitur se ex aqua suspendi. Resinae $\frac{3}{4}$ fere, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, Olei odorati nihil fundit. NEUMANN.

HIPPOCRATES illud intus & extus, tam roborandi quam abstergendi ergo adhibuit, GALENUS ad hæmoptoën & fluxus alvi commendat, hos etiam Veteres Medici secuti sunt, hodie rarissime intus dari solet, sed ob gratum, quem carbonibus in-

jectum odorem spargit, ad suffitus roborantes & resolventes adhibetur.

* *Oleum odoratum* Paris.

OPOBALSAMUM, ὀποβάλσαμον, *Balsamum de Mecca* Recent. Est Balsamum, quod consistentiam terebinthina fluidiorem, reliquis balsamis non solidis spissiorrem habet, colorem citrinum, ad rubrum vergentem, odorem fragrantem, ad citrum accedentem, saporem amaricantem, qui linguam, sed mitius quam balsamus de Copaiba, ferit.

Amyris Opobalsamum L. foliis ternatis, integerimis & floribus lateralibus, solitariis distinguitur.

Crescit in Arabia, & quæ alibi vigere dicitur, eo transplantata colitur.

Autopta HASSELQUIST testatur, ipsum balsamum ex Arabia petræa, aliquot dierum itinere Meccam ferri.

Balsamum creberrime sophisticari, jam Veteres sunt conquesti, hinc multi fuerunt Auctores circa notas, quibus genuinum possit distingui, sed nulla earum adeo certa est, ut ipsi possimus fidere, suavitatis odoris enim, varios gradus habet, & teste ALPINO pro varia balsami ætate variat, qui etiam monet, consistentiam pro varia ætate diversam esse, sed ab illa evidenter pendet ejus qualitas, qua gutta aquæ instillata, se in telam calamo auferendam diffundit, coagulatio lactis a recente forsan potest fieri, nequaquam ab annoso, unde acidum sive avolavit, sive partibus oleosis obductum fuit, nec ego saltem mihi resinam liquidam imaginari possum, quæ panno illita, nullam plane maculam ipsi relinquat. Id quod vulgo in tabernis prostat, aliquo oleo unguinoso, quod Sesameum vel Axungiam struthionis esse, HASSELQUIST annotat, adulteratum esse videtur.

Tanta fuit semper hujus balsami auctoritas, ut fruticis * Lignum sub nomine ξυλόβαλσαμυ, fructum

καρποβάλαμον Græc. Recent. imo etiam * Viscum arbori innatum in tabernas receperint; prius efformatur a virgis exiguis, gracilibus, cortice rugoso, gryseo tectis, inodoris, insipidis, & quæ accensæ gratum odorem spirant; alterum capsulas subrotundas sistit, pisib. minores, quatuor lineis eminentibus distinctas, superne stylo exiguo terminatas, rugosas, ex cinereo-rufescentes, inodoras, levi sapore balsamico instructas, nucleum album includentes. Viscus præ aliis nihil proprii habet.

Multi quidem sunt omnium temporum Auctores in celebrandis hujus balsami viribus, sed luxurians gentium Orientalium phantasia multa vel hic quoque finxisse videtur, quæ experientia nequaquam probavit, raritas famam auxit, & cum jam Veteres, quod adulteretur, fuerint conquesti, hinc habuerunt ejus præcones, quo se excusarent, quando promissis non respondebat; ob gratiam & minorem vim calefaciendi, reliquis balsamis pro consolidandis ulceribus internis præfertur.

OPOBALSAMUM SICCUM vid. *Balsamus Peruvianus*.

PERUVIANUS BALSAMUS Recent. Medium, ratione consistentiæ inter Opobalsamum & Balsamum de Copaiba, locum tenet, odore fragrante, colore ex purpureo nigricante, sapore leniter acri gaudet. Adhucdum non constat de planta, unde subministratur.

Ex America Septentrionali & Meridionali, nec non ex insulis Philippinis ad nos mittitur.

Nostrium balsamum, ajunt, virgulta arboris cum aqua coquendo obtineri. * *Album* autem esse, & præstantius, quando sponte ex incisa arbore effluit.

Mox a detecto novo orbe licet nostrum balsamum innotuerit, sub initio tamen sæculi superioris valde rarum adhuc in Europa fuit.

Ab oleis unguinis non dissolvitur. BARTHOLINUS. Olei odorati, quod evidenter Benzoën olet, $\frac{1}{10}$ &

& per se destillatum Flores, benzoinis similes, largitur. LEHMANN. Olei odorati $\frac{1}{15}$. HOFFMANN.

Prostat & *Balsamus Peruvianus Siccus*, quod quoque *Opobalsamum siccum* appellant, resina cum colore purpurascens flavicans, sicca, Benzoe evidentem redolens, quæ parvis cucurbitis, propria substantia fungosa obduratis, inclusa, ad nos advehitur.

Vires antecedentis edit, eo tamen cum calidius sit, hinc nonnisi ad sex vel octo guttas pro dosi datur; ad gonorrhæam & restituendum intestinis tonum, multum ab HOFFMANN laudatur, dysenteriam inde curatam SCHROECK vidit, fluorem album & colicam RIEDLIN, colicam nephriticam WELSCH, abcessum renalem LEHMANN, colicam Pictonum, ejus guttis 40 cum saccharo datis, SYDENHAM. Extus ad solidanda vulnera, roborandas primas vias & curandas læsiones tendinum & membranarum adhibetur.

* *Essentia Balsami Peruviani* Hamburgens. medicamentum præcalidum, nostris sane hominibus non suaderem, illis minime qui ulceribus internis laborant: *Syrupus Balsamicus* HOFFMANN optime paratur, Balsamosaccharum saccharo ad consistentiam cocto adjiciendo; ad ulcera interna, nec non ad asthma pituitosum cum successu adhibetur: * *Spiritus abstractus* HOFFMANN, scopo analeptico maxime laudatur.

* *PINI STROBILI* Barb. Sunt Pinus Vulgaris tenella amenta, fere exclusa, intus viridia, extus rufis squammis tecta, cylindroidea, odore balsamico & simili sapore instructa. Melius Summitates dicuntur, cum Veteres non amenta, sed fructus *σφοβίλας* dixerint.

Pinus Sylvestris L. BLACWELL 190. foliis geminis, primordialibus solitariis distinguitur.

Per omnem Europam occurrit.

Laudantur multum ad morbos scorbuticos & eorum bonos effectus S. PAULI, MOELLENBROECK,

MICHAEL, VAN WOENZEL apud LE CLERC probant.

Earum uncia una cum tribus aquæ libris per viginti quatuor horas infunditur, ter de die infusi uncia sex exhibentur, & ejus usus per aliquot subsequentes menses continuatur.

* *Essentia* Hamburg. * *Extractum* Wurtemb.

PIX, *πίσσα*, *πίττα*, *Poix*, *Pech*. Est substantia tenax, nigra, resinosa, odorem proprium minus gratum spirat & sapore amaro linguam ferit.

Varia ratione ex *Pinu Sylvestri* L. paratur: dum sive arborem incidunt & more Canadensium, Burdegalsium, Gallo-Provincialium, Thuringorum resinam exsudantem hoc nomine recipiunt, non raro fuligine tingunt, sive ad rationem inter Macedones olim usitatum, quæ hodie in Gallo-provincia etiam obtinet, nec non in Louisiana, Aquitania, Suecia, Valesia & inter nos, ex humore sub destillatione per descensum frustorum inde elicito & ad justam consistentiam cocto. Nostrates destillationem suscipiunt ex fornace, cujus amplius venter superne & inferne multum angustatur, inferiori angusto fini craticulam, & huic infundibulum supponunt, quod in canalem horizontalem terminatur, cui doliolum admovent; huic fornaci e limo structæ, circumponitur paries quoque ex limo exstructus, qui unius circiter pedis intervallo a fornace distat & ejus tria latera cingit, quartum quod anticum est nudum relinquens & ad illud utrinque apertus hians; fornax frustis pinus repletur, ejus orificium superius limo clauditur, ignis in intervallo parietem & fornacem inter excitatur, ita destillat primum phlegma, quod Syros *Cedrinum* dixisse, PLINIUS monet, hoc sequitur Oleum empyreumaticum, *Pix liquida* vel *navalis*, *Goudron*, *Theer* dicta, quod in proprio lebate, continuo agitatum in Picem vulgarem coquitur; hæc ipsa variis usibus accommodanda, variis substantiis miscetur & varia no-

mina induit *πισσέλαιον*, *Pix sutoria*, *Oleum Pissinum* &c. Pici liquidæ solet *Oleum* tenuius supernatare, quod prius destillat *πίσανθρον*, *gelber Theer*.

Extracti resinosi vix ultra $\frac{1}{2}$, parum ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{35}$ circiter spiritus acidi, $\frac{1}{3}$ fere Olei inde obtinuit NEUMANN.

Cum *Pix empyreuma* habeat, hinc humores humanos dissolvit & eorum motum intendit, picem liquidam jam GALENUS asthmaticis & purulentis commendavit, anno 1744 BERCKLEY Episcopus Britannus morem Americanorum, quo aquam cum subquadraplo pici liquidæ per quatuor dies infundere, ambas crebrius agitare & aquam limpidam intus ad variolas five arcendas five mitissimas reddendas adhibere solent, repetiit, & eandem, ad uncias sex mane & vespera datam, quoque in inflammatione viscerum, pleuritide, phtisi, febribus epidemicis, asthmate, ventriculo debilitato, malo hysterico & hypochondriaco, nephritide fabulosa, & morbis cutaneis egregios effectus edere vidit: ANONYMUS in *Recueil periodique* in se ipso egregios effectus ad restituendum ventriculum, LE BEAU in ulceribus & fistulis, HASSELQUIST in lepra & lue venerea sunt experti; hi effectus a partibus resinosis ope acidi solubilibus redditis, & hinc vires abstergentes, roborantes, antisepticas edentibus videntur pendere. BARTHOLINUS monet picem liquidam a Norwegis magno cum successu ad febres malignos adhiberi.

Extus abstergendi & resolvendi ergo a GALENO ad lichenas, ad duros crudosque tumores, hodie maxime ad emplastra adhibetur, quæ cuti fortius adhærere debent: ejus usus ad dropacismos alibi explicatur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod est *Templinum* SCHROED. ad usus medicatos vix ulterius recipitur.

* **POPULI OCULI**, *αἴγες ὀφθαλμοί*, *bourgeons de Peuplier*, *Pappel-Knöpfe*. Sunt gemmæ oblongæ ex flavo rubræ, e squammis variæ magnitudinis, sibi invicem incumben- tibus efformatæ, succum vehunt viscidum, digitis adhærentem, suaveolentem, amarum; colligendæ sunt, antequam folia erumpunt, quibus quippe prodeuntibus succus imminuitur, imo totus deficit.

POPULUS. Relativa, diphyta est, mares in amentum longum colliguntur, cujus squammis multæ antheræ accrescunt, feminae quoque amentaceæ, monogynæ, capsulas ovatas, feminibus papposis foetas maurant: *Nigra* L. BLACWELL 548. foliis deltoidibus, acuminatis, ferratis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Oculi populi aqua cocti & prelo pressi succum fundunt, Olei odorati exiguam quantitatem aquæ inde abstractæ largiuntur, spiritus vini inde destillatus odoratus evadit. WEISSMANN.

Oculos Populi HIPPOCRATES medicamentis uterinis adscribit, hodie per se non in usum trahuntur, sed adhibentur ad

Unguentum Populeum MYREPS. quod resolvendi & refrigerandi scopo in frequenti usu est; varia ingredientia recipit, quæ sine virium detrimento possent omitti, hæ ipsæ potius a plantis solanaceis & succulentis, quam a gemmis videntur pendere: * *Essentia* Wurtemb. vulnerariis adscribenda.

RESINA, *Ρητίνη*, *Resine*, *Harz*. Est succus resinofus siccus, tenax, ex arboribus coniferis Europæ obtentus.

Resina alba, vulgaris, *Poix grasse*, *Poix de Bourgogne*. Est substantia alba, quæ sub magnis frustis prostat, ex flavo albis, odoratis, ficcis, tenacibus, fumum minus gratum, dum accenditur, emittit.

Obtinetur ex *Pinu Abiete* L. BLACWELL 198. foliis solitariis, tetragonis, mucronatis instructa,

Ubique in Europa obtinente, præter maxime Meridionalem.

Ex arbore portio corticis aufertur, & ita efficitur, ut ligno denudato, resina sub forma crustæ accrescat, illa in lebetibus, quæ aquam habent, funditur, fusa, committitur panno & sub prelo exprimitur, hac ratione a sordibus liberata, doliis committitur.

Resina Pini, *Poix Resine*, Variæ magnitudinis massas efformat, fragiles, siccas, flavas, translucidas, quæ cum flammam fuscipiunt, fumum non ingratum emittunt; ejus minora frusta formicæ in suos acervos solent congerere, & ea *Olibanum Sylvestre* constituunt.

Sponte ex annosa *Pinu Sylvestri* L. effluit.

Varia alia resinarum genera ex *Abiete* & *Pinu* quomodo parentur, Ill. DU HAMEL tradit.

Ad ulcera viscerum curanda, tam extus quam intus adhibebatur ab HIPPOCRATE; hodie interne nunquam datur, extus roborandi, defendendi, maturandi ergo imponitur, unguentis & emplastris adjicitur, ut ipsis consistentiam solidiorem & tenacitatem conciliet.

Emplastrum Citrinum August. ad ulcera & vulnera claudenda adhibetur: * *Emplastrum Ischiaticum* BEZÆ valide resolvit.

* SAGAPENUM, *σαγάπεννον*, *Gomme Seraphique*, *Serapin Gummi*. Adducitur ad nos sub forma Granorum, avellanis minorum, colore ex rufo flavescente, cornu referente, odore nauseoso & sapore ingrato, amaro, cui aliquid alliacei accedit, gaudent, carbonibus injecta non liquantur, sed in carbonem abeunt, calore manus liquefcunt, accensæ odorem minus gratum spirant. Massæ majores, quæ pannis cæruleis involutæ ad

nos adducuntur, profundius fuscæ, evidenter fordibus inquinatæ, *in Sorten* dicuntur.

Plantam, unde obtinetur, ignoramus, umbelliferam esse auctoritas Veterum, folia & femina, quæ ipsi interdum commixta sunt, videntur indicare.

Ex Alexandria ad nos adducitur.

Ejus dodrantem aqua recipit, aliquid Olei odorati fundit. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{3}{4}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere, NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{5}{3}$, resinosi $\frac{2}{5}$. CAR-
THEUSER.

Calidum & abstergens medicamentum a GALENO dicitur; purgantes vires, ipsi MESUE adscripsit, quas autem experientia non confirmavit, multum ad referendas obstructions viscerum laudatur, id quod quoque tanquam Gummi resina penetrante oleo instructa, videtur præstare.

Extus quoque resolvendi ergo adhibetur.

* *Pilula de Sagapeno* QUERCETAN. a Trochiscis Alhandal potius, quorum majorem præ reliquis ingredientibus rationem vehunt, denominandæ $\frac{7}{20}$ Trochiscorum Alhandal, ultra $\frac{1}{6}$ Dagrydii habent.

STORAX, *σύραξ*. Triplex ejus genus in officinis prostat.

* *In granis*: sub forma massarum variæ magnitudinis ad nos adducitur, ex badio rufarum, tenacium, proprio odore, multum suavi instructarum, pinguium, sapore levissime acri præditarum, hanc *Vulgarem* GEOFFROI, *Calamitam* CHARRAS, *in granis* vulgo appellant.

Calamita. Diverfa omnino ab illa Veterum, magnas massas sistit, quæ evidenter preli, in quo pressæ erant, indicia habent, sabulo & lapillis inquinatæ, friabiles, colore, odore, sapore evidenter ad priorem accedunt; quo ficciores, eo minus bonæ.

Liquida. Consistentiam unguenti spissi habet,

gryfea, fæculenta, fordida, odore antecedenti simili gaudet.

Duæ posteriores, evidenter ex variis substantiis, quibus ope styracis odorem conciliant, arte parantur, priorem, quam nec ipsam mangonii expertem pronuntiare auderem, largitur.

STYRAX L. Carolla quinquefida regulari, simili calice instructa, polyanthera, monogyna, & drupa duabus nucibus foeta, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali, Syria, Æthiopia.

Ex arboribus Gallo-provinciæ resinam effluere, vidit Illustris DU HAMEL, in agro Tiburtino eandem incisione arboris obtineri, Cl. MAZEAS testatur.

Styracem solidam paucissimum Olei odorati fundere & falem essentialem dimittere, monet LEWIS, Extracti spirituosi, $\frac{3}{4}$ aquosi $\frac{1}{4}$, Olei odorati nihil NEUMANN.

Ad suffitus uteri ab HIPPOCRATE adhibebatur, a GALENO autem ad affectus pectoris serofos digerendos, nec non ad pellendos menses, hodie rarius interne, creberrime ad suffitus solet usurpari, ubi se fragrantia æque ac indole balsamica commendat. Liquidam, cujus primi Arabes meminerunt, ad medicamenta balsamica externa solent recipere.

* *Oleum destillatum* in Codice Parisino, vix in pharmacopoliis occurrit: * *Oleum crassum* & *tenue* Paris. * *Tinctura Pharm. Batean. Pilula de Styrace* a variis Dispensatoriis variæ præscribuntur: Parisinæ ad $\frac{1}{5}$ Opii, Wurtembergenses ejusdem $\frac{1}{8}$, Nostrates $\frac{1}{10}$ vehunt, inconcinna compositio, cui optime Extractum Opii, extracto Croci mistum substituitur: *Unguentum de Styrace* PENICHER in frequenti usu est ad ulcera contra corruptionem defendenda & solidanda: * *Emplastrum de Styrace* Paris. priore etiam magis ad arcendam gangrænam facit.

* TACAMAHACA Lat. Barb. Est Resina sicca, au-

reo colore fulgens, suaviter odorata, accensa minus gratum fuffitum emittit, naufeofa, infipida, calore liquanda: apportatur five in cucurbitis dimidiatis, hæc magis pallet & *en Coques* dicitur, five sub forma maffarum aliquot pollices æquantium, rufo-flavefcantium, fplendentium, five maffarum prægrandium, in quibus genuina refina multis fordibus inquinata eft, & hæc *en Maffe, in Sorten* dicitur.

Populus balsamifera L. foliis ovatis, ferratis & fuaviffimo odore gemmarum multa refina turgentium agnofcitur.

Crefcit in America Meridionali & Madagafcar, noftras hyemes optime fert.

Vera refina tota in alcohole folubilis, præter paucas, quæ ipfi accreverunt fordes, ex quibus aqua aliquid recipit. NEUMANN.

Refina odorata roborandi ergo cum fuccelfu adhibetur, extus maxime debilitato ventriculo imponitur, intus nunquam datur.

* *Spiritus* Parif. empyreumaticus, * *Oleum empyreumaticum* Parif. * *Emplaftrum ftomachicum de Tacamahaca* SCHROEDER auctum Wurtembergenfes habent, egregium omnino pro roborando ventriculo medicamentum.

TEREBINTHINA, *τερεμθίνη* (*όνίνη*). Eft fuccus refinofus five Balsamum tenax, balsamis hætenus recensitis fpiſſius, odore proprio, pro varia arbore, unde defumitur, vario, fapore resinis proprio inſtructum, pellucens, five album five flavum.

Cum refinam ex Terebintho arbore fluentem Veteres colore vitreo gaudentem, pellucidam & fluiditatem diu confervantem deſcripferint, hinc labente ætate, variæ resinæ ad illas qualitates accedenti, eandem denominationem dederunt & varia terebinthinæ genera in tabernas introduxerunt.

* *Vera de Chio, de Cypero* Lat. Barb. Conſisten-

tiam resinæ spissioris habet, ita ut non diffuat, pellucida, alba, levissima flavedine tincta, nec acris, nec amara, odore grato instructa.

Pistacia Terebinthus L. BLACWELL 478. foliis impari pinnatis & foliolis ovatis distinguitur.

Cortice inde ablato teste POCOCK Terebinthina obtinetur.

In Europa Meridionali, Asia & Africa obtinet.

Argentoratensis Recent. Balsamo de Mecca spissior est, tenax, pellucens, flavicans, odore grato abiegnio, sapore resinoso, amaricante instructa.

Pinus Picea L. BLACWELL 203. folia solitaria, plana, emarginata habet.

Crescit in Europa temperata, in Scotia & Germania magis meridionali ahhuc occurrit.

Hujus arboris epidermis, æstate vesiculis obsidetur, quas proprio instrumento cylindraceo, quod superne in aciem terminatur, aperiunt & balsamum inibi contentum legunt, cum quælibet vesicula vix aliquot grana terebinthinæ habeat, hinc per diem non magnas ejus menses operarii facere possunt.

Veneta priori fatis similis est, sed fluidior, nec grati balsamici odoris dives.

Pinus Larix L. BLACWELL 477. foliis fasciculatis, deciduis gaudet.

Crescit in iisdem cum antecedente locis, si montes fatis altos habent, tales cum in Alsatia desint, hinc apud nos non obtinet.

Balsamum a Majo ad autumnum usque terebrationis ope obtinetur, & per canales ligneos vulneribus immisos in suppositos urceos fluit.

* *Communis* Recent. Consistentiam spissiore, colorem ad rufum accedentem, odorem minus gratum habet, non pellucida sed sordida: est resina *Pini sylvestris* L. quæ ex arboribus decorticatis defluit, ei

non raro Sordes Resinæ sub depuratione innatantes coctas & oleo Templino commixtas substituunt.

Balsamum de Canada Recent. Reliquis terebinthinæ generibus, si Chiam exceperis, spissius, & si qua alia in modum vitri pellucet, minus odorum, acre & amarum.

Obtinetur ex *Abiete Taxi-folio* odore *Balsami Gileadensis* RAJI.

Terebinthinam $\frac{1}{4}$ Olei odorati subministrare Ill. DU HAMEL monet, ultra $\frac{1}{4}$ NEUMANN, $\frac{1}{10}$ circiter CARTHEUSER, Ego $\frac{1}{6}$ inde obtinui, id quod remanet cum aqua inde abstracta fuit, consistentiam resinæ siccae habet, & *Terebinthina cocta* dicitur.

Vires reliquarum resinarum edit, eis cum sit minus calida, hinc nostris hominibus magis videtur conducere, interne scopo abstergendi & consolidandi datur, & cum urinam violaceo odore afficiendo, evidenter, quod in renes agat, commonstret, hinc ad vitia viarum urinariarum maxime adhibetur. Balsamum Canadense cum reliquis mitius sit, hinc illis pro usu interno præfertur. Datur ad drachmam dimidiam. Externe Terebinthinam ad vulnera & ulcera abstergenda adhibemus, vix non ad omnia unguenta & emplastra recipitur, non solum ob vim medicatam, sed etiam ut ipsis mollitiem largiatur, & menstrui vice fungatur, cujus ope resinosa cum unguinosis misceantur.

Oleum Terebinthinæ BRUNSVICENS. tenerius, quale ope aquæ obtinetur, siue cauta destillatione primum prodit, *Spiritus* a quibusdam dicitur, qui olei nomen illi relinquunt, quod cum Terebinthina per se destillatur, & magis tinctum & crassum obtinetur, prius ad usus medicatos semper posteriori præferendum est: intus sumtum vehementer calefacit & vias urinarias multum stimulat, ita ut ab ejus etiam non larga dosi, graves effectus surrexissent, *Vratisla-*

vienses observarint, STEDMANN diabeten & validos viarum urinarum spasmos viderit, prudentiores itaque illud nunquam intus exhibent; extus applicatum validissime resolvit, & partes membranaceas roborat, hinc laudatur ad rheumatismos, & nervosis æquæ ac tendineis partibus vulneratis applicatur cum successu, ganglion inde curatum Cl. PLENK vidit; quantum idem ad arcendam putredinem valeat, vel ubivis musea anatomica evincunt; primum mo-
nente YONGE ad vasa dissecta stringenda & hinc ad sistendas hæmorrhagias adhibetur: Oleum crassum, * *Balsamum* SCHROEDER, optime empyreumatico hoc medicamento caremus: *Colophonia*, κολοφωνία, *Geigenharz* hodie dicitur resina, quam terebinthina per se destillata, relinquit, sicca, friabilis, extus nigra, intus fusca, ad usus externos eadem ratione ac resina vulgaris recipitur, ejus suffitus contra prolapsus ani atque uteri adhibetur: *Terebinthina coctâ* SCHROED. multo oleo privata est, hinc terebinthina integra minus calida: * *Sapo Tartareus*, *Corrector Starckey* vid. *Inst. Chem.* *Unguentum Digestivum* Bononiens. medicamentum digerens polychrestum, cujus vires balsamicas Chirurghi, pro varia indicatione addito unguento Basili-
conis vel Balsamo Arcæi intendere solent: * *Pilule de Terebinthina* Brandenburg. roborant & abstergunt, varie mutatæ, varia Dispensatoria ingrediuntur: * *Aqua Anhaltina* Noric. calidum valde medicamentum nunquam intus dari debet, extus roborandi ergo ventriculo aut membris debilitatis imponitur: * *Aqua balsamica* RIVERII potius gonorrhæam gravio-
rem reddere, quam ipsam allevare poterit: * *Balsamum Vulnerarium* Wurtemberg. ad vulnera recentia & tendinum cum successu poterit adhiberi.

Tolctanum Balsamum Recent. Consistentiam Opobalsami habet, colorem aureum, odorem non ingratum, saporem balsamo de Mecca magis acrem;

prostat etiam siccum quod cucurbitis inclusum ad nos adducitur.

TOLVIFERA L. Corollam pentapetalam irregularem, calice quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam habet.

Crescit ad Americæ urbem Tolu in Præfectura Cathagenæ.

Aliquid Olei odorati largitur, nec non saltem essentialem in modum benzoës. LEWIS.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; MONARDES multum est in ejus laudibus deprædicandis, ratione virium ad Balsamum de Mecca accedit, quod ipsi, cum gratius & mitius acre sit, vulgo antepositur.

* *Oleum crassius* Paris. * *Tinctura* Eorund. * *Syrupus* Eorund.

β. ANIMALES.

CERA, κηρός, *Cire*, *Wachs*. Est substantia solida, tenax, calore liquefscens, colore citrino & proprio odore instructa. Efformatur a polline antherarum, quem *APIS* alis quatuor membranaceis, aculeo caudæ in spadonibus & femellis, ore duabus maxillis & proboscide instructo, gaudens: *Mellifica* L. cujus corpus pubescit, abdomen fuscum, & cujus primus annulus planus est, colligit, in globos format, tibiis posticis appensum, domum portat, commilitonibus inde deglubendum relinquit & deglutiendum, de novo e corpore emittendum; eo dein animalcula pro exstruendis favis & claudendis cellulis penum hybernæ sive nymphis includentibus utuntur; cum pollen antherarum, demum quando ex ventriculo apum eliminatur, ceram constituat, hinc illud ab apibus omnino aliquam mutationem experiri, fit evidens.

Soliditas, color flavus & proprius odor, ceram commendat; illa optime ex favis obtinetur, dum hi

postquam mel inde desumtum fuit, aquæ ebullienti committuntur, ita cera aquæ supernatat, refrigerata facile inde auferenda & fordes in fundo lebetis relinquit; hæ committuntur torculari calido & ita expressione, quicquid ceræ retinuerunt, dimittunt.

Ceræ genus est substantia plus minus fusca, rufa, durior, proprio non ingrato odore instructa, quam apes ex corticibus variarum arborum desumere videntur, & æque ad claudendas alvearium fissuras, quam ad suspendendos favos adhibent, * *Propolis* dicitur *Stopwachs*, *Bienenharz*.

Ceræ genus, quod baccas *Myrizæ cerifera* L. coquendo, coloni Americæ septentrionalis parant, ad olea unguinosa videtur referendum esse: Cera Chinen-sium a proprio insectorum genere, propriæ arboris foliis dicitur appendi.

Aqua ceram non dissolvit, inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini ejus aliquid recipit.
LEWIS.

Cera intus adhibita, effectus resinarum edit, & cum nullum oleum odoratum vehat, hinc præ reliquis minus humores commovebit, Cl. JACOBI inde in pulmone debilitato, tussi convulsiva, mictu cruento & dysenteria egregios effectus est expertus; DIEMERBROECK, VALLERIOLA, Illustris PRINGLE vel gravissimas dysenterias inde curatas viderunt, sed probe meminerint Medici, iidem intus dandæ semper aliquem saponem jungendum esse. Ill. PRINGLE eam sapone vulgari dissolvit & solutionem aqua diluit; extus adhibita, in modum reliquarum resinarum, resolventes, maturantes, antisepticas, traumaticas virtutes exserit, plurimorum emplastrorum & unguentorum constituens præscribitur; pileoli inde parati, mammarum papillis fissis imponuntur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. iterata destillatione attenuatum; nunquam intus exhibendum, em-

pyreumaticum quippe & valde calidum, maximis laudibus a BOERHAAVE extollitur ad fissuras epidermidis, perniones, tendines contractos & articulos obrigescientes, abdomini infantum illitum eorum alvum ducere, IDEM asserit: *Cera alba* GALEN. obtinetur ceram aliquoties fundendo, & actioni radiorum solis exponendo, creberrimo sebo adulterata solet proflare, vulgari durior est, & grato, quo illa gaudet, odore orba, HIPPOCRATI in formulis emollientibus externis usitata, adhibetur ad emplastra, quæ album colorem debent habere: *Cera viridis* Nostrat. resinam terebinthinam & $\frac{1}{26}$ Viridis æris recipit; adhibetur ad clavos pedum: *Ceratum refrigerans* GALENI, cum albo colore nitens expetatur, hinc loco Olei rosarum, amygdalarum Oleum ad illud recipiendum, medicamentum egregium, emolliens & demulcens: *Cera arborea* Wurtemberg. vix ad alios quam ad hortulanorum usus recipitur: * *Cera sigillaris rubra & viridis* Wurtemb. recipiendis sigillis dicatæ sunt: * *Unguentum rubrum ad labia* Wurtemb. cum successu ad fissuras labiorum adhibetur.

2. FOSSILES.

AMBRA, ἀμβρα AETHI, Ambregris. In variæ magnitudinis frustis ad nos adducitur, extus nigra crusta tectis, intus gryseis, maculis & striis notatis, ex lamellis constantibus, levibus cum aliqua tenacitate fragilibus, per se non in pulverem terendis, proprio, qui gratissimus est, odore, sapore fere nullo instructis, leni calore fundendis & flammam capientibus. Varia exempla prægrandium frustorum NEUMANN collegit.

In omni mari, quod Asiam & Africam alluit, piscatur, sive rupibus appensum colligitur.

Verum bitumen siccum, ut jam AVICENNA mo-

nuit & NEUMANN multis argumentis probavit, quod interdum varias fordes vegetabiles vel animales recipit, interdum a balænis deglutitur, interdum a mari agitato ad remota valde loca disjicitur, & hinc diversissimis opinionibus circa suam originem & patriam dedit occasionem.

Una sola *Ambra ambrosiaca* L. *Grysea* vulgo dicta, genuina est, levitate, odore non multo, si integra est, fragrante autem, si laminæ candenti imponitur, aut cum aliis substantiis miscetur, quod facile ad candelam liquecat, & igni commissa vix non omnis aërem fubeat, agnoscenda, *Vulgatior* L. *Unicolor* WALLER. omnis per artem imitata esse videtur.

Aqua inde destillata, ejus odore imbuitur LEWIS. Olei $\frac{5}{6}$, spiritus acidi $\frac{1}{12}$, salis $\frac{1}{30}$ inde NEUMANN obtinuit, KRIELE spiritus acidi $\frac{1}{12}$, Olei $\frac{7}{8}$ fere.

Ambrae usus inter Arabes demum multum invalescere cœpit.

Ea ob gratissimum, quem spirat odorem & gratiæ ergo aliis substantiis admiscetur, quarum magnum volumen exiguum ejus momentum suavissimo odore replet; intus pro roborando systemate nervoso adhibetur, aphrodisiaco quoque scopo multum commendatur: BOSWEL a granis decem assumtis, nihil in corpore mutari est expertus, a triginta autem granis pulsum celeriores & fortiores, placidum, non molestum per omnes nervos tremorem, firmiter ad omnes mentis actiones cerebrum, auditum magis acutum, visum perspicaciorem, veros ad rem veneram stimulos, & hæc omnia satis evidenter per integram horam obtinere, observavit. Nonne parva, qua Ambram vulgo exhibere solent, dosis, quæ vix ad aliquot grana extenditur, in causa est, cur insignes, quos inde jure expectamus effectus, nondum crebrius fuerint observati?

Ambrae odorem mulieribus, hypochondriacis &

quibus propria idiosyncrasia est, contrarium esse inter omnes constat.

Essentia Ambra HOFFMANN Parisini majorem, quam Nostrates & Wurtembergenses, rationem Ambrae, ultimi Liquorem anodynum pro menstruo recipiunt & moschum adjiciunt; medicamentorum nervos roborantium princeps HOFFMANN dicitur: * *Essentia Ambra balsamica* DIPPEL. * *Essentia Ambra sicca* August. pulvis analepticus egregius, qui ad scrupulum unum datur: * *Tinctura* seu *Essentia regia* Paris. fragrans multum medicamentum, quod tam ad incitandum motum spirituum, quam ad usus cosmeticos adhibetur: * *Species Diambra* MESUE ex aromatibus potius, quam ex Ambra, quam in exigua valde ratione, a Nostratibus etiam adhuc imminuta, vehunt, dijudicandæ: * *Trochisci de Ambra* Wurtemberg. gratum & efficax omnino medicamentum nervinum.

BITUMEN, ἀσφαλτῶς. Hodie dicitur omnis substantia fossilis, quæ verum oleum vehit, in usus medicatos recipitur tale, quod nigrum est, splendens, siccum, friabile, odore minus grato gaudens, totum calore liquandum. Illud quod vulgo in officinis prostat factitium esse, & pro maxima parte a pice vegetabili efformari, valde probabile est.

Oleum quod ex terræ visceribus obtinetur, varia forma solet apparere: fluidum, nigrum, foetens, acriusculo sapore instructum. * *Petroleum* L. *nigrum* dicitur: illud si antequam a terra erumpat, calore subterraneo in vapores fuit resolutum, sub forma magis fluida & colore plus minus rubro, sapore & odore eminentiore apparet, *Naphtam* Veterum, * *Petroleum* L. *rubrum* constituit: idem sub terra adhuc magis attenuatum, parum tinctum apparens, hodie proprie * *Naphta* dicitur, tale ad Babylonem reperiri & Veteres & Recentiores asserunt,

KÆMPFER

KÆMPFER illud etiam in Media offendit. Petroleum eo usque a calore subterraneo inspissatum, ut consistentiam unguenti spissioris habeat, * *πισσάσφαλτον*, *Maltham* Veterum & L. efformat: ad consistentiam picis induratum *ἄσφαλτον* supra dictum, illud improprie Gummi dicunt, & cum olim copiose, unanimi Veterum consensu, ex Judææ Mari mortuo fuerit extractum *Bitumen Judaicum* solet appellari, idem adeo induratum, ut polituram admittat, *γαγάτης*, * *Gagates*, *Jay* audit: Petroleum argilla mixtum *Lithanthracis* L. cum arena aut calcareo *Ampelitis* L. *Mine d'Asphalt*, si exigua in ratione calcareum subiit, *Bitumen Suillum* L.

Ex Asphalto NEUMANN destillatione paucissimum phlegmatis & $\frac{3}{4}$ Olei, extractione autem Extracti resinosi $\frac{1}{64}$ obtinuit.

Bituminis varia, quæ hactenus recensui genera, sive aquis innatare observantur, sive ex terræ visceribus eruenda sunt, & passim per Europam quoque obtinent. Petroleum non nigrum, quod si pallidius rubet, *Album* officinæ dicunt, sive ex vario bituminis genere destillationis ope obtinetur, sive ex Italia sponte inter saxa propullulans, hauritur.

Si ea, quæ supra de pice dixi, rimamur, nec non quæ circa ortum & destillationem resinarum & oleorum empyreumaticorum iterata in vapores resolutione, attenuatione, Chemia explicat, si his addere placet, quæ cum Ampelite nostrate institui & in Dissertatione anno 1758 *Memoires de l'Académie de Berlin* inserta, recensui experimenta, nec non copiosas quas terra nostra passa est subversiones, & calorem qui in visceribus terræ semper obtinet, & quod nulla alia substantia fossilis, præter bitumina, oleo scateat, plus quam probabilis evadit conjectura, omnia bitumina ex arboribus, coniferis maxime, sub terra meritis calore eliquari, & pro vario, quem experiuntur,

calore, pro variis, quæ ipsis admiscuntur, substantiis, varias quas recensui induere formas.

Sequitur hinc, quod eis optime in Medicina possumus carere, cum ob varia, quæ ipsis sub terra accrescere possunt, heterogenea, semper suspecta sint, & pice & oleis empyreumaticis, quæ ipsi paramus, eosdem, ob quos laudari solent, effectus possumus obtinere. HIPPOCRATES Asphaltum ad suppositaria & suffitus adhibuit.

Bituminibus etiam adjungo

* MUMIAM Officinarum, Partes nimirum humanas bitumine conditas, nigras, odore & sapore Asphaltum referentes.

NEUMANN inde obtinuit $\frac{9}{16}$ Extracti resinosi, $\frac{1}{3}$ Extracti aquosi.

Sordidum hoc medicamentum primi Arabes ad usus medicatos cœperunt adhibere, circa illud superfluum esset ad condituram, qua veteres Ægyptii cadavera contra corruptionem defendere tentarunt, attendere, tales enim mumix nonnisi in cimeliis aservantur, officinas nostras nunquam intrant; nostræ sunt varii generis cadavera Asphalto, Myrrha, Aloe &c. perfusa & clibani calore exsiccata, earum vires cum unice ab his condimentis pendeant, eadem autem pro lubitu nostris ægrotis exhibere possumus, & ita non opus habeamus carnem cadaveris, nescio quo morbo defuncti, eis devorandam dare, hinc incerto, nauseoso, imo periculoso medicamento prudentes omnino desistunt.

* *Spiritus*, * *Oleum*, * *Sal Volatil. Gagatis* Paris. * *Essentia Mumix purificans* CLAUDER. absurdo medicamento optime caremus.

SUCCINUM, ἡλεκτρον λίθον, *Glesum* Veter. German. *Carabe* & *Ambra* Arabum, quos Galli sequuntur, *Bernstein*, *Agtstein*. Est Bituminis genus, quod in glebis variæ magnitudinis, irregularis figuræ, colo-

ris citrini plus minus profundi, grate odoratis, fumum suavem exhalantibus, sapore leviter resinoso instructis, pellucidis, non liquandis, ad nos adducitur.

Varia ratione hæc frusta solent distinguere, quo magis pellucet, & quo minus tincta sunt, eo reputantur magis pretiosa esse, candida sive falerna pretiosissima, venduntur præterea eo majori pretio, quo sunt majora, inde quoque varie a mercatoribus denominantur: *Tonnenstein* reliqua magnitudine vincunt, hæc excipiunt *Tamenstein*, quæ majora sunt *Knäbel*, his *Firnis* magnitudine cedunt, quæ *Schlug* sequuntur, *Sandstein* superantia; ramenta, quæ decidunt, dum Succinum in varia utensilia tornatur, *Rasura* nomine veniunt.

Maxima Succini quantitas in Borussia ad littus Maris Balthici Sudavicum colligitur, & ibi sive in collibus arenosis per strata collocatum occurrit, sive mari innatans, ex his collibus elutum, priorum instrumentorum ope piscatur; frusta in collibus reperiunda acervatim congesta deprehenduntur, eorum matricem sive lignum bitumine & pyritis resolutis foetum, sive lutum constituit; idem etiam in variis aliis Europæ regionibus interdum repertum esse dicunt, sed interdum etiam substantias colore & soliditate modo ad succinum accedentes, ejus nomine compellare solent, * id saltem quod ab India Occidentali, nonnunquam etiam ab Oriente denominant, & quod quibusdam quoque *Gummi Look* audit, odore, colore magis tincto, fragilitate & analysi chemica evidenter a Succino vero differt, non male G. Copal adscribendum, cum in Alcohole non dissolvi queat, teste Cl. DE NEUPORN.

Cum Succinum bitumen sit, hinc in ejus ortum hic non ulterius inquiram, fragrantia, duritie, subsidencia in aqua, & quod igne liquari sine destructione non possit, cum evidenter a reliquis bituminibus

differat, hinc proprium arborum genus oleum, unde surgit, largiri, probabile est, rationem acidi quoque in eodem evidenter majorem esse, experimenta loquuntur. Illud aliquando liquidum fuisse evidenter ex substantiis, quæ ipsi inclusæ deprehenduntur, liquet, quas Veteribus jam notas fuisse, ex TACITO & MARTIALI patet.

NEUMANN spiritus $\frac{1}{8}$, olei $\frac{3}{4}$, salis $\frac{1}{15}$ inde obtinuit, NEUFORN ex viliori spiritus $\frac{1}{5}$, olei ultra $\frac{2}{3}$, salis $\frac{1}{34}$, ex puriore autem paulo plus spiritus, minus olei, $\frac{1}{24}$ salis, ego ex rasura $\frac{1}{8}$ olei & $\frac{1}{60}$ circiter salis. Acidum succini, vegetabilis indolis esse Cl. POTT evicit; acidum salis, cujus quoque vestigia in Succino deprehenduntur, ex mari ipsi videtur accrevisse.

Magna, qua Succinum ad morbos capitis maxime & nervorum commendatur, fama, ipsi demum Seculo XVI videtur surrexisse, eam ulla justa observatione evictam esse, ego non novi & omnino Cel. TRALLES subscribo exclamanti, *quam immerito prædicatur vis succini antispasmodica, nervina, cephalica!* Veteres illud roborandi ergo duntaxat, & ad catarrhos laudabant; saponi junctum, dum intus adhibetur, ob analogiam bituminum cum resinis, vires abstergentes & consolidantes forsan edit & hinc ad ulcera interna conducet, sed vel hoc in casu resinæ vegetabiles ipsi videntur præferendæ esse. Ejus suffitus discutiendi, roborandi, aërem corrigendi, vim nerveam excitandi ergo cum successu adhibetur.

Oleum CROLLIUS multum prædicat, cui quoque BOERHAAVE accedit, mihi nulla observatio innotuit, qua proprias præ aliis oleis empyreumaticis vires probaverit: *Salis* inter primos AGRICOLA meminit, illum BOERHAAVE antihysteriæ & diureticorum principem appellat, quo magis depuratum est, eo minus humores exagitat, hinc nunquam, nisi albissimus fuerit, debet in usum trahi, & tanquam sapo

acidus, cui oleum summe penetrans junctum est, in solvenda varia humorum spissitudine & referendis obstructionibus cum successu poterit exhiberi. Dosis ad scrupulum dimidium usque potest extendi: *Essentia HELMONT*, ea nihil stomacho, intestinis, nervis, imo cerebro gratius esse, HELMONT dicit, quæ BOERHAAVE repetit, & eam præterea ad morbos frigidos multum commendat; spiritum vini partibus resinosis fragrantibus foetum, vires roborantes habere non dubito, num promissis Auctorum, quos adduxi, respondeat, decidat experientia: externe claudendis vulneribus conducit, pro hoc scopo *Essentia sine alcali* prostat, ea quæ intus dari debet optime ad rationem ab HOFFMANN traditam paratur: * *Essentia Succini* GMELIN Liquorem anodynum pro menstruo recipit, reliquis omnino magis ad curandos affectus encephali potens: * *Trochisci de Carabe* MESUE, varias eorum ingredientium rationes Dispensatoria præscribunt, secundum Auctorem $\frac{1}{7}$ circiter Opii vehunt, apud Parisinos $\frac{1}{19}$ in circa, ad ductum Wurtemberg. $\frac{1}{5}$ absurda compositio, valide quoscunque fluxus sistens: * *Syrupus de Karabe* Paris. ab Opio potius, quam a pauca, quam recipit, spiritus succini quantitate denominandus: * *Eleosaccharum* Wurtemberg. *Balsamum* SCHROEDER, minus bene cum cera parari jubetur, temporibus & vertici in affectibus nervinis illinitur: *Spiritus salis Ammoniaci succinatus* August. melius destillando quam digerendo paratur, eidem jure præfertur * *Eau de Luce* quæ, spiritui salis Ammoniaci oleum succini commiscendo paratur, sapo ex alcali volatili & oleo valde penetrante compositus, egregios omnino effectus in resolvendis humoribus præbebit & naribus admotus vires refocillabit: *Liquor Cornu Cervi succinatus* MICHAEL est sal ammoniacalis oleo empyreumatico foetus, hinc valide humores resolvit & solida stimulat, scopo sudorifero cum successu adhibetur, exulet

omnino in affectibus capitis & nervorum sanguineis, Datur ad guttas 20. * *Liquor Cornu Cervi succinatus albus* Wurtemberg. debilior est antecedente, nec rite saturatus: *Pilulae de Succino* CRATONIS absurda compositio, cujus basin Aloë constituit: * *Pilulae de succino auctae* Wurtemberg. $\frac{1}{4}$ resinæ Jalappæ prioribus adjiciunt, validius hinc catharticae: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI vid. *Sal Ammoniacus*.

SULPHUR, Θειον, *Soufre*, *Schwefel*. Est substantia solida, cum crepitatione fragilis, proprio odore, minus grato, nares feriens, mediocri calore fundenda, & dum fluit, colorem rubrum præ se ferens, volatilis, ignem capiens & tunc flamma cærulea, evidenter acidum emittente ardens, per se aquam non subiens, in oleis & spiritu vini solvenda.

Occurrit sulphur I. Nativum 1) in massis solidis, plus minus coloratis & pellucidis *ἀπυρον*, *Vivum*, Veterum, Pyrites Nativus L. α) flavum, quale ex America advehitur, in Helvetia ex montibus eruitur, ad montes ignivomos occurrit β) rubrum, quale in Hungaria obtinet. 2) sub forma pulveris flavi, ad aquas Aquisgranenses reperitur. II. Terris immixtum, quæ inde variis coloribus ludunt. III. Cum metallis in formam mineræ concretum, de hoc suis titulis dicetur. IV. Aquæ immixtum vid. *Aqua sulphur*. Quod aliis substantiis a Natura commixtum occurrit, inde separatur, sive dum mineræ ustulantur & efficitur, ut calore liquatum, in foramen, quo acervus ustulandus pertunditur, confluat, cochlearium ope inde hauriendum, *Sulphur stillatitium*, *Tropffschwefel* vulgo dictum, sive substantias eo prægnantes, ollis vel tubis terreis aut retortis ferreis immittendo & illud in apposita excipula destillando; hac ratione obtentum depuratur, modis in *Institut. Chem.* dictis, depuratum in formam cylindraceam cogitur *Sulphur fustum* Lat. Barb. *Commune*, *Citrinum*,

Vivum nostris officinis audit, sordes inde remanentes a recentioribus *Scoria sulphuris*, *Sulphur caballinum* vel *gryseum* dicuntur, interdum etiam, sed valde improprie *Vivum*.

Sulphur ex acidi vitriolici maxima & principii inflammabilis minima ratione efformari, patet ex *Instit. Chem.*

Attrahentes sulphuri vires GALENUS adscribit, & illud extus ad morsus animalium venenatorum commendat, nec non ad morbos cutaneos, quos absque periculo repulsionis curare affirmat, aliter videbatur recentioribus Medicis, qui ab eo materiem acrem salutari Naturæ consilio ad exteriora depositam, ut ad interiora regurgitet, cogi, gravissima mala excitari, monent, & sulphur sive nunquam, sive saltem nonnisi post multorum evacuantium & sanguinem depurantium usum, cuti scabiosorum inungendum esse: Illustris VOGEL Veterum auctoritate & ex natura sulphuris, illud ab omni vi repellente immune esse, egregie evincit, & noxas quas ab ejus usu excitatas observarunt, siquidem medicamento debentur, potius a vehiculo pingui, poros obstruente, & hinc perspirationem supprimente, quam a sulphure esse repetendas: ejusdem accensi fumum, qui ad corrigendum aërem exhalationibus alcalinis corruptum, commendant, non meminerunt, idem obtineri posse per suffitus minus nauseosos & pectori minus inimicos; eundem fumum ad morbos pulmonum commendantes, crassissimam Chemiæ ignorantiam produnt.

Sed etiam ab omni tempore sulphur intus cum successu fuit datum, DIOSCORIDES illud ad ulcera pulmonum commendat, & eum vix non omnium Seculorum Medici sequuntur; resolvendo, abstergendo, solidando dicitur agere & ex ejus cum resinis vegetabilibus convenientia illustratur. Ex eo, quod illi, qui sulphur assumerunt, illud evidenter oleant,

GEOFFROI, ROSEEN & Cel. BALDINGER annotantibus, & quod aurum vel argentum, quæ gestant, nigro colore obducantur, evidens est, illud intus sumtum ad inferiores vasorum ordines penetrare, cum successu hinc ad promovendam transpirationem datur & in morbis arthriticis egregios effectus edidisse dicitur, inde quoque ejus virtutes ad morbos cutaneos videntur pendere, quos illustris PRINGLE & ROSEEN observationibus confirmant: a vi ejus resolvente derivandus ejus effectus in alvum ducendam & referenda viscera abdominalia a WERLHOFF observatus; Cl. VAN DOEVEREN tæniam inde curatam adducit. Regulum Antimonii & Mercurium inde cicurari, notissimum est, quod autem idem quoque obtineat, quando ipsis in corpus ingestis superingeritur, ego saltem multum dubito, cum sola natura sulphur cum regulo Antimonii ita miscere noverit, ut istius vis emetica suspendatur, neque exactissima mercurii cum sulphure trituration & adhuc minus sublimatio in corpore nostro locum habeat, & si vera sunt, quæ QUELMALZ de Hydrargyri viribus a sulphure suspensis allegat exempla, illa a vi diaphoretica sulphuris, actionem hydrargyri ad cutim determinante, erunt deducenda. Intus si sulphur datur, semper ejus Flores, qui illud purissimum sistunt, sunt exhibendi; præscribitur ad drachmam dimidiam.

* *Sulphur Lotum* Paris. * *Cremor Sulphuris* Paris. Vtrique optime flores sulphuris substituuntur: *Flores* vid. *Inst. Chem.* * *Flores Sulphuris compositi* JUNGKEN inconcinna compositio: *Magisterium* sive *Lac Sulphuris*, *Balsamum Sulphuris Anisatum* vid. *Institut. Chem.* * *Balsamum Sulphuris Amygdalatum* Wurtemberg. *Balsamum Sulphuris RULANDI* simpliciter cum oleo nucum parant & inde denominant Parisini Nostrates, præeunte SCHROEDER, vinum & acetum adjiciunt, Wurtembergenses SCHINDLERUM sequun-

tur, & solutioni sulphuris in oleo Lini, oleum Terebinthinæ addunt, ad hæmorrhoides externas maxime adhibetur. * *Bals. Sulph. Terebinth.* * *Spiritus* vid. *Instit. Chem.* * *Oleum* vid. *Instit. Chem.* *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* * *Unguentum ad Scabiem* Paris $\frac{1}{6}$ circiter Sulphuris habet: *Unguentum Bernhardinum* August. $\frac{1}{12}$ Sulphuris recipit: * *Tabellæ de Sulphure* Paris. * *Tabellæ de Sulphure compositæ* Paris. Utræque ad affectus pectoris apprime faciunt: *Æthiops mineralis* vid. *Inst. Chem.* *Cinnabaris* vid. *Instit. Chem.* * *Emplastrum Diasulphuris* RULAND. Wurtembergenses propius SCHROEDER sequuntur, rationem balsami sulphuris & myrrhæ Nostrates imminuerunt, in ulcere scrophuloso, maligno, egregios inde effectus Cl. PLENK vidit. * *Tinctura Sulphuris* BEGUIN. * *Hepar.* * *Syrupus Sulphuris* Wurtemb. est *Arcanum Becchicum* WILLIS.

§. 29.

IV. FRAGRANTIA.

Corpora validiore, & qui non ingratus est, odore instructa & subitaneo effectû & valde evidenter vires lapsas restitunt, ut copiosis ex observationibus, quarum plures Ill. HALLER collegit, manifestum est; exinde quod corpora multum odora in nervos omnino molles & pia modo matre vestitos agunt, quod adeo evidenter in sensorium commune operantur, & quod adeo celer eorum est effectus, ut nequaquam illo tempore, quod eorum applicationem & operationem intercedit, per vulgares circulationis vias ad encephalum pervenire potuerint, valde probabilis evadit conjectura, subtilissimas, quæ olfactum afficiunt, partes, immediate a nervis resorberi, sensorio communi adduci, & ibi, pro sua, nunquam forsan determi-

nanda natura, influxum fluidi nervei in fibras musculares sive intendere, sive suppressere; prius suaveolentia, alterum graveolentia præstare, docuit experientia. Hæc remedia Recentiores ἀναλῃτικά appellare solent, qua voce Veteres nutrimenta, quibus a morbis convalescentibus vires restituntur, indigitabant, sed alias quoque substantias analepticiis adscribere solent, sequente sectione dicendas.

§. 30.

Exhibentur præcipue fragrantia, ubi vires multum deficientes subitanea refectione opus habent, cum autem id, quod subministrant, subtile valde sit & cito dissipetur, hinc vires inde restitutæ per paucum modo temporis momentum vigent, & hæc medicamenta creberrime palliativæ potius, quam reliquis indicationibus inserviunt. Cum ea vim nerveam augeant, quæ autem excedens omne genus spasmodum & dolorum producat, eadem etiam evidenter sensorium commune afficiant, hinc evidens fit, quantæ noxæ ab iisdem præpostere, sive in nimia quantitate exhibitis possint excitari, vix non omnes Observatores tales casus sistunt, plures Celeberrimi TRILLER & TRALLES collegerunt. A vi nervea cum erectionem penis pendere vulgaris inter Medicos recepta opinio statuat, hinc suaveolentia etiam Aphrodisiacis solent adscribere.

α. VEGETABILIA.

Aromata omnia, Fructus horæi suaveolentes, Resinæ fragrantæ.

PRIMULA VERIS, *Paralysis* Lat. Barb. *la Primevere*, *Schlüsselblumen*, *Himmelschläflein*. Flores in-

fundibuliformes, flavi, suavi odore, etiam cum exsiccati fuerint, instructi & sapore dulciusculo.

PRIMULA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, calice quinquangulari sustentatam, isantheram, monogynam, capsulam in qua multa femina proprio receptaculo affixa hærent: *Veris officinalis* L. BLACWELL 226. foliis rugosis, dentatis, umbella magis cernua, limbo corollarum concavo & floribus minoribus, saturatius flavis dignoscitur.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{6}$ fere Extracti spirituosus inde obtinuit CARTHEUSER.

Ob gratum, quo scatent, odorem ad infusa cephalica hi flores præscribuntur, propriis quod polleant viribus, nullæ succurrunt observationes.

Aqua destillata VAL. CORD. Prouti vulgo prostat vix aliquid proprii habet: * *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* August.

* *RHODIUM LIGNUM* Recent. *Bois des Roses*, *Rosenholz*: prostant hoc nomine frustra variæ longitudinis & crassitie, sub cortice gryseo, non raro rugoso, substantiam lignosam, albam, rubris & flavis tæniis percursum includunt, Rosarum odore instructa, varie torta & ramosa: quo magis colorata sunt & odorata eo præstantiora.

GENISTA. Corolla gaudet papilionacea, carina reliquis petalis majore, vexillo toto reflexo, calice bilabiato sustentata, legumine subrotundo, turgido: *Canariensis* L. folia ternata, tomentosa & ramos angulatos habet.

Rarissime & nonnisi ad suffitus in officinis usurpatur.

Innotuit demum Seculo XV. ex Antillis & Canariensibus insulis adducitu.

$\frac{1}{50}$ Olei odorati largitur, spiritus vini inde abstractus vix olet, Extractum resinofum suaveolens est,

aquosum levissime amarum. LEWIS $\frac{1}{32}$ usque Olei odorati, $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi. CARTHEUSER, CHAMBERS & NEUMANN ex largiore ligni quantitate vix vestigium Olei odorati potuerunt separare, his & mea experimenta accedunt, ultimus Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{10}$ inde obtinuit.

Oleum destillatum Hamburg. semper multo oleo unguinoso adulteratum prostat, ad $\frac{4}{5}$ ejus NEUMANN inde separavit: * *Aqua destillata* multum gratiæ habet.

ROSARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

TILIA, *ϕίλυρα*, *Tilleul*, *Linde*. Ejus Flores flavicant & insident pedunculo trifido, qui ex nervo intermedio, proprii foliorum generis oblongi, obtusi, integerrimi prodit, recentes, fragrantissimo odore gaudent, qui ab exsiccatis abest, aquam flavicante colore & salino sapore inficiunt.

TILIA. Corolla pentapetala, calice quinquepartito sustentata, polyanthera, monogyna & capsula quinqueloculari gaudet: *Europæa* L. BLACWELL 469. defectu nectarii distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Arbor Veteribus notissima, XVI seculo demum ad usus medicatos cœpit recipi & multum ad convulsionem laudari, flores exsiccati, inodori, quomodo debeant in nervos agere, ego saltem non possum hariolari. Num epilepsia chronica, quam HOFFMANN inde curatam refert, revera ab infuso horum florum fuit fugata?

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Conserve* VAL. CORD.

TUNICA Lat Barb. *Ocillet*, *Nelcke*, *Grasblume*. Ejus Florum petala recipiuntur, ovata, inferne in unguem angustata, saturate rubra, gratum, qui ca-

ryophyllos redolet, odorem spirantia, sapore dulci instructa.

DIANTHUS. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido, cui inferne squammæ accedunt, instructa, diplosanthera, digyna, capsula polypyrena: *Caryophyllus* L. BLACWELL 81 flores subsolitarios, squammas calicinas, subovatas, breviores habet.

Crescit in Europa Meridionali, cultura innumeras inde varietates produxit.

Evicit RUELLIUS quod nequaquam *διὸς ἀνθ* Veterum sit.

Aqua inde suaveolens destillat, sed nullum Oleum odoratum ab ea potest separari, Extractum aquosum levissimum, resinosum gratissimum odorem spirat. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ CAR-
THEUSER.

Rarissime flores præscribuntur, quippe qui exsiccati vix odori sunt.

Aqua destillata SCHROEDER. scopo analeptico & antispasmodico crebro præscribitur, prouti vulgo prostat iners omnino: *Syrupus* SCHROEDER ad eisdem ac aqua usus adhibetur, utique efficacior: * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* SCHROEDER.

VIOLA, *ῖον*, *Violette*, *Viole*. Ejus Folia, Flores & Semina in officinis occurrunt.

* *Folia Violaria* Barb. cordata sunt glabra, longis petiolis nixa.

Flores asservantur calycibus inclusi, cærulei, suavissime olentes, sapore dulci instructi.

Semina parva sunt, rotunda, alba, medullam albam condentia.

VIOLA. Corollam pentapetalam irregularem, calice irregulari sustentatam, isantheram, monogynam habet: *Odorata* L. BLACWELL 17. habitu acauli & foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia GALENUS refrigerandi ergo commendat, labente ævo emollientibus adscribebantur, hodie raro in usum trahuntur. Flores, qui melius subito clibani calore exsiccantur, quam quod in umbra diu aëris actioni relinquuntur, & ita tam colore quam odore priventur, demum inter Latino-Barbaros frequentius in usum fuerunt tracti, eorum, prouti in officinis prostant, vires analepticæ non magnæ videntur esse, cum relaxent & demulceant, hinc, notante jam DIOSCORIDE, ad morbos pectoris adhibentur, eosdem viribus alvum ducentibus pollere, Arabes annotarunt & PECHLIN iteratis experimentis probavit, adscribuntur floribus cordialibus. Seminum vires diureticas, circa quas SCHOLZ & S. PAULI observationes adducunt, experientia non confirmavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserva* sive *Zuccara violata* MESUE: *Syrupus* minus bene a MESUE sub nomine Julepi descriptus, ad morbos pectoris crebro exhibetur, & gratiæ ergo formulis adjicitur. * *Syrupus Solutivus* Wurtemb. vires catharticas a foliis fennæ maximæ habet: *Julepus* HONESTI suas vires saccharo debet: * *Oleum per Infusionem*, ιαλὸν, ÆGINETÆ nihil proprii habet: * *Mel* MESUE eviluit: *Emulsio Violata* MYNSICHT præ aliis emulsionibus vix aliquid proprii videtur habere.

β. ANIMALIA.

CHERMES Arab. κόκκοι, *Cocci* Veterib. Folliculi qui pisorum magnitudinem habent, unde inferne aliqua portio resecta fuisse videtur, rotundi, splendentes, intus, grana minima sub forma pulveris sive sanguinei sive flavicantis includentes, ex rubro fusci, sapore leviter adstringente & amaricante, odore levissimo instructi.

Coccus. Insectum quatuor alis, superioribus femicrustaceis, rostro pectorali, abdomine postice setoso, feminis apteris gaudet: *Illicis* L. habitat in *Quercu Coccigera* L. foliis ovatis, indivisis, spinoso dentatis, glabris distincta, Europæ Meridionalis cive. Insecta in Aquitania & Gallo-Provincia occurrentis, reliquis præstant.

Folliculi, qui in usum trahuntur, sunt exuviæ femellarum, quæ Martio mense femine milii non majores, axillis foliorum, & divisionibus ramorum accrescunt; Majo autem sua ova excludunt, succo rubro turgentia, eis exclusis moriuntur & siccescunt; hi folliculi unguibus a frutice derasi, in cubiculo, aëri libero pervio, exponuntur, & aceto, ut ovulorum exclusio impediatur, consperguntur, ne incalescant, linteis, ut exsiccentur expositi, aliquoties de die debent versari, sed ita non potest non fieri, quin multum ovulorum, quæ continent, inde excutiatur, id ipsum, cribri ope, a folliculis separatum, digitis, in pastillos efformatur, qui * *Pastel d'Ecarlate* sive *Ecarlatte des grains* dicuntur.

Hæc insecta, cum facile a paulo majore frigore lædantur, hinc pro varia quæ messem antecedit hyeme, illa sive largior sive mediocris solet esse.

Extracti aquosi salini $\frac{1}{2}$ inde obtinui. **CARTHEUSER** Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, totidem fere spirituosi.

Roborandi ergo a **GALENO** laudantur, primi Arabes ipsis vires cordiales adscripserunt, in alvi fluxibus, hæmorrhagiis & ad præcavendum abortum præscribuntur ad dimidiam drachmam usque, sed fateor, me parum virium ab exsiccatis exuviis expectare, efficacior est omnino.

Succus, qui in Gallia Meridionali ex recentibus folliculis exprimitur, per subsidentiam depuratur & pari sacchari quantitate ipsi adjecta, contra corruptio-

nem defenditur & per orbem divenditur: huic succo $\frac{1}{3}$ sacchari adjiciendo Nostrates *Syrupum Granorum Chermes parans*, Wurtemberg. multo majorem rationem sacchari, Coccionellam quoque & Rosarum & Cinnamomi aquas addunt: *Confectio Alchermes* MESUE correctam primi Monspelienses confecerunt; BARTHOLINUS inter primos Moschum & Ambram, feminarum ergo, jussit inde exulare, hinc hodie *completa* & *incompleta* prostat. Nostratium præscriptio simplicior quam aliorum, hinc magis placet, licet nec ipsa omni numero absoluta sit; polychrestum medicamentum analepticum, quod ad drachmam dimidiam pro dosi exhibetur: *Trochisci Alchermes* August.

MOSCHUS, *Musc*, *Bisam*, Pulverem ex parvis granulis constantem refert, ferrugineo gaudet colore, sapore amaro, odore proprio fortissimo, inflammabilis, mox nudus, mox vesiculis inclusus ad nos adducitur, quæ pilis rigidis obsidentur, hi si albi fuerint, vesiculæ a Russia dominantur, si badii Chineses & Tunquineses appellantur.

Tanguticus & Sinenfis reliquos multum odore superant.

Probatur Moschus, quod ferro candenti impositus, flammam capiat & vix non totus consumatur.

TRAGULUS dentibus incisoriis in maxilla superiore nullis & defectu cornuum agnoscitur: *Moschus* BRISSON, *Moschus Moschifer* L. dentibus caninis ex maxilla superiore extra os prominulis, & ventris parte, quæ in aliis penem educit, in tumorem prominula distinguitur.

In Tataria, Sibiria & China occurrit.

Est autem nostra substantia sebi genus, quod in proprium folliculum colligitur, unde tumor inter umbilicum & testiculos efformatur, duplici foramine extra corpus hians, fibris muscularibus tectus, & membrana firma efformatus.

Ab alcohole omni sua fragrantia privatur, quod tamen non multum odoris inde recipere videtur, aqua a Moscho abstracta, multum odorata evadit, fecus spiritus vini. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{2}{5}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ largitur NEUMANN.

Gentes Orientales, quibus odorifera multum placent, a longo retro tempore Moscho utebantur: DIOSCORIDES in *Europist.* ejus mentionem fecit, Arabes & sequioris ævi Medici illum valde laudarunt, sed nulla certa observatione de ejus viribus medicatis constabat; recentioribus demum temporibus insignes ejus in curatione morborum convulsivorum, deliriorum, maniae, podagræ retrogradæ, morsus canis rabidi, vires per WALL, PARSON, OWEN, Illustris PRINGLE, HAARTMANN, GALEATI, ZANETTI, VAN SWIETEN, CL. MEDICI, SEBASTIANI, MORGENSTERN &c. experientias innotuerunt: MASSE epilepsiam inde vidit curatam; Moscho collo appenso, contra contagium variolaceum infantes Ill. LINNÆUS defendit.

Datur a decem granis ad triginta usque, semper aliquo sapone mixtus. Feminae & hypochondriaci ejus odore non raro officii solent.

* ZIBETHUM Lat. Barbar. *Civette*, *Zibet*. Est substantia, quæ consistentiam unguenti vel axungiae habet, odore fortissimo, proprio, colore albido gaudet, is quo magis ad brunum accedit, eo vilius reputatur unguen esse.

Duplex animalium genus hoc unguen largiri Illustr. BUFFON & D'AUBENTON annotarunt, unum *Zibet* est *Viverra Zibetta* L. *Meles Zivetta* BRISSON. Asiae proprium: alterum *Civette* sex dentes incisores in utraque maxilla habent, digitos ad omnem pedem quinque, distinctos, unguibus parvis & debilibus instructos: hoc ab altero fronte eminente, auriculis minoribus, dorso setoso, & pollice a reliquis digitis remotiore distinguitur.

Per Asiam & Africam multis in locis occurrunt. Unguen continetur in duobus receptaculis, in communem truncum hiantibus, qui proprio foramine inter orificia sexus & ani hiant, tecta sunt folliculis, qui singuli unguen secernunt & in receptaculum plorant, unde cochlearis ope, bis vel ter per septimanam, hauritur.

Multum unguinis olim ex animalibus, quæ in Belgio alebantur defumptum fuit, illa cum multis retro annis perierint, hinc hodie zibethum insigni valde pretio venditur.

Nec ab aqua, saponibus quoque mixtum, nec in alcohole se dissolvi patitur, utrique tamen menstruo suum odorem affricat.

Medio ævo in Europa innotuisse videtur; interne nunquam datur: externe variis medicamentis, odoris ergo adjicitur; quem exigua ejus ratio, in modum Ambraë & Moschi, per largum materiæ, cui additur, volumen diffundit.

§. 30.

V. SPECIFICA.

Huc illa medicamenta refero, quæ vulgaris opinio analeptics & roborantibus adscribit, etsi ea tales vires possidere, nec ex eorum odore, nec sapore suspicari licet. Virtutes roborantes de ipsis prædicatas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ea, hunc in finem modo allego, ut occasio nascatur monendi, nullum robur inde expectandum esse, & ne corpora multum diu laudata, neglexisse videar, ut denique quid proprie inde sit expectandum, exponam.

α. VEGETABILIA.

BORRAGO Barb. *Bourage*, *Boretzsch*. Folia & Flores inde recipimus.

Folia sunt ovato-oblonga, pilis hirsutis aspera, odoris & saporis expertia.

Flores sunt rotati, in quinque lacinias secti, cærulei, nec sapidi, nec odori.

BORRAGO. Corollam rotatam, quinquefidam, quinque eminentiis notatam, isantheram, monogynam, calice quinquefido sustentatam habet, in quo semina rugosa, ex basi lata in mucronem acutum terminata, maturantur: *Officinalis* L. BLACWELL 36. foliis ovatis, alternis distinguitur.

Ex Aleppo olim in hortos Europæos delata, hodie in illis colitur, & ad eos quoque sponte provenit.

Ex succo foliorum nitrum & salem communem obtinuerunt BOULDUC & MARGGRAFF, sed alibi notavi, hæc salia plantis non propria, ex solo, cui innascebatur, eas subiisse.

Cum sub renatis in Europa litteris hanc plantam Buglossum Veterum esse reputarint, hinc lætificantes ipsi adscripserunt vires; folia, nescio cur, refrigerantibus annumerabantur, & cum nitrum fovere Chemici asseruerint, majori quoque cum veri specie id affirmari posse credebatur; sed nulla mihi saltem innotuit observatio, quæ vel florum vel foliorum virtutem confirmaverit. Flores, ornatus ergo acetariis adjiciuntur. Folia jusculis vernalibus.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. a Wurtemberg. ex floribus, a Parisinis ex succo paratur: * *Conserva* VAL. CORD.

BUGLOSSUM, βέγλωσσον, Buglosse, Ochsenzunge. Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* sunt oblonga, angusta, in acutum mucronem terminantur, hirsuta, odoris & saporis expertia.

Flores parvi, inodori, insipidi, infundibuliformes.

ANCHUSA. Corollam infundibuliformem habet, quinquefidam, quinque appendiculis clausam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam,

femina gibbosa in calice maturantur: *Officinalis* L. BLACWELL 500. Foliis lanceolatis, hirsutis & spicis imbricatis agnoscitur.

GALENUS, communi Veterum consensu, hilaritatem inde excitari asserit, illud ad tussim quoque commendat. Eadem de hoc ac de antecedente notanda sunt.

Aqua destillata VAL. CORD. * *Syrupus* VAL. CORD. ut antecedens parari jubetur: * *Conserva* MESUE.

* NINSING Japonensium, *Ginseng*, *Ginsing* Chinenfium: Est Radix quæ calami crassitiem habet, leviter rugosa, cornu colore & pelluciditate refert; odorem nullum, saporem levissime dulcem possidet.

Sium. Flores umbellatos habet, involucro utroque instructos, femina subovata & striata: *Ninfi* L. BLACWELL 514. foliis caulinis pinnatis, racemis ternatis distinguitur.

Crescit in Corea ad Chinam Septentrionalem & in Japan.

Cum hæc radix inferne bifurcetur, illam inter & hominem, similitudinem quandam intercedere statuerunt, luxurians Chinenfium phantasia finxit ejus ope calidum innatum, vitæ fontem, si languerit inde sustentari & resuscitari posse, summa igitur apud ipsos in existimatione est; Europæi sibi a Chinenfibus imponi passi sunt, has radices ad nos adduxerunt & Medicos repere-runt, qui eas tanquam certissimum mortis antidotum considerarunt, & non obstante carissimo pretio, uncia quippe centum & quinquaginta florenis Amstelodami venditur, ægrotis exhibuerunt, sed vel ullum earum ope morti ereptum fuisse, ego saltem non novi.

Anno 1718 LAFITAU Pater Jesuita se in Canada radicem reperisse publicavit, eandem cum Ninfin, est hæc radix illa Chinenfium crassior & magis rugosa, eidem aliquid rufi accedit, nec pelluciditatem habet, id quod a diversa exsiccationis ratione videtur pendere;

saporem ejus primum dulcem, alius, qui evidenter linguam ferit, solet excipere, hanc seplasiarii hodie sub nomine *Radicis Ginseng* solent, & quidem multo minori pretio, quam antecedentem, vendere.

Desumitur a *PANACE*, floribus umbellatis, involucro utroque instructis & baccas excludentibus, gaudente: *Quinquefolio* L. BLACWELL 513. Canadæ & Virginiae cive.

Ab hac radice, æque ac ab illa aliquid proprii ut expectemus, nec ratio nec experientia permittunt; Orientalis ad aliquot grana, Canadensis ad drachmam dimidiam datur.

β. ANIMALIA.

* *ÆGAGROPILÆ* Recent. *Gemsen - Kuglen*. Sunt pilæ variæ magnitudinis, pugnum usque æquantes & variæ figuræ, a crementis variarum plantarum effectatæ, quæ involucrum tenax & solidum quod interdum partes calculosas recipit, obduxit, coloris fusci vel nigri, odoris leviter aromatici, qualis etiam sapor est, cui aliquid adstringentis accedit.

Reperiuntur in primo aut secundo ventriculo *Capræ Rubricapræ* L. cornubus teretibus, rugosis & uncinatis distinctæ, ad altiorum Alpium Gallicarum, Helveticarum & Carpaticarum vertices habitantis.

Hæ pilæ Seculo XVI sub nomine *Lapid. Bezoar*. notæ erant, primus WELSCH ipsis nomen, quod nunc habent, dedit.

A concrementis morbosis, formati ex plantis unde vires digestionis omnia principia efficacia extra-xerunt, ope liquorum ventriculi animalis, lapides multum lingentis, conglutinati & crusta obductis, nullas omnino vires medicatas possumus expectare. Auctoritas lapidibus ex animalibus desumptis attributa, figmentum quod concentratas Alpestrum plantarum vires possideant, & conjectura de rupicabris inde nulla ver-

tigine laborantibus; hæc concrementa capiti opitulari Medicis persuasit, meliora hodie edocti, medicamentum iners omnino missum facimus, facile curationes a WELSCHIO inde observatas plane aliis rationibus adscribendas esse perspicientes.

BEZOAR LAPIS Lat. Barb. Arabicæ originis vox, quæ apud Arabes *Bedezahar*, *Bezarahat*, *Bezaar* &c. scribitur, vario significatu apud Auctores occurrit, sive latissimo, pro omni medicamento, quod veneno resistit, & hoc in sensu Arabibus usu venit, sive latiore, pro omni calculo animali, effectus medicatos edente, qui Seculo XVI obtinuisse videtur, & hic præter mox dicendam & Lapidem Hystricis, illum qui ex vacca marina ad Coromandel defumitur, Crocodilinum, quem *Caimanum* dicunt, & calculum Simiæ comprehendit, sive stricto, quo Arabes proprium quendam lapidem fossilem, inter nos hodie ignoratum, indigitarunt, sive strictissimo, præeunte VILLANOVANO, lapidem proprium ex proprio animali obtinendum.

Hodie duplex ejus genus in officinis asservatur *Oriente & Occidentale*.

* *Bezoar Orientalis*. Variam figuram & variam magnitudinem habet, & pro hac crescente etiam ejus pretium crescit, superficies ejus lævis est, polita, splendens, color nigricat cum aliquo admixto virore, ex stratis sibi invicem incumbenibus efformatur, quorum intimum cavitatem includit, cui ut plurimum aliqua substantia heterogenea inhæret, cum acidis non effervesceat, saporis & odoris expers est.

* *Bezoar Occidentalis*. Sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine occurrit, evidenter quoque ex stratis compositus, nec splendens, nec politus, cum acidis non effervesceat, colorem cinereum plus minus dilutum habet, cui non raro aliquid nigri accedit, nec sapidus, nec odoratus.

Primum dicunt defumi ex *Capra Bezoardica* L. quæ cornibus erectis, ab imo ad summum fere annulatis & gula jubata distinguitur, in Persia occurrente.

Alter cum nihil habeat, quo differat a calculis, qui in animalibus ut plurimum obtinent, hinc qui ipsi adscribuntur lapides ex vario brutorum genere videntur defumi, id quod etiam ACOSTA testatur.

Nec aqua nec spiritus vini aliquid ex Orientali recipiunt secundum NEUMANN, qui inde $\frac{7}{12}$ liquoris empyreumatici, nequaquam urinofi, $\frac{1}{40}$ sublimati flavi, salini, empyreuma olentis, $\frac{1}{120}$ fuliginis obtinuit; ex Occidentali autem liquoris empyreumatici urinofi $\frac{1}{5}$ fere, & aliquot guttas olei empyreumatici.

Utrumque concrementum morbosum, ratione, quæ in Pathologia explicatur, surgit; pabulo proprio Capræ bezoardicæ videtur adscribendum esse, quod ipsius calculus superficiem splendentem habeat. Plures qui sub nomine Bezoar Orientalis prostant calculos factitios esse lubenter largior, sed argumenta a NEUMANN adducta, nequaquam mihi persuadent, omnes qui occurrunt arte factos esse, nullum ex animali defuntum, genuinum occurrere, quomodo autem nativi debeant agnosci, non audeo determinare, cum NEUMANN egregie insufficientiam omnium, quæ vulgo huc facere dicuntur, tentaminum evicerit, si id quod Veteres allegarunt criterium in ullo reperire possem, quod nempe animali cui venenum exhibitum fuit, & morti proximo propinatus, vitam reddat, ille mihi vel adamante esset pretiosior.

Cum Pathologia demonstret, calculos quoscunque animales a partibus terrestribus maxime efformari, frustra & ab his calculis aliquid medicati expectari patet; falsæ hypotheses de talibus lapidibus concentratas vires herbarum, quibus animalia pascuntur, possidentibus, de præstantia medicamentorum ex animalibus defumatorum, absurda opinio, corpora quæ

magno pretio venduntur, etiam magnas in corpus humanum vires editura esse, mercium cariorum, quaestus ergo, multa commendatio, omnis generis historiis suffulta, auctoritas Medicorum qui talibus se falli passi sunt, medentium ardor specifica ad morbos curatu difficiles reperiundi, in causa fuerunt, ut inertia hæc medicamenta, sine ulla suffragante experientia, quis enim fidem adhibebit a C. BAUHINO collectis observationibus? tanquam analeptica, cardiaca, antidota, cephalica &c. fuerint commendata.

Qui eis uti volunt, secure dosin etiam ultra drachmam dimidiam possunt extendere.

* *Bezoar de Goa* BATEI si quas vires habet, eas moscho & ambræ debet.

CORALLIA, κοράλλια, κοράλλια, κοράλλια, hoc nomine veniunt duo genera zoophytorum, *Rubrum* nimirum & *Album*.

Rubrum substantiam lapideam refert, in plures ramos divisam, nullis foraminibus pertusam, colore rubro insignitam, saporis expertem.

* *Album* præter colorem etiam eo ab antecedente differt, quod copiosissimis foraminulis hiet, quæ stellæ figuram habent.

Corallia dum per aliquod tempus extra mare afferantur, extima eorum membrana, quæ cortex dicitur, reliquo corpori accrescit, ea ut lævis & splendens evadat, pumice lævigatur.

Corallium rubrum est *Isis* polypus, polycephalus, stirpi lapideæ rigidæ inhærens: *Nobilis* L. BLACWELL 341. stirpe continua æquali, & ramis vagis distinguitur.

Nullibi nisi in Mari Mediterraneo occurrit.

Officinæ nonnisi fragmenta minima & graciliora recipiunt, majora lapidariis & curiosis relinquuntur.

Calcarei omnes qualitates habet, igne quoque in optimam calcem vivam abit, LEWIS. Spiritus urinosi

ultra $\frac{1}{64}$, vestigium olei empyreumatici destillatione fundunt. NEUMANN.

Multi licet Auctores ab omni tempore fuerint in extollendis laudibus Coralliorum, nulla tamen prostat fida observatio, quod præ aliis substantiis animalibus terrestribus aliquid proprii habeant, principium martiale, quod in illis obtinere ajunt, & a quo vires adstringentes derivant, experimentis demonstrari nequit, præter absorbentes itaque nullas alias inde expectamus virtutes.

* *Tinctura Corallorum* a PARACELSO præcipue celebrata, evicit sanior Chemia, quod ad Veterum Alchymicorum somnia pertineat, quæ fumivendulum hoc hominis genus circa tincturas in universum & illam Corallorum in specie effinxerat; omnes quæ hodie prostant de Coralliis plane nihil recipiunt, omnes qualitates, quas habent, aliis, quæ Coralliis adjiciuntur, substantiis debent. Parisini, præeunte QUERCETANO, spiritum vini adhibent succo Berberum dilutum, Wurtembergenses ad mentem KUHNRADT spiritum vini, aceti inspissati magmate tinctum, præscribunt: * *Sal Corallorum: Solutio Corallorum* SCHROEDER. ad indolem terræ foliatæ Tartari accedit, eadem omnino inferior: * *Magisterium* SCHROEDER. vix non totum iners: *Syrupus Corallorum* SCHROEDER præ Syrupo Berberum nihil proprii habet, eodem quoque inferior, cum Corallia ejus acidum imminuerint, Parisini succum Granorum Chermes adjiciunt: * *Tabellæ* Parisin.

Corallium album, est *MADREPORA*, polypus polycephalus qui stirpi lapideæ, stellis lamelloso-striatis ornatae inhæret: *Oculata* L. BLACWELL 342, 343. habitu ramosissimo, ramis flexuosis & stellis immerfis distincta.

Copiose in Oceano Indico occurrit.

Aliarum etiam Madreporæ specierum fragmenta, in officinis sub nomine Corallii albi proflare, observavit Cl. PALLAS.

Ratione virium cum Corallio rubro convenit.

MARGARITÆ, *Uniones*, *μαργαρίται*, *Perla Barb.* sunt corpuscula plus minus rotunda & splendentia, alba, ex squammis sibi invicem incumbentibus efformata, odoris & saporis expertia.

Æstimantur Margaritæ ab albedine, splendore & volumine, ut pro hujus crescente ratione pretium multiplicetur, prægrandes decem ceratiorum, quæ singula quatuor granis æquantur, pondus excedentes *Paragon* dicuntur, tribus granis non leviores *Coronariæ*, *Perles de compte*, *Zahlperlen* appellantur, minores *Textiles*, *Lothperlen*, *Saatperlen*, *Perles à l'once*, *Semence de Perles* vocantur, illæ autem, quarum figura irregularis est, *Baroques*; minus splendentes denique, colorem lacteum habentes & superficiem irregulariter in tubera elevatam, *Occidentales* dicuntur, cum prioribus *Orientalium* nomen imponant.

Substantiæ quæ in conchis eam rationem habere videntur, quam lapides in cancris, in vario concharum genere solent occurrere, præcipue autem in *MYTILO* testa bivalvi, cardine edentulo, quem linea longitudinalis distinguit, gaudente: *Margaritifero* L. cujus testa compresso-plana, suborbiculata est, semi auriculata, rugis undatis distincta.

Occurrit in magna profunditate Oceani Orientalis, Sinus Persici & Maris Australis, unde ab Aprili mense ad Octobrim usque, reliquo enim anno, nullas margaritas habet, per urinatores piscatur.

Margaritæ Occidentales, quas passim fluvii Europæ exhibent, occurrunt in *MYA* cujus testæ bivalvis altera extremitas hiat, cardo dente crasso, alteri testæ non inserto gaudet: *Margaritifera* L. testa antice coarctata, cardinis dente primario conico distincta.

Testa Mytuli Margaritiferi *Mater Perlarum*, *Nacre de Perle* dicitur: variæ magnitudinis specimina inde prostant, quæ extus grysea ad flavedinem vergunt, intus splendore argenteo nitent.

Margaritæ $\frac{1}{17}$ liquoris urinosi & aliquid Olei empyreumatici fundunt, Mater perlarum $\frac{1}{24}$ liquoris urinosi & exiguum Olei empyreumatici rationem dimittit. NEUMANN.

Primi Arabes margaritas in usum traxerunt & ex eo, quod magno pretio veniunt, magnas quoque vires sibi sunt polliciti, iisque cephalicas, cordiales, & venenis resistentes virtutes adscripserunt; similes etiam a Matre perlarum expectarunt, sed minores cum minori pretio potuerit comparari, nulla autem experientia Arabum promissa confirmavit & prudentes, præter absorbentes, nullas alias ab iis expectant vires.

* *Species Diamargarit. calidæ* AVICENN. Vires roborantes unice ab aromatibus habent: * *Species Diamargarit. frigidæ* August. Wurtemberg. correxerunt, inconcinna compositio: * *Tabellæ de Margaritis* Paris. * *Tabellæ de Matreperlarum* Paris. absorbendi ergo conducent: * *Magisterium Margarit.* SCHROEDER iners omnino medicamentum, ipsi simile est *Magisterium Matris perlarum* Wurtemberg. * *Sal perlarum* PARACELSI: * *Sal & Solutio Matris perlarum* Wurtemberg. harum substantiarum unicam quam habent virtutem, vel imminutam sistunt.

γ. FOSSILIA.

ARGENTUM, *ἄργυρος*, *Argent*, *Silber*. Metallum album, aqua undecies gravius, inter aurum & regulum antimonii, ratione ignis gradus, quo fluit, inter aurum & ferrum ratione firmitatis, medium locum tenet, post aurum maxima ductilitate gaudet, in

acidis solubile, igne nihil perdit, nec a vitro saturni nec a nitro destruendum.

Reperitur Argentum I. Nativum & quidem sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine, interdum moleculæ visum fugientes matrici inhærent, ut in *Minera Alcalina* JUSTI: II. sub forma mineræ 1) nigræ A. textura solida gaudentis a) cultro scindendæ, *Argentum vitreum* Auctorum, quod ad $\frac{4}{5}$ usque argenti vehit, ex sulphure & argento concretum b) cultro non scindendæ c) zinco gravidæ *Argentum zincosum* L. *Pechblende*, f) zinci expertis *sprödes Glas - Erzt* JUSTI: B. texturæ laxæ *Argentum nigrum* L. a) pulverulentæ *Silber - Schwärtze*, *rusicht Erzt* JUSTI, b) in fibras capillares efformatæ *Minera Argenti, antimonialis capillaris* CRONSTÆDT. *Feder - Erzt* $\frac{1}{400}$ argenti habet: 2) rubræ, quæ varios rubedinis gradus habet, cinabarinum ad Fanum divæ Mariæ occurrit, & in varias figuræ, non raro in pulcherrimas crystallos, concretum *Argentum rubrum* L. *Rothgulden*, ex Argento & Arsenico efformatum ad $\frac{3}{5}$ usque argenti fovet: 3) gryseæ, hæc cuprum, sulphur, arsenicum argento immixta habet, quo magis ratio cupri crescit, eo magis color ad nigrum vergit A. albidior a) ferri expers *Album* L. *Weisguldig*, hoc in crystallos efformatum, quale in Fano D. Mariæ occurrit, Nostrates *Glasköpfen* dicunt: b) ferrum recipiens *Minera alba* CRONST. Argentum arsenicale L. B. Cinerea *Argentum cinereum* L. *Fahl - Erzt*, in hujus generis mineris ratio Argenti ad $\frac{1}{7}$ usque solet ascendere. C. Grysea cum fusco mixta & superficie granulata instructa *Roschgewächs* ad $\frac{4}{5}$ Argenti cum arsenico, ferro & cupro commixti continet, nonnisi in Hungaria occurrit. 4) Flavicantis semipellucidæ, mollis, *Argenteum corneum* L. *Minera Cornea* vulgo ad $\frac{2}{3}$ Argenti, ope acidi salis in mineram redacti, creberrime etiam sulphur habet, raro

occurrit. III. sub forma terræ 1) solidioris, argillaceæ: flavicantis, cum immixto virore *Gansekotig-Erzt* vulgo, 2) laxioris quasi pinguis, rubræ, flavæ, cæruleæ *Silber-Mulm* ad $\frac{1}{100}$ Argenti habet, 3) in squammas rigidas, fuscas, splendentes efformatæ *Colophonien-Erzt*. 4) foliola fusca & laxa sistentis, ad $\frac{1}{200}$ Argenti continentis, *Bergkorck* LEHMANN *Blattel-Erzt*, nonnisi in Hercynia hæctenus repertæ.

In America & passim per Europam occurrit.

Argentum nativum semper ære inquinatum occurrit, finissimum quod ex officinis metallicis ad nos mittunt $\frac{1}{16}$ Cupri vehit; puritas Argenti lapide lydio, cupellatione, nitro inquiritur; idem amalgamationis, fusionis, cupellationis ope ex matricibus obtinetur.

Primi Arabes argentum ad usus medicatos adhibuerunt & ex eo easdem ac ex auro virtutes sibi sponderunt, vel hic quoque tam ratione, quam experientia refragantibus; ejus solutione pro capillis nigro colore tingendis solent uti. Folia ejusdem ornatus ergo variis medicamentis adjiciuntur.

* *CrySTALLI Lunæ* vid. *Institut. Chem.* * *Lapis Infernalis* vid. *Instit. Chem.*

* **AURUM**, χρυσός, *Or*, *Gold*. Est Metallum, reliqua gravitate vincens, aqua vigecuplo fere gravius, medium inter argentum & æs ignis gradum, ut fundi possit, exigit: & fuscum smaragdino colore fulget ratione firmitatis medium inter Argentum & ferrum locum tenet, maximam extensionem patitur, ita ut unum ejus granum in filum quingentorum pedum elongari queat, nonnisi aqua regis & hepate sulphuris dissolvi potest, igne nihil perdit, nec sulphuri, vitro saturni, nitro, qualescunque in illud vires sunt.

Non aliter nisi Nativum occurrit I. varia figura & varia crassitie lapidibus, ex vitrescentium maxime genere, interdum quoque glebis metallicis innatum: II. forma palearum arenæ sive montium sive fluvio-

rum commixtum : III. glebis metallicis, moleculis adeo minutis, ut omnem sensuum aciem effugiant, innatum, & has glebas *Aurum mineralisatum* vulgo solent dicere.

Multum Auri ex America & Littore Africano (Côte de Guinée) ad nos adducitur ; Germania, Hungaria, Scandinavia, Siberia lapides & mineras eo prægnantes foveant, plurimi Europæ fluvii arenam auro scatentem vehunt, de Rheno id jam diu notum, nec nostra Brusca tali caret.

Aurum, quod natura largitur, nunquam perfecte purum est, observante jam REAUMUR.

Amalgamationis, fusionis, cupellationis, separationis cum acido nitri aut sulphuris ope, a substantiis, quibus commixtum occurrit, separari solet.

Ad usus medicatos, nullum aliud quam purissimum debet recipi.

Arabes, quos omnis Alchemicorum cohors secuta est, & non pauci Medicorum, qui a majorum præceptis non audent recedere, Auro insignes vires cordiales inesse & illud multum contra melancholiam facere asseruerunt, id quod quidem sensu morali omnino verum est, sed ullum in corpus humanum inde sequi effectum, nec ratio potest perspicere, nec experientia confirmat. Ejus folia ornatus ergo aliis medicamentis adduntur. Medicamenta non raro aurum vehere jactant, ut ea majori pretio vendere possint, solutio stanni imposturam ex tempore detegit.

* *Tinctura Auri* Paris. omnes suas vires ab oleo Rorismarini habet, cui omnino consultius esset oleum Cinamomi vel Ætherem substituere : * *Crocus Solis* MYLI ab Auro ratione virium non differt : * *Aurum fulminans* vid. *Instit. Chem.*

* CRYSTALLUS, *κρυσταλλος*, hoc nomine prostant hodie in officinis varia fragmenta pellucida, durissima,

alba, angulata, inodora, insipida, nec aqua, nec acidis, nec igne fundenda, limam non admittentia.

Sunt fragmenta *Crystalli montanæ* AUCTOR. *Quarzi crystallisati* CRONSTÆDT, *Nitri Crystalli montanæ* L.

Pluribus in Europæ regionibus occurrit, non raro aliorum lapidum cavitates replet, interdum in profundioribus telluris recessibus, interdum in terra corticali, interdum in fluviis reperitur.

Omnibus figura est hexagona, ita ut utrinque pyramide hexagona terminentur, inter quas columna hexagona intercipitur, interdum columna, interdum pyramis inferior deficit, interdum numerus laterum augetur, interdum unus aut alter angulus deest; variant multum volumine, & colore, interdum nihil, interdum varias substantias in sua cavitate includunt, interdum solitariae, interdum plures aggregatae occurrunt; color earum ab artificibus *aqua* dicitur.

Volumen, puritas, immunitas a fissura & maculosa nube, pretium augent, tales PLINIUS *Acenteta* dixit, nostri lapidarii *Mediolanenses*, illas quæ levius inde recedunt *halbe Wahr*, viliores *Rottan* dicunt, exiguas, non coloratas, pellucas *Pseudo-adamantes* solent vocare.

Inter primos MATTHIOLUS crystallo vires adstringentes adscripsit, lithontripticas, absorbentes &c. alii, a substantia, quæ nullo menstruo cedit, frustra vires medicatae expectantur; *preparata*, qualis in officinis præstant, non raro partes de marmore supra quem trita fuerunt, adhærent.

* LAZULUS Lat. Barb. *νιζυρός* Veterum, *Ceruleus* Eorund. quo tamen nomine etiam alios lapides comprehenderunt, *Azur*.

Cuprum Lazulus L. *Zeolites ceruleus* CRONSTÆDT. Lapis vitrescens opacus, polituram admittens, in oleo Vitrioli coctione solubilis, ex chalybe nullas

scintillas eliciens, pulcherrimo colore cæruleo gaudens, saporis & odoris expers; creberrime flavas maculas habet, quæ interdum moleculæ auri sunt, creberrime autem a pyrite efformantur.

Verus Lazulus vix in officinis pharmaceuticis occurrit, creberrime ejus in locum *Cuprum Armenum* L. asservant, eo quod majoribus frustis occurrat, mollius sit, cum acidis effervescat, vera gleba cupri, a lapide Lazuli diversissimum.

Ex Oriente & Regno Peruviano ad nos adducitur.

Lapidem Lazuli nec vestigium cupri vehere Ill. MARGGRAFF & CRONSTÆDT experimenta evincunt.

Cum creberrime Lapis Armenus pro lapide Lazuli fuerit adhibitus, hinc non pauci ipsi vires evacuan-tes adscripserunt & eum contra melancholiam laudaverunt, Seculo superiore & nervinis & analeptics annumerarunt, faniores, medicamentum pro quo creberrime substantiam corpori humano perniciosam substituere solent, & quod sincerum, nullos proprios effectus potest edere, ex penu pharmaceutica jubent exulare.

* PRETIOSORUM QUINQUE LAPIDUM FRAGMENTA. MESUE, *Granati* nimirum, *Hyacinthi*, *Smaragdi*, *Sapphiri* & *Sardi*.

Granatus Barb. Est lapis pellucidus, colore obscure rubro instructus, igne fundendus, limæ exquisitiori cedens, varia ratione angularis, ferro semper non raro etiam stanno scatens.

Qua magis transparet, quo propius color ad flores balaustiorum accedit, eo pretiosior, quo magis fuscus, eo vilior reputatur gemma.

Borax Granatus L. *Granatus* CRONSTÆDT, eo quod per se igne fluat, a reliquis crystallis differt.

Ex Oriente ad nos adducitur, Saxonia, Silesia, Hungaria, Suevia, Hispania, eos quoque largiuntur, Bohemia durissimos exhibet.

Hyacin-

HYACINTHUS ab illo Veterum diversus: est Cry-
stallus igne liquefcens, colore rubro, cui flavedo ad-
mixta est, distincta, quo magis color ad melleum
vergit, eo vilior esse reputatur, quo magis rubedo
eminet, eo pretiosior.

Nitrum fluor purpureo-fulvum L.

Ex India Orientali præstantissimi adducuntur,
occurrunt quoque in Lusitania, Hispania, Bohemia,
Silesia, Saxonia, Hassia.

SMARAGDUS, *σμάραγδος* Ⓢ, *Emeraude*, Crystallus
grenato durior, sapphiro mollior, igne colorem
non mutans.

Borax gemma viridis L. *Smaragdus gemma* CRON-
STÆDT se viriditate distinguit.

Illi qui ex Oriente ad nos adducuntur, quo non
solum Indicos sed etiam Peruvianos & Brasilienses
referunt, Bohemicis, Helveticis, Anglis dilutiores
sunt.

SAPPHIRUS, *σάπφειρος* Ⓢ ab illa Veterum, quæ no-
ster Lazulus fuisse videtur, diversa: est Crystallus,
duritie propius ad Rubinum accedens, colore cæru-
leo splendens, igne colorem perdere dicitur.

Alumen, gemma pretiosa, cæruleum L. *Sapphirus*
gemma CRONSTÆDT: colore distinguitur, quo pro-
fundior, eo majori pretio venit gemma.

India Orientalis pretiosissimos nobis mittit, Sa-
xonia, Silesia, Bohemia, Gallia, Occidentales sub-
ministrant.

Creberrime in ejus locum *Muria Chrysolampis* L.
Fluor spatiosus CRONSTÆDT cærulescens substituitur.

SARDUS, *σάρδιον*, *σάρδι* Ⓢ *λίθ* Ⓢ, *Carneolus* Recent.
Cornaline: est Silex variæ magnitudinis, qui politura
semipellucidus evadit, colorem carneum plus minus
dilutum habet.

Silex Carneolus L. & CRONSTÆDT colore rubro
uniformi distinguitur.

Afiatici & Americani, quos Orientales dicunt, magis fulgent, præ Europæis, quos Hungaria, Bohemia, Silesia, Saxonia &c. subministrant.

Arabes, quos Latino-Barbari secuti sunt, vires cordiales horum lapidum multum extollunt, adstringentes quoque & roborantes ipsis adscribunt, sed facile patet, de eis idem ac de reliquis lapidibus, ad classem vitrescentium pertinentibus judicium esse ferendum, nec aliquid a principio metallico, quod dicuntur vehere est expectandum, si enim & tale in illis hæerere esset evictum, non liqueret tamen, quomodo illud per vires corporis nostri inde posset educi.

Confectio de Hyacintho, absurdissimam AVICENNÆ compositionem correxerunt quidem, sed non parum tamen inconcinnam adhuc reliquerunt Monspelienfes apud RENODÆUM, Mediolanenses moschum & ambram addiderunt pro *Completa* reddenda: Monspelienfem formulam, Wurtembergenses & Nostrates receperunt, magis placet Parisina; quæ simplicior est, in omnibus displicet, quod Syrupum acidum recipiant: ingredientia sicca sub forma pulveris quoque asservantur & *Specierum de Hyacintho* nomine veniunt, vires leniter adstringentes inde expectamus, in alvi fluxu, hæmorrhagiis, sudoribus colliquativis Confectionem ad drachmam dimidiam, Species ad grana quindecim pro dosi exhibemus: * *Species de Gummis frigidas* VAL. CORD. inconcinnam & inertem compositionem, paucis mutatis, Wurtembergenses receperunt.

§. 31.

VI. ADSTRINGENTIA.

Adstringentium titulo comprehenduntur omnia reliqua corpora naturalia, quæ soliditatem fibrarum augment: ea, cum eorum actionis intensitas multum diversa sit, optime pro hujus vario modo distinguuntur, hunc autem non male ab eorum in lin-

quam actione determinamus, ea, quæ linguam levi modo ratione adstringunt, *Subadstringentia* appellamus; *Adstringentium* nomen illis relinquimus, quæ linguæ imposita, eandem evidenter constringunt.

§. 32.

α. SUBADSTRINGENTIA.

Subadstringentia levi valde modo partium terrestrium fibræ rationem videntur augere, hinc parum evidens est eorum effectus: ut plurimum solummodo adhibentur, ubi ab usu emollientium, quem indicatio suadet, nimiam relaxationem metuimus, vel ubi morbus roborantia quidem exigit, sed neque validiores stimulos, neque fortiora adstringentia admittit. In universum, eorum virtutes non admodum evidentes sunt, sed nec magnum discrimen inferunt, nec adeo stricta est eorum dosis.

ADIANTUM, ἀδίανθον, καλλιφύλλον, τριχόμανες, καλ-λίτριχον, πολύτριχον, *Capillus Veneris* Barb. *Capillaire*, *Frauenhaar*: officinæ appellant plantas cauliculis teneris instructas, quibus foliola parva insident, & quæ nullos flores perfectos excludunt.

* *Adiantum album?* *Ruta muraria* TRAG. *Sauvée*; *Mauer-Raute*: sistit cauliculos teneros, teretes, solidos, herbaceos, albidos, superne ramosos & tribus foliolis vestitos, quæ parva sunt, rotundato-oblonga; crenulata, maculis feminalibus linearibus, quæ in foliis exsiccatione contractis totum discum occupant, obfusa, cum cauliculis insipida, inodora.

ASPLENIUM Maculas feminales in lineas ad nervum folii convergentes habet: *Ruta Muraria* L. BLACWELL 219. frondibus non pinnatis gaudet.

Crescit copiose per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Parifini pro Adianto albo *Polypodium fragile* L. præſcribunt.

Adiantum Americanum Recent. *Adiantum Canadense*, *Capillus Veneris Canadensis* efformatur a petiolis rubris, ramosis, quibus pinnatim infident folia oblonga, inferne integra, ſuperne crenis majoribus crenata, dulciuſcula cum levi adſtrictione.

ADIANTUM: maculas ſeminales apicibus foliorum ſubjectas habet: *Pedatum* L. frondibus ramosis, foliolis in uno latere rotundo incifis, diſtinguitur.

Creſcit in Jamaica, Virginia, Canada.

Adiantum aureum TABERN. *Percemouſſe*, *golden Wiederthron*: cauliculi inferne raro ramiſi, foliis anguſtis & acutis obſeſſi, quæ exſiccatione multum contrahuntur & rubiginofum colorem induunt, rubri, longi, ſuperne capitulum quadratum gerunt, calyptra laxa, in villos terminata tectum, leviter adſtringunt.

POLYTRICUM. Muſcus relativus diphytus, calyptra villoſa: *Commune* L. BLACWELL 375. foliis ferratis & capſula quadrata diſtinguitur.

Vulgaris per omnem Europam.

* *Adiantum nigrum* Veterum? *Capillaire commun*, *Frauenhaar*: Petioli rubri, foliis majoribus quam in reliquis *Adiantis* obſeſſi, pinnatis, triangularibus, utrinque incifis, ſaporis leviter adſtringentis.

Asplenium Adiantum nigrum L. BLACWELL 220. frondes duplicato pinnatas, pinnas inferiores majores, folia lanceolata habet.

In Europa temperata occurrit, in Saxoniam uſque aſcendit.

Ipli creberrime Noſtrates ſequens ſubſtituunt.

* *Adiantum rubrum* LONICER, *τριχομανές*, *Trichomanes*: efformatur a cauliculis rubris, utrinque foliolis parvis, rotundis obſeſſis, ſaporem præcedentis habet.

Asplenium Trichomanes L. foliis pinnatis, pinnis rotundis gaudet. Vulgatissima ad rupes in omni Europa planta.

Adiantum verum TRAG. *Capillus Veneris* SYLVII. Cauliculos habet fere nigros, ramosos, vestitos foliolis ex fine angustiore, in finem ovatum terminatis, in averfa, quæ reflexa est, foliorum parte maculas albas habet

Adiantum Capillus Veneris L. frondibus decompositis, foliolis alternis, pinnis cuneiformibus, lobatis distinguitur.

Crescit in Gallia Meridionali, Helvetia & Anglia.

Cum hoc & Canadense reliqua, gratia anteant, & Canadense præ ipso quoque majorem gratiam habeat hinc solo Canadensi possumus omnino contenti esse.

Adiantum HIPPOCRATES resolvendi & urinam ducendi ergo commendat, crassos & viscosos pectoris humores digerere & ad scretum disponere, a GALENO dicitur, ab hac etiam virtute ad nostra usque tempora solet commendari, ea sub ratione qua *Adianta* in usum trahuntur, eorum vires potius ab aqua quam ab *Adianti* mucilagine videntur pendere, num aliquid roboris pulmonibus inde accedit? alvum inde stringi, male contra HIPPOCRATEM contendit GALENUS, qui vires calculum frangendi & incrementum capillorum promovendi, ex loco natali cauliculorum & eorum forma potius finxit, quam observatione hausit.

Syrupus PLANTII gratia se commendat: * *Syrupus compositus* Augustan. a Brandenburg. auctus magis medicatus est.

* AGNUS CASTUS Barb. *αγνος*, Agnos: Capsulas inde recipimus tomentosas, rotundas, parvas, aliquot feminibus foetas, sapore aromatico, ad cardamomum accedente, instructas.

VITEX. Corollam ringentem habet, calice quinquefido sustentatam, labium utrumque trifidum, ca-

psulam tetrospemam: *Agnus Castus* L. BLACWELL 139. foliis digitatis, ferratis, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali.

Arboris virgulta, matronæ Athenienses castitatem custodientes in thesmophoriis lectis substraverunt, inde τὸ ἀγνὸν nomen ipsi surrexit, ab omni dein tempore ejus fructus, quos vulgo semen dicere solent, venerem extinguere crediti fuerunt, absurdissimum commentum, per plura secula inter Medicos se sustinuit; semen ab HIPPOCRATE attenuandi ergo, a GALENO ad discutiendos flatus & aperiendas obstructions viscerum abdominalium commendatur, quibus scopis medicamentum aromaticum etiam magis aptum esse videtur, quam adstringentibus, quibus a Recentioribus fuit dicatum.

AGRIMONIA Barb. ὤπατρώριον, *Aigre moine*, *Odermenning*. Folia exhibet longa, pinnis inæqualibus, & quarum margines incisi sunt, obsessa, inferne incana, odoris expertia, sapore salino prædita.

AGRIMONIA. Corollam pentapetalam habet, duplici calice sustentatam, polyantheram, digynam, calix semina includit: *Eupatoria* L. BLACWELL 21. foliis pinnatis & fructu hispido distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

A GALENO medicamentis aperientibus & roborantibus adscribitur, FORESTUS ea intus assumpta, hæmorrhoides & prolapsum alvi sanatum, & lapidem vesicæ ita comminutum, ut per frusta cum lotio exierit, ejusque usu externo ulcus cruris malignum curatum, se vidisse affirmat. Hodie ad usus externos maxime adhibetur, gargarismatibus quoque adjicitur.

ALCHYMILLA Hieron, BRUNSVIC. *Pied de Lion*, *Sinau*, *Frauenmantel*. Folia largitur officinis quæ rotunda sunt, margine crenata, inferne albida, inodora, sapore adstringente instructa.

ALCHEMILLA. Corolla gaudet octofida, tetran-

dra, monogyna, gymnosperma: *Vulgaris* L. BLACWELL 72. foliis lobatis agnoscitur.

Vulgaris per Europam planta.

Extracti aquosi, quod odorem mellis & saporem acidulo-austerum habet $\frac{7}{17}$, resinosi, austeri & balsamicum odorem emittentis $\frac{1}{4}$ circiter, largitur. CARTHEUSER.

Vires leniter adstringentes possidet, ejus autem ope vasa claudi, mammis & vaginæ rigiditatem, quam perdiderunt, restitui, ad muliercularum commenta pertinet; ad hæmorrhagias internas, & ulcera viscerum solet præscribi.

* *Emplastrum Defensivum* FELICIS WURZ. Ab Alchemilla vires adstringentes habere & affluxum humorum ad partes, quibus imponitur, creditur arcere.

* ALKANNA Arab. *أڤخسا*, *Anchusa* Veter. *Orcanette*, *rothe Ochsenzunge*. Recipiuntur Radices fibrosæ, longæ, ad calami anserini crassitiem accedentes, sub cortice sanguineo, substantiam albam includentes, sapore adstringente præditæ.

Anchusa tinctoria L. habitu villoso, foliis lanceolatis obtusis & staminibus corolla brevioribus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nec a nostra hyeme læditur.

Extracti aquosi rubro fusci, acriusculi & subadstringentis $\frac{3}{4}$ fere, spirituosus autem rancorem olentis, rufo-subfusci ultra $\frac{1}{7}$ inde obtinuit CARTHEUSER. Cortex spiritum vini & olea rubedine tingit, aquam nequaquam. LEWIS, aut post longam denum digestionem BERGIUS. Ad nullos alios quam tinctorios usus adhibetur.

Alkanna, quæ sub *Orientalis* nomine in officinis prostat, ex capite crasso copiosas lamellas sibi invicem incumbentes dimittit, profundiore quam priores rubedine tinctas a *LAWSONIA*, Corolla tetrapetala, calice

quadrifido sustentata, diplosanthera & capsula globosa, quadriloculari instructa: *Inermi* L. racemis inermibus distincta, Orientis cive, desumtas.

AURICULÆ JUDÆ CLUS. *Fungi Sambuci* TRAG. *Oreilles de Judas*, *Holderchwammchen*. Fungi membranacei subnigri, subrotundi, quorum superficies in sulcos elevata & in sinus his respondentes depressa est, superne villo obseffa, inferne glabra.

PEZIZA. Fungus est uniformis, membranaceus, gelatinæ formis: *Auricula* L. BLACWELL 334. figura auriformi & colore nigricante distinguitur.

Autumno ad varias arbores per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, reperitur.

Fungis perniciosis, præeunte CLUSIO, adscribitur, intus nunquam datur, extus ad morbos faucium & oculorum, discutiendi ergo, adhibetur aqua infusa & parti affectæ imposita.

AURICULA MURIS LONICER. *Pilosella* JAC. DE MANLIIS, *Pes Cati* PARCKINS, non est *μύκη ὤτα* DIOSC. *Pieds de Chat*, *Katzendæplein*. Inde recipimus Folia & Flores.

* *Folia* ex angustiore origine, in finem obtusum & ellipticum terminantur, superne viridia, inferne tomentosa, odore nullo, sapore levissime adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, compositi, calice sicco comprehensi, rosei coloris, saporis expertes.

GNAPHALIUM. Flores compositos tubulosos, calice squammis imbricatis siccis efformato, comprehensos, receptaculum nudum, femina papposa habet: *Dioicum* L. calice argenteo, caule & corymbo simplici distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Vires leniter roborantes habet, folia interdum, flores crebrius ad infusa pectoralia recipiuntur.

* *Conserva* Paris.

BELLIS, *Marguerite*, *Zeitlosen*, *Mazlieben*. Ejus integri Flores asservantur, qui parvi sunt, radiati, radio mox albo, mox roseo, disco luteo; exsiccati odorem nullum, saporem lenissime salinum habent.

BELLIS. Flore composito mixto, calice cujus squammæ duplicem seriem formant, receptaculo nudo, feminibus nudis gaudet: *Perennis* L. BLACWELL 200 & 530. scapo nudo distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

$\frac{3}{8}$ Extracti salini inde obtinui.

Multum hi flores ad affectus pectoris laudantur, leniter incidendo & roborando videntur agere, vulnus thoracis eorum ope curatum apud KOENIG & phtisin, quam per illos WEPFER sanasse dicitur, ab ipsis foliis non auderem deducere. Multi, præeunte MINDERER, folia sub forma acetarii illis commendant, qui æstuanti corpori frigidam ingesserunt.

* *Aqua destillata* SCHROED. iners: * *Conserva* Nostrat. * *Syrupus* Nostrat. * *Tinctura* August. si quas vires habet, illas debet spiritui vitrioli.

* BETONICA, *Βελονία*, *Betoine*, *Betonien*: Inde Folia & Flores officinæ asservant.

* *Folia* sunt oblonga, profundius crenata, rugosa, inodora, insipida.

Flores labiati obtinent, purpurascens, odoris & saporis expertes.

BETONICA. Calice quinquesido sustentat corollam labiatam, cujus tubus incurvus est, labium superius integrum & erectum, inferioris lacinia media latior, rotunda, emarginata: *Officinalis* L. BLACWELL 46. spicam habet interruptam.

Num revera Cl. LEWIS oleum odoratum inde obtinuit? Extracti aquosi insipidi $\frac{5}{8}$, resinosi fere $\frac{1}{2}$. NEUMANN. Extracti aquosi subfalsi, balsamico-amari $\frac{1}{4}$, resinosi subacris & balsamici $\frac{1}{6}$, CARTHEUSER.

GALENUS resolventes ipsi virtutes adscribit, ad comitiales morbum & morbos convulsivos quoque laudat, inde Recentiores eam cephalicis annumerare permoti fuisse videntur, nulla has vires fida observatio probavit, nec confirmati fuerunt ejus effectus ad fugandam arthritidem, circa quas HILDANUS maxime multus est.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. meas saltem nares nunquam odore feriit: * *Conserva* VAL. CORD. * *Emplastrum Luminar. Majoris*. Parisini habent, a KALDE correctum, Wurtembergenses & Nostrates; a resinis, quas recipit, potius quam a Betonica efficax. Quis credet S. PAULI hujus cerati ope vulnus sub quo falx cerebri discissa erat & cerebrum pure diffluebat, fuisse curatum.

* CETERACH Lat. Barb. *Ceterac*, *Milzkraut*. Efformatur a Foliis pinnatifidis, parvis, quæ tota maculis ferrugineis obsessa sunt, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

Asplenium Ceterach L. BLACWELL 216. frondibus pinnatifidis, pinnis alteris confluentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Herbis vulnerariis vulgo adscribitur, ratione saporis propius ad linguam cervinam accedit, MORAND, egregios effectus antinephríticos inde editos fuisse, refert: ejus infuso nullam aliam plantam, ad depellendum ex renibus sabulum, aptiorem esse, asserit Cl. CRANTZ.

* FILIX, πτερίς, βληχρόν, *Fougere*, *Farren*. Recipiuntur inde Radices, quæ fibrosæ sunt, extus nigrae, intus rubrae, sapore adstringente instructæ.

POLYPODIUM. Planta epiphyllösperma, cujus fructificationes in puncta subrotunda, ad nervum folii parallela colliguntur: *Filix Mas* frondibus bipinnatis, pinnis obtusis crenulatis distinguitur.

Crescit in omni Europa. Non raro pteris filix cujus fructificationes in lineas, margini frondis subjectas ordinatæ sunt: *Aquilina* L. BLACWELL 325. frondibus multum divisis, pinnis integerrimis, ultimis lanceolatis, ubique per Europam occurrens radices subministrat.

Ad lumbricum latum GALENUS laudavit, sed inertem ad vermes SCOPOLI observavit, rhachiticis tam interne, quam externe laudatur, foetum inde pelli, se expertum esse OLIVIER contendit; in summa anonæ caritate panem inde coxerunt; ejus usus hodie eviluit.

* *GALEGA* Barb. *Geisrauthen*. Folia exhibet, pinnis oblongis pinnata, angusta, saporis & odoris expertia.

GALEGA. Corollam papilionaceam habet, vexillo & alis fere æqualibus, calice quinquesido sustentatam legumen longum, compressum, feminibus turgens: *Officinalis* L. BLACWELL 92. foliolis lanceolatis & glabris distinguitur.

In Italia & Hispania crescit, nostras hyemes impune fert.

In peste, quæ anno 1576 Lombardiam vastavit, cum non sine successu ut ajunt adhibita fuerit, a multis vis ejus alexipharmaca fuit laudata, sed cum nulla se fida observatione probaverit, hodie jure eviluit.

* *Aqua destillata* SCHROEDER. iners omnino.

HEDERA arborea æque ac terrestris in usu est.

Arborea, κισσός, κίσκος, *Lierre*, *Epheu*, inde folia, baccas & gummi recipiunt.

Folia firma sunt, coriacea, cordata, viridia, sive angulata, sive integra, pro varia plantæ ætate, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

* *Baccæ* nigrae sunt, rotundæ, umbilicatæ, stylo ex medio umbilico prodeunte instructæ.

* *Gummi* prostat sub forma frustorum majorum, rotundorum, ex granis semipellucidis, ad granatorum

colorem aecedentibus, efformatorum, quibus variæ fordes intermixtæ sunt, aridorum, sapore leviter aromatico instructorum.

HEDERA. Corollam habet pentapetalam regularem, ifandram, monogynam, baccam globosam, polypyrenam: *Helix* L. BLACWELL 188. foliis simplicibus agnoscitur.

Occurrit ubique.

Europææ arbores, etiam interdum Gummi fuderunt, id quod in officinis prostat, ex Oriente adducitur.

Gummi $\frac{1}{16}$ Extracti resinosi, $\frac{1}{4}$ aquosi, cui multum resinosi adhæret, exhibuit. NEUMANN. Extracti gummosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

De baccarum viribus plane nihil certi constat: Gummi obscure adurere & depilare asseritur; tanquam acrimoniam nec sapor prodit, nec experientia confirmat, a STAHL intus scopo emmenagogo commendabatur. Folia ad usus externos adhibentur & maxime pro deligandis fonticulis usurpantur: pulverem ad aliquot scrupulos de die datum egregie in atrophia infantum se gerere NEBEL vidit.

Terrestris Barb. *Lierre terrestre*, *Tarette*, *Gundelreb*, Folia sistit, quæ reniformia sunt, crenata, levissime hirsuta, cum exsiccata fuerint vix odora, sapore proprio leniter aromatico instructa.

GLECOMA L. BLACWELL 225. Calice bilabiato, sustentat corollam ringentem, cujus labium superius bifidum, inferius majus & trifidum est, lacinia intermedia majore, semina nuda maturat.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde odorata destillat, ultra $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi multum acris, Extractum resinosum mitius largitur. CARTHEUSER.

Resolvente & roborante virtute se commendat, hinc calculosos juvasse, observata est, notantibus S.

PAULI & REUSNER, hydropicis profuisse, ETTMÜLLER refert, in phtisi salutare ejus effectus WELSCH vidit, & a MORTON phtificis hæmopticis multum commendatur. Optime exhibetur sub forma Infusi aquosi.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. prouti vulgo in officinis prostat inodora est: * *Conserva* Paris. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Extractum* Paris. ut ulterius tentetur, videtur mereri.

HEPATICA, hoc nomine triplex plantarum genus Latino-Barbaris venit, unum quod a fontibus denominant, alterum Nobile dictum, & tertium, quod a situ foliorum Stellaris nomine insignitur.

* *Fontana*, *l'hépatique d'eau*, *Steinleber-Kraut*, constituitur a foliis subrotundis, quæ in modum squamarum cohærent, superne viridia sunt, inferne copiosissimas radículas emittunt, lobata, sapore & odore nullo prædita.

MARCHANTIA. Alga relativa monophyta, flores mares habet pedunculatos, ex communi calice eo numero prodeuntes, qui est calicis laciniis, monandros; feminas sessiles, corolla nuda integra instructas & infundo femina gerentes: *Polymorpha* L. calice communi octo vel decemfido distinguitur.

Crescit sub aquis in omni Europa.

Adstringens planta, cum ex genio vegetabilium sub aqua crescentium, etiam aliquid acris habeat, hinc a multis Auctoribus aperiendi scopo commendatur.

* *Nobilis* Folia exhibet in tres lobos rotundos divisa, petiolo longo indentia, cum petiolo tomentosa, insipida, inodora.

ANEMONE. Corollam polypetalam habet, nudam, polyantheram, polygynam & femina nuda: *Hepatica* L. BLACWELL 207. foliis trilobis integerrimis gaudet.

Occurrit in omni Europa.

Exiguarum virium planta, raro a Medicis præscribitur.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *Stellata*, pro ea quidam primam recipiunt, sed vulgo, præeunte TABERNÆMONTANO, *Matrisylva* TRAG. hoc nomine adhibetur, quam *Muguet de bois*, *Waldmeister* appellant, ejus Folia sunt oblonga, acuta, angusta, levi salino sapore instructa, recentia multum & grate olent, exsiccata parum odoris spargunt.

ASPERULA. Calice quadrifido, sustentat corollam infundibuliformem quadrifidam, isantheram, monogynam, fructus a duabus capsulis efformatur: *Odorata* L. BLACWELL 60. foliis octonis distinguitur.

In omni Europa obtinet, præter maxime Septentrionalem & Belgium.

Aperiendi ergo laudatur, rarius in usum medicatum trahitur, a quibusdam vino immittitur.

HYPERICUM, ὑπερίκον, *Millepertuis*, *Johannis-Kraut*. Summitates inde prostant, floribus flavis, qui exsiccati odorem nullum & saporem adstringentem habent, instructæ & foliis ovatis, inodoris & insipidis.

HYPERICUM. Corolla instruitur pentapetala regulari, calice quinquefido nixa, polyanthera, tri-vel pentagyna, capsula polysperma: *Perfoliatum* L. BLACWELL 15. foliis ovatis, perforatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Omnia menstrua inde rubrum colorem extrahere CL. GUDD probavit: Extracti spirituosus $\frac{1}{2}$, aquosi adstringentis $\frac{5}{8}$ obtinuit NEUMANN.

HIPPOCRATES Hypericum abstergendi & aperiendi ergo adhibebat. GALENO ad consolidanda vulnera & ulcera laudabatur, & hanc virtutem etiam per omnem ætatem probavit, eandem ratione resinæ, qua scatet, videtur edere; datur quoque interne tam vulnerario scopo, quam aperiente, hinc melancho-

licis commendabatur, & *Demonum fuga* appellabatur, ab hac denominatione dein, præeunte PARACELSO ad absurdissimos usus adhibebatur. Cum habeamus balsamica efficaciora, hinc hodie vix ulterius ad usus internos adhibetur.

* *Tinctura ANGELI SALÆ*: eam ad lumbricos pellen-
dos facere, BARTHOLINUS vidit: * *Oleum* JAC. DE
MANLIIS crocum & terebinthinam habet, vulnera-
rium egregium & polychrestum: * *Oleum simplex*
VAL. CORD. * *Extractum* aquosum & spirituosum
commixta Wurtemberg. * *Syrupus QUERCETANI*:
* *Balsamum Magicum Pforzheimensium* illis, qui medi-
camenta antimagica quæerunt, dignum.

* *LIGUSTRUM Troëſne, Hartriegel*: coloni no-
strates *Dintenhælz* dicunt, & Cornum sanguineam L.
sub nomine *Hartriegel* indigitant: prostant inde Flo-
res, qui infundibuli formes sunt, angusti, parvi, sub
exsiccatione flavi evadunt, omni colore & sapore
privantur.

LIGUSTRUM L. BLACWELL 140. Corolla crebro
quadrisida, simili calice comprehensa, dianthera,
monogyna, & bacca uniloculari distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septen-
trionalem.

Minus consulto omnino, flores inertes scopo ad-
stringendi in officinis asservantur, cui fini folia
omnino melius responderant. WELSCH mulieris me-
minit, quæ ex his floribus, cum pauxillo olei olivarum
in sole colliquatis, balsamum paraverat, quod in Italia
magnam famam ad curationem scrophularum & ulce-
rum putridorum erat adeptum.

Aqua destillata VAL. CORD. ad morbos faucium
& roborandas gingivas laudatur, iners omnino.

* *LINGUA CERVINA* Barb. non est *σκολοπένδριον*
sed potius *φουμίτις* Veterum *Scolopendrium*, *Scolopendre*,
Langue de Cerf, *Hirschzunge*. Recipimus inde Folia

oblonga, fine leviter acuto terminata, ora integerri-
ma instructa, firma, odoris expertia, saporis leviter
adstringentis.

Asplenium Scolopendrium L. BLACWELL 138.
frondibus simplicibus cordato-linguiformibus, integer-
rimis gaudet, stipitibus hirsutis.

Habitat inter rupes Europæ, præter maxime Se-
ptentrionalem.

Adstringendi scopo ad diarrhœas & dysenterias a
GALENO laudatur, vires aperientes, si quas habet,
quas ego saltem ne unica quidem fida observatione
stabilitas novi, debentur ejus virtuti roboranti.

Folia recentia interdum ad juscula aperientia re-
cipiuntur, exsiccatorum usus evilit.

LYCOPODIUM DODON. *Pied de Loup*, *Berlappe*.
Semen officinis relinquit, quod pulverem impalpabi-
lem refert, flavum, inodorum, linguæ aliquem ad-
strictionis sensum imprimens, & per flammam traje-
ctum in flammam abiens.

LYCOPODIUM. Muscus est capsulis pulverulentis, in
foliorum alis sessilibus instructus: *Clavatum* L. BLAC-
WELL 535. ramis prolixis & spicis petiolatis, gemel-
lis agnoscitur.

In sylvis montanis omnis Europæ crescit.

Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$ inde obtinuit NEUMANN,
qui etiam vidit aquæ nullas in illud vires esse.

GARMANN hoc semen a mulieribus Misnensibus,
infantibus cardialgia & torminibus flatulentis labo-
rantibus exhiberi asserit, difficultatem mingendi inde
tolli LENTILIUS & WEDEL observarunt, qui ulti-
mus illud etiam calculo opem ferre annotavit: extus
non modo ad intertriginem curandam facit, & hoc
scopo nostratibus in frequenti usu est, sed ad ulcera
manantia exsiccanda etiam multum facere DE HEL-
WIG observavit. Decantatus a multis Lycopodii
usus

usus ad curandam plicam polonicam non tam de femine, quam de ipso musco est intelligendus.

MILLEFOLIUM, *Άχιλλεύς*, *Millefeuille*, *Schaafgarben*. Folia largitur, quæ longa sunt, viridia, hirsuta, pinnis tenuiter sectis instructa, odorem spirant aromaticum, sapor ex amaricante levissime salinus est.

ACHILLEA. Floribus compositis mixtis, calice oblongo, ovato, imbricato sustentatis, receptaculo paleaceo, seminibus non papposis gaudet: *Millefolium* L. BLACWELL 18. foliis bipinnatis, dentatis, congestis distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Oleum mox cæruleum, mox viride, mox flavum, pro vario solo, quo colebatur, inde obtineri LEWIS monet, nunquam aliud, quam flavum & quidem in minima ratione accepi; CARTHEUSER ex floribus $\frac{1}{3}$ circiter Extracti aquosi salini, & $\frac{1}{5}$ fere spirituosi acris & amaricantis separavit; NEUMANN $\frac{5}{12}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{8}$ spirituosi largita est.

Herba olim ad pestem præcavendam celebris, KOELICHEN teste, STAHL & HOFFMANN auctoritate, valde ad obstructions viscerum abdominalium & inde oriundos motus præternaturales sopiendos fuit commendata, HOFFMANN per longum usum infusi ex Millefolio parati, non paucos ab affectione calculosa, cui diutius obnoxii fuerunt, liberatos vidit. Extus ad vulnera solidanda ab omni ævo fuit laudata.

Non tam folia quam summitates debent recipi, & *Achilleæ Millefolio* L. *Nobilis* L. camphoram evidenter sapiens & olens, est præferenda.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. * *Essentia* Brandenburg. ei ad effectus hypochondriacos exhibendæ, SCHULZ rectissime Infusum aquosum præfert.

* *MOMORDICA* Barb. Pomum in medio ventriculo, utrinque contractum, pulchra rubedine tinctum, plurimis nodulis aspersum, multis feminibus turgens, exhibet.

MOMORDICA. Planta relativa monophyta, Corolla quinquefida, simili calici infidente, maribus triandris, connatis, feminis monogynis, pomo sicco, triloculari, vi elastica, diffiliante gaudet: *Balsamica* L. BLACKWELL 539. pomis angulatis, tuberculatis, foliis palmatis, glabris distinguitur.

Crescit in India, inter nos hinc inde in hortis colitur.

Seculo demum XVI in Europa innotuit.

A multo retro tempore oleum quoddam unguinum cum fructibus *Momordicæ* infusum, tanquam medicamentum dolores leniens & vulnera consolidans fuit laudatum, sed vix oleum aliquid a fructibus præter paucum mucilaginosi videtur recipere.

* *Oleum* Paris. de ejus vi vulnera & ulcera solidandi multas observationes collegit FRANCUS, ejus interne summi usum ad curandam dysenteriam HERMANN observationibus probat, & Cl. DELIUS uberius confirmat.

* *MUSCORUM*, βρύων, ὕανων, σπλάχνων *Usnearum* Arab. *Mouffe*, *Moos* varium genus, quibus quoque Lichenes quosdam annumerant, asservare solent officinæ.

Muscus albus quernus Wurtemb. efformatur e filis aphyllis, inæqualibus, ramosis, varie contortis, plicatis, gryseis & per senium crusta alba tectis; est *Lichen plicatus* L. habitu filamentoso, pendulo, multum ramoso & albo agnoscitur. Ab arboribus, maxime a fagis, solet pendere.

Muscus arboreus Paris. *Muscus Acaciæ* Wurtemb. Est Lichen ex foliis latiusculis varie sectis, cornu damæ referentibus efformatus, mollis, superne cinereo glaucus,

inferne incanus & lanuginosus, sapore, si ad quercus crescit, amaro, alias fatuo instructus: *Lichen i'runastris* L. figura foliacea & superficie subtus tomentosa dignoscitur. Ad varias arbores, prunos maxime crescit.

Muscus Pyxidatus Paris. formam crustæ in folia superne virefcentia, inferne candicantia, abeuntis habet, edit scyphos infundibuliformes, ex cinereo canescentes: *Lichen Pyxidatus* L. habitu sicco & scyphis crenatis agnoscitur. Terræ & arborum truncis adhæret.

Muscus Vulgaris Paris. Est *Hypnum triquetrum* L. quod caulibus ad dimidium usque pedem æquantibus, superne vage ramosis, foliis triangularibus, distantibus, lutescentibus gaudet. Ubique ad truncos arborum & in pascuis nascitur.

WILLIS contra tussim convulsivam remedium vulgatissimum esse dicit.

Muscus terrestris vulgo, ex foliis magnis & latis, mox solitariis, mox sibi invicem incumbentibus, sinuatis & quorum margines deorsum flexi sunt, efformatur, cinereus, cinereo-glaucus, interdum obscure virens superne, inferne tenuissima lanugine obductus. Plerumque terram tegit, ad sepes & loca sylvarum umbrosa, non raro ad truncos arborum alios muscos tegit, mucidum fastidiosum saporem habet. *Lichen Caninus* L. habitu coriaceo plano, lobato, obtuso, pelta marginali gaudet. MOREY anno 1679 Academiæ Londinensi observationes de viribus hujus Lichenis adversus morsum canis rapidi enarravit, his cum recentiore ætate MEAD suum calculum adjecerit, ejus vires antilyssæ in Anglia maxime celebrantur.

Usneæ Cranii humani nomine varium Muscorum & Lichenum genus solet venire, cum omnes, qui substantiis terreis innascuntur, etiam cranio, libero aëri exposito, possint accrescere, hinc jam a BERNIZ, usneam cranii humani, in herbaceam & crustaceam

distinxit. Sed mitto medicamentum, quod deliriis PARACELSI, explosa jam diu generatione æquivoca, & nescio quo spiritu in partibus hominum, maxime si carnificis manu necati fuerint, inhærente, nititur.

Omnes hi musci a vi adstringente laudantur, apud nos in usu non sunt, cum nulla fida observatio aliquid proprii medicati illis inesse probaverit. Muscos HIPPOCRATES tanquam medicamenta uterina extus adhibuit.

* *Syrupus a Musco querno*, FULLER demulcens, roborans, balsamicus, ad effectus pectoris laudatur:

* *Pulverem Antilyssum* Londin. crebro sine successu adhibitum fuisse, observationes docent.

* PERFOLIATA Lat. Barb. *Percefeuille*, *Durchwachs*; Folia & semina officinis relinquit:

Folia sunt ovato-oblonga, obtuse terminata, glabra, integerrima, omni sapore & odore carent.

Semina parva sunt, nigra, duriuscula, inodora, sapore adstringente austero gaudent.

BUPLEURUM. Flores habet umbellatos, involucri polyphylo sustentatos, semina ovato-oblonga, convexo-plana, striata: *Rotundifolium* L. BLACWELL 95. involucri universali nullo & foliis perfoliatis distinguitur.

Obtinet in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Adstringendi ergo ad hernias commendatur, sed norunt Medici, quam parum adstringentia in universum ad hunc scopum faciant, nec ulla observatio has Perfoliatæ vires confirmat, cæterum eandem scopo adstringendi usurpaturus, semina omnino præ foliis debebit adhibere.

PLANTAGO, ἀρνόγλωσσον, σελεφῆς, *Plantain*, *Wegerich*. Inde Radices, Folia & Semina ad usus medicatos recipiuntur.

* *Radices* parvæ sunt, ex capitulo minore emittunt

fibrillas copiosissimas, sapore levissime salino, quem e dulci fatuus excipit, gaudent.

* *Folia* e duplici specie desumunt, quam a Veterum usque ætate in *Majorem* & *Minorem* distinguunt: illa *Freitwegerich* sunt ovata, ad aliquot pollices ampla, longis petiolis sustentata, glabra, septem nervis percursa, sapore vix ullo, qui distingui possit, instructa, odoris expertia, margo eorum mox integer est, mox sinuatus; hæc *Spitzwegerich* evidenter lanceolata sunt, angusta, longa, acute terminata, quinquenervia, ora ferrata, sapore & odore carent.

* *Semina* exigua sunt, rubra, lævia, odorem nullum, saporem mucilaginosum habent.

PLANTAGO. Corollam habet hypocrateri-formem, quadrifidam, regularem, calice quadrifido sustentatam, isandram, monogynam, capsulam ovatam, bilocularem, polypyrenam: *Major* L. BLACWELL 35. foliis ovatis & scapo tereti distinguitur: *Lanceolata* L. BLACWELL 14. folia lanceolata & spicam ovatam sistit. Parisini quoque *Plantaginem mediam* L. habent.

Occurrit ubique in Europa.

Succus inspissatus evidenter salinus est.

Planta, quam primus THEMISON in usum traxisse dicitur, a GALENO ad referenda viscera abdominalia & sanandas fluxiones, dysenterias & hæmorrhagias laudatur; eandem ulcera & sinus quoque glutinare & radices ad dentium dolores valere ait; vires quas recentior ætas prædicavit antipestilentiales & antifebriles, quas GERBEZ observationibus confirmare annuitur, experientia non probavit; SCHULZ sibi comperitum esse, febres heclicas inde curatas fuisse, asseverat; folia recentia puncturis insectorum cum successu imponuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Syrupus* VAL. CORD. non alias, quam quas a saccharo

accepit, vires habet: * *Extractum* Wurtemb. resolventes potius, quam adstringentes effectus videtur editurum.

* **POLYGONUM**, πολύγονον, *Centumnodia* Barb. *Sanguinaria*, *Sanguinalis* Recent. *Renouée*, *Trainasse*, *Weggras*. Cauliculi inde recipiuntur nodulis exiguis instructi, qui singuli par foliorum ovato oblongorum emittunt, sapore leviter adstringente instructi.

Polygonum Aviculare L. Caule procumbente & foliis ovato-oblongis distinguitur.

Copiosissime ad vias provenit.

Præeunte GALENO per plurima secula ejus qualitates adstringentes & discutientes laudabantur, prostant observationes, ab eodem sive axillis supposito, sive manibus detento, hæmorrhagias fuisse coercitas, sed quis talibus fidem adhibebit; Cl. SCOPOLI, se ejus ope diarrhœas sanasse, narrat.

PRUNELLA Barb. *Bonette*: Recipimus inde Folia, quæ elongata sunt, subrotunda, crenata, leviter hirsuta, sapore salino, neque styptico, neque amaro instructa.

PRUNELLA. Calice quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius integrum est, inferius in tres lacinias sectum, media reliquis latiore, semina nuda sunt: *Vulgaris* L. BLACWELL 24. foliis omnibus crenatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Adstringentes ejus vires laudant, a primis Germanis ad gargarismata contra anginam adhibitam & inde denominatam fuisse, sunt qui contendunt, ad vulnera & ulcera tam interna quam externa deprædicata etiam fuit, & hinc a MATTHIOLO *Consolida minor* appellata, hodie ad gargarismata maxime recipitur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners, in collutiones & gargarismata recipitur. * *Syrupus* Wurtemberg.

PULMONARIA. Duo plantarum genera sub hoc nomine MATTHIOLUS in officinas introduxit, Maculofam nimirum & Arboream.

Maculofa, Pulmonaire, gefleckt Lungenkraut. Folia fiftit ex ovatis lanceolata, hirsuta, maculis albis obfita, facie fupina albicantia, infipida, inodora.

PULMONARIA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, cujus faux pervia eft & quæ calice pentagono fufientatur, ifandram, monogynam, femina nuda funt: *Officinalis* L. BLACWELL 376. tubo corollæ calici æquali & foliis ovatis gaudet.

Crefcit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem

Nulla, quantum ego faltem novi, fida obfervatio, quas MATTHIOLUS huic plantæ adfcribit vires pulmones & hæmoptoën fanandi, confirmavit.

Arborea, Pulmonaire de Chêne, Lungenmoos eft Lichen e latis & varie laciniatis foliis efformatus, flavicans, una facie levi tomento tecta, eminentiis, quæ veficulas æmulantur, obfeffus, quibus in altera totidem foveolæ respondent, odore nullo, fapore falino, cui leviffima amarities accedit, inſtructus.

LICHEN defectu verorum foliorum & fructificationibus ſcutiformibus agnofcitur: *Pulmonarius* L. BLACWELL 335. habitu fo'iaceo & quod una facies foveolas, altera colliculos habeat, dignofcitur.

Per omnem Europam in ſylvis, majoribus arboribus adhærens, deprehenditur.

Extracti ſpirituofi $\frac{2}{3}$ fere, quod facile fitum contrahit, $\frac{3}{8}$ aquoſi dedit NEUMANN.

Vires ad morbos pulmonum, huic plantæ, ex ſignatura potius, quam ex experientia fuerunt adſcriptæ: ejus ſapor reſolventes potius ut inde exſpectemus fuadet: eam in curando ictero pertinaci efficacem fuiſſe, BREYNIi obſervatione & Illuſtris LINNÆi auctoritate conſtat.

* *PYROLA* Barb. *Wintergrün*. Folia sistit rotunda, petiolata, leviter ferrata, sapore adstringente prædita.

PYROLA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido nixa, diplosanthera, monogyna, capsula quinqueloculari *Rotundifolia* L. pistillo declinato distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Scopo roborandi & adstringendi intus datur, extus ad gargarismata & injectiones consolidantes usurpatur.

* *SANICULA* Lat. Barb. Folia duriuscula sistit, variae profunditatis lobis lobata, ferrata, altera facie pallida, saporis leviter adstringentis, cui aliquid salini jungitur.

SANICULA. Flores umbellatos in globum coactos habet, utroque involucro sustentatos, femina hirsuta & aspera: *Europæa* L. BLACWELL 63. flosculis omnibus sessilibus distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Tam intus quam extus exhibita, multum ad usus vulnerarios laudatur, nec non ad sistendas hæmorrhagias; *SALERNE*, se inde largos sudores motos & sanguinem effusum dissolutum observasse, contendit.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *SANTALUM* Arab. Ejus tres species Album, Citrinum & Rubrum asservant officinæ, omnes in magnis & crassis frustis ad nos adducuntur, rubrum in maximis.

Album ponderosum est, nullo vel odore vel sapore gaudet.

Citrinum colorem flavicantem habet, & fragrantem, si fricatur, spargit odorem.

Rubrum extus obscurius rubet, intus intensius rubrum, ita ut sanguineum colorem præ se ferat, linguam levi adstringente sapore afficit, ejus fibræ evidenter crispæ sunt.

SANTALUM. Corolla quadrifida gaudet, calice fupero instructa, diplofanthera, monogyna, fructu bacca. Grefcit in India, maxime in Timora.

Citrinum, esse meditullium arboris, quod album tanquam alburnum ambit, testatur RUMPH: Santalum rubrum etiam meditullium alicujus trunci esse facile ex ejus forma patet, a proprio arboris genere desumi, IDEM fidem facit, ex Coromandel & Africæ regionibus Orientalibus ad nos mittitur.

Santalum citrinum largitur Oleum butyraceum, cujus odor ad ambram accedit, spiritus vini inde plures quam aqua partes recipit, rubrum aquam vix tingit, spiritum vini large. LEWIS. Ex Santalo citrino $\frac{1}{64}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{32}$ spirituiosi; ex rubro $\frac{7}{16}$ Extracti spirituiosi, ultra $\frac{1}{8}$ aquosi obtinuit NEUMANN. Santalum citrinum $\frac{1}{64}$ Olei odorati, Extracti aquosi $\frac{1}{12}$, spirituiosi $\frac{1}{6}$; rubrum Extracti aquosi falso subadstringentis $\frac{1}{8}$, spirituiosi $\frac{1}{4}$ circiter dederunt CARTHEUSER.

Primi Arabes tria Santala in Medicinam receperunt, citrinum ob fragrantiam, qua in regionibus Orientalibus maxime gaudet, ab analeptics virtutibus laudarunt, cum autem efficaciora cordialia inter nos prostant, ejus usus evuluit; quæ Rubro adscribuntur vires in hepar, denuo ex signatura desumptæ fuisse videntur & cum ardores ab affecto hepate surgere finxerint, hinc medicamentum, quod hepati opem fert etiam refrigerantes vires editurum esse sibi persuadebant. Sanior pathologia etiam hoc medicamentum expunxit, illud unice adhuc coloris ergo adhibetur.

* *Aqua destillata Santal. citrin.* Paris. * *Oleum destillatum* Eorund. * *Diatrion. Santalon.* MYREPS. inconcinnam compositionem, a Rosis potius quam a Santalis denominandam, sub titulo *Specierum Wurtembergenses* recipiunt, simpliciorum Parisini *Pulveris* nomine: *Emplastrum Santalinum* sive *Incognitum Au-*

gustan. inconcinna compositio, quam a resolvente virtute valde laudant, si quas vires habet, Croco, quem recipit, erunt adscribendæ: * *Unguentum Santalinum* Viennens. minus laudanda compositio.

SCABIOSA Lat. Barb. Inde Radices, Folia & Flores solent proflare.

* *Radices* sunt fibrosæ, ex parvis capitulis, quorum ad latus germen novi caulis accretum, quasi morfu notatæ essent, quibusdam imposuit, emittunt plurimas fibrillas capillares, gryseas, ex rufo-flavicanes, evidenter amaras.

* *Folia* ex ovatis oblonga sunt, hirsuta, odoris expertia, eorum sapor herbaceus, aliquid amari in recessu habet.

Flores tubulosi, cærulescunt, omni sapore æque ac odore carent.

SCABIOSA. Corollas quadrifidas vel quinquefidas habet, irregulares & proprio calice singulas instructas, & plures calice communi comprehensas, tetrantheras, monogynas & femina coronata: *Arvensis* L. BLACWELL 185. quæ Folia & Flores officinis subministrat, corollis quadrifidis, foliis pinnatifidis & laciniis distantibus agnoscitur; omnis Europæ civis: *Succisa* L. Barbaris *Succisa* seu *Morsus Diaboli*, *Mors de Diable*, *Teufels Abbiss* BLACWELL 142. Radices largitur, corollis quadrifidis, vix irregularibus, foliis lanceolato-ovatis, integerrimis distinguitur: Ubique præter Europam maxime Septentrionalem occurrit.

Herbam & flores a vi bechica & vulneraria solent laudare, flores priore scopo in frequenti usu sunt & videntur demulcendo agere. Absurdum commentum de radice a dæmone morfa, occasionem dedit, ut a non paucis, qui sibi plus fictionibus quam veri studio placent, ad gravissimos morbos fuerit commendata, sed nulla observatio circa eam aliquid, præ reliquis amaris præstantius detexit.

Aqua destillata VAL. CORD. ab aqua simplici destillata nequaquam diversa. * *Conserva foliorum* Wurtemberg.

VERONICA Lat. Barbar. *Veronique*, *Ehrenpreis*. Ejus Folia ovata sunt, crenata, leviter hirsuta, sapore instructa leniter adstringente, cui levis, grata, & quæ aliquid aromatici habere videtur, amarities accedit.

VERONICA. Corolla instruitur quadrifida; irregulari, simili calice sustentata, dianthera, monogyna, fructu cordiformi: *Officinalis* L. BLACWELL 143. Spicis lateralibus, foliis ovatis, crenatis, caule decumbente distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum & resinosum in pari ratione subministrat, hoc magis amarum est, testibus LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi $\frac{1}{2}$ fere, destillatione liquorem alcalino-urinosum, $\frac{1}{23}$ falis alcali fixi, cui non paucum falis communis commixtum erat, inde NEUMANN obtinuit.

Crebro omnino in usu hæc planta solet esse, apud Germanos vix non ad omnia infusa pectoralia recipitur, pulmones roborando & ita expectorationem juvando agere videtur; ejus ope tusses quæ phtisin minabantur curatas adducit HOFFMANN, in suffocationibus, catarrhalibus nocturnis usu fuisse, vidit Ill. HALLER, scabiem inde curatam HOFFMANN adducit, ELSNER calculum renalem ejus ope ad vesicam promotum, eodem extus applicato ulcera cacoëthea sanata S. PAULI recenset; præ reliquis plantis Europæis propius ad theam videtur accedere.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* Wurtemb.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino: * *Aqua destillata cum Vino* August. nec de hac aliquid proprii expectandum: * *Syrupus* August.

* VIRGA AUREA MATTHIOL. *Consolida Sarra-
cenica* THAL. *Verge d'or*, *heidnisch Wundkraut*. Ejus
Folia longa sunt, angusta, fine acuto terminata,
ferrata, leviter hirsuta, pallidius viridia, sapore
gaudent leviter adstringente, cui aliquid amari
accedit.

SOLIDAGO. Floribus compositis mixtis, calice im-
bricato, oblongo comprehensis, receptaculo nudo,
feminibus papposis gaudet: *Virgaurea* L. caule an-
gulofo, racemis paniculatis, erectis distinguitur.

Ubique in Europa occurrit.

Ab ANDREA DORIA Genuensi ex Africa in Euro-
pam, teste CÆSALPINO, allata est, cave tamen putes,
eam tunc demum Europæ indigenam evasisse, sed ex
quo Dux Genuensis in Africa ejus vires est expertus,
illa ex eo tempore semper ob virtutes traumaticas
laudari cœpit, quas tam in externis quam in internis
vulneribus confirmatas viderunt PONTEDERA & Cl.
SCOPOLI, ejusdem vires vias urinarias ab arenulis li-
berandi, vulnera solidandi & graves pectoris morbos
sanandi, propriis observationibus probat LISCHWIZ;
BURGGRAFF mictum cruentum inde vidit curatum.

* *Vinca per Vinca*, *χρυσάινον*, *Pervenche*, *Inn-
grün*, *Sinngrün*. Folia sistit ex ovatis oblonga, inte-
gerrima, duriuscula, saturate viridia, inodora, le-
vissime sapida.

VINCA. Corolla infundibuliformi, calice quin-
quefido sustentata, isanthera, monogyna, folliculis
duobus, teretibus, acuminatis agnoscitur: *Minor* L.
BLACWELL 59 foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ad Borussiam usque
ascendit.

A vi adstringente quibusdam laudatur, eam non
notabilem esse sapor evincit, interdum recipitur ad
infusa pectoralia.

VISCUS, ἰξία, *Gui*, *Mispel*, prostant hoc nomine in officinis furculi lignei, mox recti, mox incurvi, ramosi, qui sub cortice fusco & rugoso, substantiam includunt lignosam, ex rufo flavescentem, leviter adstringentem.

VISCUM habitu relativo diphyto, corolla quadrida, in maribus tetrandra, in feminis monogyna & bacca globosa, monopyrena agnoscitur: *Album* L. **BLACWELL** 184. foliis lanceolatis obtusis & floribus axillaribus gaudet.

Parasitica planta per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, vario arborum generi, apud nos *Pyris* maxime innascitur.

In plantis Americanis, fructificationem ab ea, quæ in Europæis obtinet, differre, **LOEFLING** annotat: Illustris **DU HAMEL** præ reliquis vegetationem illustravit & quod nonnisi a cacantibus turdis feminari possit, Veterum figmentum esse, ostendit.

Extracti aquosi falsi & amaricantis ultra $\frac{1}{4}$, resinosi austeri, nauseosi $\frac{1}{5}$ fere dedit **CARTHEUSER**.

Viscum pro varia arbore, cui innascitur, variare, & quernum reliquis præstare asserunt, & omnino inde differentiam surgere posse, tam ea quæ circa arbores pro varia matre, quibus inoculantur, variantibus observamus, quam ipsum *Viscum* diversis arboribus sustentatum colore, crassitie &c. evidenter diversum, curate annotante **CARTHEUSER**, videntur suadere.

HIPPOCRATES folia visci resolvendi sine adhibuit; ipsum viscum roborantes vires edere **WEISMANN** observationibus probat, idem comitialibus proficuum esse **PLINIUS** monuit, ad epilepsiam etiam multum **PARACELsus** laudavit, **BOYLE** feminam epilepticam eo curatam adducit, **COLBATCH** proprio tractatu multis observationibus id idem probare annititur, similes **BOERHAAVE**, **CARTHEUSER**, **LOESEKE**, **Cl. VOGEL** subministrant; fateor me multum suspicari,

hunc visci usum a Druidarum superstitione originem habere, his cum Viscum, teste PLINIO, sacrum fuit, hinc illud etiam sacro morbo medelam allaturum præfumebant, ejus memoria conservata fuit inter eos, quibus magica placebant: cum nonnunquam exhibitum fuerit epilepticis, quorum morbum vel antecedens medicatio vel Natura curaverat, quoque rationales Medici, sub ejus usu morbum cedere videntes, illud magni fecerunt; innumera, quod sine fructu datum fuerit, exempla præsto sunt.

Substantia glutinosa, quam olim ex baccis parare solebant, hodie teste Ill. DU HAMEL ex cortice separant * ἰζός, *Viscus*, *Vogelleim*, *Glu* a Veteribus; movente GALENO, rubefaciendi ergo adhibebatur; hodie ejus usus inter Medicos evuluit.

β. ANIMALIA.

* COCCIONELLA Recent. *Cochénille*. Prostant inter nos hoc nomine Insecta, duas circiter lineas æquantia, utrinque rugosa, coloris intus punicei, extus atro-rufi, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, cui aliquid nauseosi empyreuma referentis accedit.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; DE ROUSCHER documentis etiam judiciariis, quæ ad naturam, collectionem & culturam faciunt, probat.

COCCIONELLA. Insectum alas quatuor, quarum superiores crustaceæ sunt & marginatæ, antennis extrorsum incrassatas, truncatas, thoracem marginatum & abdomen planum habet: *Cacti* L. Alis superioribus nigris, utrinque macula rubra notatis distinguitur.

In Regno Mexicano, Carolina & Georgia, obtinet; ad Antequera in valle Guaxaca maxime colitur.

Hæc animalcula per hyemem in domibus asservantur, tempore verno, propriis corbibus commissa va-

riis *Cacti* L. speciebus admoventur, quas conscendunt & spatio aliquot dierum novam prolem edunt, matres moriuntur, proles sese Cacto sustentat; cadavera matrum, proles quæ tertium aut quartum ætatis mensem attigit, hujus quoque progenies tri-vel quadrimestris, reservatis eis quæ sequente anno gentem propagare debent, sive aqua ebulliente, sive calentibus laminis ferri enecata, nobis mittitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$, spirituosi, magis rubri paulo minorem quantitatem, ultra $\frac{1}{11}$ aquæ, $\frac{1}{5}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{22}$ fere salis volatilis, ultra $\frac{1}{3}$ Olei empyreumatici inde obtinuit NEUMANN. Ejus colorem ab acidis exaltari, ab alcalinis profundiorē reddi compertum est.

Ab usu diuretico maxime laudatur, in comminuendo calculo vesicæ efficacem vidit STISSER, in Ischuria LISTER, in incontinentia urinæ STRUVE. Ad infucanda medicamenta inter nos præcipue adhibetur.

* ERINACEUS Barb. *ἔρινος*, *Herinaceus* Veter. *Herisson*, *Igel*. Est animal quadrupes, cujus omne corpus præter ventrem, qui pilos habet, & pedes, aculeis ex fusco & albido variis obsidetur, insidias metuens, totum corpus in globum undique aculeatum contrahit, noctu modo incedit, interdiu quiescit, digitis quinque unguiculatis instructum.

ERINACEUS dentibus incisoriis in utraque maxilla duobus, quibus & canini accedunt & corpore aculeato gaudet: *Europæus* L. auriculis erectis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

In cibum nunquam recipitur, AVICENNA ejus carnem pueris in lectum mingentibus commendavit, Latino-Barbari adhuc magis absurde, animal in cineres redactum, pro hoc scopo laudarunt, & doleo vel hodie adhuc hoc commentum obtinere, prudentius

omnino GALENUS hos cineres ad excreſcentias & ulcera fordida abſtergenda adhibuit, & carnem & cineres Poloni in plica adhibent. ERNDL.

LACCÆ GUMMI Arabum. Ejus triplex genus vulgo in officinis proſtat:

* *Lacca in baculis*, *Stocklack*, cruſta obſcure rubra, inodora, fruſtulis ligneis teretibus accreta, accenſa ſuavem odorem emittens, evidenter ex cellulis ſibi invicem agglutinatis efformata.

Lacca in granis, *Gomme Lacque*. Grana irregularia, parva, læte rubra refert, ſaporis & odoris expertia, igni commiſſa in carbonem abeuntia, non fundenda, ſuavem dimittunt ſuffitum, inter dentes lentefcunt.

* *Lacca in tabulis*, *Schellack*, fruſta refert majora, profundius ruſa, quæ evidenter fuſionem paſſa eſſe videntur, inſipida, inodora, calore liquanda & ſuffitum non ingratum emittentia.

Laccam in baculis a formicis colligi & ramulis arborum agglutinari, GARTIAS AB HORTO vidit & GEOFFROI uberius probat; qui primus ſagax perſpexit, eam ſpeciem favorum eſſe, in quos propria infecta ſuam prolem deponunt, & hanc ipſam pulchrum Laccæ colorem conſtituere.

Laccam in granis, *Croton Lacciferum* L. foliis ovatis, tomentosis, petiolatis & calicibus tomentosis diſtinctum, Indiæ civem, ſubminiſtrare, ſunt Auctores qui contendunt: Utrumque ex Aſia Meridionali, Bengala maxime & Pegu ad nos adducitur.

Laccam in tabulis ex *Lacca in baculis*, in tabulas fuſa, unde pro uſibus baphicis color extractus fuit, efformari, facile Auctoribus credo, nequaquam vero illorum opinioni poſſum ſubſcribere, qui illam ex *Lacca in granis* parari dicunt, quippe quæ colliquari nequit.

Lacca in tabulis tota a ſpiritu vini diſſolvitur, plane nullæ ſunt aquæ in eam vires.

Lacca

Lacca in granis $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{8}$ spirituosi & cum destillata fuerit $\frac{5}{8}$ fere Olei butyracei, $\frac{1}{8}$ fere liquoris aquosi, non salini, exhibuit NEUMANN.

Omni laccae aliquid flavi accedit, rubedinem acida extollunt, alcalia deprimunt.

Multi fuerunt Arabes occupati circa laudandas Laccae vires roborantes, hodie ea quæ in granis prostat, ad dentifricia maxime adhibetur: Lacca in tabulis unice ad ceram sigillatam reciditur.

Tinctura G. Laccae MYNSICHT alumen recipit, Parisini minus bene spirituosam præscribunt, Nostrates majorem justo rationem Aluminis ei addere videntur.

SEPIÆ Os Lat. Barb. Σήπιον, *Sepiæ testum* Veter. *Os de Sèche*, *weiss Fischbein*. Est testa e squammis coalitis efformata, albissima, oblonga, utrinque angustata, dura, cujus faciei concavæ substantia inhæret alba, pulverulenta, laxa, insipida, quæ cum ipsa testa saporem falsum habet.

SEPIA. Corpore nudo instructus vermis est, brachiatus, cujus corporis alterum latus os efformat; *Officinalis* L. tentaculis duobus & corpore ecaudato agnoscitur.

Copiosissime in Oceano æque ac in Mari Mediterraneo occurrit.

Substantia pulverulenta $\frac{1}{40}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{12}$ aquosi salini, destillata autem $\frac{1}{8}$ spiritus urinosi, pauxillum Olei empyreumatici exhibuit; testa, similia extracta & eadem proportionem dedit, destillatione inde $\frac{1}{12}$ spiritus urinosi & $\frac{1}{96}$ olei empyreumatici prodierunt. NEUMANN, qui quoque utramque substantiam in acidis solubilem esse vidit.

Vires, quæ ipsi adscribuntur vel adstringentes, vel diureticæ, & ob quas ad gonorrhœam laudari solet, nulla fida observatio probavit; abstergentes, quas GALLENUS inde prædicat, a caustica, quam in modum omnium testarum, dum calcinantur, induit, indole

pendent; absorbentes inde vires recte expectantur; præcipuus ejus ab Eodem jam annotatus usus est ad mundandos dentes, & hoc fine substantia ejus spongiosa maxime adhibetur.

γ. FOSSILIA.

FERRUM, $\Sigma\iota\delta\eta\eta\textcircled{\text{C}}$, *Fer*, *Eisen*. Est Metallum aqua octuplo gravius, præ reliquis difficillime fundendum & majore elasticitate instructum, inter aurum & cuprum mediam firmitatem habet, rite cum malleabile evadit, & se in tenerrima fila ducipatitur, a nitro & vitro saturni destruitur, igne scintillas evomit & in scoriam nigram abit, ab omni sale, ab ipsa quoque aqua solubile, & hinc in aëre rubiginem contrahens, a magnete attrahitur, cum liquoribus instringentibus nigrescit, cum alcali principio inflammabili ditato cærulescit, difficillime cum Mercurio jungitur, majori principii inflammabilis ratione ditatum *Chalybs* evadit.

Rarissime *Nativum* occurrit, in Senegal integras rupes efformare dicitur, quod sine ulla ulteriore præparatione in perticas cudunt, annotantibus Cl. COURTIVRON & BOUCHU. Mineræ ferri optime distinguuntur in tales I. quæ formam glebæ metallicæ habent 1) subflavæ, *tyrites crystallinus, figuratus, ferri, cupri* L. 2) nigrae subcærulescentes A. granulatae a. granis lamellatis, *Ferrum granosum* $\textcircled{\text{C}}$ commune L. *Hæmatites niger* CRONSTÆDT. b. granis angulatis *Sidereum* $\textcircled{\text{C}}$ *arenosum* L. B. totæ uniformes, a. magneti obsequiosæ, *Ferrum chalybeatum, rhombeum, selectum* L. *Minera ferri Retraëtoria* CRONST. *Nigricans* WALLER. b. magneti non cedentes, *Minera Ferri grysea* WALLER. c. polituram admittentes *Ferrum chalybeatum* L. *Minera ferri specularis* WALLER. C. in formam stalactitarum sive stiriarum crystallisatae, *Ferrum hæmatites ni-*

grum L. *Hematites nigrescens* CRONSTÆDT, *Hematites turritus* WALLER. D. figura prismatica, *Molybdæna spuma lupi* L. *Spuma Lupi* Auctorum, *Wolfram* vulgo. E. figura cubica vel octoëdra, *Ferrum tessellare*, *crystallinum* L. *Minera ferri crystallisata* WALLER. 3) albæ, *Arsenicum album* L. *Mispickel* CRONSTÆDT, *Pyrites albus* Auctor. II. tales quæ forma terræ aut lapidis gaudent, 1) forma pulveris a. flavi aut rubri, *Ochra ferri*, *martis* L. *Ochra* vulgo, b. cærulei, *Ceruleum Berolinense nativum* CRONSTÆDT c. arenæ nigræ, *Arena ferrea* L. 2) forma lapidis mollioris a. in lamellas efformati α) rubri, *Argilla rubrica* L. *Rubrica* vulgo, β) rubiginosi, *Minera lacustris numismalis* WALLER. *Pfenning* vel *Blattel-Erzt*. γ) nigri splendentis *Ferrum talcosum*, *virens*, *squamosum*, *micaceum* L. *Mica ferrea* WALLER. *Eisenrahm*, *Eisenmann*, b. in globos figurati, *Minera lacustris globosa* WALLER. *Ferrum glomeratum* L. *Mine en feves*, *Bohn-Erzt* vulgo. 3) forma lapidis durioris a) rubri plus minus ad cæruleum vergentis α) figura angulari, *Granatus metallicus* CRONSTÆDT β) substantia radiata instructi, *Hematites* Auctorum *Sanguine*, *Blutstein*, *Glaskopf*, γ) substantia irregulari a. cum chalybe scintillas evomens *Synople* CRONSTÆDT, b. mollior *Minera lapidea* VOGEL. b) flavi, *Hematites flavus* CRONSTÆDT. c) albi α) figura angulari, *Stannum crystallisatum album* CRONSTÆDT, *Spuma lupi cudica* WALLER. β) nulla figura regulari, *Ferrum spatiosum* L. *Minera ferri alba* CRONSTÆDT, *Stahl-Erzt* vulgo, d) cærulei *Lapis Lazuli*, e) nigri angularis *Schoerl* vulgo, f) grysei α) ferrum attrahentis *Magnes*, β) durissimi ad polienda metalla apti *Smiris* Auctorum *Emery*, *Smyrgel*, γ) laxioris *Minera ferri grysea* WALLER. g) rubiginosi *Minera ferri palustris* WALLER. *Stuf-Erzt* Nostrat.

Pyrita , Rubrica , Mica ferrea , Lapis Lazuli , Magnes , Granatus , Sinopel. non adhibentur ad excoctionem ferri , cum sive sub forma nativa majori quæstu queant vendi , sive difficilior fundi possint , sive ferrum pejoris notæ largiantur.

Vix aliquis occurrit terræ angulus , ubi non variæ mineræ ferri occurrunt , Suecia multas habet , quas Magnes attrahit , & quæ optimum ferrum largiuntur. Pyrites , hæmatites , ochra , rubrica , arena nigra , minera lacustris utraque , minera alba , grysea , & lapidea apud nos copiose occurrunt.

Ferrum ex multis terris obtineri , non quod in iis hæserit , sed quod demum sub excoctione formetur , monui in *Inst. Chem.*

Ferrum , quod candens malleum non fert , dicitur *Rothbrüchig* & hoc vitium ab immixto acido vitriolico dicitur habere , id quod frigidum , dum malleo percutitur , diffilit , *Kaltbrüchig* appellant , & id arsenico adscribunt.

Ferrum jam MELAMPUM intus roborandi ergo adhibuisse , patet ex APOLLODORO , GALENO integri metalli virtus roborans , & ejus calcium vis adstringens fuit nota : MENGHINI experimentis , tam circa homines quam bruta institutis , ferri efficaciam in roborandas fibras evicit , ab ejus usu in omnibus numerum pulsuum augeri est expertus , qua hunc effectum edat ratione , non audeo decidere , id saltem mihi videtur , hoc metallum nexum elementorum fibræ modo , qui nostræ naturæ præ reliquis respondet , augere , cum reliqua sive minus sufficienter agant , sive rigiditatem , quæ præter naturam est , inducant , in chlorosi derepenter pulsus ab usu Chalybis majorem & celeriore fieri , exteriora corporis incalescere , vividum faciei reddi colorem , SYDENHAM observavit , VAN SWIETEN numerosissimos casus vidit , ubi solo ferro superabatur cachexia , Cel. TRALLES sæpius phlegma

ticis & mucosis dedit, & pro summo remedio habuit, inter hæcenus cognita, ad instaurandam vim hæmatopoieticam, quoties hæc ex sola debilitate solidorum, aut ex humorum aquosa, frigida, inertis indole surrexit; ob hanc vim roborantem ferrum, cum viscera fuerint obstructa, & in omnibus morbis inde oriundis cum magno successu exhibetur, efficit enim, ut vasa obstructa se validius contrahant, & spissum quo obsidentur ulterius promovere queant, arteriis præterea inde roboratis, spissum humoribus inhærens attenuatur, in materiæ podagricæ anomaliis egregios inde effectus WERLHOFF vidit; inter emmenagoga & certissimum & securissimum esse, innumeræ observationes docuerunt. Nec male ferrum ad corrigendam acrimoniam acidam facit, illam absorbendo, & debilitatem ventriculi, unde surrexerat, corrigendo; idem etiam vermibus mederi, WERLHOFF & CL. VAN DOEVEREN observationibus patet.

Dum intus assumitur, fæces ab eo solent nigrescere.

Datur secure ad grana viginti pro dosi; sed probe cavendum, ne limaturæ fordes, maxime de cupro, adhæreant, ipsa in tenerrimum pollen reducenda, & in vitro probe clauso asservanda est, ne rubiginem contrahat.

Mineræ ferri, quas medicamentis adscribunt, cum foveant ferrum principio inflammabili privatum, hinc Crocorum adstringentium vires edunt. Magnetem dentibus admotum odontalgicæ mederi, BORELLUS jam annotavit, recentius id ipsum varii Auctores confirmare sunt annisi in *Göttingische Anzeigen von gelehrten Sachen*, & apud GLAUBRECHT allegati, nec non apud REICHEL & LUDWIG, qui Auctores quoque observationes salutes ejus effectus in rheumatismo, arthritide & affectibus nervorum testantes recensent.

* *Æthiops Martialis* LEMERY, si rite paratus fuerit, est limatura ferri in tenuissimum pollen redacta;
* *Balsamum Chalybeatum*, BEAUME d'Aiguilles Paris

ad usus externos scopo adstringendi adhibetur: * *Chalybs Sulphure preparatus* ROLFINK est Crocus Martis ad indolem vitrioli accedens: * *Bezoardicum Martiale*, *Pulvis Cachecticus* LUDOVICI, *Antimonium diaphoreticum martiale* Wurtembergens. vid. *Instit. Chem.* * *Crocus Martis adstringens* ad mentem ROLFINK a Parisinis & Nostratibus paratur, ferrum, ope ignis, principio inflammabili privando, Wurtembergenses pro illo vitriolum ad rubedinem calcinatum recipiunt: * *Crocus Martis aperiens cum Sulphure* ROLFINK evidenter aliquid vitriolici recipit: *Crocus Martis aperiens* a Parisinis & Nostratibus paratur ferrum, secundum POTERIUM, ope aquæ in rubiginem reducendo, Wurtembergenses ad præcepta STAHL ferrum ex vitriolo ope alcali dejiciunt: * *Crocus Martis cum sulphure & nitro*, * *Pulvis cachecticus* BOECLER est Crocus martis Sali polychresto unitus: * *Crocus Martis Antimoniatus* STAHL. Cum omnes croci sint ferrum evidenter alteratum, hinc evidentius quam limatura martis adstringunt, & ipsi, ubi moderate roborandi & adstringendi scopus est, debent postponi: * *Electuarium Chalybeatum* August. cachecticis & scopo emmenagogo olim ad drachmam unam pro dosi præscribatur: * *Essentia Martiata aperitiva* Wurtemberg. est spiritus vini aromatibus & ferro imbutus: * *Extractum Martis pomatum* Wurtemb. evidenter adstringit: *Flores Salis Ammoniaci Martiales* vid. *Instit. Chem.* * *Liquor Vulnerarius mineralis*, *Balsamum Vulnerarium* DIPPEL. vix differt a *Tinctura Martis adstringente* Wurtemb. *Globuli Martiales* a sex circiter retro lustris in Gallia cœperunt in usum trahi, tam interne quam externe adhibentur, ferrum vehunt, cui tartarus unitus est: * *Pilule aperiens* STAHL. *Pilule cachect.* Wurt. * *Pilule chalybeatæ* Paris. Aloën recipiunt: magis omnino placent *Pilule Martiales* SYDENHAM, utinam optimum medi-

amentum semper recens pararetur, ne ferrum ab extracto vegetabili ad croci indolem deflectere posset: *Pulvis Cachecticus* QUERCET. ad roboranda solida, incidendum mucum, absorbendum acidum facit; ambram & margaritas adjiciendo *Complectum* reddunt Wurtemberg. minus placet * *Pulvis de Chalybe* Parisin. * *Sal Martis* RIVERII proxime ad Vitriolum martis accedit: * *Tabella de Chalybe* Paris. in parca nimis ratione videntur ferrum recipere: *Tartarus Chalybeatus* v. *Inst Chem.* * *Tinctura Hematita* Paris. non differt a *Mynsichtiana*: * *Tinctura Martis adstringens* Wurtemb. parum recedit ab *Aperiente nigra* ROLFINCK. * *Tinctura Martis aperiens tartarifata* LEMERY momentum spiritus vini adjiciunt, ut arceatur corruptio, prolixo labori optime solutio Tartari chalybeati in aqua substituitur: * *Tinctura Martis cydoniata* WEDEL. Wurtembergenses aquam cinamomi spirituosam, nostrates $\frac{1}{3}$ spiritus vini adjiciunt: *Tinctura Martis pomata* ROLFINCK: * *Tinctura Martis cærulea* ETTNER ad morem Wurtemb. si paratur, non evadit cærulea, curiositati unice inservit: * *Tinctura Martis helleborata* WEDEL hypochondriacis olim multum laudabatur: * *Tinctura Martis Mynsicht. Aperitiva* Wurtemb. *Azoph.* PARACELSI a ZWOELFFER reputata, non illepidum medicamentum aperiens videtur esse, sed fateor, in medicamentis aperiens, spiritum vini semper mihi suspectum esse: * *Tinctura Stomachica martialis* Edinburg. præter ferrum, aromata, & amara recipit, non contemnendum medicamentum stomachicum: * *Tinctura Martis cum vino malvatico & pomis aurantiorum* Wurtemb. *Tinctura Vitrioli Martis* LUDOVICI vid. *Instit. Chem.* Wurtemberg. aquam Cinamomi adjiciunt, Nostrates coloris ergo flores Papaveris Rhœad. gratum medicamentum, olim in multo usu fuit pro roborando ventriculo: ab hac ratione virtutis medicatæ parum

differt. *Tinctura Martis ex vitriolo* ZWOELFFER. Omnes hæ tincturæ cum habeant ferrum per acida magis stypticum redditum, hinc manifestius adstringunt, & inter nos saltem exolescere cœperunt: *Vinum Chalybeatum* FALLOPII summis laudibus a BOERHAAVE extollitur, & egregium omnino medicamentum est ad vim hæmatopoieticam restituendam: datur ad aliquot uncias vel ante vel post pastum: *Vitriolum Martis* vid. *Instit. Chem.*

* MARCASITA Barbar. *Bismuthum* vel *Wismuthum* Eorund. Est Semimetallum plumbo magis album, rigidum, in pulverem reducendum, ex tessulis majoribus efformatum, aqua decuplo circiter gravius, cum cobalto & zinco fusione non coiens, præ omnibus reliquis metallis minore igne fluens, ab acidis nitri & salis dissolvendum, in vasis clausis sub forma metallica sublimandum, ope ignis in vitrum flavum fundendum.

Occurrit I. Nativum. II. mineralifatum 1) facie Galenæ α) squammis majoribus *Vismutum iners* L. β) squammis exiguis *Vismuthum commune* L. hoc vulgo occurrit, 2) squammis cuneatis *Vismuthum Martiale* L.

Passim per Europam occurrit, creberrime cobalto junctum.

Vires Marcasitæ in corpus humanum nondum liquent, qui vina inde mangonizata colicam Pictorum excitasse contendunt, videntur plumbum pro marcasita habuisse, hæc enim, dum cum acido vegetabili acidum & stypticum saporem contrahat, nunquam certe tanquam vini mangonium potest adhiberi.

Magisterium BASIL. VALENT. *Blanc d'Espagne* ad cosmeticos unice usus adhibetur, frequentius usurpatum cutim defœdasse observatum est, post ejus usum internum insignes anxietates præcordiorum surrexisse, POTT observavit.

* PUMEX, *κισσηγίς*, *Pierre Ponce*, *Bimsenstein*. Est Lapis variæ magnitudinis, aqua levior, multis foraminibus pertusus, non admodum durus, ejus habitus, quod aliquando calore liquatus fuerit, evidenter evincit, sapor & odor, si quos habet, ipsi non proprii sunt, sed a mari, cui innataverat, accreverunt.

Pumex Vulcani L. Occurrit in mari, in quod ex montibus ignivomis, in quibus solis formatur, ejici solet, illi qui in fluviis reperti fuerunt, eo plures per causas fuerunt delati.

Efformatur evidenter a vario terrarum genere, igne validissimo fuso & quod subito aqua extinctum fuit.

Tanquam medicamentum quod dentes detergit, nec non tanquam sarcoticum a GALENO laudatur, meliora hodie de regeneratione carnis edocti, eum ad hunc scopum non ulterius adhibemus, nec ad dentifricia laudandum ducimus, cum inde non modo sordes, sed etiam crusta lapidea, ad conservationem dentium adeo necessaria, abradatur. Num illi fidem merentur, qui lapidem nulla aqua solvendum, ad decocta sanguinem depurantia laudant?

* STANNUM, *κασσίτερος*. *Plumbum album* Veterum, qui proprie plumbum ex glebis argento divitibus excoctum, *Stannum* dixerunt. Est metallum, bismutho & zinco exceptis, levissimum, albedine & elasticitate plumbum vincit, leviori calore funditur, post plumbum metallorum mollissimum, in omnibus acidis nec non per alcali solubile.

Occurrit I. Nativum in Anglia & Suecia II. Sub forma glebæ 1) non figuratæ α) splendentis *minera hermaphrodita*, *Zwitter*, β) non splendentis *Stannum amorphum* L. 2) crystallina α) nigra *Stannum crystallinum* & *granulatum* L. *Graupen* β) rufescente *Granatus* CRONSTÆDT. γ) alba *Stannum spatiosum* L.

In America, Anglia, Suecia, Saxonia, Bohemia & Silesia occurrit.

Omnes glebæ stanni arsenico foetæ sunt, quod ipsum etiam stannum adeo pertinaciter retinet, ut ejus aliquid, vix non ex omni, quod vulgo prostat, ratione ab Illustri MARGGRAFF indicata, inde possit separari. Præterea notandum, quod stannum nunquam sincerissimum in tabernis occurrat, eidem semper alia metalla adjecta sint, ut in *Inst. Chem.* monui, a quibus quoque effectus, qui inde in corpus humanum fluunt, erunt dijudicandi, rarior hinc ejus est usus internus & omnino optandum esset, ut metallum vix non semper substantiis homini evidenter noxiis instructum, parcius ad supellectilem cibarium reciperetur.

Primus PARACELSUS stannum contra vermes laudavit, ALSTON ejus usum ab Empirica quadam Belgica accepit & eum pluribus observationibus, ad ipsam etiam tæniæ cucurbitaceam fugandam facere vidit, primo die stanni comminuti unciam unam cum syrapi simplicis uncis quatuor exhibet, secundo & tertio die singulis unciam dimidiam cum Syrupi uncis duabus propinat, quarto die eccoprotico alvum laxat. MEAD asserit, se jam pluribus retro annis stannum rasum cum successu contra vermes exhibuisse; sed idem non semper votis respondere Cl. VAN DOEVE-REN annotat.

* *Bezoardicum Joviale* Wurtemb. est Bezoardicum minerale, cui aliquid calcis stanni accrevit: * *Antihæcticum* POTERII vid. *Inst. Chem.* ad sudores colliquativos hæcticorum commendatur; nonne absurdum est ad sudores sistendos calcem antimonii exhibere?

ZINCUM Recent. *Spiauter*. Est substantia metallica, cujus primus PARACELSUS meminit, nec malleabilis, nec in pulverem terenda, ejus color ad cæruleum vergit, fustum in flammam viridescentem erumpit,

totum in floccos albos vertitur, cuprum flavo colore tingit, ejus gravitas septuplam circiter rationem habet, ab omnibus acidis solubile, ab alcali nequaquam.

Occurrit I. sub forma lapidis καδμεία, *Cadmia*, *Lapis Calaminaris* Lat. Barb. *Gallmey*, *Zincum Calaminare* L. qui vario colore ludit, in Polonia, Anglia, Silesia, Germania Inferiore obvius. Obiter hic annotandum dūco, Veteres Cadmiam dixisse, quicquid parietibus fornacum, dum glebæ metallicæ fundundur, adhæret, seculo demum quarto hoc nomen illi, de qua nunc loquor, substantiæ inditum fuit: occurrit *Zincum* II. sub forma mineræ 1) in cryсталlos efformatæ *Zincum crystallisatum* L. 2) non crystallisatæ A. compactæ *Zincum Swabii*, *sibiātum*, *sterilum* L. B. squammosæ *Zincum rapa* L. II, 1. & II. 2. B. rarius, II, 2. & vix non ubique ad metallifodinas sub nomine *Galene sterilis*, *Blende* reperitur.

Zinci maxima quantitas ex India Orientali adducitur, in Europa, Goslarix proprio fornacum apparatus, a SCHLUTER descripto, paratur. Cum *Zincum* igne fusum in flores resolvatur, hinc, dum substantiæ eo prægnantes funduntur, illi & parietibus vasorum & vasis, in quibus fusio instituitur, solent accrescere, quia autem ipsis illis substantiis variæ aliæ vix non semper junctæ esse solent, quæ vi ignis agitatæ in sublime quoque aguntur, & Zinco accrescunt, hinc istud hac ratione obtentum diversissimum occurrit, de cadmia fornacum nihil in universum potest determinari, illa nunquam ad usus medicatos est adhibenda.

Pulvis albus, qui fornacibus & crucibulis, in quibus *Lapis Calaminaris* sive *zincum* liquatur, adhæret πομφόλυξ Veterum, Nil medio ævo audire cœpit, hodie creberrime terra qualicunque alba & macra solet adulterari; hic idem cum penitus exustus non sit, gryseus, & fornacis lateribus sive virgis accre-

scendo in formam laminarum efformatus *σποδός* Veterum esse videtur, & ab Arabibus *Thutia* dicitur, eam cum hi ab Alexandria petierint, hinc & hodie adhuc inde denominatur.

Zincum sub forma metallica nunquam in usum medicatum recipitur, Lapis Calaminaris, Nihilum & Thutia scopo adstringendi & exsiccandi extus adhibentur & his scopis in morbis oculorum præcipue usurpantur, Thutia partes excoriatas aspergere solent: cum autem Nihilum vix non semper adulteratum & Thutia variis heterogeneis inquinata prostant, hinc illis melius substituuntur, quos in officinis parant.

* *Flores Zinzi*, qui observante Illustri GAUB, ad aliquot grana de die dati, epilepsiam fugare solent: *Empl. Diapomphol.* vid. *Plumbum*: *Empl. Gryseum* vid. *Plumbum*. * *Unguentum de Thutia* Paris. proxime accedit ad *Unguentum ad oculos* August. sed nullam Camphoram habet, non contemnendum ad lippitudinem ferofam medicamentum: * *Unguentum Diapompholygos* NICOL. Exsiccandi ergo ad vulnera & ulcera oculorum, discutiendi scopo ad ophthalmiam adhibetur: *Unguentum Nihili* August. ad omne ophthalmiæ genus præscribitur, absorbentia non male ex eo expungerentur: * *Unguentum Ophthalmicum* Nostrat. antecedente validius repellit & abstergit.

§. 33.

β. ADSTRINGENTIA FORTIORA.

Hæc cum vix non omnia, quando sanguini adiunguntur, eundem cogant, hinc quoque *Incrassantium* vel *Coagulantium* nomine veniunt, eadem dum exhibentur, ut orificia vasorum angustent, *σπυγνικά*, *στυπνικά* appellantur: cum cutis inde densior reddatur *πυκνολικῶν* seu *Condensantium* nomen accipiunt, ad vulnera & ulcera solidanda dum adhibentur, *Trau-*

matica, ἐπελωμένα, *Cicatrisantia*, *Sarcotica* dicuntur, vasis, in quibus error impactorum obtinet, applicata, *Repellentium* vices subeunt, dum autem eorum ope vasa constringere tentant, ne humores noxios admittant, *Defensiva* sive *Intercipientia* audiunt; horum medicamentorum agendi modus evidenter ex eorum effectu in pelles animalium elucescit, quippe quæ inde in corium densantur; videntur agere, gluten ex fibris imbibendo.

§. 34.

Indicantur Adstringentia fortiora, quando aliquis humor cum magno periculo excernitur, ut vasa constringendo effluxum moderentur, vel inhibeant, adhibentur porro cum successu, quando ope repulsionis discussio potest obtineri. Contraindicantur autem omnino, quoties a retento intus humore graviores noxæ metuendæ sunt, aut obstructio eo usque est progressa, ut nonnisi resolutione aut suppuratione possit vinci. Per eandem fibræ non tam roborantur, quam potius rigidæ redduntur, hinc ab eorum imprudentiori usu omnia, quæ a rigiditate & ab immeabilitate humorum metuenda sunt mala, surgere solent, læsæ vires digestionis præcipue & varium obstructionum genus, maxime in systemate Venæ Portarum.

α) VEGETABILIA.

ACACIA, ἀκασία, *Schlehen*; hoc nomine Succus, Fructus exsiccati & Flores prostant.

* *Succus*. Ejus duplex genus officinæ asservant, *Ægyptiacum* & *Nostratem*. *Ægyptiacus* occurrit sub forma panum rotundorum octo unciarum pondus usque æquantium, ex rufo nigricantium, in ore liquantium & sapore austero, adstringente instructorum,

Adducitur ex Ægypto, ubi exprimitur, observante jam DIOSCORIDE, & confirmantibus ALPINO & HASSELQUIST, ex fructibus immaturis.

MIMOSÆ. Corolla quinquesida simili calice sustentatæ, ut plurimum polyanthera, monogyna, fructu longo instructæ: *Niloticæ* L. spinis patentibus, foliis bipinnatis, partialibus extimis glandula distinctis, spicis globosis pedunculatis distinctæ.

Primi Arabes huic succo substituerunt

Nostratem magis nigricantem, cæterum sapore & reliquis qualitatibus priori satis similem, eum sive in tabulas efformatum, sive vesicis inclusum olim asservabant Solent etiam asservare ipsas * *Acacias exsiccatas* quæ nigræ sunt, parvæ, rugosæ, & cum ob adstringentem, qui inde expectatur, virtutem, immaturæ soleant adhiberi, sapore acerbo præditæ, hi fructus enim, quando sub finem demum Octobris decerpuntur, satis mites solent esse, & a plebe tanquam fructus horæi comedi; sed prostant quoque

Flores, qui sunt albi & exsiccati, parum ad flavedinem vergunt, suavi odore & amaricante sapore instructi.

Prunus spinosa L. BLACWELL 494. foliis lanceolatis glabris & ramis spinosis agnoscitur.

Crescit in omni Europa præter maxime Septentrionalem & Meridionalem.

Ex floribus Extracti aquosi & amari $\frac{1}{2}$, resinosi salini & amari $\frac{1}{4}$ obtinui.

Fructus immaturi & uterque *Acaciæ* succus valide adstringunt, a fructibus stomachum lædi & dolores capitis excitari GALENUS monet, SCHWENCKFELD inde dysenterias suscitatas observavit. Flores cathartico scopo adhibere solent, hunc effectum ratione principii resinosi, quo scatent, videntur edere, hinc observavit Cl. VOGEL, quod non raro tormina excitent; apud nos obtinet mos, tempore verno eorum

manipulum unum cum fero lactis infundere, & hoc medicamentum per aliquot continuos dies exhibere, ut fordes per hyemem collectæ evacuentur; exsiccatos infusis laxantibus adjiciunt.

Aqua destillata florum HIERONYM. BRUNSVIC. grato, quem a nucleis denominant, gaudet, odore, præeunte TRAGO, ad affectus pectoris adhibetur: * *Syrupus florum* WITTICH cum Syrupo florum Perficorum ratione virium convenit.

ACETOSÆ RADICES vid. *Olera*.

AGARICUS QUERCUS Paris. Non raro pugnum aliquoties magnitudine superat, portione, qua ex arboris trunco eminet, ventricosus, ex oblongo rotundus, hinc inde in tubera non multum eminentia elevatus, basi gaudet plana extremitatibus tubulorum fuscis obfessa, præter basin tegitur cuticula umbrina, sicca, tenaci, sub qua caro fulva hæret, ex tubulis arctissime congestis efformata, ut continua esse videntur, medium fungi & ejus basin fines tubulorum magis distantes efformant, odor ipsi nullus est, sapor adstringens.

BOLETUS fungus est, qui substantia porosa gaudet: *Igniarius* L. colore cinereo & carnis majore parte visui continua & habitu acauli distinguitur.

Frequens antiquarum arborum truncis accrescit.

A longissimo retro tempore hujus fungi caro, coctione & malleo emollita, pro fomite igniario inservit, pro hoc scopo ipsi quidam nitrum, quidam pulverem pyrium, quidam plane nihil adjiciunt. Fomittem igniarium, bibulam substantiam vasis dissectis applicare, jam diu in more est, ut sanguinem recipiat, ipsis vasis arctissime adhæreat, & illis tempus, quo se contrahere & claudere queant, concedat; Anno 1751. Cl. BROSSARD Chirurgus oppidi Chartres in Ducatu Bituricensi, munere honorifico & stipendio

annuo ab augustissimo Rege fuit donatus, quod eundem, ad sistendam ex præcisis majoribus etiam arteriis hæmorrhagiam adhibere docuerit, sed prolixa quam præcipit fungum præparandi ratio, a vulgari, qua in fomitem vertitur, vix differt: Brossardianum remedium suis observationibus confirmarunt Cl. MORAND, FAGET, WARNER, SHARP, ACRELL, WATSON, MOLINELLUS, RIVERIUS, ROCHARD, CHABRON, DE HAEN, MONTET, ANDOVILLET, FORD, THORNHILL, PARSON, PLENCK &c. varii etiam fungum ex quacunque arbore desumptum efficacem sunt experti; LE CAT ob insignes, quos inde oriri vidit dolores, eum rejicit.

AGRESTÆ SUCCUS vid. *Uvæ*.

BISTORTA Lat. Barb. *Schlangen- oder Natterwurzel*. Recipimus inde Radices, quæ pollicis crassitiem habent, extus profundius rubræ, cum vestigio flavi, transversim rugosæ, incurvæ, interdum aliquoties flexæ, saporis evidenter adstringentis.

Polygonum Bistorta L. BLACWELL 254. Caule simplicissimo monostachyo, foliis elliptico-lanceolatis, petiolis alatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter magis Septentrionalem.

Tam spiritus vini, quam aqua, ejus principia adstringentia recipiunt, & Extracta multum adstringentia largiuntur. LEWIS. $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi exhibuit CARTHEUSER.

Recipiuntur hæ radices ad infusa & decocta, quibus valide volumus adstringere, dosis vix ultra sesqui drachmam extenditur, externe quoque ad eisdem scopos in usum trahitur.

* BOLETUS CERVINUS Latin. Barb. *Hirschbrunst*. Est Tuberis genus quod ad magnitudinem Juglandis usque

usque ascendit, exsiccatum sub cortice sicco, tenaci, flavicante, copiosissimum pulverem nigrum includit, odoris & saporis experts.

Lycoperdon Cervinum L. quod sub terra hæreat & farinam includat, distinguitur.

Occurrit passim per Europam, diversissimis figuris ludens.

Primus MATTHIOLUS fabulam, hunc fungum a cervis libidinis e terra erui, adduxit, eam dein alii magis exornarunt, fingendo eum ex liquore seminali cervorum surgere, unde ad rem veneream facere creditus fuit. Sed omnino præ Bovista nullas alias vires habet.

BOVISTA Barb. *Crepitus Lupi*, *Bubenvist*, *Vesse de Loup*, *Bovist*. Hoc nomine prostat substantia laxa, spongiosa, levissima, ferruginea, odore nullo, sapore adstringente instructa, inclusa fungi generi quod dicitur.

Lycoperdon Bovista L. eo, quod supra terram eminet, extus glabrum est & laciniis irregularibus dehiscit, agnoscendum.

Crescit per omnem Europam.

Ad sistendas hæmorrhagias a longo retro tempore in usu fuit, substantia bibula vulneri applicata sanguinem recipit, vulneri accrescit & illud obturat, CL. LA FOSSE hæmorrhagias post amputationem femoris in equis ejus ope stitit, naribus quoque sanguinem fundentibus admovetur.

* CUPRESSUS, κυπάρισσος, *Cypres*, *Cypressen*, inde recipimus Nuces, quas Veteres *Galbulos* dixerunt, Folia & Lignum.

Nuces sunt Coni subrotundi, qui dimissis seminibus, ex squammis clavos referentibus, uni communi axi affixis constant, superne gryseis, inferne rufis, sapore gaudent adstringente, cui aliquid resinosi & salini accedit.

Folia pinnata sunt, pinnis imbricatis, non raro denuo sectis, viridia, sapore resinoso adstringente, nequaquam amaro, instructa.

Lignum sub cortice ferrugineo ex albo flavicat, odore nullo gaudet, nec ego saltem aliquem proprium in illo potui detegere saporem.

CUPRESSUS. Relativa monophyta, floribus gaudet amentaceis, maribus tetrantheris, feminis stylis evidentibus carentibus, nucem angulatam excludentibus: *Sempervirens* L. BLACWELL 127. folia imbricata quadrangularia habet.

Græciæ & Asiæ indigena arbor, nostræ hyemis quoque patiens est.

GALENUS fructus ad alvi fluxus laudavit adstringendi ergo, sequior ætas eis ad fugandas febres usa est, & in pulverem redactos ad drachmam dimidiam adhibuit, hodie una cum foliis, ipsis minus efficacibus, eviluerunt, æque ac lignum, HIPPOCRATES ramentorum suffitum ad morbos uterinos laudat.

CYDONIA vid. *Fructus horæi*.

* *EQUISETUM*, *ἰππεῖς*, *Prêle*, *Queue de Cheval*, *Katzenradel*. Hoc nomine prostant Cauliculi virides, nodis distincti, ex quibus prodeunt setæ prælongæ cauliculis nonnisi crassitie cedentes, sapore gaudent mediocriter adstringente & leviter salino.

EQUISETUM. Fructificationibus imperfectis clavæformibus, polline foetis, in spicam collectis gaudet: *Arvense* L. BLACWELL 217. scapo folioso sterili & foliis prælongis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Parisini *Equisetum hyemale* L. adhibent.

Arabes adstringentem plantam esse reputarunt, hinc a variis Auctoribus ad sistendos alvi fluxus & diarrhœas commendatur, sed Illustri HALLER vacca ab ejus usu diarrhœa periit, evidentius in renes agere

videtur ex observatione HOYER, & quod armenta eo pasta, urinam sanguineam minxerint *Verhandl. der Holland. Maatschapp.* & in nephritide calculosa prodesse, testatur HOFFMANN; sed eodem se mictum cruentum in puella curasse DE HELWICH, *Vratislavienses*, BURGMANN testantur. Medicamentum incerti usus, a quo ego saltem resolventes potius, quam adstringentes effectus exspectarem, jure exsolevit.

FRAGARIA vid. *Fructus Horæi.*

FRAXINUS vid. *Amara.*

GRANATUM vid. *Fructus Horæi.*

* HYPOCISTIDIS SUCCUS, χύλ^ο τῆς ὑποκίστιδος, consistentia, colore, sapore, Succo Acaciæ adeo similis est, ut vix ab eodem possit distingui.

CRTINUS L. Corollam quadrifidam habet, calice diphylo sustentatam, diplofantheram, monogynam, baccam polypyrenam.

In Europa Meridionali, ad radices Cistorum crescit. Totus fere in spiritu vini dissolubilis, LEWIS.

Eadem cum Succo Acaciæ vires habet.

JAPONICA TERRA vid. *Amara.*

MALVA ROSEA vel ARBOREA, *Rose tremiere*, *Erndtrose*. Hoc nomine officinæ recipiunt flores pentapetalos nigricantes, duplici calice sustentatos, odore nullo, sapore adstringente præditos.

ALCEA L. BLACWELL 45. Corolla pentapetala regulari, calice duplici, externe sexfido, interne quinquefido, cincta, polyanthera, monadelphica, monogyna, seminibus circa receptaculum commune articulatis agnoscitur.

Sponte in Asia crescit, Seculo XVI demum in Italia innotuit, ex innumeris ejus varietatibus, nigra modo, præ reliquis quippe magis adstringens, in usus medicatos recipitur.

Ob vim adstringentem, qua gaudent, ad gargarismata, ubi fauces roborandæ sunt, solent assumi,

earum sex drachmæ hoc scopo, cum una menstrui aquosi libra decoquuntur.

MESPILI vid. *Fructus Horæi*.

* MYROBALANI, μυροβάλανοι nequaquam veterum sed recentiorum Græcorum. Sunt Fructus carnosî, exsiccati, nucem includentes, sapore adstringente præditi. Quinque species Arabes & Græci recentiores recensent & officinæ adservant: *Citrinæ* L. BLACWELL 401, 3. sunt rotundæ, pollice longiores, ad nigricantem colorem vergunt, utrinque obtusæ, striatæ, tenaces, amaræ, austæræ, continent sub officulo scabro, anguloso, obtuso, nucleum corneum: *Chebula* 401, 2. Citrinis majores sunt, turbinatæ, ad colorem fuscum vergunt: *Belliricæ* BLACWELL 401, 1. Nucem moschatam subrotundam referunt, pedunculo instructæ, pallidiores: *Emblicæ* BLACWELL 400 antecedentibus minores, figuram habent hexangularem, irregularem, nigricant, potius frustra quam integri fructus videntur esse: *Indæ* BLACWELL 401. 4. quas quoque *Nigras* appellant, ex ovatis oblongæ sunt, non striatæ, sed rugosæ, foris nigræ, intus substantia quasi picea refertæ, omnium minimæ.

Omnia hæc Myrobalanorum genera ab eadem arbore subministrari, ratione maturitatis maxime differre, olim jam creditum fuit, conf. MESUE, & nostra ætate autoptis Patribus KERNER, COEURDOUX & BOURDIER confirmatum, secus aliis autoptis videtur GARCIA AB HORTO, RUMPH &c. Lis solis oculis decidenda, in Europa non potest decidi. RUMPH teste, Emblicam subministrat.

PHYLLANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla sexfida non colorata, in maribus trianthera, in feminis trigyna & nectario ornata, capsula triloculari gaudens: *Emblica* L. foliis pinnatis floriferis, caule arboreo, fructu baccato distinguitur.

Crescit in Java, Malacca & Macassar.

Primi Arabes hos fructus inter medicamenta receperunt, evidenter adstringentes, ita ut Indi eis panos imbuant, quo melius pigmenta retineant, & observante ALTSON, cum Vitriolo atramentum efforment, hinc pro corrigenda virulentia purgantium adhibebantur. Multi ex eo, quod Veterum φοινοκοβαλάνες, quibus purgantes vires adscripserunt, cum μυροβαλάνοισι Recentiores confuderint, has quoque catharticiis adscripserunt; hodie eviluerunt,

MYRTUS vid. *Aromata*.

QUERCUS, *Quercus*, *Chêne*, *Eiche*. Inde Folia, Glandes, Gallæ, officinas ingrediuntur.

* *Folia* sunt oblonga, firmula, laciniis pinnatis sinuata, lingua inde multum adstringitur.

* *Glandes*, *Quercus*, *Eicheln* ovato-oblongæ sunt, ventricosæ, continent sub cortice sicco & fragili nucleum ovatum, intense amarum & adstringentem,

Gallæ, *Quercus*, sunt substantiæ rotundæ, tuberculis obessæ, foramine perforatæ, extus colore albido, rufescente, nigricante instructæ, varia magnitudine ludunt, intus substantia mox fungosa, mox densa & nigra facta, saporem habent adstringentem & acerbum; non raro accidit, ut substantia nigricans in proprium corpus colligatur, quod in modum nuclei Gallæ medium a reliqua substantia fungosa liberum occupat.

QUERCUS. Planta relativa monophyta, flores mares hex-ad decantheri in amentum collecti; feminini corollam ex foliolis imbricatam habent, monogyni, capsulam uno nucleo foetam maturant: *Robur* L. BLACWELL 487. foliis semipinnatis, pinnis obtusis, sinubus acutioribus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, nec in altiores montes ascendit.

Multum genus *Cynipis* L. infecti quatuor alis membraceis instructi & cujus femella aculeum in cauda habet, genus, teneras quercuum partes suo aculeo perforare; eo ovulum deponere, & ita efficere solet, ut pars vulnerata copiosiores humores accipiat, magis dilatetur, in tumorem excrescat; vermis ex ovulo exclusus, cum ad justum incrementum pervenerit, carcerem erodit & foramen, per quod exierat, relinquit, si autem vermis, antequam potuerit evolare, perit, Galla imperforata manet, & tales olim *ὀμφοειδὲς* appellabantur; in usum trahuntur illæ gallæ, quæ ad basin petiolorum hærent, & quarum *Cynips* colore nigro, pedibus gryseis & femoribus fuscis distinguitur.

Quo calidior est regio, quæ gallas producit, eo ipsæ reputantur meliores, hinc Orientales præferuntur Europæis, & illæ, quæ ex Aleppo adducuntur, reliquis omnibus solent anteponi; pondere, quod multis tuberculis quasi spinosæ sint, diffractæ nucleum fuscum includant, & extus flavæ sint, probantur; gryseas ad nigrum accedentes solent cæruleas appellare.

$\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{4}$ fere Extracti resinosi exhibuerunt NEUMANN.

Omnes quercus partes, adstringentes vires habere rectissime GALENUS monet, & earum decoctum ad omne genus fluxuum commendat; a foliis autem, præeunte HIPPOCRATE, discutientes effectus exspectat, foliis magnum vulnus solidavit RENEALME. Idem GALENUS gallas ad drachmam unam pro dosi, pro fugandis intermittentibus commendavit, quam præpostere autem hic adhibeantur alibi monetur; easdem tanquam medicamentum uterinum externum HIPPOCRATES in usum traxit. Hodie nulla ulterius quercus pars intus propinatur, folia & gallæ ad decocta roborantia externe interdum adhibentur, gallæ, præ-

cipue cum validius adstringendi mens est, cortices ad debilitatem post hydrocelen, ad ulcera inveterata & putrida cum successu extus adhibitos Cl. PLENK adducit. Glandibus dum primas gentes vixisse legimus, id non de *Quercus Roboris* L. fructibus, sed de speciebus quibusdam exoticis, quarum fructus edules sunt, & quarum unam PARCKINSON allegat, erit intelligendum.

* *Aqua destillata foliorum* VAL. CORD.

* PENTAPHYLLUM, πεντάφυλλον, *Quinquefolium*, *Quinte feuille*, *fünf Fingerkraut*. Radices inde & Folia recipimus.

Radices sunt fibrosæ, earum modo cortex, qui rufus est, & sapore evidenter adstringente gaudet, in usum trahitur.

Folia in quinque, interdum in septem lacinias secta, laciniae variam magnitudinem habent, viridia, ferrata, leviter modo linguam stringentia.

POTENTILLA. Corolla pentapetala gaudet, calice decemfido sustentata, polyanthera, polygyna & seminibus nudis: *Reptans* L. BLACWELL 454. foliis digitatis, caule repente, pedunculis unifloris distinguitur: *Anserina* L. foliis pinnatis, inferne tomentosis, pedunculis solitariis diversa, a quibusdam quoque recipitur, priori ratione saporis & virtutis medicatæ omnino similis.

Utraque per Europam vulgaris.

Radicem desiccandi scopo GALENUS laudat, adstringendi ergo interdum ad decocta recipitur; foliorum, quæ leviores vires habent, usus evilit.

ROSA, ῥόδον, variarum ejus specierum Flores, aliquarum quoque Fructus recipimus, nec non Excrecentiam morbosam.

Rosæ rubræ, *Roses de Provins*, *Essig-Rosen* asservantur petala, calice, qui Veteribus *Alburnum* dicebatur, exempta, nondum expansa, quæ κάλυκες Veteres dixerunt, & unde ungues resecti sunt, profundius ru-

bra, odorata, sapore adstringente instructa; defumi proprie debent de

Rosa. Corolla pentapetala regulari instructa, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, calice in fructum carnosum umbilicatum abeunte gaudente: *Gallica* L. quæ floribus solitariis, calicis foliis sex paribus pinnarum instructis, petiolis & pedunculis aculeis mollibus obsessis distinguitur; ad vicum Provins non procul Parisiis occurrit.

Sed ut plurimum inter nos saltem & in Germania substituuntur flores *Rosæ sativæ rubræ* C. B. BLACWELL 78. cujus calicis folia, paucioribus pinnis instruuntur, & flores congesti præcedente minores sunt & minus ad nigredinem vergunt.

In hortis & ad vicum *Mittel-Hausbergen* ad vineta colitur.

Rosarium pallidarum, *bleiche Rosen*, *leibfarbene Rosen* nomine, petala variarum Rosarum specierum, quæ colore rubro dilutiore gaudent asservantur, odore suavi nares feriente gaudent, sapore dulci, cui aliquid adstringentis accedit.

Rosa Damascena L. BLACWELL 82. floribus congestis, ex albo rubellis, calicis laciniis tribus, totidem paribus pinnarum laciniatis, & pedunculis spinosis distincta & *Rosa Centifolia* L. præcedente major & petalis magis rubris instructa.

Utraque in hortis colitur, ultima versus finem Seculi XVI innotuit.

Rosæ alba petala, colore albo, nec non odore remissiore, ab antecedentibus differunt; apud Parisinos petala minora sunt, gratissimo odore instructa.

Rosa alba L. BLACWELL 73. flores congestos, tres lacinias calicis pinnatas, & pedunculos spinosos habet. Parisienses adhibent *Sempervirentem* L. floribus racemosis, calice oblongo, hirsuto, reflexo agnoscendam, Galliæ Meridionalis civem, & quæ

in nostris hortis culta contra graviores hyemis rigores defendenda est.

* *Rosæ Rubræ vulgares*, *gemeine oder Zucker-Rosen* Wurtemberg. dilutius rubent, odorem multum fundunt, saporem dulcem, cum levi adstrictione habent.

Rosæ Canina L. BLACWELL 8. calicis cylindranei folia reflexa, ejus tres lacinias pinnatas, flores congestos, pedunculos molles habet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Ab hoc ultimo frutice etiam desumuntur *Fructus*, *κυνόσβατοι*, *Cynosbati*, quibus vocibus autem non raro Veteres Rubra indigitarunt: *Cynorrhoda*, *Hagenbutten* vel *Butten* simpliciter; qui asservantur secundum longitudinem bipartiti, feminibus & hirsutis, quibus a natura obsidentur, privati, carnosissimi, ex purpureo nigricantes, leviori odore & sapore instructi: Cupedarii recipiunt fructus *Rosæ villosæ* L. cujus folia utrinque levi villo obsidentur, fructus reliquis multo majores sunt & spinulis obfessi, passim in hortis cultæ.

* *Fungus Rosarum*, *Spongiola*, *Bedeguar* Barb. *Schaffkuntzen*, *Schlaffapfel*: Substantia rotunda, intus cava, variis sinibus instructa, ornamento retiformi cincta, coloris rosei, saporis & odoris nullius. Est excrefcentia, eodem modo ac galla quercus efformata, a *Cynipe Rosæ* L. abdomine ferrugineo, postice nigro & pedibus ferrugineis gaudente.

Flores Rosarum pallidarum $\frac{1}{2560}$ olei odorati albi, in aëre temperato spissi largiuntur *Inst. Chem.* Ejusdem $\frac{1}{2133}$. CARTHEUSER; partes gummosas majori in quantitate continent quam resinosas, LEWIS.

Vario ex principio Rosæ in corpus humanum solent agere, ob fragrantiam, qua pollent, vim nerveam excitant, analepticas vires edunt & ad refocillandas vires adhibentur, sed ob eandem fragrantiam etiam caput turbare, syncopes excitare, sunt observatæ, a

SCHENCK , HOER , LEMERY , LEDEL , HÜNERWOLF , KHON &c. cum Rosæ pallidæ præ reliquis fragrantiores sint, hinc illas maxime analeptico scopo adhibemus; eadem cum succum saponaceum largiorem habeant, hinc resolvendi & alvum leniter ducendi ergo adhibentur, hoc scopo, recentium manipulus, siccarum pugilli duo, cum menstruo aquoso infunduntur, Nostrates eas uti flores acaciarum vel persicorum solent exhibere. Rosæ rubræ, quas solas Veteres in usum traxerunt, cum Arabes pallidas demum receperint, evidenter, vel sapore teste, adstringunt, & non bene a GALENO dicuntur relaxare, usurpantur tam intus, quam extus ad partes roborandas vel evacuationes moderandas, extus præterea ad scopos discutientes adhibentur. Rosas albas a vi ophthalmica maxime solent laudare, nescio quo jure.

Fructus Cynosbatos vim urinam pellendi possidere & hinc in nephritide & hydrope proficuos esse BORELLUS , SCHELHAMMER , RIEDLIN , REISEL , Cl. HOER &c. observationibus probant.

Spongiolæ vires diureticas, adstringentes, somniferas, antilyssas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ejus usus evuluit.

Aqua Rosarum primum ab Arabibus memorata, ob fragrantiam, qua pollet, scopo analeptico in usum trahitur, aliis quoque medicamentis gratiæ ergo adjicitur; *Aquam Rosarum albarum* VAL. CORD. ad collyria præcipue recipiunt: * *Aqua destillata ex Rosis rubris* VAL. CORD. optime caremus, æque ac *Aquis destillatis ex calycibus* Paris. * *Oleum destillatum Rosarum*, quod tanquam medicamentum summe vires reficiens HOFFMANN extollit, ipso cum oleum Cinamomi omnino præstet, hinc pretiosum nimis medicamentum vix præscribitur: *Oleum Rosarum per infusionem* MESUE illud Parisini tam ex Rosis rubris, quam ex pallidis jubent proflare, Wurtembergenses & Nostra-

tes non male pallidas præscribunt, minus bene coctione jubetur parari; medicamentum jam ab HOMERO memoratum, ab HIPPOCRATE ad morbos uterinos commendatum, multum ad dissipandas inflammationes a GALENO laudatur & hoc scopo hodie adhuc adhibetur: *Ceratum refrigerans* GALENI vid. *Cera. Unguentum Nutritum* vid. *Plumbum: Unguentum Rosarum* MESUE a COSTÆO correctum adhuc simplicius redditum Paris. & Wurtemb. recipiunt, omnes minus bene coctionem præcipiunt; in nostris officinis receptum est, axungiam porcinam cum aqua rosarum lotam, cui aliquot guttas olei citri aut jasmini adjiciunt, sub nomine *Unguenti Pomati* asservare, pro unguento rosato adhibere & scopo cosmetico maxime usurpare: * *Unguentum Rosatum simplex* Viennens. perplacet ad usus cosmeticos: * *Mucharum Rosarum Damascenarum* MESUE hodie evuluit, cum pharmacopolæ justo tempore eam ex recentibus Rosis parant Syrupi quantitatem, quæ ipsis per annum sufficit: *Tabule seu Rotule Manus Christi* GUAINERI veteres Margaritas addiderunt, Wurtembergenses matrem perlarum, hinc etiam * *Saccharum perlatum* dicuntur, SYLVIVS eas *Saccharum Rosatum* vocavit: * *Syrupus Rosatus simplex* VAL. CORD. vix differt a * *Syrupo Rosarum solutivo* AVICENNÆ, & est *Syrupus e Rosis pallidis* Paris. * *Syrupum de Rosis solutivum* MONTANI correctum sub nomine *Syrupi de Rosis pallidis cum Senna & Agarico* receperunt Parisini, cum hujus medicamenti integræ uncix, foliorum fennæ unus circiter scrupulus, & dimidiis Agarici respondeat, quorum vires evacuant, etiam carminativis, quæ præterea recipit, infringant, hinc vix antecedente validius alvum ducit: *Julepus Rosarum* AVICENNÆ, *Syrupi Alexandrini* nomine in Gallia maxime olim venit, gratiæ ergo adjicitur medicamenti: * *Electuarium de Succo Rosarum* MYREPSI Parisini sub forma

tabellarum asservant, inconcinnum medicamentum, quod ob Diagrydium, quod vehit, alvum movet, ad unciam dimidiam, pro dosi præscribitur: * *Spiritus Rosarum* Wurtemberg. & Parisin. per fermentationem, a Nostratibus abstractionis ope paratur: * *Conserva Rosarum pallidarum* SCHROEDER. alvum ducendi ergo assumitur: *Conserva Rosarum* a MESUE sub nomine *Sacchari* præscribitur, Latino Barbari, qui primi Conservæ nomen effixerunt, tres partes sacchari receperunt, a SYLVII temporibus duas modo partes adjiciunt: Parisini ad modum MANARDI & COSTÆI succum rosarum per setaceum trajectum cum saccharo in consistentiam tabulandi cocto miscent & sic conservam molliorem parant; vix differre Parisiensium * *Conservas Rosarum rubrarum omni tempore parandas* patet; hoc medicamentum roborandi ergo crebro adhibemus, id cum AVICENNA multum phtificis commendaverit, hinc per longum tempus ad hunc morbum fuit laudatum: aliquot guttas spiritus vitrioli adjiciendo, eam magis adstringentem reddunt & * *Vitriolatam* SCHROEDERI dicunt: * *Saccharum Rosatum* MANARDI cum pulvere florum loco succi hodie paratur, Parisini illud *Conservam Rosarum rubrarum solidam* dicunt, & præeunte ZWOELFFER, levissime acidulum reddunt, parcissima cum in eo sit Rosarum ratio, hinc præter odorem, vix aliud quid rosis proprium inde potest expectari: * *Syrupus de Rosis siccis* a MESUE sub *Julepi* titulo adducitur, est ὑδρογόστων AETII, qui pro more sui temporis mel recipit, optime placet præscriptio Wurtembergensium: *Mel Rosarum*, *Rhodomel* PALLAD, denuo Wurtembergensium ratio reliquis videtur præferenda esse, cum Parisini loco aquæ decoctum calycum recipiant, hinc medicamentum magis adstringens accipiunt; utimur eo frequenter, ubi sine nimia partium relaxatione abstergere volumus, vulgo ad morbos oris

& faucium adhibetur : * *Mel Rosarum laxativum* WELSCH ad clysmata olim adjiciebatur : *Acetum Rosarum* NICOL. PRÆPOS. ob vires fragrantēs naribus eorum, qui deliquium patiuntur, solet admoveri, scopo cosmetico quoque in usum trahitur : *Tinctura Rosarum* SCHROEDER Wurtembergenses eam acidiorē reddunt, Nostrates, ipsi non levem quantitatem sacchari adjiciendo, julapium faciunt; fallendæ fitis & virium restaurandarum ergo adhibetur : *Rob Cynosbati* SCHROED. *Conserva Cynarrhodon* Paris. ob gratiam vel mensis secundis imponitur.

SANGUIS DRACONIS Barb. *Sang de Dragon*, *Draehenblut*. Est Resina quæ in variis massis ad nos adducitur, coloris sanguinei, odoris & saporis fere expertibus, non tenacibus, & quæ accensæ non ingratum suffitum emittunt.

Optimus in massis, quæ Juglandis magnitudinem habent, ad nos vehitur & colore sanguineo probatur; hunc sequuntur tales, quæ nucem myristicam æquant, tegminibus junceis involutæ, in modum articulorum inter se nexæ; evidentissime spurixæ sunt, quæ sub forma tabularum prostant, & figura gaudent, qua satis superque patet, quod fusionem subierint, & odore heterogeneo, mangonium produnt.

Varium in Oriente, æque ac Occidente occurrit arborum genus, quod hanc resinam fundit; de quo optime Cl. CRANZ meruit: triplex ad nos spectat.

DRACÆNA. Corolla sexpartita, isanthera, monogyna, erecta, bacca triloculari gaudet : *Draco* L. caule arboreo, foliis subcarnosis, apice spinosis, distinguitur. Crescit in Canariis & passim in Oriente. *PTEROCARPUS* Corollam papilionaceam habet, calice quinque dentato sustentatam, legumen subrotundum, oblongum, planum, semina appendiculata includens. Indiæ & Americæ civis. *CALAMUS*. Corolla hexaphylla nuda, isanthera, monogyna, fructu drupa monosperma, agnoscitur. Indiæ proprius.

Occurrit in India.

Obtinetur tam arbores vulnerando, quam fructus cum aqua coquendo & ita resinam inde eliciendo.

Vix in aqua, multo largius in spiritu vini & oleis solubilis. LEWIS. Non levia argumenta suadent, hanc resinam non esse *κινάβαρι* DIOSCORID. ideo verosimile est, eam demum ab Arabibus in usum receptam esse.

Laudatur a vi adstringente, absurdissime in casu ab alto commendatur, rarius intus datur, adhibetur præcipue ad dentifricia.

* SUMACH Græc. Recent. *ῥῆς*, *Rhus*, Prostant ejus fructus exsiccati, racemo adhærentes, rubri, multo villo obducti, includentes semina nigra, acido & multum adstringente sapore prædita.

Rhus. Corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam, baccam monoppyrenam: *Coriaria* L. BLACWELL 486 & 541. foliis pinnatis, obtuse ferratis, subtus villosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Oriente, nostras hyemes impune fert.

Rami teneriores cum foliis comminuti, in tabernis prostant pro usibus tinctoriis, integros agros eo apud Hispanos conferi, ut semper sufficiens ejus copia pro parando corio proftet, CLUSIUS testatur. Semina ad præcepta GALENI tam intus quam extus, cum valide adstringendi animus est, adhibentur.

TERRA CATECHU vid. *Amara*.

THEA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur Folia varie contorta, variæ magnitudinis, colore mox læte viridi, mox profundiore instructa, sapore plus minus adstringente, odore vel rosas vel violas spirante.

Plurimæ ejus in commercio prostant species, quæ ad duo genera *Viridem* nimirum & *Boe* reducuntur: illi folia sunt viridia, violas redolentia, aquam cum qua infunduntur virescente colore tingentia, huic

folia minus contorta, quorum color magis ad nigredinem vergit, sapore gaudent magis adstringente, rosas spirant, infusum cum martialibus nigrescit.

THEA L. BLACWELL 351, 352. ex observatione CL. LETTSOM Corolla sexfida gaudet, calice quinquefido sustentata, polyanthera, trigyna, capsula tricocca.

Crescit in China Septentrionali & Japan.

Folia tenella exquisitissima esse, eorum triplicem messem fieri, ea, quæ ultima messe colliguntur, reliquis viliora esse, omnia supra laminas ferreas ignis ope exsiccare, asserunt autoptæ, inter quos TEN RYNE & KÆMPFER præcipui sunt, a vario igitur collectionis & exsiccationis modo variam bonitatis Theam surgere facile liquet; his si addimus, folia a frutice sylvestri æque ac culto colligi, eundem cum per longum tractum terræ obtineat, pro varia regione differentia folia exhibere, id quod etiam itinera-tores testantur, varia præterea mangonia his foliis addi, non mirum, eundem fruticem adeo multum inter se differentia foliorum genera nobis præbere, quæ melius ex odore & sapore, quam denominatione, dijudicantur. Ut autem omnem Theæ gratiam possimus experiri, requiritur, ut eam iusta dosi, in aqua optimæ notæ, exquisite ebulliente, per aliquot modo minuta infusam, ex vasis porcellaneis forbeamus.

Aqua a foliis Theæ abstracta omnem ejus odorem recipit. LEWIS. Extracti aquosi, amari, styptici, adstringentis $\frac{3}{4}$ fere obtinuit LETTSOM. $\frac{7}{12}$ Extracti aquosi & $\frac{7}{16}$ Extracti spirituosus NEUMANN.

Folia Theæ anno 1666 primum in Europam allata, ex eo tempore gratia, qua pollent, adeo se commendarunt, ut quotannis eorum circiter quinque miliones librarum ad nos advehantur, multum ad eorum famam contribuit, quod mox postquam in Europa innotuerunt, BONTEKOE & WALDSCHMID auctori-

tate fuerint sustentata. Plurima & in laudem & in vituperium eorum dicta sunt & litteris evulgata, ea principio odorato, quo scatent, aliquem stimulum excitare posse, unde in quibusdam propria symptomata surgunt, & quorum non pauca Cl. LETTSOM collegit, non inficias eo, hunc stimulum autem in assuetis negligi posse innumeris exemplis nixus, certum, & mihi in universum videtur, pro illa, qua Thea vulgo assumi solet, ratione, effectus, qui ejus usum sequi observantur, aquæ calidæ potius, quam foliis adscribendos esse.

TORMENTILLA Radices nobis sistit nodosas, tuberosas, ex omni ambitu copiosas fibrillas emittentes, extus ferrugineas, intus pallide rubras, sapore evidenter adstringente instructas.

TORMENTILLA. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice octofido sustentatam, polyantheram, polygynam, & femina nuda: *Erecta* L. BLACWELL 445. caule erecto & foliis sessilibus agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Maxima stypticitas in Extracto spirituofo hæret, decoctum aquosum turbidum fit & partes resinosas ad fundum dimittit; LEWIS. Extracti resinosi $\frac{3}{8}$ circiter, aquosi $\frac{5}{8}$ fere, lenius adstringentis inde obtinuit NEUMANN; $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi valde adstringentis CARTHEUSER.

Adhibetur ejus decoctum tam intus quam extus in omnibus affectibus, ubi validiora adstringentia indicantur, vires alexipharmacas, quas superioribus seculis ipsi adscripserunt, experientia non confirmavit; ejus usum ad rem coriariam, apud Feronenses, teste BARTHOLINO, obtinentem, confirmant experimenta recentiora.

* *Extractum* VAL. GORD.

UVA URSI CLUSII, qui hanc plantam, & quidem non sine veri specie, τὴν χαρυλὴν ὄρεα Veterum esse reputavit, *Boufferole*, *Steinbeer*; exhibet Folia parva, ovato-oblonga, ad finem evidentius angustata, glabra, duriuscula, superne viridia, inferne pallida, integerrima, evidenter cum quadam amaritie adstringentia.

ARBUTUS. Corolla ovata, quinquefida, simili calice exiguo sustentata, decanthera, monostyla, bacca rotunda, superne leviter compressa & puncto notata, quinqueloculari agnoscitur: *Uva Ursi* L. Caulibus procumbentibus & foliis integerrimis distinguitur.

Crescit in omni Europa, calidiore quoque.

Exhibet Extracti aquosi valde amari & adstringentis $\frac{3}{8}$, spirituosus intense amari, paulo plus quam aquosus, MURRAY.

Primos Medicos Monspelienses ejus vires ad vitia viarum urinariarum celebrasse, testatur Illustris LINNÆUS, easdem novis & multis observationibus confirmarunt Editor *Formul. Medic.* BARBEYRAC, WERLHOFF, Cl. VOGEL, TAUBE, PALLAS, DE HAEN, QUER, MURRAY & GIRARDI, qui ultimus etiam multis experimentis ejus vim calculum solvendi probare annititur. Datur foliorum pulvis ad drachmam unam usque, quater de die, vel drachmæ duæ decoquuntur cum una aquæ libra pro dosi.

β. FOSSILIA.

ALUMEN, Στυπτηρία, *Alun*, *Alaun*. Est Sal in magnas massas concretus, ex crystallis polyedris, majoribus efformatus, evidenter linguam adstringens, calore intumescens & pelluciditatem deponens, trigecuplo circiter aquæ solubilis, succorum vegetabilium colorem non mutans, dum in aqua funditur aliquid frigoris gignens.

Reperitur Alumen sive Nativum, & tale Veteres præcipue in usum traxisse videntur, sive ope artis ex

propriis glebis eductum. De Nativo Veteres plures species adducunt, quas & a consistentia & figura distinxerunt: *Liquidum* erant illis aquæ, quæ Alumen in majore quantitate vehunt, tales in Europa nullæ hodie notæ sunt, TOURNEFORT in insula Melos, GMELIN in Sibiria detexerunt: Alumen sponte efflorescens, cum varias figuras assumat, *Schisti* seu *fissilis*, *Trichitis* sive *plumosi*, *Strongyli* sive *rotundi* meminerunt, quia autem etiam vitriolum ex pyritis resolutis exsudans, album colorem & adstringentem saporem habet, hinc valde suspicor, hoc sæpe cum illo fuisse confusum. ALBERTUS MAGNUS primus *Aluminis petrosi*, quod hodie vulgo prostat & ab Italorum voce *Rocca* denominatum fuit, mentionem fecit; rudibus his seculis quasdam etiam gypsi species Alumini annumerabant, quia eorum figura ad Rupeum accedit & a forma squammosa, Italica vernacula *Scaglia* sive *Scajola* appellarunt; Alkali fixum quoque Alumen dixere & illud *Catini* epitheto distinxerunt, imo lapidem Amiantum pro Alumine scissili vel plumoso exhibere cœperunt.

Omne quod hodie in tabernis prostat Alumen ex propriis glebis paratur, quæ sunt 1) Selenites species, ex flavo grysea, quæ calcinata demum, unde rubra evadit, alumen edit, occurrit Tolfæ ad Centum cellas, Alumen inde paratum a *Roma* denominatur & aliquid rubedinis habet, BRASSAVOLÆ jam memoratum, ratio illud parandi optime a Cel. FOUGEROUX DE BONDAROY describitur. 2) Carbones fossiles sive integri, sive resoluti 3) Lignum fossile 4) Pyrites (5) Ardesiæ 6) Turfæ.

Glebæ Aluminis satis copiose per omnem Europam occurrunt.

Alumen ex ejus glebis separaturi, glebam justo caloris gradui exponunt, ut acidum in substantiam, cum qua in alumen concreascit, agere possit, sal hac

ratione ortus, elixivationis ope extrahitur, cum autem experientia docuerit, acidum terra aluminis saturatum difficilius in crystallos abire, nisi aliquod alcali ipsi adjiciatur, hinc lixivio sive urinam putridam sive lixivium cinereum addunt; glebæ, quæ aëri expositæ alumen exhibuerunt, denuo post aliquod tempus novum largiuntur, non quod acidum ex aëre hauserint, sed quod acidum, quo scatent, & quod in motum actum fuit, denuo terram alumini propriam dissolvit. Alumen Romanum præ reliquis purissimum esse reputatur, sed etiam urina ipsi adjicitur teste Cl. FERBER.

Alumen ultra dimidium sui ponderis aquæ, $\frac{1}{6}$ acidi & $\frac{1}{4}$ terræ vehit: acidum idem est cum eo, quod in vitriolo obtinet, terra ab omnibus reliquis differt, non est argilla, sed in argilla occurrit, & ipsi proprias ejus qualitates largitur. MARGGRAFF.

Alumen valide adstringere ab omni tempore notum fuit, hinc externe tam ad sistendas hæmorrhagias, quam etiam scopo discutiendi magno semper fuit in usu, ad medicamenta stomachica quoque fuit adhibitum; recentiores quoque illud intus exhibere cœperunt, & ad grana octo vel decem pro dosi propinare, primus MYNSICHT illud cum dimidia ratione sanguinis draconis miscuit & sub nomine *Aluminis tincti* ad febres & alvi fluxus commendavit, HELVETIUS partibus quatuor aluminis unam sanguinis draconis adjecit, inde pilulas formavit & eas ad drachmam dimidiam usque in omni hæmorrhagiæ genere cum successu dari, affirmavit: CULLEN ab alumine cum aromatibus mixto & ante paroxysmum exhibito febrem intermittentem vidit curatam.

* *Alumen Saccharinum* BRASSAVOLÆ est Alumen cum aqua Rosarum & albumine ovorum in parvas pyramides efformatum, id quod Wurtembergenses habent, validius adstringit & repellit, in collyria anti-

phlogistica, multa aqua dilutum recipitur: *Alumen ustum* DIOSCORID. cum in eo validum acidum nulla ulterius aqua diluatur, hinc vires rodentes edit, & in crebro usu est ad carnem luxuriantem consumendam, cui sub forma pulveris solet inspergi: * *Alumen tinctum* MYNSICHT: * *Spiritus Aluminis* a spiritu Vitrioli non differt: * *Aqua Aluminis* Paris. est solutio drachmæ unius aluminis, in libra una aquarum destillatarum inertium.

BOLUS, βῶλ. Utraque vox demum Seculo XV pro denotando proprio terræ genere cœpit adhiberi, cum græca vox qualemunque terræ glebam denotet: recentior ætas argillas, quæ aliquid unguinosi sensibus exhibere videntur, mox Bolorum, mox terrarum sigillatarum nomine comprehendit.

* *Bolus Alba* sub forma frustorum majorum, oblongorum, trium pollicum longitudinem & duorum latitudinem & crassitiem æquantium inter nos prostat, albus & evidentius pinguis.

Ex Germania nobis mittitur.

* BOLUS ARMENA, *Argilla bolus rubra* L. *Argilla Lemnia* L. quem & *Orientalem* dicunt, est Argilla indurata, quæ pallide rubrum colorem habet, tactu pinguis & glabra. Diversissimas terras sub hac denominatione venire, rectissime LUDWIG monet.

Ex variis Europæ locis ad nos adducitur.

* *Bolus Rubra*, *Argilla bolus rubra* L. sub frustis albæ similibus, magis siticulosis & pinguibus, paulo brevioribus & rubris ex Germania ad nos advehitur.

* *Terra Lemnia*, pro ea, diversissimas omnino terras in officinas accipiunt, notante LUDWIG, ea, quæ vulgo prostat, ab illa PLINII & GALENI, quam in modum rubricæ ruberrimam esse dicunt, est diversissima Possideo frusta, quæ omni dote conveniunt cum *Marga Lemnia* d. LUDWIG & quæ a seplasiariis sub

nomine *Terræ Lemnie in Sorten* accepi: ea, quæ sub *Electæ* titulo prostat, efformatur a bacillis oblongis, cum admixta rubedine flavicantibus, superficie pulverulenta digitos tingente instructis, eorum dorso ad pauca intervalla varia signa impressa sunt; sed sub hoc nomine etiam massæ informes, flavæ, quibus rubedo accedit, juglandis circiter volumen æquantes prostant.

* *Terra sigillata alba* tribus montibus, quibus arbores assident, sive pluribus arboribus & propriis insignibus notata est, in parvos cylindros efformata, alba, digitos inquinans.

* *Terra sigillata alba Goldbergensis, Argilla Bolus alba* L. cylindrum aliquot lineas altum, superne & inferne planum refert, uni ejus basium aquila tribus montibus insistent & titulus impressa sunt, ab albedine splendente, qua gaudet, *Axungia Lunæ*, & a Ducatu in quo Goldberg occurrit *Terra Lignicensis* quoque dicitur, a BERTHOLDO AB OSCHATZ, qui versus finem Seculi XVI floruit, primum celebrata.

* *Terra sigillata alba Turcica* sistit trochiscos convexo-planos, læves, ut nec splendor iis desit, multum fiticulosos, in facie plana characteribus arabicis notatos.

* *Terra sigillata rubra.* In massis terra sigillata alba parum majoribus adducitur, colorem dilutius rubrum habet, tres ipsi arbores insculptæ sunt e regione montium positæ, illis luna dimidiata, his sol imminet, inferne nomen inscriptum est.

* *Terra sigillata rubra Turcica* solo colore, qui dilutius rubet, a cognomine alba distinguitur.

* *Terra Silesiaca grysea* seu *sublutea, Argilla bolus flava* L. sub eadem ac terra sigillata alba facie ad nos adducitur, tactu rudior, Strigæ erui dicitur; primus MONTANUS eam circa annum 1570 in usum trahere cœpit.

Omnes, quas hactenus recensui, terræ, sunt argillæ, hinc in aqua non solubiles, & ideo frustra qualescunque

etiam inde in secundas vias expectantur vires, præterea non perspicio, quid boni corpora, in nullo menstruo solvenda, in primis viis debeant præstare, potius in testina obstructum, debilitatum, oneratum itura prævideo. Superstitio terram Lemniam commendabat gentilibus, tanquam specificum contra morbos malignos & venena remedium, eidem bolum Armenum accedere credebant; his a patribus acceptis fabulis, per multam seculorum seriem tanquam oraculis adstipulabantur; rationes dein politicæ & aliæ innumeras Europæarum terrarum species, sacris Veterum terris similes, deprædicare suaferunt; Chemicorum secta novam illis ipsis auctoritatem conciliare non dubitavit, cum aurum aut argentum vehere, & inde eminentibus omnino viribus imbui, reputarint. Magnum omnino erat opus, corpora a longissimo retro tempore laudata, commendata & præscripta, a Medicis æque ac a vulgo magni habita, inertia esse evincere, sed tandem ratio vicit & prudentiores eas vix ulterius præscribunt. Qui aliquem adhuc earum defensionem suscipiunt, sive a latente in eis acido vires refrigerantes expectant, sive roborantes a colorum principio martiali, sed cur substantiis dubiis, quæ non possunt non primis viis incommodo esse, in tanta certiorum & securiorum refrigerantium & roborantium copia nostros ægros onerabimus?

Extus dum imponuntur vulneribus, pastam formant, ea obturantem & hæmorrhagiam sistentem, sed in hoc quoque casu habemus remedia & certiora & quorum usum minora mala sequuntur.

CALAMINARIS LAPIS vid. *Zincum*.

CERUSSA vid. *Plumbum*.

LITHARGYRIUM vid. *Plumbum*.

MAGNES LAPIS vid. *Ferrum*.

MUMIA vid. *Bitumen*.

OSTEOCOLLA vid. *Absorbentia*.

PLUMBUM, *μολύβδος*, *Plomb*, *Bley*. *Plumbum nigrum* Veterum. Est Metallum imperfectum, cujus dolor ad nigredinem vergit, mediam inter mercurium & argentum densitatem habet, omnium corporum metallicorum molliſſimum, 550 gradu Farenheitiano fundendum; ab aqua, omni acido & alcali, nec non ab oleis unguinosis solubile, cum omni metallo, præter ferrum, colliquandum.

Nunquam Nativum obtinet, sed occurrit sub forma I. Terræ 1) informis A. cohærentis *Terra Plumbi* WALLER. hæc sub variis coloribus reperitur, B. laxæ *Cerussa Nativa* CRONST. 2) Crystallifatae (A) spathiformis *Spathum plumbi* CRONST. *Plumbum spathosum* L. (B) prismaticæ *Plumbum crystallisatum* L. α) albæ a) pellucidæ, *Minera Plumbi spathacea pellucens* WALLER. b) opacæ *Minera Plumbi spathacea ramosa* WALLER. β) viridis *Plumbum virens* L. hoc acido salis efformari & vix vestigium cupri vehere sum expertus. γ) Rubræ *Plumbum Rhombeum* L. hæc rarissima ad Catharinæburg occurrit. II. Mineræ A. in cubos efformatæ, *Galena* Auctorum B. sub forma molecularum vix visibilium matrici inclusæ *Galena mineralisata* WALLER *Plumbum pauperum* L. C. texturæ striatæ α) fibris continuis *Plumbum Stibiatum* L. *Plumbago* WALLER. *Bleyschweif*. β) fibris contiguis *Galena striata* WALLER. *Plumbum Basalticum* L.

Mineræ Plumbi satis copiose per Europam occurrunt.

GALENUS plumbum scopo repellendi & exsiccan-
di multum commendat, sed etiam observat ab eodem
intus sumto, dysenteriam oriri: DIOSCORIDES
singultum, tussim, linguæ ariditatem, extremorum
refrigerationem cum mentis alienatione & motus
difficultate, nec non ventri & intestinis gravita-
tem cum magnis torminibus inde afferri, intestina,
vulnerari & urinam supprimi: similia fere AVI-

CENNA tradit; FERNELIUS dysenteriam cum gravissimis doloribus ventris, & subsequente ictero inde surrexisse vidit; TIMÆUS A GULDENKLEE vehementissimos intestinorum dolores, cum præcordiorum angustiiis, membrorum tremore & articularum debilitate ejus usum excitasse deprehendit. Magna præterea testium nubes pessimos a plumbo intus assumpto effectus surgere & viderunt & monuerunt, inter quos RHODIUM, BORELLUM, JÆGERSCHMID, GOECKEL, CUMENIUM, DETHARDING, COHAUSEN, VICARIUM, HENCKEL, HOFFMANN, BOERHAAVE, Illustres TRONCHIN, TRALLES & PERCIVAL nominasse sufficiat, plures adhuc ab ALSTON & Celeb. TRILLER adducuntur, patet his observationibus a Plumbo, & qualicunque ejus præparato, imo vel solo fumo, pessimum colicæ genus, quod a Pictonibus denominant, excitari, minori autem dosi corpori ingesto, atrophiam gigni, eo citius marasimum inducturam, quo plura vasa lactea fuerint obstructa. Tot documentis de tristibus hujus metalli affectibus prostantibus, miramur omnino dari adhuc Medicos, qui ejus usum internum defendere nitantur.

Externe applicatum roborandi, discutiendi, exsiccandi ergo cum magno successu adhibetur, Cl. GOULARD maxime, illud in discutiendis inflammatione & erysipelate, detergendis ulceribus, curandis cancris nec non morbis a relaxatione ligamentorum oriundis, leniendis doloribus rheumaticis, tollendis morbis cutaneis, sanandis herniis incarceratis, auferendis morbis venereis topicis, valens multum vidit.

Quædam de Plumbo præparata prostant, quæ non modo ad medicinam, sed etiam ad varias artes faciunt, nimirum

Cerussa, *Λευκός*, *Bleiweis*. Est Plumbum ope aceti in calcem albam erosum, ejus parandi ratio jam apud THEOPHRASTUM occurrit, illam, quæ Rotterdam obtinet, ALSTON describit: ejus triplex genus

hodie prostat : *Veneta* nimirum , quæ sub panum conoidorum forma , charta cærulea involutorum , ad nos adfertur ; *Belgica* in majores panes efformata & laxius charta cincta est , hæc paucissimum calcis plumbi , multum terræ albæ calcareæ vehit : *Blanc de Plomb* , *Schieferweis* , lamellas albas friabiles sistit , præ reliquis sincerissima.

Cerussam HIPPOCRATES utero inflammato commisit.

Lithargyrium , *Spuma Argenti* , λιθάργυρος , *Litharge* , *Silberglätt*. Veteres omnem faciem , quæ argento aut plumbo , dum funduntur , supernatat , hac voce videntur indigitasse , tam eam , quæ hodie adhuc hoc nomine venit , quam alias ab ea diversissimas : appellamus autem hoc titulo substantiam ex squammis plus minus rutilis compositam , sapore adstringente præditam , efformatam a Plumbo , quo metalla nobiliora in cineritiis majoribus depurata fuerunt ; est igitur vitrum Saturni , quod quaecunque metallum ignobile , æs maxime recepit , hinc variis ludit coloribus , sed fulvum modo in tabernas recipiunt : non levem in Chemicis ignorantiam produnt , qui id in Lithargyrium Auri & Argenti distinguunt.

Minium , μίλτ , *Menning*. Veteribus , qui substantias a colore præcipue denominabant , Cinabaris hoc nomine veniebat , nec non proprium terræ genus rubro colore insignitum , ut ex THEOPHRASTO , PLINIO , Dioscoride patet ; nostrum Minium est σάινδον Græcorum , & ejus , qui hodie obtinet , significatus demum Seculo XVI originem debere videtur : est calx plumbi , quæ in propriis Germaniæ , Angliæ & Belgii officinis calcinatur , usque dum colorem læte rubrum induerit.

Acetum Lithargyrii five *Saturni* , primi Mediolanenses receperunt , cur ad illud parandum vulgo Acetum destillatum præcipiant , non video ; Parisini omnino laudandi , qui Lithargyrio , semper cupro inquinato ,

plumbum substituunt, egregium medicamentum discutiens; idem, protracta per horam coctione, magis inspissatum, sistit *Extractum Saturni* GOULARD, quod largiore aquæ quantitate dilutum polychrestum medicamentum ad omne genus inflammationum, & reliqua mala supra dicta evadit, sub nomine *Aqua Vegeto mineralis* GOULARD; Acetum Saturni affusione solutionis aluminis lacteum redditum * *Lac Virginis* efformat, quod nonnisi ad usus cosmeticos adhibetur: dum autem Acetum Saturni eo usque evaporatur, ut refrigeratum in crystallos crescat, *Saccharum Saturni* BASIL. VALENTIN. surgit, hoc in Belgio plerumque parari solet, & pretio multo minori venditur, quam quo in nostris officinis posset confici, aqua dilutum antecedentium vires habet: ejus aliquid, si oleo terebinthinæ dissolvitur, * *Balsamum Saturni Ph. Batean.* efformatur, quod ad ulcera antiqua multum laudant: * *Butyrum Saturni* Paris. parum ab Unguento Nutrito differt: * *Emplastrum* ABBATIS DE GRACE ab emplastro albo, spissiore consistentia & colore a cera citrina inquinato differt: * *Emplastrum ad clavos & verrucas pedum* vid. *Acria*: *Emplastrum Album coctum* vid. *Inst. Chem.* * *Emplastrum Antipodagricum* JUNGKEN correctum receperunt Wurtemb. * *Emplastrum Ceroneum Myreps.* correctum Paris. habent, minimam rationem in eo calx plumbi sistit: * *Emplastrum Defensivum rubrum* duplex Wurtembergenses præscribunt, eorum unum WEPFERUM auctorem habet, hoc altero omnino præstat, laudantur ad arcendam inflammationem & ad ulcera antiqua: * *Emplastrum de Cumino* vid. *Cuminum Emplastrum de Galbano* vid. *Galbanum*: * *Emplastrum de Linimento* Lugd. ad imitationem Unguenti de panno linteo MESUE, consolidandi ergo vulneribus & ulceribus imponitur: *Emplastrum de Minio* LEMERY Wurtemb. ei Camphoram adjiciunt, partibus inflammatis & am-

bustis imponitur: * *Emplastrum de Plumbo* seu *Satur-
ninum* MYNSICHT scopo dissipandi ad omne genus
inflammationum, nec non ad ulcera maligna commen-
datur, *Emplastrum de Ranis* vid. *Ranas*: *Emplastrum
de Spermate ranarum* vid. *Sperma ranarum*: *Empla-
strum de Styrace* vid. *Styrax*: * *Emplastrum Diabotonon*
BLONDEL: compositio theriacalis ex ingredientibus
sexaginta pluribus, diversissimis viribus instructis, con-
farcinata, ad resolvendos tumores glandularum maxi-
me laudatur: *Emplastrum Diachylon* PAULI ÆGINETÆ,
olei ratio melius, quam a reliquis, apud Wurtember-
genes determinata est, cur medicamento, quod ex-
ficcare, roborare, cicatricem inducere debet, muc-
lagines adjiciant, ego saltem non video: *Emplastrum
Diachylum cum Gummatibus* SYLVII: *Diachylum ma-
gnum* MESUE, Crocum Wurtemb. adjiciunt, tan-
quam validum resolvens ad abscessus frequentissime
adhibetur: *Emplastrum Diapalmæ* GALEN. *Diachalcy-
teos* EJUSD. validius adstringit: * *Emplastrum Dia-
pompholygos Pharm. Hag.* a plumbo potius quam
pompholyge denominandum, cujus triplum præ hoc
vehit, refrigerandi & dolores leniendi fine commen-
datur: *Emplastrum Divinum* NICOL. PRÆPOS. resol-
vendi, roborandi, consolidandi ergo usurpatur, inter
primos Lugdunenses magnetem adjecerunt, ut ferrum,
quod vulnus subiit, extrahat, id quod jam ZWOELF-
FER rectissime ridet: *Emplastrum Frigidum* emolliendi
& digerendi scopo cum successu in usum trahitur;
Emplastrum Gryseum VAL. CORD. discutit & exsiccat,
diversissima est præscriptio Parisiensium, unde medi-
camentum multum resolvens prodit: * *Emplastrum Ma-
millare* pro resolvendo lacte in mammis stagnante cum
successu adhibetur; * *Emplastrum Manus Dei* CHARAS,
qui illud suo tempore a certis matronis paratum, & gra-
tis distributum fuisse dicit, non multum ab Empla-
stro Divino recedit: *Emplastrum Mercuriale* vid. *Mer-*

curius : * *Emplastrum Miraculosum* Brandeb. vix a saponato BARBETTE differt, a SCHULZ multum laudatur ad referandum hepar obstructum, laxandam alvum & ciendos menses, BUCHNER asserit infantes contra atrophiam, quam obstructæ glandulæ mesaraicæ minabantur, ejus ope fuisse defensos : * *Emplastrum Nigrum* Paris. * *Emplastrum Noricum* proxime ad Emplastrum de Minio accedit : * *Emplastrum de Opodeldoch*, de quo diversas compositiones PARACELSUS reliquit, Parisini præscriptionem MINDERERI vere Paracelsisticam receperunt, correctam magis Wurtembergenses habent : * *Emplastrum Resolvens* Nostr. suo titulo respondere posse videtur. * *Emplastrum Saponaceum* BARBETTE ratio calcium saturni augenda, si justa consistentia emplastri surgere debet, vitium typographicum esse videtur, quod apud Nostrates Axungia Porci loco Camphoræ præscribatur; ego saltem ad dolores arthriticos nunquam medicamentum saturninum vellem præscribere, tristes ab hoc Emplastro suscitatos effectus RIEDLIN vidit. *Emplastrum Sticticum* CROLLII, varia Parisini ex inconcinna compositione expunxerunt, Wurtembergenses limatiorrem dederunt, discutiendi & consolidandi scopo ad vulnera & ulcera laudatur : *Emplastrum Triapharmacum* EHRNSINGER viribus non differet ab albo cocto : * *Magisterium Saturni* LEMERY scopo cosmetico usurpatur : * *Plumbum ustum* DIOSCORID. est species vitrioli albi, Parisini & Wurtemberg. ipsam calcem gryseam plumbi recipiunt : * *Sparadrapus* seu *Tela* GUALTIERI egregie pro discutiendo lacte, quod mammas indurat, nec non ad ulcera antiqua & excoriationes adhibetur : * *Species pro decocto ad Gangranam* Wurtemb. ea ratione, qua adhiberi jubentur, omnino suo titulo respondebunt : * *Tinctura Antiphthifica* GRAMMANNI a medicamento parum fido jure abstinemus : * *Trochisci albi* Paris. Col.

lyrium album RHAZES, *Siefalbum* VAL. CORD. repellendi, demulcendi, sopiendi ergo ad ulcera & inflammationes, oculorum maxime adhibentur: *Trochisci escharotici de Minio* vid. *Mercurius*: *Unguentum album* RHAZES Wurtemberg. Axungiam porci, ceræ & oleo substituunt, dissipandi & exsiccandi ergo in frequenti usu est: *Unguentum album Camphoratum* August. ob discutientem Camphoræ virtutem etiam priori præfertur: * *Unguentum ad Ambusta* Brandeb. suo titulo egregie respondet: * *Unguentum ad Scabiem* vid. *Mercurius*: * *Unguentum de Lithargyrio* August. cum Unguento Nutrito ratione virium convenit: * *Unguentum de Minio Camphoratum* RENOD. Albo camphorato, magis siccat & repellit: *Unguentum de Solano* vid. *Solanum*: * *Unguentum Diapompholygos* unice consistentia ab Emplastro cognomine differt: * *Unguentum Desiccativum rubrum* Lugd. *Rubrum exsicicans* Paris. ad exsiccanda ulcera & scabiem humidam præcipue adhibetur: *Unguentum Fuscum de la Mere* Paris. proxime ad Emplastrum nigrum LEMERY accedit, ad ulcera fordida abstergenda multum laudatur: * *Unguentum Hemorrhoidale extemporaneum* Paris. *Unguentum de Liquiritia*, * *Unguentum Mundificans* STAHL ad scabiem laudatur, sed a medicamento repellente omnino abstinendum: *Unguentum Nutritum*, * *Emplastrum ex Argenti Spuma* & *Oxalea* GALEN. * *Unguentum Tripharmacum* MESUE, ad partes prurientes, desquamatas, intertriginem, ulcera manantia adhibetur.

VITRIOLUM Lat. Barb. *χάλκανθον*, *Atramentum Sutorium* Veterum *Vitriol* Est Sal ex proprio acido & quodam metallo compositus, sapore & acri adstringente præditus.

Pro vario, quod vehit, metallo ejus color varius est, viridis dum ferrum habet, cæruleus, si cuprum fovet, albus, dum plumbum vel zincum continet. Omne, quod apud seplasiarios prostat, Vitriolum surgit ex *Pyrite*, quem Arabes *Marchasitam* dixerunt.

Est autem *Pyrites crystallinus*, *figuratus*, *Ferri* L. gleba metallica ex sulphure & ferro constans, subflava, odoris & saporis expers, ei si cuprum accedit, flavedo exaltatur & *Pyrites Cupri* L. dicitur.

Quando in pyrite motus intestinus surgit, acidum, quod in sulphure copiose hæret, ferrum aggreditur, illud solvit, tota pyritæ mixtio destruitur, ortum hac ratione Vitriolum sub forma pulveris tenerrimi, tomenti in modum, primum ex pyrita efflorescit, tandem totus pyrites resolutus dilabitur in pulverem, qui pro variis, quæ Vitriolo accrescunt, partibus heterogeneis mox flavicat, mox nigrescit, pro variis his coloribus Vitriolum ex suis matricibus efflorescens *Misy*, *Chalcitis*, *Sory* nominibus veniebat, illis hodie non male Vitriolum calcinatum substituunt; Vitriolum sub terra ratione, quam dixi, ortum, si sub forma pulverulenta occurrit *Terra Vitriolica nigra* WALLER. dicitur & *Melanteria* Veterum videtur esse, si autem in lapidem induratur *Lapidem Atramentarium* WALLER. *Vitriolum Atramentarium* L. efformat, si vero aquis subterraneis dissolutum supra terram erumpit *Acidulas martiales* efformat, *Aquas Cementatorias* vero, si vitriolum ex pyrite cupri surrexit, inde ablata, sub terra adhuc, aliqua portione aquæ rimis & cavernis montium *Vitriolum Nativum* Auctorum appenditur.

Omne Vitriolum, ex pyritis resolutis ope elixivationis obtinetur, & vulgari ratione in crystallos, sub quarum forma apparet, cogitur.

Pyritas cupri supra terram hætenus nondum potuisse disponi, ut resolvantur, observavit HENCKEL, hinc omne quod prostat Vitriolum cæruleum sive nativum est, sive ex aquis cæmentatoriis crystallifatum, sive ope sulphuris & cupri paratum, ut in *Inst. Chem.* ostendi; cum GALENUS illud, quod in insula Cypro parabatur, descripserit, hinc hodie adhuc omne de *Cypro* denominatur.

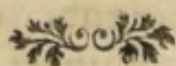
Vitriolum viride hodie *Commune* appellare solent, cum pyritæ illud exhibentes sint vulgatissimi, & in omnibus officinis, ubi Vitriolum parant, tales duntaxat recipiant; cum autem illis ipsis non raro cuprum, & quidem varia ratione soleat accretum esse, hinc Vitriolo communi, varia non raro proportione, cuprum immixtum inhærere deprehendimus, id ipsum *Hermaphroditum* appellare quibusdam placet, color ad cæruleum vergens & macula rubra, quæ inde ferro inducitur, hoc ipsum evincunt. Vitriolum commune non bene a patria distingui, HENCKEL optime monuit, cum in eadem varii pyritæ possint obtinere, hinc etiam ex eadem regione diversum omnino Vitriolum ad nos mitti.

Vitriolum album, quod tabernas sepelariariorum intrat, Goslarix paratur ad modum a Duce JULIO Brunsvicensi duobus retro seculis repertum, & a SCHLUTER descriptum: ustulantur nimirum glebæ argenti & galenæ Rammelspergenes, zinco semper feraces, aquæ ope elixantur, lixivium in crystallos cogitur, quæ in lebetes cupreo fusæ, continuo, usque dum refrigerint, rutabulo ligneo agitantur, efficitur ita, ut surgat forma sacchari in panes coacti, & sub hac forma Vitriolum hoc venditur, illud in officinis metallicis *Jäckelguth*, in tabernis *Galitzenstein* nominare solent, idem zincum, Plumbum & æs vehere in *Inst. Chem.* monui.

Vitriolum viride $\frac{3}{8}$ ferri, $\frac{1}{11}$ acidî, $\frac{2}{3}$ aquæ vehere, Cæruleum $\frac{1}{8}$ cupri, $\frac{1}{6}$ acidî, $\frac{1}{2}$ aquæ continere NEUMANN est expertus, sed hæ rationes omnino nihil constantis habent.

Vitrioli viridis & cærulei vires in *Instit. Chem.* recensui. Veteres Vitriolum, extus maxime rodendi & adstringendi ergo adhibuerunt: Vitriolo albo maxime ad ophthalmias utuntur, ejus scrupulum unum ad aquæ libram recipere solent, cum cuprum habeat, nunquam intus debet exhiberi.

Phlegma, Spiritus, Oleum vid. *Inst. Chem. Vitriolum martis* vid. *Inst. Chem.* * *Colcothar, Caput mortuum Vitrioli* vid. *Inst. Chem.* minus bene quidam hic Vitriolum ad rubedinem calcinatum intelligunt, Wurtembergenses *Terram Vitrioli dulcem* appellant: * *Sal Vitrioli* Paris. est *Gilla Theophrasti* *Inst. Chem.* * *Gilla Theophrasti* Wurtemb. & Paris. est *Sal Vitrioli CROLLII*: * *Terra Vitrioli dulcis* Paris. est *Crocus Martis* adstringens: *Arcanum duplicatum* vid. *Inst. Chem.* *Tartarus Vitriolatus* v. *Inst. Chem.* eundem MYNSICHT sub nomine *Spiritus Vitrioli coagulati* describit: *Aqua Rabeliana* vid. *Inst. Chem.* *Liquor Anodynus mineralis* HOFFMANN *Inst. Chem.* * *Turpetum minerale* v. *Inst. Chem.* * *Pulvis Sympatheticus PAPINII*, cum therapia sympathetica, ex rationali praxi medica ejecta sit, hinc miror hanc Vitrioli calcinationem adhuc in Dispensatoria recipi: *Aqua styptica* Paris. valide adstringit: * *Collyrium detergens BARBETTE* præcipuas vires a Vitriolo albo habet, cujus duo grana ejus uncia vehit: * *Elixir Vitrioli* MYNSICHT parciolem Wurtemb. spiritus vitrioli rationem recipiunt, egregium medicamentum stomachicum & roborans, Cl. VANDER BOSCH ejus usum anthelminticum multum celebrat & *Illustr. DE HAEN* vires antiphtyficas: * *Lapis Divinus BIRON*, aqua dissolutus ad ulcera & cicatrices corneæ adhibetur, circa Camphoræ rationem Dispensatoria variant: *Lapis medicamentosus CROLLII* Parisini præscriptionem LEMERY recipiunt, Nostrates propius CROLLIUM sequuntur, dissolvitur duodecuplo aquæ, si exsiccandi, roborandi, adstringendi animus est: * *Spiritus Aperitivus PENOTI* absurdum medicamentum, quod proluxa ratione, Spiritum Tartari, spiritui Vitrioli jungit: * *Spiritus antiscorbuticus DRAWIZ* est antecedens, cui spiritum Cochleariæ adjiciunt: * *Unguentum purpureum WURZ* vid. *Cuprum*.

CAP. III.

EMOLLIENTIA.

§. 35.

Medicamenta, quæ rigiditati morbosæ fibræ medentur, dicuntur *Emollientia*, Μαλακτικά, nec non *Relaxantia*, χαλαστικά: non male GALENUS duritiem ab exsiccatione, repletione, concretionem derivat, prima huc, duæ reliquæ ad alia capita pertinent. Rigiditas ab exsiccatione surgens, siccitatis elementi, sive terræ excessum denotat, hinc exigit elementi humidi restitutionem, hoc cum gelatina sit, cui mucilago proxime accedit, utraque autem ex aqua & oleo unguinoso efformetur, hinc *Aquam*, *Olea*, *Gelatinas* & *Mucilagines* huc pertinere evidens fit; olea præ reliquis magis emollire & aquam in vapores resolutam, hæc gelatinam & mucilagines excipere, has vero aquam, quæ humoris formam habet, docuit experientia: calor horum actionem juvat, dum, fibram distendendo, horum in ipsam ingressum juvat, nec non quies, quæ ne justo citius evaporent, cavet.

§. 36.

Dum Emollientia fibras viarum aërearum, digestionis, & urinæ relaxant βηχικά, καθαρτικά, διερρηκτικά evadunt, dum spasmis medentur & doloribus *Antispasmodica*, ἀνώδυνα, dum autem vasorum fines obstructos laxant, & eos, ut a fanis secedere possint, disponunt, *Digerentia*, *Suppurantia*, *Pus moventia* dicuntur, eadem partes quibus applicantur debilitando *Derivantes* & *Repellentes* edunt effectus & omnes excretionem promonent; *Aperientia* etiam evadunt, si obstructio a canalibus angustatis orta, *Refrigerantes* quoque effectus edunt,

dum efficiunt, ut frictis minuatur; dum morbis catarrhalibus opponuntur *Arteriaca Recchica* illa, quæ aquam, cui committuntur, viscidam reddunt, *Inviscantia* solent dici.

Abusus Emollientium morbos a fibra debili oriundos gignit, & præterea, observante Illustri PRINGLE, ad putredinem disponit.

§. 37.

α) VEGETABILIA.

GRANA CEREALIA (§. 10.) LEGUMINA (§. 11.) OLERA (§. 14.) minus sapida, FRUCTUS HORÆI (§. 16.) dulces, NUCLEI (§. 17.)

* ACANTHUS, ἀκανθῆ, *Acanthe*, *Branche ursine*, *Branca ursina Italica* TRAG. *Folia* mollis & spinosi recipiuntur.

Folia Mollis magna sunt, lata, sinuata viridi-nigricantia, nitida, insipida, inodora.

Spinosi a prioribus habitu, laciniis acutis & angustioribus & colore evidentius viridi differunt.

ACANTHUS. Calice quinquefido ringente, corollam labiatam sustentat, cujus labium inferius trilobum est, & capsulam oligopyrenam: *Mollis* L. foliis sinuatis, inermibus gaudet, *Spinosus* L. folia pinnatifida spinosa habet.

Uterque in Europa Meridionali crescit, nostras quoque hyemes optime fert.

Emolliendi ergo externe adhibebatur, hodie vulgo ipsi *Branca ursina* substituitur.

* ALSINE, ἀλσίνη, *Morgeline*, *Hünerdarm*, *Vogelkraut*. Recipiuntur ejus *Folia*, quæ parva sunt, ovata, levissime hirsuta, insipida, inodora.

ALSINE. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam & capsulam polypyrenam: *Media* L. petalis bipertitis distinguitur.

Vulgaris per omnem Europam planta.

Vix vires emollientes inde expecto, apud nos nunquam in usus medicatos recipitur.

ALTHÆA, ἄλθαία, ἄλθέα, ἰβίσκον, *Guimauve*, *Ibisch.*; Radices, Folia & Semina recipiuntur.

Radices fibrosæ sunt, plures ex uno capitulo pendent, calami crassitiem habent, albæ, extus leviter flavescentes, proprio odore gaudent; prostant in officinis cuticula privata.

Folia cordata sunt, acute ferrata, petiolata, utrinque tomentosa, insipida, inodora.

* *Semen* parvum, reniforme, fuscum, insipidum, inodorum est, non multa mucilagine fartum.

ALTHÆA. Corollam monopetalam habet, regularem, quinquefidam, polyantheram, filamentis connatis, monogynam, calice duplici, externo novemfido, interno quinquefido, sustentatam, semina reniformia in orbem posita: *Officinalis* L. BLACWELL 90 foliis simplicibus & tomentosis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter Sueciam & Ingriam.

Radix $\frac{1}{2}$ mucilaginis vehit, NEUMANN ad $\frac{3}{4}$, parum ultra $\frac{3}{8}$ CARTHEUSER, extracti spirituosi $\frac{3}{8}$ NEUMANN. Folia $\frac{1}{4}$ mucilaginis LEWIS, ultra $\frac{1}{3}$ NEUMANN & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosii exhibuerunt.

Ratione mucilaginis, qua scatet, solida relaxat & humores demulcet, cum successu ad morbos pectoris, intestinorum & viarum urinariorum adhibetur; extus demulcendi, emolliendi & anodyno scopo applicatur. Radicis uncia dimidia ad libram aquæ pro decoctis internis adhibetur.

Syrupus Compositus FERNEL cum præter Althæam alia adhuc relaxantia, quædam etiam, quæ specificè in renes agunt, vehat, creberrime in usu est: * *Syrupus simplex* facile ex officinis potest exulare, cum prior omnino efficacior est, ipse in rotulas efformatus, * *Tabellas de Althea* Paris. efformat, quarum primus

LOBEL meminit : * *Tabella de Althea sine igne* Amstelod. gratum medicamentum, quod, quoties viæ aëreæ ab acri quodam ad tussim stimulantur, commode potest assumi : *Pasta Altheæ*, *Massa Altheæ alba* & *mollis* Paris. egregium medicamentum demulcens, tabulis quoque præstat : *Unguentum de Althea* MYREPS. coloris ergo quidam Curcumam adjiciunt, emolliendi & resolvendi fine in frequenti usu est, vix ad nervorum resolutiones & vulnera claudenda videtur facere.

* *AQUILEGIA* Lat. Barb. *Ancoline*, *Agley*. Flores & Semina recipiunt.

Flores cærulei sunt, insipidi, inodori.

Semina exigua sunt & sub cortice nigro, splendente, medullæ albæ & dulcis exiguam portionem includunt.

AQUILEGIA. Duplici petalorum ordine efformatam corollam habet, quorum unus petala plana, alter corniculata habet, quæ hodie Nectaria dicuntur, polyantheram, pentastylam & totidem capsulas : *Vulgaris* L. BLACWELL 409. corniculorum apicibus in curvis distinguitur.

Occurrit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem.

Succum Aquilegiæ ad varias acrimonias curandas facere, EYSEL & SCHUBERT observationibus probare nituntur. Non video quales vires ab inodoris floribus possint expectari : & licet TRAGI assertum de seminum ad icterum efficacia SCHRIZER & S. PAULI observationibus confirmari videatur, fateor tamen, quod nec in hoc morbo, nec in variolis & morbillis aut vertigine proprias vires inde expectem, licet S. PAULI & PAULINI se eas vidisse asserant.

* *Pilula de Aquilegia* Paris. ad mentem TRAGI paratæ, si quem effectum edunt, is Croco debetur :

* *Tinctura* Brandeb. a spiritu acido, vires habet.

* **BLITUM**, βλίτον, *Bléte*, *Meger*. Folia habet ovato-oblonga, profundius viridia, undulata, sapore viscidulo instructa.

AMARANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla tri-vel quinquefida, in maribus isanthera, in feminis trigyna & capsula monopyrena instruitur. *Viridis* L. Corolla trifida, foliis ovatis, caule erecto distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Saxoniam usque ascendit.

Nec ab hoc vegetabili magnæ vires expectandæ.

* **BONUS HENRICUS**. *TRAG*. Folia triangula habet, superne glabra, inferne polline conspersa, inodora, levissime salina.

CHENOPODIUM. Corolla nuda, quinquefida, isanthera, digyna gaudet, semen nudum in calice maturat: *Bonus Henricus* L. foliis triangularibus, sagittatis distinguitur.

Copiose per Europam, præter maxime Septentrionalem occurrit.

Scopo emolliendi laudatur, S. PAULI cataplasma inde paratum podagricis laudat, oedema pedum foliorum recentium ope curatum vidit DILLENII.

* **BRANCA URSINA** Barb. σπονδύλιον, *Berca*, *Berenklau*. Recipiuntur Folia quæ magna sunt, pinnata, pinnis lobatis, hirsuta, insipida & inodora.

HERACLEUM. Planta umbellata, involucri utroque, seminibus compressis, foliaceis, medio utrinque striatis instructa: *Sphondylium* L. BLACWELL 540. Foliis pinnatifidis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Polonis & gentibus magis septentrionalibus tanquam olus in usu est, spiritum ardentem ex ea parare dicuntur Russi, GMELIN: falsum esse rumorem, quoad plicam polonicam adhiberi dicitur, ERNDELT evi-

cit ; ex quo MANARDUS hanc plantam Acanthum Veterum esse dixit , illam emollientibus solent adscribere.

CANNABIS , *κάνναβις* , *Chanvre* , *Hanf*. Ejus * Semina sunt ovata , uno margine acutiore instructa , sub cortice cinereo , spadiceo , fragili , nucleum album , dulcem includit , tenera membrana involutum , odor recentium caput obnubilat.

CANNABIS. BLACWELL 322. Planta relativa diphyta , maris corolla quinquefida , isanthera , feminæ bifida , digyna , capsula nucem includit.

In India Orientali & Russia Meridionali sponte crescit , passim per Europam colitur.

Versus finem Aprilis semen terræ committunt , quo id densius feritur , eo teneriores surgunt caules , & hac ratione utuntur Nostrates ; trans Rhenum rarius ferunt & caules & crassiores & altiores obtinent ; Augusto mense plantæ superne flavescent & tunc evelluntur , evulsæ sive sub aquam sive supra terram collocantur , ut certum corruptionis gradum acquirant , id quod *Rouir* , *Röfen* dicunt , epidermis & parenchyma destruantur , cortex a ligno detrahi possit ; obtinetur hoc sive digitorum , sive proprii instrumenti *Broye* , *Knitsch* ope , lignum inde decutitur , ligni molculæ , quæ frangibulo se subduxerunt , ope lapidis molendina moti , *Reib* , sive ope malleorum ligneorum , auferuntur , pectinibus dein *Seran* , *Hechel* omnes fibræ corticis e mutuo nexu solvuntur , quidquid lignosi eis adhuc adhæret & fila breviora inde separantur , quæ *Etoupe* , *Werk* , & si paulo longiora fuerint *Barthel* dicuntur ; hac ratione Cannabis aptatur , ut in fila duci possit ; quæ non raro vehiculi vice , pro medicamentis externis adhibendis , usurpantur.

Semen aliorum nucleorum (§. 17.) vires edit , Olei viridis , quod demum , thermometro Farenheitiano ad ciphram descendente , consistit , $\frac{1}{4}$ fere largitur ,

ejus præstantia ad icterum, quam DE LE BOE SYLVIVS maxime extollit, ab vi spasmos viarum biliarum relaxante videtur pendere.

* *Oleum Cannabis expressum* VERNY.

* CYNOGLOSSUM, κυνόγλωσσον, *Langue de Chien*, *Hundszung*. Radices & Folia in officinis prostant:

RADIX oblonga est, crassiuscula, extus ex atro-rubens, odore, si recens est, minus grato gaudet, saporem habet fatuum.

Folia sunt oblonga, acuminata, incana, odoris & saporis expertia.

CYNOGLOSSUM. Calice quinquefido, sustentat corollam infundibuliformem quinquefidam, cujus fau-
squammis augetur, isantheram, monogynam & se-
mina crusta tecta, medio stylo affixa: *Officinale* L.
BLACWELL 249. foliis ovato-lanceolatis, corolla
calicem æquante & ultra stamina eminente distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Plantam, quæ ab omni ætate innoxia reputata fuit, MORISON primus diffamavit; GEOFFROI, FULLER, Cl. SCOPOLI & Ill. TRALLES, duce experientia, nequaquam deleteriam esse, asseverant, primus radicem ad integram unciam, folia ad manipulum unum intus exhibuit, unica & illa incerta observatio non sufficit, ut semper innoxia planta, pro venenata habeatur. Externe ad Cataplasmata recipitur.

* *Syrupus* FULLER: *Pilulæ* a MESUE sub nomine *Pilularum ad omnes morbos catarrhales* descriptæ, frequentissime in usu sunt scopo anodyno, quas vires nonnisi ab opio & S. hyoscyami habent, quorum singulorum apud Wurtemb. ultra $\frac{1}{7}$ vehunt, Paris. $\frac{1}{6}$ S. hyoscyami præscribunt, Opium omittunt. Qui inde crocum & castoreum expunxerunt, & *Pil. de Cynoglossò cum Croco & Castoreo* ad modum Augustanorum, seorsim affervant.

FOENUGRÆCUM, βένιζας, καλλίνερος, *Fœnugrec*,

Bockshorn. Semina officinis exhibet, quæ flava sunt, dura, nauseoso odore, sapore amaro instructa, irregulariter quadrata, sulco obliquo ad unum marginem notata.

TRIGONELLA. Corollam papilionaceam habet, calice sustentatam, alas vexillo æquales, legumen compressum, incurvum, polypyrenum: *Fœnugracum* L. BLACWELL 84. Leguminibus sessilibus, subfolitariis & caule erecto instruitur,

In Gallia Meridionali sponte crescit, apud nos in agris colitur.

$\frac{1}{3}$ circiter Mucilaginis largitur, ad $\frac{3}{8}$ usque CAR-
THEUSER obtinuit.

Interne nunquam hominibus datur, externe emollientibus admiscetur & cum ejus odor, illud quoque altius penetraturum esse, suadeat, sapor resolventes vires etiam polliceatur, (§. 7.) hinc maturandi & discutiendi scopo maxime adhibetur, hystericas ab ejus usu abstinere jubet S. PAULI.

GLYCYRRHIZA, γλυκύρριζα, σκυδικὴ ρίζα, γλυκύμη, γλυκύη, σκυδικὸν ξύλον, *Radix dulcis*, *Liquiritia* Barb. *Regolitia* Hetruscis, *Reglisse*, *Süsholz*, *Lakritzen-Holz*. Subministrat usibus medicatis Radices oblongas, repentes, sarmentosas, ad pollicis usque crassitiem ascendentes, foris rufescentes, intus buxæ, evidenti dulcedine, cui aliquid amari accedit, odore nullo instructas; exsiccatae foris cinereæ, intus magis luteæ apparent, ex his Hispanicæ, reliquis quippe magis dulces, præferuntur.

Rejiciuntur digito minimo teneriores & quæ situm habent, a Medicis si præscribuntur, semper exsiccatae debent recipi.

GLYCYRRHIZA. Calice bilabiato sustentat Corollam, cujus alæ vexillo majores sunt, legumen ovatum & polypyrenum est: *Glabra* L. BLACWELL 495. foliis stipularum expertibus & leguminibus glabris distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit; in Anglia, Germaniæ agro Bambergensi & Lotharingia copiose colitur.

Extracti aquosi dulcissimi $\frac{1}{2}$, resinosi aquoso etiam dulcioris $\frac{1}{4}$ LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{9}{16}$, spirituosi $\frac{5}{16}$ NEUMANN.

Jam a THEOPHRASTO ob vim demulcentem & resolventem ad affectus pectoris & renum laudatur, hoc ultimo scopo eam præprimis S. PAULI & MAURIT. HOFFMANN multum commendant; Veteres illam præterea ad corrigendam acrimoniam drasticorum adhibuerunt; ulceribus quoque internis opponitur, ejus vires sitim sedantes THEOPHRASTUS adducit, quæ ab ejus indole saponacea pendent: Extus erysipelati ejus pulvis inspergitur, ut humorem acrem demulceat.

Succus Liquiritiæ, χύλισμα γλυκυρρίζης: prostat inter nos, forma massarum oblongarum, quæ sex circiter pollices longitudine, unum crassitie æquant, siccarum, nigrarum, & quæ diffractæ splendent, una facie planarum, altera convexarum, sapore dulci instructarum, foliis laurinis involutæ ad nos adducuntur. Aduustus, & qui non totus in ore deliquescit, rejiciendus est: optimus ex Hispania mittitur, ubi, teste autopta JUSSIEU, in Catalonia maxime ex radicibus Julio mense collectis, exsiccatis, aqua coctis, expressis, igne in extracti formam coctis, & in sole ulterius siccatis paratur: vires radicum magis concentratas habet: * *Syrupus* MESUE non bene coqui jubetur: *Trochisci Becchici nigri* VAL. CORD. succum liquiritiæ pro basi recipiunt: multum correctos Nostrates præscribunt; Parisini magis compositam & efficaciorē compositionem habent, quæ etiam Extr. capit. Papaveris admittit: *Trochisci Becchici citrini* Hamburg. * *Tabellæ Becchicæ* Paris. * *Bacilli de Liquiritia albi* Wurtemberg. non multum differunt a *Succo Liquiri-*

ria albo vel Confectione Rebeche GEOFFROI : * *Bacilli de Liquiritia citrini* Wurtemb. * *Extractum Liquiritie simplex* Paris. succo omnino inferius est : *Extractum Liquiritie gummosum* vel *Gluten Pectorale* Nostrat. *Succus Glycyrrhizæ gummatum* Blesensium PENNICHER additis albuminibus a Parisinis & Wurtemb. album redditur, prioribus *Massa Liquiritie alba*, posterioribus *Pasta liquiritie* dicitur, *Reglisse*, *Brustleim* in frequentissimo usu est tussientibus, ut acre fauces irritans obtundat, vix non antecedentia sede depulit : * *Massa Liquiritie fusca* Paris. antecedente magis resolvit, sed minus grata est : *Unguentum de Liquiritia* August. nescio cur recentiora dispensatoria albumina ovorum omiserint, vires exsiccantes, demulcentes, discutientes, potius a cerussa, pompholyge & camphora, quam a Liquiritia habet.

GUMMI ARABICUM, SERAPIONIS, κόμμι ἂν ἀνθῆ, κόμμι θεβαϊκόν, *Gummi ex Ægyptia spina*. Apportatur ad nos sub forma granorum, quorum figura ad rotundam accedit, varia magnitudine, ita ut interdum Juglandes superent, instructorum, colore falerno, qui mox magis, mox minus ad fuscum accedit, gaudentium, intus splendentium, inodorum, insipidorum, quorum superficies rugosa est, & quæ adjecta aqua lentescunt, eidem autem viscedinem conciliant, & efficiunt, ut aqua evaporata crustam splendentem relinquat.

Grana quo profundius tincta, eo deteriora sunt, quo magis pellucunt & alba sunt, eo meliora, huc ea, quæ a *Senegal* denominantur, illuc *Gomme Turique* aut *Turis* pertinet.

Sponte ex *Mimosa Nilotica* L. fluit, nec non ex *Mimosa Senegal* L. quæ spinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis & floribus spicatis gaudet. Multum suspicor, sicut variæ Pruni species inter nos

gummi fundunt, ita quoque Mimofas Orientales, non duas modo, fed plures, tale dimittere.

Quadruplum aquæ in spiffitudinem Syrupi denfat, ab utroque alcali ex folutione dejicitur, LEWIS; quod idem faponis effectus edat in *Inf. Chem.* monui & Cl. FRENCH multis experimentis probavit. Nutrientes G. Arabicum vires edere, HASSELQUIST annotavit, relaxandi & demulcendi fcopo cum fucceffu in morbis pectoris & viarum urinarum exhibetur, datur ad drachmam dimidiam pro dofi. Externe minus bene emolliendi fcopo adhibetur, cum crufta, quam exficcatum relinquit, evidenter rigida fit; recipitur ad collyria & inſpergitur ulceribus acri humore madentibus. Mercurium ope Gummi Arabici ex aqua fuſpenſum multum laudat Cl. PLENCK.

LILIUM, *λίλον*, *Lis*, *Lilie*, Radices & Flores nobis exhibet.

Radices bulbosæ squammæ affervantur, a fe invicem ſeparatæ, plus minus flexæ, colore carneo inſtructæ, fragiles, inſipidæ, inodoræ.

Florum petala in officinis proſtant membranacea, inſipida, inodora, exſiccatione quippe & pulpa & odore privata.

LILIUM. Corolla hexapetala, campanulata, petaliſ linea longitudinali notatiſ, capſula vulvis pilo cancellato connexiſ gaudet. *Candidum* BLACWELL 11 foliis ſparſiſ, corollis campanulatiſ, intuſ glabriſ diſtinguitur.

Radices $\frac{1}{4}$ mucilaginiſ largiuntur.

Radices nunquam interne, copioſe externe emolliendi & ſuppurandi fcopo exhibentur; GODER earum ſucco cum farina hordeacea in panem cocto hydropicos curavit.

Flores recentes communeſ fragrantium effectuſ edunt, refocillant & odor eorum largiuſ nares ſubiens caput obnubilat, exſiccati plane inerteſ eſſe videntur.

Aqua destillata VAL. CORD. cur ad cosmeticos usus adhibeatur, ignoro: *Oleum infusum* MESUE paucum mucilaginosum, quod oleum ex floribus recipit, vix aliquid proprii ipsi affricabit.

LINARIA, *λίνας*, *Linaire*, *Harnkraut*. Recipiuntur Folia oblonga, angusta, levissimo sapore prædita, odoris, si exsiccata fuerint, omnino expertia.

ANTIRRHINUM. Corollam ringentem habet, labio superiore bifido, inferiore trifido, palato eminente, calice quinquefido sustentatam, capsulam rotundam, polypyrenam: *Linaria* L. BLACWELL 115. Corolla in calcar educta, foliis lanceolato-linearibus, confertis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Vires relaxantes ipsi adscribuntur & diuretici, resolventes potius ego inde expectarem, muscas ea occidi Ill. LINNÆUS observavit, extus ex oleo, vel lacte cocta, partibus dolentibus imponitur.

Unguentum de Linaria Hamburg. multum ad hæmorrhoides laudatur.

LINUM, *λίνον*, *Lin*, *Flachs*, *Lein*. Subministrat nobis semina, quæ plana sunt, uno extremo acuto, altero obtuso, sub cortice splendente, ex fulvo albicante, nucleum album & dulcem vehunt.

LINUM. Calice quinquefolio sustentat Corollam pentapetalam regularem, isantheram, isogynam, capsulam habet decemlocularem: *Usitatissimum* L. BLACWELL 160. foliis alternis, lanceolatis, glabris, calycibus & capsulis acutis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in reliqua colitur: semen septentrionale reliquo præfertur.

Lini satio, & ejus corticis, ut in fila trahi possit, præparatio, proxime ad Cannabis rationem accedunt.

$\frac{1}{5}$ circiter Olei unguinosi, ultra $\frac{1}{6}$ Mucilaginis semen largitur.

HIPPOCRATES semen Lini tanquam cibum assumi

monet, sed vidit TRAGUS Zelandiæ incolas inde cachecticos evasisse; relaxandi & abstergendi ergo ab HIPPOCRATE tam intus, quam extus adhibebatur, illud hodie tanquam demulcens & relaxans ad morbos viarum urinariarum maxime, intus adhibemus: extus ad clysmata & cataplasmata sapientia recipitur.

Oleum MESUE evidentius flavicat, aliis oleis unguinosis citius exsiccat, frigore, quod thermometrum Farenheitianum ad ciphram deprimit, consistere solet, cum spiritu nitri concentrato in flammam erumpit, evidenter aliquid resinosi videtur vehere, COSTÆUS illud ad sex unciarum dosin pleuriticis assumendum commendat; colicæ, tam intus sumtum, quam sub forma clysmatis injectum, egregie conducit: extus ad pertinaciores alvi obstructions ano injicitur, hæmorrhoidibus dolentibus & musculis crampo correptis cum successu inungitur.

* MALVA, *μαλάχη*, *Mauve*, *Pappel*. Radices, Folia, Flores, Semina in usus medicatos recipiuntur:

Radices fibrosæ sunt, digito non crassiores; dulces.

Folia cordata occurrunt, orbiculata, leviter quinqueloba, levi canitie tecta, inodora, insipida.

Flores asservantur calycibus inclusi, pallide rubri, odoris æque ac saporis expertes.

Semina parva sunt, reniformia, inodora & viscidulum saporem linguæ imprimunt.

MALVA Calicem exterioriorem trifidum, internum quinquefidum habet, corollam pentapetalam regularem, polyantheram, staminibus connatis, monogynam, arillos circa receptaculum commune articulatos: *Rotundifolia* L. BLACWELL 22. foliis obsolete lobatis distinguitur.

Communis per omnem Europam.

Parisini *Malvam sylvestrem* L. & *Lavateram arboream* L. recipiunt.

Radices $\frac{1}{4}$ Mucilaginis siccae largiuntur, earum Extractum spirituosum admodum dulce est. LEWIS.

PYTHAGORÆ jam celebratum olus , Græcorum & Romanorum mensis apponebatur, de viribus ejus alvum ducentibus meminit GALENUS ; radices ob vim dolores sedantem commendavit HIPPOCRATES. Jam diu ex olerum numero , per spinachiam maxime , pulsum , parum etiam hodie ad medicatos usus recipitur , cum ipsi efficaciorē Altheam præferant.

* *Conserva* ex floribus multum AMATO LUSITANO laudata : * *Unguentum* Wurtemb.

NYMPHÆA , νυμφαῖα , νύμφαρον MYREPS. *Nenufar* , *Seeblum*. Ejus Radices & Flores nobis in usum cedunt.

Radices longæ sunt , brachium interdum crassæ , fungosæ , extus fuscae , nodosæ , intus albidæ , leviter amaræ.

* *Florum* asservantur petala , quæ alba sunt , oblonga , inodora , insipida.

NYMPHÆA. Calice quadrifolio sustentat Corollam polypetalam , polyandram , monogynam , capsula collo coarctata est , apice coronata , multilocularis : *Alba* L. BLACWELL 498. foliis integerrimis distinguitur.

Radices $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi exhibuerunt CAR-
THEUSER.

Crescit in aquis per omnem Europam.

Radices , quas Parisini a Nymphæa lutea desumunt , leviter demulcent & relaxant , hinc , præeunte AVICENNA , refrigerare dicuntur & somnum inducere , DETHARDING eis in longum fissis & pedum plantis applicatis , tertianam crebro curatam fuisse asseverat. Flores exsiccati omnino inertes sunt.

Aqua destillata iners : *Conserva Lumin. Major.* demulcentes & sopientes vires habet : * *Syrupus* conservæ vires exsequitur : * *Oleum per Infus.* DE SALICETO : *Mel* RHazes ad clysteres anodynos recipitur.

* OLEUM NUCUM BEHEN. Est Oleum unguinosum , limpidum , insipidum & præ omnibus reliquis inodorum , aëre temperato consistens ; illud largiun-

tur, *Nuces Behen* Arab. βαλάνοι μυρεψικοὶ, *Myrobalani* Veterum, quæ avellanæ magnitudinem habent, triquetrae, sub cortice albido, fragili, nucleum pinguem, amarum, pellicula nivea & fungosa tectum includunt, & ultra $\frac{1}{6}$ olei fundunt.

GUILANDINA. Calice quinquefido suffulcit Corollam pentapetalam, diplofantheram, monogynam & legumen rhomboideum habet: *Mobringa* L. BLACWELL 386 habitu inermi, foliis bipinnatis & inferioribus ternatis distinguitur.

Crescit in Syria, Ægypto, Malabar & Zeylon.

Vires purgantes & viscera subvertentes nuces habere dicuntur, hinc earum usus eviluit.

Oleum, quod Seculo XV demum cœpit in usum trahi, reliquorum oleorum unguinosorum effectus edit, ab antiquissimis retro temporibus ejus præcipuus usus est apud unguentarios, qui illud odore vegetabilium fragrantium, infusionis ope, imbuunt.

PSYLLII SEMEN vid. *Purgantia Specifica*.

* *SARCOCOLLA*, σαρκωκόλλη. Adducitur ad nos forma granorum variæ magnitudinis, maxima juglandem æquant, rugosorum, flavicantium, cum vestigio rubedinis, odoris nullius, suavem autem, dum accenduntur, odorem, spirantium, sapor ex dulci nauseoso amarificat & aliquid acris in lingua relinquit. Eliguntur grana minus tincta & nullis fordibus inquinata.

PENÆA. Corolla gaudet quadrifida, calice bifolio cincta, isanthera, stylo quatuor alis tetragono instructa & capsula tetragona, quadriloculari, dipyrena: *Sarcocolla* L. foliis ovatis planis distinguitur.

In aqua totum, in spiritu vini quoad maximam partem dissolvitur. Ultra $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi & $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi NEUMANN exhibuit.

Ad ulcera exsiccanda & glutinanda a GALENO commendatur, Arabes ipsi vires catharticas adscripserunt, cum lacte ad ophthalmiam ferofam commenda-

tur, nec non ad delendas faciei maculas. Potius resolventes, quam relaxantes vires edet.

* SATYRIUM, multum a Satyriis DIOSCORIDIS diversum *ὄρχις*, *Stendelwurzel*. Dat Radices sphæroides colore flavescente præditas, tenaces, insipidas, inodoras.

Desumuntur ex omnibus *Orchidis* & *Satyrii* speciebus, quæ radices bulbosas & indivisas habent, gaudet autem

ORCHIS Petalis sex irregularibus, quorum maximum & infimum bilabiatum est, labio inferiore varie secto, antheris duabus, cum stilo, labio petali maximi superiori accretis, capsula oblonga polypyrena gaudet. Ab ea *SATYRIUM*, quod nullum calcar educat, distinguitur.

Radices Satyrii ad nos etiam ex Oriente adducuntur sub nomine *Radicum Salep*, quam vocem apud Turcas Orchidem denotare BUXBAUM testatur, nequaquam a nostratibus nisi ratione, qua exsiccantur diversæ, hæc secundum GEOFFROI in eo consistit, quod recentibus cuticula detrahitur, eadem per aliquot horas frigidæ infunduntur, coctæ dein, ex filis suspenduntur & exsiccantur, quo fit, ut & ventricosæ maneant & aliquem splendorem accipiant.

Radices Salep $\frac{1}{4}$ Mucilaginis siccæ largiuntur. Ultra $\frac{7}{8}$ Mucilaginis CARTHEUSER asserit.

Radices Satyrii hodie vix præscribuntur, crebriori autem in usu sunt Radices Salep, quæ sua mucilagine egregie relaxant & demulcent, DEGNER easdem cum successu ad dysenteriam adhiberi observavit, SEBA autem ad epilepticos & convulsivos motus, easdem in Gallia nutriendi ergo hecticis & phtisicis exhiberi in *Journal de Medecine* T. XI. monetur. Vires aphrodisiacas, GALENO jam celebratas, nonnisi signatura nixas, mitto.

Dantur ad drachmam dimidiam sub forma pulveris,

ris, sive ad drachmam unam ex aqua aut lacte coctæ.

* *Electuarium Diasatyræ* NICOLAI Nostrates receperunt, Wurtembergensium præscriptio se majori simplicitate commendat, ab aromatibus potius quam a radicibus satyræ vires habet: * *Conserva* Paris. * *Conditum* VAL. CORD.

* SEBESTEN. AVERROES, *Myxa* PLIN. *schwarze Brustbeeren*. Fructus avellanarum magnitudine, prunis exsiccatis similes, rugosi, calice sicco, flavicante, vix inciso sustentati, vertice acuto terminati, pulpa fusca & dulci officulum oblongum durissimum continent, nucleo dulci foetum.

Pleni, calyce instructi, dulces eligendi.

CORDIA. Corolla monopetala, in plures, ad sex usque, lacinias secta, calice sustentata, isanthera, monogyna, & drupa sphaeroidea nucem includente gaudet: *Myxa* L. foliis ovatis, supra glabris, corymbis lateralibus, calice decem striato distinguitur.

Crescit in Malabaria & Java.

Cum prunis exsiccatis ratione virium conveniunt, rarissime hodie in usum trahuntur, olim reliquis fructibus, unde decocta pectoralia parabant, adjiciebantur.

SILIQUE DULCES, *Siliquæ*, *Siliquæ Græcæ*, *κερατόνια*, *χαρούβια*, *καρπούβια*, Græc. Junior. *Carobes*, *Carouges*, *Johannis Brod*. Fructus oblongi, plani, plus minus incurvi, rugosi, fusci, pluribus dissepimentis distincti, pulpa dulci, fusca farti, singula sepimenta semen subrotundum, splendens, fuscum, quod nucleum album includit, continent.

Macræ, & quæ concussæ crepitant, rejiciendæ sunt.

CERATONIA L. BLACWELL 209. Et hermaphrodita est & relativa diphyta, Corolla quinquefida, isanthera, monogyna & fructu, qui legumen est, gaudet.

Vulgatissima per Europam Meridionalem & omnem Orientem arbor, adeo foecunda, ut ejus fructus jumentis in cibum cedant.

Ultra $\frac{5}{8}$ Extracti aquosi, ad $\frac{1}{11}$ spirituosi inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$ CARTHEUSER.

Jujubarum vires habent, & ut plurimum una cum illis ad decocta pectoralia recipiuntur.

* SIGILLUM SALOMONIS Lat. Barb. *Sceau de Salomon*, *Weiswurzel*. Radices fibrosæ sunt, quæ ubique eandem fere crassitiem habent, flavescentes, intus albæ, striis transversalibus eminentibus notatæ, sapore dulci instructæ.

Convallaria Polygonatum L. BLACWELL 251. Foliis alternis amplexicaulibus, pedunculis axillaribus, paucifloris distinguitur.

Crescit in omni Europa, in Italia quoque.

A vi demulcente & abstergente olim, & forsan non immerito laudabatur, WERLHOFF illam ad inflammationes uteri commendasse, sub forma cataplasmatismatis applicatam, fidem facit Ill. HALLER; Cl. CULLEN ex ejus dimidia uncia cum libra una lactis decocta in hæmorrhoidibus & hæmorrhagiis egregios effectus vidit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

* SYMPHYTUM, *σύνφυτον*, *Consolida Major* Barb. *Grande Consoude*, *Schwarzwurz*. Radices & Folia officinis relinquit.

Radices oblongæ sunt, aliquot pollices crassæ, foris nigrae, intus albæ, inodora, insipida.

* *Folia* oblonga, hirsuta, aspera.

SYMPHYTUM. Corollam quinquefidam, cujus faux clausa est, calice pentagono sustentatam sistit, isantheram, monogynam, semina nuda: *Officinale* L. BLACWELL 252. folia decurrentia habet.

Crescit fere per omnem Europam, non videtur in Italiam Meridionalem descendere.

Nullam unquam ex his radicibus mucilaginem potui obtinere, sed Extracti aquosi bruni, evidenter salini $\frac{1}{2}$; CARTHEUSER $\frac{3}{4}$ Mucilaginis tenacissimæ inde obtentæ allegat; NEUMANN $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spirituosi.

Radices ob vires demulcentes & relaxantes hæmoptoicis, nephriticis, & dysentericis laudantur.

* *Syrupus* FERNEL. ex relaxantibus & roborantibus compositus, exhibetur vomentibus, dysentericis, phthificis: * *Syrupus simplex* LEMERY: * *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Tabellæ* Paris.

TRAGACANTHÆ GUMMI, *τραγάνθα*, *Gomme Adraganth*, *Tragant*. Est Gummi album, inodorum, insipidum, sub dentibus lentescens, mox vermium, mox filorum in se revolutorum, interdum granorum figuram habet.

Frustra flava, rubra, nigra, fordibus inquinata, quæ *in Sorten* a mercatoribus dicuntur, pro scopis medicis rejicienda & coriariis relinquenda sunt, talia aliquando sub nomine *G. de Bassora* accepi.

ASTRAGALUS. Corolla papilionacea, calice quinquefido irregulari sustentata, alis carinæ æqualibus, legumine biloculari gaudet: *Tragacantha* L. BLACWELL 264. caule arborecente & petiolis spinosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & vicinis Asiæ regionibus.

In Asia crescentis fruticis truncus & rami, mense Julio succo turgent, qui inde sive sponte erumpit, sive incisione elicitur.

Aqua mucilaginem valde spissam efformat, cui tenta est visciditas, ut sponte ex aqua secedat.

Relaxandi & demulcendi ergo præscribitur, ejus mucilago est vulgare constituens vix non omnium trochiscorum.

Species Diatragacanthæ frigide NICOLAI. Nostrates radices Althææ adjiciunt & saccharum omittunt, Wurtembergenses etiam semina, omnino imitandi, omnes Camphoram: crebro in usu sunt ad morbos pectoris maxime. *Pulticula de Tragacantha* Nostrat. ad tormina infantum cum successe per parva cochlearia præscribitur.

TUSSILAGO, *Farfara*, Lat. Barb. *Farfugium*, *Tussicularis*, *βήχιον*, *Pas d'Ane*, *Rosshub*. Radices, Folia & Flores recipiuntur.

* *Radices* tenues sunt, fibrosæ, albidæ, insipidæ, inodoræ.

* *Folia* majora sunt, subcordata, angulosa, superne viridia, inferne alba, sapore leviter adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, calice multifido comprehensi, flavi, parum odorati, levissime dulces.

Tussilago Farfara L. BLACWELL 204. scapo unifloro, imbricato & foliis subcordatis, angulatis, denticulatis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, scapi florigeri primo vere erumpunt, quos dein folia excipiunt.

Planta relaxans & emolliens, ab omni tempore tussientibus fuit commendata. Fumus foliorum, per fistulam fumifugam ore haustus, ad odontalgiam laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino :
* *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupum* Nostrates, præeunte SCHROEDER, ex tota planta, Parisini & Wurtembergenses ex floribus jubent parare : * *Loch de Farfara* August. bonum medicamentum demulcens, ad affectus pectoris cochleatim exhibetur.

VERBASCUM, *φλόμ*, *φλόν*, *Thapsus Barbatus* Lat Barb. *Bouillon blanc*, *Wollkraut*. Folia & Flores recipimus.

* *Folia* sunt longa, acuminata, utrinque tomento obfessa, sapore leniter adstringente prædita.

Flores asservantur calice exempti, rotati, quinquefidi, leni & suavi odore instructi, sapore dulci.

VERBASCUM. Corolla rotata, irregulariter quinquefida, calice quinquefido nixa, isanthera, monogyna & capsula biloculari gaudet : *Thapsus* L. BLACWELL 502. foliis decurrentibus distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Aquam, a floribus odoratam destillare, eisdem aliquid Olei odorati fundere, eorum succum saccharum dare, eisdem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti suavi odore & sapore instructi largiri, folia autem similis Extracti amaricantis $\frac{1}{3}$ fere fundere, vidi cum RISLER. Consentit NEUMANN ratione Extracti ex floribus, qui $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosus dulcis, & ex foliis $\frac{3}{8}$ fere Extracti aquosi, $\frac{3}{16}$ autem spirituosus obtinuit.

Flores præcipuè scopo demulcendi & relaxandi adhibentur, & inter nos saltem in frequentissimo usu ad affectus pectoris sunt, sed probe cavendum, ne tormentum calicibus adhærens fauces irriter, & ne ultra justum temporis modum infusio protrahatur, unde quippe plurimum gratiæ perditur. Decocto ad phthisin pulmonalem hominum æque ac brutorum utuntur in Norwegia teste LIE. Idem etiam cum successu ad clysmata emollientia & sopientia adhibentur.

Oleum per Insolationem seu Liquamen MATTHIOL. relaxandi scopo, hæmorrhoidibus applicatur: *Oleum per Infusionem* SCHROEDER.

β. ANIMALIA.

AXUNGIA vid. *Nutrientia Animalia.*

BUTYRUM vid. *Bos.*

EBUR, ἑλεφας, *Ivoire*, *Helfenbein*. Hoc nomine veniunt dentes Elephantis lanarii, quorum ab utroque proboscidis latere unus, ex maxilla superiori eminet, varia magnitudine præditi, quæ ut plurimum ad quinque pedes accedit, exempla centum librarum pondus excedentium apud Auctores occurrunt, & decem pedes longitudine æquantium; albissimi sunt, sed senio lutescunt, resimi, basi, ubi alveolo inhærebant, latissimi sunt, strias habent & cavitate conoi-

dea exsculpuntur, cujus axis non raro pedis longitudinem excedit.

ELEPHAS L. Animal quadrupes, dentibus molaribus & caninis, nec non proboscide instructum.

In Africa & Asia Meridionali occurrit.

$\frac{1}{12}$ Gelatinæ siccae inde obtinui, GEOFFROI $\frac{5}{16}$ præ gelatina Cornu Cervi minus cohærentis, NEUMANN $\frac{1}{6}$ gelatinæ siccae, $\frac{1}{80}$ Extracti spirituosi, spiritus urinosi $\frac{1}{3}$ fere, Olei empyreumatici $\frac{1}{24}$ & $\frac{1}{8}$ falis volatilis inde separavit.

DIOSCORIDES Ebur ab adstringendi virtute laudat; quam autem neque ejus in linguam effectus, nec ulla observatio probat; labentibus demum in Europa litteris crebrius cœpit in usum trahi, & per omnia illa secula, quibus non tam ex Natura, quam ex ingenio de viribus medicamentorum statuebant, multum ad morbos capitis & cordis, nec non ad hæmorrhagias commendabatur; hodie non alias, quam quas ab omni osse, ratione gelatinæ, qua scatent, exspectamus vires, ab eo nobis promittimus, ut plurimum cum Cornu Cervi præscribitur, quo quidem magis albam, sed parciolem omnino gelatinam fovet.

* *Rasura* * *Ebur ustum* pessime a Latino-Barbaris *Spodium* dictum, qua quippe voce, Græci Cadmiam fornacum, Arabes varias substantias, nunquam autem Ebur ustum indigitarunt, de albo valent, quæ de Cornu Cervi usto dixi, cur autem ab Ebore usto nigro alix, quam ab omni reliquo carbone, vires debeant exspectari, non video: * *Ebur sine igne præparatum* pari passu cum Cornu Cervi cognomine ambulat.

* *Ebur fossile*, ἑλεφας ὀρυκτός, quod absurde omnino *Unicornu* soleut appellare, in officinas quoque recipiunt; occurrunt de eo interdum integri dentes, interdum eorum modo frustra, ut plurimum extus nigro aut gryseo cortice obducta, intus continent substantiam osseam, quæ per aërem, aquam &c. in strata

variæ magnitudinis resoluta est, albissima, cum acidis effervescentes, calcarea.

Repertum est hoc Ebur in variis per Europam regionibus, talibus quoque, & quidem sat copiose, ad quas nulli unquam elephantes pervenerunt, non raro in Rheno occurrunt, in quæ sæpius etiam horum animalium dentes molares reperiuntur. Cum nihil interfit, os quoddam, siue calore fornacis brevi tempore, siue aliis injuriis externis post longam demum ætatem, in naturam calcis vertatur, hinc Ebur fossile ab illo, quod ustum dicitur, ratione virium medicatarum non differt, quicquid etiam luxurians mediæ ævi Medicorum ingenium sudoriferæ, cordialis &c. virtutis, illi adscripserit.

* HIPPOPOTAMI Dentes, *Dents du Cheval Marin*, *Wallroszähne* à basi ad apicem usque incurvi sunt, & parum angustati, duorum circiter pollicum diametrum habent, lineis longitudinalibus curvaturæ parallelis distinguuntur, quas ad basin circulares secant, apex sensim in conum abit incurvum, cujus vertex aduncus est, apex totus albissimus, basis terminatur cavitate conoidea, aliquot pollices longa. Hi dentes sunt lanarii prominentes.

Hippopotamus L. & BRISSON. Quadrupes, dentibus incisoribus in utraque maxilla, pedibus quatuor ungulatis antice & postice gaudet.

In Nilo & fluviis Asiæ obtinet.

$\frac{1}{8}$ Extracti aquosi tenacissimi, salini NEUMANN inde obtinuit.

Dentes superiori demum Seculo in usus medicatos recepti fuerunt. Laudantur ad sistendas hæmorrhagias & sopiendos motus irregulares, has vires cum nulla fida observatio confirmaverit, hinc eorum usus evitavit, æque ac molarium *Trichechi Manati* L. qui sub nomine *Lapidum Manati* olim celebrabantur.

* ICHTHYOCOLLA, ἰχθυόκολλα, *Colle de Poisson*, *Hausblaus*. Prostat sub forma massarum cylindroidearum, in spiras convolutarum, evidenter ex laminis efformatarum, digitum circiter crassarum, insigni tenacitate instructarum, saporis & odoris expertium.

Frustra alba, pellucida, non nimis crassa eligenda, quo profundius flava sunt, eo deteriora.

Colla, quæ ex variis piscium generibus, Cetis, Asellis &c. vulgari ac constanti præparari solet ratione, hujus loci non est, qualis ichthyocolla Veterum fuit; genuina paratur ex vesiculis aëreis omnium *ACIPENSERIS* L. generum, quarum tunicæ internæ argenteo splendore nitentes, convolvuntur & comprimuntur, ut sibi invicem agglutinentur, & exsiccatae dein commercium intrant, *Huso* L. viliores, *Sturio* L. mediam, *Ruthenus* L. optimam sistit. Maximum Ichthyocollæ commercium ad Fanum St. Archangeli obtinet.

Ex Ichthyocolla NEUMANN ultra $\frac{1}{2}$ spiritus urinosi, $\frac{3}{8}$ Olei empyreumatici, $\frac{1}{16}$ falis volatilis obtinuit.

Tota in aqua dissolvitur & eidem viscedinem affricat, ita ut ad vitra & vasa porcellanea glutinanda possit adhiberi, filis sericeis splendorem dat, vinis turbidis claritatem.

Menstruis aquosis diluta, demulcet & relaxat, hinc ad hæmorrhagias, diarrhœas &c. cum successu exhibetur, FABRICIUS ab Ichthyocolla, ope aquæ in formam tenuioris gelatinæ redacta, cujus cochlear unum, jure dilutum, pro dosi exhibebatur, egregios in curanda dysenteria effectus vidit. Clysteribus demulcentibus quoque adjicitur.

LAC vid. *Bos*.

* LACERTA, σαύρα, *Lezard*, *Eidex*. Animal amphibium, quatuor pedibus & cauda instructum.

Lacerta Agilis L. Caudam verticillatam habet, longam, squammas acutas, collare subtus majoribus

efformatum squammis, pedes pentadactylos, & digitos unguiculatos.

Occurrit in omni Europa, frequentius in Meridionali.

Vulnerariæ ipsi vulgo adscribuntur vires, quas autem non aliter quam emolliendo, & hinc suppurationem promovendo, videtur edere.

* *Oleum infusum* BRASSAVOL. Nostrates, præeunte ZWOELFFER, pro illo parando, jubent oleum nucum recipi, refert hic Auctor, hoc medicamentum tanquam summum ad hernias remedium fuisse adhibitum.

MEDULLA vid. *Bos*.

OESYPUS vid. *Ovis*.

OVORUM ALBUMEN & VITELLUS v. *Gallus*.

SEBUM vid. *Bos*.

SPERMA CETI Lat. Barb. *Blanc de Baleine*, *Wallrath*. Est substantia alba, pinguis, proprio odore & sapore instructa, quæ sub forma frustorum siccorum, splendore quodam instructorum, e lamellis compositorum ad nos adducitur.

Frusta vel levissima flavedine tincta, aut ranco-rem spirantia, debent rejici.

Desumitur ex vario *Balenarum* sive *Cetorum* Auctorum genere, præcipue ex *PHYSETERE*, qui dentes in maxilla inferiore habet, *Macrocephalo* L. *Cachalot* BRISSON, dorso impinni & fistula in cervice gaudet, sed obtinetur quoque ex *Catodone* L. dorso impinni & fistula in rostro distincto, ex *Micrope* L. pinna dorsali & dentibus acutis instructo, & ex *Tursione* L. qui ab antecedente apice dentium plano differt.

Omnes Oceanum septentrionalem inhabitant, maxime inter Norwegiam & Americam.

Efformatur Sperma Ceti in propriis cerebri cavitatibus, quarum ad octo & viginti usque occurrunt, in proprio præterea canali, qui omnem spinæ longi-

tudinem legit ; dum in pisce continetur , formam olei habet , mox autem postquam inde desumptum est , in formam floccorum nivis densatur , idem interdum mari innatare observatur , quando ex animali putredine resolutum secedit , & inde denominationis ratio surrexit ; pinguedo hæc ex animali desumpta , aqua , a sanguine & encephali portionibus , quæ ei adherere solent , nec non coli ope , per quod liquata trajicitur , depuratur , committitur deinde prelo , ut oleum peregrinum , quod ipsi accrevit , inde exprimatur , oleum quod preli vires elusit per lixivium causticum aufertur , & ut hoc melius in substantiam ab expressione residuam agere possit , hæc in frustra diffecatur , sperma ceti hac ratione optime depuratum sole & acre exsiccat.

Notatu dignum est quod hæc pinguedo cum alcali fixo non possit uniri , & quod , observante NEUMANN , tota ex retorta destillet , consistentiam fluidiorem , sed vix vestigium empyreumaticis induat.

Oleorum unguinosorum vires habet , cum successu , relaxante , demulcente & antispasmodico scopo ad morbos pectoris , intestinorum , viarum urinarum adhibetur ; extus egregie ad fissuras & lac inspissatum attenuandum in usum trahitur ; recte jam LANG a spermate ceti intus assumpto , ut grumos sanguinis dissolvat , frustra expectari monet.

Datur ad drachmam unam pro dosi cum aliquo sapone.

Emplastrum de Spermate Ceti MYNSICHT. Wurtembergenses Galbani rationem imminuunt , Parisini illud totum omittunt. Optime mammis a lacte induratis imponitur.

2. FOSSILE.

AQUA (§. 21.)

CAP. IV.

IRRITANTIA.

§. 38.

Irritantia appellamus medicamenta, quæ efficiunt, ut fibræ motrices corporis humani in fortiores motus agantur: fit hoc 1) dum irritabilitas fibris propria augetur, hujus autem ratio, adhuc nobis incognita, quomodo illa immediate possit intendi, indicare vetat, cum autem evictum sit, eam cum vi nervea ita nexam esse, ut hac aucta, ipsa quoque intendatur, hinc *Fragrantia* (§. 29.) huc pertinent: 2) dum stimulus fortior, quam cui a Natura aptatæ sunt, fibris applicatur, medicamenta hac ratione agentia, *Acrium* nomine solent venire, ea si ita valide agunt, ut partes fibræ, ob nimiam contractionem e nexu solvantur; aut si virtute menstrua, qua pollent, solida dissolvunt, *Rodentia* appellantur.

§. 39.

Cum irritantia actionem solidorum augeant, ab hac autem motus æque, ac impetus humorum pendeat, hinc illa semper efficiunt, ut ad partem, cui applicantur, affluxus humorum copiosior fiat, & pro hujus vario gradu, diversi obtineant effectus; illa quæ faciunt, ut sanguis vasa minorum ordinum subeat, vel etiam in cellulofam effundatur, *φωινιγμοί*, *Rubefacientia* dicuntur, cum autem epidermidem a cute secedere, & humorem in intervallum hac ratione efformatum, colligi faciunt, *ἐνδόγια*, *Vesicantia* appellantur; Acria quæ integumenta cum ipsa carne exedunt, *καυσικά* *Adurentia*, *Exedentia* nominantur, & dum simpliciter partem rodunt *κατασφαιρμα*, si autem humores effusos in crustam

cogunt ἐχάρωσιν, & quando parti putredinem affricant σιπτικὰ. Quando irritantium ope, materiam peregrinam ad certum locum evocare, aut humoribus in quadam parte stagnantibus novum impetum dare animus est, *Attrahentia* vel ἐπισπαστικά potius ἀντισπαστικά appellantur, eadem, dum impetum humorum a trunco & ramis internis avertunt, *Derivantia* dicuntur, *Revel-lentia* autem, quando eorum ope quantitatem motus sanguinis in alterutra Aorta refrænare tentamus. Illud præterea adhuc noto, quod rubefacientia majori dosi adhibita, vesicantium & causticorum effectus edant, & quod minor ratio causticorum, vesicantes modo aut rubefacientes vires habeat.

§. 40.

Indicantur Irritantia in omni tempore fibrarum, & morbis inde oriundis; acria extus præcipue applicantur, & egregios effectus præstant in ægri-tudinibus, quæ a congestionibus humorum ad partes nobiliores surgunt, dum illos ad externa alliciendo, ab his avocant, hinc jam CELSUS in inflammationibus pectoris, epispastica externo pectori imponi iussit, ejus medendi rationis præstantiam, etiam innumeris gravissimorum Practicorum observatis recentior ætas confirmavit; ad hæc ipsa medicamenta *Urticationes* quoque, *Fusticationes*, *Fonticuli*, *Setacea*, *Scarificationes*, *Ustiones* seu *Cauteria actualia* pertinent, nec male huc *Electricæ concussiones* videntur esse referendæ; acria præterea, dum efficiunt, ut humores majori impetu per vasa partis, cui applicantur, moveantur, a materie spissa in minimis maxime vasis hærente, nec non ab his ipsis collapsis quoque indicantur, in paralyfi & atrophia cum magno successu adhibentur; cum etiam evictum sit, una parte fortius irritata, reliquas validius quoque se constrin-

gere, hinc ad hæc medicamenta in languore virium, maxime in febribus nervosis, & illis ubi coctio & crisis promoveri jubentur, prudenter omnino recurri elucescit; Cathartica ad partes morbosas consumendas, ulcera fordida abstergenda, fonticulos excitandos adhibentur.

§. 41.

Interne, nonnisi mitiora irritantia locum habent, ea tunc quoque debent exulare, quando ab aucto motu humorum aliquod periculum metuendum, nec non cum primæ viæ inflammatae, excoriatae, spasmo constrictæ sunt; acria, nonnisi cicurata, aut sub minima dosi debent exhiberi, tanquam emetica drastica agunt, & si dosi majori dantur, ceu venena rodentia gravissima symptomata excitant & hominem occidunt, si autem exigua adeo quantitate, ut ventriculum subvertere nequeant, validissime humores resolvunt. Extus dum adhibentur, non debent applicari locis, ubi magna vasa aut magni nervi decurrunt, vel ubi tenuis modo cellulosa integumentis subjacet, nec in usum trahenda, cum vasa sanguine turgent, probe quoque cavendum, ne irritatio, quam causantur, in tempus paroxysmi febrium cadat. Quibus cautelis caustica locum habeant, Chirurgia tradit. Id tandem adhuc addendum duco, nostris temporibus Rubefacientia & vesicantia creberrime in usum trahi in morbis internis, ubi Veteres Caustica, Scarificationes, Cucurbitulas præceperunt.

a) VEGETABILIA.

ARMORACIA vid. *Olera*.

AROMATA (§. 25.)

ARUM, *αρον*. Est Radix tuberosa, alba, rotunda, farinacea, recens acerrima, exsiccata, paulo mitiorem saporem habet, odorem nullum; ab eadem pro usu-

bus pharmaceuticis exsicccanda, cuticulam externam solent auferre.

ARUM. Corolla gaudet auriculam referente, conoidea, uno latere aperto, altero concavo, partibus genitalibus summo pedunculo, in corollam recepto, insidentibus, polyanthera, polygyna, fructibus baccatis: *Maculatum* L. BLACWELL 228. Habitu acauli & foliis hastatis distinguitur.

Vulgatissima in Europa temperata planta, quæ non ultra Saxoniam ascendit.

Radices vere, antequam flores erumpant, colligendæ.

Succus ex radicibus recentibus expressus, syrupum Violorum viridem reddit, ab omnibus acidis coagulatur, nec non a calore, inspissatus dulciusculus est: Radices recentes destillatæ spiritus urinosi $\frac{2}{5}$, ammoniacalis $\frac{3}{10}$, olei empyreumatici $\frac{1}{60}$ exhibuerunt, exsiccatæ $\frac{1}{12}$ circiter Extracti spirituosus nauseose dulcis, ad $\frac{1}{3}$ usque aquosi dulcis & viscosi dederunt, & aliquid Olei amari & acris, GESNER; Extracti resinosi $\frac{1}{24}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere, NEUMANN; Extracti spirituosus $\frac{1}{30}$, aquosi $\frac{1}{4}$, CARTHEUSER.

Angli & Pictones has radices loco saponis ad mundanda lintea adhibent, RAJO & GEOFFROI testibus.

Radices, evidenti acrimonia & indole saponacea instructæ, ab omni tempore ad mucum attenuandum, valde laudatæ fuerunt, HIPPOCRATE præeunte, & omnino egregie faciunt ad eundem resolvendum, & fibras, ut resolutus excerni queat, incitandas; GESNER, MÜLLER, HORSTIUS observationes habent; hoc ipsum confirmantes, quibus innumeræ adhuc experientiæ accedunt, quæ ulterius evincunt easdem quoque optime ad morbos ventris, a muco aut debilitate fibrarum oriundos, adhiberi. Dantur ad drachmam dimidiam: Extus ab HIPPOCRATE abstergendi ergo ulceribus jubentur inspergi.

* *Rad. Ari cum Aceto præparata* HELMONT. * *Fæcula* ANGEL. SALÆ utrique pulvis præferendus: *Pulvis Stomachicus* BIRCKMANN, *Pulvis ad omnes Ventriculi affectiones mirabilis* Birckmann. QUERCETANI. *Pulvis Ari compositus* Paris. Egregium omnino ad morbos mucosos pectoris & abdominis medicamentum, nec non ad obstructions viscerum abdominalium, pulcherrimos effectus inde in variis, ventriculi affectibus RIEDLIN vidit.

* CATAPUTIÆ SEMINA Lat. Barb. Eorum duo genera, Majus nimirum & Minus, in officinis occurrere solent.

Majus, καρπὸς τῆ πρώτων ♂ aut τῆ κικέως, *Semen Ricini* Veter. *Semence de Chasse taupe*, *Purgierkorn*. Est semen ovatum, quod sub cortice fragili, sicco, nigro, lineis gryseis pulchre variegato, medullam albam includit, acerrimo sapore linguam ferientem.

RICINUS L. Habitu relativo monophyto, marium corolla quinquefida, feminarum tripartita, illa polyandra, hac trigyna, capsula triloculari & aculeata gaudet: *Communis* L. BLACWELL 148. Foliis palmatis & ferratis distinguitur.

In Europa Meridionali & reliquis Orbis partibus occurrit.

Fundit $\frac{1}{3}$ circiter olei, urente acrimonia linguam & fauces ferientis.

GALENUS Semen purgantibus adscribit, & oleum ejus, oleo olivarum magis detergens esse, asserit, MÆSUE ejus dosin ad grana septem limitat, a medicamento, quod acrimonia sua facile primas vias inflammare posset, prudentiores abstinere. * Oleum inde expressum Veteres κικέων dixerunt, jam ab Arabibus contra colicam laudatum testibus BANCROFT & FRASER, in America ad colicam Pictonum exhibetur, qui ultimas, illud quoque in affectibus nephriticis & dysenteria cum successu adhiberi, testatur, de eodem in colica, omni hora unum cochlear propinat, usque

dum alvus solvatur, imo ejusdem parvum cochlear infantibus, pro ducendo meconio optime dari, asserit. Ex nucleis rejecto cortice exprimendum est.

Minus, κατὰ τὴν λαθουρίδην, *Grains de l'Epurge*, *Springkörner* constituunt Grana prioribus multo minora, ovata, sub cortice sicco, litturis rufis variegato, medullam acerrimam, fauces inflammantem, includentia.

EUPHORBIA. Corollam tetrapetalam vel pentapetalam, cujus calicis laciniae numero petalorum respondent, polyandram, trigynam habet & capsulam trilobularem, *Lathyrus* L. BLACWELL 123. Umbella quadrifida agnoscitur. Europa Meridionalis civis.

Maxime purgatoria hæc grana GALENUS pronunciat, medicamentum evidenter causticum ex praxi hodierna jure exulat.

CEPÆ vid. *Olera*.

COCCULI Recent. Sunt Grana, quæ pisorum majorum magnitudinem habent, grysea, rugosa, ventricosa, non raro pedunculo sustentat & quæ sub cortice tenaci, nucleum amarissimum & fervido sapore linguam afficientem, includunt.

MENISPERMUM. Planta relativa diphyta, calice diphylo, sustentat Corollam polypetalam, vel polyantheram, vel distylam, baccas monopyrenas maturat: *Cocculus* L. BLACWELL 389. Foliis cordatis, retusis, mucronatis distinguitur.

Crescit in India.

RUELLIUS inter primos Cocculorum mentionem fecit, quos primi Veneti Europæ intulerunt, eos venenosos apud homines effectus edere, nulla, quantum ego saltem novi, observatio probat, RUMPH catharticos est expertus, apud nos nunquam ad usus internos fuerunt adhibiti, eorum pulverem locis, quos pediculi infestant, inspergere, nec non ad capiendos pisces eos recipere, in more habent, quippe:

quippe qui inde vertigine corripitur & supra aquam natant dicuntur.

* COLCHICUM, *κολχικόν*, *faule Fuden*. Radices exhibet bulbosas, multis squammis tectas, quæ rejiciendæ sunt, cuticula propria flava est, magnitudo ad nucem juglandem accedit, nostræ aliquem acrimoniæ sensum linguæ imprimunt, nequaquam inflammantem, cui quædam amarities juncta est. Cl. CRATCHOWILL & Illustr. HALLER nullam causticitatem deprehenderunt.

COLCHICUM. Corolla sexfida, isanthera, trigyna & capsula triloculari gaudet: *Autumnale* L. BLACWELL 566. Foliis lanceolatis & flore diu ante folia erumpente distinguitur.

Crescit in Europa temperatiore, ultra Saxoniam non ascendit.

Has radices intus datas, funestos effectus secutos esse, plures Auctores asseruerunt & observationibus confirmarunt, quarum multas Ill. HALLER collegit. Primus GOERIZ ejus virtutes ad morbos ab obstructis visceribus oriundos recensuit, Ill. STOERCK eas multis tentatis suscipit, quibus Cl. COLLIN, PLANCHON &c. alias quoque addiderunt: Exhibetur vulgo Oxymel ex eis sequenti ratione paratum: Radices recentes infunduntur per quadraginta & octo horas cum Aceti duodecuplo, infusum cum mellis dupla ratione coquitur, usque dum nativa ipsi spissitudo reddita sit, hujus medicamenti sesqui uncia partitis vicibus de die datur hydropicis & cachecticis.

Quæ de radicibus Colchici sub forma amuleti usurpati viribus contra pestem a quibusdam Auctoribus sunt allata, jure hodie spernuntur.

* ERUCA, *έρυθρίς*, *Roquette*, *weiser Senf*, *Rauken*. Semina exhibet, quæ minuta sunt, rotunda, alba, leviter flavicantia, sapore acriore instructa.

SINAPI. Corollam cruciformem, calice tetraphyllo sustentatam, filiquam inferne torosam, in longum cornu terminatam edit: *Alba* L. filiquis hispidis & rostro obliquo, longissimo distinguitur.

In Italia, Gallia, Anglia & Belgio sponte crescit, Nostrates in agris colunt.

Apud nos & in Germania, secundum BRUNFELS, hoc semen recipitur, in aliis regionibus, *Semen Brassicae Erucae* L. adhibent, quod rufum est & mitiorem saporem habet.

Semine Sinapeos minus acre, debiliores quoque quam illud vires habet.

EUPHORBIIUM, *Εὐφορβιον*. Prostant hoc nomine grana variae magnitudinis, figurae plus minus rotundae & angularis, coloris ex rufo flavicantis, saporis acerrimi, linguam rodentis, quae accensa suffitum non ingratum spirant.

Euphorbia Officinarum L. BLACWELL 340 caule nudo, multangulari, aculeis geminatis agnoscitur.

Habitat in Africa.

Æqua ratione partes resinosas & gummosas continet, acrimonia hæret in partibus resinosis. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, totidem spirituosus obtinuit NEUMANN.

A JUBA, qui non diu ante æram Christianam vixit, repertum & in honorem ejus Medici denominationem factam esse tradunt, illud causticæ virtutis esse, præeunte GALENO, omnes per omnem ætatem Medici statuerunt, convulsiones periodicas ab eo ortas, observavit TULPIUS, hypercatharsin cum gravissimis doloribus GULDENKLEE, dysenteriam altero die lethalem ALEXANDER BENEDICTUS, licet itaque intus in morbis, ubi drastica proficua fore reputantur, a quibusdam commendetur, prudens Medicus nunquam ægrotos, suæ fidei commissos, gravissimis ab eo metuendis periculis exponet. Extus interdum rubefa-

cientibus & vesicantibus commiscetur, a quibusdam quoque sternutatoriis adjicitur, sed hoc scopo nimis acre esse videtur, BARTHOLINUS inde caput intumuisse & faciem cum faucibus inflammata, insequente stranguria, vidit; frequentissime, id quod inter Veteres jam obtinuit, pulvis ejus ossibus inspergitur, quorum exfoliatio promovenda est, & nervis, quos destrui, indicatio jubet.

Succus, quo scatent, plurimæ *Euphorbiæ* L. species, eandem cum possideat ac succus inspissatus, de quo hactenus egi, acrimoniam, idem etiam de eo retinendum.

* *Oleum Euphorbii* Paris. ad imitationem GALENI parant Euphorbium oleo coquendo, Wurtembergenses secundum MESUE, oleo etiam vinum adjiciunt. Attrahendi ergo, capiti & extremitatibus in morbis capitis frigidis & in paralyfi illinunt: * *Euphorbium Succo Citri correctum* QUERCETANI non videtur titulo respondere: * *Extractum Esulae* Wurtemberg. a validissimo caustico omnino abstinemus.

MEZERÆUM nequaquam Arab. *Θμελαία*, non DIOSCORID. forte Ejus *χαμελαία*, *Daphnoides* Veterum, *Laureola* Lat. Barb. *Bois gentil*, *Bois de Garou*, *Sain-bois*. Cortices & Grana ejus recipimus.

Cortices sunt tenues, striati, rufescentes, sapore valde acri instructi.

* *Grana*, quæ non bene *κνίδιον καρπός*, *Granum Cnidium* Veterum esse reputantur, rotunda sunt, ad pisi magnitudinem accedunt, in brevem apicem educta, sub cortice fusco, striato, fragili, nucleum oleosum, flavicantem includunt, acerrimum.

DAPHNE. Corollam quadrifidam habet, diplosantheram, monogynam & baccam monopyrenam: *Mezereum* L. BLACWELL 582. floribus subsessilibus, axillaribus, confertis, erectis, caulibus ramosis & foliis lanceolatis, deciduis gaudet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime

Meridionalem, occurrit adhuc in Gallo-Provincia & Agro Veronenfi.

Laureola L. BLACWELL 62 ab antecedente floribus nutantibus & viridibus differt.

In Europa temperata Anglia & Helvetia adhuc occurrit, impune nostras hyemes fert.

Gnidium L. panicula nuda terminali, foliis lanceolatis, basi angustioribus insignitur.

Europæ Meridionalis civis.

Hanc speciem Galli proprie *Garou* dicunt, & ejus corticem reliquis efficaciorē esse, contendit LE ROI *Essais sur les effets de l'écorce de Garou*; quorum extat versio germanica.

Parisini duarum priarum specierum folia recipiunt, ultimæ autem radicem.

Omnes harum plantarum partes insigni gaudent acrimonia, TRAGUS, hac planta impostores multos ad orci fauces misisse, monet; WEDEL adducit hydropicum hypercatharsi inde correptum & per sex continuas septimanas quotidie vomentem; a quatuor baccis comestis lethalem fere hypercatharsin & hyperemesein vidit J. M. HOFFMANN, intolerabili oris & faucium æstu stipatam, subsequente febre acuta & summo virium dispendio, & tandem cuticulæ ab omni corpore successu; a duodecim granis virginem purpuream animam evomuisse Ill. LINNÆUS testatur, a baccis comestis ardorem in lingua ad stomachum usque, vomitum cum febre ardentissima, quæ presso pede subsequebatur, & tanto virium lapsu, ut mors in propinquo esse visa fuerit, legimus in *Actis Helveticis*. Rationalis igitur Medicus omnino a medicamento summe periculoso sibi cavebit; nec se auctoritate HIPPOCRATIS excusare tentabit, cum hæc grana a Gnidiis omnino diversa sint. Folia vesicas excitare, MATTHIOLUS monet, & idem de Radice notissimum esse, PETIT affirmat. Cortice, ab aliquot retro lustris,

loco fonticuli in Gallia uti solent, quo omnino multo minora incommoda, & vix inferiores vires habet, hoc scopo, sive recentis, sive exsiccati, ope aceti flexilis redditi, frustum pollicem longum, & sex circiter lineas latum, sive brachio sive femori imponitur, sive furis, linteo & fascia continetur, surgit inde pruritus sensus, pars, quæ corticem habet, levissime inflammatur, & aquam fundit, altero mane remove-tur cortex, & ipsi folium hederæ, betæ, brassicæ &c. substituitur, novum corticis frustum applicatur cuti, immediate contiguæ illi, quæ priore die aquam dimise-rat, & ita continuatur, usque dum iterum ad primum locum perventum fuerit; reliqua hic observanda conveniunt cum eis, quæ circa fonticulos obtinere solent. Auctor supra citatus egregios ejus effectus in acrimonia humorum, pertinacius manus, glandulas, oculos afficiente, affectibus pectoris, doloribus ca-pitis & lumborum, serpigine &c. adducit, inter nos quoque non pauca de ejus efficacia in morbis, quibus fonticuli alias conducere solent, exempla prostant. RUSSEL ex Corticis una uncia, cum aquæ libris duo-decim ad remanentiam octo decocta, & quater de die ad uncias octo epota, in nodis venereis ossium ma-xime, eximios effectus vidit.

PIPER vid. *Aromata*.

PYRETHRUM, *πύρεθρον*. Recipimus Radices, quæ aliquot pollices longæ sunt, fibrosæ, ad caput vix incrassatum rudimenta foliorum emittunt, gryseæ, intus albæ, calamum crassitie æquant, odore nullo, sapore fervidissimo, linguam urente gaudent.

Anthemis Pyrethrum L. BLACWELL 390. Cauli-bus simplicibus unifloris distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Africa Septen-trionali. Colitur in Thuringia & ad Magdeburgum.

Extracti resinosi acerrimi $\frac{1}{20}$, aquosi acris $\frac{1}{4}$ lar-gitur. LEWIS. NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{1}{24}$.

aquosi $\frac{5}{8}$ obtinuit; CARTHEUSER hujus $\frac{3}{8}$ fere, illius $\frac{1}{24}$.

Radices, quas ex regno Tunetano adducunt, crassiores & acriores esse perhibent.

GALENO suadente, vel hodie adhuc in doloribus dentium rheumaticis masticatur, ut humor peccans evocetur; Idem oleo, cum iis infuso, spinam ante paroxysmum febrilem inungi jubet, & easdem resolutis & stupidis commendat.

* ROS SOLIS Rec. *Herbe de la Goutte, Sonnen-thau*. Vegetabilis, cujus demum Seculo XVI Auctores mentionem faciunt, prostant Folia exsiccata, parva, rotunda, hirsuta, rubra, margine fimbriato instructa, longioribus petiolis innixa, sapore acrisculo & adstringente prædita, aqua cum eis cocta salinum & acrem, qui autem non adeo fortis est, acquirit saporem.

DROSERA. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquesido sustentatam, isantheram, pentagynam & capsulam polyspermam: *Rotundifolia* L. BLACWELL 432. foliis orbiculatis gaudet.

Crescit in omni Europa.

Tribus Paracelsistica hanc plantam maximi facit, cum humorem, qui semper ex ejus folliculis exsudat, pro rore habuerint, & nescio quas vires astrales, ipsi inesse somniaverint, phthisicis eam maxime commendarunt; recentem cutim in vesiculas elevare DODONÆUS & C. BARTHOLINUS testantur, eam pabulum emortuale ovibus esse, BORRICHIVS asseverat, qui quoque observavit, aquam destillatam neutiquam flavam esse, ut Alchemici asseruerunt. Exsiccata planta resolventes forsan vires edere poterit.

* *Syrupus simplex* Paris. * *Syrupus compositus* Eorundem in asthmate humido poterit tentari.

SABADILLI SEMEN Rec. *Mexicanischer Laus-Saamen*. Constituitur a Folliculis oblongis, flavicantibus,

trilocularibus, in quibus Semina hærent nigra, acuta, fervidissimo sapore linguam ferentia.

Planta unde defumitur describit & veratri speciem esse tradit Cl. REZ, affertur ex regno Mexicano.

VAN DER BECK anno 1727 hujus medicamenti mentionem fecit, acerrima substantia, hætenus vix ad alios usus, quam ad necandos pediculos fuit adhibita, quo scopo sive Axungia recipitur, sive sub forma pulveris inspergitur, sed inde aliquem maniacum evasisse, apud Cl. PLENK lego. In affectibus nephritidis, ad drachmam unam intus sumtum, profuisse, RANSON testatur; omni mane ad drachmam dimidiam datum, interposito omni quinto die purgante fortiore tæniam curare apud Cl. SCHMUCKER reperio.

SINAPI, *Σίνιπι*, *Moutarde*, *Senf*. Ejus assumimus Semina, parva, rotunda, rubra, acerrimo sapore linguam vellicantia, & cum in pulverem reducta fuerint, etiam nares irritantia.

Sinapis nigra L. BLACWELL 446. Siliquis quadratis, glabris, cornu recto minore, distinguitur.

Passim in Europa occurrit & colitur.

Sanguinem inde cogi VERATTI monet; principia alcalina fundit. *Inst. Chem.* Lac inde cogitur, Extracti spirituosi amariusculi & oleosi $\frac{1}{16}$ largitur, aquosum Extractum dulciusculum est, oleum destillatum exhibet acerrimum, LEWIS.

Pro resolvendis humoribus ab HIPPOCRATIS ævo semper adhibebatur, optime, præeunte COLUMELLA, ad embammata recipitur, vel ratione a JOH. BAUHINO indicata, sapa conditum, cum carne comeditur, quia, viscidum attenuando & fibras stimulando, appetitum excitat & digestionem juvat. Hydropem inde sublatum, cum singulis diebus mane & vespera unum ejus cochlear deglutiretur, MEAD vidit, hypochondriacum curatum Illustris HALLER

ex *Galeria de Minerva* excitat. Ejus ad scorbutum efficacia, tam ex ordine botanico, sub quo comprehenditur, quam Rupellenfium exemplo, apud EUNDEM patet.

Extus crebro in usu est, revellendi ergo, cum fermento panis, in pastam redactum & plantis pedum applicatum, nec non scopo derivandi, in inflammationibus viscerum.

* *Confectio* Wurtemb. * *Unguentum Epispasticum alterum* Paris varia fortius rodentia vehit, quæ minus bene forma diffuente adhibentur.

STAPHIS AGRIA, *σταφίς ἀγρία*, *Uva taminea*, *herba pedicularia*. Nimis breves sunt Veterum descriptiones, ut cum certitudine, qualem plantam his nominibus intellexerint, possimus statuere. Hodie ita appellantur Semina, quæ sunt subrotunda, inferne latiore basi instructa, superne apice contracto terminata, in facie compressa linea longitudinali distincta, sub cortice rugoso, nigro, nucleum oleosum, albidum, amarum, acerrimum includunt.

Delphinium Staphis agria L. BLACWELL 265. Nectariis tetraphyllis, petalo brevioribus & foliis palmatis distinguitur.

Occurrit in Gallia Meridionali & reliqua Europa calida.

Alcohol omnem acrimoniam recipit. LEWIS. Olei unguinosi ultra $\frac{3}{16}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter, aquosi $\frac{1}{5}$ fere NEUMANN obtinuit.

Canem inde convulsam & ejus primas vias inflammatas vidit HILLEFELD.

A medicamenti acerrimi usu interno, omnino abstinendum, nec tuto apophlegmatizantibus admiscetur, cum os facile posset inflammari, olim ad phœnigmos recipiebatur, hodie unguentis contra pediculos adjicitur.

* TIGLIA GRANA Recent. *Pignons d'Indes*, *Pur-*

girkörner. Mediam inter utramque Cataputiam magnitudinem habent, obtuse triangularia, una facie plana instructa, sub cortice nigro, flavo rufescente, variegato, includunt nucleum, eadem acrimonia ac nuclei cataputiarum instructum, tenerrima cuticula tectum.

Croton Tiglium L. Caule arboreo, foliis ovatis, glabris distinguitur.

Crescit in India.

Ratione virium omnino cum feminibus Cataputiæ conveniunt, primus MONARDES eorum sub nomine *Pinearum Purgantium* meminit.

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES, *κανθαρίδες*, sunt infecta corpore oblongo, toto viridi, aureo, capite duabus antennis nigris instructo, elythris viridibus, flexilibus, multis striis distinctis & alis fuscis prædita; singula tria circiter grana pondere æquant.

MELOE. Alas quatuor superiores crustaceas, flexiles, antennis filiformes articulatas, caput gibbum, thoracem subrotundum, non marginatum habet: *Vesicatorius* L. elythris longitudine corporis alas tegentibus, corpore viridi & antennis nigris distinguitur.

Per omnem Europam occurrit, præter maxime Septentrionalem.

Artis nostræ Patres non Vesicarium, sed Cichorei Meloen nigrum, & cujus elythræ fasciis latis percurruntur, in usum traxisse, post IMPERATUM, Ill. LINNÆUS evicit.

Varias arbores, ligustra maxime, salices & fraxinos inhabitant, tempore meridiano sese sub terram condunt, Junio mense maxime occurrunt & propagationi gentis prospiciunt, hac peracta per omnem reliquam annum frustra quærantur.

Arbores istas concutiendo colliguntur, & in cli-
bano optime exsiccantur.

Tam aqua, quam spiritus vini earum vires pro-
prias recipiunt. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituo-
si $\frac{1}{17}$, JÆGER, Extracti aquosi $\frac{1}{5}$ circiter, spirituo-
 $\frac{1}{2}$ VERATTI, $\frac{1}{3}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{12}$ olei empyreu-
matici, ultra $\frac{1}{12}$ falis volatilis, Extracti aquosi fere
 $\frac{1}{2}$, ultra $\frac{1}{5}$ spirituo-
si NEUMANN, obtinuerunt. Extra-
ctum spirituosum vesicas excitare, omnes consen-
tiunt, aquosum nequaquam, VERATTI, ALEXAN-
DER & NEUMANN, contrarium se expertum esse JÆGER
asseverat. Salem volatilem nullas cantharidum vires
possidere, post BORRICHIIUM ego iteratis experimentis
vidi. Mihi spiritus urinosi ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreu-
matici ad $\frac{1}{11}$, falis volatilis $\frac{1}{8}$ exhibuerunt. Sanguinem
a Cantharidibus cogi, VERATTI, contrarium autem
Cl. TRALLES vidit.

Cantharides movendæ urinæ ergo intus exhibuit
GALENUS, & earum vim diureticam BARTHOLINUS,
SPILENBERG, DE HELWIG, YONGE, WERLHOFF,
observationibus confirmarunt, contra hydropem,
ad icterum & referenda catamenia ab HIPPOCRATE
commendantur; se easdem in aqua intercute cum
successu dedisse, testantur WERLHOFF & WELSCH;
hydrophobiæ, ad monitum AVICENNÆ, feliciter op-
positæ leguntur a SPILENBERG, REIMANN & WERL-
HOFF; in gonorrhœa curanda egregios earum effe-
ctus viderunt SACHS A LEVENHEIM, HANNÆUS,
BARTHOLINUS, LISTER, WERLHOFF, MEAD,
Cl. CULLEN; medicamentum diureticum etiam
pro more aphrodisiacis est adscriptum: in universum
GREENFIELD multus est in commendando usu inter-
no horum insectorum. Cum autem cantharides in-
signi omnino acrimonia gaudeant, hinc dosi paulo
majore assumti, viam alimentariam rodunt & inflam-
mant, adscripti hinc ab omni retro ætate venenis;

sed propria quoque, qua gaudent vi, humorum ad renes affluxum augendi, ischurias, nephritides, mictum cruentum excitasse, observatum est. Cl. RUMPEL plures observationes collegit circa noxa a cantharidibus intus sumtis, præcipuæ earum apud CICERONEM, PLINIUM, LANG, HILDANUM, FORESTUM, BONETTUM, GULDENKLEE, PARÉ, LENTILIUM, Ill. LINNÆUM, TRALLES *de usu vesicant.* &c. occurrunt. HIPPOCRATES tres ad quatuor, ablatis capitibus, pedibus & alis, tanquam partibus minus efficacibus, commendat pro dosi id, quod, notante BRASSAVOLA, sex vel octo grana æquat; circa medicamentum heroicum optime placet WERLHOFFI ratio, qui granum unum una vice dedit, & id quovis quadrihorio repetiit.

Extus ad decem granorum dosin ab HIPPOCRATE, ad pessaria, in mensibus obstructis, suffocatione hysterica & hydrope adhibebantur, easdem, vesicas excitandi ergo, primos ARCHIGENEM & Cl. ARETÆUM adhibuisse, LE CLERC monet, ut ab earum applicatione surgentes dolores & inflammatio minuantur, easdem vehiculo emolliente excipere, illisque camphoram adjicere solent, sed cum etiam extus applicatæ non raro evidenter in renes agere observentur, & justo major earum quantitas & dolores nimios & ulcerationem nimis magnam excitare queat, hinc etiam, dum extus imponuntur, justus earum modus servandus est, qui nunquam drachmam dimidiam debet excedere, pro ægri ætate, temperamento, morbo &c. etiam non raro imminuendus; minus hinc placet mos, quo unum emplastrum vesicatorium officinale habent, quod indiscriminatim omnibus & in omni casu adhibetur, omnino Medici monendi, ut, quoties tali medicamento opus habent, justam dosin cum aliquo emplastro emolliente officinali & quadam camphoræ portione ex tempore misceri jubeant, & cum pru-

dentissime licet cuti admotæ, tamen non raro spasmos in renibus excitent, nunquam in morbis, ubi hæc viscera laborant, debent in usum trahi, atque semper ad manus sint medicamentaj, quæ spasmos excitatos valeant sopire, necesse est.

Emplastrum Epispasticum Paris. *Vesicatorium* Wurtemb. & Nostrat. Ultimi Augustanos sequuntur, qui sine necessitate prolixiorem præscriptionem habent, $\frac{1}{4}$ Cantharidum recipiunt, Wurtembergensium compositio se commendat simplicitate, earum $\frac{1}{5}$ circiter vehit, Parisina propius ad dropaces Veterum accedit, Cantharidum $\frac{1}{5}$ circiter, & $\frac{1}{40}$ Euphorbii continet, nec Camphoram habet. DICKSON & FOTHERGILL varias observationes habent de hujus emplastri, ossi sacro impositi, efficacia ad incontinentiam urinæ curandam: * *Pasta Epispastica* Paris. formatur a Cantharidibus, quintuplo circiter fermenti panis exceptis; hac ratione in Italia maxime vesicas excitant, illa inter nos apud ruricolos interdum obtinet: * *Unguentum Epispasticum* Paris. minus laudandum, cum unguenta se facile nimis diffundant: * *Tinctura Cantharidum* Edinburg.

* FORMICA, *μύρμηξ*, *μύρμηξ*, *Fourmi*, *Ameise*. Est Insectum parvum, oblongum, sex pedibus instructum & duabus antennis, totum exiguis pilis obfessum, colore sive nigro sive rufo instructum, ejus larva est cylindroidea, albo colore gaudet, & vulgo sub nomine ovi solet venire, *Rufa*, *Fusca*, *Nigra* L. in usum trahuntur, squammula thoraci & abdomini interjecta gaudent, mares & feminæ quatuor alis membranaceis instruuntur.

Formicas acido scatere docet formicetorum odor, dolor & ardor, quo afficitur manus illis immissa, analysis chemica denique.

Obtinui inde spiritus acidi $\frac{3}{8}$, alcalini ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreumatici $\frac{1}{43}$. NEUMANN autem spiritus

acidi $\frac{5}{11}$, urinosi ultra $\frac{1}{4}$, olei empyreumatici $\frac{1}{8}$ al-
legat, qui quoque Oleum odoratum accepit, &
MARGRAFF Oleum unguinosum.

Recentior demum ætas formicas in usum recepit,
per se nunquam adhibentur, formiceta facculo inclusa
applicant partibus, quas irritare volunt, maxime
membris paralyticis, aut balneis adjiciunt.

* *Aqua Magnanimitatis* KUNRATH variis aromatibus,
ad præscriptum HOFFMANN, instructa prostat, quæ de
ejus vi heroes audaces reddendi prædicantur, nostris
temporibus nauseam movent, nec multum ejus vir-
tuti aphrodisiacæ prudentiores tribuunt, extus ro-
borandi ergo poterit adhiberi & ad membra paraly-
tica: præstare videtur *Spiritu Formicarum* Hamburg.
qui etiam in frequenti usu est ad membra rheumati-
ca: *Ol. Infus. NIC. PRÆP.* stimulandi ergo adhibetur,
ipsi omnino oleum ex formicis expressum videtur
præferendum esse.

* SCORPIUS, *σκorpion*. Hoc nomine recipitur in-
ter nos animal parvum, quod raro ad pollicarem
magnitudinem ascendit, & cujus fronti utrinque una
antenna adhæret, ex variis articulis constans, in
appendicem, quæ chela est, terminata, cauda in-
structum ex articulis efformata, & in aculeum arcua-
tum abeunte. Ad nos juniores, qui vix aliquot lineas
æquant, ex Italia afferuntur, & hos oleo olivarum
conditos Pharmacopolæ asservant, colorem argen-
teum habere solent, quia juniores ad nos mittuntur,
adulti enim has exuvias deposuerunt, & colorem
rufum & fuscum habent.

SCORPIUS habitu aptero, antennis cheliformibus
& cauda aculeata gaudet: *Europæus* L. non audeo
ejus characterem specificum determinare, cum Illustr.
LINNÆUS pectinibus varium numerum dentium ad-
scribat, & accuratissimus ROESEL etiam pauciores
numeret.

Scorpium animal venenatum esse, & ejus ictum occidere, vulgo perhibent, Europæum autem non venenatum esse, PLINIUS jam monet, & observationibus confirmant REDI, FALLOPIUS, VALISNERI, MAUPERTUIS & MORGAGNI qui justissime asserit, symptomata, quæ a morfu scorpionum orta fuisse leguntur, sive soli imaginationi, timore turbatæ deberi, sive quod casu ictus aliquem grandiore nervum tetigerit. Scorpiones autem Orientales omnino venenum vehere, itineraria docent, & Græcorum æque ac Arabum observata.

Oleum Scorpionum simplex MESUE, & vulgare ad ictum scorpionum remedium esse reputatur, & omni veneno, ipsi quoque pesti, auxilio esse, creditum fuit, id quod se aliquoties expertum esse, MONARDES non erubescit affirmare, regioni lumbari illitum, aut urethræ injectum, calculum renum & vesicæ frangere somniarunt Arabes. * *Oleum compositum* MATTHIOLI absurda compositio.

VIPERA, ἐχίδνα. Est Serpentis genus, quod ut plurimum pollicem crassum & sesquipedem longum est, cervice parva & angusta, & capite compresso gaudet, cauda tereti, dorso flavescente & cujus medium squammæ rhomboideæ gryseæ, maculis nigris notatæ, in catenam quasi ordinatæ distinguunt, latera utrinque alba sunt, venter totus scutis transversalibus nigris tectus est, cauda conica acute terminatur, odore proprio gaudet, sapore nullo.

Pro variis regionibus variæ COLUBRI, qui scutis abdominalibus & squammis subcaudalibus gaudet, species adhibentur, cum numerus scutorum incertus sit, cum KLEIN species quæ proprie Viperæ dicuntur, dentibus ganglymoideis, & singulas habitu & colore distinguere, erit consultum. *Berus* L. fusco-canescens est & linea dorsali atra, repando-dentata instruitur; passim in Europa etiam in Suecia occur-

rit, nos, cum Alfatia nullos habeat, ex Helvetia vel Comitatu Burgundiæ eos accersimus: *Vipera* L. corpore in medio crassiore, fere quadrato, abdomine albo, dorso ex ferrugineo albo, maculis intensius ferrugineis notato, distinguitur: ex Ægypto Venetias mitti, pro paranda theriaca, testatur HASSELLQUIST: LOEFLING autem monet, in Hispania adhiberi *Ammodytem* L. cujus caput exiguæ squamulæ tegunt, cauda perbrevis est & rostrum instar cornu erectum.

Gelatinæ $\frac{1}{4}$ viridescentis, pellucidæ, jucundissimæ obtinuit BECCARI, qui etiam vidit Jus Viperarum, feri coagulum morari. HOMBERG $\frac{2}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{7}$ Olei, $\frac{1}{29}$ salis volatilis inde elicuit; Ego $\frac{1}{16}$ gelatinæ siccæ, $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{64}$ Olei, $\frac{1}{8}$ salis volatilis nactus sum.

Viperæ ictum homini mortem inferre, nullo non tempore notum fuit, MEAD, quo nemo accuratius phænomena, hunc ictum excipientia, descripsit, ex eo dolorem acutum in parte vulnerata surgere & tumorem, primo inflammatorium, deinde gangræno-deum, qui gradatim ad partes vicinas serpit, insequi affectus cordis, qui semper gangrænam solent comitari, ventriculum biliosa per vomitum ejicere, colorem icteritium per omne corpus diffundi, de quo tamen aliæ observationes tacent, monet. Quid sit id ipsum, quod adeo perniciosum reddit viperæ morsum, nec dum liquet, illud in vesicula retro dentes hæerere, post ABBATIUM vulgo tradere solent, sed patet REDI & MEAD experimentis, liquorem in hac vesicula hærentem neutiquam venenatam esse, sed talem demum evadere, quando vulneri instillatur.

Primus NICANDER viperas medicamento cuidam contra venenum adjecit, eas in famosum suum antidotum recepit ANDROMACHUS, & illud etiam ab eis denominavit, inde per longum tempus viperas me-

dicamentis contra venena facientibus annumerarunt, virtutem vana theoria nixam, nulla experientia confirmavit; magis autem liquet, earundem efficacia, morbis cutaneis, etiam gravissimis, medendi a MUSA apud PLINIUM, GALENO, ARETÆO, RHASES, GATINARIA, PORPHYRIO, MEAD & CL. HAEN laudata & observationibus probata, præter hæc, duo ultimi egregii Medici viderunt, inde non levem opem afferri etiam ulceribus internis. Primi, qui viperas hominibus exhibuerunt Medici, eas ex aqua coctas, in modum piscium edendas propinarunt; medii ævi Auctores, ridendo omnino consilio, easdem gentis gallinacæ pabulo adjecerunt, & ita pasta animalia assumi jusserunt; optima ratio est, quando vipera, unde caput & caudam rejicere solent, cum carne fere destituantur, in frustra secta, cum juris pulli libris duabus ad remanentiam libræ unius coquitur, colatura mane assumitur, & talis juris usus per tres septimanas continuatur; interdum etiam adhuc alia medicamenta indicationi respondentia, juri solent addere.

Axungia est unguinosa, consistentiam olei spissiusculi & colorem flavum habet, a PLATEARIO ad paralyfin, a LUDOVICI, WEDEL & SLOANE ad oculorum pustulas & profunda ulcera multum commendatur.

* *Pulvis Viperarum* Parisini, præeunte MICHAEL DE FABIIS, truncos, corda & jecinora in pulverem redigunt, Wurtemberg. solos truncos: *Sal volatilis* WEPFER, magnarum litium inter TACHENIUM & ZWOELFFER auctor, vix aliquid proprii præ aliis congeneribus videtur habere: * *Spiritus* Paris. * *Oleum* Paris. *Jus* & * *Gelatina* semper recens debet parari: * *Syrupus de Viperis roborans* Paris. vires roborantes ab aromatibus habet: * *Trochisci de Vipera* GALEN. unice pro paranda Theriaca asservantur.

Viperis

Viperis interdum serpentes substituunt, a quorum tamen * *Exuviis* & * *Axungia*, quæ officinales sunt, nihil proprii expecto.

2. FOSSILIA.

ARSENICUM Latin. Barbar. Est substantia salina, quæ, si pura est, albo colore gaudet, linguæ levem acrem saporem imprimit, debita ratione fusa in formam semimetallicam, colore, qui plumbeo magis nigricat, instructam abit, volatilis, supra carbonem in fumum album, qui allium redolet, resolvitur, cupro maculam albam affricat, in omnibus menstruis, ipsa aqua quoque, notante jam WEPFER, solubilis.

Reperitur Arsenicum I. Nativum, 1) sub forma mineræ A. ex squammis sibi invicem incumben- tibus efformatæ, *Arsenicum testaceum* L. *Cobaltum testaceum* Auctorum. B. ex fibris paralele decurrentibus, friabilibus, *Arsenicum nativum friabile* & *porosum* CRONST. *Arsenicum nigrum* WALLER. *Fliegenstein*. 2) sub forma terræ, *Calx Arsenici nativa* CRONST. *Terra Arsenicalis* WALLER. *Schwaben*. 3) sub forma crystallorum albarum, *Arsenicum nudum* L. II. Cum aliis substantiis in proprias glebas concretum, 1) lapideas A. flavas ἀρσενικόν, ἀρσενικόν, *Auripigmentum* Veterum & Recentiorum, *Pyrites Auripigmentum* L. *Orpiment* B. rubras σανδράχην, *Sandracha* Veterum, *Rauschgelb*, utrumque sulphur vehere evictum est, 2) mineras, in quibus A. metallis adhæret, passim dictas B. Cobalto unitum in variis hujus speciebus, C. cum Niccolo. *Cuprum Nicolai*, *Kupfernickel*, *Cuprum Nickleum* L.

Occurrit ubique per Europam.

Quomodo in Saxonia Arsenicum ex mineris colligatur, & ut album evadat, depuretur, recenset

ROESEL, nec alia ratione quam depuratum solet in usum recipi.

Arsenicum album, cujus prima mentio apud AVICENNAM occurrit, vires insigniter rodentes edere, ab eodem etiam parcius assumpto, summos per ventrem dolores, intumescuntiam abdominis, nec raro lividum colorem hinc inde per habitum corporis surgere, gangræna tandem & convulsionibus mori homines, vel nimis frequentes experientiæ docuerunt, ex innumeris observatoribus WEPFER, MÜLLER, HOFFMANN, WOLFF, ETTMÜLLER, HENCKEL, STAHL, BONETTUM, FORESTUM, GULDENKLEE, SPROEGEL, MORGAGNI allegasse sufficiat. Sed etiam extus applicatum, non modo partes, quibus imponitur, rodere, sed quoque resorberi, & æque tristes effectus, ac si deglutitum fuisset, excitare WEPFER, HILDANUS, AMATUS LUSITANUS, HEIMREICH, HODGES, DIEMERBROECK, ANGELUS SALA, DEGNER, SPROEGEL viderunt. Pessimum autem licet venenum Arsenicum per omnem ætatem habitum fuerit, extiterunt tamen nunquam non homines satis audaces, qui illud tam intus quam extus adhibuerunt, AVICENNA ad varios morbos internos suadet id potandum, quem WIRTH Archiatrum Hungarum sequutum esse, LANG testatur; MYREPSUS in Antidotum Persicum, quod contra febres laudat, recepit; versus finem Seculi superioris, illud frequentius ad fugandas febres intermittentes præscripserunt, SLEVOGT innumeris exemplis, ejus facultatem febres intermittentes, cito, tuto & jucunde curandi, comprobata esse asserit, MOLITOR multa etiam exempla adducit, JACOBI variis observationibus probare annititur, potiuncula ex una Arsenici parte, duodecim salis alcali & centum cum octo & sexaginta partibus aquæ, ter de die ægroto exhibita, febres curatas fuisse. Externe Arsenicalia GA-

LENUS ad morbos splenis & sub forma clysmatis dysentericis, commendat, Seculo XIII illud ad carcinomata adhibere cœperunt, GUIDONE & THEODORICO auctoribus. Mitto illos, qui arsenicalibus, septicis scopo promiscue usi sunt, aut illud, præeunte CARPO, tanquam amuletum contra pestem adhibuerunt. Corpus de cujus tristissimis effectibus redundant Observatorum libri, ego saltem nunquam vellem in usum trahere, maxime cum ne unica quidem proftet fida observatio, illud in morbis, ad quos laudatur, plus præstitisse, quam medicamenta multo securiora, ejus usus absurdissimis theoriis nitatur, aut male intellectis Veterum locis, ut HEIMREICH ostendit. Et licet lubenter concedam, sulphur ejus virulentiam corrigere & hinc Auripigmentum, Sandaracham &c. mitiora esse Arsenico albo, id quod etiam HOFFMANN experimentis probat, nulli tamen vellem auctor esse, ut vel hæc in usum trahat, usque dum certissimis experimentis evictum sit, quod aliis magis securis medicamentis præstent.

* *Magnes Arsenicalis* ANGEL. SALÆ paratur pro
 * *Emplastro Magnetico* HARTMANN, quod bubonibus pestilentialibus imponi jubetur, veneni extrahendi ergo, JUNGKEN, se illud in quartana lienis regioni impositum & in hernia incarcerata valde proficuum expertum esse, asserit: * *Arsenicum rubrum* & * *Arsenicum citrinum* vid. *Inst. Chem.*

CUPRUM Lat. Barb. χαλκός, Æs Veter. Cuivre, Kupfer. Est Metallum rubrum, odore proprio, sapore multum nauseoso instructum, quod fustum pulcherrimo colore corruscat, sensim ignitum iridis colores optime refert, præ reliquis metallis minus nobilibus tardius ignis ope in calcem abit & tunc Æs Ustum dicitur, id quod mallei ictibus ab ære decutitur Squamma Æris appellatur; ab omnibus menstruis solubile, ejus superficies ab aëre in crocum

viridem vertitur, *Æruginem* dictum, ad aquam est: 9: 1.

Cuprum reperitur I. Nativum 1) sub forma sicca, *Cuprum Nativum* Auctorum, 2) sub forma liquida, *Aqua Cementatoria* Auctorum, unde *Cuprum Cementatorium* Auctorum, *Præcipitatum* L. obtinetur. II. sub forma terræ 1) laxæ a) cæruleæ *Ceruleum montanum* Auctorum, β) viridis *Viride montanum* Auctorum, *Ærugo nativa* WALLER. *Terra viridis* WURTEMBERG. 2) induratae a) viridis α) mollioris *Chrysocolia* PLIN. *Atlas*-vel *Sammet-Erz*, β) polituram admittentis *Malachites* PLIN. b) cæruleæ *Lapis Armenus* Auctorum, c) rubræ *Cuprum rubrum* L. III. sub forma mineræ 1) ex rufo cærulescentis *Cuprum vitratum* L. 2) gryseæ *Cuprum cinereum* L. 3) albidæ *Cuprum albidum* L. 4) fulvæ *Minera cupri hepatica* WALLER. 5) flavæ *Cuprum fulvum* L. *Kupfer-Kies*. 6) variis coloribus cæruleo maxime & viridi ludentis *Cuprum purpureum* L. *Minera cupri viridescens* WALLER. Præterea *Æs* etiam in variis mineris argenti occurrit.

Satis copiose cuprum per Europam passim obtinet.

Cuprum vires rodentes edere, jam GALENUS monet, & præparatis inde conflatis, extus ad consumendas carnes, quæ præter naturam surgunt, ab omni tempore Chirurghi usi sunt, nulli igitur miramur, idem intus assumptum, pro varia, qua recipitur dosi, mox cardialgias & nauseam, mox vomitus & alvi secessus, mox graviora quoque mala excitasse. Licet itaque apud antiquissimas jam gentes æris usus ad supellectilem etiam cibariam obtinuerit, certum tamen est, eas propriis artificiis fuisse usas, quibus impedirent, ne edulia a metallo inquinarentur, & omnino non satis caute in hac ipsa re possumus versari, cum adeo multa exempla gravissimorum symptomatum a contagio æneo excitatorum prostant, ex

innumeris frequentia modo adduco : Cibos in vasis cupreis, viridi æris infici, & viride æris venenum esse, AVICENNA monet, LEDEL & TACHENIUS inde vomitus & secessus cieri observaverunt, LANZONIUS dirum vomitum, dolores, alvi secessus ab eduliis in cupreis vasis coctis surgere, variis experientiis docet, MAUCHART insignes inde ortos vomitus & ipsam mortem adducit, cui TESTI observatio accedit, MISSA plura exempla allegat de effectibus venenatis & ipsa morte inde excitatis, COSNIER & FABAS acutissimos dolores & convulsiones enarrant, in cœnobio Angelimontano vix non omnes conventuales colica Pictonum affectos, unum etiam mortuum esse, ob cibum ex supellectili ænea, unde stannum derafum erat, assumtum, SCHEUCHZER enarrat, similem de monasterio Beinvilenfi historiam Cl. ZWINGER allegat & de monasterio Neuenburgensi HUEBER, Cl. RAMSAY plures inde convulsos & delirantes adducit, Idem, scorbutum classicorum a supellectile ænea, qua utuntur, derivare annitur, non pauca etiam inter nos de his noxis occurrunt exempla. Tot cum prostant documenta de deleterio cupri effectū in corpus humanum, quis credet, quod tamen extiterint Auctores, qui illud innoxie ad vasa cibaria adhiberi posse propriis dissertationibus voluerint evincere. Imo prudentes Chirurghi medicamento, quod dum rodit, etiam simul adstringit, ne quidem extus utuntur, & si intus sumtum, medicatum unquam effectum edidit, idem ab omni alio drastico, validas excretiones excitante, omnino quoque surrexisset.

* *Æs Ustum*, χαλκὸς κεκαυμένον Diosc. varia ratione solet præparari, id quod falsia recipit etiam inde magis rodens evadit, cum id cui sulphur adjicitur, ad indolem vitrioli cærulei vergat; ab eo non abludit

* *Crocus Veneris* Wurtemb. *Ærugo*, τὸς, *Verd de*

Gris, *Grünspan* Conf. *Instit. Chem.* ut fordes in ulceribus cacoëtheis surgentes consumantur, olim adhibebatur. *Flores Aëris*, *Æs viride crystallisatum* BASIL. VALENT. ad pictorios potius, quam ad medicatos usus adhibentur: * *Spiritus Veneris* LEMERY nauseoso medicamento, aliis rationibus paratum acetum concentratum substituitur, excitandi ergo naribus admovetur: *Unguentum Ægyptiacum*, apud veteres emplastra & unguenta, quæ æs habebant, ab Ægypto solebant denominare, ea ad medicamenta uterina externa HIPPOCRATES recipiebat, id quod hodie prostat, MESUE præscripsit, ad ulcera sordida & fistulosa usurpatur, ut fordes consumat & ulteriorem corruptionem impediat, ad ulcera oris a quibusdam etiam adhibetur, quos ego saltem sequi nollem: * *Unguentum purpureum* WURZ Ægyptiaco minus septicum, magis adstringens est: * COLLYRIUM LANFRANCI auripigmentum etiam recipit, rodens valde medicamentum, cautissime in morbis oculorum usurpandum, commendatur quoque ad ulcera venerea: *Aqua Ophthalmica sapphirina Pharm. Batean.* ad dissipandam ophthalmiam laudatur: * *Balsamum viride Metensium* DU CLOS abstergendi ergo ad ulcera adhibetur, unguento Ægyptiaco mitius est: * *Ens Veneris* vid. *Instit. Chem.*

CAP. V.

SOPIENTIA.

§. 42.

Medicamenta, quæ nimix irritabilitati medentur sub *Sopientium* nomine venire solent: illa quæ stimulum enervando agunt, hujus loci non sunt, nec hic recensemus medicamenta, quæ tensionem

minuendo, irritabilitatem quoque moderantur, *Παρεν-
 νομα*, *Lenientia* dicta, illa enim sub Emollientium
 titulo fuerunt tractata, Refrigerantia quoque, quæ
 circulationem imminuendo omnino huc faciunt,
 jam passim fuerunt indicata, hic illa modo considera-
 mus, quæ ob arctissimum inter irritabilitatem & vim
 sentiendi intercedentem nexum, hanc imminuendo,
 illam quoque minorem reddunt. A nimia irritabili-
 tate, cum & dolores & spasmi surgant, hæc me-
 dicamenta *Antispasmodica* & *Αῶσνα* solent appel-
 lari, illa, quæ sensus & motus ita inhihent, ut
 somnum producant, *Hypnotica* dicuntur; *Narcotica*
 autem ea, quæ sensorium commune adeo turbant, ut
 & sensus interni lædantur. Indicantur Sopiencia,
 cum dolores urgent, aut nimix vigilix, circulatio ju-
 stum modum excedit, aut motus involuntarii membra
 agitant, sive obrigere faciunt; exulare autem debent,
 quando vasa encephali humoribus turgent, in illis
 morborum periodis, ubi humores coquuntur, nec
 non quando evacuationem criticam molitur Natura.
 Tandem quoque apud infantes & debiles cautissimus
 debet eorum usus esse.

α. VEGETABILIA.

ACONITUM, *ἀκόνιτον*, *Napellus* Arab. *Eisenhütlein*.
 Ejus Folia hodie in usus medicatos recipiuntur, quæ
 longa sunt, lacinjiis profundioribus denuo divisis secta,
 inferne nervis eminentibus percursa, glabra viridi
 nigrore splendentia, inodora, recentia, aliquo ex
 quo gustata fuerunt tempore elapso, acrimoniam sat
 evidentem produnt, exsiccata insipida sunt.

ACONITUM. Corollam pentapetalam irregularem
 habet, petalo supremo cucullato duobus nectariis
 cochleariformibus imminente, polyantheram; sty-
 los aliquot, & his respondentes capsulas habet: *Na-*

pellus L. BLACWELL 561. laciniis eundo latefcentibus, glabris, agnoscitur.

Crescit in montibus altioribus Europæ, præter maxime Septentrionalem.

Succus, colore spissiore cerevisiam refert, odorem ingratum spirat, saporem acrem habet, dum ad consistentiam Extracti evaporatur, ad nonam sui ponderis partem redit, & hac ratione inspissatus, salsum & leviter acrem saporem habet, odorem autem virosum, humidum etiam ex aëre attrahit; Folia, cum aqua si extrahuntur, sui ponderis dimidium circiter Extracti aquosi, fatui, vix olidi sistunt, cum spiritu vini autem dant Extracti resinosi aquoso similis $\frac{1}{3}$. REINHOLD.

Veteres admodum vage Aconiti voce usi, ea diversissimas plantas, & vel Ranunculos indigarunt, nec ad liquidum deducta est SYLVATICI conjectura, quod Napellus Arabum nostra planta sit, hinc neutiquam omnes, quas Veteres de Aconito habent observationes, huc credo adducendas esse, vomuisse inde, resoluta & convulsa fuisse bruta WEPFER, HILLEFELD, SPROEGEL observarunt, qui simul viderunt, in primis viis animalium enecatorum nulla sive inflammationis sive rosionis signa adfuisse: vertigine, syncope, paralyfi, affectibus soporosis periisse latrones, quibus experimenti ergo Aconitum datum fuit, MATTHIOLUS & CASPAR BAUHINUS referunt; WILLISIUS quoque, BACO, LENTILIUS, NORÆUS exempla habent de affectibus soporosis ab eo excitatis. Qui effectus rodentes inde ortos adducunt, aut impune tanquam olus comedi tradunt, de alia omnino quam de nostra planta videntur loqui. Plantam adeo evidenter perniciosam primus Illustris STÖERCK, ad usus medicatos recipere ausus est & frequenti experientia nifus evicit, eam, si iusta exhibetur dosi, potentissime lymphæ spif-

fitudines solvere, & eandem in vasis aponeurosum & ligamentorum hærentem, ut inde transpiret, disponere, multas insuper observationes enarrat de rheumatismis etiam pertinacioribus ejus ope curatis, cum quibus etiam ROSENSTEINIANÆ & RIBEANÆ apud REINHOLD, nec non LUDWIGIANÆ conveniunt; Hallenses apud BOEHMER & ANDRÆ, Nostrates apud REINHOLD, LUDWIG & Cl. COLLIN egregios ejus effectus in arthritide viderunt, COLLIN & convulsiones fugatas adducit, Ill. STOERCK præterea ejus efficaciam circa glandulas induratas & morbos venereos, scabiem, spinam ventosam, amaurosin, anchylofin & febres intermittentes, iteratis experimentis est expertus. Succum inspissati, quem Extractum Ill. STOERCK dicit, grana duo probe miscentur cum sacchari drachmis duabus, & de hoc pulvere mane & vesperi grana decem, singulis vicibus dantur, pro ratione circumstantiarum dosis etiam augetur, & ad grana quatuor vel sex usque Extracti una vice, sine incommodo dari posse, egregius Vir vidit: Cl. KÆMPF ab essentia ex Herbæ Aconiti exsiccatae parte una, cum Spiritus Vini sex partibus digesta, ad quadraginta usque guttas data, in arthritide & glandulis induratis egregios effectus deprehendit.

ASA FOETIDA Lat. Barb. *Teufelsdreck*. Non est succus ἡ σιλφίη vel Laferis vel Laserpitii Veterum, innotuit demum inter Arabes & a Græcis, qui Seculo XII floruerunt, σκορδαλάσαρον fuit dicta, SALMASIUS contendit, Barbaros ex Lasere Asæ vocem formasse & nostrum medicamentum foetidum dixisse, cum Veterum Lafer suaveolens fuisse legerint.

Prostant autem hoc nomine frustra variæ magnitudinis, quibus color fuscus est, flavo dilutus & aliqua pelluciditas, tenacitas præterea maxima, cum sub dentibus comminuuntur, sapor leviter amarus

cum quadam acrimonia, odor virosus, alliaceus, insignis; tali ratione efformata frusta *in granis*, *en larmes* dicuntur, eadem, cum inhærent massis tenacibus, grumulosis, *Electam* constituunt, massæ autem nigricantes, siccæ, minus odoræ, paucissimis granis instructæ, *in Sorten* dicuntur.

FERULA. Flores umbellatos habet, utroque involucri instructos, & semina plana tribus striis notata: *Asa foetida* L. pinnis sinuatis, obtusis distinguitur.

Crescit in Persia.

Observante KÆMPFER unice ex fauciata radice fluit, & effluit sub forma succi lactei, qui sole exsiccat, & colorem fuscum induit; idem testatur, drachmam unam succi recentis, fortiolem odorem spirare, quam centum libræ lacrumæ inter nos prostantis.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$ circiter, spirituosus $\frac{3}{8}$ fere & ultra $\frac{1}{64}$ olei odorati exhibuit NEUMANN; Extracti resinosi parum ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER. Tam spiritus vini quam aqua, quando inde destillantur, ejus odorem recipiunt. LEWIS.

Tanquam Gummi resina, evidenti odore imbuta, humores valide resolvit & magni usus est ad omnes morbos ab obstructione viscerum oriundos, sed ipsum quod exspirat volatile & quod, observante MILLARS, omnes excretiones eorum, qui asam foetidam assumerunt, suo odore imbut, evidenter motum fluidi nervei sopit; hysteris & viris debilioribus nihil aliud pulchrius esse, quam asam foetidam in pilulas efformatam, & ter de die assumtam, testatur BOERHAAVE; MILLARS eandem infantibus in asthma convulsivo cum successu dari vidit; HIRSCHEL affectum spasmodicum inde egregie curatum adducit. Vim anthelminticam, cujus suspicionem ratio movet, WOLFF experientia confirmavit. Dosis est ad scrupulum unum aliquoties de die. Extus resolvendi ergo partibus induratis, cum successu applicatur, vel sopiendi ergo

naribus admovetur , Cl. PLENCK ejus ope multas scrophulas & indurationes vidit curatas.

* BELLADONNA Barb. *μανδραγόρας* THEOPHRAST? *ερύχνη* *μανικὸς* DIOSCORID. Ejus Folia ex ovatis acuta sunt , odoris & saporis expertia.

ATROPA. Corolla, calice quinquefido sustentata , gaudet quinquefida , isanthera , monogyna , bacca calici infidente , biloculari , polypyrena : *Belladonna* L. BLACWELL 564. caule herbaceo & foliis ovato-acutis integris agnoscitur.

Crescit in Europa præter Sueciam & regiones magis Septentrionales.

Folia destillatione spiritum ammoniacalem fundunt. ALBERTI & OETINGER.

THALIUS adducit aliquem , qui ex decocto foliorum sopore lethali fuit affectus , LAMBERGEN & Illustr. HAEN a foliorum granis duobus aut tribus cum aqua infusis , temulentiam , vertiginem , debilitatem visus surrexisse viderunt.

Mitto copiosissimas , quæ de radicum & baccarum deleterio effectû , prostant observationes.

Si quidem prioribus , post renatas in Europa literas , Seculis , nostram plantam , ut vero valde simile esse videtur , sub Solano comprehendebant , folia ejus jam diu ad usus medicatos adhibuerunt; GESNER succum baccarum interne ad sistendos alvi fluxus & dolores , nec non ad conciliandum somnum intus dedit. Folia contra cancrum JUNCKER , notantibus ALBERTI & OETINGER , LAMBERGEN , AMOREUX , MARTEAU , COLLIGNON , VAN DEN BLOCK , LUDWIG , CULLEN cum successu adhibuerunt , DARLUC insignes glandularum colli scirrhus inde curatos , & feminam tympaniticam multum inde allevatam adducit. GATAKER in ulcere cacoëtheo & doloribus nephriticis egregios ejus vidit effectus. GREDING ex Extracti partibus octo , & pulveris foliorum quinque , pilulas paravit ,

quarum sesqui granum, mane & vespera datum, pertinacissimos icteros sanavit. Foliorum siccorum scrupulus cum unciis decem aquæ infunditur, & per priores dies duæ modo Infusi uncia exhibentur, augetur dein dosis quotidie, usque dum ficcitas oris aut vertigo surgant, & ita pateat, quantitas medicamenti ut augeatur, Naturam non concedere. Externe ad cancrum jam GALENUS folia adhibuit, RAJO teste, WILLUGBY eadem extus cum successu mammis scirrhis & cancriosis imposuit.

CAMPORA vid. *Resinosa*.

CHAMOMILLA vid. *Amara*.

CICUTA, *κόνιον*, *Ciguë*, *Schierling*. Recipiuntur Folia, quæ sunt triplicato pinnata, glabra, odore nauseoso & levi sapore instructa.

CONIUM. Floribus gaudet umbellatis, utroque involucro sustentatis, feminibus convexo-planis, striatis, striis crenatis: *Maculatum* L. BLACWELL feminibus non spinosis dignoscitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi salini ultra $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosus, insipidi & inertis $\frac{1}{24}$ largitur, quod utrumque aquam ex aëre attrahit; succus ex foliis expressus, dum in Extracti consistentiam densatur, $\frac{7}{8}$ ponderis perdit, evidentius falsus, leviter nauseosus evadit, proprium & foetentem odorem spirat. Cl. EHRHARDT. Spiritum ammoniacalem, Oleum empyreumaticum, falem volatilem fundit IDEM.

Tanta cum fuerit apud Medicos per plurima secula Botanices ignorantia, ut per quam multis in usu fuerit, plantam quamlibet floribus umbellatis instructam, & unde malos effectus in corpus humanum redundare viderunt, Cicutam appellare, hinc non audeo, quæ circa Cicutam observata lego, omnia illi, quæ hodie hoc nomine venit, applicare; interim

tamen quædam ad eam spectare vix poterit negari , Cl. GUYOT a foliis affectum soporofum ortum vidit , & WATSON vertigines , comata , convulfiones , mortes , Experientiff. ERHARDT deliria & fummam debilitatem. Extus applicata per longam annorum feriem feſe inſigne reſolvens probavit , ita ut eandem quoque ad indurationes ipſorum viſcerum adhibuerint , ZORN , ruſticos folia cancro exulcerato cum ſucceſſu impoſuiſſe , teſtatur , eorum ope graviffimum præputii tumorem ab HEERS curavit , phimofi ſcirrhoideam SULZER , cataractam MAZARS DE CAZELLE , ulcera fiſtuloſa STOERCK , NOLANUS &c. tumores glandularum , ulcera cacoëthea NOLANUS &c. Noſtram plantam intus dare primus Illuſtr. STOERCK ſuſcepit , ſed non audeo dicere num illam intellexerit HIPPOCRATES & GALENUS , qui κρόνον intus dederunt , & num RENEAULME Cicuta , cujus radicem ad drachmam unam contra obſtructiones dedit , huc pertineat , an illa quam PETRUS SPANUS Seculi XIII Medicus , qui tandem ſub nomine JOHANNIS XXI. ſolium papale conſcendit , contra epilepſiam commendavit , monente NOLANO ; Illuſtris Viri auctoritate commoti Medici , eam paſſim in uſum trahere cœperunt , & nunc copioſiſſimis & fidiſſimis obſervationibus compertum eſt , eam juſta doſi validiſſime reſolvere & obſtructiones referare , quæ non raro aliis hætenus notis medicamentis reſiſtunt , glandulas ſcirrhoſas ejus uſu reſolutas , præter copioſa apud STOERCK obſervata , DESMILLEVILLE , LANDEUTTE , MAZARS DE CAZELLE , QUERIN , Cl. RAHN , SULZER , LUDWIG fide conſtat ; cancrum inde curatum plus quam quinquageſies STOERCK vidit , & viderunt præterea LUDWIG , Cel. TISSOT , LOCHER , DE COTE , PORTE , LARROUTURE , RENARD , COSTE , MAZARS DE CAZELLE , RUTTY , NICOLSON , CULLEN , OTTMANN , ipſum uteri cancrum

nostro medicamento cessasse, testantur ENGELBERG, MOLINARIS, NOLANUS, RAHN, Exper. LAUTH, Scrophulis ab ea medelam allatam fuisse, post STOERCK, TISSOT, LUDWIG, NOLANUM, LOCHER, MARTEAU, PELET, FINANTNEVEU, MARTEAU, DE ROQUEMONT, DUPUY DE LA PORCHERIE, MAZARS DE CAZELLE, RAHN, RUTTY, FARR, spinam ventosam sublatam STOERCK, HARTMANN & HUDEMANN annotarunt, circa ulcera cacoëthea inde curata non paucis STOERCKII observationibus accedunt etiam a NOLANO, LOCHER, BIESHAAR, RAHN, RUTTY, FOTHERGILL, LAUTH, Prud. GUERIN capta, Phtisin superatam cum STOERCK, QUARIN, NOLANO, FOTHERGILL, LARROUTURE, morbos cutaneos etiam præter STOERCK, NOLANUS & FOTHERGILL viderunt, obstructions abdominales referatas, morbos ex iis surgentes fugatos, copiosissimis exemplis STOERCK probat & suis experienciis confirmant QUARIN, NOLANUS, HARTMANN & HUDEMANN, AUBRELIQUE, LOTTINGER, FARR, GUERIN, PARIS, Cl. ERHARDT; cataractam curatam STOERCK aliquoties expertus est, nec non CHEMIN & MAZARS DE CAZELLE, ophthalmiam quoque STACHER & ZIEGENHAGEN; hæmorolopiam BRIDAULT; ipsam amaurosin STOERCK; egregios effectus in omni arthritidis & rheumatismi genere multis exemplis STOERCK probat, quibus QUARIN, NOLANI, COSTE, FOTHERGILL observationes accedunt; Polypi narium curam BRIDAULT adducit; de rachitide fugata, cedemate, cephalea chronica, anginis chronicis, cardialgia, leucophlegmatia, STOERCK exempla habet; qui etiam partes sphacelatas inde separari vidit, cum successu ad morbos venereos adhibitam Cicutam non paucis exemplis STOERCK evincit, quibus etiam experientiæ QUARIN, NOLANI, HARTMANN & HUDEMANN, LANGE & LOCHER accedunt; epilepsiam

profligasse STOERCK, asciten GUERIN, apoplexiam & furditatem, PARIS viderunt.

Tanta testium nube evictam præstantiam Cicutæ, nequaquam evertunt observationes, quibus sine successu adhibitam fuisse memoratur, illæ partim evidenter ostendunt animum pruritu Illustri STOERCK contradicendi agitatum, partim debentur vel hodie adhuc nimis frequenter inter Medicos æque ac Pharmacopœos obtinenti Botanices ignorantia, qua factum, ut genuina Cicuta adhibita non fuerit, partim Cicuta id commune habet cum præstantissimis quibuscunque medicamentis, quod non semper auxilium afferat, variis causis impedita, quæ nos latent.

Cum primum Cicutam intus dare cœperint, succum ex foliis expressum prudenter inspissatum & tantum foliorum in pulverem tritorum temperatum, ut humiditatem non ulterius ex aëre hauriret, ad duo grana, bis de die exhibere, & hanc dosin frequentibus diebus augere solebant, ad drachmas sex usque una vice quosdam Medicos ascendisse, apud STOERCK reperio; optima ratio videtur esse, quando primis diebus quatuor grana pro dosi dantur, aliquot granis dosi augetur & ita continuatur, usque dum evidens morbi levamen adesse videamus, eadem tunc dosi per octiduum pergimus, denuo eandem aucturi, usque dum morbus totus fugatus sit. Cicutam præterea non male sub forma Infusi, sive succi expressi exhibitam fuisse reperio, optimo consilio usui interno, externus quoque jungitur.

Emplastrum de Cicuta CRESCENTIENSIS, addito Gummi Ammoniaco, efficacius reddere conatus est. Validum omnino resolvens, quod etiam cum successu hypochondriis imponitur, sub quibus viscera indurata jacent, ipsos pedum clavos inde curatos vidit HIL-

DANUS; * *Oleum per infusionem & coctionem paratum.* Paris.

CROCUS vid. *Aromata.*

CYNOGLOSSUM vid. *Emollientia.*

* HYOSCYAMUS, ὁσνύαμϙ, *Jusquiamus* Lat. Barb. *Jusquiame*, *Bilsam.* Folia & Semina solent recipere.

Folia oblonga sunt, multis & magnis finibus excisa, lanugine alba obfusa & odorem virulentum spirant.

Semina parva sunt, rotunda, inodora, rugosa.

Hroscramus. Corolla irregulari quinquefida, calice quadrifido sustentata gaudet, pentanthera, monogyna, capsula cujus operculum horizontaliter dehiscit: *Niger* L. BLACWELL 550. foliis sinuatis sessilibus distinguitur. Diversum esse ab Hyoscyamo nigro Veterum, in *Dissertat. de Plantis venenatis Alsatie* ostendi.

Crescit per omnem Europam.

Licet deliria, caliginem, affectus soporosos, convulsiones, mortem inde surrexisse BORELLI, S. PAULI, SCHULZ, RYSER, HUNERWOLFF, ALBERTI, CAMERARI, GASSENDI, CLAUDER, BUCHNER, PATOUILLART, GMELIN, LA SERRE, GRÜNWALD, CHEVALIER, BERTRAND, A NAVIER, MATTHIOLI, ALEXANDRINI, FABRI, SLOANE, ERHARD, PLANCHON, HALLER, HAMILTON &c. observationibus constet, ab omni tamen tempore extiterunt Medici, qui illum vel intus scopo medicato exhibere ausi sunt. SERAPION & HERACLIDES illum, teste CÆLIO AURELIANO, ægrotis dederunt deglutendum, ASCLEPIADES & GALENUS ad medicamenta interna adhibuerunt, superiorum Seculorum Medicos, Illustr. HALLER allegat, Illustris STÖERCK in vario convulsione & epilepsiæ genere, diabete spuria, melancholia, mania, hæmoptysi, tussi sicca, se illud dedisse

dedisse dicit, Cl. COLLIN in convulsionibus, GESNER in malo hyſterico, FOTHERGILL in ulcere viarum urinarum. Datur fucci inſpiſſati granum unum & hæc doſis ſæquentibus diebus augetur; ad drachmam dimidia. uſque Cl. COLLIN aſcendiſſe reperio.

Folia extus, & reſolvendi ergo, & ſcopo anodyno applicantur, ſemina HIPPOCRATES ad linimentum contra tetanum recepit, peſſime eorum fumum dentibus carioſis immittunt.

* *Oleum per infuſionem & coctionem* Pariſ. *Oleum ex ſeminibus expreſſum* DIOSCORID. hoc aliquid proprii anodynii habere, communis Auctorum conſenſus & genius ſeminum videntur ſuadere: *Emplaſtrum de Hyoſcyamo* LUDOVICI multum laudatur ad reſolvendos tumores glandularum & viſcerum, ego ad rheumatifmos, quibus ſemper unguinoſa nocent, adhibere nollem: * *Unguentum* Wurtemb.

Pariſini etiam Folia & Semina *Hyoſcyami albi* L. foliis petiolatis, ſinuatis, minoribus, nulla lana gaudentibus diſtincti, recipiunt, Europæ meridionalis civis, quorum autem effectus in corpus humanum a prioribus non diverſus eſt.

MACIS vid. *Aromata*.

* MANDRAGORA, *μανδράρορα* DIOSC. *Allraun*. Commendantur a quibuſdam Radices, quæ craſſæ ſunt, longæ, creberrime biſidæ, ex cinereo-ferrugineæ, eas, quæ magis nigricant, *Fæminas* appellare ſolent, intus al bent, ſapore gaudent acri, amaricante, cui aliquid ſtyptici accedit, & odore viroſo.

Atropa Mandrogara L. BLACWELL 364. habitu acauli diſtinguitur.

Creſcit in Europa magis Meridionali & Occidentali, noſtras hyemes impunis fert.

Medicamentis narcoticis vulgo ſolet adſcribi, cum Veteres *μανδράρορα* THEOPHRASTI, cum ea, quam DIOSCORIDES habet, confuderint, nec mihi de iſtius

effectibus ulla, cui fidem habere possim, observatio innotuerit, de ejus in corpus humanum viribus nihil audeo decidere; nolo adducere, quas de ejus ad Magiam præstantia, circumferre solent fabellas. HOFFBERG ab ea, extus applicata, egregios ad tumores glandularum vidit effectus.

* *Oleum coctum* Augustan. validum medicamentum anodynum esse dicitur.

MELILOTUS vid. *Aromata*.

MOSCHATA NUX vid. *Aromata*.

PÆONIA, γλυκύσκη, παωνία, *Pivoine*, *Gichtrosen*. Radices, Flores, Semina officinas ingrediuntur.

Radices tuberosæ sunt, aliquot pollices longæ, pollicem circiter crassæ, sub cuticula ferruginea, carnem albissimam condunt, levi adstringente & nauseoso sapore, odore exiguo instructam; exsiccatae, in taleolas sectæ & cuticula privatae asservantur.

* *Florum* petala custodiuntur profunde rubra, odoris exigui, saporis nullius.

Semina subrotunda sunt, nigra & medullam albam, dulcem includunt.

PÆONIA. Corolla pentapetala, calice quinquefolio sustentata, polyanthera, tri-tetra-pentagyna & capsulis binis ad quinas usque gaudet: *Officinalis* L. BLACWELL 65, 245. foliorum laciniis latis distinguitur.

In Helvetia, Gallia meridionali & Italia sponte crescit, apud nos multum in hortis colitur, & optime nostras hyemes fert.

Radicum Extractum aquosum insipidum fere & inodorum est, spirituosum amarum & adstringens, *Florum Extractum* aquosum, austerum, & cum quadam amaritie dulce, spirituosum grate olens & saccharina dulcedine instructum deprehendit LEWIS. *Semina* $\frac{1}{4}$ *Extracti* aquosi, dulciusculi, $\frac{1}{5}$ circiter

spirituosi, grato odore & sapore gaudentis, exhibuerunt NEUMANN, Radices autem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituiosi.

HIPPOCRATES & radices & femina, tanquam medicamenta uterina, nec non ad referendas viscerum obstructions, adhibuit, GALENUS fabulam de radice, e collo suspensa, qua epilepsia curata fuit, recenset, sicque occasionem dedit, ut hæc radix insequentibus seculis specificum antepilepticum esse fuerit reputata, hanc virtutem, ne unica quidem, cui fidere possemus, confirmavit experientia; eam noctu effodiendam esse, jam THEOPHRASTUS præcepit, alia absurda circa colligendi rationem addiderunt medio ævo Astrologi; femina & flores ad radices accedere sibi persuaserunt. Medicamentum, superstitione excitatum, Astrologia suffultum, evilescece cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserva* EJUSD. * *Extractum* SCHROED. *Syrupus* EJUSD. vulgo in morbis convulsivis præscribitur: * *Tabellæ sine igne* Paris. sunt trochisci ex pulvere radiceis parati.

PAPAYER, *μῆρων*. Ejus duæ species a Veterum temporibus in officinas recipiuntur; *μῆρων* nimirum *ἡμεῖς*, Papaver sativum, *Pavot*, *Magsaamen* & *μῆρων ποίας*, *Papaver Erraticum*, *Coquelicot*, *Klapprosen*.

De priori & Capita & Semina adhibemus.

Capita majuscula sunt, rotunda, operculo rotundo tecta, sub quo multa foramina hiant, quæ in totidem septa aperiuntur, odore gaudent viroso, qui per exsiccationem multum imminuitur.

Semina sive alba sunt, sive nigra, vel potius cærulescentia, exigua, odore nullo, sapore dulci instructa.

PAPAYER. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice diphylo sustentatam, polyantheram, monogynam & capsulam stigmatate radiato coronatam, sub quo multa foramina hiant: *Somniferum* L.

BLACWELL 482 & 483. foliis amplexicaulibus & incisis distinguitur.

Colitur in Oriente & passim per Europam.

Capita $\frac{1}{5}$ Extracti aquosi largiuntur : Semen spiritum urinosum fundit.

Capita turgent succo, qui ipsum opium constituit, hinc vires sopientes edunt, recentia autem præ exsiccatis, magis sunt efficacia, siccorum unum, ex aqua coquendum, pro dosi præscribitur.

Semen ab HIPPOCRATE nutrientibus adscribitur, & GALENI tempore vulgo in cibum recipiebatur, id quod etiam plures confirmant, inter quos vel PROSP. ALPINUM, DOERING, HERTODT, MATTHIOLUM, TRALLES allegasse sufficiat, & vel inter nostrates pueri illud creberrime ob dulcedinem, qua scatet, largis manipulis solent devorare, nullæ aliæ inde, quam quæ omnibus feminibus oleosis propriæ sunt, vires sunt expectandæ.

Maximam famam assecutum est ex Papavere præparatum.

Opium. Succus nimirum lacteus, quem capita Papaveris continent, inspissatus, odore viroso, sapore acri & amaro instructus, qui in panes, pugni quoque magnitudinem excedentes, formatus, ad nos adducitur; variis quisquiliis vegetabilibus hi panes tecti sunt, quas determinare non possum, id saltem moneo, quod non ad folia Papaveris, quibus opium involvi solet, pertineant.

In Natolia maxime, Persia & Ægypto paratur.

Color, quo id, quod hodie inter nos obtinet, instructum est, illud ex decocto capitum Papaveris parari, probabile reddit, & hinc *μικρόνιον* Veterum esse, id quod etiam Cel. CONDAMINE & GARCIN fide constat; Ex DILLENII & Ill. HALLER experimentis apparet, Opium, ex capitibus inter nos crescentibus paratum, æque efficax esse, ac illud, quod ex Oriente

ad nos adducitur ; Arabes Thebaicum commendarunt , quæ denominatio etiam hodie adhuc in officinis obtinet , licet prudentes non tam ad patriam , quam ad puritatem respiciant.

ALSTON Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$, aquosi $\frac{2}{3}$, quod ipsum Opium sapore & odore refert , inde obtinuit , qui etiam spiritum urinosum & salem volatilem , distillationis ope , ex eo elicuit : BUCHNER & SCHWARZ Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi ultra $\frac{1}{2}$ recensent : NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{5}{6}$ fere , aquosi ultra $\frac{5}{8}$. Aquam & spiritum vini , si ab Opio abstrahuntur , ejus odorem & saporem servare , idem tostione & coctione multum debilitari , Illustris TRALLES probat , nec non Extractum spirituosum aquoso validius agere ; sanguini admistum eum attenuat.

Parcissimum fuisse apud HIPPOCRATEM Opii usum , & illum demum inter Empiricos frequentius obtinuisse LE CLERC docet. Illud sensuum & motus muscularis organa ita obtundere , ut eorum functiones imminuantur , imo aucta ejus dosi , sensus inter nos turbari , musculos resolvi , lethali sopore opprimi homines , per omnia Secula annotatum fuit , ipsa hilaritas & audacia , quas levior ejus quantitas assumpta inducere solet , jam species delirii esse videtur. Hanc ejus vim omnis schola GALENI , non pauci quoque ex Recentioribus , a nescio qua virtute refrigerante , deduxerunt , quæ autem adeo non ipsi inest , ut potius ejus usum semper motus cordis & artieriarum incitatos excipere , Illustris TRALLES experimentis evicerit ; magis probabili ratione Opium sanguinem resolvendo , vasa hinc distendendo , encephalum & nervos premendo agere , egregii inter Recentiores Auctores contendunt , sed cum vix mente concipere queam , unum aut alterum Opii granum omnem massam humorum ita posse attenuare , ut vasa adeo distendantur , ut vicinam encephali medullam pre-

mant, hinc ejus affectus a principio vaporoso, quod nares in eodem evidentissime distinguunt, immediate a nervis ad sensorium delato, derivare non dubito, maxime si perpendo, quod hoc halituofo, sive per toffionem, sive per coctionem, abacto, opium iners evadat, quod spuma solutioni aquosæ opii supernatans & vapores ex eodem elicit, ipso in substantia exhibito, vel validius agant: ab usu Opium etiam venerem stimulari, Egregius TRALLES observavit, id quod ab ejus vi in phantasiam agendi & a calore, quem excitat, videtur pendere; ejus virtus sudorem promovendi, cum reliquas excretiones sistat, a relaxatione sphincterulorum, qui vasis cutaneis præfixi sunt, cum irritabilitate per experimenta Ill. HALLERI imminuta, unde & reliquorum viscerum excernentium functionem turbat, videtur deducenda esse.

Ex his in Opio eminentibus virtutibus patet, quanti usus sit in omnibus morbis, ubi dolores & spasmi urgent. Nemo accurate magis morbos, in quibus id cum successu datur, quam Ill. TRALLES evicit, qui, propria & optimorum Auctorum experientia nifus, monet, illud cum egregio successu addi Cortici Chinæ in curandis febribus intermittentibus; exhiberi in febre secunda variolarum, dum dolores multum vexant; in morbillis, si tussis, motus convulsivi, dolores, diarrhœa premunt; in doloribus ventriculi, valde magnis & ad omne colicæ genus, præter flatulentam; porro ad inflammationem intestinorum, ileum, herniam incarceratam, nephritidem calculosam, convulsiones & epilepsiam sine materia; vomitum & singultum sine materia; tussim catarrhalem, metastaticam, convulsivam; asthma convulsivum; palpitationem cordis ab acri aut nimia mobilitate; dysenteriam, ubi dolores intense urgent; fluxum mensium dolorificum; metum abortus, antequam hæmorrhagia surrexerit, dolores partus spurios, lochia nimia a retenta portione

secundinarum. In spafmo maxillæ inferioris, cynico & opisthotono, a largioribus ejus dofibus egregios effectus viderunt SYLVESTER, CLEPHANE MACAULAY, HUCK, FARR. Sed medicamentum fanguinem attenuans, motum humorum intendens, excretionem sistens, cerebrum maxime petens, multis etiam in morbis omnino exulare debet; ostendit Illuftris TRALLES, illo abstinendum effe in omni hæmorrhagia, in febribus continuis æque ac malignis, cephalalgia, dyfuria, rheumatismo, arthritide, odontalgia, otalgia, malo hypochondriaco, melancholia, mania, tuffi chronica, graviditate, diarrhœa, hypercatharfi, phtifi & hydrope. Monet idem egregius Auctor, & quis non videt, quod egregie moneat, illud nunquam in ufum trahendum, ubi patet, ftimulum quendam evidentem fibras irritare, infantibus quoque illud nunquam effe exhibendum.

Dofis ejus inter nos vix granum fine noxa excedit, optime fingulis horis unum granum propinatur, ufque dum ejus effectus obfervamus.

Externum Opii ufum Illuftris TRALLES in univerfum rejicit, quia incerta eft dofis, quæ de Opio, tali ratione applicato, corpus fubit, id quod in medicamento fumme heroico nequaquam negligendum eft, & quia Opium evidenti, qua pollet, acrimonia, partes, quibus imponitur, irritat, & hinc dolores potius auget, quam fedat.

Proftant porro *Oleum ex Seminibus* MESUE, Parifini duplex habent, quorum unum ex feminibus albis, alterum ex nigris exprimitur, ultimum *Huile d'Oeillet* dicitur, adeo nihil hoc oleum fanitati contrarium habet, ut pueri, teftè REICHARD, placentis ab expreffione reliquis copiofe vefcantur, eædem ad faginanda animalia multum recipiuntur: *Syrupus Papaveris albi*, *Diacodium* Veterum, Parifini, præeunte GALENO, capita rejectis feminibus recipiunt, velif-

sime anodynus, ad unciam unam & ultra potest exhiberi: * *Syrupus Diacodii* MONTAN. est præcedens, cui adhuc relaxantia adjiciuntur; huic aliquid Croci addendo parant * *Syrupum Diacodium crocatum* Viennens.

* *Aqua Generalis* Paris. ratione farraginis ingredientium, jure Theriaca liquida mereretur dici, * *Aqua Hysterica*: variae ejus præscriptiones prostant, nulla placet, Wurtembergensis præ reliquis magis carminativa est & minus humores commovet: * *Balsamum Hypnoticum* MYNSICHT. correctum recipiunt Paris. * *Balsamum Hystericum* Paris. ex foetidis & Opio constat, Nostratum potius unguentis, quam balsamis adscribendum: * *Balsamum Odontalgicum* compositioni JUNCKEN $\frac{1}{6}$ circiter Opii adjiciunt Wurt. *Diascordium* v. *Scordium*: * *Emplastrum ad dolores dentium* Nostr. * *Emplastrum Odontalgicum* Wurtemb. * *Emplastrum Stomachale* Paris. * *Essentia Anodyna* LUDOVIC. est Extractum Opii in octuplo menstrui spirituosum & acidi solutum; illa omnino præstat *Essentia Anodyna* Wurtemberg. & Nostr. quæ est Opium novem partibus aquæ cinamomi solutum: * *Essent. Antarthrit. c. Opio* HOFFMANN W. * *Essent. de scordio compos.* * *Extractum Anodynum* Wurtemb. $\frac{1}{9}$ circiter Opii habet: * *Extract. Bezoard. Camerar. W.* Extractum Opii voce Paracelsistica *Laudanum* dicitur, Parisini Extractum vinosum, Nostrates & Wurtembergenses aquosum recipiunt, hi etiam aliud ad mentem LANGELOTT parant, Opium cum aliquo liquore fermentante confermentando & inspissando & illud * *Extractum Opii* dicunt: * *Gutta Anglicæ Anodynæ* Paris. * *Laudanum hystericum* Wurtemb. $\frac{3}{4}$ Extracti Opii habet: *Laudanum liquidum* SYDENHAM, dolendum, quod egregius auctor se errore Veterum seduci passus fuerit, & calida Opio junxerit, $\frac{1}{6}$ circiter Opii vehit: * *Laudanum Opiatum* Wurtemb. * *Laudanum Uri-*

narium MICHAEL $\frac{1}{12}$ Opii habet. GORIS, cui Illustr. TRALLES assentitur, rectissime monet, opium omnibus ejus præparatis præferendum esse, quicquid ipsi corrigendi ergo adjicitur, vel iners est, vel perniciosum, rectissime hinc omnia Laudana composita exulare jubentur: *Mithridatii* compositiones, quæ hodie prostant, inter se differunt, omnes recedunt ab ea, quam nobis ex DAMOCRATE GALENUS reliquit, omnes vere theriacales, Parisinum $\frac{1}{60}$ circiter, Wurtembergense & Argentoratense $\frac{1}{30}$ Opii continet. * *Opiata Salomonis* JOUBERT inconcinnam compositionem ex aromatibus, quibus minima ratio Opii accedit, constantem descripsit: * *Orvietanum*, BATEO ab Equite TALBOT communicatum, Wurtembergenses recipiunt, Theriacam & Mithridatium & magnam adhuc alexipharmacis adscriptorum farraginem recipit; Parisini duplicem habent præscriptionem, unam *Præstantiorem* dicunt, quæ altera simplicior est; Electuaria, quæ veneno resistere credebantur, Recentes, monente PAULINI, ab Orvieta, urbe in Italiæ Romania sita, denominarunt: * PHILONIUM ROMANUM a PHILONE Tarsensi, qui AUGUSTI ævo floruit, propria elegia, stylo figurato composita, quam nobis GALENUS conservavit & explicuit, descriptum, non ad præscriptum PHILONIS, sed ad formulam NICOLAI PRÆPOSITI parum mutatum recipitur, $\frac{1}{40}$ circiter Opii & $\frac{1}{20}$ feminibus hyoscyami habet: *Pilula de Cynoglossa* vid. *Cynoglossum*: * *Pilula Solares* WILDEGANSII, inconcinnae compositionis ultra dimidium ab Opio efformatur: * *Pilula STARCKEY* seu MATTHÆI minus laudandæ, cum ex drasticis & calefaciente multum sapone terebinthinato consent, $\frac{1}{5}$ fere Opii & totidem de utroque Helleboro habent: *Pilula de Styrace* vid. *Styrax*: * *Requies* NICOLAI differt ratione ingredientium pro variis Dispensatoriis, Wurtembergenses $\frac{1}{11}$ Opii, ultra

$\frac{1}{10}$ feminis Hyoscyami condunt: * *Pulvis Absorbens* WEDEL: * *Pulvis Anodynus* LUDOVICI est Extractum Opii, cum duplo Coralliorum rubrorum mixtum; eidem Santalum rubrum adjiciendo, & Opium ad $\frac{1}{8}$ deprimendo, * *Pulvis Anodynus* CAMERARII paratur: * *Requies* NICOLAI: * *Syrupus de Karabe: Theriaca* ANDROMACHI. Inconcinna, si qua alia compositio, cujus encomia, a GALENO proprio tractatu celebrata, absurdissimis hypothesebus nituntur, quicquid virium habet, unice ab aromatibus & Opio, cujus $\frac{1}{10}$ circiter habet, pendet. Opprobrio artis omnino medicamentum contra omnes regulas bonæ compositionis impingens, a PLINIO jam reprehensum, vel hodie adhuc magno fastu adornatur, & medicina, quæ ad nullum venenum valet, pro polychresto antidoto, non modo ubi virus ingestum fuit, sed etiam in morbis, quos venenatis adscribunt, ab indocta plebe æque ac Medicis præscribitur: * *Theriaca Cælestis*. Ejus primam ideam QUERCETANUS dedit, GREIFF Pharmacopola Tubingensis auxit, inde non multum recedunt Nostrates, absurditate etiam priorem vincit; Parisini præscriptum HOFFMANN, paucis mutatis, sequuntur, $\frac{1}{20}$ Opii habet: * *Acetum Theriacale* Paris. * *Aqua theriacalis Bezoardica* MINDERER vere theriacalis: * *Aqua Theriacalis composita* Paris. * *Aqua theriacalis Simplex* Wurtemb. spiritus potius nomen meretur: * *Spiritus theriacalis* Wurtemberg. * *Spiritus theriacalis camphoratus* August. minus bene prolixissimæ compositionis medicamento, plura adhuc ingredientia adjiciuntur: * *Tinctura Bezoardica* LUDOVICI, exæstuans medicamentum, $\frac{1}{21}$ circiter Opii habet: * *Tinctura Bezoardica* MICHAELIS: * *Tinctura Odontalgica* HOFFMANN: * *Trochisci Alkekengi* vid. *Alkekengi*: * *Trochisci de Karabe* vid. *Succinum*. * *Unguentum hæmorrhoidale extemporaneum* Paris.

De Papavere Rhoeade recipiuntur petala Florum,

quæ rubra sunt, ovata, odore levi, sapore nullo instructa, & quæ aquæ, cum qua infunduntur, evidentem mucilaginem affricant.

Papaver Rhæas L. BLACWELL 560. Capsulis glabris, globosis & habitu piloso dignoscitur.

Crescit ubique, præter Europam maxime Septentrionalem.

Hi flores demum Seculo XVI ad usus medicatos videntur recepti fuisse, demulcendo & relaxando potius, quam propria vi anodyna in doloribus pectoris & abdominis, & cum acrimonia obtinet, videntur agere.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Acetum* SCHROED. * *Extractum* QUERCET. * *Conserva* SCHROED. *Syrupus* QUERCET. * *Tinctura* aquosa cum spiritu vitrioli acuta.

SOLANUM, Σιγύχνη και αιόνη, *Morelle*, *Nachtschatten*. Recipiuntur *Folia*, quæ rhomboidea sunt, petiolata, dentato-angulata, odoris expertia, nec proprius in eis eminet fapor.

Solanum Nigrum L. BLACWELL 107. habitu inermi & glabro, nec non floribus in umbellam collectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Plantam, quam Veteres oleribus adscribebant, & quæ vel hodie adhuc Indos, tanquam olere, uti, SLOANE testatur, primus ARDOINUS venenis adscripsit, ad quæ ipsam etiam post ipsum vix non omnes Auctores referunt, sed vero valde simile est, observationes, quæ de noxis inde excitatis prostant, Atropæ potius, etiam Solanum dictæ, quam Solano nostro esse adscribendas, & infusum quindecim foliorum granorum succum, ad drachmas tres datum, duas drachmas succi ex baccis expressi, sine ullo incommodo, exhibitas adduxi in Dissertatione de *Venenatis Alsatie plantis*. Folia discutiendi ergo partibus inflammatis

imponuntur, eadem egregie ad curationem mammarum induratarum facere, crebro expertus est WILGUY apud RAJUM.

* *Aqua Solani* VAL. CORD. *Oleum Solani* LEMERY ad inflammationes maxime laudatur, egregie ad ambusta conducit: *Unguentum de Solano* Nostrat. egregium medicamentum ad ambusta & ulcera antiqua.

* STRAMONIUM Recent. *Pomme épineuse*, *Stechapfel*. Folia exhibet magna, viridia, angulosa, in lacinias latas divisa, odore viroso instructa.

DATURA. Corollam habet quinqueangularem, simili calice sustentatam, regularem, isantheram, monogynam, capsulam quadrilocularem feminibus reniformibus foetam: *Stramonium* L. BLACWELL 310 fructu erecto, spinoso & foliis glaberrimis distinguitur.

Americanæ originis planta, hodie vel nimis frequens per omnem Europam occurrit.

DOEDERLIN integram familiam a Stramonio, sub crambes forma assumto, narcosi & motibus convulsivis corripit vidit, a foliis ulcusculo ad oculum impositis, paralyfin pupillæ notavit, a feminibus deliria, motus convulsivos, apoplexiam, paralyfin surrexisse BUCHNER, KRAMER, SWAINE, Cel. LOBSTEIN viderunt. Sed etiam salutares ejus effectus observarunt Auctores: Illustris STOERCK mentem alienatam eo curatam aliquoties est expertus, plures & insignes effectus aliquis Medicus in *Comment. Lips.* ODHELIUS plures observationes habet de epilepticis eo partim curatis, partim multum levaminis expertis, & BERGHII observationes adducit de delirio, spasmis abdominalibus & convulsionibus inde curatis. Datur extractum ad granum unum pro dosi & hac sensim ascendendo ad grana sex usque extenditur.

* *Oleum infusum* Paris.

B. ANIMALIA.

* ALCE, ἄλκη, *Elan*, *Elend*. Subministrat ungulas, bifidas, quemlibet animalis pedem terminantes, nigras, magnitudine & figura proxime ad bovinas accedentes, a quibus corneo, qui ad nigrum accedit, colore, & quod rase nullum foetorem spargunt, se distinguunt.

Cervus Alces L. Cornibus ad basin usque palmatis distinguitur.

In Polonia & reliqua Europa Septentrionali, nec non in Asia & America occurrit.

Extracti resinosi $\frac{1}{40}$, aquosi salini $\frac{1}{6}$ NEUMANN obtinuit.

Primus ERASMUS STELLA, qui vertente Seculo XV floruit, externum harum ungularum usum contra morbos convulsivos commendavit, sequentes Medici eas ad eundem finem etiam interne dederunt; absurdo commento nititur fabula, animal morbo comitiali subjectum ejus insultus, ungulis sibi aures scalpendo, arcere, docuit experientia, neque animal malo epileptico confictari, neque ejus ungulas qualemunque vim habere hoc malum curandi.

CASTOREUM, καστορίον, *Bibergeyl*. Hoc nomine veniunt duo Folliculi, inferne nexi, deinde divergentes, oblongi, qui progrediendo ampliores & magis ventricosi evadunt, efformati a membrana tenaci & coriacea, quæ substantiam includit nigricantem, tenacem, proprio, qui caput obnubilat, odore & sapore amaricante præditam, inflammabilem, multis cellulis membranaceis distinctam. Sacci majores, ventricosi, graves, substantiam ficcam quidem, sed non totam aridam, & fortissimo odore instructam continentes, reliquis præferendi; hi a Russia, Prussia, Dantisco denominantur, nec cedunt iis, qui ab animali, ad Rhodanum degente, desumuntur, testante

GEOFFROI. Canadense, quod Anglicum quoque appellare solent, folliculos minores sinit, substantiam aridam, minus odorem includentes. Non raro folliculis solent sanguinem inspissatum committere, cui, quadam adjecta castorei portione, odorem affricant.

CASTOR. Quadrupes, dentibus in utraque maxilla, incisioribus utrinque duobus, caninis nullis, cauda plana, squammosa gaudet: *Fiber* L. caudam habet horizontalem.

Copiosissime in Europa & America septentrionali & temperata ad fluviorum littora occurrit.

Sacci, qui sub nomine Castorei prostant, ad utrumque urethræ latus, prope præputium hærent, & proprio orificio in urethram aperiuntur; ex animali desumpti, infumando contra corruptionem defenduntur.

Tam aqua, quam spiritus vini ejus principia activa extrahunt, spiritus vini inde abstractus, levissime odoratus fit. LEWIS; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ & totidem spirituosi largitur. GMELIN; Salem volatilem destillationis ope obtinuit FASCH, nec non Cl. MODEL, qui oleum quoque, quod bitumen redolet, ex eo destillare vidit; NEUMANN $\frac{7}{8}$ Extracti aquosi & totidem spirituosi accepit.

Sed prostat quoque *Axungia Castorei*, quæ consistentiam unguenti habet, & cujus odor castoreum refert, sed mitior est; desumitur ex sex glandulis conglomeratis, quarum tres ad utrumque latus urethræ, sub folliculis, quæ Castoreum habent, occurrunt, & in urethram aperiuntur.

HIPPOCRATES Castoreum in morbis uterinis & hysteriis adhibuit, integrum de eodem tractatum ARCHIGENEM scripsisse, GALENUS refert, ipse illud ad sopiendos nervorum motus & cienda catamenia laudat, & in universum a Medicis ad morbos convulsivos æque ac illos, ubi dolores urgent, malum hypochondriacum maxime & hystericum solet adhi-

beri, & tam extus quam intus præscribi: SCHULTZ egregios ejus in colica effectus vidit. Datur ad grana octo, a duabus drachmis assumtis nec calorem multum nec numerum pulsuum mutatum fuisse, vidit ALEXANDER: clysteribus ejus drachma adjicitur.

Axungiam ad usus externos modo adhibent & ad unguenta nervina, quæ partibus debilitatis roborandis dicata sunt.

Essentia vel Tinctura SENNERT. correctæ: * *Oleum stillatitium Parisini in Codicem receperunt. Oleum coctum simplex FUCHS.* * *Oleum coctum compositum DE MANLIIS* plura ingredientia aromatica & irritantia habet, ad paralyfin & tabem laudatur: *Extractum QUERCETAN.* Nostrates spirituosum, Wurtembergenses spirituosum & aquosum commixta habent: * *Spiritus Castorei compositus* Londin. est Sal volatile oleosum SYLVII, Castoreo ditatum, ad effectus hystericos adhibetur.

HIRUNDINES vid. *Aves.*

LUMBRICI, ἔντερα τῆς γῆς, *Vers de Terre, Regenwürmer.* Sunt Insecta, quæ mediocris calami crassitiem habent, quinque circiter pollices longa, coloris dilute rubicundi, habitant ut plurimum in cuniculis, quos sub terra fodiunt, ex iis autem tempore pluvio in diem prodire solent.

LUMBRICUS. Corpus teres habet, annulis efformatum, pone caput annulo eminente cinctum: *Terrestris* L. aculeis inter annulos prominentibus distinguitur.

Occurrit ubique.

Ex Lumbricis $\frac{1}{12}$ gelatinæ siccæ obtinui; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, ultra $\frac{5}{16}$, Extracti aquosi, spiritus urinosi $\frac{3}{7}$, Olei empyreumatici $\frac{1}{7}$, falis volatilis $\frac{1}{32}$.

GALENUS Lumbricos extus ad dissectos nervos, intus sumtos a vi diuretica laudari, dicit, ETTMÜLLER,

STAHL, HOFFMANN eos antarthritico & antispasmodico fine laudant, sed sine ratione, cum nulla exacta de his viribus observatio mihi innotuerit, non audeo, nauseosi omnino medicamenti usum multis commendare. Succum expressum ad unciam unam solent cum jusculis appropriatis exhibere, exsiccati ad drachmam dimidiam usque præscribuntur.

Oleum per Infus. VAL. CORD. ad affectus nervorum commendatur: *Spiritus Lumbricorum abstracti-
tius*, ratione virtutis medicatæ, vix præ spiritu vini rectificato aliquid proprii videtur habere: * *Spiritus Lumbricorum per se* ETTMÜLLER non videtur ab aliis spiritibus urinosis, animalibus differre: * *Essentia Arthritica* MAURIT. HOFFMANN Gelatinam lumbricorum spiritu vini alcalisato receptam & sopientibus junctam vehit. Datur ad guttas quinquaginta aliquoties de die: eadem etiam cum *Opio* prostat & ejus $\frac{1}{96}$ circiter vehit: * *Essentia Lumbricorum* Brandeburg. * *Pulvis Antarthriticus* WEPFER non placet: *Sal Volatilis* Wurtemb. nil proprii videtur habere.

* UNICORNU, *μονόκερ* , *Licorne*, *Einhorn*. Est Dens ex basi latiuscula diu cylindricus, tandem in angustum finem terminatus, fibris spiraliter intortis efformatus, varix magnitudinis, octo pedum longitudinem non raro superans. Ejus cortex flavicat, reliqua substantia albißima est.

Primi BARTHOLINUS & WORMIUS, non cornu esse alicujus animalis quadrupedis, quod Auctores effinxerunt, sed dentem Ceti, ostenderunt.

MONODON L. fistula in vertice, & dente prælongo, ex maxilla superiore exserto, gaudet.

Habitat in Mari Grœnlandico.

NEUMANN $\frac{7}{24}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{32}$ olei, $\frac{1}{91}$ salis volatilis inde obtinuit; gelatinæ siccæ $\frac{1}{15}$ mihi subministravit.

Seculo XV demum ad usus medicatos cœpit recipi, & ipsi, maximæ contra epilepsiam & venena vires fuerunt adscriptæ, quas opinio vulgi, ea quæ magno pretio veneunt, etiam magnas ad morbos fugandos vires possidere, studium possidendi certum contra febrem petechialem, quam a veneno surgere reputabant, specificum, auri sacra fames, & alia sustentarunt. Primus MARINI, illud nequaquam expectationi respondere docuit, nec hodie alias inde, quam a ceteris dentibus vires sperare, fas est.

CAP. VI.

ATTENUANTIA.

§. 43.

Medicamenta, quæ vitiis fluidorum medentur, sive eorum qualitates vitiatas tollunt, *Alterantia* GALENI, sive eadem e corpore eliminant, *Evacuantia* dicta. Alterantium ea quæ spissitudinem curant *Ἀραιωτικά*, *Attenuantia* appellantur; huc pertinent 1) ea, quæ rationem aquæ in humoribus augent, & quæ recentior ætas *Diluentia* nominavit, 2) ea, quæ ipsum spissamentum solvendo, humores magis flexiles reddunt, *διαρροήτικά*, *Resolventia* Veterum.

§. 44.

Diluentia indicantur in omni spissitudinis genere, quaecunque illud fuerit, eorum princeps est AQUA, omnia reliqua, quæ huc referuntur, unice agunt ratione aquæ, quam vehunt.

§. 45.

Resolventium illa, quæ faciunt, ut sordes, quæ ob pinguem & resinofam, qua gaudent, indolem

a nostris humoribus aut a diluentibus solvi & e corpore elui nequeunt, ex aqua se suspendi & eliminari partiantur, dicuntur *Σμύσματα*, *ῥυτίσματα*, *Detergentia*, *Abstergentia*. Sed Resolventia etiam *Aperientium* nomine veniunt, dum, ut materies obstruens ex locis obstructis secedere queat, efficiunt. Quæ ex Resolventibus salino sapore gaudent, *τμησίματα*, *incidentia* appellare, in more habent, reliquis *Resolventium* nomen relinquunt.

§. 46.

Incidentia ratione mechanica videntur agere, dum rigidæ earum partes sese crassamenti partibus interponunt, & istarum nimis fortem attractionem moderantur; eadem præterea vasa irritant, & his validius constrictis, ipsa altius inter spissamenti partes adiguntur, quo efficitur, ut partes aquosæ, crassamentum ab incidentibus laxatum subire, & illud attenuare valeant. Indicantur Incidentia præcipue a spissitudine mucosa; eorum abusus varium acrimoniæ genus causatur. Resolventia non una ratione agere videntur, quædam eorum, tanquam menstrua operantur, alia vasorum contractionem ad certum gradum augendo, efficiunt, ut tenacitas vincatur & partibus crassamenti nimis cohærentibus, partes aquosæ, quæ illas distentas tenent, interponantur, unum quoque ex resolventibus videtur evidenter ratione mechanica agere. Varia spissitudinis genera varia resolventia exigunt.

I. INCIDENTIA.

α) VEGETABILIA.

AROMATA (§. 25.) IRRITANTIA (Cap. IV.)

ACETOSA vid. *Olera*.

* ACETOSELLA Recent. Oxys PLIN. *Aleluja* ab Italarum *Lujula*, *Sauerklee*. Exhibet Folia, quæ terna uni petiolo infident, obverse cordata, hirsuta, firmula, sapore acido linguam ferunt; exsiccata omnem saporem perdunt.

OXALIS. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, diplofantheram, pentagynam, capsulam pentagonam, polypyrenam: *Acetosella* L. foliis ternatis, superne cordatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Salis essentialis $\frac{1}{85}$ circiter inde obtinuit CAR-
THEUSER. $\frac{1}{320}$ salis essentialis SAVARY, qui præ-
terea $\frac{1}{200}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{343}$ resinosi separavit.
Adhibetur cum successu ob acidum vegetabile, quo
scatet, ad attenuandos spissos humores, multum
etiam conducit ad acrimoniam putridam corrigendam,
ut FRANCUS in febre epidemica Ulmensi vidit. Folia
exsiccata inertia sunt; & succus expressus & folia
jure infusa exhibentur.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupus* COSTÆI,
* *Aqua destillata* VAL. CORD. *Sal Essentialis Collect.*
Chym. Leidens. Vulgo illum Pharmacopolæ ex Hel-
vetia & Suecia sibi comparant. Differt a Tartaro
crystallorum magnitudine & figura, paucioribus par-
tibus oleosis, acido magis concentrato, & hinc cum
Alcohole Naphtam efformante, & quod cum oleo
unguinoso in saponem abeat. Circa vires medicatas
conf. *Inst. Chem.*

ALLIUM vid. *Olera*.

ANGELICA Lat. Barb. Inde desumuntur Radices,
quæ ex crassato capitulo dimittunt plurimas fibras,
pedem dimidium circiter longitudine æquantes & an-
gustas, rugosæ sunt, extus ex gryseo-nigricantes, intus
albæ, odore forti proprio gaudent & sapore proprio
aromatico, salino, cui aliquid amari accedit.

ANGELICA. Floribus umbellatis, involucre utroque sustentatis, seminibus marginatis, tribus lineis eminentibus notatis gaudet: *Archangelica* L. BLACKWELL 496. Folio impari lobato distinguitur.

In pyrenæis & alpibus septentrionalibus sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Sylvestrem præ hortenfi duplo plus resinæ largiri, & eminentiore odore & sapore gaudere, observavit LINNÆUS.

Spiritum vini evidentius, quam aquam has radices extrahere, Oleum odoratum inde obtineri, quod linguam valide pungit, Extractum aquosum nauseose dulce & subacre esse, monet LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ adducit CARTHEUSER.

Humores potenter attenuat & solida stimulat, in affectibus frigidis & mucosis non male adhibentur, ad morbos malignos olim admodum fuit commendata: masticatorio quoque scopo recipitur.

* *Aqua destillata ex herba & floribus* Paris. * *Aqua destillata ex seminibus* Paris. * *Aqua destillata ex Radice* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Conserva* Paris. * *Extractum* VAL. CORD. Wurtembergenses, præeuntibus Brandeburgensibus, spirituosum recipiunt: * *Spiritus abstractitius* Wurtemb. * *Essentia* QUERCETAN.

APIUM vid. *Olera*.

ARMORACIA vid. *Olera*.

CALAMUS AROMATICUS vid. *Aromata*.

CARLINA vid. *Amara*.

CEPÆ vid. *Olera*.

COCHLEARIA Recent. *Herbe aux Cuillerées*, *Löffelkraut*. Recipiuntur Folia magnis petiolis innixa, subrotunda, sapore salino, acri, proprio odore instructa,

crassiuscula, cum recentia sunt, facie prona depressa, exsiccatione omnis odor & sapor proprius perit, remanente quadam amaritie.

Cochlearia Officinalis L. BLACWELL 227. foliis radicalibus, subrotundis agnoscitur.

Crescit copiose ad littora Maris Europæ septentrionalis, occurrit quoque in Corsica.

Aqua æque ac spiritus vini inde odorata & sapida destillant, Oleum odoratum, quod obtinetur, in aqua fundum petit, Extractum aquosum æque ac spirituosum odore & sapore plantæ propriis carent.

Ipso sapore teste, *Cochlearia* egregias vires incidentes habet, & hinc a variis Auctoribus multum ad referendas obstructions viscerum abdominalium laudatur, & hoc scopo jusculis aut succis aperientibus adjicitur; maxime autem, ut ex EUGALENO patet, omni tempore ad scorbutum fuit laudata, ubi autem probe ad variam hujus morbi periodum attendendum est. Inter nos, ubi verus scorbutus rarissime obtinet, ad cruentationes & alia vitia gingivarum, externe præcipue, adhibetur.

Aqua FOREST. non male collutorio scopo recipitur: *Spiritus* MOLLENBROECK Parisini ad monitum Auctoris Armoraciam adjiciunt: * *Spiritus Volatilis* Paris. * *Syrupus* SENNERT. * *Extractum* Wurtemb. * *Conserva* August. recenti herbæ, quando ea haberi non potest, optime substituitur.

DAUCI SEMEN vid. *Olera*.

* ERUCA, ῥαβδων, *Roquette*, *Raucken*, *weisser Senf*. Semina siliit, quæ parva sunt, flava, rotunda, oleo turgent, sapore acri linguam afficiunt.

Brassica Eruca L. stylo fructui infidente longo, triangulari & foliis lyratis gaudet.

Habitat in Europa calida, in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis colitur.

A GALENO oleribus adscribitur, & a vi aphrodisiaca laudatur, sinapis vires, sed remissiores habet.

* ERYSIMUM, ἐρύσιμον, *Velarum* Gallorum PLIN. *Velar*, *Wegsenf.* Recipiuntur Folia magnis pinnis incisa, extrema maxima, trifida, hirsuta, levissimo sapore instructa.

ERYSIMUM. Corollam cruciformem, siliquam stritam, tetragonam habet: *Officinalis* L. BLACWELL 28.

Occurrit ubique.

Ab herba insipida, quæ, LOBELII maxime auctoritate, magnam famam affecta est, ego saltem vix vires incidentes expectarem, & nescio an fides IDEM habenda, dum plures raucedine laborantes, ea curatos fuisse memorat, prudentiores Veteres semen potius adhibebant, quod evidentem acrimoniam habet. Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur.

* *Syrupus simplex* GEOFFROI: *Syrupus* LOBELII, si quas vires habet, illas aliis, quas præter Erysimum recipit, ingredientibus debet; Parisini prolixam compositionem, adhuc prolixiorem præscribunt nostrates.

HELENIMUM, ἑλένιον, DIOSCORID. non THEOPHRAST. *Inula*, *Enula campana* Lat. Barb. *Aunée*, *Alant.* Largitur Radices crassas, multifidas, longas, extus fuscas, per exsiccationem gryseas, intus albas, sapore acri, amaricante, odore proprio non ingrato gaudentes.

INULA. Corollam compositam mixtam, calice imbricato sustentatam, stamina inferne bifida, receptaculum nudum, femina papposa habet: *Helenium* L. BLACWELL 473. foliis amplexicaulibus, omnibus ovatis gaudet.

Crescit in Europa, præter maxime Meridionalem.

Olei odorati spissi $\frac{1}{240}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{15}$ aquosi $\frac{1}{2}$ LEWIS obtinuit; Extracti aquosi $\frac{7}{8}$ fere, resinosi ultra $\frac{1}{5}$, olei ceræformis $\frac{1}{92}$ fere NEUMANN; CARTHEUSER autem $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, resinosi $\frac{1}{12}$.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE annumerantur hæ radices, auctore GALENO, ad affectus pectoris laudantur, quibus omnino egregie conducunt, mucum pulmonem attenuando, aut, si symptomatici fuerint, viscera abdominalia aperiendo, humores resolvendo & solida stimulando, sudorem quoque movent, hinc multum superioribus seculis ad morbos malignos, exanthematicos & ipsam pestem laudabantur. Extus multum ad sanandam scabiem commendantur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. * *Conditum* VAL. CORD. * *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* VAL. CORD. * *Oleum per Infusionem* Paris. * *Unguentum* ad id nonnulli, præeunte SYLVIO, mercurium recipiunt, Wurtembergenses & Nostrates, præcipientibus Colonienfibus, eundem omittunt, cum fructu scabiosis inungitur.

* *IMPERATORIA* Lat. Barb. *Ostrutium* EORUND. *Meisterwurz*, si non est *Σμύριον* Veterum, proxime saltem ad illud accedit. Radices habet aliquot pollices longas, compressas, rugosas, transversim quasi in articulos distinctas, extus cinereas, intus albas, sapore aromatico, acri amaro & odore proprio, ad angelicam accedente, instructas.

IMPERATORIA L. BLACWELL 279. Flores umbellatos habet, involucro partiali paucifolio sustentatos, & semina marginata, duobus fulcis exarata.

Crescit in montibus Italiæ, Galliæ, Helvetiæ, Germaniæ, Daniæ & Sueciæ.

Largitur Extractum spirituosum amarum & acre, aquosum autem vix odorum cum nauseosa amaritie. LEWIS. Ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{5}$ fere spirituosi accepit NEUMANN.

Humores valide resolvit, solida quoque stimulat, in colicis & flatuosis divinum remedium C. HOFFMANN dicitur, nec sine successu adhibetur in pectoris affectibus pituitosis, nec non in morbis, qui ab

obstructis visceribus abdominalibus surgunt, alexipharmacæ, quæ ipsi adscribuntur, vires, debentur perniciosæ doctrinæ de morbis malignis sudoriferis tractandis. Radice masticata suffocationem uterinam averti FORESTUS, ulceribus inspersa, fordes eorum abstergit.

* **LIGUSTICUM**, *Λιγυστικόν*, *Levisticum* Barbar. *Livêche*, *Liebstockel*. Radices, Folia & Semina in officinas recipiuntur.

Radices Semipedem circiter longæ, extus flavæ, intus albæ, sapore proprio acri, non ingrato gaudent, aromatico, cui aliquid dulcis accedit.

Folia pinnata, pinnæ ad ovatam figuram accedunt, superne profundioribus dentibus notatæ, sapore & odore remissioribus, præ radicibus gaudent.

Semina flavicantia reliquis partibus magis odora & sapida sunt.

LIGUSTICUM. Flores umbellatos habet, utroque involucro sustentatos, femina oblonga, quinque striis elevatis notata: *Levisticum* L. BLACWELL 275. Foliis multiplicibus & superne incisis distinguitur.

In montibus Italiæ & ad Monspelium crescit, in Flora Danica quoque recensetur, apud nos in hortis colitur, & impune nostras hyemes fert.

Radix aliquid Olei odorati fundit, & omnes suas vires Extracto spirituofo impertit. LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi dulciusculi $\frac{3}{8}$, spirituofo ultra $\frac{1}{4}$ dedit CARTHEUSER.

Ratione virium, medium inter fœniculum & angelicam locum videtur tueri, ad morbos uterinos maxime laudatur, in quibus humores resolvendo & solida stimulando operatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Essentia* Wurtemb.

* **MEUM**, *μῆνον*, *Berwurz* Radices nobis exhibet, aliquot pollices longas, calamum crassas, quædam filamenta capillaria emittentes, extus ex gryseo

fufcas, intus albas, odore proprio instructas, non ingrato sapore proprio, primum leviter dulci, quem autem falinus excipere solet, præditas.

Athamanta Meum L. BLACWELL 525. Foliis glabris distinguitur.

Crescit in Europæ calidæ & temperatæ montibus, non videtur ultra Sylvam Martiam ascendere.

Ad provocandam urinam & ciendos menses a GALENO commendatur, id quod vi sua acri videtur præstare, ratione vis resolventis ad Angelicam accedit, qua humores minus commovet.

* *Aqua destillata* Paris.

NAPUS vid. *Olera*

NASTURTIUM vid. *Olera*.

NICOTIANA Rec. *Tabacum* Rec. *Tobac*. Recipiuntur Folia ex ovatis oblonga, quæ propria exsiccationis ratione flava fiunt, proprio odore & sapore acri gaudent, qui per ipsum exsiccationis modum adhuc intenduntur.

NICOTIANA. Corollam habet monopetalam, infundibuliformem, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam & capsulam ventricosam, bilocularem, quæ receptaculis ovatis, plura semina includit: *Tabacum* L. BLACWELL 146. Foliis lanceolatis gaudet.

Planta, Regno Peruviano indigena, a PHILIPPO HERNANDEZ DE TOLEDO, PHILIPPO II. Regi missa, a NICOTIO legato Gallo in Lusitaniam, anno 1550 in Galliam, a Cardinale S. CRUCIS autem Romam allata, Anglis per DRACKE anno 1585 missa, hodie per omnem Europam & in variis Asiæ & Americæ regionibus colitur, & vulgo ab aliqua Insularum Antillarum denominatur; Principibus æque ac pluribus civibus maximo quæstui, paucissimis non in frequentissimo usu est.

Principia alcalina fundit, ultra $\frac{1}{3}$ Extracti amari, in recessu urentis, ingratum odorem spirantis, $\frac{1}{6}$ Extracti spirituosi amari & urentis fundit. BUCHNER & FRAUENKNECHT. Bruta, oleo tabaci interemta, sanguinem in corde spumeum, floridum, attenuatum vehere, HARDER vidit.

Innumeræ varietates, quas varia ratio, qua Tabacum condire solent, produxit, ab ipsa quoque conditura dijudicandæ sunt.

Vegetabile acre potenter omnino humores incidit, DODONÆUS hydropem inde curatum vidit, & MAGNUS copiosas aquas evacuatas; ob eandem, qua pollet, acrimoniam & alvum ducere, & vomitum ciere observatur. Cum habeamus multa medicamenta, quæ eisdem effectus edunt, & multo minus nauseosa sunt, hinc raro hodie intus adhibetur; rarius quoque ulceribus cacoëtheis abstergendis ulterius inspergitur, maxime cum FEHR observaverit, a pulvere Tabaci cum butyro capiti contra scabiem illito, vertiginem, vomitus & tumores surrexisse. Folia Tabaci cum Aceto in cataplasma redacta, tumores hypochondriorum curasse, STEDMANN vidit, frequenter eadem, ad dimidiam unciam usque, clysmatibus immittuntur in pertinacioribus alvi obstructionibus, aut cum humores a superioribus revellendi nobis animus est. Creberrime autem more, qui ab Americanis ad nos descendit, Nicotianæ fumus ore hauritur, aut pulvis naribus attrahitur, utramque rationem ad prophylaxin contra pestem fecisse, observationibus, a VAN SWIETEN collectis, elucescit; fumum qui hauriunt, commoda & incommoda, apophlegmatizantibus propria, solent experiri, & illis, qui iidem assueti non sunt, caput evidenter obnubilatur, facile quoque largior apud teneros homines, & tales, qui modum excedunt, gravia omnino symptomata inde posse excitari, qualia PAULLINI & HELWIG adducunt;

circa hujus fumi effectus dijudicandos ad variam rationem, qua Nicotiana condita fuit, attendendum esse, patet omnino. Fumum ano immittere primi Angli tentarunt, illum in pertinaciori alvi obstructione, ileo & hernia incarcerata egregiam operam præstitisse, Observatores loquuntur, optimum instrumentum ad hanc medendi rationem Illustris GAUB exhibuit. Pulvis Tabaci naribus, haustus errhinorum rationem sequitur, varia, quæ ipsi commiscere solent, etiam, ut varios effectus producat, efficiunt. Masticatio foliorum Tabaci, quæ hoc seculo in Anglia invaluit, ex eis, quæ de Masticatoriis monentur, est dijudicanda.

* *Emplastrum* LE MORT egregium resolvens, ad pertinaciores quoque obstructiones facit: * *Extractum* Wurtemb. tanquam validum resolvens in affectibus mucosis ad grana sex exhibetur: * *Oleum destillatum* EVERART. Varia de eo experimenta prostant, quod vulneribus brutorum instillatum mox venenatos ediderit effectus, mox innocuum fuerit, oleo empyreumatico, nauseoso abstinemus: * *Oleum per Infus.* VAL. CORD. vires resolventes & detergentes edit: * *Pulvis sternutatorius* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius variegatus* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius coloratus* Nostrat. * *Pulvis sternutatorius viridis* Nostrat. Omnes a Nicotiana, cui varia aromata adjiciunt, efformantur: * *Species Tabaci pro fumo* CAMERAR. * *Species Tabaci pro fumo* Wurtemberg. * *Spiritus Arthriticus* BOECLER: medicamentum omnino resolvens, ad fugandos rheumatismos adhibetur: * *Syrupus simplex* EVERARTI inter nos obtinet: * *Syrupum* QUERCETANI correctum & efficaciorum Wurtemb. & Paris. habent, uterque cum successu ad morbos, qui a pituita surgunt, adhibetur: *Unguentum* EVERART. * *Unguentum compositum* JOUBERT ad tumores scrophulosos & affectus cutaneos laudatur.

NIGELLA vid. *Aromata*.

* PERSICARIA Lat. Barb. *Flæhkrant*. Folia tam Mitis quam acris officinas ingrediuntur.

Mitis folia, sunt ex ellipticis longe lanceolata, leviter hirsuta, non raro maculis notata, odore nullo, sapore levissimo, acidulo & adstringente prædita.

Acris folia, prioribus similia, angustiora, nunquam maculata sunt & evidenti acrimonia prædita.

Polygonum Persicaria L. BLACWELL 118. Corollis hexantheris, monogynis ciliatis gaudet. *Polygonum Hydropiper* L. BLACWELL 119. ab antecedente vaginis truncatis differt.

Crescunt in omni Europa.

Mitis, extus applicata, a TOURNEFORT tanquam summum remedium contra gangrænam laudatur, de Acris virtute ad œdemata, aut calculum, nullæ fidæ observationes prostant, nec vis lithontriptica, quam SCHULZ de *Polygono Amphibio* L. quod vulgo *Persicariam acidam* appellat, proprio tractatu evincere nititur, posterioribus observationibus est confirmata.

* *Aqua destillata* BOYLE: * *Sal fixus* per incinerationem paratus. Paris.

PETROSELINUM vid. *Olera*.

RAPHANUS vid. *Olera*.

SCILLA vid. *Amara*.

e) ANIMALIA.

MILLEPEDES, *ὀρίονος*, *ὄροι*, *Cloportes*, *Maueresel*, *Kelleresel*. Sunt Insecta dimidium pollicem circiter longa, ad aliquot lineas lata, superne ex cineritio nigricantia, inferne alba, eorum corpus ex circellis est compositum, cute duriuscula tectum, sapore leniter salino linguam afficiunt.

Nigri & majores reliquis præferuntur, & cum, si continguntur, sese in glomum contrahere solent,

hinc inter exsiccatos eos rejicimus, qui in longum extensi sunt, quia illos non violenta, sed spontanea morte interemtos esse, suspicio est.

ONISCUS. Insectum alis carens, pedes in utroque latere septem & antennas duas habet: *Asellus* L. corpore ovato & cauda bifida gaudet.

Occurrit per omnem Europam, in regionibus calidioribus major est & magis nigricat.

Largiuntur $\frac{1}{16}$ gelatinæ multum nauseosæ, dum destillantur exhibent $\frac{1}{5}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{16}$ Olei, $\frac{1}{17}$ salis volatilis, sal alcali ex eorum cineribus extractus, suavem odorem spirat. NEUMANN inde $\frac{1}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{11}$ Olei empyreumatici, $\frac{1}{9}$ Salis volatilis, Extracti præterea spirituosi $\frac{1}{10}$, aquosi $\frac{1}{5}$ obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, spirituosi subacris $\frac{1}{7}$ fere.

Attenuandi ergo a GALENO laudantur, DIOSCORIDES obstructions hepatis inde referari & urinam moveri observavit & variis exemplis ETTMÜLLER probare nititur; in omni spissitudine, mucosa æque ac melancholica cum successu dantur, nec inefficaces in morbis arthriticis observantur, in ulceribus caecoëtheis & tumoribus mammarum etiam opem attulisse, vidit RIVERIUS. Recentes exsiccatos omnino præferendi, eorum centum & plures quoque pro dosi adhibentur, ita ut succus inde exprimatur & jusculo appropriato adjiciatur.

* *Essentia* Wurtemb. ipsi succo postponenda esse videtur: * *Conserva* Wurtemb. videtur superflua esse, cum millepedes recentes per omnem annum possint haberi.

* *SCINCUS*, *σαλυν* ♂. Hoc nomine prostat animal quatuor pedibus instructum, sex pollices circiter longitudine æquans, visceribus orbem, & ut hæc potuerint eximi, per omnem faciem corporis inferiorem plaga longitudinali apertum; tota cutis squammosa

& argentea est, cum flavedinis vestigio, dorsum spina eminente distinctum & fasciis transversis cæruleis notatum, cauda ad latera contracta brevis, caput corpori immediate contiguum, conoideum, frontis nullas squammas habet, maxilla inferior, superiore minor, exacte triangulum refert, pedes quatuor non magni, quinque digitis liberis, membranaceis instructi; odore nullo, sapore salino gaudet.

LACERTA. Scincus L. cauda apice compressa & digitis muticis, membranaceis distinguitur.

In Ægypto & Arabia Petræa occurrit.

Scincos vires aphrodisiacas possidere, cum GALENO per omnem ætatem fuit assertum, id ipsum vel hodie adhuc in Oriente vulgo credi, HASSELQUIST testatur, sed non perspicio, unde hæ vires debeant surgere, nec ulla fida, quæ id confirmet observatio, nota mihi est, a sale communi, quo conditi ad nos adducuntur, vires incidentes possunt expectari.

2) FOSSILIA.

* BORAX Barb. *βόραχ* Græcor. Recent. a Baurach Arabum, qui hunc salem speciem Nitri seu Baurach esse reputarunt, *Tincar* Arab. Est Sal, qui ex India sub forma crystallorum variæ magnitudinis & figuræ ad nos vehitur, aliqua pinguedinis specie videntur esse instructæ hæ crystalli, sapor earum aliquid lixiviosi junctum est, colorem habent virescentem, & non raro cortice albo pulverulento obductæ conspiciuntur.

Borax olim ex Alexandria Venetias ducebatur, & ibi depuratus per Europam divehebatur, hinc ab hac urbe vulgo solet denominari, licet maxima boracis quantitas hodie in Belgio depuretur. Refert autem

Borax depuratus crystallos majores, prismaticas, multilateras, obtusas, pellucas, quæ dissolvendæ ultra vigecuplam aquæ rationem exigunt, calore in pulverem album fatiscunt, supra carbones spumant, vitri speciem mentiuntur, fossilium fusionem promonent, præcipue pro ferruminando auro adhibentur, hinc gravi omnino errore non pauci Boracem *Chrysocollam* esse Veterum reputant; succos cæruleos viridi colore tingunt. Borax cum acidis non effervesceat, sed per illa in duo principia, Salem sedativum nimirum & Alkali fissile, dispescitur, solutiones in acidis factas præcipitat.

De ratione, qua Indi Boracem parant, nihil certum constat, in eo saltem plures, quæ ad nos pervenerunt relationes, conveniunt, illum parari ex aquis, ad fodinas cupri reperiundis, id quod & crudi color virescens, viridis color, quem alterum ejus principium spiritus vini flammæ affricat, & regulus cupri, quem Cl. CADET ex Borace non depurato separavit, etiam confirmare videntur.

Continet $\frac{1}{2}$ aquæ POTT; salis sedativi $\frac{1}{2}$ KAAS; ejusdem $\frac{1}{3}$ BARON.

Tanquam sal vires incidentes edit, & quia oleosis junctus in saponem abit, abstergentes quoque exferre posse nulli dubitamus, cum autem varia salia habeamus, quæ has vires etiam evidentiores possident, hinc rarissime intus datur, virtutem, quam ipsi vulgo adscribere solent, partum pellendi, nulla justa observatio confirmavit; in casu, quem de Medico Hetrusco nobis FALLOPIUS conservavit, decoctorum pellentium potius, quam Boracis effectum demonstravit. Extus interdum scopo cosmetico adhibetur.

Sal sedativus Homber. vid. *Instit. Chem* * *Species Diaboracis* MYNSICHT: compositio absurda.

Nitrum, *νίτρον*, *Salpetre*, *Salpeter*. Est Sal, qui in crystallos prismaticos concrevit, sapore amaricante gau-

det, linguæ frigoris sensum imprimit; & dum aqua dissolvitur thermometer descendere facit, fustum, si principium inflammabile additur, vehementem & flammantem motum, quem *Detonationem* dicunt, suscipit, ex proprio Acido & Alkali vegetabili constat.

Nitrum Veterum a nostro omnino diversum est, quippe quod ex aquis lacuum & fluviorum coxerunt, in aëre deliquium patiebatur, non detonabat & totum nigrescebat. Primus ISAAC BEN ABRAM apud SERAPIONEM nostri Nitri videtur mentionem fecisse.

Veterum Aphronitrum, & Flos Nitri mox Salem mirabilem, mox Salem Ammoniacum fixum, mox Nitrum murarium denotant.

Nostrium Nitrum nobis in larga quantitate ex Oriente adducitur, ubi ex solo excoquitur, in Barbaria, teste SHAW, in Japan, ad Oram Africæ, in Tataria, Coromandel, Malabar, ad Gangem in Regno Mogolis. Conf. *Histoire des Voyages*.

In Europa non adeo copiose reperitur, nec tale, quod non prævio quodam labore opus habeat, antequam in usum trahi possit. Paratur ex muris sive terris, ad quas, sive sub forma stalactitæ occurrit, & *Aphronitrum* dicitur, sive sub albi tomenti specie excrescit *Halonitrum*, *Salpetre de Houffage*, sive solo sapore & detonatione se prodit, *Nitrum Embryonatum* Alchymic.

Omnes terræ, quæ Nitrum subministrant, laxiorem consistentiam habent, aëris actioni erant expositæ & vaporibus substantiarum, putrescentium penetratæ, hinc sal, qui inde elixatur, non raro aliquid urinosi vehit, in pulchras crystallos reduci nequit, sed necesse est, ut alcali fixi ope, tam ab urinoso, quam a terra calcarea, liberetur. Videtur partes terrestres ad subeundam mixtionem salinam proprias, halitus aquosos ex aëre resorbere, & cum eis acidum egormare, quod, dum sub ortu principium inflammabile ex substantiis

stantiis putrescentibus exhalans, in suam mixtionem recipit, propriam ab omni reliquo acido diversam indolem acquirit, ortum hac ratione acidum, accrescit terræ, in qua surrexit, tanquam matrici, modo, quem mox dixi, inde separandum. Elucescunt ex his principia, quibus nituntur artificia, quorum ope, ut hic sal largius in Europa obtineri possit, tentant efficere, ea præcipue PIETSCH & SIMON exponunt.

Nitrum, quod creberrime in aqua puteali occurrat, ab ipsis cæmenti, quo receptacula eorum firmantur, partibus, vapores aquosos recipientibus, & cum eis in acidum abeuntibus, videtur deducendum, φλογισον, quod hic mixtionem subit, sive ex terra accedit, sive a fordibus, quæ casu in puteum ceciderunt, subministratur. Num alcali vegetabile, alterum Nitri principium, etiam a fordibus derivare licebit?

Obtinetur Nitrum ex suis matricibus, dum illæ labris committuntur, quorum fundus ad altitudinem aliquot pollicum stramen, quod fordes retineat, habet, adjicitur stramini, cinerum respectu terræ elixivandæ $\frac{1}{3}$ & calcis vivæ $\frac{1}{6}$, aquæ ope elixivatio perficitur, lixivium calore non nimis magno ad justum terminum evaporatur, adjicitur aliquid lixivii caustici, ut omnes partes calcareæ secedant, &, ut in crystallos coëat, seponitur; id quod iteratis crystallisationibus nullum ulterius Nitrum largitur, *Lixivium Nitri*, *Eau Mere*, *Mutterlaug* dicitur. Illud terris nitrariis iterum solent affundere, sed non adeo accurate omne Nitrum exinde separatum est, ut non aliquid adhuc vehat. Nitro, ratione quam dixi, parato, quod *Crudum* dicere solent, nunquam non sal communis adhuc solet immixtus esse, iteratis demum crystallisationibus ab eo separandus.

Nitrum Veterum cum palam a nostro differat, nec vires medicatæ, de illo celebratæ, ad hoc referri possunt. Nostrum cum sit sal medius, hinc jure incidentes effectus ab eo expectantur, docuit autem experientia, istud propria quadam virtute sanguinem attenuandi gaudere, imo, phlogistica spissitudine laborantem, ab eo resolvi, & in crasin naturalem reduci, id quod facile in sanguine, e vena emissio, experiri datur, & inter primos HOFFMANN annotavit. Idem, præ aliis salibus mediis, efficacius putredini resistere, Illustris PRINGLE observavit. Celebratur præterea ejus vis refrigerans, quam multis experimentis in proprio corpore stabilivit Cl. ALEXANDER, qui simul animadvertit, elapsis circiter duodecim, postquam assumptum fuit, minutis, pulsuum numerum ad pristinos rythmos redire, imo ad sesqui drachmam & ultra, si assumitur, varia incommoda excitari, & arteriæ ictus multiplicari. Vis refrigerans Nitri, unde pendeat, nondum liquet, ex eo saltem derivanda non est, quod Nitrum, in aqua si dissolvitur, thermometer deprimat, quam primum enim solutio peracta est, thermometer ad pristinam altitudinem redit, nec integrum, sed solum Nitrum sanguinem adit; præterea sal ammoniacus & sal communis, dum aquam subeunt, etiam majus, quam nitrum, frigus producunt, sed neutiquam adeo evidenter, ut istud, corporis humani calorem minuunt, nec a sanguine attenuato hic effectus potest deduci, cum, quæ idem præstant, alcalina non evidenter refrigerent. Ob vim refrigerantem & sanguinem dissolventem in omni æstu sanguinis exhibetur, & præcipuis medicamentis antispasmodicis adscribitur.

Dosis est ad drachmam dimidiam, in affectibus pectoris, & topicis primarum viarum vitiis, etiam imminuenda.

Aqua fortis, *Aqua Regis*, *Liquor Nitri fixus*, *Magnesia alba*, *Nitrum antimoniatum*, *Nitrum depuratum*, *Nitrum fixum* vid. *Instit. Chem.* * *Nitrum perlatum* in phlogosis ab acrimonia acida conducit; * *Nitrum Rosatum* BARCHUSEN ad gargarismata recipitur: * *Nitrum Saturninum* JUNGKEN non male extus ad discutiendas inflammationes adhibetur: *Nitrum tabulatum* est sal prunellæ in tabulas redactus: *Pulvis Antispasmodicus* Halens. *Temperans* STAHL Polychrestum remedium, quo vulgo ad omnem orgasmum sanguinis uti solent, solo Nitro non videtur præstare: *Pulvis Antispasmodicus* Offic. Nostrat. antecedenti medicamentum absorbens jungit: *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* *Sal Prunellæ* QUERCETANI, *Crystallus mineralis* BEGUIN. primus BASILIUS VALENTIN. illud indicare videtur, est Nitrum, cujus portio quædam in Salem polychrestum versa est, ego ipsi semper Nitrum præferrem, adhibetur ad morbos faucium: *Spiritus Nitri* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Nitri anticolicus* Brandeburg. medicamentum inconcinnum: *Spiritus Nitri dulcis* vid. *Instit. Chem.* *Trochisci ex Nitro & Cinnabari* Nostr. Suave medicamentum, quod cum successu ad sitim sedandam, mucum attenuandum & sanguinis æstum temperandum assumitur; iidem etiam non male parantur, cum loco cinnabaris succus Citri recipitur.

SAL AMMONIACUS. Is, qui nostro tempore in officinis prostat, Seculo XVI ad finem vergente, demum obtinuisse videtur.

Adducitur ad nos forma panum rotundorum, quorum diametri novem circiter pollices æquant, una facie concavorum, vertice craffo eminente instructorum, altera facie convexorum, sub utraque superficie sordida, nigra, substantiam salinam pelluscentem, sapore vivido salino linguam ferientem vehit:

Paratur hic sal in Ægypto sublimationis ope ex fuligine excrementorum, quæ animantia, multo sale pasta, excludunt, notantibus LEMERY, GRANGER, HASSELQUIST, eundem eadem fere ratione in Imperio Indostan parari, fidem facit Illustris GAUB, qui etiam mentionem facit ejus, qui ab aliquot retro lustris Brunsvigæ paratur, albissimus est, formam panum, in quos saccharum formatur, habet, & quem Ægyptio, nonnisi minore alcali volatilis ratione, cedere, expertus sum.

Sal Ammoniacus natus, quem, teste Cl. MODEL, Calmuccorum regio ad rupes crescentem largitur, gryseis crystallis efformatus, & ille, qui substantiam laxiorem & flavam refert, copiose ad montes ignivomos & Solfataræ occurrens, in nostris regionibus musea curiosorum, nequaquam officinas intrat.

Salem Ammoniacum ex Acido salis & Alkali urinofo constare, evici in *Instit. Chem.*

Hunc salem vires incidentes editurum, facile patet, & hinc ad omnes morbos, a spissitudine mucosa oriundos, cum successu adhiberi posse; eundem propria virtute febres intermittentes fugandi gaudere, MUYS multis observationibus ad liquidum deducere conatus est, quas suis quoque WOLFF, LOESEKE & JACOBI confirmarunt; cum febres intermittentes semper usum incidentium exigant, non male nostrum salem, quem specificè hic conducere fidi Auctores testantur, aliis salibus mediis in hoc morborum genere præferimus: ejus dosis ad drachmam unam extenditur.

Extus, cum ejus vis antiseptica Ill. PRINGLE experimentis confirmata sit, non male ad medicamenta contra gangrænam recipitur; specifica virtute ad curandam scabiem gaudere, Cl. PLENK est expertus.

* *Elixir Pectorale Regis Daniæ* Wurtemb. Est spiritus salis ammoniaci vinosus a variis plantis, quæ autem carminativæ potius sunt, quam pectorales,

abstractus & succo liquiritiæ edulcoratus, in morbis a flatibus oriundis conducet, multo concinnius, & ad affectus pectoris mucosos aptissimum est * *Elixir Pectorale* RINGELMANN in *Pharmacopœa Danica* descriptum: * *Ens Veneris* vid. *Instit. Chem.* * *Essentia Balsamica* GMELIN, ad debilitatas fibras primarum viarum admodum utilis: * *Flores Antimonii rubri* BASIL. VALENT. admodum drastici sunt: *Flores salis Ammoniaci Martiales*, qui a Parisinis sub titulo *Florum salis Ammoniaci hematiticorum* repetuntur v. *Instit. Chem.* * *Flores salis Ammoniaci simplices* Wurtemb. non differunt a *Sale Ammoniaco depurato* SCHROEDER. *Sal volatile aromaticum* Paris. *Sal Anglicum volatile* Wurtemb. egregium medicamentum excitans: * *Sal volatile oleosum* BOERHAAVE a viribus Angelicæ laudatur: * *Sal volatile oleosum* Wurtemb. *Liquor oleosus* SYLVII: *Sal* vel *Liquor oleosus* SYLVII, *Spiritus volatilis aromaticus oleosus* Paris. *Spiritus salis Ammoniaci Aromaticus* Edinburg. *Tinctura stomachica* Lips. sunt spiritus salis Ammoniaci vinosi, oleo variorum aromatum foeti, in affectibus frigidis primarum viarum ad scrupulum unum pro dosi exhibentur; extus vel naribus admoventur, vel illinuntur membris debilitatis: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI, est alcali volatile oleo empyreumatico foetum, sanguinem potenter resolvit & exagitat, excretionem aquosam auget: *Spiritus Salis Ammoniaci anisatus*: *Spiritus Salis Ammoniaci cum calce viva* seu *volatilis urinosus* Wurtemb. *Spiritus Salis Ammoniaci cum Sale Tartari*: *Spiritus Salis Ammoniaci vinosus* seu *Sal volatile Ammoniacum* Paris. vid. *Instit. Chem.*

SAL COMMUNIS. *Sal Panis Arab.* Est sal medius in crystallos cubicas concrevens, proprio sapore præditus, supra carbones decrepitans, ex proprio acido & alcali fossili constans. Triplex ejus genus solet proflare: Fossilis nimirum, Marinus & Fontanus.

Sal fossilis, quem, si in crySTALLIS pellucidis occurrat, *Salem Gemmae* Latino-Barbari appellant, in montium visceribus latet, & satis copiose in reliquis Orbis partibus æque ac in Europa occurrit, Transylvania, Hungaria, Polonia, Germania, Anglia, Hispania &c. eo abundat. Eruitur e montibus, rationibus mechanicis, fordes, quæ ipsi adhærent, iterata solutione & crySTALLIFICATIONE auferuntur.

Sal marinus hæret in omni aqua; quæ sub maris nomine globum nostrum ambit, & a Geographis variis nominibus, pro variis locis, quos alluit, insignitur; habet autem aqua marina eo plus salis, quo calidius est clima, ubi occurrit, & quo major est profunditas, unde hauritur: obtinetur sal ex aqua marina, evaporationis ope, quæ in locis septentrionalibus per ignem promovetur, in meridionalibus autem aqua marina, supra magnas areas ducta, actioni solis & aëris exponitur; dum hæc aqua semper salem mirabilem & salem ammoniacum fixum vehit, hinc sal, evaporatione obtentus, demum purior evadit, quando per aliquot annos in acervos collectus, utrumque salem heterogeneousum ad fundum dimisit. *Sal marinus*, qui evaporatione supra areas obtinetur, a terra, quæ ipsi accrescit, gryseus & nigricans solet esse, iteratis demum solutionibus & crySTALLIFICATIONIBUS depurandus.

Sal fontanus, qui etiam *Communis* audit, paratur ex fontibus, quos *Salinas* dicere solent, per omnem orbem creberrime obviis, evaporatio salinarum in propriis labris, moderato igne instituenda, ut salia heterogenea, una cum selenite, ad fundum colligantur, & jactura æque ac enervatio salis caveatur. Muriam debiliorem ope domuum gradatoriarum concentrare solent, ut alimento ignis sub evaporatione parcant, consilio forsan minus laudando. Conf. Illustris HALLER. Omnem omnino attentionem

meretur, quod ubi sal marinus occurrit, etiam vix non semper felenites, sal mirabilis, & sulphur inveniantur.

Ratio acidi in vario sale cibario varia est, hinc illum ratione saporis & virtutis condientis multum differre observamus; id interim experientia docuit, ex aqua marina paratum, reliquos acrimonia superare.

Bonus sal cibarius debet esse albus, omnis peregrini saporis expers, nec in aëre humescere.

Sal communis in modum reliquorum salium mediorum vires incidentes habet, & hoc scopo non male istorum in locum recipitur, eodem, cum carnes condire a longissimo retro tempore receptum sit, hinc præeunte GALENO, tam extus quam intus ad arcendam putredinem adhiberi solet, immo cum Idem Medicinæ princeps ex carne salita, salis vim fibras rigidas reddendi, perspexerit, ideo vires exsiccentes quoque ab eo in corpore surrecturas monuit. Illustris PRINGLE pulcherrimis experimentis evicit, salem cibarium corpus animale minus quam alia salia contra putredinem defendere, imo eundem, si substantiis animalibus in ratione, quæ 1 : 8. minor est, adjicitur, etiam corruptionem augere. Patet ex his, cur hunc salem optimo consilio cibus pro adjuvanda digestionem adjiciamus, irritando enim fibras primarum viarum, eas ad vividiores contractiones compellit, viscidum & ciborum & humorum chylopoieticorum corrigit, & efficit præterea, ut ipsi cibi citius resolvantur, & partes nutritioni aptas dimittant. Extus ad fatus antisepticos & discutientes recipitur, nec non ad enemata irritantia.

* *Sal decrepitatus* Paris. * *Sal depuratus* Parisinis, inter quos vulgo sal marinus gryseus obtinet, necessarius: * *Sal febrifugus* vel *digestivus* SYLVII: *Sal mirabilis* GLAUBER: *Spiritus Salis* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Salis coagulatus* MYNSICHT. est sal digestivus, in quo alcali excedit: * *Spiritus Salis* GLAUBER.

* *Spiritus Salis dulcis*: * *Spiritus Vitrioli philos.* vid. *Inst. Chem.*

SODA Recent. *Alumen Catinum* Lat. Barb. Hoc nomine prostat massa terreo-salina, in diversæ magnitudinis glebas efformata, quæ duritie lapides æquat, colore gryseo cærulescente gaudet, miculis parvis albis, & magnis nigris distinguitur, plurimis foraminibus hiat, odorem spirat nec gravem nec ingratum, sapore gaudet falso & lixivioso.

Orientalis & Occidentalis occurrit, illa in Ægypto, Syria, Tripoli, Tuneti, Astracani paratur, rarissime tabernas intrat, hanc in Hispania, Italia, Anglia, Gallia, Germania conficiunt: Orientalis optima censetur & sive ab Ægypto denominatur, sive *Rochetta Alexandrina* dicitur; inter Occidentales Alonensis præfertur, quam & *Hispanicam*, *Soude de Berville* appellare solent, ea, quæ Carthagenæ conficitur, vilioris omnino conditionis est.

Soda in aëre humescens, quæ soluta foetet, eminentiori crusta viridi obducitur, fragilis, aut minoribus foraminibus pertusa, rejicienda est.

Paratur soda ex plantis ad mare crescentibus, quas in fossis comburunt, & cineres hac ratione ortos, continuato igne, in majores massas conferruminant, illarum cum varia sint genera, hinc varium quoque Sodæ genus occurrit: *Salicornia* L. & *Salso-la* L. præstantissimam Sodam largiri experientia evicit, optimam Alonensem ex *Mesembryanthemo Nodifloro* L. parari, quod & in hunc scopum ferere solent, testantur Cl. JUSSIEU & Cl. BASTER, Alexandrina ex *Mesembryanthemo Coptico* L. conficitur. Proprium est his plantis, ut salem marinum in suam substantiam recipiant, eundem quædam plane non mutant, ut de *Salicornia Europæa* L. Illustr. GAUB expertus est, quædam istum ita laxant, ut ignis plantam comburens acidum in aërem pellere queat, re-

manente altero falis marini principio, alcali fossili nimirum, partibus terrestribus a planta residuis, nexo. Vidit Illustr. DU HAMEL Salsolam in horto a mari & falinis remotissimo, falem, dum in cineres reducebatur, communem & fodam dedisse. Dum promiscue plantas ad mare crescentes comburunt, accipiunt fodam cineribus clavellatis inquinatam.

In Soda, qualis vulgo prostat, alcali vegetabile, alcali fossile, falem marinum, sulphur & terram calcaream æque ac vitrescentem obtinere, IMLIN vidit. Soda simplex vitriariis maxime & saponariis in usum cedit, ad scopos medicatos non adhibetur. ENCKELMANN monet, SEIGNETTE Pharmacopœum Rupellensem, qui labente Seculo superiore floruit, falem ex Soda crySTALLIFATUM, sub nomine *Salis Alkali*, ad curandos morbos rheumaticos maxime adhibuisse, & pro more eorum temporum laudes ejus propria scheda ebuccinasse. Alcali fossile respectu effectus medicati, a vegetabili non differre, facile perspicitur.

Sal polychrestus DE SEIGNETTE vid. *Inst. Chem.*

§. 47.

II. RESOLVENTIA.

AMARA (§. 24.) RESINÆ (§. 26.) VOMITORIA (§. 56.) IRRITANTIA (§. 41.) SOPIENTIA (§. 42.)

ARNICA. Hac voce primus FEHR usus est, evidenter ex *Ptarmica*, qua GESNER, qui inter primos hujus plantæ meminit, eam denominavit formata, *Be-toine des montagnes*, *Wolverley*. Folia æque ac Flores officinis subministrat.

Folia ex ovatis oblonga sunt, utrinque tomentosa, sapore dulciusculo, cui vix distinguenda amarities accedit, instructa, aquam, cum qua coquuntur, sapore salino afficientia.

Flores asservantur a calice evulsi, flavi, manifestius quam folia amari, aquæ saporem amaricantem & acrem communicant.

ARNICA. Flores compositos mixtos habet, calice imbricato, feminibus radii nudis distinguitur: *Montana* L. foliis ovatis integris agnoscitur; cum omnia semina papposa habeat, omnino *Doronicis* adscribenda.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ circiter largiuntur: Flores $\frac{5}{16}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{16}$ spirituosi. NEUMANN. Folia $\frac{5}{16}$ Extracti aquosi, ultra $\frac{1}{8}$ spirituosi, Flores extracti spirituosi nonnihil urentis $\frac{3}{16}$ & aquosi amari $\frac{1}{4}$ circiter CARTHEUSER. *Oleum destillatum* fundere in *Chym. Journal*. III. 100. observatur.

JOEL rusticos herbam cum floribus ad casum ab alto haurire, monet, RENEALM urinam movere, habuit compertum. Primus FEHR ejus insignes vires in effusis aut stagnantibus humoribus non paucis observationibus probavit, quibus præter illas, quæ *Actis Medicorum Berolinensium & Tentaminibus Vratislaviensibus* insertæ sunt, nec non eas, quas ALBERTI & DE LA MARCHE adducunt, GOHL, BRUCKNER, NEUHOLD, CARL, Cl. DELIUS & PLENCK accedunt. Nulli igitur dubitamus, ut frequentius in usum ducatur, suadere. Cum ejus haustus non raro nauseas & cardialgias excitasse observatus fuerit, hinc minores ejus doses prius tentandæ, & in delicatioribus herba potius, quam flores, in usum ducenda. Vulgari ratione æquæ herbæ ac florum partes ad drachmam unam, cum aquæ unciiis tribus, pro una dosi, infunduntur.

BARDANA Barb. *Lappa*, *Personata* Lat. Barb. *Αγκύριον*, *Αγκύριον*, *Glouteron*, *Kletten*: Exhibet Radices crassas, foris nigricantes, sapore dulciusculo instructas.

ARCTIUM. Flores compositos tubulosos habet, calice, ex squammis, apice reflexo hamatis, imbricato sustentatos, thalamo fetaceo inhærentes, femina striata, brevi pappo sustentata: *Lappa* BLACWELL 117. foliis petiolatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum, æque ac spirituosum levi dulcedine gaudent, cum admixta amaritie & levi false-dine LEWIS. Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter NEUMANN obtinuit, illius ultra $\frac{1}{5}$, hujus $\frac{1}{9}$ circiter CARTHEUSER.

GALENO folia in usu erant; radices a vi resolvente laudantur, FORESTO fuit relatum, decocto harum radicum gravem arthritidem curatam fuisse; similis historia apud ALSTON occurrit; FORMII observatio de HENRICO TERTIO Galliarum Rege per decoctum hujus radices a PENA curato, licet unde FORMIUS eam acceperit, lateat, licet PENA ejus non meminerit, & ipsa, quæ ibi describitur cura, præcipue balneo laconico adscribenda esse videatur, multos impulit, ut lignis & radicibus resolventibus exoticis radices Bardanæ substituendas esse, crediderint.

* *Aqua a foliis abstracta* Paris.

* BECCABUNGA Barb. *Bachbungen*. Dat folia ovata, ferrata, glabra, succulenta, sapore aquoso instructa.

Veronica Beccabunga BLACWELL 48. racemis lateralibus & foliis ovatis planis gaudet.

Crescit in omni Europa.

MAURIT. HOFFMANN, succi ex Beccabunga expressi, efficaciam se in scorbuto expertum esse, testatur, cum portulaca cæterum ratione virium medicatarum convenit; minus bene folia exsiccata asservantur.

* *Aqua destillata* Paris. * *Syrupus ex Succo* Eorund. BETA vid. *Olera*.

BRASSICA vid. *Olera*.

*CALENDULA vid. *Amara*.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

CARDUUS MARIÆ Barb. *Chardon Marie*, *Frauentistel*. Folia & Semina in indicibus medicamentorum occurrunt.

Folia magna sunt & lata, pulchro reti albo picta, profundioribus & majoribus finibus laciniata, margine spinoso instructa, sapore salino, cui levis amarities juncta est.

Semina non minima, cylindroidea, utrinque leviter compressa, sub cortice fusco, splendente, medullam albam & dulcem includunt.

CARDUUS. Flores compositos habet tubulosos, calice squammis spinosis imbricato, & receptaculo spinoso sustentatos, nec non semina papposa: *Marianus* BLACWELL 79. foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, sinuatis, squammis calicinis nudis, utrinque spinam canaliculatam edudentibus, gaudet.

In Germaniam septentrionalem usque ascendit.

Folia olim resolvendi ergo contra viscera obstructa laudarunt: semina specificè pleuriticis commendarunt, sed non video, quid præ aliis demulcentibus præstare queant.

Aqua Cardui Mariæ SCHROEDER. iners.

*CHEIRI Lat. Barb. λευκοῖον, κνήκ Veter. *Leucogum luteum* vel *Viole latea* Veter. *Keiri* Arab. *Girofflée*, *gelbe Violen*, *Nägelein*. Flores asservantur, qui recentes gratum & fortem odorem spirant, quem autem exsiccati omnem deponunt, & sapore amaricante, cui aliquid salini junctum est, gaudent, colore flavo instructi.

CHEIRANTHUS. Corolla gaudet cruciformi, calice utrinque gibboso instructa, siliqua compressa, ad margines denticulo notata, stylo bifido coronata, semina marginata, compressa includente: *Cheiri* L. BLACWELL 179. folia lanceolata, acuta, glabra habet.

Europæ calidiori propria planta, dum ubique in hortis culta fuit, semina sua spargendo, nunc pluribus in regionibus spontanea occurrit, in Borussia adhuc obtinet.

Aqua destillata odorata est, Extractum aquosum evidenter salinum LEWIS.

Sapor vires attenuantes pollicetur, & hinc hi flores ad promovendum mensium fluxum facere posse videntur, qui autem virtutem foetum pellendi ipsis adscribunt, hypothese potius, quam experientia nituntur. REUSNER eos cum successu ad prophylaxin contra apoplexiam & paralyfin usurpatos refert.

**Aqua destillata* SCHROED. **Conserva* SCHROED.
**Oleum per Infus.* ÆGINETÆ.

CHELIDONIUM, χελιδόνιον, *Chelidoine*, *Schoellkraut*.
Majus & Minus prostant.

Majus, τὸ Μέγα, κάρκαρα Græc. Recent. Exhibet *Radices*, quæ exsiccatae digiti circiter crassitiem habent, in plures fibras terminantur, fuscae, medulla grysea, sapore, qui leviter linguam ferit, gaudent; recentes totæ croceæ croceum succum fundunt, evidenter acrem. **Folia* glauca sunt, hirsutiae notata, semipinnata, pinnis in aliquot lobos secedentibus, recentia succum fundunt, radicum succo similem.

CHELIDONIUM. Corolla tetrapetala gaudet, calice diphylo sustentata, polyanthera, siliqua polysperma: *Majus* BLACWELL 91. pedunculos umbellatos habet.

Crescit in omni Europa.

GALENUS radicem resolvendi ergo in ictero commendat, succum autem abstergendi sine ad vitia cornæ. Ab ejus attenuante virtute surgit effectus sudoriferus, quem Brunsvicenses ab eo experiri LANGE testatur, qui ab Extracto vinoso ad duos scrupulos in obstructionibus viscerum abdominalium & in farctibus pulmonum dato, egregios effectus vidit.

CRAMER folia, sub forma infusi theæformis data, podagricis & calculosis multum solatii attulisse, refert.

Radix recens ad drachmas sex, exsiccata ad drachmas duas in infuso aquoso datur.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. quicquid etiam non infirmi subsellii Auctores in ejus laudem dixerint, præ simplici aqua nihil proprii habet.

* *Minus τὸ μῖνον*. Folia exhibet reniformia, petiolata, glabra, levissimo sapore, ad plantas nasturcinas accedente, instructa.

RANUNCULUS Corollam habet pentapetalam, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, polygynam, femina nuda: *Ficaria* L. BLACWELL 51. Calice triphylo, corolla polypetala gaudet, num Ranunculis relinquenda?

Crescit in omni Europa.

Dum GALENUS, Chelidonium minus majore acrius esse, dicit, ejus radicem intelligit, quippe quam recentem cutim in vesicam elevare, Cl. KRAPFF testatur; folia adeo mitia sunt, ut, teste Ill LINNÆO, variis in locis in acetaria recipiantur. Totius plantæ usus hodie eviluit.

CHINÆ RADIX Recent. *Esquine*. Geniculata est, nodosa, tuberculis pluribus obsita, sub cuticula ex fusco-rufescente medullam albam includit, cui aliquid rufi admixtum est, sapore & odore caret. Rejicimus radices leviores, illas porro, quæ pauciores aut spongiosam medullam habent, eas præterea, quarum foramina a vermibus rosa, mercatores pasta ex terra rubra obduxerunt, notante jam VESALIUS, nec non eas, quæ ex America ad nos adducuntur, & colore, sive nigricante, sive magis rufo distinguuntur.

SMILAX. Planta relativa diphyta, corolla hexapetala nuda, in maribus isanthera, in feminis trigyna & fructu bacca gaudet: *China* L. BLACWELL 433.

caule aculeato, tereti, foliis ovato-cordatis agnoscitur.

Crescit copiose in China, & teste BROWN in Jamaica.

Smilax Pseudochina, unde viliores radices desumuntur caule inermi, tereti & foliis caulinis cordatis agnoscenda, Virginiae & Jamaicae civis est.

Extracti aquosi insipidi $\frac{1}{2}$, & spirituosus levissime sapidi $\frac{1}{4}$ largitur LEWIS. Extracti spirituosus circiter $\frac{1}{9}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$. NEUMANN. Extracti spirituosus leviter balsamici $\frac{1}{9}$, aquosi insipidi $\frac{1}{3}$ JUCH & ERMEL.

Hanc radicem a Lusitanis in Europam adductam fuisse, AMATUS refert, versus medium Seculi XVI Venetiis in usu esse coepisse, VESALIUS testatur, ad affectus nervorum, ad morbum articulare & ad labem siphyliticam, cum primum innotuerit, fuisse adhibitam VESALIUS quoque refert. Cl. BOEHM magnum auctorum numerum excitat, qui eam contra morbum venereum adhibuerunt, sed graves quoque Auctores subjicit, qui eandem inertem in hoc morbo sunt experti, quibus ASTRUC & GEOFFROI addendi sunt, cum mihi ne de ulla quidem fida observatione constet, ejus folius ope vel veneream vel aliam quamcunque acrimoniam fuisse curatam, fateor, me a medicamento insipido & inodoro non audere insignem efficaciam polliceri.

CICHORIUM vid. *Olera*.

DAUCUS vid. *Olera*.

EBULUS v. SAMBUCUS.

ENDIVIA vid. *Olera*.

EUPATORIUM vid. *Amara*.

*ERYNGIUM, Ἐρύγγιον, *Chardon roland*, *Mannstreu*. Radices largitur, quæ pollicis crassitiem habent. fibrosæ sunt, extus nigrae & striis transversalibus notatae, intus albæ, sapore dulciusculò instructæ.

ERYNGIUM. Floribus pentaphyllis, similibus calicibus sustentatis, isantheris, digynis, fructu ovato, bifariam secedente gaudet: *Campestre* L. BLACWELL 297. foliis amplexicaulibus, pinnato laciniatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

GALENUS has radices ad movendam urinam commendat, S. PAULI ad ciendos menses, non pauci ad fines aphrodisiacos, nulla exacta de earum efficacia observatio sese nobis offert, sapor dulcis vires resolventes ipsis inesse, suspicionem movet, quinque radicibus aperientibus minoribus adscribuntur.

**Conditum* VAL. CORD. **Conserva* Paris.

GALBANUM, *Γαλβάν*. Est Gummi resina tenax, ductilis, ex rufo-flavescent, sapore amaricante, acriusculo, odore proprio gravi instructa.

Siccum in grana concretum, quæ ad avellanarum usque magnitudinem ascendunt, extus ferruginea, intus exacte ungues referencia, *en Larmes* dicitur, idem etiam interdum sub forma granorum minorum, flavicantium, semipellucidorum occurrit; huic cedit, id quod in massas majores concretum est, *en Pains*, & cujus varia genera prostant, quæ, quo plures ungues & pauciores fordes habent, & quo minus fusca sunt, aut nigra, eo reputantur meliora. Prostat etiam interdum *Galbanum liquidum ex Persia*, consistentia terebinthinæ instructum, cui multæ fæces nigra commixtæ sunt, tempore ad fundum secedentes, odorem resinæ, nequaquam Galbani, habet. Galbanum ex *Bubonis* specie desumi, Ill. LINNÆUS tradit, HERMANN plantæ Galbaniferae femina alata, & quæ non villosa sunt, adscribit, temere hanc litem decidere nolo.

Crescit in Africa.

Olei essentialis $\frac{1}{21}$ circiter, $\frac{15}{32}$ resinæ insipida & inodora, $\frac{3}{16}$ Extracti aquosi, amari & acris NEU-

MANN

MANN obtinuit; Extracti aquosi $\frac{1}{6}$, spirituoſi $\frac{3}{4}$, Olei eſſentialis $\frac{1}{21}$ CARTHEUSER. Ex aqua ſe patitur ſuſpendi, quoad maximam partem in aqua ſolubile eſt.

Ab HIPPOCRATE ad ſuffitus uteri commendatur, calefacientes vires ipſi GALENUS adſcribit, cum Gummi Ammoniaco ratione virium videtur convenire, cui pro uſibus internis poſtponitur ob gravem, quo gaudet, odorem, & vires calefacientes, quæ ab oleo ejus odorato pendent. Extus potentiffimum reſolvens, ad omnes humores duriores cum ſucceſſu adhibetur, nec male umbilico hyſtericarum imponitur.

**Spiritus* Pariſ. **Oleum deſtillatum* SCHROEDER. **Oleum per infuſionem* Pariſ. non ſpernendum, pro reſolvendis tumoribus induratis: *Emplaſtrum de Galbano crocato* MYNSICHT: dimidiam modo Galbani rationem Wurtembergenses recipiunt, optimum medicamentum reſolvens ad tumores ſcirrhoideos & ad mammas a lacte ſtagnante induratas; nec ſine ſucceſſu ſcopo anodyno applicatur: **Emplaſtrum ad clavos pedum* Noſtr. reſolvendo, nomini reſpondere poteſt.

GRAMEN, Ἀγρωγις, *Chiendent*, *Zwecken*. Radices largitur prælongas, geniculatas, flaveſcentes, ſapore dulci, odore nullo inſtructas.

Triticum repens L. BLACWELL 537. calicibus quadrifloris acutis diſtinguitur.

Copioſe occurrit per omnem Europam.

Frigidis has radices GALENUS annumerat, ob vim aperientem, quam ſaponaceo ſuo ſucco præſtant, a multis Auctoribus laudatæ, calculos biliarios ab iis ſolutos obſervavit LOESECKE, vulgatiffimum apud nos ingrediens eſt decoctorum, quæ pro potu ordinario aſſumuntur.

**Aqua deſtillata* NICOL. PRÆPOS.

GUAJACUM Lignum Rec. *Lignum Sanctum* Rec. *Franzosenholz*. Eſt ponderoſum, valde durum, viridi

nigricans, sapore amariusculo, cui aliquid acris accedit instructum; accensum odorem non ingratum spirat, alburno flavicante cingitur, quod cortex ex variis squammis efformatus tegit, colore ex buxeo-badio gaudens, & cujus sapor præ ligno magis acris est; adducitur ad nos sub forma frustorum sectorum, aliquot pollices crassorum.

Lignum ponderosum, quod multum nigri habet, & cui cortex tenacius adhæret, pro optimo habetur.

* *Resina Guajaci* in majoribus frustis ad nos adducitur; compositis ex granis flavo-fuscis, pellucetibus, quibus variae sordes commixtæ sunt, inter dentes tenacibus, ad ignem liquecentibus & fumum, qui mihi saltem non suavis videtur, emittentibus, sapore levissime amaro instructis.

GUAJACUM. Corollam pentapetalam, regularem, diplosantheram, monogynam & fructum compressum angulatum habet: *Officinale* L. BLACWELL 350. foliis bijugatis gaudet.

Habitat in America Meridionali.

Ligni species magis flavescens & minus nigra olim *L. Sancti* nomine distinguebatur, hodie non amplius dubium est, variam arboris ætatem differentis coloris causam esse.

Lignum Extracti aquosi, cui multum resinæ adhæret, & quod linguam pungit $\frac{1}{7}$, spirituosius mitioris $\frac{1}{4}$ largitur. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{7}{32}$, aquosi $\frac{3}{32}$. NEUMANN. Extracti aquosi linguam urentis $\frac{1}{5}$, spirituosius $\frac{1}{3}$ circiter. CARTHEUSER. Ego $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi, quod odore & sapore ad Balsamum Peruvianum accedit, inde extraxi. Ex Cortice NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{9}$, aquosi autem $\frac{1}{3}$, ex Resina autem $\frac{7}{12}$ Extracti resinosi & $\frac{1}{6}$ aquosi obtinuit.

Innotuit hoc Lignum in Hispania anno 1508, in Italia 1517, serius per reliquam Europam devectum fuit; Hispani illud tanquam remedium antivenereum ab Americanis acceperunt.

Quæ fuerint nostri Ligni circa curandos morbos venereos fata, large recenset Cl. BOEHM: cum ratio, qua illud exhibebatur, non potuerit non humores insigniter commovere & partibus fluidioribus privare, solida autem multum debilitare, certior vero & tutior sit horum morborum per hydrargyrum therapia, hinc eo solo siphylitidis curam hodie Medici non suscipiunt; cum autem aquæ, cum qua coquitur, & balsamicas & resolventes partes immisceat, hinc & ad alios morbos, ubi humores spissi & corrupti sunt, cum successu, iusta ratione servata, præscribitur. In phtisi egregios ejus effectus viderunt SYLVATICUS, RIVERIUS, SCHENCK, SCHULZ, CRUGER. In febre hectica LOESECKE. Sesqui uncia cum quatuor aquæ libris ad remanentiam unius coquitur.

Resinam ad eosdem ac lignum usus adhibent, & illam ad drachmæ dimidiæ pondus præscribunt. In liquore spirituoso solutum Arthriticis multum commendatur.

* *Oleum destillatum* BRENDÉL unquam paratum fuisse dubito: * *Spiritus* SCHROED. præ aliis spiritibus empyreumatibus nihil proprii habet: * *Resina* iners: * *Extractum* SCHROEDER. efficax omnino: * *Oleum Empyreumaticum* IDEM.

* *HERNIARIA* Barb. *Tourquette*, *Herniole*, *Bruckkraut*, *Harnkraut*. Plantæ minoris Cauliculi prostant teneri, geniculati, quibus folia ex ovatis acuminata adhærent, sive glabri sive hirsuti, sapore levi acrimonia linguam feriente instructi.

HERNIARIA. Corolla quinquefida, regulari, nuda, isanthera, digyna, capsula monogyna gaudet: *Glabra* & *Hirsuta* L. BLACWELL Tab. 320. cauliculis herbaeis distinguitur.

Crescit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem, hirsuta in Europa temperata obtinet.

Seculo XVII demum innotuit, sine ulla genuina

observatione ad hernias laudatur, cum ejus sapor aliquid incidentis ipsi inesse suspicari faciat, hinc calculosis forsan aliquid solatii afferre potest; cum autem & hic efficaciora & certiora habeamus medicamenta, ejus usus hodie evuluit.

* *Aqua destillata CAMERAR.*

LACTUCA vid. *Olera.*

LAPATHUM, ὀξυδάραθρον, *Rumex*, *Patiene*, *Grind-wurzel*. Radices subministrat fibrosas, pollicem crassas, extus nigras, intus lutescentes, sapore acriusculo cum aliqua adstrictione & levi amaritie instructas.

Rumex acutus L. BLACWELL 491. valvulis dentatis, graniferis & foliis lanceolatis, ferratis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Utrumque Extractum amarum & adstringens est.

LEWIS.

Has radices apud Veteres ad usus internos adhibitas fuisse non reperio, recentiore ætate aperiendi scopo in multo usu sunt, cum acri & amaro, quo pollent, principio spissos humores attenuent, & adstrictione, visceribus obstructis robur dent; alvum quoque ab iis cieri experientia probat. DIOSCORIDES eas extus adhibitas contra morbos cutaneos commendat, & hac ratione cum successu usurpari S. PAULI observatione evincit, sed nec male in iisdem morbis intus dantur.

Recentes ad unciam dimidiam in juscula recipiuntur; exsiccatarum drachmæ duæ cum aquæ unciiis sex ad remanentiam unciarum trium coquantur, pro dosi.

* *Extractum VAL. CORD.*

Parisini quoque *Rumicem Patientiam* L. *Sanguinem* L. & *Aquaticum* L. præscribunt, quorum tamen radices nec inter se, nec ab acuto, respectu vis medicatæ, multum differre videntur.

MANNA vid. *Purgantia*.

* MERCURIALIS, λιμόζωσις, παρθέριον, ἐρμῆ βοτάνιον, *Bingelkraut*, exhibet Folia oblonga, angusta, profundius crenata, inodora & insipida.

MERCURIALIS. Planta relativa, diphyta, corolla trifida, in maribus polyanthera, in feminis digyna instructa, capsula didyma, biloculari, dipyrena prædita: *Annua* L. BLACWELL 162. Caulem brachiatum habet, folia glabra, flores spicatos.

In Borussia adhuc occurrit.

Ab HIPPOCRATE intus ad ducendam alvum & hydropem, extus relaxandi ergo laudatur; vires alvum laxandi, &, dum extus applicatur, digerentes inde pollicetur GALENUS, hos effectus folia recentia, saponaceo, quo scatent, succo, videntur præstare, eadem a Nostratibus, butyro frixa, herniis incarceratis solent imponi, ab exsiccatis nullas vires spero.

Mel Mercuriale August. ad clysmata abstergentia recipitur: * *Syrupus longæ Vitæ* ZWINGER non sine successu resolvendi ergo exhibetur, & hinc varium morborum genus & curatur & præcavetur; tribunum militum autem, qui ZWINGER hunc syrupum communicavit, & rusticum Calabrum quondam huic syrupo debuisse, quod ultra centum annos vixerint, nondum confectum est.

NASTURTIUM PETRÆUM Nostr. *Saxifraga* Barb. *Creßson de Roche*, *Steinkressen*. Recipiunt Cauliculos, qui recentes succulenti sunt, nonnisi superne divisi, teneri, parvis foliis obfessi reniformibus, creberrime integerimis, hirsutis, exiguis petiolis sustentatis, leviter acri & leviter adstringente sapore gaudent.

CHRYSPLENIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida irregulari, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma gaudet: *Alterni folia* L. foliis alternis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Destillatione principia alcalina fundit; Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi $\frac{1}{5}$ largitur; dat etiam exiguum portionem Salis essentialis. PALLAS.

Nostra demum ætate officinas nostras intrare coepit, & crebro contra tussim & asthma adhibetur, in quibus etiam ob vires resolventes, quas sapor & locus natalis, cum nonnisi ad loca aquosa occurrat, indicant, non male usurpatur; ab Auctoribus hinc inde ad aperiendas obstructions viscerum abdominalium & abstergendos renes commendatur.

* ONONIS, ὄνωνις, ὄνωνις, *Arrêt de bœuf*, *Hauhechel*. Desumuntur Radices, quæ longæ sunt, tenaces, extus fuscae, intus albæ, sapore levissime acrisculo instructæ.

ONONIS. Corollam papilionaceam habet, calice, cujus quædam lacinie ipsam longitudine æquant, sustentatam, legumina rhomboidea, turgida: *Spinosa* L. BLACWELL 301. floribus subsessilibus & caulibus semi erectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Abstergens & incidens, diuretica & calculum comminuens a GALENO laudatur; multos reperio, qui hæc ex GALENO repetunt, nullum qui ea propria observatione confirmet; Ill. HAEN, se foliorum Ononidis decoctum cum successu in nephritide fuisse usurpatum, refert.

* PARIETARIA Lat. Barb. ἐλξίν, *Helxine* Veter. *Casse pierre*, *Glaskraut*, *Tag-und Nacht-Kraut*. Recipimus Folia ovato-oblonga, pilis sparsis obfusa, longis petiolis innixa, sapore levissime adstringente prædita.

PARIETARIA. Planta relativa, monophyta, floribus involucri communi sustentatis, corolla quadrifida, in maribus isanthera, in feminis monogyna,

fructu monospermo gaudet: *Officinalis* L. folia lanceolato-ovata, alterna habet.

Vulgaris in Europa temperata planta, non ultra Saxoniam ascendit.

Refrigerandi ergo a DIOSCORIDE laudatur, PARACELSI ævo ad comminuendum calculum cœpit laudari, ex imaginatione potius, cum inter medios lapides crescat, quam ex observatione, ab herba insipida & inodora, ego saltem, non magnas vires expecto.

* PEUCEDANUM, *πικνίδανον*, *Queue de Pourceau*, *Haarstrang*. Radices exhibet, quæ fibrosæ sunt, extus fuscae, intus albæ, recentes succum album plorant, sapore ad aromaticum accedente, neutiquam amaro instructum; exsiccatæ proprium odorem spirant, non nauseosum, saporem dulciusculum habent, aquam, cum qua coquuntur, non sine amaritie acriusculam reddunt.

PEUCEDANUM. Flores umbellatos habet, utroque involucri instructos, femina alata & striis eminentibus notata: *Officinalis* L. foliis aliquoties trifidis, capillaribus distinguitur.

Crescit in Europa temperata, non occurrit ultra Saxoniam.

Extractum spirituosum saporem adstringentem & odorem nauseosum habet. DELIUS & WAGNER.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur, GALENUS radicibus calefacientes & digerentes vires adscribit, eas vi saponacea agere optime HIPPOCRATES dicit, leniter catharticas esse DELIUS & WAGNER propriis experimentis probant.

* PILÆ MARINÆ, *σφαίραι θαλασσίαι*, *Meerballen*. Substantiæ flavæ, leves, rotundæ, ex recrementis radicum conglomeratis efformatæ, odore & sapore carentes.

Cl. PALLAS post KLEIN testatur, has pilas esse tubera radicum *Zostera marinæ* L. in Oceano & Mari Baltico occurrentis, maceratione resoluta & agitatione Maris conglomerata.

Liquorem urinosum & oleum nigrum inde obtinui.

Per se nunquam usurpantur, ustæ ad pulverem strumalem recipiuntur.

PIMPINELLA Lat. Barbar. *Bourage*, *Bouquetine*. Radices exhibet, quæ ad digiti crassitiem accedunt, fibrosæ sunt, albæ, sapore evidenter acri & ad saponem accedente instructæ: *Pimpinella Saxifraga* L. BLACWELL 472. foliis pinnatis, foliolis radicalibus subrotundis, summis linearibus gaudet.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum hæ radices fundunt, omnem suam efficaciam spiritui vini, cum quo infunduntur, relinquunt, Extractum resinosum valde acre largiuntur. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{1}{16}$, gummosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibent. CARTHEUSER.

A radice, sapore evidenter acri & saponaceo instructa, vires humores spissos resolvendi & vasa obstructa referandi jure expectamus, primi qui eam ad usus medicatos adhibuerunt Auctores, contra calculum usurpabant, ad menses & lochia movenda in communi apud Norimbergenses usu esse, C. HOFFMANN annotat, præcipue autem STAHLII auctoritate creberrime ad sanandos morbos adhibebatur, postquam is ejus vires ad omnes ægritudines, ubi humores attenuandi & solida referanda sunt, stabilivit, egregie quoque ad incommoda a retento in corpore hydrargyro facere, & BORRICHIUS & omnis STAHLII schola asseverant; in morbis mucosis maximo cum successu datur.

Exhibetur ad drachmam dimidiam in substantia, ad sesqui drachmam in infuso.

Essentia Brandenburg. licet ab omni Secta Stahlianā maximi fiat, ego tamen spiritum vini, nunquam, ubi resolvendi animus est, vellem exhibere: * *Extractum* Brandenburg. iners est.

POLYPODIUM, πολυπόδιον, *Engelsiüss*. Ejus Radices longæ sunt, angustæ, variis articulis asperis distinctæ, sub cortice rufescente, medullam flavam, virescentem, includunt, sapore dulci, cui adstrictio juncta est, instructam.

Polypodium Vulgare BLACWELL 215. Foliis simplicibus, pinnis oblongis, integris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Polypodium quercubus innascens præstare, est commentum FALLOPII.

Extracti aquosi dulcis $\frac{1}{2}$ fere, spirituoſi nauseosi $\frac{3}{8}$ NEUMANN obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituoſi $\frac{1}{12}$.

Radices coctione amarescunt.

GALENUS ex hypothesi his radicibus vires exsiccantes adscribit; DIOSCORIDES autem laxantes, sapor vires resolventes efficaces pollicetur. Non male infusis aperientibus & laxantibus adjiciuntur, Cl. POISSONNIER commendat maniacis, ut per quatuordecim dies quovis mane, decoctum ex Radicum Polypodii unciiis duabus cum libris sex aquæ ad remanentiam librarum quatuor coctis hauriant, & si nulla inde catharsis sequitur, eidem pulverem ex Radicis Polypodii drachma una & Nitri scrupulo præmittant.

* *Extractum* VAL. CORD.

PORTULACA vid. *Olera*.

RAPA vid. *Olera*.

RUBIA, Ερυθρόδακνον, Ερευθρόδακνον, *Garance*, *Röthe*, *Krapp*. Radices exhibet fibrosas, calami crassitiem æquant, totas rubras, sapore amaricante & adstringente præditas.

RUBIA. Corolla quinquefida, interdum quadrifida gaudet, supera, rotata, isanthera, monogyna, baccis duabus coalitis, monopyrenis: *Tinctorum* BLACWELL 326. Foliis senis distinguitur.

In Europa temperata sponte crescit, vix ultra Alsatiam ascendit; colitur passim per Europam, etiam multum inter nos, cultura radices majores & magis rubras producit.

Extracti aquosi quod acidiusculum saporem habet $\frac{2}{3}$, resinosi austeri $\frac{3}{8}$ fere largitur Cl. STEINMEYER. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, resinosi $\frac{1}{6}$. CARTHEUSER.

Urinam animalium his radicibus pastorum rube-dine tingi, GALENUS observavit, sed eorundem ossa quoque rubra evadere annotavit & uberius deduxit BOEHMER, cui circa curiosum omnino *φαινόμενον*, Illustris HALLER quoque addendus est, notandum utique, sola ossa, nequaquam cartilaginee & ligamenta, inde tingi, colorari quoque materiem perspirabilem: observavi præterea cum Cl. STEINMEYER eundem quoque effectum præstari ab *Asperula Cynanchica* L. & *Arvensi* L. *Galio vero* L. *Galio Mollugine* L. *Galio Aparine* L. & *Valantia Cruciata* L. Cum itaque has radices evidenter ad ossium usque substantiam penetrare certum sit, hinc cum successu eas adhiberi ad difficillimos morbos a spisso humore ossa obsidente, patet, primus GLISSONIUS eas ad rachitidem commendavit, plurimos gravissimo hoc affectu laborantes earum ope sanitati redditos fuisse, testantur COSNIER & ROBERT, idem Cl. LEVRET vidisse ROESNER testatur; easdem vires aperientes habere, GALENUS refert; earundem ad icterum curandum efficaciam HOFFMANN quoque confirmat, juniorem puellam earum ope a crusta lactea liberatam viderunt COSNIER & ROBERT. Adscribuntur Radicibus quinque aperientibus minoribus.

* **RUSCUS**, ὄξυμυρσίην, **BRUSCUS** Latin. Barbar. *Petit-loux*, *Mausdorn*. Radices ejus sunt fibrosæ, calamum crassæ, copiosissimas fibras emittunt, albæ, sapore dulci gaudent, cui lenissima acrimonia accedit.

Ruscus. Planta relativa diphyta, corollam hexapetalam habet, nectario instructam, mares triantheros, feminas monogynas, baccas dispermas: *Aculeatus* L. **BLACWELL** 155. foliis supra floriferis nudis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, nostras hyemes fert.

A vi resolvente multum laudatur, diuresin maxime movere observatur, **RIVERIUS** hydropem inde curatum allegat. Annumeratur quinque Radicibus aperientibus majoribus.

SACCHARUM, Σάκχαρ, σάκχαρον, *Sal Indus Arab.* *Sucre*, *Zucker*, Significat in universum omnem salem essentialem sapore dulci instructum, strictius autem & vulgo, denotat salem essentialem ex proprio plantarum genere desumptum, quod est:

SACCHARUM. Corolla glumosa bivalvi, lanugine inhærente gaudens, trianthera, digyna, monosperma: *Officinarum* L. floribus paniculatis distinguitur.

Inter Tropicos antiqui & novi orbis sponte crescit, inde in varias Asiæ, Africæ & Americæ regiones translatum, copiosissime colitur; aliquid ejus quoque in Sicilia & Hispaniæ Granada coli lego.

Ante medium superioris Seculi Lusitanos omne Saccharum Europæ intulisse, eadem temporis periodo Anglos, anno 1716 demum Gallos illud advenxisse, reperio.

Veteres receperunt salem, qui ex annosis plantis sub forma granorum exsudavit, & illum *Salem Indum* dixerunt: ratio eundem, modo hodie usitato copiose obtinendi, & ad varium puritatis gradum eve-

hendi, ab Arabibus repetenda: consistit autem in eo, ut succus ex planta exprimatur, is sub nomine *Vesou* venit, & ope lixivii caustici, aquæ calcis & humorum feroforum ab excedente ratione partium gummosarum, quæ ipsi adhærent, liberetur, & ut in Salem concrefcere possit, disponatur; hæc præparatio, quæ multas encheireses exigit, egregie ab Ill. DU HAMEL descripta est.

Pro vario gradu, ad quem Saccharum sub depuratione perductum est, varium colorem & variam consistentiam solet adipisci, id, quod nondum in formam cohærentem coit, & nondum album evasit *Moscovade*, magis depuratum *Cassonade* & in officinis Germaniæ *Saccharum Thomæ* solet appellari, hoc ipsum pro diversa plantæ ætate & pro diverso solo, ubi crevit, variam omnino indolem habet, pro vario quoque depurationis modo, quod expertum est, tam colore quam consistentia solet variare, quo magis brunum est, eo reputatur vilius, rejiciendum illud quoque est, quod humidum digitis adhæret, & quod empyreumatico odore nares ferit; hoc Moscovatum iteratis depurationibus album redditum, & in panes cohærentes conoides efformatum *Miscellaneum*, *Farinaceum*, *Lumpenzucker* dicitur; hoc, quo plures adhuc depurationes subit, eo magis solidum, durum, album & splendens evadit; Belgis & Germanis in more est, diversas ejus species diversis nominibus exprimere, quæ hic eo ordine appono, quo ad majorem puritatis gradum deductum saccharum denotant: *Melissæum* sive *Melis*, *parvum Melis*, *Rafinatum*, *Boyer-Brod* & *Canariense*, hoc ultimum Gallorum *Sucre Royal* respondet: sub omnibus sacchari depurationibus liquor obtinetur, qui sub formatione panum inde defluit, largiore ratione partium mucilaginosarum fartus, is *Syrupi Saccharini*, *Molasse*, *Syrop* nomine venit, colore nigricante,

saporem & odorem minus suavi gaudet, & fordidus est, nec bene saccharo in compositionibus humidis substituitur: hic Syrupus, nec non spuma, quæ sub depurationibus surgit; cum aqua diluuntur & fermentationi vinosæ subjiciuntur, spiritus ardens destillatione obtentus *Rum* dicitur.

Saccharum frequentis & multifarii omnino usus est: tanquam substantia mucilaginosa, dulcis, evidenter ad nutritionem facit, PISO testatur, fæces a depuratione sacchari reliquas mancipiis ad victum sufficere & eadem istis nutrita, per totum semestre æstivum durissimos in molendinis labores perficere; idem, cum vi saponacea gaudeat, hinc princeps remedium est in spissitudine humorum, & omni, qui ex ea surgit, morbo; cum etiam saccharum aqua dilutum facile acorem suscipiat, evidens fit, cur in omni morbo acuto cum successu propinetur, ejusdem in his præstantia etiam ex efficacia, qua putredinem arcet, elucescit, quippe quæ vulgatissimis apud dulciarios experimentis constat, & ab Illustri PRINGLE confirmata est; egregius hic Vir frequenti sacchari, qui increbuit, usui, minorem, quem hodie experimur, lepræ & morborum putridorum numerum adscribit; eadem præterea substantia dulcis & mucilaginosa acrimoniam qualemcunque humorum etiam efficaciter obtundit, & strictas fibras relaxat, hinc cum maximo successu ad pectoris affectus & ad phtisiam quamcunque adhibetur; lumbricos quoque ab eo necari, REDI est expertus. Qui a saccharo depurato sibi metuunt, quia ipsi sub depurationibus, quas subiit, causticum ex calce accessisse suspicantur, meminerint, aquæ calcis nihil caustici inhærere, & ne vestigium quidem calcis in saccharo detegi posse.

Externe abstergendi scopo ulceribus sordidis carni fungosæ, maculis corneæ inspergitur, sub for-

ma suffimigii discutiendi ergo adhibetur, clysmatibus quoque pro fœcibus attenuandis adjicitur.

Dentes inde nigrescere & cariosos reddi, ex ejus indole viscida, quæ istis accrescit, & fermentationem acidam subit, liquet; quod hypochondriacis & scorbuticis noceat, potius ex hypothesi, quam ex observatione dici puto, absurdissime etiam optimum mucii dissolvens, pituitam gignere, afferere solent; ptarmicis quoque additur.

Saccharum Thomæ, cum multas partes mucidas habeat, hinc eccoproticis ad aliquot uncias adjicitur.

Hodie, præeunte inter primos MESUE, ubicunque fere Veteres mel adhibuerunt, ipsi viribus par, sed majori gratia pollens, saccharum substituimus.

Sacchari genera, quæ ex *Arundine arbore* L. *Acere saccharino* L. *Acere rubro* L. *Acere Platonoide* L. *Betula nigra* L. *Juglande alba* L. *Gleditsia* L. *Zea* L. *Asclepiade nivea* L. & variis radicibus indigenis parant, hujus loci non sunt.

Saccharum copiosissime in cibum recipitur, præterea omnium conditorum, confervarum, rotularum, trochiscorum, morsulorum & longe plurimorum syruporum basin constituit.

Saccharum Candum MYREPS. quod a recentiorum Græcorum, *κandύλον*, qua figuram acutam seu angularem denotant, denominarunt: quo pulchrius est saccharum, unde paratur, eo ipsum pulchrius evadit, id, quod ex saccharo nondum ad albedinem deducto, conficitur, constituit *Saccharum Candum rubrum*: *Saccharum Penidum Arab. gedrehter Windzucker* Nostratibus, est saccharum ad consistentiam tabulandi coctum & perpetua, usque dum refriguerit, tractione in speciem albam, non transparentem redactum, quam in gyros & panes formare solent, prioribus minus gratum, præ illis nihil proprii habet: *Saccharum clarificatum* est saccharum aqua solutum & in consisten-

tiam fyrupi reductum : * *Essentia dulcis* Wurtemb. inconcinna compositio : *Globuli Moschati* Wurtemb. cur medicamento ano intrudendo moschus & zibethum adjiciantur , non video.

SALSAPARILLA sub hoc nomine ad nos adducuntur Radices , quæ aliquot pepum longitudinem habent , flexiles , & hinc crebro in gyros flexæ occurrentes , varia crassitie instructæ , quæ ad calamum anserinum usque accedit , multas fibrillas capillares emittentes , sub cortice rufescente , substantiam farinaceam , albam includunt , quæ medullam quoque albam ambit , nitidam , odore & sapore carent.

Afferuntur hæ Radices corbibus coërcitæ , ex aliquo radicum serpentium genere , quod ab illis non multum videtur recedere , textis.

Radices graciles , extus nigras , intus non albissimas , & quæ non facillime per longitudinem findi possunt , rejicimus.

Smilax Sarsaparilla L. caule aculeato , angulari & foliis inermibus , ovatis , trinerviis distinguitur.

In China & America Meridionali occurrit.

Aqua cum his radicibus cocta , rubrum colorem & saporem , qui evidenter linguam afficit , assequitur. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ GMELIN & GÆRTNER inde obtinuerunt ; Extracti aquosi salini , amaricantis $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN ; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, Extracti spirituosi balsamici , subacris $\frac{1}{12}$ CARTHEUSER.

Hæ radices sub initia Seculi XVI in Europam allatæ & tanquam eximium ad fugandam luem veneream medicamentum commendatæ fuerunt , auctores , qui earum laudes canunt , æque ac illos , qui stant a parte contraria , Cl. BOEHM collegit : morbum venereum , qui Mercurio non potuit fugari , Sarsaparilla curatum HUNTER vidit , & FORDYCE varias observationes enarrat de hoc morbo , frustra hydrargyro & Ligno Guajaco oppugnato , Sarsaparilla demum

victo, similem etiam experientiam apud Illustrem STOERCK reperio. Vires resolventes hanc Radicem edituram esse, nullus dubito, aquæ enim, quacum decoquitur, evidentem saporem conciliat, hinc non sine successu in varia humorum spissitudine, morbis cutaneis, arthriticis, catarrhalibus adhiberi poterit. Tumores duros continuato ejus usu curatos, SCULTETUS testatur. Ut omnes suas vires aquæ largiatur, diutius cum ea coquenda est.

* *Extractum* Wurtemb. non inefficax esse videtur.

SAMBUCUS, *Άμν*, *Sureau*, *Holder*. Arboreum æque ac Herbaceum *χαμυιάνθη*, *Ebulum*, *Yeble*, *Attich* ad usus medicatos recipimus. De illo Folia, Flores, Cortex & Baccæ recipiuntur, de hoc Baccæ:

* *Cortex* est arboris liber extus viridis, intus albus, sapore adstringente & austero linguam ferit.

* *Folia* magna sunt, pinnata, una impari, omnibus ovato-lanceolatis, ferrata, sapore herbaceo instructa.

Flores asservantur cymosi, albi, suavi odore & levi sapore instructi.

* *Baccæ* prostant in officinis rotundæ, sapore proprio dulciusculo gaudentes, ad eas * *Baccæ Ebuli* proxime accedunt.

SAMBUCUS. Corollam monopetalam habet, quinquefidam, rotatam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam & baccam subrotundam, dispersam: *Nigra* L. BLACWELL 115. floribus cymosis & caule arboreo gaudet: *Ebulus* L. BLACWELL 488. caule herbaceo distinguitur.

Crescunt in Europa, præter maxime Septentrionalem.

Flores parum olei destillati butyracei fundunt.

LEWIS.

Folia HIPPOCRATES hydropicis, & illis quibus lochia difficilius fluunt, commendat, alvum quoque inde

inde duci contendit, eorundem extus applicatorum usum in hæmorrhoidibus RUDOLPHUM II. expertum esse, WELSCH testatur; GUJOT, se iteratis vicibus eorum non leves vires emollientes vidisse, & recentia & calefacta sibi multo usu fuisse ad erysipelas asseverat. Cortice mediano a vehementissimis hæmorrhoidum doloribus pastorem convaluisse, REUSNER refert, eundem hydropicos sanasse, BRUCKMANN tradit, & Ill. HALLER plura loca Auctorum adducit, qui ab ejus uncia una alvum duci viderunt, ad hunc scopum etiam a nostris rusticis non raro adhibetur. Flores, volatili, quo gaudent, principio, vasa leniter stimulant & humores attenuant, hinc intus scopo sudorem movendi, extus discutiendi, in usum recipiuntur, eosdem ad lac augendum facere, WERLHOFF est expertus.

Baccæ exsiccatae, quæ vulgo *Grana Actes* solent appellari, ab HIPPOCRATE contra hydropem & morbos uteri præscribuntur, easdem CROLLIUS ob signaturam, cum similitudinem inter eas & excrementa intercedere sibi persuaferit, ad dysenteriam laudat, & hinc vulgo adstringentibus solent annumerari, sed virtutem hanc neque ex sapore colligere possumus, nec illam ulla fida observatio evincit.

Ebuli partes ratione virium ad Sambucum accedunt.

* *Acetum QUERCETAN.* a gratia commendatur: *Aqua destillata* suavis saporis & odoris est, non male ad mixturas diaphoreticas adhibetur: * *Oleum coctum MESUE:* Rob August. ob indolem saponaceam, quam cum pulpis fructuum communem habet, cui & aliquid acris accedere videtur, magnum in resolvenda humorum spissitudine medicamentum est, excretiones aquosas promovet, in morbis catarrhalibus, nec non quando viscera abdominalia obstructa sunt ad dimidiam unciam cum successu datur, a Parisinis sine

faccharo paratur æque ac *Rob Ebuli* August. quod ipsi viribus par est: * *Julepus Sambucinus* Wurtemb. * *Mel Sambuci* Wurt. resolvendi ergo ad gargarismata laudatur: *Spiritus Florum per ferment.* SCHROED. apud Parisinos per errorem typographicum baccæ loco florum præcipiuntur, efficax omnino medicamentum, ubi indicatio discussionem præcipit: * *Spiritus baccarum Sambuci per fermentationem* August. * *Spiritus baccarum Ebuli per fermentationem* August. dubito hos spiritus unquam fuisse in usum tractos: * *Tragea granorum Actes* WOLFF, a Parisinis sub specie & nomine *Trochiscorum* asservatur, qui, æque ac Nostrates, nucem moschatam omiserunt, earum rationem minorem, quam WOLFF, Wurtemb. præcipiunt, sed ab hac nuce ejus vires, ob quas contra fluxus alvi commendatur, præcipue videntur pendere: * *Unguentum Sambucinum* Nostrat. ad ambusta laudatur.

* *SAPONARIA*: hanc vocem a denominatione germanica *Seiffenkraut* surrexisse, testatur TRAGUS, Radices & Folia officinis relinquit.

Radices calamo anserino crassiores sunt, fibrosæ, sub cuticula flavescente carnem albam condunt, sapore dulci gaudent.

Folia sunt ovato-oblonga, viridia, nullo neque odore, neque sapore instructa, aqua cum eis cocta saporem levissime salinum acquirit, plane non amarum.

SAPONARIA. Corollam regularem pentapetalam habet, calice quinquesido sustentatam, diplosantheram, digynam, capsulam unilocularem, polyspermam: *Officinalis* L. BLACWELL 113. calice cylindraceo & foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

In omni Europa, præter magis Septentrionalem occurrit.

Radices Extracti aquosi $\frac{1}{16}$, spirituosi $\frac{5}{16}$, quod utrumque dulce est, largiuntur. NEUMANN; Extracti aquosi acris $\frac{2}{5}$, spirituosi etiam fortius linguam ferientis $\frac{1}{7}$ circiter. CARTHEUSER.

TRAGUS monachos mendicantes hac planta, loco saponis, uti asserit; folia cum aqua agitata ipsi aliquid visciduli videntur impertire, &, quia aliqualem spumam formant, non contemnenda esse in lue venerea, STAHL asserit, quod autem Idem radicem falsaparillæ prætulerit, vix credo NEUMANN.

SARCOCOLLA vid. *Emollientia*.

* SAXIFRAGA, *Steinbrech*. Radices in usum veniunt seu exigui bulbilli, qui sub involucrio rufo, piloso, paucissimum carnis albæ, insipidæ & inodoræ continent.

SAXIFRAGA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido sustentata, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma: *Granulata* L. BLACWELL 56. foliis caulinis reniformibus, & radice granulata distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Diversissimæ plantæ Saxifragarum nomine venerunt apud Veteres & Auctores seculorum superiorum, mox enim tales, quæ inter medios lapides crescunt, mox tales, quæ calculum vesicæ imminuere credebantur hac voce indigitabant; vel hodie adhuc Parisini *Peucedanum Silaum* L. *Gypsophylam Saxifragam* L. ad hunc titulum referunt. Omnes effectus, qui ab eis, quas descripsi, radicibus promittitur, cum unice nitatur earum cum lapidibus similitudine, hinc jure eviluerunt.

* SCROPHULARIA Barbar. *Kropf oder Braunwurz*. Ejus Radix tuberosa est, extus grysea, multis tuberculis obsecta, odore caret, saporem dulcem habet, cui aliquid levissime acris & amari accedit.

SCROPHULARIA. Corolla urceolata irregulariter quinquefida gaudet, lacinia infima reflexa, calice bilabiato sustentata, capsula biloculati, polypyrena:

Nodosa L. BLACWELL 87. folia cordata habet, caulem acutangulum & flores racemosos.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi $\frac{1}{16}$, spirituosi $\frac{1}{2}$, quod utrumque dulce fuit, NEUMANN obtinuit: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ amaricantis, spirituosi amarioris totidem CAR-
THEUSER.

Ad scrophulas facere dicitur, sed nullam fidam, quæ hanc virtutem probat reperio observationem, hinc valde metuo, ne illa ipsi ex signatura adscripta sit; æque ac quod contra hæmorrhoides faciat, ut ab HEUS, RIEDLIN &c. observationibus probare contendunt.

* *Emplastrum de Scrophularia* Wurtemb. ad ulcera fordida conducere dicitur.

* SEMPERVIVUM, *Αιζων*, *Joubarbe*, *Hauswurz*. Inde vulgo in usum trahuntur Folia ex ovatis-oblonga, crassa, ciliata, hinc convexa, inde concava, succo aquoso insipido instructa, cui aliquid acerbi accedit.

SEMPERVIVUM. Corolla polypetala gaudet, calice multifido sustentata, isanthera & capsulis pluribus: *Tectorum* L. BLACWELL 366. folia glabra habet & quæ rosulam ad terram faciunt.

Crescit per omnem Europam.

Primus BURCKHARDT annotavit, succum Semper-
vivi cum alcohole in coagulum abire, idem CAR-
THEUSER confirmat, qui eundem quoque ab utroque
alcali, neutiquam autem ab acidis, cogi vidit.

Saponaceas, & hinc resolventes & detergentes vires
habet, sed austeriusculo, quo gaudet, principio, re-
pellentem quoque virtutem exserit, hinc a GALENO
extus ad erysipelas & phlegmonem laudatur, RHO-
DIUS clavum palpebræ inde curatum vidit, nubecu-
lam oculis obversantem *Vratislavienses*, dolores ab
hæmorrhoidibus cæcis excitatos, sopitos, & maculas
faciei lenticulares absterfas Cl. SCOPOLI observavit.
Ruricolæ nostrates succum ex Sempervivo expressum
febricitantibus propinant; folia clavis pedum impo-

nere, & ita eos extirpare, inter nostrates est receptum. Omnis plantæ vis cum a succo pendeat, & ea per omnem annum vigeat, hinc neutiquam exsiccata asservanda est.

* *Syrupus* Wurtemb.

Reliquæ *Sedi* & *Sempervivi* species ad hanc, ratione virium, accedunt, quædam etiam evidentiore acrimonia pollent.

* *SENECKA RADIX* Rec. Fibrosa est, digito minore, tam longitudine, quam crassitie cedit, ex capite crassiore plures fibras emittit, parum nodosas, sub cortice crassiore, sive fusco, sive ex cinereo flavo, medullam albam includit, odore nullo, sapore acri inter pimpinellam & pyrethrum medio gaudet.

POLYGALA. Corollam habet sive tetra- sive polypetalam, irregularem calice triphylo sustentatam, octo antheras, stylum unicum, capsulam bilocularem: *Senega* L. floribus tetrapetalis, caule herbaceo simplicissimo, foliis lato-lanceolatis gaudet.

Crescit in Virginia, Pennsylvania, Marilandia.

Extracti aquosi valde acris $\frac{3}{8}$, resinosi mitis $\frac{1}{12}$ exhibet Cl. BURCKARD. CARTHEUSER illius $\frac{1}{6}$, hujus $\frac{1}{4}$ adducit.

Primus TENENT hujus radicis notitiam nobis dedit in tractatu anno 1736 edito: eandem ad ictum serpentis crotalophori certum remedium esse Americani a longo retro tempore compertum habuerunt; & ex eo quod hic ictus homines peripneumonia perimat, radicem Senecka quacunque ratione inflammatis pulmonibus medelam allaturam esse, suspicarunt Medici, nec eorum spem vanam fuisse TENENT, GRONOVIVS, LEMERY, JUSSIEU, BOUVART experientie probant, sed eandem radicem etiam alias humorum spissitudines, præter phlogisticam, attenuare, BOUVART observationibus patet, qui inde anasarcas curatas vidit, valide quoque urinam duci expertus est.

GRONOVIVS præterea ejus vires ad rheumatismos, arthritides & febres intermittentes æque ac lentas celebrat. Optime ejus uncia una cum aquæ libris duabus ad remanentiam unius libræ coquitur, & singulis horis unum decocti cochlear exhibetur.

Polygalas nostrates, ratione virium ad radices Senneka accedere primus Perillustris DU HAMEL evicit, & recentissima experimenta probant.

* VICTORIALIS Barb. *Allermanns-Harnisch, Siegwurzel*. Rotunda & Longa in officinis prostat.

Rotunda figuram superne contractam habet, sub involucri gryseo, reticulari, fibroso, bulbillos duos includit, concretos, quorum alter alteri insidet, inferior minor orbiculatus est, utrinque compressus, alter ventricosus, uterque albus, in exsiccatis sapor levissime dulcis obtinet.

GLADIOLUS. Corollam habet hexapetalam, irregularem, spatha bivalvi sustentatam, triantheram, monogynam, capsulam trigonam, trilocularem, polyspermam: *Communis* L. foliis ensiformibus & floribus distantibus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, occurrit adhuc in Helvetia.

Longa ad quatuor pollicum magnitudinem accedit, oblonga est, superne parum contracta, sub reticulo priori simili, caulis rudimenta educit, nec bulbillos, neque saporem aut odorem alliaceum in exsiccata reperio.

Allium Victorialis L. BLACWELL 544. foliis caulinis latis, lanceolatis, staminibus simplicibus, umbella nuda distinguitur.

In Aquitania, Helvetia, Alsatia, Palatinatu, Austria crescit.

Reticula harum radicum tanquam thoracem considerat superstitiosum vulgus, hinc eis sese contra vulnera immunes reddi posse, & alia adhuc miracula

expectant, quibus ingenium satis imbecille est, ut ad magiam confugiant.

VINCETOXICUM Barb. *Hirundinaria* Barb. *Dompte-Venin*, *Schwalbenwurzel*. Radices recipimus, quæ magnæ sunt, ex uno capite plurimas tenues fibrillas emittunt, longas, multum flexiles & varie contortas, albas, odore evidente, sapore acriusculo & leviter amaro instructas.

ASCLEPIAS. Corollam habet monopetalam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, digynam, nectaria quinque, operculo tecta, folliculos duos longos, semina papposa includentes: *Vincetoxicum* L. BLACWELL 96. foliis cordato-ovatis, planis, glabris, & caule erecto distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, Angliam & Belgium.

Extracti aquosi $\frac{5}{17}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN obtinuit, utrumque dulciusculum & suave esse asseverat, aquosum etiam præ spirituofo magis sapidum esse, LEWIS autem spirituosum aquoso efficacius esse contendit, cui & CARTHEUSER assentitur, qui $\frac{1}{4}$ fere Extracti aquosi & $\frac{1}{8}$ spirituosi inde separavit.

Odor æque ac sapor harum radicum efficaciam declarant, nec illas humores attenuare, solida stimulare, obstructa referare, excretiones aquosas promovere dubitamus: DÜRR plures hydropicos harum radicum usu curavit, & scrophulas iis sanatas ELSNER vidit.

* *Extractum* SCHROED. * *Essentia* Wurtemb.

β) ANIMALIA.

MEL, μέλι, *Miel*, *Honig*. Est substantia, quæ mediam inter solidam & fluidam consistentiam habet, colore sive albo sive badio gaudet, sapore dulci, odore proprio, cui interdum alius a vegetabilibus, unde surrexit, solet accedere.

Album, & quod ex granis quasi compositum esse videtur, reliquis præfertur.

Colligitur Mel ab *Ape Mellifica* L. ex nectariis varii generis florum, quorum succum dulcem proboscide fugit, primo ventriculo condit, inde evomit & partim pro nutritione adhibet, partim in favorum cellulas deponit, ut gens per illam anni partem, quæ nullos flores excludit, penum habeat, quo vitam sustentet: hoc ipsum mel, favos diffringendo colligimus, id quod sponte destillat *Virginium* dicunt, & optimum est, sequitur illud, quod ex favis torculari subjectis exprimunt, semper cera inquinatum, & cum illud hac ratione eliquantes nunquam non favos prius aqua conspergant & igni exponant, hinc omnino alteratum reputandum est.

Licet omnino confectum sit, Mel eo præstantius surgere, quo præstantiores sunt flores, unde ab apibus hauritur, & hinc Narbonense albißimum & Rorem marinum sapiens ad vicum Courbiere, qui tribus horis a Narbona distat, collectum plurimi fiat, hodie tamen non ulterius observatur, quod venenatum quoque Mel ex virulentis plantis ab apibus hauriatur; quæ de talibus mellis generibus venenatis tradunt, non observatione, sed mera hypothesi nituntur.

Ubi Veteres mel adhibebant, Recentiores saccharum recipere solent, cum quo etiam omni omnino dote convenit, virtutes, cum ejus historiam delineavimus, jam dictæ fuerunt, id tantum hic noto, quod saccharum variis depurationibus, quas, antequam in usum trahatur, subit, multa mucilagine, a qua tamen & demulcens & saponacea virtus pendet, privetur, & ideo pro medicato scopo, Mel, saccharo præferendum esse videatur.

Mel nutrire, alvum ducere & abstergere GALENUS monet, HIPPOCRATES illud etiam extus abstergendi ergo commendavit. Extus ad digerendos &

aperiendos abscessus egregie facit, coctione inspissatum, forma suppositorii, ano immittitur.

* *Aqua Mellis* HIERONYM. vix aliquid proprii videtur habere, nec cur incrementum capillorum promoveri dicatur perspicio: * *Aqua Mellis odorata* Regia Paris. omnem gratiam debet suaveolentibus, a quibus spiritus vini abstrahitur, neutiquam melli: * *Mel despumatum*, Veteribus jam usitatum medicamentum, cum Mel coctione multum gratia perdat, nec bonum mel depuratione opus habeat, hinc eviluit: * *Hydromel* GALENUS *Melicraton* HIPPOCR. *Aqua mulsa* Melli $\frac{2}{3}$ aquæ adjicit, Parisini 22plum; Wurtembergenses 12plum, semper usus modo tempore parandum: * *Hydromel vinosum* vid. *Inst. Chem.* * *Oxymel simplex* GALEN. præstantissimum medicamentum, in omni spissitudine humorum, præprimis in phlogistica, aqua dilutum, largis haustibus bibendum: * *Spiritus Mellis* præ aliis spiritibus acidis empyreumaticis nil proprii habet.

SANGUIS HIRCI vid. *Ovis*.

SPONGIÆ, σπόγγαι, σπογγιαί, *Eponges*, *Schwämme*. Sunt substantiæ fibrosæ, multis foraminulis instructæ, variæ magnitudinis, hæc foramina sunt orificia canalium, qui liquorem, cui spongia immittitur, hauriunt, & ipsam intumescere faciunt, colore gaudent spongiæ fusco, plus minus diluto, odor illis proprius est, minus gratus & sapor nullus.

Quo molliores sunt, quo minoribus poris, quo diluto magis colore gaudent, eo reputantur meliores, & tales *Baadschwämme* solent dicere, majoribus foraminibus pertusæ, minus sequaces *Rossschwämme* appellantur, & harum minora frustra *Fragmenta Spongiarum*.

SPONGIA. Vermis gelatinosus est, textura cellulosa, cavernosa, fibrosa vestitus: *Officinalis* L. habitu molli, tenaci, plus minus lobato distinguitur.

In Mari Mediterraneo & Rubro copiose occurrit.

Destillatione largam quantitatem alcali volatilis fundit, in cinerem redacta, multum alcali fossilis largitur LEWIS: Extracti aquosi salini, spongiarum redolentis $\frac{1}{8}$, spirituosus etiam salini $\frac{1}{48}$ exhibuit NEUMANN, qui etiam observavit, aquam ab ea abstractam odorem esse, eamque ab omnibus acidis dissolvi.

Ad suffitus uterinos ab HIPPOCRATE adhibebantur spongiarum; partibus vulneratis, ut sistatur hæmorrhagia, applicantur, & tunc in modum agarici aut bovisæ agunt, hunc in finem quoque a GALENO laudantur, qui easdem combustas acres esse dicit, & digerendi facultate præditas, id quod etiam ex earum analysi facile elucescit. Primus ARNOLDUS DE VILLA NOVA eas intus contra strumas dedit, & hic omnino magni usus esse, copiosissimæ observationes omni die confirmant, num id ratione, alcali fossilis, quo scatent, præstent, num specificè agant, ulteriora experimenta docebunt.

Dosis est ad scrupulos duos.

Spongiarum Lapidum nomine asservantur Lithophyta, diffractu facilia, aspera, quæ evidentia indicia præ se ferunt, quod aliis corporibus adnata fuerint, non paucis variæ adhuc quisquiliæ adhærent, aliorum una facies concava est, odore maris nares feriunt, cum acidis evidenter effervescent, & indolem calcaream produnt.

CELLEPORA. Lithophytum foraminulis urceolatis submembranaceis *Spongites* L. lamellis simplicibus undulato turbinatis, cumulatis; cellulis seriatis: orifulo marginato. Maris Mediterranei civis.

Ab his lapidibus calculum renalem dissolvi, quis credet GALENO? hodie, usti spongiis admiscuntur, pro curandis strumis.

Pulvis strumalis ARNOLDI DE VILLA NOVA. Ab Augustanis correctus hodie prostat, omnino ulterius

corrigendus. Datur ad drachmam unam, quæ circa ejus usum ad phases lunæ adcommodandum VILLANOVANUS præcipit, prudentes negligunt, nec cogunt ægrotantes eundem siccum deglutire, ex eo Nostrates *Tabulas strumales* parant, in quibus vires ejus nimia sacchari ratione suffocantur: *Spongia præparata* Paris. egregium medicamentum ad dilatanda vulnerum & ulcerum orificia.

γ. FOSSILIA.

ANTIMONIUM Barb. *σίμμι*, *σίβι*, *Stibium* Barb. *Antimoine*, *Spiesglas*. Est substantia fossilis, nigro, plumbeo colore instructa, striis splendentibus distincta, ex sulphure & proprio metallo ad æquas partes mixtis, constans.

Occurrit vulgo partibus terrestribus inquinatum, & *Minera Antimonii* dicitur, hæc sive non radiata apparet, *Solida* WALLER, sive radiis aut striis longitudinalibus percurfa, *Stibium striatum* L. seu in crystallos efformata, *Stibium crystallisatum* L. seu in tenera fila efformatur, *Minera Antimonii plumosa* WALLER. eadem interdum aliquid arsenici recipit, & *Stibium Rubrum* L. constituit, interdum flavum, interdum cæruleum colorem induit.

Occurrunt hæ glebæ passim per Europam, Hungaricæ plerumque reliquis puriores sunt, & magis nitent, quia Aurum vehere creduntur, ideo ab Alchemicis reliquis præferuntur.

Eliquatur Antimonium e sua minera ratione simplicissima, a CRAMER egregie descripta, quod vulgo prostat, creberrime figuram conoideam habet. Cum nondum plane liqueat, num Veterum *σίμμι*, sit nostrum Antimonium, hinc de ejus apud Veteres usu nihil audeo decidere. Primus BASILIUS VALEN-

TINUS nostrum fossile ad usus medicatos sumsit, sed præparata modo ex eo adhibuit, crudum venenum esse pronuntians, omnis etiam Alchemicorum secta, Chemiæ ope, nonnisi varia ratione tractatum Antimonium ad morbos laudavit, sed ipsis his præparationibus cum regulinam maxime partem, omnino virulentam acceperint, & hinc medicamenta ex Antimonio parata drastrictas vires ediderint, ideo plurimi Medicorum, qui superioribus seculis floruerunt, id esse venenum, ex pharmacopoliis rejiciendum, statuerunt, & Parlamentum Parisinum anno 1566 publico Edicto ejus usum prohibuit, anno 1666 demum novo Edicto eundem iterum permisit. Inter primos KUNCKEL Antimonii crudi usum internum commendat, & aliquot observationes refert de gravissimis morbis arthriticis & rheumaticis eo curatis, has propriis experimentis dein confirmarunt PAULINUS, HOFFMANN, FURSTENAU & HEISSENIUS &c. ultimi etiam atrophiam & affectus epilepticos ejus usu curatos, adducunt. Pecudes, & porcos maxime, Antimonii ope saginari & a lepra curari, BASILIUS VALENTINUS & *Philosophical Transactions* monent, homines quoque inde pinguescere, apud PAULINUM memoratur, nec non luem veneream fuisse curatam, febrem quartanam pertinacem, aqua cum eodem decocta fugatam, de MURALTO refert. Qua ratione Antimonium ad secundas vias possit pervenire, me ignorare fateor, nec tamen audeo in dubium vocare observationes, ab Auctoribus gravissimis adductas, illud crebro ad drachmam unam, sine ullo incommodo fuisse usurpatum, vidi, sed vidi etiam, quod hominibus, quorum primæ viæ sordes habuerunt, cardialgiam & nauseam excitaverit, non male ipsi medicamentum absorbens adjicitur, ut acidum, in primis viis obtinens, infringatur.

Æthiops Antimonialis ELLER non male Æthiopi

minerali videtur anteponi: * *Antihecticum* POTER. *Antimonium Diaphoreticum* seu *Diaphoreticum minerale* PARIS. * *Bezoard. minerale*; *Butyrum Antimonii*, *Chermes minerale*: *Cinabaris Antimonii*: * *Crocus Metallorum* vid. *Inst. Chem.* * *Decoctum Antivenereum laxans* PARIS. in nimis parca quantitate laxantia videtur recipere: * *Diaphoreticum Martiale*: * *Flores Antimonii* HELMONT. validissimum emeticum, quod vix ad duo grana exhibere licet: * *Flores Antimonii nivei* & *splendentes* BASIL. VALENT. * *Flores Antimonii rubri* EJUSDEM, hi non adeo simplici ratione, qualis in *Codice Parisino* indicatur, obtineri possunt, omnes cum unice a Regulo efformentur, multum drastici sunt: * *Hepar Antimonii*: * *Materia perlata*: *Mercurius Vitæ*: vid. *Inst. Chem.* * *Morsul. Antimoniales* KUNCKEL debent $\frac{1}{9}$ Antimonii vehere, Auctor jubet eorum quatuor scrupulos ter de die assumere: *Nitrum Antimoniatum* vid. *Inst. Chem.* * *Panacea Antimonialis* LEMERY validum drasticum, quod ad octo & viginti guttas exhibetur: * *Regulus Antimonii*: * *Regulus Martialis*: * *Regulus Medicinalis*: *Sulphur auratum Antimonii* vid. *Instit. Chem.* * *Syrupus Emeticus* seu *Oxysaccharum vomitivum contra Pestem* ANGELI SALÆ: *Syrupus Emeticus* ZWOELFFER, uterque ad drachmas sex usque præscribitur, prudentius dosis partitim per intervalla adhibetur, usque dum, quem intendimus, effectus obtineatur: *Tartarus Emeticus*: *Tinctura Antimonii acris*: *Tinctura Antimonii Tartarifata*: *Tinctura Metallorum* seu *Lilium* PARACELSI PARIS. * *Vitrum Antimonii*: * *Vitrum Antimonii Cæratum* vid. *Inst. Chem.* * *Vinum Emeticum* LEMERY sive *Aqua benedicta* RULAND. ad Vini libras duas Croci Metallorum uncias quatuor recipere Parisini suadent, LEMERY monet, non minores esse medicamenti vires ad quod unica modo uncia Croci metallorum recipitur;

datur ad unciam unam pro dosi, quam quoque per vices exhibere suaderem.

CINNABARIS vid. *Mercurius*.

MERCURIUS Barb. ὑδργυρον, *Argentum vivum*, *Quecksilber*. Est substantia fluida, soli auro & platinæ gravitate cedens, calore etiam minore, quam quo aqua ebullit, volatilis, frigore valde intenso in consistentiam solidam abiens, solo calore in pulverem rubrum fatiscens, plurima corpora metallica dissolvens, ab omnibus salibus solvenda.

Occurrit sive sub forma nativa *Virgineus* Auctorum, sive ope sulphuris in formam mineræ redactus, hæc minera, pro varia ratione sulphuris ad mercurium, & pro varia terræ, cui inhæret ratione, sive simpliciter *Minera Mercurii* nomine venit, sive *Cinnabaris*, quando nempe pulcherrima rubedine tincta est & nulla terra inquinata.

In Suecia, Hispania, Hungaria, Austria, Hydria, in Foro Julio & Asia occurrit.

Hydrargyrum, cujus superficiem cuticula tegit, aut cujus globuli non liberrime fluunt, sed divisi caudam quasi trahunt, inquinatum est; multæ licet illud depurandi laudentur rationes, quarum etiam plures non raro succedunt, optima tamen semper est destillatio, nec aliud ad usus medicatos debet recipi, nisi quod prius ex retorta in vas recipiens fuit pulsum. Celerrime probitas hydrargyri tentatur, dum illud in cochleari ferreo carbonibus ignitis exponitur, sincerum enim totum in auras abit, & quicquid peregrini habuit, in cochleari relinquit.

Hydrargyrum vix non omnis Antiquitas venenis annumeravit, solus GALENUS fatetur, se nullum cum eodem experimentum instituisse, unde sibi de ejus virulentia constaret: inter Arabes demum ejus usus externus obtinuit, & seculo XVI intus usurpari cœpit, ut in Dissertatione de *Hydrargyri preparatorum*

internorum usu, comite Cl. EHRMANN defensa, fuit probatum.

De effectibus ejus medicatis acturus, primum eos, quos in primas vias edit, notabo, dein, quid ad secundas vias delatum præstet, recensebo. Mercurius, si vivus deglutitur, totum canalem intestinale permeat, & talis, qualis ore assumtus fuit, ex ano elabitur, id quod AVICENNA jam annotavit & innumeris dehinc observationibus constat, eundem, suo pondere canalem intestinale emetientem, tenacissimas fæces expulisse, intus susceptiones aut alia intestinorum obstacula solvisse, gravissimos ileos & vomitus curasse, ZWINGER, BUCHNER, RAU & præprimis Ill. DE HAEN observationibus probant, dum autem hoc scopo exhibetur, ad tres & plures uncias pro dosi erit propinandus; nec dubito, quin hac ratione assumtus, etiam anthelminthicos effectus edere queat, licet eum pro hoc scopo consultius, varia ratione præparatum, exhiberi putem. Quando autem Hydrargyrum in secundas vias recipitur, tunc summos edit effectus resolventes, in minimos enim globulos dividendum minima etiam vasa subit, ad quæ vix aliud medicamentum penetrare valet, & ibi nata obstacula removet, præterea vi cordis & arteriarum cum humoribus agitatum, in illos eo validius impellitur, quo ipsum illis multo majore densitate gaudet, quippe quæ sanguinem tredecies superat, observante MUSCHENBROECK, eos attenuat, modo evidenter mechanico, visciditatem tollit, imo si ejus ratio modum excedit, ipsa etiam naturalis crasis humorum laxatur, qui tum vasa minora subeunt, & ex eis elabuntur, creberrime quidem ex vasis oris & faucium, unde Ptyalismus, non raro etiam per vasa intestinorum. Hæc agendi ratio Mercurii, inter eas quæ hæcenus traditæ sunt, maxima veri specie gaudet, licet non inficias eam, quod suis omnino adhuc prematur diffi-

cultatibus, interim quocunque modo agat, id tamen certum est, quod eodem valentius medicamentum resolvens non habeamus, hinc in omni spissitudine cum summo successu exhibetur, si phlogisticam excipimus, cum calor excedens & fibræ per morbum tensæ, medicamentum frictionem intendens non admittant. Ejus egregias vires ad morbos, qui ossium substantiam afficiunt, MARTYN, SCHREIBER, BUCHNER & NIEMANN adducunt, præstantiam ad ulcerum cacoëthorum curam, longe plurimi medentium viderunt, inter quos VALLISNERIUM, TREW, ALBERTI & HAVIGHORST sufficiat allegasse, cancrum eo curatum Ill. SANCHEZ, *Nova litteraria Maris Balthici*, BORRICHIIUS evincunt, quanti usus ad morbos oculorum, suffusionem, cæcitatem sit, PETRONII, RHODII, BOYLE, BORRICHII, WESTPHAL &c. fide constat, præstantissimum ad rheumaticos & arthriticos morbos medicamentum WEDEL, LÖW, HUXHAM sunt experti, ejus præstantia ad omne genus febrium ex WILLIS, BALLONIO, BORRICHIO, BENVENUTO, HUXHAM, MOREALI patet, WILLIS paralyfin eo curatam vidit, tumorem strumofum CLAUNIG, plurimum ad curandas variolas facere BOUCHART, GRASSIUS, *Acta Medic. Berol.* HUXHAM, SPIES, CATANEUS, GALE &c. probant, cum evidenti successu contra hydropem adhibitum ERNIUS, DECKERS, SIMSON referunt, scorbutici curati apud WILLIS & LENTILIUM occurrunt, eximios ejus effectus in morbis capitis & encephali viderunt BERNITZ, ACOLUTHUS, BUDÆUS, ROLFINCK, RIEDLIN, in dissolvendis calculis renum & vesicæ MEAD, ad hydrophobiam curandam conducere, Cl. HAGG multis observationibus probavit, Mercurium denique præcipuum, si non unicum morborum venereorum remedium esse, fida quatuor retro seculorum experientia probavit, & innumerorum Aucto-

rum testimoniis constat, quæ, si hic vellem adducere, vix non omnes, qui de syphylitide scripserunt, Medentes essent allegandi.

Sed idem egregium medicamentum gravissima quoque mala excitat, quando minus prudenter exhibetur, vel ipsam nativam humorum nostrorum crasin dissolvit, vel tenerrimas in cellulas involucrorum, quæ medullam nervorum cingunt, aut in cellulas ossium effusum, gravissimos nervorum & ossium morbos producit; quantæ noxæ ex ptyalismo surrexerint, variis observatorum locis, in *Dissertatione supra citata* evictum est, & evicerunt ingenui Auctores, qui contra perniciosam hanc medendi methodum, maximo ægrotantium damno nimis diu usitatam, insurrexerunt, inter frequentes observationes de gravissimis morbis nervorum & ossium, a mercurio, ipsis in hærente, excitatis, vel FERNELIUM modo, BORRICHIIUM, RAMAZINUM, HOFFMANN, THILEMANN, LENTILIUM allegasse sufficiat.

Quot rationibus Mercurius adaptari possit, ut sanguinem subeat, per principia Chemiæ liquet, & in *Dissertatione citata* fuit explicatum.

De Cinnabari, *κιννάβαρι*, quæ Minii nomine apud Veteres veniebat, quod vix ad sanguinem venire possit, in *Instit. Chem.* monui, eadem nunquam, nisi prius sublimatione depurata fuerit, intus danda est, cum fossilibus creberrime heterogenea soleant accrescere.

Aethiops Antimonialis: Aethiops mineralis pro variis dispensatoriis, variam mercurii ad sulphur rationem recipit: * *Aqua Grysea* GOHL est solutio mercurii in acido nitri, trigecuplo decocti traumatici diluta, tanquam mitius septicum ad ulcera phagedænica recipitur: * *Aqua Mercurialis* Wurtemberg. ad effectus cutaneos laudatur, sed ejus usus summam prudentiam exigit: *Aqua Phagedænica* CHARAS.

Optime ex tempore a Chirurgis paratur, & recipitur ea mercurii sublimati ratio, quam indicatio exigit:

* *Arcanum Corallinum*: *Cinnabaris factitia*: *Cinnabaris Antimonii* vid. *Inst. Chemiæ*: * *Emplastrum Mercuriale* Wurtemb. easdem vires cum *Emplastro de Ranis* cum *Mercurio* habet, quod videatur sub *Ranis*:

* *Mercurius liquidus* vel *Aqua Mercurialis* Paris. est solutio mercurii in acido Nitri, trigecuplo aquæ diluta, datur ad guttas quindecim & ultra: *Mercurius præcipitatus albus*: *flavus* seu *Turpetum minerale*: per se vid. *Inst. Chem.* * *Mercurius præcipitatus viridis* BEGUIN, ob æs, quod habet, nunquam in usum trahendus: * *Mercurius præcipitatus ruber*: *Mercurius sublimato corrosivus*: *Mercurius sublimatus dulcis* vid. *Instit. Chem.* * *Mercurius violaceus* Paris. Est cinnabaris factitia ob majorem, quam habet, sulphuris rationem nigrescens: * *Opiata Mesenterica* Paris. non placet: *Panacea Mercurialis* vid. *Instit. Chem.* * *Pastilli Mercuriales* Paris. optimis ægrotantium rebus, omnes suffitus mercuriales eviluerunt: *Pillule Mercuriales*, BELLOSTE pillulis, in quibus mercurius vivus, variis purgantibus mixtus, obtinet, magnam famam conciliavit, plures tales compositiones passim prostant, Parisinæ $\frac{3}{10}$ diagrydii, $\frac{1}{7}$ resinæ jalappæ, $\frac{3}{10}$ mercurii vehunt, Nostrates diagrydii, mercurii, pulveris Jalappæ & trochiscorum alhandal de singulis $\frac{1}{6}$ habent: *Pillulas mercuriales e Mercurio dulci* præcedentibus Germani substituerunt: * *Rotulæ contra vermes* ZWOELFFER correctæ, ad lumbricos dantur cum successu: * *Saccharum Vermifugum* Paris. seu *Mercurius saccharatus* Edinburg. bonum omnino medicamentum, quod non solum ad vermes, sed etiam in aliis morbis, ubi mercurius indicatur, potest exhiberi: * *Trochisci Anthelmintici* sive *Hermetici* SCRETÆ non sine successu ad enecandos & ejiciendos vermes adhibentur, trochiscus continet mercurii dulcis

grana circiter quatuor, & diagrydii granum unum :
 * *Trochisci Escharotici* Paris. valde rodentes : * *Tro-*
chisci Escharotici cum minio LEMERY ; correctos Pari-
 fini recipiunt, prioribus multo mitiores : * *Unguen-*
tum Mercuriale citrinum ad scabiem Paris. * *Unguen-*
tum Mundificans STAHL vid. *Plumbum : Unguentum*
Neapolitanum THEODORIC. Parisini axungiae porcinae
 æquas partes mercurii admiscunt ; idem, dum mer-
 curium, terebinthina extinctum, axungiae porcinae
 adjiciunt, medicamentum formant, quod *Unguentum*
gryseum mercuriale appellant, hoc ipsum est *Unguentum*
Neapolitanum Nostratum & Wurtembergensium, for-
 mula Parisina $\frac{1}{9}$, Wurtembergensis $\frac{1}{4}$, Nostra $\frac{1}{8}$ Mer-
 curii recipit ; cum hodie prudentius, quam olim,
 Mercurius administretur, hoc ad frictiones in siph-
 liticis instituendas præfertur priori, ad pediculos
 fugandos quoque & ad curandam scabiem adhibetur :
 observavit Cl. BEAUMÉ, mercurium facere, ut
 axungia citius rance scat : *Unguentum Pediculorum*
 August. præter mercurium etiam varia acria recipit :
 * *Unguentum ad Scabiem* Wurtemb. non auderem
 medicamentum saturninum ad morbos cutaneos ad-
 hibere : * *Unguentum ad Scabiem* ZELLER non con-
 temnendum.

CAP. VII.

INCRASSANTIA.

§. 48.

Nimiae tenuitati humorum Veteres per *παχυντικά*,
Incrassantia, obviam ire tentarunt, referebant eo
 Gummata, quæ pro ratione, qua aquam subeunt, eam
 viscidior, & hinc magis spissam reddunt, cum autem
 facile pateat, in magno illo, quod vasa nostra vehunt,
 humorum volumine, talem inspissationem locum ha-

bere non posse, quæ, si etiam obtineri posset, non nativa, sed omnino morbosa esset; tenuitas quoque præternaturalis non aliter, quam ejus causas tollendo possit curari, hinc titulum hunc non male ex Therapia expungi posse, evidens esse duco; nec a vi acidorum fossilium, qua liquores feroces densant, unde *Coagulantia* dicuntur, aliquid, quod huc faciat expecto, cum nunquam nisi valde diluta, quo ipso ad hunc effectum ineptiora redduntur, intus ea dare liceat, spissitudo quoque, quæ inde induceretur, semper præternaturalis esset.

CAP. VIII.

ABSORBENTIA.

§. 49.

Medicamenta, quæ acrimoniam acidam corrigunt, *Αναπίνορτα*, *Absorbentia* dicuntur, pertinere huc omnia alcalia, nec tyro Chemiæ ignorat. Pathologia acida, sub initium superioris Seculi ab HELMONTIO efficta, a TACHENIO diducta, a Medicis, qui Cartesium secuti sunt, sustentata, a SYLVIO per Belgium, a BONTEKOE, WALDSCHMIDT, ETTMÜLLER &c. per Germaniam disseminata, in causa fuit, ut hoc medicamentorum genus, tanquam certissimum auxilium ad omnes febrium ordines, & ad omnem sanguinis æstus fuerit commendatum, & licet meliora nunc edocti Medici, falsam de acido, communi febrium causa, hypothesein repudiaverint, in multis tamen, maxime Germaniæ locis, ad hæc medicamenta mox confugiunt, cum calor præternaturalis ægrotos invadit. Illi quoque Medici, qui febrem sub fermentationis idea sibi stiterunt, nostra medicamenta ad eas curandas multum facere, reputarunt, cum alcalia fermenta-

tationis progressus inhibere, constet; eadem etiam *Precipitantia* non pauci appellant.

§. 50.

Cum salia alcalia medicamentis incidentibus (§. 46.) adnumerare soleant, ad absorbentia nonnisi terras referunt, de his, si quid etiam in sanguinem irreperit, illud adeo exiguum est, ut de effectu plane desperandum sit, hinc maxime, cum etiam vix acrimonia acida in massa humorum obtinere posse videatur, medicamentorum nunc recensendorum longe plurima, efficaciam suam non ultra primas vias extendere, & nonnisi ab acrimonia acida in primis viis obtinente indicari, elucescit; iis autem, cum difficilius iter per canalem intestinalemetiantur, vulgo aliquem saltem medium adjicere solent, qui præterea effervescentiam ex congressu absorbentis cum acido oriundam moderatur, & incommoda ab aëre impetuosius sub effervescentia secedente metuenda, avertit. Abusus Absorbentium non modo primas vias gravat, dum earum vires in promovendis substantiis duris, validius resistentibus consumuntur, sed eadem quoque muco intestinali irretita, in speciem cæmenti abeunt, lateribus intestinorum accrescunt, ἐμπεριξιν, gravissimorum morborum causam produciunt, imo docentibus experimentis Illustris PRINGLE & Cl. MACBRIDE putrefactionem promovent; elucescit hinc, quam perniciosam rationem sequantur, qui illa ægrotis, excedente calore æstuantibus, exhibent.

α. ANIMALIA.

CANCORUM CHELÆ vid. *Nutrientia*.

CONCHA, κόγχη, *Coquille*, *Muschel*. Hoc nomine in officinis veniunt domus testaceorum, saporis & odo-

ris expertes, cum acidis effervescentes & igne in calcem vivam abeunt. Sine discrimine ex omni vermium testaceorum genere desumi possunt, apud nos vulgo eas recipiunt a *Mya Pictorum* L. testa ovato-oblonga & dente crenulato instructa.

Copiosissime in fluviis obtinet.

Primus CROLLIUS Conchas, tanquam certissimum contra febres intermittentes remedium, laudavit, si earum scrupuli duo instante paroxysmo assumuntur, hinc quoque sub *Specifici Antifebrilis* CROLLII nomine, si in pulverem reductæ fuerint, venire solent, præ reliquis absorbentibus nihil proprii habent.

* *Conchæ Citratæ* Nostrat. conveniunt cum Oculis Cancrorum citratis.

CORALLIA ALBA }
CORALLIA RUBRA } vid. *Roborantia Specifica*.

CORALLINA Barb. *Corallen oder Meermooß, Coralline, Mouffe marine*. Prostant hoc nomine fragmenta ramosa, quorum teneris ramis foliola exigua & tennerrima pinnatim adhærent, colore albo, consistentia friabili, odore nauseoso, marino, sapore salino instructa.

CORALLINA. Stirps geniculata, filiformis, calcarea: *Officinalis* L. habitu pinnato gaudet.

In Oceano Europæo & Mari Mediterraneo frequens; recens variis coloribus ludit, quos autem in littore, soli & aëri exposita, deponit.

Cl. PALLAS rationibus non levibus Corallinam ordini vegetabilium restituit, propria experientia destitutus Ill. LINNÆI & ELLIS auctoritate nitor.

Calcinatione in calcem vivam abit. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largitur, & cum destillationi subjicitur, spiritum urinosum fundit. NEUMANN.

Medio ævo fama de ejus vi anthelmintica debetur, ea, cum nec ratione, nec ulla, quæ fidem meretur, observatione evinci queat, præter absorbentes, nullæ aliæ ipsi tribuendæ vires.

* JUDAICUS LAPIS, Ἀῖθρῖος Ἰεδαϊνός. Est Lapis albus olivæformis, totus striis longitudinalibus notatus, petiolo instructus, intus substantiam sistit, ex lamellis semipellucidis efformatam, quam ideo seleniticam appellare consueverunt, sed improprie omnino, quia evidenter cum acidis effervescebat.

Helmintholithus Judaicus L. Efformatur ab aculeis echinorum in lapidem versis.

Passim per Europam occurrit.

Ab omni retro tempore calculos dissolvere creditus est, hanc virtutem ad calculum renum GALENUS restringit; jure hodie eviliuit.

LUCII PISCIS MANDIBULA vid. *Nutrientia*.

LYNCIS LAPIS Barb. *Belemnites* Barb. *Alpschoz, Luxstein*. Est Lapis, qui ex basi lata, sensim in verticem angustum terminatur, intus ad aliquam altitudinem cavum conoideum continet, totus substantia splendente, quæ in strias ab axi ad peripheriam tendunt, ordinata est, efformatus, colore gaudet salerno, pro varia varietate magis aut minus diluto differt quoque multum longitudine æque ac crassitie; dum fricatur cornu odorem spirat.

Helmintholithus Belemnites L. Nondum confectum est, a quo animali in lapidem verso efformetur, *Akyonium Lyncurium* esse Ill. LINNÆUS contendit.

Crebro per omnem Europam occurrit, vulgatissimum Alsatix petrefactum.

Quidquid de ejus viribus narrant Auctores, sive anilibus fabulis debetur, sive signaturæ commentis, sive falsæ de ejus ortu opinioni, hinc ejus usus inter Medicos naturam ac rationem duces sequentes exolevit.

PERCARUM LAPIDES vid. *Nutrientia*.

OSTREARUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

OVORUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

β. FOSSILIA.

CALX, τίτανος, *Chaux*, *Kalch*. Est substantia terrestris, quæ five sub forma pulveris, five lapidis friabilis, five lapidis duri, qui autem nunquam adeo indurefcit, ut chalybe percussus scintillas evomat, occurrit, in acidis cum effervescencia dissolvitur, sola nec maximo igne fundi potest.

Calx sub forma pulveris rimas montium occupans, *Lac Lune* GESN. *Agaricus mineralis* EJUSD. *Calx Gur* L. in officinas recipitur, non raro pro *Farina fossili*, cœli donum credita, anonæ caritate in cibum recepta fuit, BRUCKMANN: lapidis friabilis specie occurrens, five partibus mollioribus, non asperis, digitos inquinantibus constans *Crete* nomine, *Craie*, *Kreide*, pharmacopolia intrat, magna terræ strata, longas montium catenas efformat, five asperior, figura, asperitate, colore multum varians *Tophos*, *Stalactitas* constituit; quæ in lapidem durum concrevit, dum ad eam duritiem pervenit, ut poliri possit, *Marmor* dicitur, dum ex lamellis in varias figuras angulares ordinatis formatur, *Spatum* appellatur, *Calcareus* demum, dum massas diffformes format, quæ non raro integros montes constituunt.

Dum calcarei justo igne uruntur, duritiem perdunt, friabiles fiunt & simul acquirunt qualitatem, ut quando aqua ipsis affunditur, intenso exæstuent calore, & partes animales, quibus applicantur, in modum ignis destruant, veniunt tunc sub *Calcis vivæ*, τὴν Ἀσβεστὸν nomine, hæc cum aquam accipit, five illam ex aëre hauriat, five illa ipsi affundatur, in pulverem

dilabitur & suam causticitatem perdit, *Exincta* dicitur. Rationem ortus Calcis vivæ & qualitates ipsi proprias recenset Chemia. Convenientia Calcarei cum testis conchyliorum, conchyliis creberrime in Calcareo reperiunda, observatio DE LA FAILLE, qui in tractu Alnatensi (*pays d'Aunis*) ex limo maris & conchyliis, paucis elapso tempore, lapides surgere vidit, odor gravis sub Calcarei ustione nares feriens, terra calcarea ad Halam evidentissime ex testis orta, annotante Cl. SCHREBER, vestigia salis marini, observante MEYER, in calcareo occurrentia, observatio de calcareo nunquam in montibus primitivis oriundo, valde probabilem reddunt conjecturam, omnem Calcem ex testis conchyliorum destructis esse ortam & montes calcareos, copiosissime per orbem occurrentes, surrexisse cum mare a continente recessit & limum & conchyliis reliquit, quæ labente tempore in lapidem concreverunt. Quia calcareo, tum sub prima ejus origine, quam per omne, quo formatus erat, tempus varia heterogenea potuerunt accrescere, hinc, cur ratione coloris, consistentiæ, bonitatis ad parandam inde calcem vivam differat, elucescit; partes calcarei aquis abrafæ & tum depositæ terras calcareas & stalactites constituunt, pro variis heterogeneis, quæ ipsis accreverunt, vario, quem subierunt, tritu, & hinc oriunda attenuatione, vario colore, varia raritate, vario lævore gaudent.

Lapis Calcareus per se ad usus medicatos non recipitur, quæ de propriis Lactis lunæ viribus allegantur, vulgi commentis a similitudine ejus coloris cum lacte animali, aut ejusdem credulitati debentur: Calx viva cum aliis mixta, tanquam psilothrum seu depilatorium adhibetur, intus si daretur, omnino veneni rodentis effectus ederet, sed pessime id, quod soli calci vivæ, ob causticitatem, qua pollet, proprium est, omni calci attribuerunt, etiam illi, quam

omnis indolis causticæ expertem esse, omnia loquuntur: Creta contra acrimoniam acidam intus datur, & datur cum successu.

Aqua Calcis Viva, *novia*, est aqua, quæ ex Calce viva aliquid terræ recepit, quod naturæ salinæ proximum est, MEYER quo nemo majore cura experimenta circa calcem instituit, ad unam partem Calcis quinque & viginti partes aquæ jubet recipi, sed simul monet, medicamentum earundem plane virium surrecturum, si vel sexaginta aquæ partes adhiberentur; ALSTON, etiam si bis centum aquæ partes, uni calcis affunduntur, aquam non debiliorem fieri annotavit, & simul observavit, calcem vivam per annum quoque asservatam, æque efficacem aquam largiri, quam statim, postquam ex fornace extracta fuit, recepta, hæc aqua nisi in vasis probe clausis asservatur, substantiam, quam ex calce recepit, sub forma cuticularum sensim sensimque in superficiem ascendentium, & dein ad fundum vasis descendentium, dimittit, & omni virtute propria, qua gaudebat, privatur. HIPPOCRATES hanc aquam extus contra vitiliginem commendat, primus BATEUS eam sub nomine *Aquæ benedictæ* ad usus internos adhibuit, Ill. PRINGLE, Cl. MACBRIDE & *Essais pour servir à l'histoire de la Putrefaction* eam putredinem arcere experimentis evicerunt; ALSTON tentamina probant, vermes ab ea enecari, & calculum dissolvi, ultimum WHYTT, BARTHOLINUS, LUCAS & WALPOLE quoque confirmarunt: febres rheumaticas ea curatas, gravia a podagra retrograda mala & morbos cutaneos, observationibus quoque ALSTON probat, ultimus effectus etiam MACAULAY experientia confirmatur; viscera exulcerata, DETHARDING, aqua calcis intus assumpta, restituta probat, & MOLINARIUS eadem tam epota, quam injecta, ulcus vesicæ vidit curatum; GRAINGER, eandem intestinis exulceratis opem afferre, est expertus: GABER de-

nique annotat , sanguinem phlogistice spissum inde attenuari : eandem itaque optime abstergendi , putredinem arcendi , acrimonias corrigendi , humores resolvendi ergo adhiberi , evidens est : Ejus aliquot libræ de die exhibentur ; nec male ipsi lac , aut alia medicamenta , morbo appropriata adjiciuntur.

Extus ad abstergenda ulcera , discutienda oedemata , arcendum sphacelum in usum trahitur.

* *Aqua Ophthalmica sapphirina* SCHROED. * *Collyrium exsiccans* Paris. ad ophthalmias discutiendi ergo adhibetur : *Aqua Phagedænica* vid. *Mercurius* : * *Species Diacretæ* MYNSICHT. Absurda omnino compositio , quam ad fodam maxime adhibere solent , datur ad drachmam dimidiam : * *Species Diacretæ* CAMERARII prioribus adhuc lapides cancerorum adjiciunt.

* GYPSUM, γύψον, *Gypse*, *Gyps*. Est substantia terrea , quæ igne in pulverem , cum aqua autem in massam solidam , sine effervescencia abit , ex calce & acido vitriolico composita est , & justa ratione calcinata phosphorescit.

Occurrit I. sub forma terræ *Terra gypsea pulverulenta* CRONST. II. sub forma lapidis α) cujus partes unum continuum efformant 1) quod polituram admittit Αλαβαστήρις, *Alabastrum*, *Alabaster*, hoc ipsum coloribus & pelluciditate multum variat ; 2) quod poliri nequit *Gypsum argillosum* L. β) particulis micaceis exstructum *Gypsum usuale* L. γ) particulis fibrosis constans *Gypsum striatum* CRONST. *Stirium* L. *Alabastrites* WALLER. δ) lamellas plus minus splendentes referens *Selenites* MATTHIOL. *Lapis specularis* PLIN. *Glacies Mariæ* AGRICOL. *Spatum speculare* L.

Omnes omnino Gypsi species , cum neque a menstruis chylopoieticis possint dissolvi , neque calore primarum viarum resolvi , nullas in corpus nostrum possunt vires exsequi ; frustra etiam a lapidibus , qui

cum acidis non effervescent, virtus absorbens expectatur.

* *Unguentum Alabastrinum* FAVENTIN. ad mitigandos dolores capitis, non video quo jure, commendatur.

* *OSTEOCOLLA*. KENTMANN. *Beinbruch*. Hoc nomine veniunt concrementa calcarea, quæ figuram oblongam habent & superficiem albam, asperam. Sunt ea sive stalactites, vulgari ratione orti, & tales, ut plurimum prostant in officinis, sive stipites arborum in terra sterili relictæ, labente tempore carie exesi & toti terra calcarea repleti, hi propriè nomen Osteocollæ sibi vindicant, & multo fabulo turgere solent, observante Cl. GLEDITSCH, eodem tamen etiam comprehenduntur partium cylindracearum vegetabilium incrustationes calcareæ, vegetabili destructo superstitæ, annotante Cl. GUETTARD. Osteocollæ secundum, quod recensui, genus passim in regionibus, ubi vastiores campi fabulosi obtinent, sub solo fabuloso occurrit, quod solum stipites obruit & aquæ transitum concessit, ut eos carie excedere, & sceleta terra calcarea potuerit replere.

Patet ex hac Osteocollæ historia, eam esse calcem, cui fabulum, interdum quoque alia heterogenea accreverunt, id quod etiam Illustris MARGGRAF analysis uberius confirmat.

Primus MATTHIOLUS Osteocollæ vires ad ossa diffracta consolidanda celebrat, prudens ERASTUS vulgi rumoribus subscribere dubitavit, ex rationali Medicina, medicamenta ossa ferruminantia jam diu proscripta sunt, nullæ aliæ itaque, ob quas Osteocolla laudari posset, præter absorbentes supersunt vires, & cum puriores substantias habeamus, quæ id abunde præstant, hinc heterogeneis vix non semper scatente medicamento jure abstinemus.

CAP. IX.

EVACUANTIA.

§. 51.

EVACUANTIA, καθαρτικά appellamus illa medicamenta, quorum ope sive humor inquilinus quantitate excedente peccans, sive heterogeneus, morbi causa, e corpore eliminatur, prior, ut plurimum per Chirurgiam, quæ hujus loci non est, solet evocari, alter pro varia, qua pollet, indole, aut varia, cui inhæret, parte, varia ratione ejicitur; qui evocatur per aperturas, quas ars facit, denuo huc non pertinet; evacuancia, quæ per organa excretoria corpori nativa agunt, optime pro ratione ipforum emunctoriorum distinguuntur, horum cum cutis sit maximum, & præ reliquis plura humorum heterogeneorum genera e corpore eliminat, hinc illud primum rimabor, reliqua eo ordine, quo se in corpore excipiunt, dein tractaturus.

§. 52.

I. SUDORIFERA.

Medicamenta, quæ excretionem cutaneam promovent, Veteribus ἰσχωτικά & διαφορετικά dicebantur. Recentiores illa, quæ transpirationem insensibilem ita modice augent, ut non in sudorem erumpat, *Diaphoretica* vel *Diapnoica* solent appellare, *Sudorifera* autem ea, quæ sudorem exprimunt; hæc ipsa, ex quo opinio invaluit, febres malignas a veneno originem sumere, quod per sudorem e corpore expellendum sit, *Alexipharmaca* quoque & *Bezoardica* solent dici. Agunt autem, quæ hujus loci sunt medicamenta,

1) motum humorum incitando, & huc præter gymnasticam, & calorem extus applicatum omnia medicamenta calefacientia pertinent, 2) habitum cutis debilitando, quo præter balnea, omnia Emollientia (Cap. III.) cuti applicata, nec non Sopientia (Cap. V.) validiora referenda sunt, 3) rationem aquæ in massa humorum augendo, & hoc Attenuantia (Cap. VI.) præstant. Indicantur *Λιχφορετικά*, 1) ab omni morbo, qui a transpiratione suppressa originem duxit 2) a qualicunque heterogeneo per massam humorum diffuso, 3) a congestione humorum ad viscera, 4) ab humoribus, qui in vasis cutaneis stagnant, 5) a crisi. Sustainetur actio horum medicamentorum, regimine non frigido & largo potu aquæ. Diaphoretica nunquam corpori nocent. Sudor largior vel diæta vel medicamentis expressus semper nocet, mala, quæ inde surgunt, Illustris GAUB graphice delineavit, præ reliquis læduntur, quibus temperies sicca & calida est, aut qui qualicunque humorum spissitudine laborant, debiles, & illi quos febris tenet.

§. 53.

II. APOPHLEGMATIZANTIA.

Αποφλεγματισμὲς Veterum, Medici mediæ ævi *Apophlegmatizantia* dixerunt, medicamenta nimirum, quæ mucum in folliculis membranæ Schneiderianæ, aut viis aëreis hærentem eliciunt, &, ut vel per os, vel per nares eliminetur, efficiunt: pro varia ratione, qua adhibentur, & varia parte, unde mucum eliciunt, varias denominationes accipiunt, *Ἐρρίνα* dicuntur illa, quæ naribus excipiuntur, eadem Auctores superiorum Seculorum *Nasalia*, *Ptarmica* appellarunt; hæc ipsa ore committenda *Masticatoria*, *Sialogoga*, *Salivantia* audiunt, pituitam in viis respiratoriis hærentem

evocantia *Βεχικά*, *Expectorantia* vocantur. Agunt Apophlegmatizantia 1) mucum attenuando, huc itaque Attenuantia (Cap. VI.) pertinent 2) membranas relaxando & ita tam copiosiore mucis secretionem, quam faciliorem ejus ex folliculis secessum promovendo, præstant hoc Emollientia (Cap. III.) 3) hos ipsos folliculos irritando, id quod præstant Irritantia (Cap. IV.) 4) eosdem concutiendo sive per sternutationem, sive per solida ore agitata, 5) Hydrargyrum, quod justo majori dosi assumptum, humores in liquamen per vasa salivalia elabens fundit, hujus loci non est, nec huc pertinet, aquæ in os nauseantium, & eorum, qui in apposita fercula magno appetitu feruntur, affluxus. Indicantur Apophlegmatizantia a mucositate, aut heterogeneo in membrana Schneideriana aut viis aëris incommoda causantibus, 2) quando congestiones serosæ ad caput fiunt, 3) si rheumatismus in dentibus aut auribus obtinet 4) prophylaxeos scopo in morbis epidemicis aut contagiosis. Abusus sialogogorum producit mala ab Ill. GAUB recensita, Ptarmica irritantia ob magnas turbas, quas sternutatio in omnibus visceribus excitat, concussiones, quibus cunctos ventres agit, & inde metuenda mala, apud Illustr. HALLER collecta, rarissime in usum trahuntur, nisi heterogeneum quid in sinibus hæret, aut validus cordi suffocato stimulus dandus est.

§. 54.

III. VOMITORIA.

Medicamenta, quæ canalem intestinalem evacuant, Veteres strictiore sensu *καθαρτικά* appellarunt, nec non *φάρμακα*, & illa additis vocibus *άνω* vel *κάτω* distinguebant, illa quæ efficiunt, ut contenta ventriculi per os rejiciantur *Vomitaria*, & Recentiores

Emetica dixerunt. Surgere vomitum, dum ventriculus multum distenditur, æque ac dum validiorem a qualicumque stimulo irritationem patitur, Physiologi evincunt; iidem demonstrant, sub vomitu non modo ventriculum per suas fibras contrahi, sed eundem quoque valide a diaphragmate & musculis abdominalibus comprimi, his itaque motibus respirationem turbari, refluxum humorum ex encephalo morari, vasa vertebralia æque ac arterias carotides & venas jugulares multo sanguine turgere, circulationem intendi, systema nervosum agitari: hæc præmonenda esse duxi, ut tam indicantia, quam contra indicantia Vomitoriorum, clarius paterent.

§. 55.

Indicantur itaque Vomitoria, tam ab heterogeneis, quæ in ventriculo, aut intestino duodeno obtinent, quam ab humoribus tenacibus in triplici ventre cum difficultate motis, & varium morbi genus efformantibus, hinc magnis Practicis ad ægritudines a vitiabilis elaboratione oriundas, laudantur, nec non ad pituitosos pectoris morbos; effusum in caput sanguinem inde resorptum BOUDU expertus est, cæcitatem a presso nervo optico, & aliam a materie tinxæ repulsa curatam, GEISLER vidit. Quia vomitus sine valida omnium corporis partium concussionem non potest fieri, hinc plethoricis, morbis inflammatoriis laborantibus aut qui ad illos proni sunt, hæmorrhagiis subjectis, cum substantia primarum viarum ulcus habet, aut ulcera viscera depascuntur, debilibus, hypochondriacis aut hysteriis, in lipothymiam pronis, male configurato thorace aut cranio instructis, Vomitoria nunquam, aut saltem nonnisi cum maxima circumspeditione sunt exhibenda, nec ob auctam inde diaphragmatis & musculorum abdominalium in viscera abdominis pressionem, gravidis, procidentibus aut herniis,

niis laborantibus, aut eis, qui calculum in systemate biliario aut uropœo habent, ea dare licet; eos quoque, qui nonnisi validioribus nixibus vomunt, & quos ideo dysemetos appellare solent, ipsa Natura ab usu emeticorum excludere videtur; eadem denique etiam exulare debent, cum alvus pertinacius clausa, & hinc motus peristalticus vitiatus est.

§. 56.

Ad duas classes optime Emetica referuntur 1) ea, quæ ventriculum, eundem distendendo, subvertunt, 2) ea, quæ ventriculum evidenter irritando, ut præter modum naturalem ejus fibræ se contrahant, efficiunt. Prima classis aquam, lac, olea unguinosa comprehendit, & in usum trahitur, quando venena acria ventriculum rodunt, ut ista, & obtundantur, & sine augmento stimuli eliminantur: ventriculum irritando, quæ vomere faciunt medicamenta, sive mechanice agunt, eo agitatio faucium, ope instrumenti solidi, pertinet, & excutia ventriculi, quæ exolevit, illam homines, cum nausea valde urget, digitis faucibus immissis, interdum tentare solent, id quod Medici vix suadent, sive stimuli physici sunt, & hi denuo sive evidenti, qua pollent, acrimonia agunt, sive vi specifica.

Vomitoria, quæ irritando agunt, si exhibentur dosi adeo parca, ut vomitum non excitent, sed ad vias secundas transeant, validos effectus resolventes edunt, & in vario gravissimorum morborum genere cum magno successu dantur.

I. ACRIA (§. 41.)

II. SPECIFICA.

* ASARUM, Ἀσarov, *Cabaret*, *Haselwurz*el. Radices & Folia recipiuntur.

Radices ex uno capite, quod parvum est, aliquot fibrillas emittunt, extus subfuscae sunt, intus albæ, pro-

prio minus grato odore, qui ad Valerianam accedit, & sapore acri gaudent.

Folia reniformia sunt, superne profunde viridia, inferne tenui lanugine pubescunt, longis petiolis sustentantur, odore nullo, nec evidente sapore prædita.

ASARUM. Corollam trifidam, duodecim stamina, stylum unum, capsulam sexlocularem habet: *Europæum* BLACWELL 383. foliis reniformibus obtusis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Aqua a radicibus destillata odorata est, odorum quoque Extractum aquosum. SCHEFFLER.

Vi purgante illi, qua Helleborus albus gaudet, pari præditum esse, DIOSCORIDES monet, hujus virtutis non meminit GALENUS, FALLOPIUS lentissimæ operationis esse dicit, MESUE in infuso ad unciam dimidiam, in substantia ad drachmas duas dedit, Recentiores vix ultra drachmam ascendunt: MATTHIOLUS testatur, Germanos decocto Asari febres curare, id quod RULANDUS & LENTILIUS observationibus quoque confirmant, ALEXIUS specificè ad quartanum commendat, & ei plures assentiunt, ego vero, juxta observatione hanc virtutem specificam stabiliente destitutus, illud præ aliis Emeticis in hoc morbo aliquid proprii habere, vix credo, minoribus dosibus datam radicem, aut longiore coctione debilitatam, egregie resolvere, observatum est; RULANDUS & SCHEFFLER hydropicos inde viderunt curatos; patet hinc, cur virtutes ejus diaphoreticas, diureticas, emenagogas celebrarint Auctores. Folia ad octo usque ex aqua cocta & expressa post DODONÆUM ROLFINCK commendat: eadem primus PITT Pharmacopœus Worcestriensis scopo errhino in usum traxit, teste COLBATCH, eorum grana quatuor aut quinque haurienda si dantur cubitum ituris, altero mane mul-

tum muci ex naribus effluxurum promittit, id ipsum se sæpe expertum esse GEOFFROI testatur, idem etiam hac ratione paralyfin oris & linguæ se vidisse sanatam perhibet, eodem medicamento DESMARS ulcus capitis per nares evacuatum observavit.

* *Extractum* Wurtemb. * *Tinctura* Paris.

* *BRYONIA*, *βρυόνια*, *Vitis alba*, *Couleuvrée*, *Zaunrübe*. Ejus radices prostant, quæ ad brachii imo femoris crassitiem accedunt, recentes proprio odore minus grato gaudent, qui autem exsiccatione perit, sapore intensius amaro cum quadam acrimonia, extus flavicant, striis longitudinalibus & circularibus asperæ, intus albæ, caro exsiccata evidenter striis eminentibus ex medulla tanquam centro ad peripheriam ductis & variis circulis sectis composita est, laxior, fungosa.

BRYONIA. Habitu relativo mox monophyto, mox diphyto, corolla quinquepartita, simili calice sustentata, sive isanthera, sive monogyna, bacca uniloculari gaudet: *Alba* L. BLACWELL 37 & 533. foliis palmatis, rigidis, undique pilis scabris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, resinosi ultra $\frac{1}{7}$ NEUMANN inde obtinuit; CARTHEUSER illius etiam $\frac{5}{8}$, hujus $\frac{1}{7}$.

Veteres, turiones Bryoniæ in usum cibarium receptos fuisse, perhibent, sed non veri specie caret DODONÆI conjectura, PLINIUM, GALENUM, Dioscoridem &c., Vitem albam cum Viti sylvestri, quo nomine *Tamus* L. apud eos venit, confudisse. HIPPOCRATES, Bryoniam ad injectiones & suffitus uterinos adhibuit, GALENUS intus resolvendi ergo contra obstructions viscerum abdominalium, extus abstergendi, sine in morbis cutaneis commendat; HERCULES SAXONIÆ radice, ad drachmam unam in substantia

data, deploratissimum hydropicum vidit curatum, ARNOLDUS DE VILLA NOVA observationem habet de quodam epileptico, quam Bryonia sanavit, id quod etiam REUSNER circa aliquot pueros annotavit. Medicamento vehementi & nauseoso rarius hodie utimur, interdum resolvendi & abstergendi scopo, extus exhibetur.

* *Fæcula* ANGEL. SALÆ ipsa Bryonia integra reputatur mitior esse: * *Extractum* August. *Syrupus* Brandenburg. ad aliquot drachmas datus valide videtur resolvere.

* ELATERIUM, ἐλατήριον, *Efelskürbsensaft*. Est succus, cujus nonnisi fæculam Veteres receperunt, & hinc virescentem habebant, is cum hodie, ad ductum MESUE, vulgari ratione inspissatus proftet, nigricat, & sapore amaro gaudet, in quo ego saltem insigniorem acrimoniam non potui detegere.

Momordica Elaterium L. BLACWELL 108. defectu cirrhorum agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in nostris hortis, seminibus sponte sparsis sese continuat.

HIPPOCRATES Elaterii tanquam medicamento sursum & deorsum purgantis meminit, hæc ejus vis Veteribus adeo nota fuit, ut etiam omnia medicamenta, primas vias evacuantia, ἐλατήρια appellaverint, ad evacuandum uterum quoque ab HIPPOCRATE æque ac GALENO laudatur, hic illud quoque extus resolvendi ergo, nec non ptarmico scopo, commendat; ejus insignem in hydrope curando efficaciam LISTER, REUSNER, EVERHARD, S. PAULI observationibus probare contendunt, sed hunc effectum cum omnibus validioribus evacuantibus videtur communem habere, & cum hodie evictum sit, hydropis curam minus bene drausticis tentari, hinc ad hunc morbum quoque, nonnisi in refracta valde dosi, resolvendi potius, quam evacuandi scopo adhibetur. Veteres larga quantitate illud exhibuerunt, EVERHARD,

ad drachmam dimidiam usque sine noxa exhibitum fuisse, perhibet, vix ultra tria grana hodie ejus dosis extenditur.

* *Mel Cucumerinum* Paris.

* *FRANGULA* Recent. *Bourgène, Faulbaum, Zappfenholz*. Recipiuntur ejus cortices mediani sive libri, qui flavicantes sunt, sapore non acri, sed leviter austero instructi, cui vestigium amari accedit.

Rhamnus Frangula L. BLACWELL 152. Habitu inermi & foliis integerrimis distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Meridionalem.

MATTHIOLUS corticem alvum ducere dicit, DONÆUS vomitus & secessus, sed nonnisi a recenti cieri asseverat. Dosin ad drachmas duas solent determinare. De medicamento, circa quod nulla justa observatio mihi saltem nota est, nihil audeo decidere. Extus unguentis ad scabiem interdum adjicitur.

* *GRATIOLA* Rec. *Gratia Dei Barb. Gottes Gnaden Kräutel*. Folia exhibet oblonga, sensim angustata, uncialia, venosa, integerrima, amara.

GRATIOLA. Corolla monopetala gaudet, staminibus quatuor, quorum duo sterilia sunt, calice in plures lacinias secto, capsula biloculari: *Officinalis* L. BLACWELL 411. Floribus pedunculatis & foliis lanceolatis distinguitur.

Passim in Europa temperata occurrit.

Extracti aquosi $\frac{5}{32}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ largitur. BOULDUC.

Communis fere est Auctorum consensus circa validam, qua hæc planta gaudet, vim: GESNER in se ipso expertus est, eam ad scrupulum unum in substantia assumptam, non sine molestia vomitu & alvo purgare, ad vermes & asciten ejus efficaciam se expertum esse, testatur BOULDUC, ascitem ea curatam HELWICH adducit, hypercatharsin inde suscitatum BÜRCKEL annotavit, antiquatam, inertem esse Ill.

LINNÆUS tradit; radicem ad scrupulos duos exhibitam in modum Ipecacuanhæ agere KRAMER asseverat.

* *Extractum* Paris.

GUMMI GUTTÆ Recent. Est gummirefina, quæ in magnis frustis ad nos adducitur, nitida, extus ex croceo flavescens, odore nullo, sapore leviter resinoso gaudet, dum mordetur dentibus aliquam tenacitatem sistit.

CAMBOGIA L. BLACWELL 392. Corollam tetrapetalam habet, simili calice sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum octoloculare.

Crescit in China, Camboia & Ceylon.

Tam spiritus vini, quam aqua, maximam ejus partem dissolvunt, sed aqua non parum ejus, quod dissolverat, denuo dimittit, alcali acuata hac menstrua, omne recipiunt & colore sanguineo inde tinguntur. LEWIS: Extracti spirituosi $\frac{7}{8}$, aquosi $\frac{1}{8}$ obtinuit NEUMANN. Præter acidum etiam urinosum spiritum sub ejus destillatione observavit CARTHEUSER.

Hoc medicamentum CLUSIO anno 1603 missum, & Indos illo ad evacuandos aquosos humores uti, relatum fuit, LOTTICHIVS, qui anno 1626 proprium de eo tractatum edidit, plures sui ævi Medicos adducit, qui eodem cum successu ad hydropem, arthritidem, asthma &c. fuerunt usi. HOECHSTETTER, ejus virulentiam spiritu vitrioli corrigi, contendit, Wurtembergenses acetum adhibent, alia alcalia laudant, prudens administratio vel hic optimum corrigens est. CLUSIVS apud Indos quindecim ad viginti grana dari asserit, HOECHSTETTER vel pueris ad grana tria dedit, hodie adultis non ultra decem grana propinamus.

* HELLEBORUS ALBUS, ἑλέβορ & λευκός, *Vera-trum*, *weisse Nieswurz*. Adhibentur ejus Radices, quæ cylindroideæ sunt, tuberculis obfessæ, fibrillarum, quas dimiserant, reliquiis, oblongæ, sapore non multum acri, salino, cum vestigio amari instructæ, extus gryseæ, intus albißimæ.

VERATRUM. Corollam hexapetalam irregularem habet, isantheram, trigynam, capsulam triplicem: *Album* L. BLACWELL 74. Racemo paniculato & floribus erectis agnoscitur.

Crescit in Europa temperata, in Silesiam usque ascendit.

Extracti aquosi $\frac{7}{12}$, spirituosi $\frac{7}{16}$ NEUMANN obtinuit; Extracti aquosi debilissima acrimonia acredine instructi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi $\frac{3}{8}$ fere CARTHEUSER.

Quoties *Ἐλεβορον* HIPPOCRATES simpliciter præscribit, semper album intelligendum esse, contendit GALENUS, eundem *Melampodium* Veterum esse, SCHULZ evincit. FUCHSII auctoritate, nostram plantam, pro Helleboro albo assumi, cum ex Veteribus non erui possit, qualem hoc nomine intellexerint, TREW monet. Has radices brutis venenum esse, WEPFER & HERISSANT experimenta probant, violentissimum vomitum inde motum FALLOPIUS vidit, hypercatharses, affectus encephali, non raro mortem FORESTUS, DOBOLENSKY, GRASSUS, MURALTO, LEDELIUS, LENTILIUS, WINTER, REIMANN, BORRICHIIUS, LORRY &c. plures adhuc, qui deleterios harum radicum effectus viderunt, Auctores, collegit Illustris HALLER: nullus itaque dubito cum eximio hoc Viro dicere: "in tanta copia tutiorum medicamentorum nollem veneno uti," si quis tamen illud adhibendi sat audaciæ haberet, nunquam scrupuli dimidii dosin excedat; solet etiam ad pulveres sternutatorios a quibusdam recipi, sed illis nonnisi minima ejus ratio admiscenda est, ne nimia sternutatio, & quæ istam excipere solent, mala surgant; unguentis contra pediculos non male adjicitur.

IPECACUANHA. Est Radix aliquot pollices longa, linea vix crassior, varie flexa, substantia extus nigricante grysea, intus albissima instructa, in rugas circulares prominentes efformata, quæ nervum fili-

formem levissimum luteum ambiunt, ad saporem salinum accedit, ego nec lentorem in sapore, nec amaritiam possum distinguere,

Viola Ipecacua L. foliis ovato oblongis, hirsutis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Num Ipecacuanha grysea POMET, quæ crassitie duarum seu trium linearum, & colore dilute fusco gaudet, ab ea, quam descripsi, quæ est *Fusca* POMET, & quam cum LEMERY & LEIBNITIO optimam dicit esse, sola patria differt? hæc enim ex Brasilia, illa ex regno Peruviano ad nos adducitur, nil decidere ausus, id saltem monendum puto, *Ipecacuanham albam*, cujus apud Auctores mentio fit, radicem sarmentosam esse, a genuina diversissimam.

$\frac{5}{32}$ Extracti spirituosi, $\frac{7}{17}$ Extracti aquosi GEOFFROI inde separavit; LEWIS Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{16}$; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{16}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere; CARTHEUSER vero Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{7}$.

Primus PISO hujus Radicis mentionem fecit, GRAS Medicus anno 1672 ejus aliquid in Europam adduxit, & alicui pharmacopolio Parisino intulit, anno 1684 passim in tabernis Europæis obtinuit, teste scheda, quam seplasiarii divulgant, a WEDEL conservata. Circa annum 1690 quidam mercator magnam harum Radicum quantitatem cum Parisios advexisset, majorem quæstum ut faceret, socium sibi HELVETIUM junxit, qui LUDOVICO XIV persuasit, ut juberet copiose cum iisdem in nosocomiis fieri experimentum, inde cum fuerit relatum, eadem successisse indiscriminatim, in omnibus omnino agrotis diarrhœa, fluxu sanguinis & dysenteria laborantibus, cum præterea Comes Archiatrorum DAQUIN multa experimenta & sumserit ipse & per alios sumi curaverit, quæ omnia eundem prorsus successum habuerunt,

sunt ipsa Edicti Regii verba, quod nobis LEIBNI-
TIUS conservavit, una cum historia, cujus synopsis
sisto: Rex, inquam, cui civium salus semper commen-
datissima erat, HELVETIUM larga pecuniæ summa
donavit, & ut publice ægrotantibus hoc medicamen-
tum venderet, jussit, mercator ægre ferens HEL-
VETII remunerationem, Ipecacuanham aliis quoque
Medicis æquæ ac Pharmacopolis concessit, factum est
inde, ut vulgatum evaderet medicamentum, quod
pro more Seculi sibi soli voluit reservare HELVE-
TIUS, teste GROSJEAN apud KOENIG; illo tempore do-
sis medicamenti Ludovico aureo vendebatur. TOUR-
NEFORT apud POMET testatur, nullum proflare me-
dicamentum tam certo & tam cito quam Ipecacuan-
ha curans, & primus gryseam tanquam mitiorem
præferendam esse monet: WEDEL plures observatio-
nes adducit de egregio ejus in dysenteria usu, &
multas addit, ubi vi sua emetica etiam in aliis mor-
bis egregie profuit, GOHL, STOSCHIUS & BERG-
MANN eandem multis dysentericis cum successu se
dedisse perhibent, SCHEUCHZER in dysenteria anni
1728 virtutem ejus expertus est laudatissimam, non-
nullos sola hac radice curavit BUCHNER, KRAMER
in multis millibus militum ejus efficaciam est exper-
tus, mirabiles in dysenteria Neomagiensi effectus
edidit, DEGNER teste, incantamenti instar sæpe
intra unius diei spatium dysenteriam curare, asseverat
GEOFFROI. Evincunt hæ observationes, quibus
vel plures adhuc potuissent adjici, Ipecacuanham
eximium ad curandam dysenteriam medicamentum
esse, num autem specifica quadam vi agat, ut vulgo
solent credere, num illi modo opem ferat, quæ a
sordibus sustentatur, & num illam unice curet, sor-
des, ejus causam, e corpore eliminando, nondum con-
fectum est, id autem constat omnino, alia emetica in
alvi fluxibus tempestive exhibita magnæ virtutis esse,

observationibus probante KRAMER, & in dysenteriis, a sordibus non excitatis, Ipecacuanham sine successu adhiberi, imo etiam in reliquis, eam solam ad curam crebro non sufficere, experientia creberrime evicit. Caveant saltem Medici, ne se magnifico specifici titulo patiantur seduci, ut medicamentum vomitum excitans exhibeant, quando inflammatio instat, sive jam præsto est, quicquid etiam de leni ejus indole venditent, ista tamen nunquam poterit impedire, quin fiant ea, quæ ratio mechanica vomitus non potest non causari GEOFFROI, grana sex perbelle vomitum excitare, monet, & grana decem non minus valide, quam quos scrupulos operare, PYE copiosissimos casus adducit, ubi duo grana in omni ætate aliquot vomitus excitarunt, ego creberrime etiam sum expertus, quod grana decem vel quindecim æque valide ventriculum subverterint, quam grana triginta. Illustri PRINGLE ratio optime mihi, vomitoria nunquam nisi partitis dosibus exhibenda esse, reputanti, placet, qui singulis horis Ipecacuanhæ grana quinque præbet, usque dum vomitus surgat, & hunc ut plurimum post tertiam dosin secutum fuisse, monet. Cum magno successu exiguæ ejus doses contra Hæmorrhagiam Uteri dantur.

§. 57.

IV. PURGANTIA Barb. *κυσταγγίνα* sensu strictissimo sunt medicamenta, quæ excretionem alvinam crebriorem reddunt. Eorum ope eliminantur non modo sordes, quæ in primis viis hærent, sed etiam humores canali cibario inquilini, imo cum eidem tres magni Aortæ inferioris rami prospiciant; hinc hujus canalis excretionem aucta, etiam sordes ipsi massæ humorum inhærentes, sive in eadem generatæ fuerint, sive per vasa resorbentia eo delatæ, e corpore eliminantur. Quam schola, præeuntibus HIPPOCRATE & GALENO, de propriis substantiis, proprios

humores attrahentibus & per alvum ducentibus, colebat hypothesin & ortam inde distinctionem Purgantium in *Hydragoga*, *Phlegmagoga*, *Melanogoga*, quibus media ætas *Panchymagoga* adjecit, fanior Physiologia jam diu expunxit; sed majoris momenti est distinctio in *Cathartica Mitia*, & *Fortiora*, illa GALENI ætate *Εκκοπρωτικά* dicebantur, medio ævo *Minorativa*, *Lenitiva*, *Benedicta* appellata. Purgantia optime distingui videntur pro varia, qua in primas vias agunt, ratione: quædam vi, qua gaudent, saponacea, inquilina æque ac peregrina, in primis viis hærentia, dissolvunt, attenuant & leni stimulo canalem cibarium sollicitant, hæc licebit *Eccoprotica* appellare; alia contenta primarum viarum attenuant, & eas evidentius, quam priora stimulant, hæc cum Recentioribus *Digestiva* nominamus; sunt præterea alia, quæ alvum ducere experientia evincit, qua ratione agant nondum clare liquet, *Specificæ* omnibus hætenus dictis fortius irritant alia, & id, ratione resinæ, quam vehunt, præstant, hæc *Resinosorum* nomine veniunt.

§. 58.

Indicantur Purgantia, ab heterogeneis in primis viis hærentibus, ista si acria sunt, præter *Eccoprotica*, non consultum est alia purgantia exhibere, si viscidam indolem habent, *Digestiva* sunt exhibenda; sed purgantia quoque in usum trahenda, cum heterogenea in massa humorum obtinent, imo cum in remotioribus quoque a primis viis visceribus, humores præter naturam collecti sunt (§. 57.), pro hoc scopo, si per reliquas ægroti circumstantias licet, validiora ut plurimum solent in usum trahi; interdum etiam usus cathartorum per aliquot dies continuandus, ut vitiosum paulatim educatur, & non

una modo vice exhibitum purgans, five non satis evacuet, five nimis debilitet, hanc evacuandi rationem, quæ fit per continuatum cathartorum usum, præeunte GALENO, per *ἐπίρριπιν* fieri, dicere solent; sed nec male purgantia adhibentur, quando impetum humorum a superioribus ad inferiora revellere consultum ducimus, & tunc illa frequentissime sub forma Enematum ano injicimus, sed nec intus data, spem frustratura facile liquet.

§. 59.

Cum Purgantia sine discrimine quicquid in intestinis hæret, aut ad ea ex omni corpore confluit, ejiciant, hinc locum non habent, cum vires multum prostratæ sunt, aut fluidorum ratio in massa humorum deficit; nec ea quæ evidentius irritant exhibere licet, cum topicum quoddam in primis viis obtinet vitium, aut ex morbi, qui adest, indole constat, irritabilitatem fibrarum in universum auctam esse, nunquam ideo in febrium paroxysmis eadem licet exhibere, hinc Græci & Romani, qui nostra Eccoprotica ignorarunt, non ausi fuerunt purgantia in febribus acutis exhibere; Resinosa, cum stimulus, quem excitant, propius ad illum, quo vomitoria intestina sollicitant, accedat, hinc creberrime vomitum excitant, nec ea licet exhibere, cum vomitoria exulare jubentur (§. 55.), cum etiam circulationem sub eorum usu intendi, compertum sit, hinc ab eis in febribus continuis omnino est abstinendum.

a. ECCOPROTICA.

CASSIA FISTULA Barb. Est Siliqua cylindroidea rectissima interdum, interdum incurva, quæ pedis circiter longitudinem æquat, unciam crassa, ex spadiceo

nigra, lignosa, fragilis, intus multis septis transversalibus distincta, quæ in superficie externa tanquam totidem circelli eminent, inter septa hæret medulla nigra, ad mellis consistentiam accedens, sapore dulci instructa, & cui semina subrotunda, dura, fulva, nitida innidulantur. Adducunt etiam non raro siliquas rugosas, crassiore putamine vestitas, medullam acriorem includentes, has Occidentales esse, GEOFFROI tradit, sed MONARDES & RUMPH testantur, Americanas, ex Insulis sancti Dominici & S. Johannis de portu divite, Orientalibus præstare; Belgas nullam Cassiam ex India in Europam vehere, & omnem, quæ ab aliquot retro annis Massiliam venit, ex Insula Martinica afferri, relatum accepi. In universum siliquas multum rugosas, acri aut qualicunque alieno sapore instructa medulla foetas, nec non eas, quarum semina, dum concutiuntur, ob deficientem medullam, resonant, rejiciendas esse præcipiunt.

CASSIA. Corollam pentapetalam irregularem habet, calice quinquefolio sustentatam, diplofantheram, monogynam, fructum oblongum, dissepimentis distinctum.

Fistula BLACWELL 381. Foliis quinque vel septem jugatis, ovato-acuminatis & petiolis nudis distinguitur.

Crescit in Æthiopia, Ægypto, India, China & insulis Philippinis, ab Hispanis in Americam transplantatam fuisse, testatur MARTYR apud SLOANE.

Pulpa tam ab aqua, quam a spiritu Vini dissolvitur. NEUMANN.

Primi Arabes nostrum medicamentum in usum traxerunt, ACTUARIUS primus illud Cassiam dixit, pulpa ex siliquis exempta & a feminibus liberata, tanquam mitissimum medicamentum, exhibetur, nec male in minori dosi illis datur, quibus alvus tarda est, eandem etiam specificè in renes agere, sunt qui

contendunt; urinam inde tingi experientia non confirmat. Dosis pulpæ est ad uncias duas vel tres, ea cum majori aquæ quantitate diluenda est, ne in primis viis fermentet & flatus excitet, illis, quibus modo animus est, alvum apertum fervandi, ad unciam unam vel drachmas sex exhibetur.

* *Electuarium Diacassie cum Manna* Nostrat. Medicamentum eccoproticum, quod ad uncias duas & ultra potest exhiberi: *Pulpa Cassie* SCHROEDER ope sacchari conditur, ut ætatem ferat, Parisini illam *Cassiam coctam* appellant, & ipsi varia adjiciunt.

MANNA ab Arabibus *Man* dicta, est Succus inspissatus albus, cujus frusta varix figuræ & magnitudinis nobis afferuntur, evidenti dulcedine instructus, odoris expers, totus in aqua & spiritu Vini solubilis.

Varia ratione Mannam solent distinguere, mitto distinctiones secundum arborum, unde colligitur, genera; nec non illam, una in spontaneam & coactam, quam *Forzata* vel *Forzatella* appellant, solent dividere; porro eam, qua Mannam in foliis collectam, ab illa, quæ a truncis abraditur, distinguunt, illam *di Fronde*, hanc *di Corpo* denominant; illam denique, qua pro varia quam habent figura, in *grumosam*, en *Marons*, *bombycinam* & *granulatam* solent distinguere, hæ omnes enim distinctiones hodie in commercio ignorantur. Solent autem hodie quatuor genera Mannæ in officinis asservare: *Canellatam*, *Mannam longam* Paris. quæ frustis purissimis aliquot pollices longis, unum circiter latis, una facie concavis & ita in figuram canalis actis, unde denominationis ratio surrexit, efformatur; *Vulgarem*, *Mannam granulofam* Paris. quam frusta varix magnitudinis, figuræ, crassitie constituunt, dimidium circiter pollicem crassa, plus minus fordibus inquinata, ea, quo minus humida, magis alba & pluribus granis cylindraceis

efformata est, eo reputatur melior, hanc ipsam pro varia patria denuo distinguunt, optima habetur ad Giraci Calabriae ulterioris urbem lecta, hanc illa de Capachi, Siciliae urbe, proveniens excipit, ad hanc proxime accedit Calabrina & ea, quæ in Neapolitana provincia Apulia colligitur, nec non a tractu Marenna in Ducatu Florentino defumta, minus alba est a Ciaqui denominata, quæ a Sinesi nomen habet, fordida est & in majores massas concreta, ea autem, quam Romandiola Romagnæ largitur, facile acescit: ex Manna vulgari grana magis alba & majora seligere, & sub nomine *Mannæ Electæ* asservare solent: *Mannam Crassam*, *Mannam spissam* & *sordidam* Paris. denique talem appellant, quæ magis ab albo colore recedit, evidentius fordida est, multum humet, ita, ut quoque interdum pastæ consistentiam habeat, surgit sive ex antecedentibus senio vel aliis rationibus corruptis, sive evidenter ex saccharo vel melle, quibus aliquid Mannæ, non raro etiam Scammonei adjiciunt, arte parata est, hinc omnino ex officinis proscribenda.

Exsudat Manna ex variis *Fraxini* L. speciebus, summa æstate, & inde deraditur, aëre pluvioso, vel paucam vel nullam arbores fundunt, hinc messes pluvioso cælo pressæ parcæ solent esse, ut Mannam Canellarum obtineant, ex arboris cortice solent frusta excindere, eorum locum succus exsudans occupat, & in vulneris figuram efformatur.

Aliæ quoque arbores succum dulcem, in grana alba concrecentem, solent largiri, is quoque sub nomine Mannæ venit. *Hedysarum Alhagi*, Persiæ civis, *Mannam Persicam* largitur, valde sordidam, & teste TOURNEFORT, Fraxinea omnino inferiorem, *Pinus Larix* L. & aliæ arbores coniferæ ex foliis *Mannam Lariceam*, *Briguntinam*, de Briançon exsudent: *Manna liquida*, quam in Arabia & Syria obtinere

Auctores Seculi XVI retulerunt, hodie ignoratur omnino.

Medicamentum non ingratum, quod primi Arabes arti nostræ intulerunt, cum sine irritatione agat, in omni morborum genere, in topicis quoque primarum viarum vitiis, cum catharsis indicatur, sine ullo periculo potest dari, ejus ope in febribus acutissimis, in ipsa quoque dysenteria, corpus sordibus possumus liberare, idem medicamentum, minori, quam qua alvum movet, dosi exhibitum, ad massam humorum penetrat, vi sua saponacea spissos humores attenuat & acres demulcet, hinc in morbis pectoris cum successu solet præscribi.

Datur ad uncias tres usque pro dosi, sed cum ex suo genio facile fermentet, hinc multa aqua dilui debet, nec male ipsi aliquod medicamentum carminativum adjicitur, ut flatus præcaveantur. Id denique adhuc addo, Mannam cum aqua coctam, dum refrigeratur, consistentiam solidam induere.

Electuarium seu Pulticula de Manna Nostrat. Infantibus pro educendo meconio exhibetur, Wurtembergenses eidem, non malo consilio radices ireos adjiciunt: *Manna liquida* SCHROEDER, non placet Mannam in fermentationem pronissimam, diutius solutam asservari: *Syrupus de Manna* ECKHOLZ a Wurtemberg. varia ratione mutatus, ob Folia Sennæ, quæ recipit, Manna validius, & non sine irritatione purgat, datur infantibus, in primo ætatis anno versantibus, ad unciam unam.

PASSULÆ vid. *Fruct. horr.*

PRUNA vid. *Fruct. horr.*

ROSARUM PALLIDARUM FLORES v. *Roborantia.*

SACCHARUM THOMÆ vid. *Resolventia.*

TAMARINDI Rec. Hoc nomine ad nos adducitur Pulpa nigra, sapore acido instructa, cui varia filamenta & femina ex rotundo angulata, spadicea, nitida commixta sunt.

Reji-

Rejicitur exsucca, quæ situm contraxit, carne prunorum adulterata.

Defumitur pulpa ex fructibus.

TAMARINDI L. BLACWELL 201. Corolla tripetala, calice tetraphyllo sustentata, isanthera, monogyna, legumine oblongo, compresso, cum acumine obtuso, ad semina toroso, duplici cortice vestito, exteriori sicco, interiori membranaceo, inter utrumque pulpa molli instructo, gaudentis.

Indiæ, Ægypti, Arabiæ nec non Americæ, quo transplantata fuit, civis; pulpa ex America allata minus sordida & minus acida est.

Etiam hoc medicamentum Arabibus debemus, ob indolem, qua gaudet, saponaceam eccoproticis rectissime adscribitur, & ad tres usque uncias exhibetur; ob evidentius, quo scatet, acidum, in morbis acutis maxime & biliosis cum magno fructu datur, sive aliis eccoproticis junctum, sive largiori lactis quantitati adjectum, quod inde in Serum, his morbis maxime appropriatum, vertitur; Tamarindi mannæ adjecti ejus flatulentiam egregie moderantur, & efficiunt ut minus facile vomitum excitet.

* *Electuarium Tamarindorum* HORSTII, inconcinna compositio: *Pulpa Tamarindorum* SCHROEDER, non placet medicamentum coctione & saccharo debilitatum.

β. DIGESTIVA.

Huc pertinent Aquæ amaræ & Salia, quæ ex iis parantur (§. 21.) indicata.

γ. SPECIFICA.

ALOE, Ἀλόη. Est Succus inspissatus niger, proprio & nauseoso odore instructus, sapore gaudens amaro, cum aliqua acrimonia: pro varia, qua gaudet, puritate varie denominatur, purior & propius ad rubedinem accedens, a *Succotra* sive *Socotara*, insula ad

Arabiam felicem sita, nomen accepit; magis flavescens *Aloes Hepatica* dicitur; carbonacea nigredine instructa, arida, minus odorata *Caballina* vulgo appellatur: hanc Aloes distinctionem Arabes invexerunt, cum apud Veteres duplex modo ejus genus, unum quod hepatis colorem habet, & alterum quod facem refert, occurrat.

ALOE. Corollam sexfidam habet, isantheram, monogynam, capsulam triangularem & trilocularem: *Perfoliata Vera* L. BLACWELL 229. foliis spinosis, maculatis, planis, & habitu caulescente distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, Asia & Africa.

Succus ex foliis expressus inspissatur, pro varia ejus depuratione, varia etiam ratione qua inspissatur, variam puritatem induit, & ita eundem succum plurimum differentes Aloes species posse exhibere, evidens est.

Vix non tota in aqua ebulliente dissolvitur, sed menstruo refrigerato, multum resinæ inde secedit. Succotrina $\frac{1}{4}$ resinæ, $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi largitur; Hepatica $\frac{1}{3}$ resinæ, Extracti aquosi $\frac{2}{3}$; Caballina resinæ $\frac{1}{6}$, Extracti aquosi $\frac{3}{4}$. LEWIS. NEUMANN ex Aloe $\frac{1}{16}$ Extracti resinosi, $\frac{7}{8}$ circiter Extracti aquosi obtinuit. Extracti aquosi fere $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

Leniter ab Aloe ventrem duci, GALENUS docet, & ventriculum roborari addit, eandem vulnera & ulcera abstergere & ad cicatricem perducere; sed monet simul, eandem in temperie sicca & calida noxiam esse. Edit in universum validas vires resolventes, & in obstructionibus viscerum abdominalium cum successu usurpatur, sed valide præterea in vasa sanguinea agit, ita ut BORRICHIVS mictum cruentum inde surrexisse viderit, maxime in hæmorrhoidalia, quæ, MESUE jam monente, & FALLOPIO plurimis exemplis confirmante, inde irritari, experientia evicit, qua teste etiam novimus, a principio resinoso maxime hunc effectum causari, hinc semper Extractum aquosum, ab omni resina liberum, loco integræ Aloes ad usus internos

adhibendum est; medicamentum resolvens & amarum cum successu quoque vermibus opponi, ÆGINETÆ facile largimur; ejus vis antiseptica etiam a vetustissimis retro temporibus nota est.

Scopo purgandi ad duas drachmas, scopo resolvendi autem ad scrupulum unum præscribitur.

Extus cum successu ad arcendum sphacelum adhibetur, & observante FORESTO, ad lippitudinem.

* *Aloes Insuccata* Wurtemb. * *Aloes lota* Wurtemb. * *Aloes Rosata* FALLOP. * *Aloes Violata* Wurtemb. Hæc quatuor sunt extracta aquosa Aloes, ubi per adjectos fuceos vegetabiles Aloes caliditatem corrigere tentarunt medii Ævi Auctores: * *Aqua generalis* Paris. ratione farraginis ingredientium, optime Theriaca liquida dicenda: * *Aqua Ophthalmica* Nostrat. ad lippitudinem conducit: *Balsamum Commendatoris* de PERNE polychrestum ad vulnera leviora medicamentum: * *Balsamum FIORAVENTI* vulnerario quoque scopo adhibetur: * *Balsamum Viride* Metens. vid. *Cuprum*: * *Electuarium de Hierapicra* a GALENO tanquam ab aliis usitatum describitur, ipse vult, ut ad nonaginta partes Aloes quinque Croci & sex reliquorum aromatum recipiantur, a Veteribus crebro ad obstructa viscera abdominalia usurpabatur, hodie ad clysmata interdum adhibetur: * *Collyrium Roborans* Paris. viribus ad aquam ophthalmicam accedit: * *Elixir Proprietatis* PARACELsus describit, & pro more suo extollit, sed reticet menstruum; CROLLIUS illud spiritum Vini & Acidum Vitrioli esse contendit, eum plures sequuntur, Parisini solum spiritum Vini recipiunt, & cum adjiciunt spiritum sulphuris, medicamentum * *Elixir Proprietatis cum Acido* appellant: Spiritus vini inde juxta HELMONT destillatus, * *Elixir proprietatis album* dicitur & si ante destillationem varia aromata addita fuerunt, & spiritus destillatus edulcoratur, surgit claretum, quod * *Elixir*

de Garus Parisini appellant: BOERHAAVE loco acidī Vitriolici, sive acetum recipit, sive tartarum tartarifatū, surgunt ita * *Elixir Proprietatis cum Acido* BOERHAAVE & *sine Acido* EJUSDEM, si oleum Tartari per deliquium adhibetur, ad præcepta MAETS, *Elixir Proprietatis dulce* exoritur; omnia hæc Elixiria resolvendi & roborandi ergo ad vitia digestionis corrigenda commendantur, BOERHAVIO quoque laudata, cum autem multum calefaciant & maxime sanguinem hæmorrhoidalem commoveant, hinc inter nos saltem parcius cum eis erit mercandum: si ingredientia *Elixir Proprietatis* cum aqua, sale alcali foeta, extrahuntur, *Elixir Aperitivum* CLAU- DER surgit, antecedentibus omnino præferendum, Hamburgenses principiis *Elixir Proprietatis* Rhabarbarum & Salem Tartari adjiciunt, Vinum generosum pro menstruo adhibent, & ita * *Elixir Proprietatis Rhabarbarinum* parant, in quo Wurtembergenses Alkali spiritum salis substituunt: *Elixir Proprietatis* HELVETII, tincturam Tartari pro menstruo, & aliquid olei Cinamomi recipit: * *Emplastrum contra Vermes* Wurtemb. validiora drastica habet, caute adhibendum: *Extractum Aloes* VAL. CORD. ut obtineatur ab omni resina plane liberum, nonnisi aqua frigida præparandum est: * *Extractum Catharticum* Londin. multum resinofum, datur ad grana quindecim, ejus in locum inter nos propinare moris est *Extractum Catholicum*, quod $\frac{4}{7}$ Aloes, $\frac{1}{7}$ Extracti Hellebori nigri, $\frac{1}{14}$ Colocynthid. $\frac{1}{9}$ circiter resinæ Jalappæ & totidem resinæ scammonii vehit: * *Extractum Marocostinum* vid. *Costus*: *Extractum Panchymagogum* CROLLII correct. Wurtemb. propius ad Augustanos, Nostrates ad ZWOELFFER accedunt, ex purgantibus resinosis & specificis confarcinatum medicamentum ad scrupulum unum pro dosi præscribitur, ex eodem in spiritu vini dissoluto surgit * *Elixir Polychrestum Hallensium*,

quod ego saltem nostris hominibus commendare nollem: * *Flores Sulphuris compositi* inconcinni: * *Opiata Mesenterica* Paris. inconcinna: * *Pilula Aloëtica emollientes* Paris. non placent: * *Pilula Aloëphanginae* earum dimidium Aloë, reliquum omne genus aromatum, Myrrha, Mastyx, Crocus &c. efformant: * *Pilula Angelica* seu *Francofurtanae*, ad imitationem earum, quarum ope FABRICIUM AB AQUAPENDENTE vegeta sanitate usque ad octuagesimum secundum ætatis annum pervenisse dicitur, & quarum parandi ratio in familia Zschorfchanorum latuit, ab HARTMANN BAYER Medico Francofurtano concinnatae, ad drachmam dimidiam pro dosi solent dari: * *Pilula Aperientes* STAHL limaturam Martis recipiunt, in affectibus hypochondriacis non spernendæ, aperiendi ergo ad scrupulum unum possunt exhiberi: *Pilula de Ammoniaco* vid. *G. Ammoniacum*: * *Pilula Aureæ* NICOL. absurda compositio, quæ Aloës & Diagrydii de singulis $\frac{1}{4}$, Trochisc. Alhandal. $\frac{2}{19}$ vehit, ad drachmam dimidiam usque possunt exhiberi: * *Pilula Cachectica* Wurtemberg. ad obstructions viscerum abdominalium & mensium referandas proficuae esse videntur: *Pilula Cephalica* KUFFER, & * illæ quas Wurtembergenses habent, in affectibus capitis serosis, evacuandi sine præscribuntur, neutræ placent, dantur ad drachmam dimidiam: * *Pilula Chalybeata* vid. *Ferrum*. * *Pilula Cochiae* RHASIS, ipsissimis RHASIS verbis a Nostratibus receptæ, parum a Parisinis mutatae, inconcinnae omnino, ad drachmam dimidiam purgandi sine dantur: * *Pilula Emanuelis* August. formantur ex speciebus Elixir Proprietatis: * *Pilula fetida majores* MESUE absurda compositio circiter $\frac{1}{48}$ radicum Esulæ, $\frac{1}{11}$ Colocynthidis, $\frac{1}{70}$ Euphorbii, $\frac{1}{19}$ Diagrydii habent: * *Pilula de Hiera cum Agarico* JUNGKEN jure eviluerunt: * *Pilula Hydropica* BONITHII $\frac{1}{5}$ circiter *G. Guttæ* & $\frac{1}{7}$ Diagrydii habent, exhibentur ad

drachmam dimidiam, magis placet præscriptio Parisiensium, quæ Gummi Guttæ $\frac{1}{3}$ continet: * *Pilulæ Lucis majoris*, Wurtembergensium compositio, compendiosior est illa, quam MESUE dedit, nec tamen ab ipsa aliquid proprii ad curandos oculorum morbos expecto: * *Pilulæ Mastychinæ* vid. *Mastyx*: *Pilulæ Polychrestæ balsamicæ*, pilulis obstructions viscerum abdominalium aperientibus, & maxime mensium & hæmorrhoidum negotio prospicientibus, magnam famam comparavit BECCHER, plures dein Medici Germani, STAHL, HOFFMANN, RICHTER ejus vestigiis insistentes, talibus pilulis auctoritatem fecerunt, & suo quæstui consuluerunt, earum compositionem arcanam servando; variæ præscriptiones illis analogæ hodie prostant, Nostrates illam, quam BURGHARD publicavit, receperunt, reliquis omnino præferendam, Parisini & * *Pilulas balsamicas* STAHL, & * *Pilulas balsamicas* BECCHERI habent, Nostrates * *Pilulas Polychrestas* evidenter balsamicis inferiores adhuc retinuerunt: dantur *Pilulæ polychrestæ balsamicæ* ad grana quindécim pro dosi, & earum usus per septimanas continuatur: * *Pilulæ* seu *Extractum Rudii* proxime ad *Extractum Panchymagogum* accedunt: * *Pilulæ* RUFII, ab ÆGINETA, qui formulam RUFII describit, differunt Londinenses & Parisini, pilulas EMANUELIS hoc nomine tradunt: * *Pilulæ sine quibus* apud NICOLAUM occurrunt, absurda compositio, sine qua omnino esse possumus: * *Pilulæ Solares* WILDEGANS. vid. *Opium*: * *Pilulæ spleneticæ* Wurtemb. non ineptæ ad vitia systematis venæ portarum videntur esse: * *Pilulæ stomachicæ* MESUE: *Pilulæ de succino* vid. *Succinum*: * *Suppositorium* Brandenburg. *Tinctura Aloës* Vienneus. a Chirurgis scopo mundificandi adhibetur, ex ejus usu interno facile diarrhœas excitari, Cl. PLENCK annotat: * *Tinctura Proprietatis* MYNSICHT inconcinna compositio: *Unguentum de Arthanita* vid. Cy-

clamen : * *Unguentum ad Vermes* Wurtemb. antecedente & emplastro cognomine mitius.

* *CARTHAMUS* Barb. *κνίς* , *Cnicus* Veterum, *Safran batard*, *Safflor*. Flores & Semina recipiuntur.

Flores asservantur calice exempti, tubulosi, rufi, eminente columna antherarum flava, odoris nullius, aquam, cum qua infunduntur, rubro colore tingunt, & ipsi saporem salinum conciliant.

Semina oblonga sunt, uno extremo crassiore, rufescente, altero angustiore, quatuor angulis distincta, alba, splendentia, nucleum album dulcem, in quo ego saltem nil acris detegere possum, includunt.

CARTHAMUS. Florem compositum, tubulosum habet, calicem ex squammis foliaceo appendiculo acutis imbricatum, receptaculum pilosum, semina nuda : *Tinctorius* L. Foliis ovatis, margine ferrato aculeatis distinguitur.

Sponte in Ægypto crescit, hodie passim per Europam colitur.

Color, quem aqua ex floribus extrahit, ope acidorum pulcherrime roseus fit, quo lintea tinguntur, qui autem injurias aëris non fert.

Cnicum Veteres purgandi ergo, teste GALENO, adhibebant, multa etiam apud Arabes de seminum Carthami vi alvum ducendi mentio fit, eorum succiores ad unciam unam sub forma emulsionis illa exhibuerunt, hodie prorsus eviluerunt, nec perspicio, quomodo medulla omnino dulcis alvum multum commovere queat, num planta in Oriente crescens semina acriora subministrat, quam illa, quæ in Europa colitur?

* *Electuarium de Carthamo* ARNOLDI DE VILLANOVA : * *Extractum Diacarthami* ANDERNACI, utrumque medicamentum inconcinnum eviluit.

COLOCYNTHIS, *κολοκυνθίς*. Prostat hoc nomine Pulpa rotunda, variæ magnitudinis, quæ non raro

ad pugnum accedit, candida, sicca, fungosa, levis, ex multis cellulis efformata, quibus semina compressa, oblonga, flavicantia, modice amara inhærent, sapore gaudet amarissimo, acri, fauces adurente.

Cucumis Colocynthis BLACWELL 441. foliis multifidis & pomis globosis distinguitur.

In Archipelago & Syria occurrit.

$\frac{1}{2}$ Extracti aquosi visceridi largitur. LEWIS. $\frac{1}{16}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{11}$ circiter Extracti aquosi BOULDUC inde obtinuit: NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{7}{32}$ & aquosi $\frac{15}{32}$; Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$ spirituosi $\frac{1}{6}$ CAR-
THEUSER.

Pulpam Colocynthis fortiter alvum ducere, & paulo majori dosi exhibitam adeo valide agere, ut gravissima tormina excitet, & ipsum sanguinem ex vasis intestinalibus exprimat, HOYER, STALPART VAN DER WIEL, TULPII & PLATER observationibus patet. Græci & Arabes ad duos scrupulos usque ejus dosin extenderunt, hodie nonnisi stimuli loco pilulis ad aliquot grana adjicitur; cum ejus virulentiam a tenacitate, qua gaudet, pendere creditum fuerit, hinc eandem cum mucilagine Tragacanthæ subigi jussit MESUE, & in Trochiscos, quos *Alhandal* dixit, efformari, sub hoc nomine hodie adhuc ejus pulvis proflare solet.

Extus ab HIPPOCRATE utero ulcerato injiciebatur, convenienti vehiculo excepta a quibusdam, scopo anthelmintico, umbilico infantum imponitur, aut ad drachmas tres, enematis, quibus validius stimulare volumus, adjicitur.

* *Extractum aquosum* ZWOELFFER: * *Extractum ex aquoso & spiritoso mixtum* Wurtemberg. * *Oleum compositum* GRULING abdomini illinitur, cum vermes obtinent, aut in pertinaciori alvi obstructione: * *Resina* ZWOELFFER.

* *CUSCUTA* Barb. ἐπίθυμον, καδύτας, *Casuta* Barb. *Epithymum*. Hoc nomine affervantur Filamenta longa, tenerrima, variis tuberculis obfessa, sapore lenissime acriusculo instructa.

CUSCUTA. Corolla quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, digyna, fructu carnosio, biloculari gaudet: *Europæa* L. BLACWELL 554. floribus sessilibus distinguitur.

Planta parasitica, variis herbis adnascens, unde olim varie denominata fuit, inter nos creberrime variis Euphorbiæ speciebus adhærens occurrit.

Vires purgantes, ipsi a Veteribus adscriptæ, hodie negliguntur, cum certiora & efficaciora purgantia habemus.

* *CYCLAMEN*, κυκλάμιν, *Tuber Terræ*, *Pain de pourceau*, *Schweinbrod*. Radices sistit tuberosas, sphæroideas, leviter depressas, foris nigricantes, intus candidas, fibris nigris instructas, inodoras, sapore in recentibus cum quadam acerbitate acri, in exsiccatis fere nullo gaudentes.

CYCLAMEN. Corollam monopetalam quinquefidam, cujus limbus deorsum flexus est, isantheram, monogynam, & baccam globosam habet: *Europæum* L. BLACWELL 147. foliis cordatis distinguitur.

Crescit in Europa Orientali & Meridionali.

HIPPOCRATES & GALENUS Cyclamen tam interne, quam externe, scopo resolvendi exhibuerunt, radix a variis Auctoribus catharticiis annumeratur, id quod quidem de recenti, vix de exsiccata valet. Dosis in substantia ad drachmam unam, in infuso ad unciam dimidiam solent extendere, incertum medicamentum non amplius adhibetur.

* *Unguentum de Arthanita* MESUE. Plura medicamenta drastica recipit, umbilico illitum vermes necat & alvum ducit, medicamentum drasticum apud infantes maxime, quibus tamen præcipue commen-

datur, nonnisi maxima cum circumspeditione auderem exhibere.

HELLEBORUS NIGER *ἑλέβορ*, *schwarze Nieswurz*. Radices largitur, quæ ex crasso capitulo copiosissimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittunt, extus nigras, intus albas, nullo odore, sapore leniter acerbo instructas; nec recenter ex terra effossæ, multum odoris habent.

HELLEBORUS. Corolla pentapetala, polyanthera, nectariis multis, capsulis quinque aut sex gaudet: *Nigra* L. BLACWELL 506. scapum pauciflorum & folia pedata habet.

In Pyreneis & Apenninis crescit, apud nos passim in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, Extracti resinosi $\frac{1}{5}$ largitur. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Utraque adeo firmiter cohærent, ut semper conjuncta ab utroque menstruo extrahantur.

Veteribus Helleborum in frequenti usu fuisse, neminem latet & eos, quoque eundem tanquam medicamentum multum commovens adhibuisse, sed Majorum monumenta circa Elleborum evolventi probe observandum est, eos crebro non modo album intelligere, sed & diversissimarum plantarum radices sub nomine Hellebori nigri ipsis venire, cui addendum, ejusdem plantæ radices, ratione variæ patriæ, varium virium gradum habere, Helveticas radices hellebori nigri validiores esse, quam Anglicas, GEOFFROI est expertus, easdem in Oriente cultas a nostris diversas & eis validiores esse TOURNEFORT testatur; hinc vix patrum observata de viribus Hellebori ad nostras radices licet applicare. Id autem, experientia teste, novimus, radices, quas descripsi, alvum ducere, & quidem cum quadam vehementia, gaudere præterea, si minori dosi dantur, eminente vi resolvendi, MEAD, illas vix unquam spem

in referendis menſtruis ſeſelliffe, teſtatur, hodie ſolæ, aut in ſubſtantia, vix dantur, ſed adjiciuntur ſtimuli loco infuſis laxantibus.

Dantur in infuſo ad drachmas tres.

Extractum VAL. CORD. datur ſcopo purgandi ad drachmam dimidiam: * *Syrupus de pomis helleboratus* vid. *Malum*: * *Tinctura Hellebori compoſita* WURTEMB. eſt *Tinctura Melampodii* BATEI parum mutata, quæ ad drachmam unam pro doſi maniacis commendatur: * *Tinctura Martis Helleborata* WEDEL vid. *Ferrum*.

* HERMODACTYLUS, Ερμοδακτύλος ÆGINET. Hodie hoc nomine proſtat Radix ad figuram triangularem accedens, utrinque contracta, una facie plana, fulco longitudinali notata, altera convexa, extus flavicans, intus alba, friabilis, odoris & ſaporis expers.

Affertur ex Turcia.

Nil certi de planta, unde deſumitur, audeo proferre, cum *Iris tuberoſa* L. quam MATTHIOLI fide plurimi huc referunt, radices digitatas a noſtra diverſiſſimas habeat, *Colchici Illyrici* autem character, unde a RAUWOLFF deſumi dicitur, nondum determinatus ſit.

Extracti reſinoſi $\frac{1}{11}$ circiter, ultra $\frac{1}{4}$ aquoſi exhibuit NEUMANN.

Cum ipſa vox, qua Veteres ſuas radices denominarunt, eas oblongas fuiſſe denotet, noſtræ autem potius rotundæ ſunt, nulla etiam fida obſervatio proſtet, noſtras radices alvum ducere, imo ALPINUS teſtetur, mulieres plures earum in modum caſtanearum, ut pingues evadant, comedere, ſine ulla alvi perturbatione, hinc male vires, quæ Veteres Hermodactylis adſcripſerunt, a noſtris radicibus expectamus, jure omnino ex indice medicamentorum delendis.

IRIS vid. *Aromata*.

LILIUM CONVALLIUM vid. *Aromata*.

PERSICI FLORES vid. *Fructus horæi*.

PEUCEDANI RADICES vid. *Resolventia*.

POLYPODII RADICES vid. *Resolventia*.

* PSYLLIUM, ψύλλον. Ejus recipimus Semina, quæ a figura *Flohfaamen*, *Herbe aux puces*, appellantur, sunt enim oblonga, nigra, convexo-concava, præterea odoris & saporis expertia, sub dentibus lentescunt.

Plantago Psyllium L. BLACWELL 412. Caule ramoso, herbaceo & foliis dentatis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit.

Spiritus Vini, cum hoc semine infusum, acrem fieri, LEWIS tradit: Mucilaginis siccæ $\frac{1}{8}$ inde obtinui.

Semen evidenter mucilaginosum, nonnisi mucilaginosas & relaxantes videtur vires editurum, & tales quoque GALENUS inde pollicetur; Arabes demum & quidem ex theoria magis, quam ex observatione idem medicamentis purgantibus adscripserunt, hinc jam FALLOPIUS asseverat: *hoc semine nullum doctum virum ad lubricandam alvum usum esse*, & si quis hodie ejus adhuc obtinet usus, is unice circa mucilaginem demulcentem, relaxantem, refrigerantem versatur.

* *Electuarium de Psyllio* MESUE. Inconcinna compositio.

RHABARBARUM, ῥάβδον, ῥά. Est Radix, quæ sub majorum frustorum forma ad nos adducitur, extus flava, intus in modum Nucis Myristicæ variegata, odore proprio & sapore amaro, cui aliquid austeri accedit, instructa.

Frusta, quorum flavedo vestigium rubri admittit, & quorum rubedo, qua intus variegantur, ad colorem roseum accedit, & quæ ponderosa sunt, reliquis præferuntur.

Rhabarbari & Rhapontici primus ÆGINETA meminit; post renatas in Europa litteras valde solliciti fuerunt Auctores in detegendo Rheo Veterum, sed

omnes quas adduxerunt radices, evidenter a Rheo DIOSCORIDIS diversæ sunt, quippe quod nigrum, fungosum & inodorum fuit. Radices, sub nomine Rhabbarbari ex Oriente allatas, defumi a planta, quam CRASSUS RAGUSINUS sub initia Seculi XVII ex Thracia accepit, fuerunt, qui contendebant; est autem ea

RHEUM, Corolla sexfida irregulari instructum, enneanthera, trigyna, semine nudo triquetro, marginato: *Rhaponticum* L. foliis integris & subtus fulcatis gaudens.

Thraciæ civis, nostras hyemes optime ferens.

Cum autem has radices a vero Rhabbarbaro, figura oblonga, lutescente magis colore, nec non odore & sapore viderint differre, hinc eas *Rhaponticum* appellarunt; ipsis vulgo substituere solent radices.

Rumicis Obtusifolii L. foliis cordato-oblongis, crenatis & valvulis dentatis, graniferis instructi, in Europa minus frigida & in Borussia adhuc occurrentis:

Hujus plantæ in Sibiria crescentis radices *Rhaponticum Moscoviticum* largiri, GMELIN testatur, sunt illæ Rhapontico vulgari crassiores, magis rotundæ, intus pulchrius variegatæ, extus minus luteæ.

Cum semel receptum fuit, radices extus flavicantes, intus rufescentes, amaro & quodam austero sapore instructas, pro succedanis veri Rhabbarbari habere, hinc monachi Carthusiani & Franciscani, TRAGI temporibus, radices *Rumicis Aquatici* L. BLACWELL 490. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis angustis distinguendi, vulgatissimæ per Europam plantæ, pro *Rhabbarbaro* adhibuerunt, hoc ut a reliquis distingueretur, a *Monachis* denominarunt: alii eodem nomine, teste LOBELIO, radices *Rumicis Patientiæ* L. BLACWELL 262 & 489. valvulis integerrimis, unica granifera, foliis cordatis instructi, Italiæ indigeni, nostræ hyemis patientis, designabant, sed

eodem nomine etiam alii radices *Rumicis Alpini* L. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis obtusis distincti, Galliae & Helvetiae indigeni, nec non *Centaureæ Rhaponticæ* L. calicibus ficcis inermibus, foliis ovato-oblongis, petiolatis, tomentosis gaudentibus, Alpium Helvetiae & Italiae civis indigitarunt.

Varium hinc *Rhapontici* & *Rhabarbari Monachorum* nomine prostat plantarum genus, quarum radices colore extus sive nigricante, sive lutescente, figura oblonga, odore nullo, sapore evidenter alieno a Rhabarbaro vero differunt.

Cl. HOPE fide constat, verum Rhabarbarum defumi a *Rheo palmato* L. quod foliis palmatis distinguitur, & abhinc aliquot annos in Anglia & Palatinatu colitur. Ulteriora experimenta docebunt, num plantæ in Europa cultæ radices omni dote cum illis, quas Asia alit, convenient. GMELIN testis oculatus refert, Rhabarbarum verum nullum ad Wolgam fluvium aut ad murum, ut vulgo asseri solebat, crescere; sed omne in China & ipsi vicina regione Tangutica, inter 26 & 39 gradum latitudinis borealis obtinere, inde per Calmuccos & Calmuccicos Bucharos, qui itinera, mercaturæ ergo, secundum Wolgam fluvium instituunt, in Siberiam & Russiam duci, magnæ Buchariae incolas illud per omnem Persiam venale circumferre, unde ad portus Maris Mediterranei venit, Bucharos Sinenses autem idem per omnem Chinam, Cantonum usque ducere, patet hinc Chinesse, Persicum & Russicum Rhabarbarum semper idem esse.

Ex Rhabarbaro Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere GMELIN obtinuit: Extracti spirituosus $\frac{3}{8}$, aquosi $\frac{3}{7}$ NEUMANN, qui quoque optime annotat, a partibus volatilibus omnem virtutem cathartica pendere; ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi adducit CARTHEUSER: Ego inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi & totidem resinosi separavi, quod autem

tot adhuc mucilaginis habuit, ut aqua illud ex spiritu Vini non dejecerit. Id præterea adhuc annotandum esse duco, Rhabarbarum, quo melioris notæ est, eo minus coloratam tincturam cum aqua largiri, & eo minorem Extracti aquosi quantitatem.

Cum nostrum Rhabarbarum a Rheo Veterum omnino differat, hinc quæ Veteres de hoc annotarunt, illi minus bene adscribuntur; Primi Arabes nostrum Rhabarbarum ad usus medicatos adhibuerunt, & rectissime illud omni ætati, in omni morbo, tanquam mite purgans exhiberi posse, asseruerunt; MESUE quoque jam observavit, hanc ejus vim cathartica a principio volatili pendere, & eam coctione resolvi; sed Rhabarbarum non modo alvum ducit, sed spissos quoque humores chylopoieticos, bilem maxime, attenuat & primas vias roborat, hinc tam ad obstructions abdominales referandas, quam ad vires digestionis roborandas, & ad sistendos nimios alvi fluxus cum successu adhibetur, cum autem ab eo, flavedine quoque urina tingi soleat, non raro etiam, observantibus MENZEL & TILLING, sudor & odoratus & coloratus sub ejus usu surgat, hinc, quod & ad secundas vias penetret, evidens fit, & ad affectus renum, præeunte PARACELSO, a multis commendatur.

Dosis est ad drachmam unam in substantia, ad drachmas duas in infuso.

* *Extractum* a MESUE sub titulo Trochiscorum descriptum, vix alias quam roborantes vires habet:
 * *Rhabarbarum tostum* apud Arabes jam obtinuit, præparationem, qua Rhabarbarum vi purgante privatur & majori acrimonia instruitur, prudentiores hodie negligunt: *Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro* vid. *Cichoreum*: * *Syrupus de Rhabarbaro* DEODAT. priori postponendus: * *Tabellæ de Rhabarbaro* Paris. *Tinctura sive Anima Rhabarbari* MESUE ad libram aquæ Wurtembergenses unciam unam, Nostrates

dimidiam recipiunt, salem Tartari sine necessitate solent adjicere, medicamentum egregium, quod scopo roborandi, vias biliarias aperiendi, alvum leviter ducendi, per cochlearia exhibetur: * *Tinctura Rhabarbari composita* Edinburg. inde frustra Rhabarbari vires expectantur.

SAMBUCUS vid. *Resolventia*.

* SPINA CERVINA Barb. *Nerprun, Kreutzbeer*. Exhibet baccas rotundas, quæ majorum pisorum magnitudinem habent, nigræ sunt, aliquot feminibus instructæ & succum fovent cum quadam adstrictione acriusculum, nauseosum, colore lurido, nigro, cum vestigio viroris tinctum.

Rhamnus Catharticus L. BLACWELL 135. spinis terminalibus & floribus dioicis gaudet.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Baccæ exsiccatæ ad usus baphicos adhibentur, vix ad medicatos; succus inde expressus, alumine acuatus & inspissatus, modo ab Illustri DU HAMEL tradito, in pigmentum vertitur, quod *Saftgrün, Verd de Vessie* appellant.

Syrupus domesticus August. ad unciam unam datus alvum movet, hydropicis maxime, præeunte SYDENHAM, commendatus: * *Rob Paris*.

VIOLARUM FLORES vid. *Fragrantia*.

§. RESINOSA.

ACACIARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

* AGARICUS, Ἀγάρικον, *Lerchenschwamm*. Est substantia fungosa, non raro in varia tubera divisa, mox majore, mox minore volumine instructa, levis, nivea, digitorum affricu friabilis & ipsis adhærens, sapore gaudet acri, amaro, nauseoso.

Rejicimus massas ponderosiores & quæ non exquisita albedine gaudent, a Veteribus *Mares* appellatas.

Boletus fungus horizontalis, poris pertusus, *Pini Laricis* L. BLACWELL 477. habitu acauli, colore vario, poris difformibus gaudet.

Optimus ex Aleppo adducitur; ab eodem, officinis pharmaceuticis inferendo, cuticulam externam, diversi colorem auferre solent.

Exiguæ aquæ sunt in Agaricum vires, spiritus vini omnem ejus virtutem inde extrahit: Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$ GEOFFROI accepit; $\frac{2}{3}$ Resinæ, Extracti aquosi ultra $\frac{5}{9}$ GMELIN; Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{11}$ circiter aquosi NEUMANN; Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ fere CARTHEUSER.

Purgantes vires Agarico esse GALENUS monet, & eum ad drachmam unam, tanquam eximium ad viscerum obstructions referendas medicamentum, commendat; vim purgantem tardam & debilem esse jam DIOSCORIDES annotavit, hodie solus nunquam datur, interdum stimuli loco aliis purgantibus adjicitur, cum alia cathartica habeamus certioris effectus, hinc eodem non male careremus.

Datur in substantia ad sesqui drachmam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extractum aquosum* VAL. CORD. * *Extractum resinofum*, præeuntibus Augustanis, Wurtembergenses recipiunt, & illud vi purgante admodum debili gaudere dicunt: * *Trochisci de Agarico* a MESUE, GALENO adscribuntur, sed jam MANARDUS locum reperire non potuit, cum nil proprii præ Agarico habeant, eviluerunt.

JALAPPA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur taleolæ, ut plurimum rotundæ, quæ thalerum circiter æquant, interdum etiam oblongæ, gryfæ, cortice nigricante, rugoso, substantiam gryseam, nigris striis variegatam cingentes, odore proprio nauseoso,

similique sapore , cui evidens acrimonia jungitur , instructæ.

Quo graviores sunt , & quo plures strias nigras habent , eo meliores.

MIRABILIS. Corollam infundibuliformem , quinquefidam , plicatam , calice quinquefolio sustentatam , isantheram , monogynam habet , & nucem calici inhærentem : *Jalapa* BLACWELL 404. floribus congestis , erectis distinguitur.

Crescit in Asia & America.

Primus CLOSSÆUS hanc ipsam esse genuinam Radicis Jalappæ plantam annotavit , id quod etiam eadem per aliquot annos inter nos culta evicit. MILLER propriam Convolvuli speciem adducit.

GMELIN $\frac{1}{5}$ resinæ , $\frac{1}{6}$ fere Extracti aquosi inde obtinuit ; NEUMANN resinæ ultra $\frac{5}{16}$, Extracti aquosi vix $\frac{5}{16}$; CARTHEUSER resinæ $\frac{1}{2}$, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter ; Cl. SCHALLER resinæ ultra $\frac{1}{4}$, Extracti aquosi $\frac{1}{5}$, Ego resinæ $\frac{3}{6}$: cum taleolæ evidenter diversæ qualitatis sint , hinc analyses adeo inter se differre , non miror.

Sub initium Seculi superioris hoc medicamentum ex Xalapa urbe Regni Mexicani , sedecim leucis a Vera Cruce distante , in Europam fuit allatum & tanquam eximium medicamentum purgans , frequentissime a Medicis in usum tractum , a Facultate Lipsiensi quoque apud AMMANN tanquam medicina tuta commendatum. Evidenter effectum evacuantem ratione resinæ , quam fovet , edit , quæ cum evidenti acrimonia gaudet , ut WEPFER in canibus vidit , & BOERHAAVE ex faucibus ab ea exulceratis concludit , hinc recte medicamentis fortioribus adscribitur , cum autem taleolæ resinam in diversa ratione vehant , hinc circa justam ejus dosin determinandam in diversas partes abeunt Auctores , & quæ a multis laudatur , ab aliis hypercatharsin excitasse est observata ,

cautiores eam in substantia non ultra duos scrupulos exhibent, prudentiores plane non in usum trahunt, sed ejus loco præscribunt, ob quam solam efficax est,

Resinam: hæc mox, postquam ipsa radix in usum trahi cœpit, parata fuisse videtur, cum Lipsienses anno 1634 de eadem, tanquam medicamento noto, loquantur. Evidenter irritando agit, hinc facile nauseam, vomitus, tormina excitat, nec convenit, ubi fibræ intestinorum strictæ sunt, graves quoque semper noxas causatur, nisi alicui saponi juncta, & ita aptata fuerit, ut a liquoribus intestinalibus recipi, & justo tempore ex canali intestinali eliminari possit, parva enim etiam ejus portio, inter valvulas recepta, irritationem semper continuat, & ita non potest non hypercatharsin causari, non paucæ observationes prostant de damnis ex ejus usu excitatis, quarum plures BUCHNER & COI collegerunt. Infantibus, pueris & omnibus, quorum primæ viæ sive mucum spissiore, sive torporem habent, cum successu datur, nec imprudenti consilio purgantibus mitioribus, si id ægroti rationes suadent, parca dosi, stimuli loco adjicitur. Infantibus a primo ad octavum ætatis annum tot grana dantur, quot annos habent, ab anno nono ad decimum quintum grana octo ad decem usque exhibentur, apud adultos dosi nunquam ultra octodecim grana extendi debet. Id denique adhuc notandum esse duco, Pharmacopolas adstringendos esse, ut ipsi hanc resinam parent, cum ea, quæ apud seplasiarios prostat, creberrime sive non rite ab extracto aquoso liberata, sive Colophonio sophisticata occurrat.

* *Extractum aquosum & resinosum* commixta ZWOELFFER: * *Morsuli purgantes* Wurtemb. $\frac{1}{7}$ circiter resinæ vehunt: *Species Diajalappæ* MYNSICHT. * *Specificum Jalappinum* Hafnienf. nec hoc placet. *Dia rydonium Jalappinum* VAL. CORD. *Diarydonium lucidum Jalappinum* Argent.

* *MECHOACANNA* Rec. Sub hoc nomine prostant taleolæ figura & crassitie ad illas, qua Jalappa adducitur, accedentes, illis etiam majores, ambit eas gryseus cortex, ipsa autem substantia alba est, solida potius, quam fungosa, non raro circulis distincta ad quos usque interdum gryseus corticis color penetrat, odore nullo, sapore levissime dulci gaudent.

MONARDES primus ejus mentionem facit, & eam medio Seculi XVI primum in Europam adductam fuisse, & a provincia Regni Mexicani denominatam, tradit.

CONVOLVULUS. Corolla gaudet monopetala, campanulata, plicata, quinque dentata, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna, capsula subrotunda: *Mechoacanna* L. BLACWELL 571.

Crescit in America Meridionali.

Resina, quam vehit, vix ad sextam rationem ejus, quæ in Jalappa obtinet, accedere, testatur LEWIS. Extracti aquosi acris $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{48}$ vehit. CARTHEUSER. Medicamento, quod tarde & sine ullo fere effectû agit, hodie vix ulterius utuntur Medici.

Dosis secure ultra tres drachmas potest extendi.

* *Extractum* aquosum cum spirituoso mixtum Wurtemberg.

PERSICORUM FLORES vid. *Fructus Horæi*.

* *SCAMMONEUM*, *σκαμμόνιον*. Est succus concretus, qui in majoribus massis ad nos adducitur, ex gryseo nigricans in pulverem gryseum reducendus, odoris valde nauseosi & saporis evidenter acris.

Duo ejus genera vulgo prostant, quæ pretio multum differunt: *Aleppense* nimirum & *Smyrneum*, illud quod levius & magis gryseum est, ab hoc ponderosiore & multis striis nigris, latis, splendentibus distincto differt: prostat etiam interdum *Antiochenum* totum nigricans, multis foraminibus quasi exesum, evidenter empyreuma redolens. Aleppense paratur ad Ma-

rafch , itinere quatuor dierum ab Aleppo diftans , teſte HASSELQUIST , SHERARD autem fidem facit , id , quod a Smyrna denominatur , ex Galatia & Cappadocia eo afferri.

Convolvulus Scammonea L. foliis ſagittatis , pedunculis teretibus bi- vel trifloris diſtinguitur.

Creſcit in Aſia Occidentali.

Autopta RUSSEL , quod hodie adhuc eadem , quam DIOSCORIDES narrat , ratione colligatur , refert : Junio nimirum menſe , caput radicis plaga obliqua vulneratur , ſuccus ex vulnere deſluens lacteus , conchis , five propriis vafis excipitur & ſole exſiccatur ; ſuccus per duodecim horas ſtillat , & quælibet radix ejus vix aliquot drachmas largitur , eidem vix collecto , ruſtici farinam , cineres , ſabulum adjiciunt , idem Auctor autopta teſtatur , falſam eſſe , quam non pauci , DIOSCORIDE duce , alunt ſententiam , Euphorbium quoque addi.

Reſinæ $\frac{5}{8}$, Extracti aquoſi $\frac{1}{32}$ fere GMELIN inde obtinuit ; ex Smyrnæo NEUMANN Extracti aquoſi $\frac{1}{2}$, ſpirituofî $\frac{1}{3}$ ſeparavit.

Cum DIOSCORIDES , ſcammoneum nitidum & colore glutini ſimile eſſe , dicat & illud ad drachmam unam pro doſi præſcribat , MESUE in modum gemmæ clarum & boni odoris eſſe tradat , hinc valde metuô , noſtrum ab eo , quo Veteres utebantur , diverſum eſſe ; Arabes primi ſcammoneum valide agere & facile turbas excitare annotarunt , hinc varia ratione ejus virulentiam corrigere tentarunt , eidem hodie prudenter minus naſeoſam & mitiorem reſinam Jalappæ ſubſtituimus.

* *Diagrydium* , voce qua CÆLIUS AURELIANUS ipſum ſcammoneum denotat , labente ætate idem correctum , ut putarunt , indigitare in more habebant , *Cydoniatum* GALENI , *Glyzyrrhizatum* S. CLOSSÆI , *Rofatum* CROLLII , *Sulphuratum* COMITIS DE WAR-

WICH in Indicibus medicamentorum occurrunt , cum omnes hæ correctiones nullius usus sint , hinc non male ut plurimum Pharmacopolæ Scammoneum pulverisatum hoc nomine asservant : *Pulvis Cornachini* est medicamentum COMITIS DE WARWICH , etiam *Pulvis de tribus* nec non *Cerberus triceps* solet appellari , a CORNACHINO proprio tractatu Florentiæ 1619 impresso descriptus , Nostrates non male Diagrydio resinam Jalappæ substituerunt , frequentissimi olim usus erat , datur ad drachmam dimidiam : * *Resina Scammonei* ANGEL. SALÆ , ipso Scammoneo magis acris esse dicitur , hinc prudentes ab ejus usu desistunt.

SENNA Recipiuntur Folia & Fructus , quos Folliculos dicunt.

Folia sunt ex ovatis oblonga , nervo longitudinali distincta , fine acuto terminata , læte viridia , cum vestigio flavedinis , proprio odore nares feriunt , sapore amaro , nauseoso , cui aliquid acris junctum est , gaudent , talia a Medicis *Alexandrina* , a Mercatoribus *de la Palte* dicuntur , a vectigalis genere , quod omnes merces Cairo illatæ , Præfecto urbis pendere tenentur , *Apalto* dicto.

Rejicienda sunt *Tripolitana* , Alexandrinis majora , tota viridia , & obtusa , nec non *Italica* , obtusa & magnis venis distincta , *Mochana* quoque angustiora , longiora , acutiora , hæc tria genera Alexandrinis etiam minus odorata sunt.

Folliculi sunt Legumina ovata , compressa , viridia , plura femina oblonga includunt , odore nullo , sapore salino , levissime folia referente , amaritie nulla gaudent , hujus generis folliculi quoque *de la Palte* dicuntur , illis , quos a *Tripoli* denominant , omnino præferendi , qui minores , minus virides & multo nigro & rufo colore inquinati sunt.

Cassia Senna L. tribus vel quatuor paribus pinna-
rum subovatarum distinguitur.

Crescit in India & Ægypto superiore.

Extracti spirituosi $\frac{3}{10}$, aquosi ultra $\frac{1}{2}$ NEUMANN,
CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, resinosi $\frac{1}{8}$ fere ex
foliis obtinuerunt.

Primus SERAPIO hujus medicamento meminit,
Arabes & non pauci Restauratorum Artis nostræ
Folliculos Foliis præferendos esse suaserunt, FRAN-
CISCUS ALEXANDER crebrius observavit, Folliculos
Foliis magis alvum subduxisse; MANARDUS Folia Fol-
liculis præfert, & hunc plurimi sunt secuti, optime
ALEXANDER & COSTÆUS rem videntur decidisse,
Folliculos nimirum rite collectos Foliis omnino præ-
stare, istis autem utique inferiores esse, si vetustate
fuerint exsiccati & colore vivido privati; laudanda
itaque Gallorum industria, qui Folliculorum usum
denuo revocarunt, a foliorum nauseoso odore & sapore
immunium, & multo minus quam folia tormina
excitantium. Ex eo, quod folia tormina causantur, ea
ratione partium resinosarum agere colligimus, minus
bene itaque vulgo medicamentis eccoproticis adscri-
buntur. Stipites illis intermixti insigniter tormi-
nales sunt, hinc semper cautissime inde separandi.
Denique adhuc probe retinendum, nec Folia nec
Folliculos coctionem ferre.

Folia æque ac Folliculi ab uncia dimidia ad drach-
mas sex pro dosi dantur, sub forma infusi aquosi,
minus bene a quibusdam in substantia præscribuntur.

**Extractum aquosum* VAL. CORD. iners: * *Species*
pro Ptisana Regia Argent. pro infuso per epicra-
sin laxante olim in multo usu erant.

*TURPETHUM Rec. Hoc nomine in officinis pro-
stant Cortices digiti circiter longitudine & latitudine,
lineam crassi, striis longitudinalibus nigris, resinosis no-
tati, extus dilutius fusci, intus magis albicantes, striis

nigris resinosis distincti, sapore nullo præditi. Interdum ipsæ Radices prostant, seu frusta radicum, plures pollices longa, ex capite ad quatuor pollices crasso, in corpus cylindroideum pollicare terminata, rugis longitudinalibus notata, hinc inde scrobibus excisa.

Convolvulus Turpethum L. Foliis cordatis, angulatis, caule alato & pedunculis multifloris distinguitur.

Crescit in India.

Ultra $\frac{7}{16}$ Extracti aquosi, spirituoſi $\frac{1}{8}$ obtinuit inde NEUMANN; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituoſi acris $\frac{1}{10}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hujus medicamenti mentionem fecerunt, sed eorum descriptiones adeo inter se distant, adeo breves sunt, ut, quid eorum *Turbith* fuerit, nequitiam possit confici, radices hodie usitatæ demum a GARCIAE AB ORTO tempore obtinent: medicamentum incertum, & de cujus effectibus nullæ fidæ observationes prostant, jure exſolevit. Dabatur in substantia ad drachmam unam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extractum* gummosum & spirituosum commixta Wurtemberg. * *Resina* SCHROEDER. * *Species Diaturbith* Hamburg. inconcinna compositione optime caremus.

§. 59.

V. DIURETICA.

Medicamenta, quæ efficiunt, ut excretio urinæ copiosior obtineat, *Διυρητικά*, *Diuretica* appellantur, agunt illa, sive rationem aquæ in massa humorum augendo, sive propria sibi virtute efficiendo, ut sanguis majori quantitate ad renes ruat, hoc cum fit, necessaria Naturæ lege, major quantitas humorum quoque vasa, quæ partibus genitalibus prospiciunt, subit & hinc hæc medicamenta *aphrodisiacos* quoque, *eme-*

nagogos & *aristolochicos* edunt effectus. Primum genus Diureticorum indicatur ab omni heterogeneo, per humorum massam diffuso, hinc tam in acrimonia, quam ubi Natura crisin per urinam molitur, solet exhiberi: alterum genus, quod quoque *Positivum* dicunt, in usum trahitur, tam quando aqua in aliqua corporis parte præter naturam collecta hæret, quam quando renes fordes habent, nec non quando pectus affectum est: dum hoc diureticorum genus peregrina, quæ viæ urinariæ habent, eliminat, hæc autem & originem & incrementum calculis soleant dare, hinc medicamenta, sub illo comprehensa, *Lithontriptica* quoque appellare, receptum est, & hoc sensu medicamenta contra calculum facientia statuere absolum non est, talia autem dari, quæ calculum jam induratum dissolvant, absolute contrariatur naturæ calculorum, medicamentorum ipsorum ad hunc scopum laudatorum & partium, quibus calculus continetur. Diuretica positiva debent exulare in omni casu, ubi viæ urinariæ nimis angustæ sunt, pro emittendis eis quæ ad ipsas appellant, sive ubi spasmo constrictæ sunt, sive qualicunque angustia laborant, sive eorum diameter natus minor est volumine transmittendo; exulare etiam debent hæc medicamenta, cum viæ urinæ inflammationem aut ulcus habent. Omnis generis Diureticorum abusus mala, quæ a renibus debilitatis oriri Pathologia evincit, producere certum est.

§. 60.

Primum genus Diureticorum Attenuantia (Cap. VI.) constituunt.

Ad alterum pertinent

a. *VEGETABILIA.*

ADIANTUM vid. *Subadstringentia.*

ALKEKENGİ Arab. *أمانيا*, *Vesicaria*, *Coquerets*, *Judenkirschen*. Baccæ rotundæ, rubræ, pulpam, cui levis sapor vinosus inest, non ingratam & plurima femina continentes.

PHYSALIS. Corollam monopetalam quinquefidam, regularem habet, simili calice sustentatam, isantheram monogynam & baccam intra calicem multum inflatum contentam, polypyrenam: *Alkekengi* BLACWELL 161. foliis conjugatis, cordatis, sinuatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Dum baccæ e calice desumuntur, prope cavendum, ne ab eodem, amarissimo quippe, contingantur, inde enim nauseosam amaritiam contrahere solent.

GALENUS, has baccas ad ciendam urinam facere, tradit, id quod etiam omnes Medici per omnem ætatem asseverant, RAJUS observationes de hac earum virtute adducit, MARTIUS virum vidit per has baccas curatum, postquam foetentem multum urinam minxerat, frequenti in usu ad hydropem solent esse. Dantur ex aqua coctæ.

* *Trochisci Alkekengi* MESUE correcti Wurtemb. inconcinna compositio, qua olim ad dysuriam utebantur: * *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS.

ALLIUM vid. *Olera*.

AMMI SEMEN vid. *Aromata*.

ANANAS vid. *Fructus Horæi*.

APIUM vid. *Olera*.

ARMORACIA vid. *Olera*.

ARNICA vid. *Resolventia*.

ASARUM vid. *Vomitoria*.

ASPARAGUS vid. *Olera*.

BALS. DE COPAIBA vid. *Resinosa*.

* *CALCITRAPPA* Barb. *Chausse trappe*. Exhibet nobis radices digitum crassas, cylindroideas, sub

cortice gryseo substantiam albam, cui levissimus sapor, odor nullus est, includentes.

Centaurea Calcitrapa L. Calicibus pinnis spinosis instructis, foliis angustis pinnatis, pinnis distantibus agnoscitur.

Non ultra Saxoniam ascendit, varietas floribus albis copiose apud nos occurrit.

Lego jam apud JOHANNEM BAUHINUM, hanc plantam contra calculum fuisse commendatam, maximam autem famam affecuta est, cum D. DE LA-MOIGNON DE BAVILLE egregios ejus in affectibus renum effectus, quos in se expertus erat, publico scripto exposuit, unde TOURNEFORT sequentem remedium adhibendi modum nobis reliquit: cujuslibet mensis vigesima octava die lunari drachma una corticis radices, Septembri mense collectæ, assumitur, vini cyathis infusæ, superbibitur infusum ex Herbæ Parietariæ manipulo uno, Ligni Sassafras & Seminis Anisi singulorum drachma una, Cinamomi drachma dimidia cum aquæ unciis octo per noctem maceratis, & quæ altero mane parum ebulliverunt, Sacchari Candi unciis duabus edulcoratum. PORTALEZ & TEISONNIER annotarunt, Recentiores observasse, melius hoc medicamentum dari mane & versus vespem, tribus ultimis cujuslibet mensis diebus; hodie multum de auctoritate, quam olim habebat, perdidit.

CARDAMOMUM vid. *Aromata*.

CARVI vid. *Aromata*.

CEPA vid. *Olera*.

CERASORUM NUCLEI vid. *Fructus Horæi*.

CETERACH vid. *Subadstringentia*.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CICER vid. *Legumina*.

CITRULLI vid. *Fructus Horæi*.

CUCUMIS vid. *Fructus Horæi*.

CYNOSBATI vid. *Adstringentia*.

CYPERI RAD. vid. *Aromat.*

DAUCUS vid. *Olera.*

EQUISETUM vid. *Adstringentia.*

ERYNGIUM vid. *Resolventia.*

FILIPENDULA vid. *Aromata.*

FRAGA vid. *Fructus Horæi.*

FRAXINI SEMEN vid. *Amara.*

* GENISTA, *Genêt, Pfrimmen.* Flores recipimus papilionaceos flavos, qui exsiccati evidenti amaritie, odore nullo gaudent: Semen cylindroideum est, superne levissime incisum, splendens flavum, includit medullam flavicantem, sapore dulci, ut alia semina leguminosa, instructum.

SPARTIUM. Florem papilionaceum habet, calice in duo segmenta abeunte sustentatum, quorum superius integrum est, inferius in quinque dentes secedit, vexillum corollæ totum reflexum est: legumen cylindraceum obtusum: *Scoparia* L. BLACWELL 244. foliis ternatis & solitariis, ramis angulatis, inermibus gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, vulgare nostrorum montium ornamentum, versus Helvetiam deficit.

Gemmas florum sale & aceto conditas in modum Capparum apud Germanos in usum tractas fuisse, SCHROEDER monet & apud Brabantos & Anglos LOBEL, hic ipse quoque, easdem Averniæ & Aquitaniæ populos copiose ad acetaria recipere, nec inde incommoda sentire, testatur. Floribus hydropicum curatum, MEAD adducit. Cineres totius plantæ aperientes & hydragogos esse, ex indole cineri omni propria, evidens, & ODELIUS expertus est.

Semina LOBELII fide, dicuntur emetica esse, ignoro num recte.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Oleum coctum* LEMERY.

IRIS vid. *Arom.*

JUNIPERUS vid. *Aromata.*

LAMIUM, Γαλιόψις, *Urtica*, CORD. *Ortie blanche*, *Nessel*. Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* cordata sunt, acute terminata, levi hirsutie obfessa, levi omnino odore & sapore instructa.

Flores labiati sunt, albi, odoris & saporis expertes.

LAMIUM. Corolla labiata, cujus labium superius integerrimum est, inferius utrinque denticulo notatum, calice quinquefido sustentata & seminibus nudis gaudet: *Album* L. folia habet petiolata, cordata, acuminata & verticillos multifloros.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Proprias huic plantæ medicatas vires inesse, hactenus non est evictum, apud nos flores in frequenti usu sunt ad fines diureticos & emenagogos, nec non ad lochia promovenda; si hic aliquid præstant, laxando agere videntur.

LAMIUM PLINII hoc nomen inter nos maxime obtinet, improprium valde, cum *Lanium*, a PLINIO ad morbos laudatum, sit *Lanium Maculatum* L. a nostra planta diversissimum, ista vulgo *Melissophyllum*, FUCHSIO præeunte, dicitur: Recipimus ejus Folia, quæ ex ovatis acuta sunt, petiolata, hirsuta, odore & sapore non ingratis, evidenter aromaticis instructa.

MELITIS L. Corolla labiata, labio superiore integro, inferiore trifido, lacinia media majore, calice campanulato sustentata, evidenter bilabiato, seminibus nudis gaudet.

Crescit per omnem Europam, ad Borussiam usque.

Cl. KOENIG, oleum destillatum & salem essentialem inde se obtinuisse, refert.

Jure vires plantarum aromaticarum inde expectantur, eam egregie ad purgandos a sabulo & mucos renes facere, nec inertem in pellendis mensibus esse, iteratis inter nos maxime observationibus constat. Datur sub forma Infusi Thææformis.

LINARIA vid. *Emollientia*.

LYCOPodium vid. *Subadstringentia*.

MELO vid. *Fructus Horæi*.

MENTHA vid. *Aromata*.

MEU RADIX vid. *Incidentia*.

* MILIUM SOLIS Barb. Λιθόσπερμον, *Lithospermum*, *Gremil*, *Herbe aux Perles*, *Meer-Hirs*. Exhibet nobis semina, quæ rotunda sunt, inferne contracta, alba, nitida, sub cortice crassiusculo includunt medullam fuscam, odoris & saporis expertem, cum acidis effervescentem.

LITHOSPERMUM. Corolla gaudet infundibuliformi quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, monogyna & feminibus nudis, glabris: *Officinale* L. corollis, calicem vix superantibus, & foliis lanceolatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem,

Vis lithontriptica ipsi a DIOSCORIDE & vulgo Medicorum adscripta, evidenter ejus similitudine cum lapillis nititur, nec ulla fida observatione confirmata est, a Syrupo inde parato, cui a DIVO AMBROSIO nomen est, egregias ad dysenteriam vires KRAMER est expertus.

NASTURTIIUM vid. *Olera*.

* NEPHRITICUM LIGNUM Recent. In majoribus frustis ad nos adducitur, ex flavo-pallescent, extus dilute fuscum, medullio spadiceo fusco instructum, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, aquæ, cum qua infunditur, opalinum colorem conciliat, qui, si lumini obvertitur vitrum, quod tincturam continet, aureus apparet, cæruleus autem, si vitrum inter & lumen oculus collocatur.

A *Guilandina Moringa* subministrari, Illustris LINNÆUS asserit, sed hæc arbor Orienti indigena est, nostrum autem Lignum ex Regno Peruviano ad nos

mittitur, apud Auctores quoque, qui Asiaticam arborem describunt, nullam hujus Ligni reperio mentionem.

Extracti aquosi $\frac{1}{12}$ spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter obtinuit
CARTHEUSER.

MONARDES & HERNANDEZ hoc lignum præcipue ab ejus virtute organa uropœa fordibus depurandi laudant; hanc virtutem cum nulla fide digna inter Europæos observatio confirmaverit, hinc eviluit.

ONONIS vid. *Resolventia*.

PAREIRA BRAVA vid. *Amara*.

PERSICA vid. *Fructus Horæi*.

PETROSELINUM vid. *Olera*.

PIPER vid. *Aromata*.

POLIUM vid. *Aromata*.

PORRUM vid. *Olera*.

RAPA vid. *Olera*.

RIBESIA NIGRA vid. *Fructus Horæi*.

ROSARUM SPONGIA vid. *Adstringentia*.

RUSCUS vid. *Resolventia*.

RUTA vid. *Aromata*.

SABINA vid. *Aromata*.

SAXIFRAGA vid. *Resolventia*.

SCHOENANTHUM vid. *Aromata*.

SENEKA vid. *Resolventia*.

SESELI vid. *Aromata*.

SPICA NARDI vid. *Aromata*.

SQUILLA vid. *Amara*.

TEREBINTHINA vid. *Resina*.

VINUM vid. *Uvæ*.

VIOLARUM Semen vid. *Fragrantia*.

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES vid. *Acria*.

COCCIONELLA vid. *Roborantia*.

LUMBRICI vid. *Sopientia*.

MILLEPEDES vid. *Attenuantia*.

OVORUM PUTAMEN vid. *Nutrientia*.

2) *Fossilia*.

* *NEPHRITICUS LAPIS* Recent. ex squammis e nigro virescentibus, splendentibus compositus, torum admittens, ferri & cupri vestigia vehit, & aliquid quasi pinguis, digitis cum tangitur, sistit. Pro variis heterogeneis, quæ ipsi accreverunt, variæ puritatis est, & vario pretio venditur. America pulcherrimum dicitur largiri. Passim in Europa occurrit. Est *Talcum Nephriticum* L. proxime ad Serpentinum accedit, cum quo in eo etiam, quod magnesiæ vehat, convenit, Acida ejus aliquid dissolvere, ipsum destillatione falem Ammoniacaem & oleum empyreumaticum fundere, NEUMANN annotavit.

Eum in America occurrere, primus est, qui tradit, MONARDES, illumque vel solummodo gestatum, multum ad affectus nephriticos facere monet, plures Auctores id ipsum quoque observationibus stabilire conati sunt, sed experientia constans eas futes & merum figmentum esse demonstrat; unde recte eundem e syllabo medicamentorum expungi patet.

NITRUM vid. *Incidentia*.

§. 61.

Mensium & Lochiorum fluxus cum a diversissimis causis ita imminuuntur, ut Medicina opus habeant, hinc absoluta *Emenagoga* & *Aristolochica* non dantur; ea autem medicamenta, quæ sanguinis ad uterum impetum augent, passim & præcipue §vo antecedente recensita fuerunt.

LOCA AUCTORUM.

A.

- A**BANUS Conciliator. *Venet.* 1565. fol.
ABBATIUS de admiranda Viperæ natura. *Hagæ Comit.* 1660. 12.
ACOLUTHUS *Joh.* in Ephemerid. Naturæ Curios. Dec. II. A. 9. 4.
- - - *Joh. Carol.* in Act. Academ. Natur. Curios. Vol. X. 4.
ACRELL in Abhandl. der Schwed. Academie. 1754. 8.
Acta Helvetica T. V. Basil. 1762. 4.
ACTUARIUS cum Artis Medicæ Principibus.
ÆGINETA cum Artis Medicæ Principibus.
AETII Tetrabiblos cum Artis Medicæ Principibus.
AGRICOLA de Re Metallica. *Basil.* 1657. fol.
ALBERTI Systema Jurisprudentiæ Medicæ. *Halæ* 1725-1742. Tomi VI. 4.
- - - Observationes de Arnicæ usu. *Respond. DE LA MARCHE.* *Halæ* 1719.
- - - de Belladonna. *Respond. OETTINGER.* *Halæ* 1739.
- - - de singulari Mercurii dulcis usu in desperatis quibusdam morbis. *Respond. HAVIGHORST.* *Halæ* 1745.
- - - de Valeriana. *Resp. STANTKE.* *Halæ* 1732.
ALBERTINI in Commentar. Instituti Bononiens. T. I. 1731. 4.
ALBERTUS MAGNUS de Mineralibus & Rebus metallicis per *JYFF.* *Argent.* 1541. 8.
ALBRECHT *Joh. Petr.* in Ephemerid. Natur. Curios. Dec. III. A. 5. & 6. 4.
- - - *Joh. Sebast.* in Commerc. litterar. Noric. 1734. 1735. 1738. 1740. 4.

LOCA AUCTORUM.

- ALEXANDER *Benedictus apud* SCHENCK Observat.
 - - - - *Francisc. Apollo. Venet. 1565. fol.*
 - - - - *Guilielm. Cantharidum historia & usus.*
Edinburg. 1769. 8.
 - - - - *William Experimental Effais. London*
1770. 8.
 ALEXANDRINUS *apud* SCHENCK observationes.
 ALEXIUS *Pedemontanus de Secretis per* WECKER.
Basil. 1603. 8.
 ALLION *de Origine Milliarium. Taurin. 1758. 8.*
 ALPINUS *Prosper. de Medicina Ægyptiorum. Lugd.*
Bat. 1745. 4.
 ALSTON *Effais & Observations de Médecine de la So-*
ciété d'Edinbourg. T. V. Paris 1743. 12.
 - - - *Dissertation on Quick lime. Edinburgh. 1754.*
1757. 8. 3 Vol.
 - - - *Lectures on Materia Medica. London 1770.*
2 Vol. 4.
 AMATUS LUSITANUS *in DIOSCORIDEM. Argentor.*
1554. 4.
 - - - *Curationes Medicinales. Basil. 1556. fol.*
 AMMANN *Medicina Critica. Stadæ 1677. 4.*
 AMOUREUX *in JOURNAL de Medecine. 1760.*
 ANDOVILLE *in Hist. de l'Académie Roïale de Chi-*
rurgie III. Paris 1757. 4.
 Antidotarium *Bononiense. 1615. 4.*
 APINUS *Febris epidemica annorum 1694 & 1695.*
Norimb. 1697. 8.
 APOLLODORI *Bibliotheca per* COMMELINUM. 1599. 8.
 d'APPLES *in Act. Helvetic. T. III. Basil. 1758. 4.*
 ARCÆUS *de recta curandorum vulnerum ratione.*
Amstelod. 1658. 12.
 ARDOYNUS *de Venenis. Basil. 1562. fol.*
 ARETÆI *Opera per* BOERHAAVE. *Lugd. Bat. 1735. fol.*
 ARISTOTELIS *Opera per* DU VAL. *Paris. 1619. fol.*
2 Vol.

LOCA AUCTORUM.

- Artis Medicæ Principes. 1565. fol.
 ASTRUC de Morbis Venereis. *Lutet. Paris.* 1740.
 4. 2 Vol.
 ASVERUS *apud* SCHARF de Junipero.
 ATHENÆUS *per* CASAUBONUM. *Lugd.* 1657. fol.
 AVICENNA *per* RINIUM. *Venet.* 1582. fol.
 AURELIANUS *Calius* de Morbis acutis & chronicis *per*
 AMMANN. *Amstel.* 1755. 4.
 AURELIQUE in *Journal de Medecine.* 1762. 8.

B.

- BADII Anaſtaſis Corticis Peruviani. *Genev.* 1663. 4.
 BAUMLIN in *Commerc. litter. Noric.* 1741.
 BAGLIV Opera. *Lugd.* 1710. 4.
 BAIER de Artemiſia. *Altdorf.* 1720.
 BAKER in *Philosoph. Tranſact.* 1748.
 BALDINGER *apud* REISIG.
 BALLONIUS Epidem & Ephemerid. *Paris.* 1640. 4.
 BANCROFFT *Naturgeſchichte von Guiana.* *Leipzig*
 1769. 8.
 BARBETTE Opera. *Genevæ* 1688. 4.
 BARBEYRAC Formulæ Medicamentor. *Lugd.* 1751. 12.
 BARCHUSEN Elementa Chymix. *Lugd. Bat.* 1718. 4.
 BARON in *Memoires préſentés à l'Académie. Tom. I.*
Paris 1750. 4.
 BARRY in *Eſſais & Obſervations de Medecine de la So-*
ciété d'Edinbourg. T. IV. Paris 1742. 12.
 BARTHUS in *Memoires préſentés à l'Acad. T. III.*
Paris 1760. 4.
 BARTHOLD Terræ ſigillatæ variæ. *Francof.* 1583. 8.
 BARTHOLETTUS Encyclopædia. *Bonon.* 1619. 4.
 BARTHOLINUS *Caspar.* Exercitationes miſcellanæ.
Leidæ 1675. 8.
 - - - - - de Unicornu. *Amſtel.* 1678. 12.
 - - - - - *Thom. Acta Hafnienſia.* 1673-1680.
 5 Vol. 4.

LOCA AUCTORUM.

- BARTHOLINUS *Thom.* Dispensatorium Hafniense.
 1658- 4.
 - - - - - Epistolæ Medicinal. *Hagæ Com.*
 1740. 4 Vol. 8.
 - - - - - Medicina Danorum domestica.
Hafniæ 1666. 8.
 BASTER Opuscula. *Harlem.* 1762 & 1765. 4.
 BAUDERON Pharmacopée per VERNY. *Lyon* 1681. 4.
 BAUDRY Eaux de Bourbon. *Dijon* 1736. 8.
 BAUHINUS *Caspar.* de Lapide Bezoar. *Basil.* 1631. 8.
 - - - *Joh.* Historia Plantarum per CHABRÆUM.
Ebrodun. 1650. 3 Vol. fol.
 BAUMÉ Elemens de Pharmacie. *Paris* 1762. 8.
 BAYER Enchirid. de medendis humani corporis malis.
Lugd. 1565. 12.
 le BEAU in Journal de Medecine. 1759.
 BECCARIUS in Comment. Institut. Bononiens. T. II.
 P. I. 1745. 4.
 BECHER vom Carlsbad. *Prag* 1772. 8.
 van der BECK in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
 BEGUINUS Tyrocinium Chymicum. *Amst.* 1669. 8.
 BEHR Materia Medica. *Straßburg* 1748. 4.
 BEHRENS in Schleßisch. Sammlung von Natur- und
 Kunstgeschichten. *Leipz. u. Budissin* 1724. 4.
 - - - *apud* BRUCKMANN Epist. Itiner. XXVIII.
 BEIER in Schleßisch. Samml. von Natur- und Kunst-
 geschicht. 1723. *Leipz. und Budissin* 1725.
 BELLOSTE Traité du Mercure. *Berne* 1742.
 BENVENUTO *Dissertat. ad* BECCARIUM qua Epidemic.
 Febris in Lucensi Dominio &c. *Lucca* 1654. 8.
 BERCKLEY Recherches sur les vertus de l'Eau de
 Goudron. *Amsterd.* 1745. 8.
 BERGMANN in Act. Medic. Berolinens. Vol. VI.
 BERGER *Joh. Gothofr.* Chinchina ab iniquis judicibus
 vindicata. *Vitemb.* 1711.
 - - *Joh. Sam.* in Commerc. litterar. *Noric.* 1735.

LOCA AUCTORUM.

BERNITZ in Ephemerid. Nat. Curios. *A.* 2.

BERTRAND in Hist. de l'Académie Royale des Scienc.
1737.

BETTUS *apud* GALLO.

BIANCHI Il vitto Pittagorico di soli vegetabili. *Venez.*
1752. 8.

BIESHAAR in Journal de Médecine. 1763. 8.

BINET in Journal de Médecine. 1761. 8.

BINNINGER *apud* KÆNIG Regn. Vegetabil.

BLACWELL Herbarium emendatum & auctum. *Norimb.* 1740. — 1773. Centuriæ VI Tabularum
coloribus expressarum cum explicatione.

BLAIR Pharmaco-Botanologia. *London* 1723 - 1727.
VI. Decad. 4.

BLAU in Ephem. Nat. Curios. *Dec. III. A.* 7.

BLEGNY Le remede anglois publié par ordre du Roi
pour la guérison des fievres. *Paris* 1682. 12.

- - - Zodiacus Medico-Gallicus ab anno 1674 ad
1683. *Genevæ* 1680. 4.

van den BLOCK in Journal de Médecine. 1761.

BÆHM de variis Siphylidis therapiis. *Argent.* 1771.

BÆHMER *Joh. Benjam.* de Radicis Rubiæ tinctorum
effectibus in corpore animali. *Lips.* 1751.

- - - *Philipp. Adolph.* de salutari usu Extracti
Aconiti *Resp. ANDRÆ.* *Lips.* 1768.

BÆNNECKE Biga casuum medicorum. *Werth.* 1744. 4.

- - - - in Fränkisch. Sammlung. *T. V. Nürnberg.*
1760. 8.

- - - - in Nov. Act. Nat. Curios. *Norimb.* 1761. 8.

BOERHAAVE Elementa Chemiæ. *Lugd. Bat.* 1732. 4.
2 Vol.

- - - - de Morbis Nervorum *per* VAN EEMS.
Lugd. Bat. 1761. 8.

- - - - de Viribus Medicamentorum. *Paris*
1723. 12.

BÆSSEL in Commerc. litterar. *Noric.* 1736.

LOCA AUCTORUM.

- BOMARE, VALMONT DE, Dictionnaire raisonné universel d'histoire naturelle. *Iverdon* 1768 & 1769. 8. 12. Vol.
- BONNET Anatomia Practica. *Genev.* 1672. fol.
- - - Medicina Septentrionalium. *Genev.* 1684 fol.
- BONTEKOE van The, Coffy und Chocolate. *Haag* 1685. 12.
- BONTIUS Historia naturalis & medica Indiæ Orientalis. *Amstel.* 1658. fol.
- BORELLUS Historiæ & Observationes. *Frif.* 1670. 8.
- BORRICHIVS in BARTHOLINI Actis Hafniens.
- - - - *apud* - - - - Epistol. Medic.
- BOSWEL *apud* CRANZ Mat. Med.
- BOUCHARD in Ephem. Natur. Curios. *A.* 2.
- BOUDU in Mem. de l'Académ. de Chirurgie. *T. I. Paris* 1743. 4.
- BOULDOC in Histoire de l'Académie Royale des Sciences 1705, 1719, 1734.
- BOURDELIN in Mémoires de l'Académie depuis 1666 jusqu'à 1699.
- BOURDIER in Mémoires tirés des Lettres édifiantes. *T. I. Paris* 1672. 12.
- BOUVART in Hist. de l'Académ. Royale des Sciences. 1744.
- BOYLE Opera omnia. *Genevæ* 1714. 4. 3 Vol.
- - *apud* RAJUM.
- BRASSAVOLA Examen omnium simplicium. *Lugd.* 1556. 8.
- - - - Ratio victus in morbis acutis. *Venet.* 1546. fol.
- BRENDEL Chymia. *Lugd. Bat.* 1671. 12.
- BREYN in Ephem. Nat. Curios. *A.* 3.
- - Plantarum Exoticarum Centuria. *Gedan.* 1678. fol.
- BRIDAUT in RICHARD Recueil d'Observations de Médecine *T. II. Paris* 1772. 4.

LOCA AUCTORUM.

- BRISSEAU Ornithologie. *Paris* 1756-1760. 4. 6 Vol.
 - - - Regne Animal. *Paris* 1756. 4.
 BROGIANI de Veneno Animantium. *Florent.* 1752. 4.
 BROSSARD in Journal des Sçavans. 1751. 4.
 BROUZET in Mem. présentés à l'Académie des Sciences. T. II. *Paris* 1755. 4.
 BROWN History of Jamaica. *London* 1756. fol.
 BRUCH Carl Ludwig de Anagallide *Argent.* 1758.
 - - Frid. Daniel Observationes quædam practicæ de Radicis fruticis Juniperi decocto. *Arg.* 1736.
 BRÜCKMANN Epistolæ Itinerariæ. *Wolfenbüttel & Brunsvig* 1742-1752. 4. 3 Centuriæ.
 BRUCKNER in Select. Medic. *Frankofurt. I. Francof. ad Viadr.* 1739. 8.
 BRUNFELS Novum Herbarium. *Argent.* 1539. fol. 3 Vol.
 à BRUNN in Act. Academ. Naturæ Curios. Vol. I.
 BRUNNER in Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. A. 6.
 BRUNSVICENSIS Hieron. de Arte destillandi. *Argent.* 1512. fol.
 BRUYERINUS de Re cibaria. *Norimb.* 1659. 8.
 BUCHNER apud SCHULZ Mater. Medic.
 - - - in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. V.
 - - - Miscellanea Physico-Medico-Mathematica. *Erford.* 1727, 1728, 1729.
 - - - de Curcuma Resp. LÆBER. *Hale* 1748.
 - - - de remediis Mercurialibus spinæ ventosæ medicandæ interdum idoneis Resp. NIEMANN. *Hale* 1754.
 - - - de genuinis Opii effectibus Resp. SCHWARZ. *Hale* 1748.
 - - - de genuinis viribus Tabaci Resp. FRAUENKNECHT. *Hale* 1745.
 BUDÆUS in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 7 & 8.
 du BUISSON apud DEGNER.

LOCA AUCTORUM.

- de BUFFON Histoire naturelle générale & particulière. *Paris* 1749-1771. 4. 17 Vol.
 BURCKARD de Radice Senecka. *Argent.* 1750.
 BURCKEL de Gratiola. *Argent.* 1738.
 BURGGRAF in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. V.
 BURGHARD Destillirkunst. *Breslau* 1747. 8.
 BULGMANN in Commerc. litterar. *Noric.* 1733.
 BURMANN ad PLUMIER.
 BUXBAUM Plantarum minus cognitarum *Centuria V.*
Petropol. 1728-1740. 4.

C.

- CADET Analyse des Eaux minérales de Calfabigy. 8.
 - - Hist. de l'Académie Royale des sciences. 1766.
 CÆSALPINUS de Plantis. *Florent.* 1583. 4.
 CAMERARIUS *Joachim* Hortus Medicus & Philosophicus. *Fràncof.* 1588.
 - - - *Joh. Rudolph* Sylloge Memorabilium
 Medicinæ. *August. Trebocc.* 1624. 12.
 CAPPEL apud SPRINGSFELD Iter Medicum.
 CARL in Commerc. litterar. *Noric.* 1736.
 CARTHEUSER Fundamenta Materiæ Medicæ. *Francf.*
 1749 & 1750. 2 Vol. 8.
 - - - de Eximia Myrrhæ genuinæ virtute.
Resp. FALLEBORN. *Francf.* 1746.
 a CASTRO Muliebrium morborum medicina. 1617. 4.
 CATO de Re Rustica in Scriptoribus Rei Rusticæ ed.
 GESNER. *Lips.* 1774. 4. 2 Vol.
 le CAT in Recueil Périodique. 1755.
 CELSUS de Re Medica per KRAUSE. *Lips.* 1766. 8.
 CHABRON in Recueil Périodique. 1755.
 CHAMBERS de Ribes Arabum & Ligno Rhodio. *Lugd.*
Bat. 1724.
 CHARAS Opera. *Genev.* 1683. 4.

LOCA AUCTORUM.

- CHEMIN in *Journal de Médecine*. 1768.
 du CHESNE *Histoire des Fraisières*. *Paris* 1766. 12.
 CHEVALIER in *Hist. de l'Acad. Royale des sciences*.
 1709.
 CHOMEL *Dictionnaire Oeconomique*. *Commercy* 1741.
 2 Vol. fol.
 CICERO *Opera Epistolica*. *Berol.* 1747. 8.
 - - - *Opera Philosophica*. *Berol.* 1745. 8. 2 Vol.
 CLEPHANE *Observations by a Society of Physicians*.
T. I. London 1763. 8.
 CLAUDER *Ephem. Natur. Curios. D. II. A. 6 & 7*.
 le CLERC *Histoire de Médecine*. *à la Haye* 1729. 4.
 CLOSSÆUS *apud* HORST.
 CLUSIUS *Curæ posteriores*. *Antwerp*. 1611. fol.
 - - - *Exotica*. *Antw.* 1605. fol.
 - - - *Historia Plantarum rariorum*. *Antwerp*.
 1601. fol.
 - - - *Rariorum aliquot Stirpium per Hispaniam*
observatarum Historia. *Antw.* 1567. 8.
 Codex Medicamentarius. *Paris*. 1758. 4.
 COEURDOUX in *Mém. tirés des Lettres édifiantes*.
T. I. Paris 1767. 12.
 COHAUSEN in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VII*.
 - - - in *Commerc. litterar. Noric.* 1742.
 - - - in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VI*.
 COLBATSCH *Collection of Traits chirurgial and me-*
dical. London 1719.
 - - - - *Dissertation concerning Mistletoe. London*
 1719. 8.
 COLLIGNON in *Journal de Médecine*. 1761.
 COLLIN *Nosocomii Annus Medicus tertius*. *Vindob.*
 1764. 8.
 - - - *Observationes circa morbos acutos & chro-*
nicos. Viennæ 1772. 8.

LOCA AUCTORUM.

- COLUMELLA *cum* Scriptoribus Rei Rusticæ *ed.* GESNER. *Lips.* 1735. 2 Vol.
- COLUMNA *Fab. apud* RAJUM.
- - - *φυτοβασαν* per PLANCUM. *Mediol.* 1744. 4.
- de la CONDAMINE in *Hist. de l'Acad. Royale des sciences.* 1737, 1738.
- CORDUS *Valerius* Annotationes in Dioscoridem & Historia stirpium *cur.* GESNER. 1561. fol.
- - - Dispensatorium. *Norimb.* 1592. fol.
- COSNIER An Rachitidi Rubia tinctorum &c. *Resp.* ROBERT. *Paris* 1758.
- - - in *Recueil Périodique.* 1755.
- COSTÆUS in MESUEN.
- COSTE in *Journal de Médecine.* 1764 & 1769.
- de COTES in *Journal de Médecine.* 1762.
- COURTIVRON & BOUCHU Art des Forges & Fournaux *dans la Description des Arts & Metiers.*
- CRAANEN Lumen rationale Medicum. *Mediob.* 1686. 8.
- CRAMER Elementa Docimasiæ. *Lugd. Bat.* 1744. 8. 2 Vol.
- CRANZ de duabus Draconis Arboribus. 1768. 4.
- - Materia Medica. *Vienn.* 1765. 8. 3 Vol.
- CRATCHOWILL de Radice Colchici Vulgaris. *Francof.* 1764.
- CRATO Confilia & Epistolæ Medicinal. *Francof.* 1654. 8. 7 Vol.
- CRELLIUS de Cortice Simaroubæ *Resp.* LEINCKER. *Helmst.* 1746.
- CRESCENTIENSIS de omnibus agriculturæ partibus. *Basil.* 1548. fol.
- CROLLII Basilica Chymica. *Genev.* 1631. 8.
- CRUGER in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. A. 7. Dec. III. A. 2. 3. 7.
- CULLEN Lectures on Materia Medica. *Lond.* 1772. 4.
- CUMENIUS in *Ephem. Nat. Curios.* A. 3.

LOCA AUCTORUM.

D.

- DARLUC *in* Journal de Médecine. 1759.
 DECKER Exercitat. Practicæ. *Lugd. Bat. & Amstel.*
 1673. 8.
 DECKERS *in* Recueil Périodique. 1755.
 DEGNER de Dyfenteria biliofa. *Traject. ad Rhen.*
 1755. 8.
 DELIUS Amœnitates Medicæ. *Lips.* 1747. 8.
 - - - *in* Frænkische Sammlungen. *T. II.* 1757.
 - - - de Peucedano *Resp.* WAGNER. *Erlang.* 1753.
 - - - de Taraxaro *Resp.* SCHROEDER. *Erl.* 1744.
 DESMARS *in* Recueil Périodique. 1757.
 DESMILLEVILLE *in* Journal de Médecine. 1761.
 DETHARDING de Aquæ calcis vivæ usu interno *Resp.*
KEMNA. Rostoch. 1746.
 - - - - *in* Ephem. Nat. Curios. *Dec. III. A. 7 & 8.*
 DICKSON *in* Observations by a Society of Physicians.
T. II. London 1762. 8.
 DIEMERBROECK Opera *Genevæ* 1688. 4.
 DIETRICH Observat. de Ufu Corticis Peruviani *in*
cancro mammarum. Ratisb. 1746. 4.
 DILLENIUS *Joh. Jac.* *in* Ephem. Nat. Curios. *Cent.*
III. & IV. & Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
 - - - - *Just. Frid.* *in* Ephem. Nat. Curios. *Dec. III.*
A. 9 & 10.
 DIOCLES *apud* MACRUM.
 DIOSCORIDIS Opera *per* SARACENUM. 1598. fol.
 DIPPEL *Christian. Democrit.* Krankheit und Arzney
 des menschl. Lebens *Frkf. u. Leipz.* 1736. 8.
 Dispensatorium Brandenburgicum. *Berol.* 1731. fol.
 Dispensatorium Noricum. 1666. fol.
 DOBOLENSKY *in* Ephem. Nat. Curios. *A. 2.*
 DODONÆI Stirpium Historiæ Pemptades. *Antwerp.*
 1616. fol.
 DOEDERLIN *in* Commenc. litterar. Noric. 1744.

LOCA AUCTORUM.

- DOERING *Ufus Opii. Jenæ 1620. 8.*
 van DOEVEREN de Vermibus Intestinalibus. *Lugd. Bat 1753. 4.*
 DOLÆI Opera. *Francof. 1703. fol.*
 DONDUS Promptuarium Medicinæ. *Venet. 1576. fol.*
 DORNCRELLIUS Empirica. *Francof. 1601. 8.*
 DOUGLASS An Account of mortification and of the effect of the barck. *London 1732. 8.*
 DUPUY de la Porcherie in *Journal de Médecine. 1765.*
 DÜRK in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 7.*

E.

- EHRHARD in *Commerc. litterar. Noric. 1736.*
 EHRHART de Cicuta. *Argent. 1763.*
 ELLER in *Histoire de l'Académie R. des sciences de Berlin. 1753.*
 ELLIS *Essais towards a natural history of the Coral-lines. London 1755.*
 ELSHOLZ in *Ephem. Nat. Curios. A. 6. & 7.*
 ELSNER in *Ephem. Nat. Curios. A. 1.*
 ENCKELMANN de Sale Alkali de Seignette. *Arg. 1755.*
 ERASISTRATUS *apud PLUTARCHUM.*
 ERASTUS de Medicina nova Paracelsi. *Basil. 1572. 4. 2. Vol.*
 ENGELBERG *apud STOERCK.*
 ERNDEL *Warsavia physice illustr. Dresd. 1730. 4.*
 ERNIUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 4.*
 ETTMÜLLER *Michael Opera per WESTPHAL. Franc. 1697. fol. 3. Vol.*
 - - - *Michael Ern. in Ephem. Natur. Curios. Cent. III. & IV.*
 EVERARD *Elaterium magnis mortalium usibus &c. Altdorf. 1722.*
 EVERARDES de Herba Panacea. *Antwerp. 1687. 12.*
 EUGALENUS de Scorbuto. *Amstel. 1720. 8.*

LOCA AUCTORUM.

F.

- FABER *Joh. Matth.* Strychnomania. *August. Vindel.*
1677. 4.
- - *M. Joh.* apud SCHENCK.
FABRICIUS de Ichthyocolia *Resp.* STOLZE *Helmst.* 1756.
FABAS in *Journal de Médecine.* 1762.
FAGOT in *Philos. Transact.* 1751.
de la FAILLE apud GUETTARD *Mémoires.*
FALLOPIUS *Opera. Francof.* 1584. fol.
FARR in *Observations by a Society of Physicians in*
London. T. IV. 1771.
FASCH de Castoreo *Resp.* KRAUSOLDT. *Jenæ* 1677.
FEHR in *Ephem. Natur. Curios. A. 9 & 10. & Dec.*
II. A. 4.
FERBER *Briefe per von Born. Prag.* 1773. 8.
FERGUSON apud HALLER *Elem. Physiol.*
FERNELIUS *Opera Medicinalia. Paris.* 1638. 2 Vol.
FERRARI *Heſperides. Romæ* 1646. fol.
FINANT NEVEU in *Journal de Médecine.* 1764.
FIORAVENTUS *Chirurgia. Venet.* 1679. 12.
FISCHER apud BUCHNER *Miscell. Phys. Medic. Ma-*
them. 1730.
FLOYER *φυτοβάσανος. London* 1687. 8.
FLUDD *Robert* apud LANGELOTT.
FORD in *Philosoph. Transact.* 1755.
FORESTUS *Observat. & Curationes. Rothomag.* 1653.
fol. 2 Vol.
FORDYCELL in *Observations by a Society of Physi-*
cians in London. T. I.
FORMIUS apud RIVERIUM.
FOTHERGILL in *Observations by a Society of Physi-*
cians in London. T. I. II, & III.
FOUGEROUX de BONDAROY in *Hist. de l'Académie*
Royale des sciences. 1766.
du FOUR du *Caffé, du Thé & du Chocolat. Lyon*
1668. 8.

LOCA AUCTORUM.

- FRACASTORIUS Opera. *Genev.* 1671. 8.
FRANCUS *Joh.* Vera Antiquorum herba Acetofella.
Augst. Vindel. 1717. 12.
- - - - - Descriptio Momordicæ. *Ulma* 1720. 8.
- - - - - *Georg.* de Malo Citreo *Resp.* NEBEL *Heid.*
1686.
- - - - - apud BRUNNER in *Eph. Nat. Curios.*
Dec. II. A. 6.
FRASER in Observations of Physicians in London.
T. II. 1762.
FRENCH in Observat. by a Society of Physicians in
London. *T. I.*
FULLER Pharmacopœa extemporanea. *Lond.* 1714. 12.
FURSTENAU de Antimonio crudo *Resp.* HEISENIUS.
Rintel. 1748.

G.

- GABER in Miscellan. *Taurin. T. III.* 1766.
GALE in Philosoph. Transact. 1765.
GALLO dell'uso di Latte. *Parigi* 1753. 8.
GALEATI in Comment. Inst. Bononiens. *Tom. III.*
Bonon. 1755.
GALENI Opera. *Venetiis* 1625. fol. 8 Vol.
de la GARAYE Chymie Hydraulique. *Paris* 1746. 8.
GARCIN in SAVARY Dictionnaire de Commerce.
GARIDEL Histoire des Plantes. *Aix* 1715. fol.
GARCIAS ab Horto Aromatum historia per CLU-
SIUM. *Antwerp.* 1597. 8.
GARMANN in *Ephem. Natur. Curios. A. I.*
GASER apud WELSCH.
GASSENDUS apud GARIDEL.
GATAKER on the internal Use of Solanum. *London*
1633. 8.
GATENARIA apud SEVERINUM.
GAUB Adversaria varii Argumenti. *Lugd. B.* 1771. 8.
GEBAUER apud SCHULZ Mater. Medic.

LOCA AUTORUM.

GEISLER Animadversiones de Ufu Vomitoriorum. *Lips.*
1746.

GEOFFROI *Claud. Joseph.* Hist. de l'Academ. Royale
des sciences. 1740.

- - - *Stephan. Francisc.* Mem. de l'Academ. Royale
des sciences. 1715.

- - - - - de Materia Medica. *Paris*
1741. 8. 3. Vol. Suite de la Matiere Medicale
par M*** 1750. 12. 3. Vol. Suite de la Ma-
tiere Médicale par M^{rs}. ARNAULT DE NOBLE-
VILLE & SALERNE Regne Animal. *Paris* 1756.
& 1757. 12. 6. Vol. Les Figures des plantes &
animaux par Mr. de GARSULT 4. 5. Vol.

GERBER in Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 9.

GESNER *A. J.* Beschreibung des Wildbads. *Stuttg.*
1745. 8.

- - - *Conrad* apud J. B. Historia Plantarum.

- - - - - Epistolæ Medicinales. *Tiguri* 1577. 4.

- - - - - Historia Animalium. *Francof.* 1620.
fol. 4. Vol.

- - - - - de omni Rerum fossilium genere.
Tigur. 1565, 8.

- - - *Joh. Albert* de ZINZIBERE. *Altdorf* 1723.

- - - *Joh. August.* Phil. in Nov. Act. Natur. Cur.
T. IV.

- - - - - in Frænkisch. Sammlung.
T. VII. *Nürnb.* 1765.

- - - - - Sammlung von Beyträgen
aus der Arzneygelahrtheit u. Naturkund. *Nördl.*
1771. 8.

GIBSON in Medical Observations by a Society of Phy-
sicians in London. T. IV. 1771. 8.

GIRARDI de Uva Ursi. *Patav.* 1764. 8.

GLAUBER Opera. *Frankf.* 1658. 2 Vol.

GLAUBRECHT Analecta de Odontalgia. *Argentor.*
1766.

LOCA AUCTORUM.

- GLEDITSCH in Mem. de l'Acad. Royale des sciences
de Berlin. 1748.
- GLISSONIUS de Rachitide. *Lugd. Bat.* 1671. 12.
- GMELIN *Joh. Conrad* in *Commerc. litterar. Noric.*
1733.
- - - *Joh. Georg.* *Flora Sibirica. T. I. Petropol.*
1749. 4.
- - - - - *Reise durch Siberien.* 1751.
& 1752. 8. 4 *Vol.*
- - - - - *Rhabarbarum Officinar. Resp.*
BENGEL. *Tubing.* 1752.
- - - *Phil. Frider.* *specifica Methodus recentior*
Cancrum sanandi Resp. GÆRTNER. *Tub.* 1757.
- GÖCHEL *Eberhard* *Beschreibung des Anno 1694-*
1696. durch das Silberglätt verführten Weins.
Ulm 1697. 8.
- GÖRITZ in BUCHNER *Miscell. Physico-Medico-*
Mathemat. 1728.
- GÖTZ *Joh. Christian.* *de Glycyrrhiza. Altdorf. sine*
anno.
- - *Joh. Christoph.* in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*
- GOHL *Acta Medicorum Berolinens.* 1715-1731. 8.
21 *Vol.*
- GORIS *Medicina contempta. Lugd. Bat.* 1700. 4.
- GOULARD *Oeuvres de Chirurgie. Pezenas* 1766. 12.
2 *Vol.*
- GRAINGER in *Essais* read before a Society in *Edin-*
burgh. T. II. 1756. 8.
- GRANGER in *Hist. de l'Acad. Royale des Scienc.* 1735.
- GRASHUYS in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VIII.*
- GRASSIUS in *Ephem. Natur. Curios. A. 3, 4 & 5.*
- GREDDING in *Adversariis Medico-Pract. Lips.* 1771. 8.
- GRONOVIVS *Flora Virginica. Lugd. Bat.* 1762. 4.
- - - in *Commerc. litterar. Noric.* 1743.
- GRÜBEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 4.*
- GRUNFIELD *Safe internal use of Cantharides. Lond.*
1706. 8. GRUN-

LOCA AUCTORUM.

GRUNWALD in *Ephem. Nat. Cur. Dec. III. A. 9 & 10.*
 GUERIN *apud* EHRHART.

GUETTARD in *Hist. de l'Acad. Royale des Scienc. 1754.*
 - - - - Mémoires sur différentes parties des Sciences & des Arts. *Paris 1768-1770. 4. 3 Vol.*

GUIDO *apud* FORESTUM.

a GULDENKLÉE *Epistolæ & Consilia. Lips. 1655. 4.*

- - - - *Responso Medicinalia. Lips. 1688. 4.*

GULLMANN in *Act. Physico-Medic. Vol. VI.*

GUYOT in *Prix de l'Académie Royale de Chirurgie.*
T. II. 157.

H.

HAARTMANN in *Abhandlungen der schwedischen Academie 1762. 8.*

de HAEN *Ratio medendi. Vind. 1757-74. XV. Vol.*

HÆNEL de *Camphora. Lugd. Bat. 1739.*

HAGENDORN in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. A. 1.*

- - - - de *Catechu. Jenæ 1673. 8.*

HAGG de *Ufu Mercurii in Hydrophobia. Argent. 1761.*

HALE le *Gentilhomme Cultivateur par Dupuis Demporte. Paris & Bourd. 1761-1764. VIII Vol.*

HALES *Statique des Végétaux. Paris 1735. 4.*

de HALLER *Beschreib. der Salzwerke. Bern 1765. 8.*

- - - - *Elementa Physiologiæ. Lausann. & Bern 1757-66. 4. 8 Vol.*

- - - - *Historia Stirpium Helvetiæ indigenarum. Bernæ 1768. fol. 3 Vol.*

- - - - in *Commercio litterar. Noric. 1736.*

du HAMEL in *Traité des Arbres fruitiers. Paris 1768. 4. 2 Vol.*

- - - - *Art de raffiner le Sucre 1764 dans la Description des Arts & Metiers.*

- - - - in *Histoire de l'Académie Royale des Sciences. 1739, 1748 & 1767.*

LOCA AUCTORUM.

- HAMILTON in *Essais* read before a Society in Edinburgh. II. 1756.
- HANNÆUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 14 & 5.*
- HANNEMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 1.*
- HANNES de puero epileptico foliis Aurantiorum fanato. *Vesal. & Lips.* 1766. 8.
- HARDER *Thesaurus Observationum.* *Basil.* 1736. 4.
- HARTMANN *Joh. Opera.* *Francof.* 1682. fol.
- - - - *Peter Imman.* *Observationes ad Cicutæ, Mercurii sublimati & Phosphori historiam Resp.*
- HUDEMANN. *Helmst.* 1763.
- HASSELQUIST *Reise nach Palæstina per LINNÆUM.* *Rostoch.* 1762. 8.
- - - - in *Abhandl. der schwedisch. Academie.* 1751. 8.
- HAUSMANN de *Acidulis Sulzbacenfib.* *Arg.* 1764.
- ab HEERS *Observationes Medicæ.* *Lugd. Bat.* 1685. 12.
- HEIMREICH in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*
- HEINZELMANN in *LINNÆI Amœnit. Academ. T. VII.*
- HEISENIUS in *Act. Nat. Curios. Vol. IX.*
- HEISTER de *Aurantiis Resp.* WILBERDING. *Helmst.* 1741.
- - - de *Pipere Resp.* PFEFFER. *Helmst.* 1740.
- van HELMONT *Opera per VALENTINUM.* *Hafniæ* 1707. 4.
- HELVETIUS *Traité des Maladies.* *Paris* 1724. 8. 2 Vol.
- HELWICH *Christian.* in *Ephemer. Nat. Curios. Dec. III. A. 5 & 6.*
- HELWIG *Christoph.* *Casus & Observationes.* *Lips.* 1711. 8.
- de HELWIG in *Ephem. Nat. Curios. Cent. V. I. & X.*
- HENCKEL in *Act. Natur. Curios. Vol. II.*
- - - von der *Bergsucht und Hüttenkatz.* *Freib.* 1728. 8.

LOCA AUCTORUM.

- HENCKEL Pyritologia. *Leipz.* 1725. 8.
- HENNING *apud* BUCHNER in Miscell. Physic. Medic. Mathematic. 1729.
- HERACLIDES *apud* CÆLIUM AURELIANUM.
- HERCULES SAXONIAE Prælectiones practicæ. *Franc.* 1610. fol.
- HERISSANT in Philosoph. Transact. 1751 & 52.
- HERMANN *Benedict.* in Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. A. 4.
- - - - *Gottl. Ephraim* in Primitiis Physico-Medicis ab iis, qui in Polonia Medicinam faciunt, collectis. *Vol. III. Zullichau* 1753. 8.
- - - - *Paul.* in Cynosura Materiæ Medicæ, continuata *per* BŒCLER. *Arg.* 1726-31. 4. 3 *Vol.*
- - - - *Paradisus Batavus. Lugd. Bat.* 1705. 4.
- HERNANDEZ in Nova Plantarum, & Mineralium Mexicanorum Historia *per* RECCHUM. *Romæ* 1601. fol.
- HERTODT Crocologia. *Jenæ* 1671. 8.
- HESSE in Commerc. literar. Noric. 1737 & 39.
- HEURNIUS in Aphorismos HIPPOCRATIS. *Amstelod.* 1688. 12.
- - - - *Praxis Medicinæ. Lugd.* 1658. fol.
- de HEYDE Centuria Observationum Medicarum. *Amstel.* 1686. 8.
- HILDANUS Opera. *Francof.* 1646. fol.
- HILLEFELD Experimenta circa Venena. *Gætt.* 1760.
- HIPPOCRATES Opera *per* FOESIUM. *Francof.* 1659. fol.
- HIRSCHEL in Berlinisch. Sammlungen. T. III. 1771.
- Historia Morborum Vratislaviensium. *Lausann. & Genevæ* 1746. 4.
- HODGES Νομολογία. *London* 1672. 8.
- HOECHSTETTER Observationes Medicæ. *Francof.* 1674. 8.
- HOFER Hercules Medicus. *Viennæ* 1657. 4.

LOCA AUCTORUM.

- HOFER in Act. Helvet. *T. II.* Basil. 1755.
 HOFFBERG in Schwedisch. Akademie. 1762 & 1765.
 HOFFMANN *Caspar* Opuscula Medica. *Frif.* 1767. 4.
 - - - - *Frid.* Clavis pharmaceutica SCHRÆDER.
 Halæ 1675. 4.
 - - - - - Thesaur. pharmaceut. *Halæ* 1675. 4.
 - - - - - de Chinæ modo operandi *Resp.*
 SCHONDORFF. *Halæ* 1704.
 - - - - - Medicina Rationalis systematica. *Frif.*
 1737-1740. 9 *Vol.*
 - - - - - de Balsamo Peruviano *Resp.* LEH-
 MANN. *Halæ* 1703.
 - - - - - de Millefolio *Resp.* PEZSCHUS. *Halæ*
 1719.
 - - - - - de Infusi Veronicæ efficacia *Resp.*
 SATTLER. *Halæ* 1694.
 - - - - - *Notæ ad* POTERIUM.
 - - - - - Observationes Physico - Chymicæ.
 Halæ 1722. 4.
 - - - - - Opuscula Medica varii argumenti.
 Halæ 1739. 4.
 - - - - - Opuscula Medico - practica. *Halæ*
 1736. 4.
 - - - - - Opuscula Physico - Medica. *Ulma*
 1736. 8.
 - - - - - *Maurit.* in Ephem. Nat. Curios. *Cent. V,*
 VI & X.
 - - - - - Syntagma pathologico - therapeu-
 ticum. *Altdorf* 1719. 4.
 - - - - - *apud* GÆTZ de Glycyrrhiza.
 HOMBERG in Hist. de l'Académie Royale des Scien-
 ces. 1712.
 HONESTUS *ad* MESUE.
 HOPE in Philosophical Transact. 1765.
 HOPPE in Mantissa Exoticorum *apud* VALENTINII
 Histor. simpl.

LOCA AUCTORUM.

- HORNUNG *Cista Medica. Norimb. 1626. 4.*
 HORST *Georg Opera. Norimb. 1660. fol.*
 HOYER in *Ephemerid. Nat. Cur. Dec. III. A. 7 & 8.*
Cent. I. & II. Cent. VI.
 HUCK in *Observations by a Society of Physicians in*
London T. III. 1763.
 HULBER de *ænea culinaria supellectile. Arg. 1766.*
 HUNAUD in *Hist. de l'Académie Royale des Sciences,*
1737.
 HUNERWOLFF in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II.*
A. 5. & Dec. III. A. 2.
 HUNTER in *Observations by a Society of Physicians*
in London. T. I.
 HUXHAM *Opera per REICHEL. Lips. 1764. 8.*

I.

- JACOBI in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. I & II.*
 - - - in *Act. Acad. Moguntin. T. I. Erf. & Goth.*
1757. 8.
 JACQUIN *Selectarum stirpium American. Historia.*
Vindob. 1763. fol.
 de JÆGER *Herbert in Ephem. Natur. Curios. Dec. II.*
A. 3.
 - - - - - *apud VALENTINI Oost-Indisch*
Schreiben.
 - - - de *Cantharidibus Resp. KAISER. Tub. 1769.*
 JÆGERSCHMID der in denen durch Silberglætt bestrichenen
 Weinen verborgene Mercurius. *Ulm*
1699. 8.
 IMLIN de *Soda. Argent. 1760.*
 IMPERATI dell' *Istoria Naturale. Napoli 1599 4.*
 JOEL *Opera. Amstel. 1663. 4.*
 JOERDENS in *Commerc. litterar. Noric. 1740.*
 JOUBERT *Pharmacopœa. Lugd. 1579. 8.*
Journal Oeconomique caput Parisiis 1751. singulis
mensibus Volumen in 8. prodiit.

- JUCH de Radice Chinæ *Resp.* ERMEL. *Erford.* 1753.
 JUNCKER Conspectus Therapiæ generalis. *Hale* 1736.
 JUNGKEN Corpus Pharmaceutico-Medicum. *Francof.*
 1697. 4.
 de JUSSIEU in Hist. de l'Académie Royale des Scienc.
 1717, 1729 & 1740.
 - - - An inveteratis Alvi fluxibus Simaruba?
 Paris. 1730. *recusa a* CAPET HUGO & FUMÉE.
 1758.
 JUSTI Grundriss des gesammten Mineral-Reichs.
Gættingen 1757. 8.

K.

- KAAS Observationes de Borace. *Traj. ad Rhen.* 1769.
 KÆMPFFER Amœnitates Exoticæ. *Lemgov.* 1712. 4.
 KÆMPFF in Act. Societat. Hassiac. *T. I. Giffæ* 1771. 4.
 KALDE Dispensatorium Hamburgens. 1716. fol.
 KALM Reise nach Nord-America. *Gætting.* 1754-
 1764. 8. 3 Vol.
 KENTMANN Nomenclatura Fossilium in GESNER de
 omni rerum fossilium genere.
 KERKRING Opera Anatomica. *Lugd. Bat.* 1729. 4.
 KERNER *apud* HASSELQUIST.
 KESSELMEIER quorundam Vegetabilium principium
 nutriens. *Argent.* 1759.
 KETELAER de Aphtis. *Genevæ* 1727. 4.
 KHON in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. A. 5 & 6.*
 KHUNRATH in Medulla destillatoria. *Hamb.* 1405. 4.
 KINNEIR in Philosoph. Transact.
 KLAUNIG in Ephem. Nat. Curios. *Cent. V. & VI. 3*
 in Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. II.*
 KLEIN Descriptio tubulorum marinorum. *Gedan.*
 1731. 4.
 - - - Historia Piscium. *Gedan.* 1740-1749. 4.
 5 Vol.
 - - - Tentamen Herpetologiæ. *Gætting.* 1754. 4.

KLEINKNECHT de Scordio. *Ulmæ* 1720. 8.
 KOEHLER in *Commerc. litterar. Noric.* 1740.
 KOENIG *Emmanuel* in *Ephemer. Nat. Curios. Dec. II.*
A. 10.

- - - - - *Regnum Vegetabile. Basil.* 1708. 4.
 - - - *Samuel Frid. de Lamio Plinii. Arg.* 1742.

KOELICHEN in *Act. Hafniens. Vol. II.*

KRAMER *J. Geo. Heinr* in *Commerc. litterar. Noric.*
 1733, 1738, 1739.

- - - *Theodor. Valent.* in *Act. medic. Berolinens.*
Dec. II. Vol. VIII.

KRAPPE de nonnullorum *Ranunculorum venenata*
indole. Viennæ 1766. 8.

KRIELE in *Mém. de l'Acad. Royale des Sciences de*
Berlin. 1763.

KUNCKEL *Laboratorium Chymicum. Hamb.* 1738. 8.

KÜRSCHNER de *Fonte medicato Castanacensi. Argent.*
 1760.

L.

LAMBERGEN *Ephemerides perfanati carcinomatis in*
Gœttinger-Anzeigen von gelehrt. Sachen. 1755.

LANDEUTTE in *Journal de Médecine* 1761.

LANG *Epistolæ medicæ. Hanov.* 1605. 8.

LANGE *Dubia Cicutæ vexata Respond. MÜLLER.*
Helmst. 1764.

- - - de *Remediis domesticis Brunsvicensibus.*
Brunsv. 1765. 8.

LANGELOTT in *Ephem. Nat. Curios. A. 5 & 6.*

LANZONUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 10.*
Dec. III. A. 2 & 7. Act. Nat. Curios. Vol. I.

- - - Opera. *Lausann.* 1738. 4. 3 *Vol.*

LARROTURE in *Journal de Médecine.* 1764.

LAUTH *apud ERHART.*

LEBENWALD in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. A. 8.*

LEDEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. I. A. 9. Dec. II.*
A. 2. Dec. III. A. 1.

LOCA AUCTORUM.

LEIBNITZ in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 3.

LEMERY *Louis* in Hist. de l'Acad. Royale des Scienc.
1720 & 1739.

- - - - in Traité des Alimens per BRUHIER.
Paris 1755. 8.

- - - Nicolas in Cours de Chymie per BARON.
Paris 1756. 4.

- - - - in Pharmacopée Universelle. *Bruxell.*
1689. 4.

- - - - in Traité de l'Antimoine. *Paris*
1707. 8.

LENTILIUS in Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. A. 3.
9 & 10. Dec. III. A. 1, 3, 4, 5 & 6.

- - - Eteodromus Medico - Practic. *Stuttg.*
1711. 4.

- - - - Miscellanea Practica. *Ulm* 1698. 4.

LESTOME in Natural. History of the Tea tree. *London*
1772. 4.

LEUCHSENRING de Fonte Medicato Niederbronnensi.
Argent. 1753.

LEWIS in Experimental History of the Materia Med.
London 1761. 4.

LIE in Drontheimer Gesellschaft Schriften. *Tom. III.*

LINDERN *apud* ROUSSY.

LINNÆI Amœnitates Academicæ. *Holm.* 1749-1769.
8. 7 Vol.

- - - Flora Suecica. *Holm.* 1755. 8.

- - - Genera Plantarum. *Holm.* 1764. 8.

- - - Mantissa Plantarum altera. *Holm.* 1771. 8.

- - - Materia Medica per SCHREBER. *Lips. & Erl.*
1772. 8.

- - - Species Plantarum. *Holm.* 1762. 8. 2 Vol.

- - - Systema Naturæ. *Holm.* 1766-68. 8. 3 Vol.

LISCHWITZ de ordinandis rectius Virgis aureis *Resp.*
TETTELBACH. *Lips.* 1731.

LISTER Exercitat Medicinales. *Frif. & Lips.* 1696. 8.

- - - de Morbis chronicis. *Genev.* 1727. 4.

LOCA AUCTORUM.

- LOBB de Diffolventibus calculum. *Basil.* 1742. 8.
 LOBEL Balsami, Opobalsami exploratio. *Londin.*
 1698. 4.
 - - & PENÆ Adversaria stirpium. *Antw.* 1576. fol.
 LOBSTEIN apud SPIELMANN de Vegetabilibus vene-
 natis Alfatix.
 LOCHER Observat. Practic. *Vienn.* 1762. 8.
 LOCHNER in Ephemer. Nat. Curios. *Cent. V. & VI.*
 - - de Pareira brava. *Norimb.* 1719. 4.
 LOEFLING Reise per LINNÆUM. *Berlin u. Stralsund*
 1766. 8.
 LOESECKE in Abhandlung der auserlesenen Arz-
 neymittel. *Berlin* 1773. 8.
 LOEW in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. A. 5 & 6.*
 LONICER Kräuterbuch per ERHARD. *Ulm.* 1737. fol.
 LORRY de Melancolia. *Paris.* 1765. 8. 2. Vol.
 LOSS de Nuce Vomica Resp. GEORGI. *Witteb.* 1683.
 LOTTINGER in Journal de Médecine. 1768.
 LOWER, BEHR &c. vollständige Haberbefchreibung.
Beuthen 1755. 8.
 LUCAS in Philos. Transact. 1746.
 LUDOVICI Opera per MICHAEL. *Francof.* 1712. 4.
 LUDWIG Terræ Musæi Regii Dresdensis. *Lips.* 1749.
 fol.
 - - in Comment. Lipsiens. *T. VIII & XI.* 8.
 LUISINUS Aloys. de morbo gallico quæ extant omnia
 per BOERHAAVE. *Lugd. Bat.* 1728. fol.
 Luminare majus. *Venet.* 1553. fol.

M.

- MACBRIDE Experimental Effais. *London* 1764. 8.
 MACCAULEY in Observations by a Society of Phy-
 sicians in London. *T. I.*
 MACER de Virtutibus Herbarum per RANZOVIUM.
 1596. 8.
 MAGNENUS de Tabaco. *Amstel.* 1669. 12.

LOCA AUCTORUM.

- MAINARDES** *apud* BRUNFELS.
MALLEBRANCHE in Histoire de l'Académie Royale des Sciences. 1702.
MALOUIN in Hist. de l'Acad. Royale des Scienc. 1746.
MANARDUS Epistolæ. *Basil.* 1540. fol.
MACQUER Dictionnaire de Chymie. *Paris* 1756. 8.
 2 Vol.
 de **MANLIIS** Interpretatio Simplicium *apud* BRUNFELS.
MAPPUS de Potu Caffée *Resp.* WENCKER. *Arg.* 1693.
MARANTA *Barthol.* Methodus cognoscendi simplicia.
 Venet. 1559. 4.
MARCELLUS de medicam. simplicibus. *Basil.* 1536. fol.
MARCHANT in Hist. de l'Acad. Royale des Scienc. 1706.
MARGGRAF in Hist. de l'Acad. Royale des Sciences
 de Berlin. 1747 & 48.
 - - - - Chymische Schriften. *Berlin* 1761 & 67.
 8. 2 Vol.
Maris Baltici nova litteraria. *Lubec.* 1698-1708. 4.
MAROLDUS Practica medica. *Francof.* 1650. 4.
MARTEAU in Journal de Médecine. 1762.
MARTIALIS Opera. *Paris* 1754. 8.
MARTINI *apud* S. PAULI.
MARTIUS *apud* WELSCH Curat. Exotic.
MARTYN Philosoph. Transact. abridged. Vol. VII.
MASSE *apud* TRONCHIN Traité d'Epilepsie.
MATTHIOLI Kräuterbuch *per* CAMERARIUM. 1600.
 fol.
 - - - - Opera *per* C. B. 1698. fol.
MAUCHART in Ephem. Nat. Curios. Cent. I. & II.
MAUPERTUIS in Histoire de l'Acad. Royale des Scienc.
 1731.
MAUTT de Cortice Peruviano. *Lugd. Bat.* 1760.
MAZEAS in Journal des Sçavans. 1769.
MAZARS DE CAZELLE in Journal de Médecine. 1770.
 Supplément.
MEAD Monita medica. *Lond.* 1751. 8.

LOCA AUCTORUM

- MEAD Opera *Gætting.* 1748. 8. 2 Vol.
- MEDICUS in Bayrisch. Acad. *T. II. Vol. II. Münch.* 1764. 4.
- MELCHIORIUS *Joh. Odoric. apud MATTHIOLUM.*
- MELICHIUS *apud SCHENCK* Observationes.
- MENGHINI in Comment. Institut. Bononiens. *T. II. P. III.* 1747. & *T. IV.* 1755. 4.
- MESUE Opera. *Venet.* 1589. fol.
- MENZEL in Ephemerid. Nat. Curios. *A. 6. & 7.*
- MERCATI de Essentia, causis, signis & curatione febris malignæ. *Valladol.* 1574. 8.
- MEYER Chymische Versuche. *Hann. u. Leipz.* 1764. 8.
- MICHAEL Opera. *Norimb.* 1688. 4.
- MILLAR Observations on the Asthm. *London* 1767. 8.
- MILLER Gærdner Dictionnary. *London* 1759. fol.
- MINDERER de Calcantho. *August. Vindel.* 1617. 4.
- - - Alædarium Marocostin. *August. Vindel.* 1622. 12.
- MISSA in Recueil Périodique. 1755.
- M. M. L** Essais sur les effets de l'Écorce de Garou. *Paris* 1767. 8.
- MODEL Fortsetzung seiner chymischen Nebenstunden. *Petersburg* 1768. 8.
- - - Versuch über einen natürlichen Salmiack. *Leipzig* 1758. 8.
- MOEHRING in Commerc. litterar. Noric. 1735 & 36.
- MOELLENBROECK in Ephem. Natur. Curios. *A. 2.*
- - - de Varis. *Lips.* 1663. 8.
- MOLINARIS Epistola. *Vindob.* 1761. 8.
- MOLINELLUS in Commentat. Institut. Bononiens. *T. V. P. I.* 1767. 4.
- MOLITOR de Febre continua maligna & intermittente ad Rhenum. 1731 & 35. Epidemica. *Heidelb.* 1736.
- MONARDES Simplicium Medicamentorum ex novo Orbe historia. *Antw.* 1682. 8.

LOCA AUCTORUM.

- MONTAGNANA Opera Selectiora. *Norimb.* 1652 fol.
 MONTANUS de terra figillata Strigonienfi. *Vratislav.*
 1610. 8.
 - - - Metamorphosis eorum quæ ad Medica-
 mentorum doctrinam attinent. *Patau.* 1550. 8.
 MONTET in Histoire de l'Académie Royale des sciences.
 1757 & 62.
 MONTINUS apud HILLEFELD.
 MORAND in Memoires de l'Académie de Chirurgie.
T. II. Paris 1753. 4. J. B. Historia botanico-
 practica. *Mediol.* 1744. fol.
 MOREALI delle febbri maligne & contagiose. *Mutin.*
 1739. 4.
 MOREL Mineralwasser zu Watweiler. *Colm.* 1765. 8.
 MORCY apud BIRCH History of the royal Society of
 London. *T. II. & III.* 1756 & 57. 4.
 MORGAGNI de sedibus & causis morborum. *Venet.*
 1761. fol.
 MORGENSTERN Nov. Act. Nat. Curios. *T. IV.*
 MORLEY Collectanea Chymica Leidensia. *Lugd. Bat.*
 1684. 4.
 MORTON Opera Medica. *Genevæ* 1727. 4.
 MÜLLER in Fränkisch. Sammlung. *T. IV. Nuremb.*
 1759. 8.
 MUNDIUS Comment. de Aëre, esculentis & potu-
 lentis. *Frkf. & Lips.* 1685. 8.
 MUNTING Phytographia Resp. KIGGELAËR. *Amstel.*
 1727. fol.
 de MURALTO in Ephem. Nat. Curios. *Dec. II. A. 2 & 8.*
 MURRAY de Arbutu Uva Ursi. *Gætting.* 1765. 4.
 MUSCHEL de Moschau in Ephemerid. Natur. Curios.
Dec. II. A. 8.
 MUSCHENBROECK Introductio ad Philosophiam Natu-
 ralem. *Lugd. Bat.* 1762. 4. 2. Vol.
 MUTEAU DE ROQUEMONT in Journal de Medecine.
 1766.

LOCA AUCTORUM.

MUYS Salis Ammoniaci usus ad Febres. *Franecker*.
1716. 4.

MYLI Anatomia Auri. *Francof.* 1628. 4.

MYNSICHT Thesaurus & Armamentarium Medico-
Chymicum. *Genev.* 1697. 8.

MYREPSUS Opus Medicament. *Basil.* 1549. fol.

N.

NAVIER in Recueil Périodique. 1756.

NEBEL in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. A. 3.*
Cent. IX. & X & Act. Nat. Curios. Vol. V.

NEUHOLD in Commerc. litterar. *Noric.* 1734.

NEUFORN de Succino. *Lugd. Bat.* 1760.

NEUMANN Chymia Medico-dogmatico-Experimenta-
lis per KESSEL. *Zullichau* 1749-55. 4. 10 Vol.

NICANDER Alexipharmaca *Parif.* 1557. 4.

- - - Theriaca. *Parif.* 1557. 4.

NICOLAUS *Præpositus* Dispensatorium. *Lugd.* 1505. 4.

NICOLSON Observations by a Society of Physicians
in London. *T. IV.*

NIGRISOLIUS Febris China Chinæ expugnata. *Jena*
1704. 4.

NOLANUS Comment. de Cicuta. *Neapol.* 1767.

NONNE de Secalis tosto Decocto Resp. SCHWANECK;
Erford 1767.

NORÆUS Abhandl. der schwed. Acad. 1739.

O.

O DELIUS in schwed. Academ. 1762 & 66.

OLIVER in Philosoph. Transact. 1755.

OLIVIER in Journal de Medecine. 1760.

OSBECK in Reise nach Ost-Indien per GEORGI;
Rostock 1765. 8.

OTTMANN apud ERHART.

OVELJAN Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. I. & VII.*

OWEN Observations by a Society of Physicians in
London. *T. III.*

LOCA AUCTORUM.

P.

- PAARMANN Ligni Quassiaë examen. *Argent.* 1772.
 PALLADIUS cum Scriptorib. Rei Rusticæ ed. GESNER.
 PALLAS apud MURRAY.
 - - - Joh. Dietr. Diff. de Chrysofplenio. *Argent.*
 1758.
 - - - P. S. Elenchus Zoophytorum. *Hagæ Comit.*
 1766. 8.
 PANCOVIVS Herbarium per ZORN. *Cælln an der*
Spree 1763. 8.
 PARACELSI Opera. *Genev.* 1658. fol.
 PARÉ Œuvres. *Lyon* 1641. fol.
 PARIS apud ERHART.
 PARKINSON Theatrum Botanicum. *Lond.* 1640. fol.
 PARSON in Philos. Transact. 1745 & 55.
 PASSERAT de la Chapelle in Recueil Périodique. 1757.
 PATOUILLART in Hist. de l'Acad. Royale des Sciences.
 1737.
 PAULI Simon quadripartitum Botanicum. *Argent.*
 1667. 4.
 PAULINI de Theriaca cœlesti. *Francof.* 1701. 8.
 PAULINUS Observat Medico-Physicæ. *Lips.* 1706. 8.
 - - - de Salvia. *August. Vind.* 1688. 8.
 PECHLIN de purgantium medicamentorum facultatib.
Amstel. 1702. 8.
 PELET in Journal de Médecine. 1761.
 PENICHER Collectanea pharmaceutica. *Paris.* 1695. 4.
 PETIT in Hist. de l'Académie Royale des Sciences.
 1732.
 PETRONIVS de morbo Gallico apud LUISINUM.
 Pharmacopœa Argentorat. 1757. fol.
 - - - - Augustana. 1622. fol. renov. 1710. fol.
 - - - - Bateana. *Lovan.* 1752. 8.
 - - - - Edinburg. *Bremæ & Lips.* 1758. 8.
 - - - - Hagienfis. 1659. 4.
 - - - - Londinensis. 1746. 8.

LOCA AUCTORUM.

- Pharmacopœa Lugdunensis. 1674. 4.
 - - - - Wurtembergica. *Stuttg.* 1750. fol.
 PIETSCH Erzeugung des Salpeters. *Berlin* 1750. 4.
 PISO *Guilielm.* de Aëre, aquis & locis &c. *Indiæ Occidentalis.* 1658. fol.
 - - *Homobon.* de regimine magnorum auxiliorum. *Patau.* 1735. 4.
 PLANCHON in *Journal de Médecine.* 1763.
 PLATEARIUS *Practica brevis morborum curandorum.* *Lugd.* 1535. fol.
 PLATER *Observationes.* *Basil.* 1680. 8.
 PLAZA in *Miscell. Taurinens.* T. I. 1759.
 PLENCK *Jos. Jacob* Mater. Chirurgica. *Wien* 1771. 8.
 PLINII *Hist. Naturalis.* *Parif. (Basil.)* 1731. 3 Vol. fol.
 PLUMIER *Plantæ Americanæ per BURMANN.* *Amstel.* 1755 - 60. Vol. X. fol.
 PLUTARCHI *Opera per XYLANDER* *Frif.* 1620. fol.
 POERNER *Versuch zur Färbekunst.* *Leipz.* 1772 & 73. 3 Vol.
 POISSONIER in *Hist. de l'Académie Royale des Scienc.* 1751.
 POMET *Histoire des Drogues.* *Paris* 1735. 4.
 PONTEDERA *Anthologia.* *Patau.* 1720. 4.
 PORPHYRIUS in *BARTHOLINI* *Epistolis.*
 PORTALEZ in *Consultations choisies de Montpellier.* T. II. *Paris* 1748. 12.
 PORTE in *Journal de Médecine.* 1762.
 PORZII *Anatomia Vini Rhenani.* *Heidelb.* 1672. 12.
 POTERI *Opera per HOFFMANN.* *Francof.* 1698. 4.
 POTT in *Mém. de l'Académie Royale des Sciences de Berlin.* 1753.
 - - *Observat. & Animadvers. Chymicæ Collect. I.* *Berolin.* 1739. 4.
 POUTEAU *Mélanges de Chirurgie.* *Paris* 1760. 8.
 PRANGE *Camphoræ virtus Anthelmint.* *Gätt.* 1759.
 PRÆVOTII *Remedia selectiora.* *Francof.* 1659. 12.

LOCA AUCTORUM.

PRINGLE in *Essais* read before a Society in Edinburgh II.

- - - Diseases of the Army. *London* 1764. 8.

PYE in *Medical Observations* by a Society of Physicians in London I.

Q.

QUARIN de Cicuta. *Vindob.* 1761. 8.

QUELMALZ de Hydrargyri viribus a Sulphure suspensis. *Lips.* 1748.

QUER Observat. sur la Maladie Néphritique & son spécifique le Raisin d'Ours. *Strasb.* 1762. 8.

QUERCETANUS apud ETTMÜLLER.

- - - - - Pharmacopœa Dogmaticorum. *Francof.* 1615. 4.

QUINCY in *Philosoph. Transact.* N. 365.

R.

RAHN de Aquis mineralibus Fabariensibus seu Piperinis *Lugd. Bat.* 1757.

- - in *Naturforsch. Gesellschaft* in Zürich II. 1764.

RAJI Joh. *Historia Plantarum.* *Lond.* 1686. fol. 3 Vol.

- - - *Philosophical lettres.* *London* 1718. 8.

RAISIN in *Recueil Périodique.* 1756.

RAMAZZINUS de Morbis Artificum. *Venet.* 1743. 8.

RAMSAY in *Essais & Observations de Médecine* de la Société d'Edimbourg. T. V. *Paris* 1743. 12.

- - - in *Medical Observations* by a Society of Physicians in London II. 1762.

RAMSPECK *Biga Remediorum.* *Basil.* 1745.

RANSON in *Recueil Périodique.* 1760.

RAU in *Nov. Act. Nat. Curios.* Vol. III.

RAULIN *Observations de Médecine.* *Paris* 1754. 12.

RAUWOLFF *Reise.* *Frankf.* 1582. 4.

RÉAUMUR in *Histoire de l'Académie Royale des Sciences* de Paris. 1718.

RAYGER

LOCA AUCTORUM.

- RAYGER in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. I. A. 3.*
 & *Dec. III. A. 3.*
- de REBECQUE *Medicinæ Helvetiorum Prodrömus.*
Genev. 1677. 12.
- REDI *Opuscula. Amstelod. 1685. 12. 2 Vol.*
- REICHARD *Gartenschatz IV. Erford 1753. 8.*
- REICHEL de *Magnetismo in corpore humano Resp.*
 LUDWIG. *Lips. 1772.*
- REIMANN *tentam. Vratislav. 1724.*
- REINHOLD de *Aconito Napello. Argentor. 1769.*
- REISIG de *Sulphuris crudi usu interno. Lips. 1768.*
- RENARD in *Journal de Médecine. 1765.*
- RENEALME in *Hist. de l'Académie Royale des Sciences*
 1711.
- - - *histor. Plantar. Paris. 1611. 4.*
- - - *apud HALLER.*
- RENODÆI *Dispensatorium Medicum. Frf. 1631. 4.*
- REUSNER *apud WELSCH Observat. Exotic.*
- RHAZES *Opera per GERARDUM Tolutanum &c. Basil.*
 1544. fol.
- van RHEDE *Henric. Hortus Malabaricus per COM-*
 MELINUM. *Amstel. 1686. - 1703. XII. Vol.*
- RHODIUS *Observationes adjectæ BORELLO.*
- - - *Joh. Analecta & notæ in Lud. SEPTALII*
animadversiones & cautelas Medicas. Patav.
 1652. 8.
- RICHARD de HAUTESIERCK *Recueil d'Observations*
de Médecine des hôpitaux militaires. Paris 1766,
 1772. 2 Vol 4.
- RIEDLIN *Linæ Medicæ. August. Vind. 1695-1700. 8.*
- - - *Observat. Medic. August. Vindel. 1691. 12.*
- RIOLANUS *Opera. Paris. 1610. fol.*
- RISLER *Dissert. de Verbasco. Argentor. 1754.*
- RITTER in *Act. Natur. Curios. Vol. X. & Nov. Act.*
Vol. III.
- RIVERII *Opera. Genev. 1737. fol.*

LOCA AUCTORUM.

- RIVINIUS *Differt. Medic. Lips.* 1710. 4.
- ROCHARD *in Recueil Périodique.* 1755.
- RÖSEL VON ROSENHOFF monatlich herausgekommene Insecten-Belustigung. *Nürnb.* 1746-61. 4 Vol.
- - - *Historia naturalis Ranarum.* *Nürnb.* 1758. fol.
- ROESZLER *speculum Metallurgiæ.* *Dresd.* 1700. fol.
- ROLFINCK *Chymia in artis formam redacta.* *Genev.* 1671. 4.
- - - *Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares corporis affectus.* *Jenæ* 1655. 4.
- - - *Purgantia Vegetabilia.* *Jenæ* 1684. 4.
- ROSE *in Berliner Sammlungen I.* *Berlin* 1768. 8.
- ROSEN VON ROSENSTEIN *Anweisung zu Kinderkrankheiten per MURRAY.* *Gotha u. Gætting.* 1766. 8.
- ROSNER *Differt. qua nonnulla circa lactis vires notantur.* *Lugd. Bat.* 1756.
- ROUSSY de *Fumaria vulgari.* *Argent.* 1749.
- RUELLIUS *Joh. de Natura stirpium.* *Basil.* 1537. fol.
- RULAND *Curationes Empyric.* *Budiss.* 1679. 8.
- RUMPEL *Progr. de Cantharidibus.* *Erford.* 1767.
- RUMPH *Herbarium Amboinense.* *Amstel.* 1741-65. VII. Vol. fol.
- RUSH *in Observations by a Society of Physicians in London. T. IV.* 1771.
- RUSSEL *in Observations by a Society of Physicians in London I. & III.*
- RUTTY *in Observations by a Society of Physicians in London III.* 1769.
- - - *Methodica Synopsis of mineral Waters.* *London* 1757. 4.
- de RUUSCHER *Naturlyke historie van de Cochenille.* *Amstel.* 1729. 8.
- ten RYNE *apud BREYN Centur. Plantar.*
- RYSER *apud WEPFER,*

LOCA AUCTORUM.

S.

SACHS a LEWENHEIM in *Ephem. Nat. Curios. A. 1.*

- - - *Philipp Ampelographia. Lips. 1661. 8.*

SALA *Angelus Opera Medico-Chymica. Erf. 1647. 4.*

de SALICETO *Opus de Chirurgia. Venet. 1480. fol.*

SALMASII *Exercitationes Plinianæ. Traject. 1689. fol. 2 Vol.*

SANCTORIUS *Ars de statica Medicina per LISTER. Lugd. Bat. 1728. 8.*

SARTORIUS in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. A. 1.*

SAUVAGES *apud BENTHEL de animalibus venenatis Galliæ. Monspel. 1763.*

- - - *Nosologia Method. Amstel. 1768. 4. 2 Vol.*

SAVARY *Franc. Petr. de Sale essentiali Acetofell. Arg. 1773.*

- - - *Philemon. Louis in Dictionnaire de Commerce. Geneve 1759-1765. fol.*

SCHALLER de *Jalappa. Argent. 1761.*

SCHARFF de *Junipero. Jenæ 1679. 8.*

SCHEFFLER de *Afaro. Altdorf. 1721.*

SHELLHAMMER de *Natura. Kiel 1697. 4.*

SCHENCK a GRAFFENBERG *Observationes Medicæ. Francof. 1665. fol.*

SCHEUCHZER *Hydrographia Helvetica. Zurich 1717. 4.*

- - - *Itinera. Lugd. Bat. 1723. 4. 4 Vol.*

SCHMID in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. A. 2.*

SCHLEGER in *Berlinisch. Samml. II. 1770. 8.*

SCHLUTER *Hüttenwerkund Probierbuch. Braunschw. 1738. fol.*

SCHOLZ *Concilia Medicinalia. Hannov. 1610.*

SCHRADER in *Berlinische Samml. T. II. 1770.*

SCHREBER *Daniel Gottfried Sammlung verschiedener Schriften. Halle 1755-65. Part. XVI. 8.*

LOCA AUCTORUM.

- SCHREBER *Joh. Christian. Daniel* Beschreibung der
Græfer. *Leipzig* 1769.
- SCHREIBER *Observationes de Pestilentia Ucraniæ,*
Berl. 1744. 8.
- SCHROECK in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. A. 3,*
& 4. Norimb. 1705.
- SCHRIZER *apud* HORNUNG.
- SCHROEDER *Joh.* Pharmacopœa Medico - Chymic.
Francof. 1668. 4.
- SCHROER *Scrutinium Trifol. fibrin. Gubin.* 1700. 8.
- SCHUCHMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 4.*
Lipsf. & Francof. 1697.
- SCHULTZ *Simon* in *Ephem. Nat. Curios. A. 3, 4 & 5.*
- - - *Joh. Heinr. de Chamæmelo Resp. HERTOGE.*
Hale 1739.
- - - - - de *Helleboro.*
- - - - - de *Fructibus horræis Resp.*
REDTEL. Hale 1737.
- - - - - de *Inexpectato medicamentorum*
effectu Resp. LANGUTH. Hale 1739.
- - - - - *Examen Chemicum Radicis scil-*
læ marinæ Resp. MEDER. Hale 1734.
- - - - - de *Ægroto asthmatico usu radice*
scillæ sublevato Resp. SCHROEDER. Hale 1745.
- - - - - de *Viperarum usu Medico Resp.*
MEYER. Altdorf 1727.
- - - - - *Mat. Medica. Norimb.* 1746. 8.
- - - - - *Prælectiones in Dispens. Brande-*
burg. Norimb. 1753. 8.
- SCHUSTER in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. I.*
- SCHWENCK *apud* DEGNER.
- - - - - *Thom. Hæmatologia. Hag. Com.* 1743. 8.
- SCHWENCKFELD *stirpium & fossilium Catalogus.*
Lignit. 1700.
- SCOPOLI *Flora Carniolica. Vienn.* 1772. 8. 2 Vol.
- SCRIBONIUS *Largus per RHODIUM, Patav.* 1655. 4.

LOCA AUCTORUM.

- SEBA in Act. Nat. Curios. *IV. Norimb.* 1737.
 - - locupletissimus rerum naturalium thesaurus.
T. IV. Amstel. 1735.
 SEBASTIANI in Act. Acad. Moguntin. *Erf.* 1761. 8.
 SEBIZIUS *Melchior* de Alimentorum facultatibus.
Argent. 1650. 4.
 SEIP Pyrmontisch Mineralwasser. *Hann. u. Pyrmont*
 1750. 8.
 SENNERT Practic. Medic. *Witt.* 1628-35. 4. *VI. Vol.*
 SERAPIO de simplicibus Medicinis per BRUNFELS.
Argent. 1531. fol.
 SERAPION apud CÆLIUM AURELIANUM.
 SERENUS SAMMONICUS de Medicina. *Amstel.* 1662. 8.
 la SERRE in Ephem. Nat. Curios. *Dec. II. A. 1.*
 SETHI *Simeon* Syntagma de Alimentorum facultate.
 1561. 8.
 SEVERINUS de Vipera pythia. *Patav.* 1651. 4.
 SEUTER Diff. de Nuce Vomica. *Lugd. Bat.* 1691.
 SHARP in Philosoph. Transact. *XLVIII.* 1752.
 SHAW Travels. *London* 1757. 4.
 SHERARD apud GEOFFROI Mat. Med.
 SHORT in History of the mineralwaters. *Lond.* 1734.
 1740. 2 Vol. 4.
 SIMON *Joh. Christ.* Kunst Salpeter zu machen. *Dresd.*
 1771. 8.
 SIMSON in Recueil d'Observations de Medecine par
 la Société d'Edinbourg *V. Paris* 1743.
 SLEVOGT Progr. de Arsenico. *Jenæ* 1719.
 SLOANE an account of a most efficacious medicine for
 forenefs, wickness and other distempers of the
 eye. *London* 1745. 4.
 - - - Voyage at Jamaica. *London* 1707. fol.
 - - - in Philosoph. Transact. *N. 417.*
 SOLLENANDER Consilia Medica. *Hanov.* 1609. fol.
 de SORBAIT Opera. *Norimb.* 1672. fol.
 SPILENBERG in Ephem. Nat. Curios. *A. 1.*

LOCA AUCTORUM.

- SPIELMANN *in* Mem. de l'Académie Royale des Sciences de Berlin. 1758.
- - - - de Cardamomo *Resp.* Joh. HERMANN. 1762.
 - - - - Diff. de fonte Rippelfaviensi *Resp.* BOECLER. *Argent.* 1762.
 - - - - de Hydrargyri præparatorum internorum usu *Resp.* EHRMANN *Argent.* 1761.
 - - - - de venenatis Alsatix plantis *Resp.* GUERIN. 1766.
 - - - - Instit. Chemiæ. *Argent.* 1766. 8.
- SPIES *apud* WERLHOFF.
- SPRINGSFELD Iter Medicum. *Lips.* 1748. 8.
- - - - Abhandlung vom Carlsbad. *Lpz.* 1749. 8.
- SPROEGEL Experimenta circa venena. *Gætting.* 1753.
- STACHER *in* Naturforschende Gesellschaft in Zürich II. 1764.
- STAHL G. *E. medicamenta composita ab eodem recepta Dispensatorium Brandenburgicum recenset.*
- - - - Materia Medica. *Dresden* 1731. 8.
 - - - - Opuscul. Chymico-Medic. *Hal.* 1715. 4.
 - - - - *Juon.* Joh. Diff. de usu & effectibus potus Caffé *Resp.* WOYWODE. *Erford.* 1731.
- STECK de Sagu. *Argent.* 1757.
- STEDMANN *in* Essais & Observations de Medecine de la Société d'Edinbourg. *T. II. Paris* 1742. 8.
- STEINMEYER de Rubia tinctorum. *Arg.* 1762.
- STELLA *Erasmus apud* GESNER Historia Animal.
- STENO *apud* BARTHOLINUM Epistol. Medic.
- STISSER Joh. Andr. Act. Laborat. Chymic. *Helmst.* 1701. 4.
- STOERCK *Ant.* Annus Medicus. *Vind.* 1759. secundus 1761. 8.
- - - - libellus qua demonstratur Cicutam &c. *Vindob.* 1760. 8. libellus secundus 1771. Supplementum necessar. 1771.
 - - - - libellus quo demonstratur Stramonium, Hyoscyamum, Aconitum &c. *Vindob.* 1772.

LOCA AUCTORUM.

- STOERCK *Ant.* libellus quo demonstratur Colchici
Autumnal. Radicem &c. *Vindob.* 1773.
- - - - - libellus quo continuantur Observatio-
nes & Experimenta circa nova sua medic. *Vind.*
1765.
- STOSCHIUS in *Act. Med. Berol. Vol. 6.*
- STRUVE in *Commerc. Noric.* 1732.
- STURM *Roland.* Corticis Chinæ Descr. *Antw.* 1659. 12.
- SULZER in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. III. & IV.*
- SWAINE in *Essays* read before a Society in Edinburgh.
1756.
- van SWIETEN *Commentarii in Aphorismos Boerhaave.*
Lugd. Bat. 1741-72. 5 *Vol.*
- SYDENHAM *Opera Lugd. Bat.* 1741. 8.
- SYLVATICUS *Benedict.* Consilia & Responsiones. *Gen.*
1662. fol.
- - - - - *Matth.* Opus Pandectarum Medicinal.
Turin 1526. fol.
- SYLVESTER in *Observations* by a Society of Physic.
in London I.
- SYLVIVS de le BOE *Opera. Genev.* 1681. fol.
- SYLVII Jacob *Opera per MOREAU. Col. Agr.* 1630. fol.
T.
- TABERNÆMONTANUS *Jac. Theod.* Kræuterbuch *per*
BAUHINUM. *Basel* 1687. fol.
- TACHENIVS *Echo ad vindicias Chirofophi. Venet.*
1656. 4.
- - - - - *Hippocrates Chymicus. Brunsv.* 1668. 12.
- TACITUS de *Moribus Germanorum per ERNESTI.*
Lips. 1752. 12.
- TARZAGUS *apud LANZONIUM.*
- TAUBE *apud MURRAY.*
- TEISONNIER in *Consult. choisies de Montpellier. T. II.*
Paris 1748. 12.
- TENENT *Epistle* concerning the efficacy of Seneca
snackervot *Edinburg.* 1742. 8.

LOCA AUCTORUM.

- TESTI** in Ephem. Nat. Curios. *Cent. I. & II.*
THALIUS Sylva Hercinia cum CAMERARII horto.
THEBESIUS in Nov. Act. Natur. Curios. I.
THEODORICUS apud FORESTUM.
 - - - - Chirurgia. *Venet. 1502. fol.*
THEOPHRASTI Opera per HEINSIUM. *Lugd. B. 1613. fol.*
THILEMANN Diss. de Abusu medicamentorum Mercurialium. *Argent. 1715.*
THORNHILL in Philos. Transact. 1755.
TILING Rhabarbarologia. *Francof. 1679. 4.*
TISSOT apud DEGNER.
 - - - Avis au peuple. *Paris 1772. 12.*
 - - - sur la santé des gens de lettres. *Laus. 1768. 8.*
 - - - Traité de l'Épilepsie. *Paris 1770. 12.*
TORACEA specimen experimentorum quibus Corticis Peruviani vis antiseptica &c. comprobari videntur. *Romæ 1765. 4.*
TORTUS *Francof.* Therapeutica. *Venet. 1743. 4.*
TOURNEFORT in Hist. de l'Acad. Royale des Sciences depuis 1666 jusqu'à 1699. *T. II. 4.*
 - - - Histoire des plantes qui naissent aux environs de Paris. 1725. 2 Vol. 12.
 - - - Relation d'un voyage du Levant. *Paris 1717. 2. Vol. 4.*
TRAGUS de stirpibus. *Argent. 1552. 4.*
TRALLIANUS in Medicæ Artis Principibus. 1567. fol.
TRALLES Examen rigorosius virium, quæ terreis medicamentis tribuuntur. *Vratisl. & Lips. 1740. 4.*
 - - - Usus Opii. *Vratisl. 1757-63. 4 Vol. 4.*
TRAMPEL in Berlinisch. Samml. I. 1768.
TREW in Commenc. litter. Noric. 1734, 35, 43.
TRIEWALD in schwed. Acad. Abhandl. 1744.
TRILLER Dispensatorium Pharmaceuticum universale. *Francof. 1764. 4.*

LOCA AUCTORUM.

TRILLER de Morte subitanea ex nimio Violarum odore
Resp. RENSCH. *Witteb.* 1763.

TRONCHIN de Colica Pictonum. *Genev.* 1757. 8.

TULPIUS Observationes Medicæ. *Amstel.* 1672. 12.

V.

VALCARENGHI Medicina rationalis constitutionum
 epidemic. *Cremonæ* 1737 & 1742. 4. 2 Vol.

VALENTINI *Basil.* Chymilche Schriften *ed.* PETRÆO.
Hamb. 1740. 8.

- - - - *Michael Bernh.* Historia simplicium *per*
 BECKER. *Francof.* 1716. fol.

- - - - - Ostindische Sendschreiben.
Frkf. 1705. fol.

VALISNERIUS *apud* LENTILIUM in *Ephemerid.* Nat.
Curios. Cent. III. & IV.

- - - - - *apud* PISO Homobom.

- - - - - Opere Fifico-Mediche. *Venet.* 1733. fol.
 3 Vol.

VALLERIOLA *Observat.* Medicæ. 1588. 8.

VATER *Abrah.* de Antidoto novo adversus viperarum
 morsum præstantissim. *Resp.* GENSTER. *Vit.* 1736.

VAUGHAN *apud* RAJI Philosoph. lettres.

VENEL in *Memoires présentés à l'Académie Royale des*
Sciences. T. II. *Paris* 1755.

VERATTI in *Comm. Instit. Boniens.* T. II. P. II.
Bonon. 1746. 4.

du VERNEY in *Hist. de l'Acad. Royale des Scienc.* 1703.

VERNY *ad* BAUDERON.

Versuch einer neuen Mineralogie. (CRONSTÆDT.)
Kopenhagen 1770. 8.

VESALII *Epist.* de Usu Radicis Chinæ. *Basil.* 1546. fol.

VICARIUS in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. III.

VIGO *Practica.* *Venet.* 1561. 8.

VITALI *Bonafede* lettera e risposta sopra le malattie
 contagiose. *Veron.* 1743. 8.

LOCA AUCTORUM.

de VILLA NOVA *Arnold.* Opera per TAURELLUM.
Basil. 1585.

UNZER de Renum Calculo. *Magdeb.* 1623. 4.

VOGEL *apud* MURRAY.

- - Programm. Dubia contra nocivum linimento-
rum sulphureorum usum in scabie. *Gett.* 1765.

- - de insigni quorundam venenorum virtute me-
dica *Resp.* WICHMANN. *Getting.* 1762.

- - Historia Materiæ Medic. *Lugd. Bat. & Lips.*
1758. 8.

VRATISLAVIENSIIUM morb. Hist. *Lauf. & Lps.* 1746. 4.
W.

WAGNER in Commerc. litter. Noric. 1737.

- - - Observat. Clinicæ. *Lubec.* 1737. 4.

WAINSWRIGHT *apud* HALLER Elem. Physiol. T. III.

WALDSCHMIDT Opera *Lugd.* 1736. 2 Vol. 4.

WALL in Philos. Transact. 1744.

WALLERII Mineralogie per DENSO. *Berlin* 1750. 8.

WALPOLE in Philosoph. Transact. 1751.

WALTHER Progr. de Nitroso plurium fontium Sale.
Lips. 1744.

WARNER Cases in Surgery. *London* 1754.

WATSON in Philosoph. Transact. N. 437. & 1755.

WECKER Antidotarium generale. *Basil.* 1585.

WEDEL G. W. Amœn. Mat. Med. *Jenæ* 1684. 4.

- - - - - Compendium Chymix. 1715. 4.

- - - - - de Allio *Resp.* EMHARD. *Jenæ* 1718.

- - - - - in Eph. N. Cur. D I. A. 2. & 3. D. II. A. 2.

- - - - - de Ipecacuanha *Resp.* LEINCKER. *Jenæ*
1705.

- - - - - de Medicament. facultat. *Jenæ* 1696. 4.

- - - - - Pharmacia in artis formam redacta.
Jenæ 1693. 4.

- - - - - de Serpentina Virginiana *Resp.* GOE-
CKEL. *Jenæ* 1710.

WEISMANN in Act. Nat. Curios. Vol. I.

LOCA AUCTORUM.

- WEITBRECHT de febrili constitutione. *Regiomont.*
1736. 4.
- WELSCH de Ægagropilis. *August. Vind.* 1668. 4.
- - - Curationum propriarum Decades. *August. Vindel.* 1680. 4.
- - - Hecatoſtea. *August. Vindel.* 1675. 4.
- - - Mictomimeta. *Lips.* 1676. 4. & in *Ephem. Nat. Curioſ. A.* 4. & 5.
- - - Sylloge Curationum & Obſervat. Medicin. *Ulmæ* 1667. 8.
- WEPFER Hiſtoria Cicutæ aquaticæ per ZWINGER. *Baſil.* 1716. 4.
- - - Obſervat. Medico-practicæ. *Tigur.* 1745. 4.
- - - apud KOENIG Regnum Vegetabil.
- - - - HALLER Hiſtoria ſtirpium.
- - - - SEVERINUM.
- WERLHOF Cautiones Medicæ. 1734. *Hannover.*
- - - - apud CRELL de Simarouba.
- - - - MURRAY.
- - - - apud VOGEL de inſigni venenor. quorundam virtute medica.
- - - - Obſervat. de Febris. *Hann.* 1745.
- - - - de Variolis & Anthracib. *Hann.* 1735. 4.
- WESTPHAL in *Act. Phyſ. Med. Vol. VIII.*
- WHYTT in *Eſſais on the virtue of Lime-Water. Edinburgh* 1761. 8.
- - - apud PLENCK *Mat. Med.*
- van der WIEL Obſervationes. *Lugd. Bat.* 1687. 12.
- WILLIS Opera. *Amſtel.* 1682. 4.
- WILLIUS in *Acta Hafnienſ. T. III.*
- WINTER Tentam. *Vratiſl.* 1724.
- WOLF Jac. in *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. A.* 8.
- - - Joh. in *Comm. litter. Nor.* 1740, 41 & 43.
- - - in *Act. Nat. Curioſ. Vol. V. VIII. & IX.*
- WORMII Epistolæ. *Hafniæ* 1757. 8. 2 Vol.
- WURZ Felic. Practica der Wundarzney. *Baſil.* 1687. 8.

LOCA AUCTORUM.

X.

XENOPHON Opera. *Francof.* 1596. fol.

Y.

YONGE Currus triumphalis e Terebintho. *London.*
1679. 8.

- - - in Philosophical Transactions. N. 280.

Z.

ZACUTI LUSITANI Opera. *Lugd.* 1694. fol.

ZANETTI in Nov. Act. Nat. Curios. *Vol. V.*

ZORN apud PANCovium.

ZÜCKERT Beschreib. aller Gesundbrunnen Deutsch-
lands. *Berlin u. Leipzig* 1768. 4.

ZWELFFER Discursus Apologeticus. *Norimb.* 1668. fol.

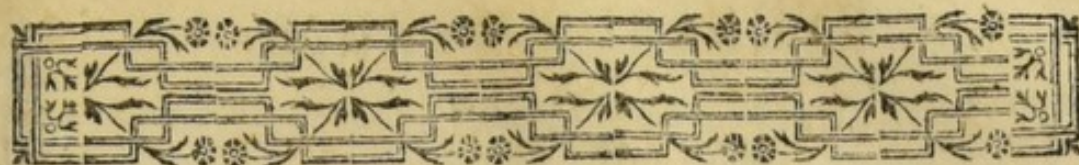
ZWINGER Theodor. in Ephemerid. Natur. Curios.
Dec. III. A. 2. 7. 8.

- - - - - Examen Plantarum Nasturtina-
rum Resp. MIEG. *Basil.* 1714.

- - - Joh. Rud. in Act. Helvet. *IV. Basil.* 1760.
& *V.* 1762. 4.

ZWOELFFER Animadvers. in Pharmacop. August.
Norimb. 1661. Appendix 1667. Pharmacopœa
Regia. 1668.

SYLLABUS RERUM.

A.

<i>Aal</i>	169	Acetum Theriacale	522
<i>Abricots</i>	79	Tunicæ	349
<i>Ἀβρότανον ἄρρεν</i>	235	<i>Ache</i>	40
<i>Ἰηλυ</i>	236	<i>Achillea</i>	385
<i>Abrotanum</i>	235	Nobilis L.	ibid.
<i>Abfinthe</i>	195	<i>Ἀχιλλεῖος</i>	ibid.
<i>Absorbentia</i>	596	<i>Ἀχραδης</i>	109
Animalia	607	<i>Acida</i>	5
Fossilia	600	<i>Acidulæ</i>	184
<i>Abstergentia</i>	530	Alcali fossili scaten-	
<i>Abfynthium</i>	195	tes	185
<i>Acacia</i>	413	Martiales	ibid. & 446
<i>Acanthe</i>	450	<i>Acini uvacei</i>	97
<i>Acanthus</i>	ibid.	<i>Acipenser</i>	164 & 472
<i>Acenteta</i>	367	Huso	ibid.
<i>Acer</i>	574	Ruthenus	ibid.
Saccharinus	ibid.	Sturio	ibid.
Ruber	ibid.	<i>Aconitum</i>	503
Platonoides	ibid.	<i>Acorus L.</i>	243
<i>Acerba</i>	5	veri Radices	ibid.
<i>Acetaria</i>	36	<i>Acria</i>	5 & 475
<i>Acetosa</i>	ib.	<i>Ἀδιδάντων</i>	371
<i>Acetofella</i>	531	<i>Adiantum</i>	ibid. sq.
<i>Acetum</i>	203	Album	371
Destillatum	103	Americanum	372
Dracunculi	55	Aureum	ibid.
Lavendulæ	275	Canadense	ibid.
Lithargyrii	441	Capillus Veneris	373
Papav. Rhoead.	523	Nigrum	372
Ror. marini	290	Pedatum	ibid.
Rosar.	429	Rubrum	ibid.
Rutæ	292	Verum	373
Salviæ	194	<i>Adstringentia</i>	104, 194 & 370
Sambuci	577	<i>Adurentia</i>	475
Saturni	441	<i>Ægagropylæ</i>	357
Scilliticum	229	<i>Ærugo</i>	500 & 501
Simplex	103	Nativa	500

SYLLABUS RERUM.

Ἡρύγγιον	559	Ἀκορος	242
Æs	499	Ἀκτι	576
viride crystallifatum	502	Alabaster	603
ustum	499 & 501	Alabastrites	ibid.
Æthiops Antimonialis	589. 593	Ἀλαβαστρίτης	ibid.
Martialis	405	Alabastrum	ibid.
Mineralis	593	Alant	534
Ἀγάλλοχον	306	Alauda	148
Agallochum	ibid	Alaun	433
Agaricus	640	Album Græcum	136
Campestris	55	Albumen Ovorum	152
Mineralis	600	Alburnum	423
Quercus	415	Alce	525
Ἀγαρικὸν	640	Ἀλκη	ibid.
Agates Chelidonium Mine-		Alcea	419
ralis WALLER	157	Alchemilla	374
Ἀγχισσα	375	Alchymilla	ibid.
Agley	452	Alcyonium Lyncurium	599
Ἀγλιθες	38	Ἀλεκτορίς	151
Agneau	137	Ἀλέκτορ	ibid.
Ἀγνος	373	Aleluja	531
Agnos	ibid.	Alexipharmaca	605 & 235
Agnus	137	Alica	27 & 419
castus	373	Ἀλικάκιστον	650
Agresta	98	Alimenta	2. 10 & 12
Agrimonia	374	Alkanna	375
Agripecaume	203	Alkekengi	650
Ἀγρωσις	561	Allermanns-Harnisch	582
Agtstein	338	Allium	38
Ἀιγείρε κόκκοι	324	Cepa	49
Αἰγίθαλος	158	Fistulosum	ib.
Aigremoine	374	Victorialis	582
Ail	38	Porrum	64
Αἶλερος	141	Schœnoprasum	ib.
Airelles	106	Allraun	513
Αἰθιοπικόν	236	Ἀλόη	625
Ajuga	202	Aloë	ibid.
Αἶζ	136 & 160	Caballina	626
Αἶζων	580	Hepatica	ibid.
Ἀκακία	413	Insuccata	627
Ἀκανθίς	149	Lota	ibid.
Ἀκανθος	450	Perfoliata Vera	626
Ἀκκισήσιον	164	Rofata	627
Ἀκόνιτον	503	Succotrina	625

SYLLABUS RERUM.

<i>Aloë Violata</i>	627	<i>Ἀλωμον</i>	237
<i>Ἀλώπηξ</i>	147	<i>Amomum</i>	ibid.
<i>Alofa</i>	164	<i>Cardamomum</i>	245
<i>Alouette</i>	148	<i>Grana Paradisi</i>	269
<i>Ἀλφίτον</i>	19	<i>Zinziber</i>	304
<i>Alpschoz</i>	499	<i>Ampetitis</i>	337
<i>Ἀλσίνη</i>	450	<i>Amphibia</i>	174
<i>Alfine</i>	ibid.	<i>Amfel</i>	156
<i>Althæa Officin.</i>	451	<i>Ἀμύγδαλα</i>	111
<i>Ἀλθαία</i>	ibid.	<i>Amygdalæ</i>	111 & 308
<i>Ἀλθέα</i>	ibid.	<i>Amaræ</i>	112
<i>Alterantia</i>	529	<i>Barbaricæ</i>	111
<i>Alumen</i>	433	<i>Dulces</i>	ibid.
<i>Catinum</i>	434 & 552	<i>Hispanicæ</i>	ibid.
<i>Fissile</i>	434	<i>Jordanicæ</i>	ibid.
<i>Gemma pretiosa cæ-</i>		<i>Amygdalus communis</i>	112
<i>ruleum L.</i>	369	<i>Perlica</i>	94
<i>Liquidum</i>	434	<i>Ἀμυλον</i>	28
<i>Nativum</i>	433	<i>Amyris Elemifera</i>	314
<i>Petrosum</i>	439	<i>Opobalsamum</i>	319
<i>Plumosum</i>	ibid.	<i>Anagallis</i>	148
<i>Romanum</i>	434	<i>Ἀναλέπτικα</i>	346
<i>Rotundum</i>	ibid.	<i>Martial.</i>	406
<i>Saccharinum</i>	435	<i>Ananas</i>	78
<i>Tinctum</i>	436	<i>Ἀναπίνοντα</i>	596
<i>Ustum</i>	ibid.	<i>Anas</i>	161
<i>Alun</i>	433	<i>Anchois</i>	173
<i>Amandes</i>	111	<i>Anchusa Officinal.</i>	356
<i>Amaræ</i>	5 & 195	<i>Tinctoria</i>	375
<i>Ἀμάρακον</i>	277	<i>Ancken</i>	133
<i>Amaranthus viridis</i>	453	<i>Anckentröster</i>	132
<i>Ambra</i>	334	<i>Ancoline</i>	452
<i>Ambrosiaca</i>	335	<i>Andorn</i>	219
<i>Ambubeja</i>	51	<i>Andouilleres</i>	141 & 143
<i>Ameise</i>	492	<i>Ἀνδράχνη</i>	65
<i>Amentacea</i>	7	<i>Ἀνδράφαξις</i>	44
<i>Amidon</i>	28	<i>Andropogon</i>	299
<i>Ἀμμι</i>	236	<i>Anemone</i>	381
<i>Ammi</i>	ibid.	<i>Anet</i>	238
<i>Creticum</i>	237	<i>Ἀνήθον</i>	ibid.
<i>Ammlung</i>	28	<i>Anethum</i>	ibid.
<i>Ammoniacum Gummi</i>	197	<i>Fœniculum</i>	267
<i>Ammodytes</i>	495	<i>Graveolens</i>	238
<i>Amomo Cardamomum</i>	245	<i>Angelica</i>	531

SYLLABUS RERUM.

Angelica Archangelica	532	Apophlegmatizantia	606
Anguilla	169	Apricosen	79
Anguille	ibid.	Ἀψιδίων	195
Anguriæ	82	Apyrenæ	97
Anima Rhabbarbari	639	Aqua	180
Animelles	137	Aluminis	436
Aniimum	308	Aquæ amaræ	184. 186. 187
Anis	239	Aquisgranenses	187
Ἀνιστον	ibid.	Badenses	ibid.
Anisum	ibid.	Benedicta	602
Anis de la Chine	240	RULAND.	589
Anisum stellatum	ibid.	Bourbonnensis	187
Ἀνώδυνον	449 & 503	Cæmentatoriæ	446. 500
Ἀνώνισ	566	Calcis vivæ	602
Anser	148	Carolinenses	188
Ferus	149	Castonacenses	ibid.
Anthelmintica	195	Aqua destillata	193
Ἀνθεμίσ	207	Abſynthii	196
Anthemis Cotula	ibid.	Acaciæ	415
Pyrethrum	485	Acetosiæ	38
Ἀνθος	290	Acori	243
Antihæcticum Poterii	589	Alkekengi	650
Antimoine	587	Aloës ligni	307
Antimonium	ibid.	Anagallidis	199
Diaphoret.	589	Angelicæ	532
Antirrhinum Linaria	460	Anisi	239
Antiseptica	305	Apii	42
Antispasmodica	449 & 503	Arctii	555
Ἀντισπασμικὰ	476	Armoraciæ	43
Antophylli	248	Artemisiæ	242
Aper	140	Aurant.	110
Aperientia	530 & 449	Bardanæ	555
Apfel	76	Beccabungæ	ibid.
Aphrodisiaca	194. 648	Bellidis	377
Aphronitrum	544	Bergamotte	76
Ἀπικα	108	Betonicæ	378
Apiacon	46	Borraginis	355
Apialtrum	279	Buglossæ	356
Apis	584	Bugulæ	203
Apium	40	Calendulæ	ibid.
Graveolens	41	Caponum	153
Petrofelinum	63	Card. Bened.	205
Apocyna	6	Mariæ	556
Ἀποφλεγµατισμός	606	Cari	247
		Aqua Carminativa	

SYLLABUS RERUM.

Aqua dest. Carminativa	208	Aqua dest. Hirundinum cum	
spirit.	208	& sine Castoreo	157
Caryophyllor.	249	Hysopi	269
Cascarillæ	250	Hysterica	520
Centaur. min.	206	Ireos	271
Cerafor. nigr.	82	Juglandum	121
e corde Cervi	144	Juniperi baccar.	273
C. C. citrata	ibid.	Lactis alexiteria	132
e typhis Cervi	ibid.	Seri	ibid.
Chærophylli	50	Lactuæ	57
Chamæmeli	208	Lavendulæ	274
Chamomillæ	ibid.	Lauri	276
Cheiri	557	Lentisci summit.	317
Chelidonii	558	Lepidii	58
Cephalica	291	Levistici	536
Cichorii	52	Ligustri	383
Cinamom.	257	Lilior.	460
Citri corticum	76	convall.	277
Citrullorum	83	Magnanimittatis	493
Cochleariæ	533	Majoranæ	278
Cochlearum	180	Marrubii	220
Consolid. regal.	211	Mastichina	318
Convallar.	466	Matricariæ	220
Convallium Lilior.	277	Mei	537
Cordialis	257	Meliloti	279
Coriandri	260	Melissæ	279
Cornorum	104	Mellis	585
Cucumer	84	odorata reg.	ibid.
Cumini	263	Melonum	93
Cyani	212	Menthæ	281
Cyperii	652	Millefolii	385
Endiviæ	55	Myrrhæ	222
Euphrasiæ	214	Myrti	284
Fabarum Fl.	30	Naphæ	81
Fœniculi	267	Nasturtii	61
Fragariæ	90	Nymphææ	462
Fragorum	ibid.	Oxal.	531
Fumariæ	216	Pæoniæ	515
Galegæ	379	Panis	15
Graminis	561	Papav. Rhœad.	523
Hederæ terrestr.	381	Parietariæ	567
Helenii	535	Persicariæ	540
Hepaticæ nobilis	382	Persicorum Fl.	95
Herniariæ	564	Petroselini	63

SYLLABUS RERUM.

Aqua dest. Plantaginis	389	Aqua Ferina	188
Portulacæ	65	Fluviatilis	182
Prunellæ	390	Fontana	181
Pulegii	289	Fortis	57
Querci fol.	423	Fundi	185
Ranar. Sperm.	175	Generalis	520. 627
Raphani	67	Grandinis	183
Reginæ Hungar.	291	Gryfea	593
Rhodii ligni		Hysterica	520
Roris marini	290	Lacuum	182
Rosarum	426	Marina	184. 188
Rubi Idæi	96	Martialis	186
Sabinæ	293	Mastichina	317
Salviæ	294	Melissæ compos.	279
Sambuci	577	cum vino	ibid.
Saniculæ	392	Antihysteric.	ibid.
Santali citrini	393	Mercurialis	594
Sassafras	295	ad usus ex-	
Scabiosæ	395	ternos	593
Scordii	226	Mineralis	181 & 184
Scorzoneræ	69	Niderbronnensis	188
Serpilli	298	Nivalis	183
Sigilli Salomæ	466	Ophthalmica	627
Solani	524	Sapphi-	
Symphyti	467	rina	502 & 603
Tanaceti	231	Palustris	182
Theriacalis Bezo-		Petrina	186
ardica	522	Phagedænica	593
Composita	522	Piperina	188
Simplex	ibid.	Plumbaria	187
Trifolii	232	Pluvialis	182
Tunicæ	349	Putealis	181
Tussilaginis	468	Pyrmontana	186
Valerianæ	301	Rabelliana	448
Verbenæ	232	Regis	547
Veronicæ	395	Rippelsaviensis	186
Violarum	350	Roris	183
WINTERANI		Salinæ	187
cort.	303	Schwalbacensis	ibid.
Zedoariæ	304	Sedlicensis	187
Aqua Anhaltina	331	Selterana	ibid.
Balsamica	ibid.	Spadana	ibid.
Cæmentatoria	500	Stagnans	182
Dulcis	181	Styptica	448

SYLLABUS RERUM.

Aqua Sulzbacensis	187	Aristolochia cretica	201
Sulphurea	186	fabacea	ibid.
Tophacea	184	longa	199
Vegeto-mineral.	442	mas	ibid.
viva	181	pistoloch.	ibid.
Wadwilensis	187	rotunda	ibid.
Wisbadensis	188	serpentaria	297
Aquilæ Lignum	307	Ἀριστολόχια κληματίτις	201
Aquilegia	452	μακρά	200
Aquilina	379	εξογγύλη	ibid.
Arack	24	Aristolochica	656
Ἀραιωτικά	529	Ἀρκεῖον	554
Aranza de Sina	80	Ἀρκευθός	271
Arbutus Uva ursi	433	Ἀρκτηιον	554
Arcana	8	Armeniaca Mala	79
Arcan. Corallin.	594	Armoise	241
duplic.	448	Armoracia	42
Archiocco	52	Arnica	27. 553
Arctium Lappa	555	Ἀρνες	137
Ardea	161	Ἀρνόγλωσσον	388
Arecca Catechu	217	Aromata	194. 235
Arena ferrea	403	Aromatica	5
Argent	363	Ἄρον	477
Argentum	363	Ἀρσενικόν	497
Album	364	Arrêt de Bœuf	566
Cinereum	ibid.	Ἀρρή	199
Corneum	ibid.	Arroche	44
Nigrum	ibid.	Arsenicum	497
Rubrum	ibid.	Album	403
vitreum	ibid.	Citrinum	499
vivum	590	Nativum	497
Zincosum	364	Nigrum	ibid.
Argenti mineræ	590	Nudum	ibid.
Argilla	436. 437	Rubrum	499
Rubrica	403	Testaceum	ibid.
Ἀργυρον	363	Ἀρσενικόν	ibid.
Aries	137	Artemisia	54. 195. 200. 236.
Aristolochie longue	200		& 241
menue	201	Arteriaca Becchica	450
petite	ibid.	Artichaut	52
ronde	200	Artififen	70
de vigne	201	Artischock	52
Aristolochia	199 sq.	Ἄστρος	14. 146
clematidis	201	Arum	477

SYLLABUS RERUM.

Arundo	574	Avena nuda	ibid.
arbor	ibid.	fativa	ibid.
Afa foetida	505	Auerhahn	156
"Ασχορον	609	Aves	147
Asarum	ibid.	baccis aut granis cerea-	
"Ασβέρος	600	libus vescentes	148
Asche	168	Ichthiophagi	161
Aschenrælein	109	Infectis viventes	156
Asclepias arvensis	570	Augentrost	213
nivea	574	Aunée	534
vincetoxicum	583	Avoine	15
Asellus	172	Aurantia Amara	80. 109.
Aspalathi lignum	307	Auricula Judæ	376
Asparagus	43	Muris	376
Asperge	ibid.	Auripigmentum	497
Asperifolia	6	Aurone	235
Asperula odorata	382	Aurum	365 sq.
Cynanchica L.	570	mineralisatum	366
Asphaltum	336	Fulminans	ibid.
"Ασφαλτος	ibid.	Auster	180
Aspic	274	Austera	5
Asplenium	371	"Αυτόπυρος	14
Trichomanes	373	Axungia Anatis	161
Adiantum nigrum		Anguillæ	169
L.	372	Anserina	149
Ceterach	378	Canis	136
Scolopendrium	384	Castorei	526
"Ασπιδας	162	Cati	142
Astragalus Tragacantha	467	Coturnicis	150
Athamanta Cretensis	54	Cuniculi	145
Meum	537	Gallinæ	153
Atlas-Erzt	500	Leporina	146
Atramentum futorium	445	Lunæ	437
Atriplex	44	Porci	139
Atropa Belladonna	507	Taxi	146
Mandragora	513	Thymalli	168
"Ατλαγας	150	Viperæ	496
Attagen	ibid.	Uræ	146
Attenuantia	529	Azur.	367
Attich	576	B.	
Attrahentia	476	Babeurre	134
Avellanæ	113	Baccæ	71
Avena	15	Juniperi	272
fatua	16	Bachbungen	555

SYLLABUS RERUM.

<i>Bach-Münze</i>	280	Balf. Peruvian. Siccus	321
<i>Bachstelze</i>	157	Rutæ	292
<i>Bachwasser</i>	182	Saturni	442
Bacilli de Liquiritia	457	Sulphuris anifat. 240.	344
Badiani Rusforum	241	Amygdalatum	344
<i>Badschwämme</i>	585	Viride Metenf.	502
Βηχικά	449	Vulnerarium 331.315.	406
Βήχιον	468	Barbe	165
Bar	146	Barbeau	ibid.
Barlappe	384	Barbo	ibid.
Barbele	165	Bardana	554
Barenklau	453	Barg	138
Barthel	454	Baroques	362
Barwurzcl	536	Bartavelle	154
Βάκανον	67	Basilic	285
Βαλάνεα ξηρά	190	Basilicum	ibid.
Βάλανοι	118. 421	Βασιλικόν	ibid.
Βάλανοι μυρεψικοί	463	Βάτινα	96
Βαλαύστια	90	Βάτραχος	174
Balaustia	ibid.	Baurach	542
Baldrian	301	Βδέλλιον	202
Balenæ	473	Bdellium	ibid.
Ballerus	165	Beaume d'aiguilles	405
Balnea	189	Beccabunga	555
Laconica	190	Beccafine	159
Sicca	ibid.	Βεχικά	607
Sudatoria	ibid.	Bedeguar	425
Balf. Arcæi	314	Bedezahar	358
Canada	330	Beifus	241
Chalybeatum	405	Beinbruch	604
Cinamomi	258	Belemnites	599
de Copaiba	312	Bélier	137
Commendatoris de		Belladonna	507
PERNE	627	Belle Dame	44
Fioraventi	ibid.	Bellis	377
Hypnoticum	520	Benedicta	619
Hystericum	ibid.	Benedictenwurzcl	247
Lavendulæ	275	Benoite	ibid.
Magicum Pforzh.	383	Benzoës	308
Majoranæ	278	Berberis	72
de Mecca	319	Berca	453
Nucis moschatæ	283	Bergamotte	75
Odontalgicum	520	Bergkork	365
Peruvian.	321	Bergkummel	298
		Y y 3	

SYLLABUS RERUM.

<i>Bergmünze</i>	242	Bitumen	7 & 336
<i>Bernstein</i>	338	Bitumen Judaicum	337
<i>Berfing</i>	167	Suillum	ibid.
<i>Bertram</i>	485	Βλῆχων	289
<i>Berus</i>	494	Βλῆχρον	378
<i>Beta</i>	44	Blaireau	145
<i>Betoin</i>	377	Blattel. Erz	365. 403
<i>des Montagnes</i>	553	Blaukohl	46
<i>Betonica</i>	377	Blanchette	57
<i>Betonien</i>	ibid.	Blanc de Baleine	473
<i>Βετονική</i>	ibid.	d'Espagne	408
<i>Betula</i>	574	de Plomb	441
<i>Beurre</i>	132	Blé	12
<i>fondu</i>	133	ergoté	26
<i>Bezaar</i>	358	d'espagne	21
<i>Bezarahat</i>	76. 358	noir	17
<i>Bezoardicus Lapis</i>	ibid.	de Turquie	24
<i>Bezoardica Medic.</i>	605	Bleiche Rosen	424
<i>Bezoardicum Martiale</i>	406	Blende	411
<i>Joviale</i>	410	Blête	453
<i>Minerale</i>	589	Bletzer	126
<i>Bezoar Caman.</i>	358	Bley	439
<i>de Goa</i>	360	Bley-Schweif	ibid.
<i>Bezoar Occident.</i>	358	Weis	440
<i>Orient.</i>	ibid.	Bliecken	165
<i>Βήχιον</i>	468	Βλίτον	453
<i>Bibergeil</i>	525	Blitum	ibid.
<i>Biberklee</i>	231	Bluct	212
<i>Biche</i>	142	Blutstein	403
<i>Bienenharz</i>	333	Βόν	125
<i>Bieren</i>	108	Bock	136
<i>Bigarottes</i>	81	Boekshorn	456
<i>Bilsam</i>	512	Bæuf	125
<i>Bimsenstein</i>	409	Bohrerz	403
<i>Binetsch</i>	69	Bohnen	31
<i>Bingelkraut</i>	565	Kraut	295
<i>Birckhahn</i>	156	Bois Couleuvre	210
<i>Birnen</i>	108	de Garou	483
<i>Bisam</i>	352	Gentil	ibid.
<i>Biscuit</i>	14	des Roses	347
<i>Bismuthum</i>	408	Bolchen	172
<i>Bistorta</i>	416	Boletus	415 & 641
<i>Bitterwasser</i>	184	Cervinus	416

SYLLABUS RERUM.

<i>Boll</i>	27	<i>Brassica Napus</i>	66
<i>Βώλος</i>	436	<i>Oleracea</i>	45
<i>Bolus</i>	ibid.	<i>Rapa</i>	65
<i>alba</i>	436 & 437	<i>Braunwurz</i>	579
<i>armena</i>	436	<i>Brebis</i>	137
<i>flava</i>	ibid.	<i>Breitwegerich</i>	389
<i>rubra</i>	436	<i>Brême</i>	165
<i>Bonette</i>	390	<i>Bresen</i>	ibid.
<i>Bonne Dame</i>	44	<i>Brocard vieux</i>	141
<i>Bonus HENRICUS</i>	453	<i>Broccoli</i>	46
<i>Βόραξ</i>	542	<i>Brochet</i>	166
<i>Borax</i>	ibid.	<i>Brocheton</i>	ibid.
<i>gemma viridis L.</i>	369	<i>Brod.</i>	14
<i>granatus</i>	368	<i>Brombeeren</i>	96
<i>Bordelure</i>	165	<i>Bromelia</i>	78
<i>Boretzsch</i>	354	<i>Brofame</i>	14
<i>Borrago</i>	ibid.	<i>Βρώμος</i>	15
<i>Bos</i>	125	<i>Βρώτον</i>	ibid.
<i>Botaurus Stellaris</i>	162	<i>Broye</i>	454
<i>Bouc</i>	136	<i>Bruchkraut</i>	563
<i>Bouillon blanc</i>	468	<i>Brücke</i>	171
<i>Bouquetine</i>	568	<i>Brugnon</i>	94
<i>Bourage</i>	354. 568	<i>Brunnkressen</i>	60
<i>Bourgene</i>	613	<i>wasser</i>	181
<i>Bourgeons de Peuplier.</i>	314	<i>Bruscus</i>	571
<i>Boufferole</i>	433	<i>Brustbeeren</i>	91
<i>Bovist</i>	417	<i>Leim</i>	458
<i>Bovista</i>	ibid.	<i>Brutorum Indicia</i>	4
<i>Boyerbrod</i>	572	<i>Βρύοι</i>	386
<i>Brachvogel</i>	158	<i>Βρυώνια</i>	611
<i>Βράδυς</i>	292	<i>Bryonia</i>	ibid.
<i>Brama</i>	165	<i>Bubenvist</i>	417
<i>Branca Ursina</i>	453	<i>Bubon Macedon.</i>	63
<i>Italic.</i>	450	<i>Buchweizen</i>	17
<i>Branche Ursine</i>	ibid.	<i>Bufo</i>	175
<i>Brandmeise</i>	158	<i>Bufones exsic.</i>	176
<i>Brandvogel</i>	162	<i>Bugle</i>	202
<i>Brassica</i>	45	<i>Buglosse</i>	355
<i>Arcinia</i>	46	<i>Βέγλοσσον</i>	ibid.
<i>Botrytis</i>	ibid.	<i>Buglossum</i>	ibid.
<i>Capitata</i>	ibid.	<i>Bugula</i>	202
<i>Cumana</i>	ibid.	<i>Büking</i>	173
<i>Eruca</i>	533. 482	<i>Βένερας</i>	455
<i>Gongylod.</i>	46	<i>Bupleurum rotundi-folium</i>	388

SYLLABUS RERUM.

Bursera	227	Calx gur	600
Burzel	65	viva	ibid.
Bess	125	Cambogia	614
Butor	162	Cameel-Heu	296
Butten	425	Camellus	214
Butter	132	Camillen	207
Milch	134	Camomille	ibid.
Berugov	132	Camphora	309
Butyrum	127. 132	Camphorabaros	309
Antimonii	589	Canard	161
Cacao	115	Cancer	177
Coctum	133	Pagur.	179
Saturni	442	Canella alba	303
C.		Canelle gerofflee	250
Cabaret	609	Cane	161
Cabliau	172	Canis	135
Cacao nucs	114	vulpes	147
Cachalot.	473	Cannabis	454
Cachou	217	Cantharides	489
Cadmia	411	Capaun	151
Ceruleus	367	Capillaire	371
Ceruleum montan.	500	Capillus Veneris	ibid.
Cassea	115	Veneris Canadensis	372
Caille	150	Capito	166
Calabasse	84	Capo	151
Calambuc Lign.	307	Capparis	47
Calament	242	Cappus	46
Calamintha	ibid.	Capra	136
Calamita	326	Capra Bezoardica	359
Calamus Aromat.	ibid.	Rupicapra	357
Calatrippa	211	Capreolus	140
Calcæorum qualitates	7	Capres	47
Calcæreus	600	Capri	136
Calcitrappa	651	Caprificatio quid?	87
Caldaunen	126	Capfic. annuum	288
Calecutischer Hahn	151	Capucine	61
Calefacientia	235	Capucinerlein	ibid.
Calendula	203	Caput Mortuum Vitriol.	448
Callarias	172	Carabe	338
Callaris	ibid.	Carannæ Gummi	312
Calmus	242	Cardamomum	243 fq.
Calva	113	Cardenbenedicten	204
Calx	600	Cardiaca	194 & 203
Arfenici viva	497	Cardon	52
extincta	601		

SYLLABUS RERUM.

Cardopatium	205	Caulis	45
Carduelis	149	Cauteria Actualia	476
Carduus Benedictus	204	Cedrinum	322
Mariæ	556	<i>Celeri</i>	40
Carenum	99	Cellepora	586
Caricæ	87	Centaurea Benedicta	204
Carlina	205	Calcitrappa	651
Carminativa	194	Cyanus	212
Carneolus	369	Rhapont.	638
Caro	123	<i>petite Centaurée</i>	205
<i>Carobes</i>	465	Centaureum minus	ibid.
Carotta	53	Lepton	ibid.
<i>Carottes</i>	ibid.	Centrifcus	169
<i>Carouges</i>	465	Centumnodia	390
<i>Carpe</i>	170	Cepæ	48
<i>Carpfe</i>	ibid.	Cephalica	194
Carthamus	631	Cera	332
Carum	246	arborea	334
Carvi	ibid.	alba	ibid.
Caryocostinum BAYRI	212	figillaris	ibid.
Caryophyllata	247	viridis	ibid.
Caryophylli	ibid.	Cerasa Actiana	81
Cascarilla	249	dulcia	ibid.
Cafeus	127 & 134	Duracina	ibid.
<i>Cassepierre</i>	566	Cerasi	73
Cassia Caryophyllata	250	Cerat. amygdal.	113
Cocta	622	Ceratonia	465
Fistula	620	Ceratum de Ammon.	198
Lignea	251	Cerberus triceps	646
Senna	647	Cerealia grana	16
<i>Cassonade</i>	572	Cerevisia	20
Castanea	118	<i>Cerf de dix cors</i>	ibid.
<i>Castanie</i>	ibid.	<i>Cerf</i>	142
Castor Fiber	526	<i>Cerfeuil</i>	49
Castoreum	525	<i>Cerises</i>	73
Casuta	633	<i>Cerneaux</i>	120
<i>Catagamber</i>	218	Cerussa	438 & 440
Cataputiæ Semen	479	Nativa	439
Cataria	252	Cerva	142
Cathartica	619	Cervus	ibid.
Mitia	ibid.	Capreolus	140
fortiora	ibid.	Alces	525
Catus	141	<i>Ceterach</i>	378
<i>Caviat</i>	164	Cetus	473

SYLLABUS RERUM.

Chærophylum	49	Χελόνη	176
Χαλαστικά	449	Chemiæ usus in Mat. Med.	1
Chalcites	446	Chemicæ analysis usus in de-	
Χάλκανθον	445	terminandis viribus Med.	4
Χαλκός	499	Chêne	421
κεκαυμένος	501	Chenopod. bonus Henr.	453
Chalottes	38	Chermes	350
Chalybs	402	Cherm. mineralis	589
Sulphure præparatus	406	Chervi	69
Chamædris	206	Chevalier rouge	160
Chamæmel.	207	Cheveau	136
Chamæpitys	209	Chevre	ibid.
Χαμαιάκη	576	Chevrette	141
Χαμαιδάφη	396	Chevreuil	140
Χαμαίδρις	206	Chicon	57
Χαμαίδρις	ibid.	Chicorée	51
Χαμαίμηλον	207	blanche	55
Χαμαιπίτις	209	Chien	135
Chamaras	226	Chiendent	561
Χαμιλέων	205	Chinæ Cortex	252
Χαμελαία	483	Radix	558
Chamomilla	207	Χήν	148
Champignon	55	Χῖνον	316
Chanvre	454	Chocolata	115
Chapon	151	Chocolat de santé	ibid.
Charadrius Pluvialis	158	Χοῖνος ἄνθος	296
Charbonniere	ibid.	Χοῖρος	138
Chardon benit	204	ἄγριος	140
Marie	556	Χόνδρον	27
Roland	559	Choux	45
Chardonneret	149	Choux fleurs	46
Χαρουβά	465	Choux de Milan	46
Chassis	78	Choux raves	ibid.
Chat	141	Χρυσός	365
Chataigne	118	Chryfocolla	500
d'eau	122	Vet.	543
Chausse trappe	650	Χρυσομίτης	149
Chaux	600	Chrysofplenium	565
Cheiranthus	556	Χύλισμα γλυκυρρίζης	457
Cheiri	ibid.	Χύλος τῆς ὑποκίςυδος	419
Chelidoine	557	Ciboule	64
Χελιδών	157	Cicatrifiantia	413
Χελιδόνιον	558	Cicera	28
Chelidonium	157 & 557	Cichorium	51

SYLLABUS RERUM.

Cichorium Endivia	55	Cochon de Lait	138
Cico	90	Coffea	115 & 116
Cicuta	508	Coing	104
Cidre	77	Colchicum	481
Ciguë	508	Illyric.	635
Cinnabaris	590. 593	Colcothar	448
Antim.	589. & 594	Colle de Poiffon	472
factitia	ibid.	Collyr. album	444
Cinæ semen	509	detergens	448
Cinamomum	256	exsicc.	603
Cinara	52	roborans	627
Cinchona Officin.	252	Colocynthis	631
Cineres bufon.	176	Colophonia	331
Cioutat	97	Colophonien-Erz	365
Cire	332	Colfat	66
Cissampelos pareira	223	Coluber	494
Cistus Cretica	315	Colubrin. Lign.	210
Citreum Malum	74	Columba	149
Citron	ibid.	Colymbus	162
Citronade	76	Commisbrod	14
Citrulli	82	Composito flore instruct. vires	6
Citrus Aurantium	80	Concha	597
Citrus Medica	74	Citrata	698
Civette	353	Concombre	83
Cloporte	540	Condensantia	412
Cloux de Geroffles	247	Condit. Acori	243
Clupea	173	Aurant.	110
Alofa	165	Berberid.	73
Encrasiolus	173	Caryophyll.	249
Clyff. Antim.	589	Ceraforum	74
Cnicus	631	Rad. Cich.	52
Coagulantia	412. 596	Cortic. citri	76
Cobaltum testaceum	497	Cydon.	105
Cobitis	170	Eryng.	560
Cochlea	179	Helenii	535
Cocci	350	Jugland.	121
Coccionella	398	Ribesf.	78
Coccos nuces	119	Rub. Id.	96
Cocculi	480	Satyr.	465
Cochenille	398	Scorzon.	69
Cochlearia	532	Zinzib.	305
Armoracia	42	Conf. Anisi	240
Coronopus	61	Cinam. Regia	257
Cochon	138	Coriandri	260

SYLLABUS RERUM.

Conf. Cubeb.	262	Conserva Rosar. pallid.	428
Fœnic.	268	rubr. solida	ibid.
de Hyacintho	370	Vitriol.	ibid.
Rebeche	458	Salviæ	294
Sem. Cinæ	210	Satyr.	465
Sinapeos	488	Scabios.	395
Conium Maculatum	508	Tussilag.	468
Conserva Absynth.	196	Veronic.	395
Acetosæ	38	Violar.	350
Acetosellæ	531	Tunicæ	349
Angelicæ	532	Consolidantia	306
Apii	42	Consolida Major	466
Fl. aurant.	81	Media	202
Bellid.	377	Minor.	390
Beton.	378	Regalis	211
Borrag.	355	Sarracenic.	396
Bugloss.	356	Contrajerva	258
Calendulæ	203	Convallaria Majalis	276
Cent. min.	206	Polygon.	466
Cheiri	557	Convolvulus Mechoac.	644
Fl. Cich.	52	Scammon.	645
ex Pulpa citri	76	Turpeth.	648
Cochlear.	533	Copaifera	ibid.
Convall.	277	Copal Gummi	313
Cynarrhodon.	429	Coq	351
Eryng.	560	Coq de Bruyere	156
Euphras.	214	à queue four-	
Fumar.	216	chue	156
Genistæ	652	Coq d'Inde	151
Hed. terrestr.	381	Coquelicot	515
Helenii	535	Coquerets	650
Lavend.	275	Coquille	597
Malvæ	275 & 462	Corallen	598
Meliss.	280	Corallia	360
Menthæ	281	alba	ibid.
Millepedum	541	rubra	ibid.
Nasturt.	60	Corallina	ibid.
Nymph.	462	Coralline	ibid.
Oxal.	531	Cordia Myxa	465
Pæon.	515	Coriander	259
Papav.	520	Coriandre	ibid.
Ped. cati	377	Coriandrum	ibid.
Fl. persic.	95	Corinthen	97
Ror. Mar.	290	Cornaline	369

SYLLABUS RERUM.

<i>Cornel</i>	104	<i>Crocus Veneris</i>	501
<i>Cornes</i>	104 &	<i>Croton Benzoë</i>	308
<i>Corni</i>	104	<i>Cascarilla</i>	249
<i>Cornichons</i>	84	<i>Lacciferum</i>	400
<i>Cornouilles</i>	104	<i>Tigilium</i>	489
<i>Cornu cervi auratum</i>	144	<i>Crues</i>	143
<i>philos. præp.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Croute</i>	14
<i>ustum</i>	<i>ibid.</i>	<i>Crusta</i>	<i>ibid.</i>
<i>Cornus Mas</i>	104	<i>CrySTALLUS</i>	366
<i>Coronariæ</i>	362	<i>Acenteta</i>	367
<i>Corpus pro balsamo</i>	283	<i>Lunæ</i>	365
<i>Corruda</i>	43	<i>Mediolan.</i>	367
<i>Cortex Peruvianus</i>	252	<i>Mineral.</i>	547
<i>Corylus Avellana</i>	113	<i>Montan.</i>	367
<i>Costus</i>	24 &	<i>Præpar.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Cotignac</i>	105	<i>Cubebæ</i>	261
<i>Cotonea</i>	104	<i>Cucumer</i>	83
<i>Coturnix</i>	150	<i>Cucumis</i>	<i>ibid.</i>
<i>Chou-brun</i>	46	<i>Colocynthis</i>	632
<i>Couleuvrée</i>	611	<i>Melo</i>	92
<i>Courbaril arbor</i>	308	<i>Cucurbita</i>	84
<i>Courge</i>	84	<i>Citrullus</i>	82
<i>Craie</i>	600	<i>Melopepo</i>	85
<i>Crapaud</i>	175	<i>Pepo</i>	<i>ibid.</i>
<i>Crassifolia</i>	7	<i>Plebeja</i>	<i>ibid.</i>
<i>Crax</i>	159	<i>Cucurbitacea</i>	7
<i>Crecca</i>	161	<i>Cuiffot</i>	141
<i>Crème</i>	127	<i>Cuivre</i>	499
<i>d'orge</i>	19	<i>Cul blanc</i>	160
<i>Cremor Hordei</i>	<i>ibid.</i>	<i>Culilawan. cort.</i>	262
<i>Lactis</i>	127	<i>Culiola</i>	120
<i>Tartari</i>	103	<i>Cumana Brass.</i>	46
<i>Crepitus Lupi</i>	41	<i>Cumin</i>	262
<i>Cresson d'Eau</i>	60	<i>Cuminum</i>	<i>ibid.</i>
<i>de Roche</i>	565	<i>Cuniculus</i>	144
<i>Sauvage</i>	61	<i>albidum</i>	500
<i>Creta</i>	600	<i>Cunila bubila</i>	285
<i>Crocoma</i>	263	<i>Cupressus</i>	417
<i>Crocus</i>	260	<i>Cuprum</i>	499
<i>Æris</i>	502	<i>Armenum</i>	368
<i>Martis</i>	406	<i>Cæmentatorium</i>	500
<i>Metallor.</i>	589	<i>Cinereum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Sativ. Offic.</i>	260	<i>fulvum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Solis</i>	366	<i>Lazulus</i>	367

SYLLABUS RERUM.

Cuprum nativum	500	Daguet	142
Nickleum	497	Δαμάλας	125
Nicolai	ibid.	Δασύπας	144
purpureum	500	Daphne Mezereum	483
rubrum	ibid.	Daphnoides Vet.	ibid.
vitratum	ibid.	Δάφνη	175
Curassavica	109	Dattes	85
Curcuma	263	Dattlen	ibid.
Cuscuta	633	Datura Stramon.	524
Cyanus	212	Daucus	53
Cyca	35	Δαύκος	ibid.
Cyclamen	633	Decoctum Album	144
Cydonia	104	Antiven. laxans	589
Cynara Dracunculus	52	Avenæ LOWERI	17
Scolymus	ibid.	Febrifug.	256
Cynips	422	Hordei	20
Rosæ	425	Défenses	140
Cynoglossum	455	Defensiva	455
Officinal.	ibid.	Defrutum	99
Cynorrhoda	425	Δελφίνιον	211
Cynosbatus	ibid.	Delphinium Conf.	ibid.
Cyperis Indica PLIN.	263	Staphis agria	488
Cyperus Longus	264	Dens Leonis	70
Rotundus	ibid.	Dentes Apri	140
Cyprès	417	Dents du Cheval Marin	471
Cypressen	ibid.	Derivantia	449 & 476
Cyprinus	170	Δέρμα	31
Ballerus	155	Detergentia	530
Barbus	ibid.	Detonatio	544
Brama	ibid.	Diacodium	519
Carpio	170	Diacydon.	105
Dobula	166	Aromatizat.	ibid.
Gobio	171	Jalappin.	106
Jeses	166	laxativ. pelluc.	105
Leuciscus	ibid.	simpl.	ibid.
Nafus	167	Diagryd.	645
Rutilus	165	Cydon.	ibid.
Tinca	172	Glyzirr.	ibid.
Cytinus	419	Rosat.	ibid.
D.		Sulphur.	ibid.
Dachs	146	Dianthus Caryoph.	349
Dactyli'	85	Diaphoretica	605
Dæmonum fuga	383	Διαφορητικά	605 & 529
Daguet	141	Diaphoreticum Martiale	589

SYLLABUS RERUM.

Diaphoreticum Minerale	589	Durchwachs	388
Diapnoica	605	Dyslyta Medic.	10
Diarydonium Jalappinum	643	Dyspepta alimenta	ibid.
Diafscordium	520	Dyll	238
FRACAST.	227		
Liquid.	226	E.	
Diæta Lactea	129	Eau	180
Diatrion Santalon	393	aigre	184
Dictamnus	265	amere	ibid.
albus	212	des Carmes	279
Digerentia	305 & 449	de grêle	183
Digestiva	619	de Lacs	182
Διγλαμνον	265	de Luce	341
Diluentia	529	de Marais	182
Dindon	151	de Mer	184
Dintenhölzel	383	Mere	545
Discutientia	194	de Neige	183
Distelfink	ibid.	de Pluie	182
Diuretica	648	de Puits	181
Διυρητικά	ibid.	de Rivières	182
Διυρητικά	449	de Roche	181
Δόλικοι	31	de Rosée	183
Dompte-venin	583	de Sources	181
Δορκάδια	141	Eber	138
Δορκάς	140	Ebertswurzel	205
Dornschwamm	55	Ebulus	576
Doronicum	266	Ebuli Baccæ	ibid.
Pardalianches	ibid.	Ebur	469
Dorstenia Contrajerva	258	fossile	470
Dosten	285	fine igne præpt.	ibid.
Draberen	99	ustum	ibid.
Dracæna Calamus	429	Ecarlatte des Grains	351
Draco	ibid.	Eccoprotica	619
Pterocarpus	ibid.	Ἐκκρωτικά	476
Drachenblut	ibid.	Ἐχιδνη	494
Dracunculus	54	Ἐχίνος	399
Dragun	ibid.	Ecorce de Canelle	256
Dræfel	161	Ecreviffe	177
Droffel	155	Edelkrebs	ibid.
Drosera Rotundifolia	486	Ἐσχελος	169
Δρός	421	Ehrenpreis	395
Ducia	190	Eiche	421
Dulcium Qualitates	5	Eichelhabes	16
Dünkel	27	Eicheln	421

SYLLABUS RERUM.

<i>Eidex</i>	472	<i>Elephas</i>	ibid.
<i>Einhorn</i>	528	<i>Elixir antifebr.</i>	256
<i>Eisen</i>	402	<i>Aperitiv.</i>	628
<i>Eisenhütlein</i>	503	<i>Balsam. stom. tem-</i>	
<i>Eisenkraut</i>	232	<i>perat.</i>	110
<i>Eisenmann</i>	403	<i>de GARUS</i>	627
<i>Eisenratum</i>	ibid.	<i>HELVETII</i>	628
Ἐκδόρια	475	<i>Juniper. Malvat.</i>	274
Ἐκκοπρωτικά	619	<i>SCHROED.</i>	ibid.
<i>Elæosacch. Anisi</i>	240	<i>Pector. Reg. Daniæ</i>	548
<i>Aurant.</i>	110	<i>RINGELM.</i>	549
<i>Cinam.</i>	258	<i>Polychr. Hallenf.</i>	628
<i>Citri</i>	76	<i>Propr. anis.</i>	240
<i>Fœnic.</i>	268	<i>Paracels.</i>	627
<i>Macis</i>	283	<i>c. acido</i>	ibid.
Ἐλαῖαι	107	<i>BOERH. ib.</i>	
<i>Elan</i>	525	<i>fine acido</i>	628
Ἐλαφος	142	<i>album</i>	627
<i>Elaterium</i>	212	<i>dulce</i>	628
Ἐλατήρια	612	<i>HELVETII</i>	ibid.
Ἐλατήριον	ibid.	<i>Rhabarb.</i>	628
<i>Elaterarium</i>	ibid.	<i>Vitrioli</i>	448
<i>Electricæ Concussiones</i>	476	<i>Elops</i>	164
<i>Electuarium de Acoro</i>	241	<i>Embrocatio</i>	190
<i>de Carthamo</i>	631	Ἐμβροχή	ibid.
<i>Cathol.</i>	96	<i>Emeraude</i>	369
<i>Chalybeatum</i>	406	<i>Emery</i>	403
<i>de Citro</i>	76	<i>Emetica</i>	608
<i>Diacass. c. Manna</i>	622	<i>Emmenagoga</i>	194 & 648
<i>Diaphænic.</i>	86	<i>posit.</i>	649
<i>Diaprun</i>	96	<i>Emollientia</i>	449
<i>Diasatyrii</i>	465	<i>Animalia</i>	469
<i>de Hierapicra</i>	627	<i>Vegetab.</i>	450
<i>Lauri baccarum</i>	276	<i>Emplastr. album coctum</i>	442
<i>de Manna</i>	624	<i>de Ammon.</i>	198
<i>de Ovo</i>	233	<i>Antipodagric.</i>	442
<i>de Pfyllio</i>	636	<i>ex Argenti spuma</i>	
<i>de Succo Rosar.</i>	427	<i>& Oxalæo</i>	445
<i>Tamarind.</i>	625	<i>Ceroneum</i>	442
Ἐλέβορος λευκός	614	<i>de Cicuta</i>	511
<i>Elemi Gummi</i>	314	<i>Citrinum</i>	325
<i>Elend</i>	526	<i>ad Clavos & veruc.</i>	
Ἐλεφας	469 & 614	<i>pedum</i>	442
Ἐλεφας στυκλός	470	<i>Emplastr.</i>	

SYLLABUS RERUM.

Emplastr. ad Clav. pedum	561	Emplastr. Panis	15
contra Vermes	628	de plumbo	442
Cumini	263	de ranis c. Merc.	594
Cuminum	442	VIGON.	175
Defensiv. Fel.		de Sperm. Ranar.	ib.
WURZ.	375	Resolvens	444
rubr.	442	Santalinum	393
Diabotonon	443	Saponaceum	444
Diachalcyteos	120 & 443	Saturni GOUL.	442
Diachylon	443	Saturnin. MYNS.	443
c. Gummat. ib.		de Scrophul.	580
magnum ibid.		de Sperm. Ceti	474
Diapomph.	412 & 443	Sticticum	444
Diapalmæ	120 & 443	Stomach.	520
Diafulphuris	345	de Styrace	327
Divinum	443	Triapharmac.	444
ad dol. dent.	520	Vesicat.	492
epispast.	492	Emuls. Violat.	350
frigidum	443	Encens	318
de Galbano	442	Encrasiolus	173
crocat.	561	Ende	141 & 143
gryseum	412 & 443	Endivia	55 & 212
de Hyosc.	513	Endivie	55
Incognit.	393	Engelsüs	569
Ischiatic.	325	Ἐγκραυλος	173
de baccis Lauri	276	Englischer Mangold	45
de Linimento	442	Ens Veneris	502 & 549
Magnetic.	499	Ente	161
Lumin. Maj.	378	Ἐντερὰ τῆς γῆς	527
Mamillare	443	Entrich	161
Manus Dei	ibid.	Entvogel	ibid.
de Meliloto	279	Enula campana.	534
simpl. ibid.		Ἐνυδρὶς	146
Mercur.	594	Enzian	216
de Minio	442	Epautre	27
Miraculofum	444	Epheu	379
Nicotianæ	539	Epidendron	302
Nigrum	444	Epinars	69
Noricum	ibid.	Epine Vinette	72
Odontalg.	520	Ἐπισπαστικά	476
Opodeldoch.	444	Epithymum	633
Oxycroc.	261	Ἐπίθυμον	ibid.
		Eponges	585
		Epouvantail	163

SYLLABUS RERUM.

<i>Eppich</i>	40	Essent. Benzoës compos.	309
"Εψερων	99	simpl.	ibid.
"Εψημα	ibid.	Bezoard. HORM.	302
<i>Epulotica</i>	306	Camphor.	311
"Επυλωτικά	413	Cardamomi	246
<i>Equisetum</i>	418	Card. Bened.	205
<i>Erbfen</i>	32	Cascarill.	250
"Ερέβινθος	28	Castorei	527
<i>Erdäpfel</i>	33	Catech. terræ	218
<i>Erdbeeren</i>	88	Cent. min.	206
"Ερευθρόδανον	569	Chinaë	256
<i>Erinaceus</i>	399	Dulcis	575
"Ερίφος	136	Fumar.	216
"Ερμοδάκτυλος	635	Galangæ	268
"Ερμῆ βοτάνιον	327	Gentian.	217
<i>Erndtrose</i>	419	Levistici	536
"Ερωδιός	161	Lumbricor.	528
<i>Erpel</i>	ibid.	Macis	283
<i>Errhina</i>	606	Martiatæ	406
"Ερρίνα	ibid.	Menthæ	281
<i>Eruca</i>	481 & 533	Millefol.	381
<i>Eryngium</i>	559	Milleped.	541
"Ερύσιμον	534	Myrrhæ	222
<i>Erysimum</i>	ibid.	Alcalif.	ibid.
"Ερυθρόδανον	569	Pareir. Pravæ	224
<i>Eschallottes</i>	38	Pimpinell.	569
"Εχαρωτικά	476	Regia	336
<i>Eschenbaum</i>	214	Sassafr.	295
<i>Eselkürbseusafft</i>	612	comp.	ibid.
<i>Esox Lucius</i>	166	Scillit.	230
<i>Esquine</i>	558	Scord.	226
Essent. Absynth.	197	Comp. ib. &	520
Alexiph.	226	Serpent.	297
Aloes	307	Spic. Nardi	299
Ambraë	336	Succini	341
Angelicæ	532	Trifol.	232
Anodyna	520	Vincetox.	583
Arthrit.	528	<i>Effigrosen</i>	423
Antarthrit. c. Opio	520	<i>Estragon</i>	54
temperat.	227	<i>Esturgeon</i>	164
Aurant. ex cort. rec.	110	<i>Etain</i>	409
ex cort. ficcis ib.		<i>Etoupe</i>	464
Balsam.	549	<i>Etourneau</i>	159
Peruv.	321	"Εθρῖς	137

SYLLABUS RERUM.

<i>Etuves</i>	190	Extr. Chamædr.	207
<i>Eufragia</i>	213	<i>Chinae</i>	256
<i>Eufraife</i>	ibid.	<i>Cichor.</i>	52
<i>Eulyta Medic.</i>	10	<i>Cissampel.</i>	223
<i>Eupatoire</i>	213	<i>Cochlear.</i>	533
<i>Ἐυπατώριον</i>	ibid.	<i>Colocynt.</i>	632
<i>Eupatorium</i>	ibid.	<i>Croci</i>	26
<i>Eupepta alimenta</i>	10	<i>Diacarthami</i>	631
<i>Euphorbia Lathyrus</i>	480	<i>Efulæ</i>	483
<i>Ἐυφώρειον</i>	482	<i>Fumar.</i>	215
<i>Euphorbium</i>	ibid.	<i>Gentian.</i>	217
<i>fucco Citri corr.</i>	483	<i>Gratiolæ</i>	614
<i>Euphrasia</i>	213	<i>Guajac.</i>	563
<i>Evacuantiæ</i>	529 & 605	<i>Hed. terr.</i>	381
<i>Apophlegmatizantiæ</i>	606	<i>Helenii</i>	535
<i>Digestiva</i>	625	<i>Helleb.</i>	635
<i>Diuretica</i>	648	<i>Hyperic.</i>	383
<i>Purgantiæ</i>	618	<i>Jalappæ</i>	643
<i>Resinofa</i>	640	<i>Irid.</i>	271
<i>Specific. 609 &</i>	625	<i>Juniperi bacc.</i>	273
<i>Sudorifera</i>	605	<i>Lapath.</i>	564
<i>Vomitoria</i>	607	<i>Liquir. gummos.</i>	458
<i>Exedentia</i>	475	<i>simpl.</i>	ibid.
<i>Expectorantiæ</i>	607	<i>Lupuli</i>	59
<i>Externa Med.</i>	9	<i>Maracostinum</i>	212. 628
<i>Extr. Absynth.</i>	197	<i>Martis pomatum</i>	406
<i>Acori</i>	243	<i>Mechoac.</i>	644
<i>Agaric. aquos.</i>	641	<i>Nicotianæ</i>	539
<i>resinos.</i>	ibid.	<i>Opii</i>	520
<i>Aloës</i>	628	<i>Pæoniæ</i>	515
<i>Angel.</i>	532	<i>Panchymag. CROLL.</i>	628
<i>Anodyn.</i>	520	<i>Papav.</i>	520
<i>Aristoloch. rot.</i>	201	<i>Pimpin.</i>	569
<i>Artemis.</i>	242	<i>Plantag.</i>	389
<i>Asari</i>	614	<i>Polypod.</i>	569
<i>Bezoard. Camerar.</i>	520	<i>Rhabarb.</i>	639
<i>Bryon.</i>	612	<i>RUDII</i>	630
<i>Card. Ben.</i>	205	<i>Rutæ</i>	292
<i>Cascarill.</i>	250	<i>Sabinæ</i>	293
<i>Castor.</i>	527	<i>Salsaparil.</i>	576
<i>Cathart.</i>	628	<i>Sassafr.</i>	295
<i>Catholic.</i>	ibid.	<i>Saturni</i>	442
<i>Centaur. min.</i>	206	<i>Scordii</i>	226
		<i>Scorzon.</i>	69

SYLLABUS RERUM.

Extr. Senn.	647	Feige	86
Tanaceti	231	Feigbohnen	31
Tormentillæ	432	Fel Lucii Pisc.	167
Trifol.	232	Feldhuhn	154
Turpethi	648	Felis Catus	141
Valerian.	302	Feldkressen	61
comp.	ibid.	Feldlerche	148
Veronic.	395	Fel Tauri	127
Vincetox.	583	Terræ	205
Zedoar. Aquos.	303	Fenchel	267
commixt	304	Fenouil	ibid.
"Ευζυμον	533	Fer	402
"Ευζωνis	481	Fera	139
"Ευπατρίων	374	Ferklein	138
		Ferrum	402
		Chalybeatum	ibid.
		Glomeratum	ibid.
		Granosum	ibid.
		Hæmatites Nigrum	ibid.
		Nigricans	ibid.
		Sidereum	ibid.
		Spatosum	ibid.
		Talcosum	403
		Tessellare	ibid.
		Ferula Afa foetid.	506
		Festuca	21
		Feves de marais	29
		Ficedulæ	156
		Ficus	86
		Carica	87
		dioica	87
		Fieberrinde	253
		Figue	86
		Filet	141
		Filicum qualitates	6
		Filipendula	266
		Filix	378
		Finis Mat. Med.	1
		Fischerlein	163
		Fiftz	160
		Flachs	460
		Flavedo mali citrei	75
		Fleur de Farine	27
		de Muscade	282

SYLLABUS RERUM.

<i>Fliegenstein</i>	497	<i>Frauendistel</i>	556
<i>Flohkraut</i>	540	<i>Frauenhaar</i>	371 & 372
<i>Flohsaame</i>	636	<i>Frauenmantel</i>	374
<i>Flores Ammon.</i> sal. Hæmat.	549	<i>Fraxinus</i>	214 & 623
Mart.	ibid.	<i>Fresa</i>	28
Simpl.	ibid.	<i>Fresne</i>	214
<i>Flores Antim.</i>	589	<i>Fringillago</i>	158
Nivei & Splend.	ibid.	<i>Fringilla Carduelis</i>	149
Rubri	549 & ibid.	Domestica	154
Æris	502	Spinus	149
Balaustiorum	90	<i>Frischlinge</i>	140
Benzoës	309	<i>Fromage</i>	127
Fabar.	30	<i>Froment</i>	26
Naphæ	80	<i>Frösche</i>	174
Perfic.	94	<i>Fructus Horæi Acidi</i>	71. 72. 78
Sulphur. compos.	629.	Adstring.	104
Zinzi	411	Amari	109
<i>Fluor spatof.</i>	369	Rosarum	425
<i>Flußwasser</i>	182	<i>Fruamenta quid</i>	12
<i>Fœniculum</i>	267	<i>Fruamentum Saracenicum</i>	17
<i>Fœnugræcum</i>	214 & 455	Turcicum	21
<i>Fænugrec</i>	ibid.	<i>Fuchs</i>	147
<i>Folium</i>	278	<i>Fulica</i>	162
<i>Fonticilli</i>	476	<i>Fumaria</i>	201 & 215
<i>Forelle</i>	169	<i>Fumeterre</i>	215
<i>Formica</i>	492	<i>Fünffingerkraut</i>	423
<i>Forzata</i>	622	<i>Fungus</i>	55
<i>Fossilia Nutrientia</i>	180	Rosarum	425
<i>Fougere</i>	378	<i>Fungi Sambuci</i>	376
<i>Foulque</i>	162	Verni	55
<i>Fourmi</i>	492	<i>Furcarius</i>	142
<i>Fraga</i>	88	<i>Furfures</i>	12
<i>Fragaria Vesca</i>	89	<i>Fustigationes</i>	476
<i>Fragm. Spong.</i>	585	G.	
Lapid. pretios.	368		
<i>Fragrantia</i>	194 & 475	<i>Gabelhirsch</i>	142
<i>Fragrantium virtus</i>	6	<i>Garò Lign.</i>	307
<i>Fraises</i>	88	<i>Gádus Ægelfinus</i>	172
<i>Fraisier Ananas</i>	89	Lota	171
Ecarlate	ibid.	<i>Morhua</i>	172
<i>Fresant</i>	ibid.	Γαγάτης	337
<i>Frangula</i>	613	Γάλα	127
<i>Franzosenholz</i>	561	Ταλάγγας	268

SYLLABUS RERUM.

Galanga	ibid.	Gelatum Berber.	73
Γαλαξίας	164	Malorum	77
Γαλβάνη	560	Viperarum	496
Galbanum	ibid.	Γέλυες	38
Galbulus	417	Gelinotte	150
Galega	379	Gemeine rosen	425
Γαλεόρρις	653	Gemsenkugel	357
Galena	439	Gemsenwurzel	266
Sterilis	411	Gemiis	36
Γαλεξία	171	Generosa Med.	7
Galium Aparine	570	Genet	652
Mollugo	ibid.	Genevre	271
Verum	ibid.	Genista	347 & 652
Galitzenstein	447	Canariensis	347
Gallæ	421	Gentiana	216
Gallin. Corylorum	150	Centaurium	206
Gallinula	162	Lutea	216
Minor	ibid.	Rubra	217
Gallmey	411	Γεντιάνη	216
Gallo Pavo	151	Germandrée	206
Gallus	ibid.	Gerst	18
Domest.	ibid.	Gerællte Gerst	18
Gamanderlein	206	Gerstenschleim	ibid.
Gambetta	160	Gerst kleine	18
Gans	148	Getreide	12
Gansekothig - Erzt	365	Geum Urbanum	247
Garanze	569	Geweih	143
Garde - robe	236	Gichtrose	514
Garou	484	Γίγαρτα	97
Gartenwaar	36	Gilla THEOPHR.	448
Gasterosteus Aculeat.	169	Gingembre	304
Gauchheil	198	Ginsingwurzel	356
Gedrehter Windzucker	574	Girofflée	556
Geigenharz	331.	Gith	284
Geis	136.	Glac. Mariæ	603
Geisbæckgen	ibid.	Gladiolus Communis	582
Geislein	ibid.	Glandes	421
Geisrauthen	379	Glaserzt	365
Gekærn	12	Glaskopf	403
Gelatina Cornu Cervi	143	Glaskæpfen	364
Sicca	143	Glaskraut	566
Citra-		Glechoma	380
ta ibid.		Gleditsia	574

SYLLABUS RERUM.

Glefum	338	Gratiola	ibid.
Γλεῦκος	99	Graupen	409
Glob. Martiales	406	Grebe à Oreilles	162
Mofchati	575	Gremil	654
Glouteron	554	Grenouille	174
Glucklein	151	Gries	27
Glu.	398	Grindwurz	564
Gluten Pectorale	458	Grive	158
Glycyrrhiza Glabra	456	Grosseilles	72
Γλυκεῖα	ibid.	à Maquereau	103
Γλυκίμη	ibid.	Grossula	76
Γλυκύριζα	ibid.	Grossus	87
Γλυκυσίδη	514	Grualdum	16
Gnaphal. Dioicum	376	Gruau	12 & 25
Gnidium	484	Grünkraut	69
Gobio	171	Grünspan	502
Γογγύλη	65	Grütz	12 & 27
Gold	365	Grundbieren	34
Goldengunfel	202	Grundel	170
Goldenwiederthon	372	Grundlein	ibid.
Gomme Adraganth	467	Grundwasser	181
Lacque	400	Guajac. Off.	562
Seraphique	325	Gui	397
Turique	458	Guignette	160
Gottes Gnadenkraut	613	Guilandina Moringa	463 & 654
Goudron	322	Guimauve	451
Goujon	170	Guinetta	160
Gouffes	28	Gummi Anime	307
Graine de Paradis	268	Arabic.	458
Grains de l'Epurge	480	de Bassora	467
Gramen	561	Ceraforum	82
Graminum proprietates	6	Guttæ	614
Großer Grametsvogel	155	Juniperi	272
Grana Actes	577	Loock	339
Cerealia	12 & 15	Senegal	458
Cnid.	483	Serapionis	ibid.
Paradisi	268	ex Ægypt. Spina	ibid.
Granatum	90	Tragacanthæ	467
Granatus	368 & 409	Turis	458
Metallicus	403	Gundelrebe	380
Grande Consoude	466	Guttæ Anglic. Anod.	520
Grande Hirondeille de Mer	163	Lavend.	275
Grasblume	348	Gypsophila saxifraga	579
Gratia Dei	613	Γύψον	603

SYLLABUS RERUM.

Gypsum	603	Heidelbeeren	106
Argill.	ibid.	Heidenkorn	17
Striatum	ibid.	Heidnisch Wundkraut	396
Ufuale	ibid.	Heizlein	138
Gyps	ibid.	Ἑλένιον	544
		Helenium	ibid.
		Helfenbein	469
		Helianthus tuberosus	33
<i>H.</i>		Ἑλλέβορος	634
Haarstrang	567	Helleborus Albus	614
Haas	145	Niger	634
Habern	15	Helminth. Belemn.	599
Haberschlehen	95	Judaic	ibid.
Haberwurzeln	70	Ἑλξίνη	566
Hædus	136	Helxine	ibid.
Hæmatites Flavus	403	Henne	151
Niger	402	Hepar Anguillæ	169
Nigrescens	403	Antim.	589
Turritus	ibid.	Canis Rabidi	136
Hæring	173	Hepatica Fontana	381
Hagelwasser	183	Nobilis	ibid.
Hagenbutten	425	Stell.	382
Hahn	151	Hepatique d'Eau	381
Halbewahr	367	Heracleum Sphondyl.	453
Ἀλμᾶδες	107	Herba Pedicularia	488
Halonitrum	544	Herbe aux Chats	252
Hammel	137	Cuillerées	532
Hanf	454	Perles	654
Hareng	173	Puces	636
Harengus	173 & 164	de la Goutte	456
Haricots	31	Potagere	36
Harnkraut	460 & 563	Hérifson	399
Hartriegel	383	Ἑρμωδάκτυλος	635
Harz	324	Hermodactyl.	ibid.
Haselhuhn	150	Herinaceus	399
Haselnüsse	113	Ἑρμωβοτάνιον	565
Haselwurzel	609	Herniaria	563
Hauhechel	566	Glabra	ibid.
Hausblas	472	Hirsuta	ibid.
Hauswurzel	580	Herniole	ibid.
Hechel	454	Heroica Med.	7
Hecht	166	Herou	161
Hedera	379	Ἑρπυλλος & ἑρπυλλον	297
terrestris	380	Herzgespane	203
Hedysar. Alhagi	623		

SYLLABUS RERUM.

<i>Herzkirschen</i>	81	<i>Hyoscyamus Niger</i>	512
<i>Heuerling</i>	166	<i>Albus</i>	513
<i>Hinnulus</i>	142	Ἰοσκύαμος	512
Ἰππερις	418	<i>Hypericum</i>	382
<i>Hippopotami dentes</i>	471	<i>Hypnotica</i>	503
<i>Hircus</i>	136	<i>Hypnum triquetrum L.</i>	387
<i>Hirs</i>	22	<i>Hypocistidis fuccus</i>	419
<i>Hirondelle</i>	157	<i>Hypoleucos</i>	160
<i>Hirsch</i>	142	Ἰρῖος	127
<i>Hirschbrunst</i>	416	<i>Hysope</i>	269
<i>Hirschkalb</i>	ibid.	Ἰσσωπος	ibid.
<i>Hirschkuh</i>	ibid.	<i>Hyssopus</i>	ibid.
<i>Hirschzunge</i>	383	I.	
<i>Hirundinaria</i>	583		
<i>Hirundo</i>	157	<i>Jacobs - Zwiebel</i>	49
<i>Historiæ Naturalis utilitas</i>		<i>Jakelguth</i>	447
in Mat. Med.	1	<i>Jalappa</i>	641
<i>Hollandische Cichorien</i>	51	<i>Ibisch</i>	441
<i>Holder</i>	576	Ἰβίσκον	ibid.
<i>Holder Schwämmchen</i>	376	<i>Ichthyocolla</i>	472
<i>Holwurzel</i>	201	Ἰχθυοκόλλα	ibid.
<i>Holzbieren</i>	109	Ἰδρωτικά	605
<i>Honig</i>	583	Ἡεράντξια	79
<i>Hopfen</i>	58	<i>Igel</i>	399
<i>Hordæ</i>	125	<i>Illicium</i>	240
<i>Hordeatum</i>	20	<i>Anisatum</i>	241
<i>Hordeum</i>	18	<i>Imber</i>	304
<i>Houblon</i>	58	<i>Imperatoria</i>	535
<i>Huile d'Oeillet</i>	519	<i>Incidentia</i>	530
<i>Hündin</i>	142	<i>Animalia</i>	540
<i>Hünerdarm</i>	450	<i>Evacuantia</i>	625
<i>Huitre</i>	180	<i>Fossilia</i>	542
<i>Humulus</i>	59	<i>Vegetabilia</i>	530
<i>Hund</i>	135	<i>Ingrassantia</i>	412 & 595
<i>Hundsbrod</i>	14	<i>Ingwer</i>	304
<i>Hundszung</i>	455	<i>Ingrün</i>	396
<i>Hyazinthus</i>	368 & 369	<i>Insecta Nutrientia</i>	177
Ἰδωρ	180	<i>Insectorum qualitates</i>	7
<i>Hydragoga</i>	619	<i>Inspidorum effectus</i>	5
Ἰδρώγενρον	590	<i>Intercipientia</i>	413
Ἰδρώμηλον	77	<i>Intubus</i>	51
<i>Hydromel</i>	585	<i>Sativus</i>	55
<i>Hymenæa</i>	307	<i>Inula</i>	534
<i>Hyoscyamus</i>	512	<i>Inviscantia</i>	450

SYLLABUS RERUM.

<i>Johannisbeeren</i>	78		
<i>Johannisbrod</i>	465		K.
<i>Johanniskraut</i>	382		
Ἰὸν	349	Καδμεΐα	411
Ἰωνιά	209	Καδύτας	633
Ἰός	501	Kæmpferia Rotunda	303
<i>Joubarbe</i>	580	Kas	127
<i>Ipecacuanha</i>	615 & 616	Καλαμίνθη	242
Ἡρύγγιον	559	Κάλυκες	423
<i>Iris</i>	270	Kalb	126
Florentina	ibid.	Kalch	600
Nobilis	360	Καλλίκερος	455
Nostras	270	Καλλίτριχον	371
Pseudacor.	271	Καλλίφυλλον	ibid.
Tuberosa	635	Kaninichen	144
<i>Irritantia</i>	475	Κάναβις	454
Animalia	489	Κάπθάριδες	489
Fossilia	497	Κάντιον	474
Vegetabilia	477	Κάπνος	215
<i>Isis Nobilis</i>	360	Κάππαρις	47
<i>Isop</i>	269	Κάπρος	140
<i>Judaicus Lap.</i>	599	Karagni	13
<i>Judenkirschen</i>	605	Καρδαμίνη	60
<i>Juglandes nuces</i>	120	Κάρδαμον	59
<i>Juglans alba</i>	574	Καρδάμομον	243
Regio	120	Καρκίνος	177
<i>Jujubæ</i>	91	Κάρνα	111
<i>Jujubes</i>	ibid.	Κάρον	246
<i>Julepus Rosar</i>	427	Καρποβάλσαμον	320
de Rosis ficcis	428	Καρποί τῆς λαθυρίδος	480
Sambuc.	578	τῆ βαλάνης μυρεψικῆς	462
Violat.	350	Καρπὸς κνίδειος	483
<i>Juncus Odor.</i>	296	τῆ κρότωνος	479
<i>Juniperus</i>	271	Κικέως	ibid.
Lycia	318	Καρρωβία	465
Sabina	292	Kartoffen	34
<i>Jus Carnium</i>	124	Κάρνα	120
Viperar.	496	Βασιλικὰ	ibid.
<i>Jusquiamæ</i>	512	ἡρακλεωτικὰ	113
<i>Jusquiamus</i>	ibid.	Κάρνος μυρεψικὸς	281
<i>Juvenci</i>	125	Καρῶται	85
<i>Ivette</i>	209	Κασσίτερος	409
<i>Ivoire</i>	469	Κασόριον	525
Ἰξία	397	Καθαρετικά	575
Ἰξός	398		

SYLLABUS RERUM.

Καδαρτικά	449 605 & 607	Κόγχη	597
Katze	141	Kohl	46
Katzendaplein	376	Kohlhaben	ibid.
Katzenkraut	252	Κόκκαλοι	121
Katzenwadel	418	Κόκκοι	324 & 350
Kaulbarsch	167	Κοκκομήλα	95
Καυσικά	475	Κόκκωνες	90
Kaiser - Sallat	54	Kolben	143
Κέγχρος	22	Κολχικόν	481
Keiri	556	Κολοκονθίς	631
Keller - Esel	540	Κολοκύντη	84
Κενταύριον μικρόν	205	Κολοφωνία	331
Κερατωνία	465	Κολυμβάδες	107
Κέρασοι	73	Κόμμι τῷ ἀκάνθῳ	458
Kern	27	θεβαικόν	ibid.
Kernel	161	Κόμπεβα	261
Κηρός	332	Κώνειον	508
Keste	118	Κονία	620
Kibitz	160	Kopf - Sallat	57
Kichererbsen	28	Kopp	166
Κιχώρη	51	Koppel	160
Κιχώριον	ibid.	Κοράλλια	360
Κηκίδες	421	Κορίανδρον	259
Κικίνον	479	Κορίαννον	ibid.
Κινάβαρι	430	Korn	24
Κιννάμωμον	256	Kornblumen	212
Κιννάβαρι	593	Kornzapfen	26
Kirschen	73	Κορωνόπας	61
Κισσηρίς	309	Κόρυδος	148
Κισσός	379	Κόσος	211
Κίσος	ibid.	Κοτίνης	90
Klapprosen	515	Κότρυφος	156
Kletten	554	Krähenaugen	232
Kleyen	12	Κράμβη	45
Kleyenbrod	14	Krammetsvogel	155
Κνήκος	556	Κράνεια	104
Κνίκος	631	Κράνια	ibid.
Knitsch	454	Krapp	569
Knoblauch	38	Krausbalsam	280
Knäbel	339	Kraut	45
Κοχλίας	179	Krebs	177
Κοδύμαλα	104	Krebsaugen	178
Kærbelkraut	49	Kreide	600
		Kresse	171

SYLLABUS RERUM.

<i>Kresson</i>	59	<i>Lac Schistum</i>	134
<i>Κρίνον</i>	459	<i>Vaccinum</i>	127
<i>Κριός</i>	137	<i>Virgin.</i>	309 & 442
<i>Kriselbeeren</i>	103	<i>Lacca Gummi</i>	400
<i>Κριθῆ</i>	18	<i>in baculis</i>	ibid.
<i>Kreuzbeer</i>	640	<i>in tabulis</i>	ibid.
<i>Kröte</i>	175	<i>Lacerta</i>	472
<i>Κρόκος</i>	260	<i>Agilis</i>	ibid.
<i>Kropfwurzel</i>	579	<i>Scincus</i>	542
<i>Krott</i>	175	<i>Λάχανον</i>	36
<i>Krume</i>	14	<i>Lachenknoblauch</i>	226
<i>Κρύμμα</i>	48	<i>Lachs</i>	168
<i>Κρύσαλλος</i>	366	<i>Lachsforelle</i>	169
<i>Kuh</i>	125	<i>Lactescentium effectus</i>	7
<i>Κυμώπερ</i>	261	<i>Lactuca</i>	56
<i>Kunigle</i>	144	<i>Agnina</i>	57
<i>Kunnigundskraut</i>	213	<i>Astylida</i>	ibid.
<i>Kupfer</i>	499	<i>Eunuchion</i>	ibid.
<i>Kupfer - Kies</i>	500	<i>Laconica</i>	ibid.
<i>Kupfernickel</i>	497	<i>Romana</i>	ibid.
<i>Kürbis</i>	84	<i>Rotundicaul.</i>	ibid.
<i>Κεράλια</i>	360	<i>Sativa</i>	ibid.
<i>Kutt</i>	167	<i>Ladanum Gummi</i>	315
<i>Kuttelfleck</i>	126	<i>Barbar.</i>	ibid.
<i>Κύαμα</i>	29	<i>Hisp.</i>	ibid.
<i>Κυανός</i>	365	<i>in tortis</i>	ibid.
<i>Κυδόνια</i>	104	<i>Liquid.exCanad.</i>	ibid.
<i>Κυκλάμινος</i>	633	<i>Ladres</i>	145
<i>Κύμιον</i>	262 & 263	<i>Lagopus</i>	150
<i>Κύναρα</i>	52	<i>Bonasia</i>	151
<i>Κυνόγλωσσαν</i>	455	<i>Urogallus</i>	156
<i>Κυνόσβατο</i>	425	<i>Λάγως</i>	145
<i>Κυπάρισσος</i>	417	<i>Lait</i>	127
<i>Κύπειρον</i>	264	<i>Lait caillé</i>	134
<i>Ἰνδικόν</i>	263	<i>coupé</i>	120
<i>Κύπερον</i>	264	<i>de Poule</i>	153
<i>Κυπρίνος</i>	170	<i>Laitue</i>	65
<i>Κύων</i>	135	<i>Pommée</i>	57
		<i>Lakritzenholz</i>	456
		<i>Lamium</i>	653
		<i>Album</i>	ibid.
		<i>Maculat.</i>	ibid.
		<i>PLINII</i>	ibid.
<i>Laberdan</i>	172	<i>Lamm</i>	137
<i>Lac Ebutyratum</i>	134		
<i>Lunæ</i>	600		

SYLLABUS RERUM.

Lampetra	171	Laurus Camphora	310
Lampret	ibid.	Cassia	251
Lamproie	ibid.	Cinamom.	256 278 & 309
Lana Succida	138	Culilaban.	262
Langue de Cerf	383	Nobilis	275
Chien	455	Sassafr.	295
Lapathum	564	Lavande	274
Lapin	145	Lavatera Arborea	263
Lapis Armenus	500	Lavendel	274
Atrament.	446	Lavendula	ibid.
Bezoar	357	stœchas	300
Calaminar.	411 & 438	Lawsonia Inermis	375
Carpion	170	Laye	140
Divinus	448	Lazulus	367
Judaicus	599	Leger	101
Magnes	438	Legumes	36
Manati	471	égrugés	28
Medicamentof.	448	Legumina	12 & 28
Hystricis	233	Leguminof. Virtutes	7
Malacc.	ibid.	Leibfarbene Rosen	424
Spurius	235	Lein	460
Zeilan	233	Λείωμα	28
Infern.	365	Lenientia	503
Lazuli	403	Lenitiva	619
Percar.	167	Lentes	30
Porcinus	233	Lentilles	ibid.
Specul.	603	Lentisci Lign.	316
Spong.	586	Leontodon Tarax.	70
Lappa	554	Leonurus Cardiaca	203
Lapraux	145	Λεπιδιον	58 & 59
Lard	139	Lepidium	58
Lardum	ibid.	Lepus	145
Lattich - Sallat	56	Cuniculus	ibid.
Lauch	64	Lerche	148
Laucke	166	Lerchenschwamm	640
Laudanum	520	Leuciscus	166
Hystericum	ibid.	Leucojum Luteum	556
Liquidum	ibid.	Λευκόιον	ibid.
Opiatum	ibid.	Levat	66
Urinarium	ibid.	Levisticum	536
Laureola	483	Levrauts	145
Laurier	375	Lezard	472
Laurus	275	Λίβανος	318
Benzoin	308	Λιβάνωτης σφαινωματινη	290

SYLLABUS RERUM.

Lichen Caninus	387	Liquor Cornu Cervi Albus	342
Plicatus	386	Nitri fixus	547
Prunastri	387	Oleof. SYLV.	549
Pulmonarius	391	Terræ fol. Tartar.	
Pyxid.	387	per deliq.	103
Licorne	528	limpid. ibid.	
Lignum Gujacum	561	Vulnerarius mineral.	406
Lichstöckel	536	Lis	459
Lierre	379	Λιθάργυρος	441
terrestre	380	Litharge	ibid.
Lievre	145	Lithargyrium	ibid.
Lignum Copryl.	114	Lithontriptica	649
Juniperi	272	Λίθος Ισθαϊκός	599
Sanctum	561	Λιθοςπέτρμον	654
Ligurinus	149	Lithospermum	ibid.
Ligusticum	536	Litourné	155
Λιγυστικόν	ibid.	Liveche	536
Ligustrum	383	Lixivium Nitri	545
Liliaceorum agendi modus	6	uvarum	99
Lilie	459	Λόβοι	28
Lilium	ibid.	Loch ad Asthma	230
Convallium	276	de Farfara	468
PARAC.	589	de Ovo	153
Limagon	179	de Pulm. Vulpis	147
Λιμναῖον	205	Loche	171
Limon	74	Locusta	57
Lin	460	Löffelkraut	532
Linnaire	ibid.	Lomentum	28
Linaria	ibid.	Lora	101
Lingua Avis	215	Lorbeer	275
Bovis	126	Lothperlen	362
Cervina	383	Lotte	171
Λινόδρυς	206	Loutre	146
Λινόζωσις	565	Lucius	166
Λίνον	460	Lujula	531
Linsen	30	Lumbrici	527
Linum	460	Lumpenzucker	572
Liquam. Verbasci	469	Lungenkraut	391
Liquidambar. Styracifl.	316	Lungenmoos	ibid.
Liquiritia	456	Lupini	31
Liquiritiæ Succus	457	Lupins	ibid.
Liquor Anod. mineral	448	Lupulus Mesue	58
Cornu Cervi fuccina-		Lupus salictarius	ibid.
tus	341	Lutra	146

SYLLABUS RERUM.

Lutum	193	Malva Rotundifol.	461
Luxstein	599	Sylvestris	ibid.
Lycoperdon Bovista	417	Malvaceorum proprietates	6
Cervin.	ibid.	Man	622
Tuber.	56	Mandibulæ Lucii Pisc.	167
Lycopodium	384	Mandlen	111
Lyncis Lap.	599	Mandragora	513
		Μανδράγορα	507 & 513
M.		Mangold	44
		Μάιννα	318
Macaroni	13	Manna	622 sq.
Mache	57	Berliner	21
Macis	282	Bombycina	622
Madrepora Oculata	361	Briguntina	623
Magister. Corall.	ibid.	Cereale	121
Marcasitæ	408	di Corpo	622
Margarit.	363	Craffa	623
Matris perl.	ibid.	Electa	ibid.
Ocul. cancror.	178	Frankfurter	121
Saturni	444	di Fronde	622
Magnes	403	Granulata	622
Arfenicalis	499	Granulosa	623
Magnesia Alba	547	Laricea	ibid.
Magsaamen	515	Liquid.	624
Majalis	138	Longa	622
Majorana	277	Perlica	623
Mala	76 & 92	Polnische	21
Malabathrum	278	Spissa	623
Μαλαβάθρον, φύλλον	ibid.	Mannheimer Wasser	240
Μαλίχη	461	Mannstreu	559
Malachites	500	Marantha	268
Malagetta	268	Μάραθρον	267
Μαλακτινά	549	Marcafins	140
Malicorium	90	Marcasita	408
Malta	20 & 337	Marchantia Polymorpha	381
Malum	76	Marc	99
Dulce	92	Marga Lemnia	436
Medicum	74	Margaritæ	362
Punicum	90	Coronariæ	ibid.
Terræ	200	Occid.	ibid.
Malva	461	Orient.	ibid.
Arborea	419 & 461	Μαργαρίται	ibid.
Rosea	419	Margasita Vet.	445

SYLLABUS RERUM.

<i>Marguerite</i>	377	<i>Meerhirs</i>	654
<i>Mariae Magdalena Blum.</i>	299	<i>Meermoos</i>	598
<i>Mariolaine</i>	277	<i>Meerrettig</i>	42
<i>Marmelata</i>	105	<i>Meertrauben</i>	98
<i>Marmor</i>	600	<i>Meerzwiebel</i>	228
<i>Marons</i>	119	<i>Meger</i>	453
<i>Marrubium</i>	219	<i>Meise</i>	158
<i>Maruette</i>	158	<i>Meisterwurzel</i>	535
<i>Massa althææ alba moll.</i>	152	<i>Mel</i>	583
<i>Liquir. alba</i>	458	<i>Anthosat.</i>	290
<i>fusc.</i>	ibid	<i>Cucumerin.</i>	613
<i>Masticatoria</i>	606	<i>Despumat.</i>	585
<i>Μασίχη</i>	316	<i>Mercuriale</i>	565
<i>Mastiche</i>	ibid.	<i>Nymphææ</i>	462
<i>Mastryx</i>	ibid.	<i>Rosarum</i>	428
<i>Maßlieben</i>	377	<i>Laxativ.</i>	429
<i>Materia Medica quid?</i>	1	<i>Sambuc.</i>	578
<i>Mater Perlar.</i>	363	<i>Scilliticum</i>	230
<i>Materies Perlata</i>	589	<i>Virgineum</i>	584
<i>Matricaire</i>	220	<i>Melampodium</i>	615
<i>Matricaria</i>	ibid.	<i>Melanteria</i>	446
<i>Chamomilla</i>	207	<i>Μελάνθιον</i>	284
<i>Parthenium</i>	220	<i>Melanogoga</i>	619
<i>Matrifilva</i>	382	<i>Melasse</i>	572
<i>Mattenkümmel</i>	246	<i>Meleagris</i>	551
<i>Maueresel</i>	540	<i>Meles</i>	146
<i>Mauer - Raute</i>	371	<i>Zivetta</i>	357
<i>Maulbeeren</i>	93	<i>Μέλα</i>	583
<i>Mausdorn</i>	571	<i>Μελία</i>	214
<i>Mauve</i>	461	<i>Μελίωτος</i>	278
<i>Mauvis</i>	155	<i>Melilotus</i>	ibid.
<i>Mayenblümlein</i>	276	<i>Melis</i>	572
<i>Mayfisch</i>	164	<i>Melissa</i>	279
<i>Mays</i>	21	<i>Calamintha</i>	242
<i>Mechoacanna</i>	644	<i>Nepeta</i>	ibid.
<i>Medicamenta</i>	2	<i>Officin.</i>	279
<i>Alimentosa</i>	ibid.	<i>Melissophyllum</i>	653
<i>Interna</i>	8	<i>Μελισσόφυλλον</i>	ibid.
<i>Magnetica</i>	ibid.	<i>Melitis</i>	653
<i>Mechanica</i>	2	<i>Meloe Vesicat.</i>	489
<i>Medicamentorum modus</i>		<i>Melo</i>	92
<i>agendi</i>	23	<i>Melon</i>	ibid.
<i>Medulla Caudicum</i>	35	<i>Melons d'Eau</i>	83
<i>Offium</i>	127	<i>Melone</i>	92
<i>Meerballen</i>	567	<i>Melten</i>	

SYLLABUS RERUM.

<i>Melten</i>	44	<i>Mica</i>	14
<i>Menispermum Coculus</i>	480	<i>ferrea</i>	403
<i>Menning</i>	441	<i>Mie</i>	14
<i>Mentha</i>	280	<i>Miel</i>	583
<i>Aquatica</i>	ibid.	<i>Μήκων</i>	515
<i>Crispa</i>	ibid.	<i>ἡμερος</i>	ibid.
<i>Pulegium</i>	289	<i>βοιός</i>	ibid.
<i>Menyanthe</i>	231	<i>Μηκάνιον</i>	516
<i>Mercin</i>	143	<i>Milch</i>	127
<i>Mercurialis</i>	565	<i>Milium</i>	22
<i>Mercurius</i>	590	<i>Solis</i>	654
<i>Liquid.</i>	59	<i>Millefeuille</i>	385
<i>Præc. albus</i>	ibid.	<i>Millefolium</i>	ibid.
<i>Flavus</i>	ibid.	<i>Millepedes</i>	540
<i>per se</i>	ibid.	<i>Millepertuis</i>	382
<i>Ruber.</i>	ibid.	<i>Millet</i>	22
<i>Virid.</i>	ibid.	<i>Μήλον</i>	76
<i>Sacchar.</i>	ibid.	<i>Κίτριον</i>	74
<i>Subl. Corof.</i>	ibid.	<i>Λειμάνιον</i>	ibid.
<i>dulc.</i>	ibid.	<i>Μηδικόν</i>	ibid.
<i>Violaceus</i>	ibid.	<i>Περσικόν</i>	ibid & 93
<i>Virgin.</i>	590	<i>Μήλα Αρμενίανκα</i>	79
<i>Vitæ</i>	589	<i>Μηλοπέπον</i>	92
<i>Meres de Gerofles</i>	248	<i>περσικόν</i>	93
<i>Mere goutte</i>	99	<i>Milten</i>	44
<i>Merises</i>	81	<i>Μίλτος</i>	441
<i>Merlan</i>	172	<i>Milzkraut</i>	378
<i>Merle</i>	156	<i>Mimolæ nicoticae</i>	414
<i>Merluche</i>	172	<i>Mimosa</i>	217
<i>Mesange</i>	158	<i>Nilotica</i>	458
<i>Mesembryanth Nodifl.</i>	552	<i>Senegal</i>	ibid.
<i>Coptic.</i>	ibid.	<i>Μηλοπλακῆντα</i>	100
<i>Μέσπιλα</i>	106	<i>Mine en feves</i>	403
<i>Mespili</i>	ibid.	<i>Minera Alba</i>	364
<i>Mespilus German.</i>	ibid.	<i>Antimonii vel</i>	
<i>Mesplen</i>	ibid.	<i>Solida</i>	ibid.
<i>Metram</i>	220	<i>Plumosa</i>	ibid.
<i>Meule</i>	143	<i>Argenti</i>	364
<i>Meum</i>	536	<i>Arsenici</i>	497
<i>Meures</i>	93	<i>Auri</i>	365
<i>de Renard</i>	96	<i>Bismuthi</i>	408
<i>Mexicanischer Lausfaam.</i>	486	<i>Cornea</i>	364
<i>Mezeræum</i>	483	<i>Cupri</i>	500

SYLLABUS RERUM.

Mineræ Ferri	402	Morsus Diaboli	394
Hermaphroditæ	409	Morue	172
Mercurii	590	Moschata Nux	281
Plumbi	439	Moschus	352
Stanni	409	Moschifer	ibid.
Zinci	411	Moscovade	572
Minium	441 & 593	Most	99
Minorativa	619	Motacille	156
Μίνθη	280	Moucerons	55
Minus	480	Mouron	198
Μήλον	536	Mouffe	386
Mirabilis Jalappa	642	Marine	598
Mispel	397	Mouft	99
Mispickel	403	Moutarde	487
Misy	447	Mouton	137
Mithridatum	521	Moxa	242
Miva	105	Muchæ Rosar. Damasc.	427
Mæures	39	Muguet	276
Möhren	53	de Bois	382
Mohr	138	Mumia	438
Moineau franc	153	Mundatum (Hordeum)	18
Molasse	572	Müntz	280
Μόλιβδος	439	Muria Chrysolamp.	369
Molken	127	Muræna Anguilla	169
Mællelein	79	Musc.	352
Μόλον	125	Muscatblütthe	282
Moluscæ	120	Muscatnuß	281
Molybdana spuma lupi	403	Muschel	597
Momordica Balsam.	386	Musci	386
Elater.	612	Muscus Acaciæ	ibid.
Monodon	528	Albus Quern.	ibid.
Μονόκερος	ibid.	Arboreus	ibid.
Moos	386	Pyxidatus	387
Μόρα	93	Terrestris	ibid.
Mora	ibid.	Vulgar.	ibid.
Moracillæ	120	Mustela Fluvial.	171
Morchel	56	Lutra	146
Morelle	523	Mustum	99
Morgeline	450	Carenum	ibid.
Morille	56	Circumcidaneum	ib.
Mors de Diable	394	Tortivum	ibid.
Morsul. Antimon.	589	Mutterkorn	26
contra Verm.	210	Mutterlaug	545
de Citro	76	Mutternagelein	248
Purgantes	643	Mutterzimmet	251

SYLLABUS RERUM.

Mya Margaritifera	362	Nasturtium Hortense	ibid.
Pictorum	598	Indicum	ibid.
Μυελός	14	Petraeum	565
Μύκη	55	Sylvestre	59
Μυός ὤτα	376	Nafus	167
Μυρίκη	230	Natterwurzel	416
Μύρμηξ	492	Navau	65
Μύρμος	ibid.	Navet	ibid.
Myriza cerifera	333	Nectarines	94
Myrobalani	420 & 462	Nefles	106
Belliricæ	420	Nelke	348
Chebulæ	ibid.	Nenufar	462
Citrinæ	ibid.	Nepeta	252
Emblicæ	ibid.	Nephrit. Lapis	656
Indæ	ibid.	Lign.	654
Nigræ	ibid.	Nerprun	640
Μυροβάλανοι	ibid.	Nervina	194
Μύρρα	220	Nessel	652
Myrrha	ibid.	Neunauge	171
Μύρρινη	283	Nicotiana	537
Myrtilli	106	Nielle	284
Μύρτος	283	Nigella	ibid.
Myrtus	ibid.	Nihilum	412
Caryoph.	250	Nil	411
Pimenta	238	Ninſing	356
Myſtus	165	Νήσσα	161
Mytil. Margaritif.	362	Νίτρεον	543
Myxa	465	Nitrum	ibid.
N.		Antimoniat.	547 & 589
Nachtschatten	523	Cryſtalli Mont. L.	367
Nacre de Perle	363	Crudum	545
Nagelein	247 & 556	Depurat.	547
Nagelein - Rinde	250	Embryonat.	544
Nanſa	81	Fixum	547
Napellus	503	Fluor purpureo	
Naphta	336	fulv. L.	369
Napi Radices	66	Perlat.	547
Narcotica	503	Rofat.	ibid.
Νάρδος Ἰνδική	299	Saturnin.	ibid.
Νάρδος Κελτικὴ	ibid.	Tabulat.	ibid.
Nafalia	606	Noiſette	113
Nasturtium	59 & 61	Noix	120
Aquaticum	ibid.	Muscade	281
		Vomique	232

SYLLABUS RERUM.

Noyau	111	Ὀνύμον	285
Nuces	ibid.	Ὀνήνον	ibid.
Behen	463	Olea Europæa	107
Græcæ	111	Oleæ	ibid.
Ind. Cond.	283	Olera	36
Ponticæ	113	Oleum dest. Absynth.	197
Vomicæ	232	Acori	243
Nuciperfica	93	Anethi	239
Nuclei	111	Angelic.	532
Nuclei Allii	38	Animale DIPP,	144
Ceraforum	82	Anisi	239
Malor. Armeniac.	79	Arnica	554
Nucum	111	Artemisiæ	242
Perfic.	94	Aurant.	110
Pinei	121	Benzoës	309
Nudlen	13	Cajapoet.	245
Nüsse	120	Camom.	209
Numida	152	Camph. Bezoard.	312
Νέφαρον	462	LEMERY	ibid.
Nutritumtum	10	ROLFING	ibid.
Nymphæa	462	Cardamomi	246
Νυμφαῖα	ibid.	Cari	247
		Castor	527
O.		Chæroph.	50
Objectum Mat. Med.	I	Cinamomi	258
Ochra	403	Corticum Citri	76
Ochs	125	Coriandri	260
Ochsenzunge	355	Cubeb.	262
rothe	375	Cumini	263
Ocimum	285	Elemi	315
Oculi Cancror.	178	Fœnic.	268
Citr.	ibid.	Galban.	561
Odermenning	374	Guajac.	563
Odor & Sapor quid pro de-		Heracleotic.	114
terminantis Medicam.		Hyssopi	269
viribus faciant	5	Juniperi bacc.	273
Oeillet	348	ligni	274
Oenothera biennis	67	Ladan.	316
Oignons	48	Lavendulæ	275
Οἶνος δευτερίως	101	Laurin.	276
Ὀῖς	137	Lentisci	317
Οἶστρος	138	Lign. Rhodii	348
Οἶστρος	138	Templin.	323
		Macis	283

SYLLABUS RERUM.

Oleum dest. Majoranae	278	Oleum Expr. Macis	283
Mastich	317	Napar.	36
Meliffæ	280	Olivar.	107
Menthæ	284	Ovorum	153
Millefolii	385	Palmarum	120
Mosch. nucis	283	Papav. ex Se-	
Myrrhæ	222	min.	519
Neroli	81	Perfic. nucl.	95
Nicot.	539	Pistac.	122
Olibani	219	Ricini	479
Origani	286	Sem. 4. frigid.	83
Philosoph.	108	Oleum inf. aut coct. Abrot.	236
Piperin.	288	Abfynth	197
Pulegii	290	Ammon. Gummi	198
Roris marini	290	Anagall.	199
Rosarum	426	Aneth.	239
Rutæ	292	Camom.	209
Sabinæ	293	de Cappar.	48
Salviæ	294	Castor. simpl.	527
Sassafras	295	comp.	ibid.
Santali	393	Catellorum	136
Saponis	108	Chæroph.	50
Saturejæ	296	Cheiri	557
Serpilli	298	Cicutæ	512
Spicæ	275	Coloc. compos.	632
Styracis	327	Costinum	212
Tanaceti	231	Croci	261
Thymi	301	Cydonior.	106
Zedoariæ	304	Euphorbii	483
Zinzib.	305	Formic.	493
Oleum Expr. Amygd. amar.	113	Galbani	561
dulc. ibid.		Genistæ	652
Aneth.	239	Helenii	535
Anisi	240	Hyosc.	513
Avellanar.	114	Hyperic.	383
BehenNucum	462	simpl. ibid.	
Cannabis	455	Irinum	271
Cari	247	Lacert.	473
Fœnic.	268	Laurin.	276
Hyosc.	513	Lentisci	317
Jugland	121	Liliorum	460
Laurinum	276	convall.	277
Lini	461	Lumbr.	528

SYLLABUS RERUM.

Oleum inf. Majoran	278	Oniscus Afellus	541
Mandragoræ	514	Ὀνίσκοι	540
Mastich.	317	Ὀνοί	ibid.
Melilot.	279	Ononis	566
Menth.	284	Ὀνός	172
Momordicæ	386	Ὀνωρίς	566
Myrti baccar.	284	Opiata Mesenterica	594 & 629
fol.	ibid.	Salomonis	521
Nicot.	539	Opium	516
Nymph.	462	Ὀποβάλαμον	319
Ranarum	175	Opobalsamum	ibid.
de Sperm.	ibid.	Ὀποπᾶναξ	222
Rosarum.	426	Opopanax	ibid.
Rutæ	291	Or	365
Salviæ	293	Oranges	79
Sambuci	577	Orcanette	375
Scorpion. simpl.	494	Ὀρχίς	464
compos.	ibid.	Orchis Satyr.	ibid.
Solani	524	Oreilles de Judas	376
Stramon.	ibid.	Orge	18
Verbasci	469	de Mars	ibid.
Viperar.	496	Mondé	ibid.
Vulp. simpl.	147	Quarrée	ibid.
Oleum	108	Orgeate	20
Myrrh. per deliq.	222	Ὀρίγανος	285
Tartari per deliq.	103	ἡρακλεωτική	ibid.
Infus. Violarum	350	τραγορίγανος	ibid.
Empyreumaticum	563	Origanum	265 & 285
Pissinum	323	Creticum	285
Terebinthinæ	330	Dictamnus	265
Oleraceorum vires	6	Hispanicum	286
Olibanum	318	Majorana	277
Sylvestre	325	Marum	286
Olivæ	107	Vulgare	285
Oliven	ibid.	Orpiment	497
Olives	ibid.	Ortie blanche	653
Ὀλόκυρον	209	Ortygometra	159
Olus	36 & 45	Ὀρυζή	150
Ὀλυνθος ἔρινος	87	Orvietanum	521
ισχάς	ibid.	Ὀρυζα	ibid.
Ombre	168	Oryza	213
Ὀμπιν	10	Os Sepiæ	401
Ὀμφακίδες	422	de Séche	ibid.
Ὀμφάκιον	98	de corde Cervi	144

SYLLABUS RERUM.

<i>Oseille</i>	36	Panis Cibarius	ibid.
<i>Osteocolla</i>	604	Confusaneus	ibid.
<i>Osterlucsey runde</i>	200	Cydon.	105
<i>Osterlucseywurzel lange</i>	ibid.	Furfuraceus	14
<i>Ostrea</i>	180	Gregarius	ibid.
<i>Ostrutium</i>	535	ex Hordeo	19
Ὀσυρίς	460	Nauticus	14
<i>Otis</i>	153	Secundarius	ibid.
Ὀτίς	ibid.	Sordidus	ibid.
<i>Otter</i>	146	Squarrosus	14
<i>Ours</i>	ibid.	Papaver	515
<i>Outarde</i>	153	Erraticum	ibid.
<i>Ovis</i>	137	Rhœas	523
Ὄξαλις	36	Sativum	ibid.
<i>Oxalis Acetofella</i>	531	Somniferum	ibid.
Ὄξύγαλα	134	<i>Pappel</i>	461
Ὄξύλάπαθον	36 & 564	<i>Paradies - Holz</i>	306
<i>Oxymel scillitic.</i>	229	<i>Paradies - Kærner</i>	268
<i>simpl.</i>	585	Παρηγορικὰ	503
Ὄξυμυρσίνη	571	Paragon	362
<i>Oxys</i>	531	Paralysis	346
<i>Oxyfacch. vom. contra pest.</i>	589	Πάρδοσλος	160
<i>Oye</i>	148	<i>Paireira prava</i>	223
<i>sauvage</i>	149	<i>Parietaria</i>	566
		Παρθέσιον	220 & 565
		<i>Parus</i>	158
		<i>Pas d' Ane</i>	468
		<i>Passer</i>	153
Παχοντικά	595	<i>Passerage</i>	58
<i>Pæonia</i>	514	<i>Passulæ</i>	624
<i>Pain de Munition</i>	14	<i>Laxativæ</i>	98
<i>Pourceau</i>	633	<i>Majores</i>	98
<i>Recoupe</i>	14	<i>Minores</i>	97
Παιωνία	514	<i>Pasta Altheæ</i>	452
<i>Panacea</i>	7	<i>Epispast.</i>	492
<i>Panac. Antimon.</i>	589	<i>Liquiritiæ</i>	458
<i>Mercurii</i>	594	<i>Pastel d' Ecarlatte</i>	351
<i>Panais</i>	62	<i>Pastill. Mercurial.</i>	594
<i>Panax quinquefol.</i>	357	<i>Pastinaca</i>	62
<i>Panchymagoga</i>	619	<i>Opoponax</i>	223
<i>Panicum Miliac.</i>	22	<i>Paters</i>	13
<i>Panis Acerofus</i>	14	<i>Pates d'amandes</i>	113
<i>Ater</i>	ibid.	<i>Patiene</i>	564
<i>Biscoctus</i>	ibid.	Πατταλία	142
<i>Buccellatus</i>	ibid.		

SYLLABUS RERUM.

<i>Pavot</i>	515	<i>Pestilenzwurzel</i>	224
<i>Pesh</i>	322	<i>Pestnagel</i>	62
<i>Pechblende</i>	364	Πετασίτης	224
<i>Peches</i>	93	Petalites	ibid.
<i>Pedro del Porco</i>	233	<i>Peterfilien</i>	62
<i>Peintade</i>	152	<i>Petit Houx</i>	571
<i>Penæa Sarcocolla</i>	463	Lait	127
Πεντάφυλλον	423	<i>Petite Grive</i>	155
<i>Pentaphyllum</i>	423	<i>Petite Sarcelle</i>	161
Πέπερι	286	Petroleum	336
<i>Pepo</i>	85	Petromyzon	171
<i>Perca</i>	167	Πετροσέλιον	62
<i>Perce-feuille</i>	388	Petroselinum	ibid.
<i>Perce-mouffe</i>	372	Peucedanum	567
<i>Perche</i>	143 & 167	Silaus	579
<i>Percis</i>	167	Πευκέδανον	567
Πέρδιξ	154	Peziza	376
<i>Perdix</i>	150 & 154	<i>Pfaff</i>	162
Græca	154	<i>Pfaffenhütel</i>	85
Grysea	ibid.	<i>Pfaffenræhrlein</i>	70
Rubra	ibid.	<i>Pfeffer</i>	286
<i>Perdrix</i>	ibid.	<i>Pfefferkraut</i>	58
<i>Perée</i>	170	<i>Pfenning Erzt</i>	403
<i>Perfoliata</i>	388	<i>Pfirsching</i>	93
Περιστέρα	149	nackete	ibid.
Περιστερών	232	<i>Pfisterlein</i>	106
Πέρκη	167	<i>Pflaumen</i>	95
<i>Perlæ</i>	362	<i>Pfrimmen</i>	652
<i>Perluhn</i>	152	Φάβαι	29
<i>Perlen</i>	143	Φάκοι	30
<i>Perles à l'Once</i>	362	Φαλαρίς	162
<i>Perles de compte</i>	ibid.	Phallus Esculentus	56
<i>Perlures</i>	143	Pharmaca	2
<i>Perlica Mala</i>	93	Φάρμακα	2 & 607
<i>Perlicæ Nuces</i>	120	Phaseoli	31
<i>Perlicaria</i>	540	Φασόλοι	ibid.
<i>Perfil</i>	62	Φαστιανός	155
<i>Personata</i>	554	Phasianus	ibid.
<i>Peruvianische Giftwurzel</i>	258	Φιλινόσδαλα	265
<i>Peruvianischer Balsam</i>	320	Phlegma Cedrineum	322
<i>Peruv. Cortex</i>	252	Phlegmagoga	619
alb.	ibid.	Φλογιστόν	545
<i>Peruvenche</i>	396	Φλόμος	468
<i>Pes Cati</i>	376		

SYLLABUS RERUM.

Φλόγες	ibid.	Cochiæ	ibid.
Phoenix	86	de Cynogloss.	521 & 455
Φοινιγμοί	475		cum
Φοίνικες	85	Croco & Cast.	ibid.
Φοινοβαλανοί	ibid.	EMANUELIS	629
Φοινοκαβάλανοι	421	Fœtid. Major.	ibid.
Φοίνικος ἐλάτης	119	Francofurtanæ	ibid.
Φίλυρα	348	de Hiera c. Agarico	ibid.
Phyllanthus Emblica	420	Hydropicæ BONITH	ibid.
Φυλλί-ις	383	Lucis maj.	630
Φύλλον Ινδικόν	278	Martiales	406
Physalis Alkekengi	650	Mastich. de ABANO	318
Physeter Macrocephal.	473	MATTHÆI	521
Physiologiæ usus in Mat.		c. Mercurio vivo	594
Med.	1	dulci	ibid.
Phytheuma Spicat.	67	Polychr.	630
Φεῦνος	175	Balsam.	ibid.
Πιάρ	127	RUDII	ibid.
Pickling	173	RUFII	ibid.
Pied d'Alouette	211	de Sagapeno	326
Pied de Chat	376	Sapon.	108
Pied de Lion	374	Scillit.	230
de Loup	384	Sine quibus	630
Pierre de Ponce	409	Solares	521 & 630
Pigeon	149	Spleneticæ	630
Pignons	121	SFARCKEY	521
d'Indes	488	Stomachicæ	630
Πιπρίς	50	de Styrace	327 & 521
Pierrures	143	Succino	342 & 630
Pilæ marinæ	567	Tartareæ	198
Pilulæ ad omn. morb. ca-		de Terebinthina	331
tarrhal.	455	Pilosella	376
Aloëtic. emollient.	629	Pimipernell	63
Aloëphanginæ	ibid.	Pimpinella	ibid & 568
de Ammoniaco	198 & 629	Anisum	239
Anglicæ	629	Saxifrag.	568
de Aquileg.	452	Pimprenelle	63
Aureæ	629	Pineæ Nuces	121
Aperientes	STAHL	Purgantes	489
	406 & 629	Pinguedinum proprietates	7
Balsamicæ	BECCH	Pinien	121
	STAHL. ibid.	Pinus Larix	329 & 623
Cachecticæ	406 & 629	Picea	329
Cephal.	ibid.	Pinea	121
Chalybeatæ	629 & 406	A a a s	

SYLLABUS RERUM.

Pinus Liquid. S. navat.	322	Plumbum Spathosum	439
Strobili	321	Stibiatum	ibid.
Sutoria	323	Uftum	444
Sylvestris	321	Virens	439
Πῖον	127	Pluvialis	158
Πήγανον	291	Pluvier doré	ibid.
Piper	286	Poires	108
Album	ibid.	Poirée	44
Hispan f. Ind.	287	Pois	32
Longum	285	Chiches	28
Nigrum	ibid.	Goulus	32
Piquette	101	Poivre	286
Pifa	32	à queue	261
Πίσα	ibid.	Poix grasse	324
Πίσσα	322	de Bourgogne	ibid.
Πισσίλαιον	323	Réfine	325
Πισσάνθος	ibid.	Polenta	19
Πίττα	322	Poley	288 & 289
Π.σάφαλλον	337	Πόλιον	288
Pisces	163	Polium	ibid.
Fluviatiles	164	Creticum	289
Limo inhab.	169	Montanum	288
Marini	172	Pollen	27
Pissenlit	70	Polygala Senega	581
Pistaches	122	Πολύγονον	390
Pistacien	ibid.	Polygonum	17 & 390
Pistaciæ Nuces	ibid.	Amphibium	540
Pistacia Lentisc.	316	Aviculare	390
Terebinthus	329	Bistorta	416
Πιστιάκια	121	Hydropiper	540
Πίτυρα	28	Perficaria	ibid.
Pivoine	514	Πολυπύδιον	569
Πλάστη	221	Polypodium	ibid.
Plantago	388 sq.	Filix mas	378
Coronopus	61	Fragile	372
Pfyllium	636	Polyrrhiza	201
Plantain	388	Πολύτριχον	371
Plomb	439	Polytricum Commune	372
Plumbago	ibid.	Polytropa	10
Plumbum	ibid.	Poma	71
Album	409	Terræ	33
Basalticum	419	Pomatium	77
CrySTALLIFATUM	ibid.	Fl. Aurant.	81
Pauperum	ibid.	Fl. Lavend	275
Rhombeum	439		

SYLLABUS RERUM.

<i>Pomeranzen</i>	79	<i>Prunus Spinosa</i>	414
<i>Pomiferarum proprietates</i>	7	<i>Ψάρο</i>	159
<i>Pomum</i>	76	<i>Pseudacorus</i>	270
<i>Pomme</i>	ibid.	<i>Pseudo Adamantes</i>	367
<i>Epineuse</i>	524	<i>Psidium</i>	90
<i>Pomme de Terre</i>	34	<i>Ψιδύδιον</i>	440
<i>Pompejana Brass.</i>	46	<i>Ψύλλιον</i>	636
<i>Πόμολονξ</i>	411	<i>Psyllium</i>	636
<i>Populi Oculi</i>	324	<i>Ptarmica</i>	453 & 606
<i>Populus</i>	324	<i>Πτερὶς</i>	378
<i>balsamifera</i>	328	<i>Πτισσάνης χυλός</i>	19
<i>nigra</i>	324	<i>Πτισσάνη</i>	18
<i>Porcus</i>	138	<i>Ptifana</i>	12 & 18
<i>Porreau</i>	64	GALENI & HIPPO-	
<i>Porrum</i>	ibid.	CRATIS	19
<i>Portulaca</i>	65	<i>Pulegium</i>	289
<i>Potentilla Anserina</i>	423	<i>Pulmonaire</i>	391
<i>Reptans</i>	ibid.	<i>de Chêne</i>	ibid.
<i>Poterium Sanguisorba</i>	64	<i>Pulmonaria</i>	ibid.
<i>Poulardes</i>	152	<i>maculosa</i>	ibid.
<i>Poule</i>	151	<i>officinalis</i>	ibid.
<i>Poule d'Eau</i>	162	<i>Pulmones Vulp.</i>	147
<i>Poulets</i>	151	<i>Pulp. Cass.</i>	622
<i>Pouliot</i>	198	<i>Tamarind.</i>	625
<i>Pourpier</i>	65	<i>Pultic. de Manna</i>	624
<i>Pouffins</i>	151	<i>de Tragac.</i>	467
<i>Præcipitantia</i>	597	<i>Pulvis absorbens WEDEL</i>	522
<i>Prænestinæ nuces</i>	113	<i>ad omnes ventric.</i>	
<i>Πράσιον</i>	219	<i>affect. mirabilis.</i>	479
<i>Πράσον</i>	64	<i>Anodyn. LUDOV.</i>	522
<i>Prêle</i>	418	<i>Antarthr.</i>	528
<i>Primula Veris</i>	346	<i>Antilyff.</i>	388
<i>Πρόβατον</i>	137	<i>Antispasm. Hal.</i>	547
<i>Propotis</i>	333	<i>Ari compos.</i>	479
<i>Πρότροπον</i>	99	<i>Aurat. German. feu</i>	
<i>Προύμνα</i>	95	<i>Zellenf.</i>	258
<i>Pruna</i>	95 & 624	<i>Cachecticus</i>	406
<i>Laxativa</i>	95	<i>Cervinus</i>	144
<i>Prunella</i>	390	<i>de Chalybe</i>	407
<i>Prunes</i>	95	<i>Comitiffæ</i>	253
<i>Prunus Armeniaca</i>	79	<i>Contrajervæ comp.</i>	259
<i>Cerasus</i>	73	<i>contra Vermes</i>	210
<i>Domestica</i>	95	CORNACHINI	646
<i>Insitiva</i>	ibid.	<i>de Tribus</i>	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Pulvis Diaireos	271	Quadrupeda Fera	140
e-Chelis cancr.	179	Quarz. Crystall.	367
in-		Quassia	225
compl.	179	Dioica	227
Erysipeladotes MYN-		Quassia Lign.	224
SICHT	13	Quecksilber	590
Jesuit.	253	Quellwasser	181
LUGOS. Card.	ibid.	Quendel	297
Santal.	393	Quercus Robur	421
Scill. composit.	230	coccigera	351
Sternuc.	539	Querquedula	161
Stomach. BIRCKM.	479	Queue de Cheval	418
Strumal.	586	Pourceau	567
Sympathet	448	Quinquefolium	423
Temperans	547	Quinte - feuille	ibid.
Viperar.	496	Quinquina	252
Pumex	409	Quitten	104
Vulcani	ibid.	Quitten-Lattwerg	105
Punica Granatus	90		
Purgantia	618		
Purgierkærner	479 & 488		
Pusmoventia	449		
Πυρρῆ	412	Pæ	636
Pyra terræ	34	Radices	33
Πυρῆ	111	Salep	464
Pyrethrum	485	Radicula	67
Πύρεθρον	ibid.	Radis	67
Pyri	108	Radix ari c. aceto præp.	479
Pyrites Crystall. fig. ferri	402	dulcis	456
	& 446	Rahm	127
Cupri	446	Raifort	42
Albus	403	Raiponce	67
Auripigmentum	497	Raisin	97
Pyrola	392	Raisins aux Rubis	98
Πυρὸς	26	de Corinthe	97
τριμηνιαῖος	ibid.	de Damas	98
σιτάνιος	ibid.	Ralius	158
Pyrus Communis	109	Aquaticus	ibid.
Cydonia	105	Porzana	ibid.
		Rana	174
		Bufo	175
		Esculenta	174
		Temporaria	ibid.
Quadrupeda	125	Ranunculus Ficaria	558
Cicuta	ibid.		

SYLLABUS RERUM.

Rapa	65	Refina Coloc.	632
Raphanica	67	Guajaci	562
'Ραφανίς	ibid.	Jalappæ	643
ἀργίς	24	Ladan	316
'Ραφανός	67	Pini	325
Rapum	65	Scammon.	646
Rapunculus	67	Turpethi	648
Rapunzel	ibid.	Vegetabilis	306
Rasle d'Eau	158	Vulgaris	324
de Genet	159	Résine	324 & 328
Rasura Cornu Cervi	143	Resinosa	619
Eboris	470	Resolventia	529 & 553
Rataffia	82	Animalia	583
Rave	65 & 67	Fossilia	587
Rauken	481 & 533	Rettich	67
Rauschgelb	497	Revellentia	476
Raute	291	Rhabarbar.	636
Rebhuhn	154	Monach.	638
Rebkressen	57	Toftum	639
Rebs	66 & 258	Rhamnus Cathart.	640
Recocta	134	Frang.	613
Refrigerantia	449	Zyziphus	91
Regenwasser	182	Rhapontic. Monachor.	638
Regenwürmer	527	Moscov.	637
Regiæ Nuces	120	Rheinfarn	230
Reglisse	456 & 458	Rheum palmat.	638
Regolitia	456	Rhapontic.	637
Reg. Antim	589	Rhodium L.	347
Mart.	ibid.	Rhodomet P A L L A D.	428
Medic.	ibid.	Rhus	430
Reh	140	Coriaria	430
Rehkitzlein	141	Copallinum	313.
Reib	454	Ribes	78
Reiger	161	Nigrum	ibid.
Reis	23	Rubes Rubrum	78
Reisgerst	18	Uva crispa	104
Relaxantia	449	Ricinus Communis	479
Renard	147	Rinde	14
Renouée	390	Ringelblume	203
Repellentia	418 & 476	'Ρήσιν	636
Requies NICOLAI	521 & 522	'Ρησίνα	324 & 328
Refinæ	194 & 305	Ris	23
Refina Alba	324	Ritterspærnlein	211
Alpes	307	Rob Corn.	104

SYLLABUS RERUM.

Rob Cydon.	105	Sativa rubra	424
Cynosbat.	429	Rosa Villosa	425
Ebuli	578	Roschgewächs	364
Jugland	121	Rose	143
Juniperi baccar.	273	Rosen bleiche	154
Moror.	93	Rosenholz	347
Ribesior.	78	Rose tremiere	419
Rub. Id.	97	Roses de Provins	423
Sambuci	577	Rosinlein	97
de Spin. Cerv.	640	Rosmarin	290
Uvarum	98	Ροσμαρίνον	ibid.
Roborantia	194	Rosmarinus	ibid.
Adstringentia	370	Rosshub	468
Amara	195	Rosschwämme	585
Animalia	398	Rothbeinel	160
Fossilia	433	Rother Steinbruch	266
Specifica	363	Rothgülden- Erzt	364
Subadstring.	370	Rottan	367
Rocca	434	Rottel	165
Rocambole	38	Rotulæ contra Vermes	594
Rochetta Alexandrina	552	Diaireos	271
Rodentia	475	ex Succo Citri	76
Ρόδον	423	man. Christ.	427
Ræmische Haselnüsse	113	Rouir	454
Römischer Kümmel	263	Rübe	65
Mangold	45	Rüben französische	ibid.
Ræsen	454	Rüben gelbe	53
Röthe	569	Rübsaamen	66
Roggen	24	Rubefacientia	475
Rohrdommel	162	Rubeta	175
Rohrhühnlein	150	Rubi	96
Roi des Cailles	159	Rubia	569
Ροή	90	Tinctor.	570
Romarin	290	Rubi mora	96
Roquette	481 & 533	Rubus Cæsius	ibid.
Ros Solis	486	Fruticosus	ibid.
Rosa	423	Idæus	ibid.
Alba	424	Rue	291
Canina	425	Ruffolk	171
Centifolia	424	Rum	573
Damascena	424	Rumex	564
Gallica	424	Acetosæ	37
Pallida	ibid.	Acutus	564
Rubra	423	Alpin.	638

SYLLABUS RERUM.

Rumex Aquat.	564 & 637	Sal Ammoniac. depur.	547
Obtusifol.	637	Angl. Volat.	549
Patientia	564 & 617	Card. Benedict.	205
Sanguineus	561	Cent. min.	206
Ruprechtsauer Kirschen	81	Commune	549
Ρυπτικα	530	Corall.	361
Ρες	430	Decrepit.	551
Ruscus	571	Depurat.	ibid.
Ruficht Erzt	364	Digest.	ibid.
Ruta Graveolens	291	Fabarum	30
Muraria	371	Febrifug	551
Ρυπτικα	530	Fontan.	550
Ρυτη	291	Fossil.	ibid.
		Gemmæ	ibid.
S.		Indus	571
Saane	127	Lumbr. Volat.	528
Saatperlen	362	Marinum	550
Sabina	292	Matris perlar.	363
Sabadilli semen	486	Mirab.	551
Saccharum	571	Ocul. cancr.	178
Candum	574	Oleof. SYLV.	549
Hordei	20	Panis Arab.	549
Lactis	127	Perlat.	363
Officin.	571	Persic.	540
Perlaturum	427	Polychrest.	547
Rosat.	427 & 428	SEIGNETTE	
Rosatum	427	103 & 553	
Saturni	442	Prunellæ	547
Thomæ	572	Saccuharum Penidium	574
Vermifug.	594	Clarificatum	ibid.
Safflor	631	Sedat. HOMB.	543
Safran	260	Tamarisc.	210
Safran batard	631	Tartari	103
Saftgrün	640	Volat.	ibid.
Σαγάρωνον	325	Vitrioli	448
Sagapenum	325	Viper.	496
Sago	35	Vol. Ammoniac.	549
Sain - bois	483	Volat. Aromat.	549
Saindoux	139	Oleof.	ibid.
Σάινχαρ	571	Salbey	293
Σάινχαρον	ibid.	Salep. Rad.	464
Sal Absynth.	196	Salicornia	552
Acetof.	531	Salinæ	550
		Salivantia	606

SYLLABUS RERUM.

<i>Salm</i>	168	<i>Sapo</i>	108
<i>Salmo</i>	ibid.	<i>Tartareus</i>	331
<i>Fario</i>	169	<i>Saponaria</i>	578
<i>Salar.</i>	168	<i>Sapor Medicam. quid indi-</i>	
<i>Thymallus</i>	ibid.	<i>cat</i>	5
<i>Trutta</i>	169	<i>Sarcelle</i>	161
<i>Salpeter</i>	543	<i>Sarcocolla</i>	578
<i>Salpetre</i>	ibid.	<i>Sarcotica</i>	413
<i>de Houffage</i>	544	<i>Sardelle</i>	174
<i>Salforum vires</i>	5	<i>Sardina</i>	ibid.
<i>Salfaparilla</i>	575	<i>Sardine</i>	ibid.
<i>Salifi</i>	70	<i>Σάγιον</i>	369
<i>Salfola</i>	552	<i>Σάγιος λίθος</i>	ibid.
<i>Salvia</i>	293	<i>Sardus</i>	368 & 369
<i>Sambucus</i>	576	<i>Sariette</i>	295
<i>Sammet - Erzt</i>	500	<i>Σαρκόλλη</i>	463
<i>Σάμψυχον</i>	277	<i>Sarrasin</i>	17
<i>Sanctum</i>	209	<i>Sassafras Lign.</i>	294
<i>Sandarax f. Sandarachæ</i>		<i>Satureja</i>	295
<i>Gummi</i>	272	<i>Satyrium</i>	464
<i>Sandracha</i>	497	<i>Saubohnen</i>	29
<i>Σανδράχη</i>	497	<i>Sauerampfer</i>	36
<i>Σανδύχη</i>	441	<i>Sauerklee</i>	531
<i>Sang de Dracon</i>	429	<i>Sauerwasser</i>	184
<i>Sanglier</i>	140	<i>Sauge</i>	293
<i>Sandstein</i>	319	<i>Saumon</i>	168
<i>Sanguinaria</i>	390	<i>Saumonnaux</i>	168
<i>Sanguinalis</i>	390	<i>Saurauch</i>	72
<i>Sanguine</i>	403	<i>Σαῦρος</i>	472
<i>Sanguis Draconis</i>	429	<i>Sauve vie</i>	371
<i>Hirci inspiss.</i>	137	<i>Saxifraga</i>	565 & 579
<i>Tauri</i>	127	<i>Scabiosa</i>	394
<i>Sanguisorba</i>	63	<i>Scaglia</i>	434
<i>Sanicula</i>	392	<i>Scajola</i>	ibid.
<i>Santalum</i>	ibid.	<i>Scammoneum</i>	644
<i>Album</i>	ibid.	<i>Scandix Cerefolium</i>	49
<i>Citrinum</i>	ibid.	<i>Scarificationes</i>	476
<i>Rubrum</i>	ibid.	<i>Scariola</i>	55
<i>Santolina Chamæcypar.</i>	236	<i>Schaaf</i>	137
<i>Santonic. fem.</i>	209	<i>Schænoprasum</i>	64
<i>Sapa</i>	99	<i>Schafgarben</i>	485
<i>Σάπφειρος</i>	369	<i>Schafkunzen</i>	425
<i>Sapphirus</i>	368 & 369	<i>Schalotten</i>	38
		<i>Schellack</i>	

SYLLABUS RERUM.

<i>Schellack</i>	400	<i>Scincus</i>	541
<i>Schieferweis</i>	441	<i>Scolopax Rusticola</i>	159
<i>Schierling</i>	508	<i>Scolopendre</i>	383
<i>Schiffen</i>	28 & 32	<i>Scolopendrium</i>	ibid.
<i>geschrotene</i>	28	<i>Scordium</i>	226 & 520
<i>Schildkröte</i>	176	<i>Scorodoprafum allium</i>	38
<i>Σίσυς</i>	134	<i>Scorpius</i>	493
<i>Schistum fissile</i>	434	<i>Scorzonera</i>	68
<i>Schlaffapfel</i>	425	<i>Scorzonere</i>	ibid.
<i>Schlagkrautlein</i>	209	<i>Scrofa</i>	138
<i>Schlangenholtz</i>	210	<i>Scrophularia</i>	579
<i>Schlangenwurzel</i>	416	<i>Seebium</i>	462
<i>Schlegel</i>	141	<i>Sebesten</i>	465
<i>Schlehen</i>	413	<i>Sebum</i>	127
<i>Schley</i>	172	<i>Secale</i>	24
<i>Schlug</i>	339	<i>Cornutum</i>	26
<i>Schlüsselblumen</i>	346	<i>Turgidum</i>	ibid.
<i>Schneck</i>	179	<i>Sedum</i>	581
<i>Schneegans</i>	149	<i>Seewasser</i>	182 & 184
<i>Schneewasser</i>	183	<i>Seichblumen</i>	70
<i>Schnittlauch</i>	64	<i>Seiffenkraut</i>	578
<i>Schnotfisch</i>	166	<i>Selenites</i>	603
<i>Σχολια ἄνθος</i>	296	<i>Selenoides Vet.</i>	46
<i>Schoten</i>	28	<i>Σέλιον</i>	40
<i>Schœllkraut</i>	157	<i>Semence de Chasse taupe</i>	479
<i>Schoenanthus Aëtii</i>	296	<i>de Perles</i>	362
<i>Shoerl</i>	403	<i>Semmel</i>	27
<i>Schotten</i>	127	<i>Semen Ricini</i>	479
<i>Schwalben</i>	497	<i>Contra</i>	209
<i>Schwaden</i>	21	<i>Σεμίδαλις</i>	27
<i>Schwämme</i>	585	<i>Semoules</i>	13
<i>Schwalbe</i>	157	<i>Semoules</i>	21 & 27
<i>Schwalbenwurzel</i>	583	<i>Sempervivum</i>	580
<i>Shwamm</i>	55	<i>Senecka Rad.</i>	581
<i>Schwarze Brustbeeren</i>	465	<i>Senf</i>	487
<i>Schwarzer Kümmel</i>	284	<i>weisser</i>	533
<i>Schwarze Nieswurzel</i>	634	<i>Sepiæ testum</i>	401
<i>Schwarzwurzel</i>	466	<i>Sepium</i>	ibid.
<i>Schwefel</i>	342	<i>Seran</i>	454
<i>Schwein</i>	138	<i>Σέρις ἡμερος</i>	55
<i>Schweinbrod</i>	633	<i>Serapin Gummi</i>	325
<i>Schwindelbeeren</i>	262	<i>Serpentaria Virginiana</i>	297
<i>Schwitzbäder</i>	190	<i>Serpolet</i>	297
<i>Scilla</i>	228	<i>Serpyllum</i>	297

SYLLABUS RERUM.

Serfifi	70	Σιτίον	15
Serum Lactis	131	Sium Ninf	356
dulce	132	Sifarum	69
Σέσελι	298	Σκαμμονία	644
Sefeli	ibid.	Σκίγκος	54E
Setacea	476	Σκίλλα	228
Sevenbaum	292	Σκοροδολλάραοτ	505
Sevum Hircin.	137	Σκολωπένδριον	383
Σήπιον	401	Σκόρδιον	226
Sialogoga	606	Σκόρεδον	38
Σίδα	90	Σκόρπιος	493
Σιδηρίτις	209	Σκυδική ῥίζα	496
Σίδηρος	402	Σκυδικόν ξύλον	ibid.
Siefalbum	445	Σμάραγδος	369
Siegiwurzel	582	Smaragdus	368 & 369
Sigillum SALOMONIS	466	Σμέγματα	530
Signaturarum theoria	4	Smilax China	558
Σίκυος	13	Pseudoch.	559
Silber	363	Salsaparilla	575
Silberglätt	441	Smiris	403
Silbermulm	365	Smyrgel	ibid.
Silberschwärze	364	Σμύρα	220
Silex carneolus	369	Σμύριον	535
Siliginis clavi	26	Soda	552
Siliquæ	465	Solanum Nigrum	523
dulcēs	ibid.	Tuberosum	34
græcæ	ibid.	Solidago Virgaurea	396
Simarouba	227	Solutio Cancror. ocul.	178
Similago	27	Corall.	36E
Sinapi	482 & 487	Matris perlar.	363
alba	482	Sommergerst	18
nigra	487	Son	12
Sinau	374	Sonnenthau	486
Σίνησι	487	Sopientia	502
Sinngrün	396	Animalia	525
Σίον	60	Vegetabilia	503
Σηπτικόν	476	Sorba	109
Σίραιον	99	Sorbes	ibid.
Sirigata Gamber.	219	Sorbus Domestica	ibid.
Σίσαρον	69	Sory	446
Sifarum	ibid.	Souchet	264
Sifer	ibid.	Soucy	203
Sifon Ammi	237	Soude de Barille	552
Sifymbrium Naft. aquat.	60	Soufre	342

SYLLABUS RERUM.

Sparadrapus	444	Σπαρκός	293
Spargel	43	Σπινδύλιον	453
Spargelkohl	46	Spiauter	410
Spartium Scoparia	652	Spica	274
Spatum	600	Spicae Allii	38
Spathum Plumbi	439	Spica Celtica	299
Specul.	603	Indica	ibid.
Spatze	153	Nardi	274 & ibid.
Species Diaboracis	543	Spick	274
Diacinamomi	218	Spiefe v. Hirsch	141
Diacretæ	603	Spiesglas	587
Diajalappæ	643	Spieshirsch	142
Diaireos	271	Spina Cervina	640
Diamargarit. calid.	363	Spinachia	69
frigid. ib.		Spiræa Filipendula	266
de Hyacintho	370	Spiritus Absynth.	196
de Gummis frigid. ib.		Aluminis	436
Dianifi	240	Ammon. Gummi	198
Dianthos	291	Sal. Anifat.	240
Diatrag. frig.	467	Aromat.	249
Diaturbith.	648	cum Cal-	
pro decocto ad		se viv.	549
Gangr.	444	cum Sale	
pro ptifana Reg.	647	Tart.	549
pro vino Absynth.	197	Vinof.	ibid.
Hippocr.	258	Volatil.	
Sant.	393	urinof.	ibid.
Tabac. pro fumo		Angelic.	532
CAMER.	539	Antiscorb.	448
Tartar. pharyng.	103	Anifi	240
Specifica	8	Aperitiv.	448
Antif. CROLLII	598	Arthr.	539
Jalappin.	643	Aurant.	110
Purgantia	619	Fl.	81
Roborantia	354	Balsami Peruv.	321
Speck	139	Bezoardic. BUSSI.	549
Spelt	27	Castor.	527
Sperling	153	Ceraforum	82
Sperma Ceti	473	Citri Cort.	76
Ranarum	175	Cochlear.	533
Sperniola	ibid.	Convall.	277
Speyerlinge	109	Cornu Cervi ext.	144
Σφαίραι θαλασσίαι	567	Spanferklein	138

SYLLABUS RERUM.

Spiritus Cydon.	105	Viperar.	496
Ebuli	578	Vitrioli coagul.	448
Formicar.	493	Phil.	552
Fragor.	90	Volat. arom. oleof.	549
Galban.	561	<i>Spitzwegerich</i>	389
Guajac.	563	<i>Σπλάχνον</i>	386
Junip. e baccis	274	<i>Σπογγιαί</i>	585
Lavend.	275	<i>Σπογγιοί</i>	ibid.
Liquiritiæ	457	<i>Σπώνδυλος</i>	52
Lumbr.	528	Spongiæ	585
Maltich.	318	præpar.	587
Matricar.	220	Spodium	470
Mellis	585	Spongiola	425
Meliff.	280	Spongites	586
Menth.	284	<i>Springkærner</i>	480
Myrrhæ	222	<i>Sprædes Glas - Erzt</i>	354
Nitri	547	Spires	163
Ant. colic.	ibid.	Spuma Argenti	441
dulcis	ibid.	Lupi	403
Roris Mar.	291	Squamma æris	499
Rosar.	428	Squilla	228
Rub. Id.	97	Squinanthos	396
Salis	551	<i>Staar</i>	159
Sal. Ammon. Anif.	240	<i>Stabwurz</i>	235
Aro-		<i>Στάκτη</i>	221
mat.	549	<i>Stahlerzt</i>	403
Sal. Ammon. c. calce		Stalactitæ	184 & 600
viva	ibid.	Stange	143
c. Sale		Stannum	409
Tartari	ibid.	Amorphum	ibid.
Salis coagul.	551	CrySTALLinum	ibid.
dulc.	552	Spatosum	ibid.
Salviæ	294	Staphis agria	488
Samb. Baccar.	578	<i>Σταφίς ἀγρία</i>	ibid.
Florum	ibid.	<i>Σταφυλή</i>	97
Serpilli	298	<i>ἄρκυς</i>	433
Theriacalis	522	<i>Σταφυλίνος</i>	62
Camph.	ib.	<i>Στάχος</i>	274
Thymi	301	<i>νάστος</i>	299
Trifol.	232	<i>Stechapfel</i>	524
Veneris	502	<i>Steckrüben</i>	65
Vini	103	<i>Στεγνωτικά</i>	412
Camphoratus	311	Steinbeer	433
Rectific.	103	Steinbeisser	170
Tartarif.	ibid.		

SYLLABUS RERUM.

<i>Steinbrech</i>	579	<i>Sturnus</i>	159
<i>Steingallel</i>	160	<i>Subadstringentia</i>	371
<i>Steinkrebs</i>	177	<i>Subiectum Mat. Med.</i>	1
<i>Steinkressen</i>	565	<i>Subulo</i>	142
<i>Steinleber - Kraut</i>	381	<i>Succisa</i>	394
Στελεφύρος	388	<i>Succinum</i>	338
Στέμφυλα	99	<i>Succus Acaciæ</i>	413
<i>Stendelwurzel</i>	464	<i>Chermesinus</i>	ibid.
<i>Stercus Caninum</i>	136	<i>Glyzirrhiæ</i>	458
<i>Suillum</i>	139	<i>Liquiritiæ</i>	457
<i>Stern - Anis</i>	240	<i>uvarum immaturar.</i>	98
<i>Sterna Nigra</i>	163	<i>Sucre</i>	571
Στίβι	587	<i>Royal</i>	572
<i>Stibium</i>	587	<i>Sudorifera</i>	605
<i>Striatum</i>	ibid.	<i>Süsholz</i>	456
<i>CrySTALLIFATUM</i>	ibid.	<i>Sulphur stillatitium</i>	342
<i>Rubrum</i>	ibid.	<i>Aurat. antim.</i>	589
Στιχάς, Στοιχάς	300	<i>Sumach</i>	430
<i>Stichling</i>	169	<i>Sumpfwasser</i>	182
<i>Stiere</i>	125	<i>Suppurantia</i>	449
Στίρμι	587	<i>Suppositorium Aloës</i>	630
<i>Stincus</i>	541	<i>Sureau</i>	576
<i>Stirium</i>	603	<i>Sus</i>	138
<i>Stockfisch</i>	172	Συκάννα	93
<i>Stocklack</i>	400	Σύκη	86
<i>Stœchas</i>	300	Σύκον	ibid.
<i>Stoer</i>	164	<i>Sympatetica Med.</i>	8
<i>Stomachica</i>	194	Σύμμιον	466
<i>Storax</i>	13 & 26	<i>Symphitum</i>	ibid.
Στύραξ	ibid.	<i>Synople</i>	403
<i>Stramonium</i>	524	<i>Syrop de Sucre</i>	572
Στροβίλα	121	<i>Syrupus Absynth. compos.</i>	196
<i>Strobili Lupuli</i>	59	<i>simpl.</i>	196
<i>Strongylum</i>	434	<i>ex succo Acetosæ</i>	38
Στρέθος	153	<i>Acetosellæ</i>	531
<i>Strychnos Colubrina</i>	210	<i>Acetosit. citri</i>	76
Στρίχνος κηπάϊος	523	<i>Acetosus</i>	103
μανικός	507	<i>de Agresta</i>	98
<i>Strychnos Nux vomica</i>	232	<i>Alexandr.</i>	427
<i>Stuckelrüben</i>	65	<i>Alth.comp.FERN.</i>	451
<i>Stuferzt</i>	403	<i>simpl.</i>	ibid.
<i>Stuphæ</i>	190	<i>de Ammon.</i>	198
Στυπτηρία	433	<i>Apii</i>	42
Στυπτικοί	412	<i>Artemis. compos.</i>	242
		<i>B b b</i>	3

SYLLABUS RERUM.

Syrupus	Artemis. simpl.	ibid.	Syrupus	Hed. terrestr.	381
	Aurant.	110		Hordeatus	20
	Fl.	81		Hyperic.	383
	Acaciæ	415		Hyssopi compos.	270
	Balsam.	321		simpl. ibid.	
	Beccabung. fucci	555		de Jujubis	92
	Bellid.	377		de Karabe	522
	Berber.	73		Lavendul.	274
	Borrag.	355		Limonum	76
	Brassicæ	47		Liquir.	457
	Bryon.	612		Longæ Vitæ	565
	Bugloss.	356		Malorum	77
	de Calabasse	85		Compositus	
	Camom.	209		SAPOR Regis ibid.	
	Capill. ven.	373		Hellebor. ib.	
	comp. ibid.			de Manna	624
	Card. Bened.	205		Mastych.	318
	Cascarill.	250		Melissæ	280
	Cent. min.	206		Menthæ	284
	Ceraforum	74		Millefol.	385
	Chinæ	256		Moror.	93
	Cichor. compos.	52		a Musco querno	388
	c. Rhab.	639		Myrti	284
	simpl. BAUD.	52		Myrtill.	107
	Citri Cortic.	76		Myrtinus compos.	284
	e toto	ibid.		Napi	67
	Cochlear.	533		e succo Nasturtii	60
	Contrajervæ	259		Nucistæ	283
	compos. ibid.			Nicot. simpl.	539
	Cinamom.	258		QUERCET. ibid.	
	Corall.	361		Nymph.	462
	Croci	261		Oxal.	531
	e succo Cucurbit.	85		Pæoniæ	515
	Cydon.	105		Papav.	520
	Cynogloss.	455		albi	519
	Diacod.	520		Plantag.	389
	Crocat.	ibid.		Perfic. Fl.	95
	Domest.	640		Polygon	390
	Emet.	589		Portulacæ	65
	de Eryf. simpl.	534		de Prasio	220
	LOBELII	ibid.		de Rhabarb.	639
	Fragorum	90		Ribes	78
	Fumar.	216		Roris solis comp.	486
	Granat.	91		simpl. ibid.	

SYLLABUS RERUM.

Syrupus e Rosis pallidis	427	Tacumachaca	327
pallidis c.		Tascum Nephrit.	656
Senna & Agaric.	427	Tamarindi	624
ficcis	428	Tamaris	230
solutiv.	ibid.	Tamariscus	ibid.
Rosat.	427	Tamariscen	ibid.
Rub. Id.	96	Tamarix	ibid.
Saccharin.	572	Tamenstein	339
Sassafr.	295	Tanacetum	230
Scilliticus	230	Tanais	ibid.
Scordii	226	Taraxacum	70
Sempervivi	564	Tarette	380
Sulphuris	345	Tartarus Chalyb.	103 & 407
Symphyt.	467	Emet.	103 & 589
simpl.	ibid.	Tartarif.	103
Tussilag.	468	Vitriolatus	448
de Testud.	177	Tartufflen	34
Veronic.	395	Taube	419
Violar.	350	Taubenkropf	215
Solutiv.	ib.	Tauche	172
Tunicæ	349	Tauch - Entlein	162
Viperar.	496	Taureaux	125
		Tav'poi	ibid.
T.		Taurus	ibid.
Tabacum	537	Tausend-Gulden-Blumen	205
Tabellæ de Althea	451	Taxus	146
f. igne	452	Teinte	172
Becchicæ	457	Tela GUALTIERI	444
de Cancr. ocul.	179	Templinum	323
de Chalybe	407	Terebinthina	328
contra Verm.	210	Tesquidivn	ibid.
Corall.	361	Terra Arsenicalis	497
Diaireos	271	Fol. Tartari	103
de Margar.	363	Gypf. pulver.	603
de Matre perlar.	ibid.	Japonica	217
Manus Ch.	427	Lemnia	436
Pæon.	515	Merita	263
de Rhabarb.	639	Plumbi	439
Strumal.	587	Sigillata	437
Symph.	467	Silefiaca	437
Terræ Catech.	118	Viridis	500
Tag- und Nacht-Kraut	566	Vitrioli dulcis	448
		nigra	446
		Testaceorum agendi modus	7

SYLLABUS RERUM.

Testæ ovorum	153	Thymus Serpillum	297
Testudo	176	Θύμαλλος	168
ad Tetradynamiam perti-		Θυμίαμα ἀμμονιακόν	197
nentium effectus	6	Θύμον	300
Tetrao Bonasia	151	Tiglia Grana	488
Coturnix	150	Tinca	172
Perdix	154	Tincar	542
Rufa	ibid.	Tinctura Aloes	630
Tetrix	156	Antim. acr.	589
Vrogallus	ibid.	Tartar.	ibid.
Teucrium Chamædris	205	Antiphthifica	444
Chamæp.	209	Aquileg.	452
Creticum	289	Asari	611
Polium	ibid.	Aurant. Fl.	81
Scordium	226	Auri	366
Teufels Abbiss	394	Bals. Peruv. albi	313
Teufelsdreck	505	Bellidis	377
Τεῦτλον	44	Benzoës	309
σικελικόν	ibid.	Bezoard. LUDOV.	522
Thapsus Barbatus	468	Bezoard. MICH.	ib.
Θάσιαι	111	Canthar.	492
Thauwasser	183	Castor.	527
Thea	430	Chinæ	256
Viridis	ibid.	TALBOT	ibid.
Boe	ibid.	Cinam.	258
Theer	322	Contrajervæ	259
gelber	323	Corall.	361
Theobroma Cacao	114	Croci	261
Theriaca ANDROM.	522	Vinosa	ibid.
Cœlestis	ibid.	G. Laccæ	401
Thermæ	184 & 187	Hæmatitæ	407
Θείον	342	Hellebor. comp.	635
Θηλεῖα	200	Hyperic.	383
Θμελαία	483	Junip. baccar.	274
Θύμβρα	295	Lavend.	275
Θριδακίνη	56	Martis adstringens	
Θρίδαξ	ibid.	406 & 407	
Θρύμμα	14	aperiens	407
Thus	318	Cydoniat.	ib.
Orobæum	ibid.	Pomata	ibid.
Thym	300	Cærulea	ib.
Thymallus	168	Hellebor	407 & 635
Thymian	300	Melampod.	635
Thymus Vulg.	ibid.	Metall.	589

SYLLABUS RERUM.

Tinctura Myrrhæ	222	Tragulus Moschus	ibid.
Alcalif.	ibid.	Trainasse	390
Odont. Hoffm.	522	Trapa	122
Papav.	520	Trappe	153
Propr. Myns.	630	Traube	97
Rhabarb.	639	Trauben spanische	ibid.
compof.	640	Traumatica	306 & 412
Ror. Mar.	291	Treberen	99
Rosarum	429	Tremella auricula	376
Rutæ	292	Τρίβολος ἑνυδρος	122
Salviæ	294	Tribulus Aquat.	ibid.
Scordii	226	Τριχάς	156
Stomach. 407 &	549	Trichechus Manatus	471
Sulphuris	345	Τριχίας	174
Tartari	103	Trichites	434
acris	ibid.	Τριχομανές	371 & 372
Vitrioli martis	407	Trichomanes	372
Τίτανος	600	Trifol. fibrin.	231
Titia	348	Melilotus	278
Τμητικά	530	Trigonella fœnugræc.	456
Tobac	537	Tringa Vanellus	160
Tolctanum Balsamum	331	Trippes	126
Tolvifera	332	Triticum	26
Tonnenstein	339	Æstivum	ibid.
Tonica	194	Hybernum	27
Tophi	184 & 600	Repens	561
Topinambours	33	Spelta	27
Tormentilla	432	Trimestre	26
Tordylium	298	Trochisci Actes	578
Tortue	176	de Agarico	641
Totanus ruber	160	Albi	444
la Touche	189	Alkekengi	522 & 650
Tourdelle	155	Anthelm.	534
Torquette	563	Becchici nigri	457
Τραγάγανθα	467	citrini	ibid.
Tragant	bid.	de Karabe	341 & 522
Tragea granor. Actes	578	Eschar.	595
Ophthalm.	214	c. minio	ibid.
Tragemata	85	ex nitro & Cinnab.	547
Tragende Kûhe	125	Hermet.	594
Τραγέπωγον	70	de Myrrha	222
Tragopogon	ibid.	Scillitici	230
Τράγος	136	Terræ Catech.	218
Tragus	ibid.	de Vipera	496
Tragulus Moschif.	352		

SYLLABUS RERUM.

<i>Troefne</i>	383	Unguent. Fuscum	445
<i>Τρωγλοδυκτική</i>	221	Helennii	535
<i>Tropæolum Minus</i>	61	ad Fiff. labior.	99
<i>Τροφή</i>	10	Hæmorr. extemp.	445
<i>Tropfbaad</i>	190		& 522
<i>Tropffchwefel</i>	342	Hyofcyami	513
<i>Trufle</i>	56	de Linaria	460
<i>Truie</i>	138	de Liquir. 445 &	458
<i>Trutta</i>	169	de Litharg.	445
<i>Truite</i>	ibid.	Majoranæ	278
<i>Saumonée</i>	ibid.	Malvæ	462
<i>Tuber</i>	56	Mercuriale citr.	595
<i>Terræ</i>	633	gryf. ibid.	
<i>Türkifchkorn</i>	21	de Minio Camph.	445
<i>Turdus</i>	155	Mundificans	595
<i>Turiones Lupuli</i>	59	de Apio	42
<i>Turpetum</i>	647	Neapol.	595
<i>Mineral.</i>	448 & 594	Nicot.	539
<i>Turbith</i>	648	compof. ibid.	
<i>Tusficularis</i>	468	Nihili	412
<i>Tusfilago Petasites</i>	224	Nutritum	445
<i>Farfara</i>	468	Ophthalmicum	412
<i>Typhi</i>	143	de Panno linteo	443
<i>Τυφός</i>	127	Pedic.	595
		Pomatum 77 &	427
		rubr.	78
<i>Υ.</i>		Populeum	324
<i>Οὔα</i>	109	Potab. rubr.	133
<i>Umbelliferæ quo modo</i>		viride	ibid.
<i>agant.</i>	7	Purpur.	502
<i>Unguent. Ægypt.</i>	502	Rofat.	425
<i>Alabastr.</i>	604	simpl. ibid.	
<i>Album</i>	445	Rubrum exsiccans	445
<i>Camphor.</i>	ibid.		
<i>de Alth.</i>	452	Sambuc.	578
<i>Ad ambufta</i>	445	Santalín.	394
<i>de Arthan</i>	633	ad Scabiem	595
<i>Aurant. Fl.</i>	81	de Solano	524
<i>Cardiac.</i>	204	de Styrace	327
<i>Desiccativ. rubr.</i>	445	de Thutia	412
<i>Diapomphol.</i>	445	Tripharmæ.	445
<i>Digestiv.</i>	331	de Uvis	99
<i>Epispast.</i>	492	ad Vermes	631
<i>alter</i>	488	Ungues	197 & 308

SYLLABUS RERUM.

Unicornu	528	<i>Verd de Gris</i>	501
Fossile	470	<i>Verd de Vessie</i>	640
Uniones	362	<i>Verge d'or</i>	396
Urogallus	156	<i>Verjus</i>	98
Ursus	146	<i>Vermes Testacei</i>	179
Meles	ibid.	<i>Vernicelli</i>	13
Urtica	653	<i>Veronica</i>	395
Urticationes	476	<i>Beccabunga</i>	555
Usneæ	386	<i>Veronique</i>	395
Usnea cranii humani	387	<i>Verrat</i>	138
Ustiones	476	<i>Verres</i>	ibid.
Uterina	194	<i>Vers de Terre</i>	527
Uva	97	<i>Verticillatorum virtutes</i>	6
crispa	103	<i>Verveine</i>	232
Taminea	488	<i>Vervex</i>	137
Ursi	433	<i>Vesicantia</i>	475
		<i>Vesicaria</i>	650
		<i>Vesou</i>	572
		<i>Vesse de Loup</i>	417
		<i>Vicia Faba</i>	29
		<i>Victorialis</i>	582
Vacca	125	<i>Vieux Cerf</i>	142
Vaccinum Myrtillus	106	<i>Vinacea</i>	97 & 99
Vache	125	<i>Vinca</i>	396
Valantia Cruciata	570	<i>Vincetoxicum</i>	583
Valeriana Celtica	299	<i>Vin cuit</i>	99
Officin.	301	<i>de Palma</i>	119
Olitoria	58	<i>du Pressurage</i>	99
Valerianella	57	<i>Vini Jecchi</i>	109
Vandoise	166	<i>Vins de Liqueurs</i>	ibid.
Vanellus	160	<i>Vinum Absynth.</i>	197
Vaniglia	302	<i>Ceraforum</i>	82
Vanneau	160	<i>Chalybeatum</i>	480
Veau	125	<i>Cydon.</i>	105
Vegetabilia	195	<i>Emetic.</i>	589
Velar	534	<i>Febrifug.</i>	256
Velarum	ibid.	<i>Grahator.</i>	91
Venena	2	<i>Hippocrat.</i>	258
Ventriculi Bovini	126	<i>Rub. Id.</i>	97
Gallinar.	152	<i>Scilliticum</i>	230
Vera de Chio	328	<i>Viola</i>	349
Veratrum	614	<i>Ipecacua</i>	616
alb.	615	<i>Odorata</i>	349
Verbascum	468	<i>Viole</i>	ibid.
Verbena	232		

SYLLABUS RERUM.

<i>Viole latea</i>	596	<i>Vulpes</i>	147
<i>Violette</i>	349	<i>Vulvæ Suillæ</i>	139
<i>Violen gelbe</i>	556		
<i>Violdwurzel</i>	270		
<i>Vipera</i>	494		
<i>Virga Aurea</i>	396	<i>Wachholder</i>	271
<i>Viride Montan.</i>	500	<i>Wachs</i>	332
<i>Virulento odore præditorum</i>		<i>Wachtel</i>	150
vis	6	<i>Wachtelkœnig</i>	159
<i>Visceralia</i>	194	<i>Waitzen</i>	26
<i>Viscum</i>	397	<i>Waldmeister</i>	382
Album	ibid.	<i>Wallrath</i>	473
Coryl.	114	<i>Wallroßzähne</i>	471
Opobalsam.	320	<i>Wasser</i>	180
<i>Viscus</i>	397 sq.	<i>Wasserbrefem</i>	165
<i>Vitellus ovorum</i>	153	<i>Wasserhühnlein</i>	162
<i>Vitex, agnus castus L.</i>	373	<i>Wassermelonen</i>	82
<i>Vitis alba</i>	611	<i>Wassernüsse</i>	122
Apyrena	98	<i>Wasserschneepfe</i>	159
Laciniata	97	<i>Weggerich</i>	388
Vinifera	ibid.	<i>Weggras</i>	390
<i>Vitrescentium vires</i>	7	<i>Wegsenf</i>	534
<i>Vitriolum</i>	445	<i>Wegweis</i>	1
Album	447	<i>Weihrauch</i>	318
Atrament.	446	<i>Weindroffel</i>	155
Commune	447	<i>Weinkernel</i>	158
de Cypro	446	<i>Weinmus</i>	99
Martis	408 & 448	<i>Weiser Senf</i>	481 & 533
Nativ.	446	<i>Weiss Fischbein</i>	401
Oleum	448	<i>Weisforell</i>	169
Phlegma	ibid.	<i>Weisguldig Erzt</i>	364
Spiritus	ibid.	<i>Weiswurzel</i>	466
Viride	447	<i>Weisse Nieswurzel</i>	614
<i>Vitrum Antim.</i>	589	<i>Welsche Bohnen</i>	29
Cerat.	ibid.	<i>Welsche oder türkische</i>	
Emetic.	ibid.	Bohnen	31
<i>Vitulus</i>	125	<i>Welscher Hahn</i>	151
<i>Viverra Zibetha</i>	353	<i>Welsche Kirschen</i>	104
<i>Vogelkraut</i>	450	<i>Welscher Sallat</i>	57
<i>Vogelleim</i>	398	<i>Werk</i>	454
<i>Vogelneß</i>	53	<i>Wermuth</i>	195
<i>Vomicæ nuces</i>	232	<i>Widder</i>	137
<i>Vomitorea</i>	607	<i>Wildschwein</i>	140
<i>Vorlauf</i>	99	<i>Winterania</i>	302

SYLLABUS RERUM.

Winteranus Cort.	302	Zedoaria	303
Wintergerst	18	Zehen von Knoblauch	38
Wintergrün	392	Zeia δίκονκος	29
Wirsing	46	Zeisig	149
Wismuthum	408	Zeitlosen	377
Wolfram	403	Zeolites cæruleus	367
Wolgemuth	285	Zerocarpus Calamus	429
Wollkraut	468	Zibebæ	98
Wollverley	553	Zibeben	ibid.
Wurmsaamen	209	Zibet	353
		Zibethum	ibid.
X.		Ziege	141
		Zieger	134
Χυλοβάλαμον	320	Zickelchen	136
Χυλοκαυσία	251	Ziemer	141
		Zimmet - Rinde	256
		Zina in Cina	209
Y.		Zincum	410
		Calaminare	411
Υδνον	56	CrySTALLIFATUM	ibid.
Υδράγγυρον	590	Rapa	ibid.
Υδρομήλον	105	Swabii	ibid.
Υδρορόσκτον	428	Zingiber	304
Yeble	576	Zιγγίβερες	304
Yeux d'Ecrevisses	178	Zinzib. coct.	305
Υλη ιατρική	1	Zinn	409
Υπέρικον	382	Zisel	149
Υπνοει	386	Zittwer	303
Υς	183	Zostera Marina	568
		Zucker	571
Z.		Zucker - Rosen	425
		Zuckerwurzeln	69
Zahlperlen	362	Zwecken	561
Zapfenholz	613	Zwettschen	95
Zaunrübe	611	Zwieback	14
Zea	574	Zwiebeln	48
Mays	21	Zwitter	409

Typis HEITZIANIS.

ERRATA.

Pag. 27. l. 18. *πυρις* lege *πίτυρα*.

Pag. 298. l. 22. *TORDYTIO* lege *TORDYLIO*.

ibid. l. 25. *aquæ* lege *æquali*.

